

Læstadius'
EVANGELIE
POSTILLA

översatt av
P. BOREMIAN

Facts Book

LARS LEVI LÆSTADIUS

EVANGELIEPOSTILLA

L. L. Læstadius,

EVANGELIEPOSTILLA

av

LARS LEVI LÆSTADIUS

Prost och Riddare av franska Hederslegionen

Nytt urval

av hans bästa predikningar

*i översättning från finska språket,
ämnesrubriker, psalmförslag, kort levnadsteckning
med illustrationer samt ordförklaringar*

av

PER BOREMAN

kontr.-prost emer., teol. o. fil. kand.

FÖRLAG

översättaren och utgivaren
adr. Storskogsvägen 5
BRÖMMA

FÖRORD

Lars Levi Læstadius hör till Fennoskandiens märkligaste förkunnare och är en av kristenhetens originellaste predikare. Ingen annan av våra stora predikanter har talat till så många under mer än hundra år som Læstadius genom sina mycket lästa och vitt utbredda predikningar, hittills tryckta på fyra språk. Genom sina lagpredikningar, som vittna om stor människokännedom och psykologisk träffsäkerhet, och sin evangelieförkunnelse, som avslöjar rik erfarenhet både av mänsklig synd och kamp och gudomlig nåd och segerkraft, blev han grundare av den märkliga læstadianska väckelsen, vars totala antal medlemmar torde uppgå till omkring 350.000.

Læstadius är en imponerande förkunnare genom sin kraftfulla personlighets hela hängivenhet. Hans brinnande nitälskan för själars frälsning griper. Han har en stark och rik känsla och en originell konstnärlig begåvning att åt den giva uttryck som träffa och rycka med åhörarna. Han är en prosaskald som med färgsprakande bilder och liknelser målar himmel och helvete, djävulens ondska och den himmelske Förälderns godhet och kärlek, samt med lagens dunder ringer till domedag och med evangeliets nyckel öppnar paradiset port för botfärdiga själar. Askådlig och gripande är hans blodiga lidandes- och försoningsmystik och hans innerliga Kristusmystik med den Törnekrönte Konungen, den himmelske Brudgummen och hans Brud med brudtärnor som få dansa på himmelens rena guldgolv, medan markens blomster, himmelens fåglar, änglar och helgon upphöja Guds och Lammets lov.

Av Sveriges c:a 20.000 læstadiankristna är flertalet finsktalande eller tvåspråkiga och åtskilliga tusen svensktalande. Dessa ha länge åstundat en svensk postilla av Læstadius. På enträgna framställningar från predikanter och andra samt på tillrådan av Biskopen dr Bengt Jonzon har undertecknad för länge sedan lovat utarbета en sådan. Mellankommande angelägna göromål, särskilt Kungl. Maj:ts uppdrag att till finska översätta Svenska psalmboken, Kyrkohandboken och delvis Evangelieboken samt Biskop Jonzons uppdrag att såsom preses författa en prästmötesavhandling om Læstadianismen, har, tyvärr, mycket fördröjt denna bok.

Læstadius ordnade ej sina koncept till någon postilla, en sådan hade han säkert ingen tanke på; de äro ibland skrivna på baksidan av gamla brev och intyg m. m., utan olika samlingar ha tillkommit så att säga på en slump, allt efter som man lyckats komma över hans ända till Amerika skingrade koncepter. Denna nya postilla är därför icke en översättning av någon tidigare utan ett självständigt nytt urval av de bästa bland samtliga tillgängliga predikningar av Læstadius, däribland ett par ej förut publicerade i någon postilla och ett par ej förut tryckta. Läsandet och utväljandet, en grannlaga sak, har krävt mera tid än själva översättandet.

I strävan efter full objektivitet, har predikningarna valts enligt följande grund-sats: A, sådana som ge bästa undervisning om salighetens väg, B, sådana som ge mesta uppbyggelse åt läsare i olika själstillstånd.

På grund av Læstadius' synnerligen originella framställningskonst med en del uttryck på äldre tornedalsfinska som många nutida läsare ha svårt att förstå, har jag försett boken med ett tillägg "Ordförklaringar" i alfabetisk följd, vartill hänvisas i fotnoter. Då sådana uttryck upprepas i olika predikningar, har hänvisningar ej alltid gjorts, men så ofta något uttryck är svårförståeligt eller verkar främmande, borde det slås upp i ordförklaringarna liksom även vanliga teologiska begrepp och huvudord. Ty tillägget avser att på samma gång ge en kort sammanfattning av Læstadius' teologi och möjligen även kunna tjäna som ett litet kompendium i ämnet.

I förtydligande syfte har till predikningarna även fogats korta ämnesrubriker, vilka äro lättare att minnas för återfinnande än predikodag.

Læstadius' konstnärliga, färgsprakande språk med växlingar mellan mild sunnavind och rasande nordanstorm är ej lätt att göra full rättvisa åt i översättning från ett så olikartat och böjligt språk som finskan. En strävan därtill röjs i den eljest till synes omotiverade växlingen mellan höggrosa och vardagspråk och ord som t. e.: himmelen/himlen, människan/mänskan, konungen/kungen eller: vi veta/vi vet, I skolen skåda/ni skall se, de kunna/dom kan osv.

Enär det blivit allmän sed att högläsa en predikan utan att alls läsa predikotexten, vilket Læstadius alltid gjorde, har här även avtryckts samtliga predikotexter; han satte alltid Guds eget ord före sitt! — Då det kan vara besvärligt att i hast finna lämpliga, sångbara psalmer, har här även tillagts psalmförslag att användas eller ej. Samtliga dessa åtgärder ha vidtagits efter sakkunnigas hörande och tillstyrkan som lämpliga.

Ett varmt tack ber jag få rikta till pred. hemmansäg. Gunnar Jönsson vilken först föreslog mig detta arbete och genom beställning av stort antal exemplar främjat bokens utgivning. Likaså tackar jag varmt ingenjör Sam Vettainen som med stort intresse läst första korrektur, prosten V. H. Kivioja och seminarierector G. Dahlbäck, vilka deltagit i korr.-läsning, samt alla som genom abonnentsamlande och goda råd främjat saken.

Denna bok utgives under ödmjuk bön, att Gud ville låta den lända till sann uppbyggelse och vägledning för många evighetsvandrare.

Vördsamt
Översättaren

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förkort: r P = Postilla; I = Kyrkopost. II = Nya p. III = 3:e p. Konc. = eft. koncept av Læstadius.

	Källa	Sida
1 Adventssöndagen:	När Sions Konung kommer	P. II 9
2 2:a sönd. i Advent:	Brudgummen kommer, var redo möta Honom!	P. II 15
3 3:e sönd. i Advent:	Är denna kristendom den rätta...?	P. III 18
4 4:e sönd. i Advent:	Sann och falsk överdighetskänsla	P. III 22
5 Julafton:	De trognas längtan fullbordas	P. III 26
6 Juldagen:	Endast tron på Guds Son gör salig	P. III 28
7 Annandag jul:	Martyrernas lön	P. II 32
8 Sönd. efter Jul:	Till fall och upprättelse för många	P. III 35
9 Nyårsafton:	Vandrar du i mörkret eller ljuset?	P. III 41
10 Nyårsdagen, I:	Namnet Jesus — vår salighet	P. I 44
11 Nyårsdagen, II:	Ännu ett år	P. I 47
12 Sönd. e. nyår:	Frälsningens bad	P. I 49
13 Trettondedag jul:	Stjärnan som visar vägen till himmelen	P. I 52
14 1:a s. e. Trettond.:	Hur man förlorar och finner Frälsaren	P. I 58
15 2:a s. e. Trettond.:	Jesu närvaro helgar hemmet	P. III 63
16 3:e s. e. Trettond.:	En rätt tro	P. I 68
17 4:e s. e. Trettond.:	Jesus hjälper i storm och fara	P. I 73
18 5:e s. e. Trettond.:	Ogräset bland vetet	P. II 78
19 Septuagesima:	Herrens vingård och dess frukt	P. I 82
20 Sexagesima:	Fyrahanda jordmän	P. I 85
21 Fastlagssöndagen	Endast Jesus för från mörker till ljuset	P. II 91
22 1:a s. i Fastan:	Jesus ger seger i frestelsen	P. II 96
23 2:a s. i Fastan:	Huru valparna äta smulor, avskedspredikan	P. II 101
24 3:e s. i Fastan:	Herrens krig mot världsfursten	P. II 109
25 Midfastosöndagen:	Jesus är konung men icke en brödkonung	P. I 113
26 5:e s. i Fastan:	Sorglösa och kristna	P. II 119
27 Palm söndagen:	Jesu lekamens och blods kraft	P. III 124
28 Skärtorsdagsafton:	Herrens måltid — pilgrimernas resekost	P. I 127
29 Långfredagen:	Föräldermordet	P. II 128
30 Långfredags afton:	Jesu begravning	P. I 133
31 Påskafton:	Sorgen som vändes i glädje	P. II 135
32 Påskdagen:	Jesu uppståndelse	P. I 136
33 Annandag påsk:	Lärjungarnas tro före och efter påskundret	P. II 140
34 1:a s. e. påsk:	Jesus och Tomas	P. I 146
35 2:a s. e. påsk:	Får och herdar	P. II 151
36 3:e s. e. påsk:	Huru bedrövelsen vändes i glädje	P. III 156
37 4:e s. e. påsk:	Otrons vända och trons glädje	P. I 163
38 Bönsöndagen:	Olika hjärtans bön	P. III 168
39 Kri. himmelsfärdsd.:	De trogna få skåda den himlafarne	P. II 175
40 6:e s. e. Påsk:	Den tro som övervinner världens hat	P. III 177
41 Pingstafton:	Striden som för till friden	P. I 182
42 Pingst dagen:	Andens vind	P. III 183

Nr

43	Annand. pingst:	Guds nådelöften och deras tillägnande	P. I	187
44	Helga Trefaldsdag:	Nya födelsens nödvändighet	P. I	193
45	1:a s. e. Trefald.:	Den rike mannen och Lasarus	P. I	200
46	2:a s. e. Trefald.:	Det stora gästbudet	P. I	206
47	3:e s. e. Trefald.:	Israels Herde söker förlorade får	P. II	211
48	4:e s. e. Trefald.:	Förläten, och eder skall bliva förlåtet!	P. I	217
49	5:e s. e. Trefald.:	Det stora fiskafånget	P. III	221
50	6:e s. e. Trefald.:	Sann och falsk rättfärdighet	P. I	226
51	Kristi Förklaringsdag:	Om nådatecken	P. I	232
52	8:e s. e. Trefald.:	Frukthärande tro och helgelse	P. II	238
53	9:e s. e. Trefald.:	Trohet i Kristi tjänst	P. III	244
54	10:e s. e. Trefald.:	Den himmelske Föräldern gråter	P. II	247
55	11:e s. e. Trefald.:	Den rätta salighetsgrunden	P. III	253
56	12:e s. e. Trefald.:	Att rätt känna Gud	P. III	260
57	13:e s. e. Trefald.:	Den barmhärtige samariten	P. III	263
58	14:e s. e. Trefald.:	Den gamla och den nya människan	P. III	268
59	15:e s. e. Trefald.:	Herren hjälper i nöden	P. III	272
60	16:e s. e. Trefald.:	Frälsning ur förgängelsens trädöm	P. I	276
61	17:e s. e. Trefald.:	Gud slår ned de stolta men upphöjer ödmjuka	P. II	282
62	18:e s. e. Trefald.:	Vägen till Guds rike	P. II	287
63	19:e s. e. Trefald.:	Himmelrikets nycklar	P. I	291
64	20:e s. e. Trefald.:	Utan bröllopskläder	P. II	298
65	21:a s. e. Trefald.:	Den svaga tron kan och vill Gud stärka	P. I	303
66	22:a s. e. Trefald.:	Trons bevarande under kamp mot synden	P. II	305
67	23:e s. e. Trefald.:	Jordiskt och himmelskt medborgarskap	P. I	309
68	24:e s. e. Trefald.:	En Christens tillväxt i nåden	Konc.	315
69	25:e s. e. Trefald.:	De yttersta tingen	P. II	319
70	Sönd, före doms.:	Vaksamhet	P. I	324
71	Domsöndagen:	Yttersta domen	P. III	330
72	Domsönds afton:	De kristtrognas nådelön	P. II	336
73	Kyndelsmässodag:	Trons väntan gör själen redo till uppbrott	P. I	337
74	Marie Bebådelsed.:	Av välsignad säd	P. III	342
75	Midsommarafton:	Härlighet som förgår — härlighet som består	P. II	346
76	Midsommardagen:	Vägen till salighetens kändedom	P. III	348
77	Mikaelidagen:	Den störste och den minste i himmelriket	P. II	351
78	Alla Helgons dag:	Åtta saligheter	P. I	355
79	Bordagen:	Bättringens trånga port	P. III	359
80	Reformationsdagen:	En sann kristens kännetecken	P. III	361
81	Missionsdagen:	Ljuset som skingrar hedendomens mörker	Konc.	365
82	Tacksägelsedagen:	Hela skapelsen love Herren!	P. III	370
	Ytterligare två predikningar efter koncept, ej tryckta förut.			
83	Den Gode Herden. Visitationstal i Arjeplog 1856	Konc.		374
84	Den allestädes närvarande. Visitationstal i Arvidsjaur 1856	Konc.		378
85	Lars Levi Lästadius, kort levnadsteckning, illustrerad			382
	Register o. ordförklaringar, sammanfattning av Lästadius' teologi			395
	Rättelser			416

Källa Sida

FÖRSTA SÖNDAGEN I ADVENT

hållen 1853. Sv. Ps. 43: 1—3.

NÄR SIONS KONUNG KOMMER

I veten, vad tiden lider, att stunden nu är inne för eder att vakna upp ur sömnen. Ty frälsningen är oss nu närmare, än då vi kommo till tro. Natten är framskriden och dagen är nära. Låt oss därför avlägga mörkrets gärningar och ikläda oss ljusets vapenrustning! (Rom. 13: 11—12.)

Den helige Paulus skriver så till de kristna, då han såg att de började bli sömnaktiga. Och vi ha även orsak att vid kyrkoårets början förmana de väckta att vakna upp ur sömnen, då den synbarligen med våld vill bemäktiga dem. Mången väckt människa vore nog under de första nådetecknen* redo att dö, om hon då genast finge lämna världen, när Frälsaren har kommit in i hjärtat och hon känner sig vara ett Guds barn. Men då döden ej så snart hämtat Guds barn, så länge bröllopsdagarna varat, då komma mångahanda frestelser på livets väg, och därtill komma tvivel, så att en väckt och till Kanan eller det rätta fäderneslandet vandrande själ ofta börjar tvivla om sitt tillstånd och om hon slutligen skall nå himmelriket, då så många avvägar finnas och så många fiender möta på vägen. Hon måste ofta sätta sig vid vägen och

sucka: Hur lång och mödosam blev ej denna vandring!

Slutligen kommer även andlig fattigdom och mörker över henne, och i detta tillstånd vill mången vandrare somna. Men Paulus, som insåg faran av detta tillstånd, vill nu väcka de kristna ur denna ljumhet och andliga sömn, då han säger: "Nu är tid att vakna upp ur sömnen. Ty frälsningen är oss nu närmare, än då vi kommo till tro". I otrons tillstånd tro nämligen alla, att de bli saliga. I sorglöshetens tillstånd** tvivlar ingen om sin salighet, ehuru somliga säga, att de redan länge känt tvivel. Men det har ej varit sådant tvivel, som de väckta nu ha under mörka tider. Det har endast varit en förmodan eller osäkerhet om, hur det slutligen skall gå med själen, när döden kommer. Men de flesta ha i sorglösheten icke alls tvivlat om sin salighet utan de ha trots att alla bli saliga, deras liv må ha varit hurudant som helst. Endast om dem, som begått mened, ha de undrat, om de bli saliga.

Aposteln menar alltså, att vi i sorglöshetens tillstånd trodde, att saligheten var helt nära, ehuru den var fjärran. Men nu, då tvivel an-

*Se Ordförklaringar: Nådetecken.

**Se Ordförklaringar: Sorglös.

sätta oss och vi knappt förmå tro, att vi bli saliga, är saligheten närmare, än då vi kommo till tro. Om de väckta ej minnas, hurudan tro de hade i sorglöshetens tillstånd, må de fråga de sorglösa. Nog tro dessa, att alla komma till samma ställe: icke har Gud skapat människor för att bränna dem i helvetet. Under sorglösheten trodde vi sålunda, att ej många själar gå förlorade. Vi trodde, att saligheten var helt nära. Men nu kunna vi ej tro, att många bli saliga, såsom aposteln Petrus skriver till de kristna: "Om den rättfärdige med knapp nöd bliver frälst, huru skall det då gå den ogudaktige och syndaren?" (Petr. 4: 18). Petrus kunde sålunda ej tro, att gudlösa och uppenbara syndare bli saliga, då en rättfärdig med knapp nöd blir salig. Rättfärdig avser här en människa som genom Guds nåd blivit rättfärdiggjord.

I hören nu, att Petrus tvivlade även om dem, som genom Guds nåd blivit rättfärdiggjorda, att även de med knapp nöd bli saliga. Därför skriver Paulus till de kristna, som började bli sömnaktiga: "Nu är tid att vakna upp ur sömnen, ty natten är framskriden och dagen är nära." Det är: syndens natt eller mörkrets tid är förbi, ty dagen har kommit med kristendomen.* Nu är tid att vakna upp ur syndasömnen, då vi under sorglöshetens tid ha sovit så tungt. Det är ej underligt, att söm-

*Väckelsen med den rätta läran.

nen ansätter dem som vakat under natten. Men det är underligare, att även de bli sömniga som ha sovit under natten och icke vaknat förr än klockan tio på förmiddagen.

När skola vi komma fram den långa vägen till Betlehem, om vi sova middagstiden och ej skynda oss medan ljuset varar, att mörkret ej må hinna oss? Veten I icke, trötta vandrare, att dagen är kort i Norden under vintern, att vägen är lång till evigheten och smal den stig som för till livet, och att de äro få som finna den? I månskenet ser ingen den smala vägen, hur klarsynt han än må vara, utan därtill fordras full dager. Lägga vi oss vid vägen, hanna vi åter i världen, dit den breda vägen för. Men himlen nå vi icke sovande. Därför skriver Paulus till de kristna som började bli sömniga: "Nu är tid att vakna upp ur sömnen, ty natten är framskriden och dagen är nära." Sorglöshetens natt är förbi och dagen är kommen med kristendomen, och vår salighet är nu närmare än när vi kommo till tro. Ty nu har kristendomens ljus kommit i världen.* Nu borde envar som har ögonen öppna se var vägen går till himlen. Nu är ej mer den mörkrets tid, då alla famlade längs väggarna och den ene ej var klokare än den andre. Om de få själar som ha vaknat nu skulle förbli vakande, så saknas ej upplysning, så att de ej skulle se vart de böra vandra. Men om de bli sömniga mitt på da-

gen, så hjälper dem ej detta ljus som nu kommit i världen. Hur vet den sovande vad tiden lider? Aposteln maning att vakna upp ur sömnen, hör just till oss, just till de väckta som bli sömniga mitt på Ljusans dag.

Vaknen därför och stån upp ur sömnen, I trötta vandrare, och soven icke vid vägen mitt på dagen! Om I skolen nå evighetens ljuva strand, så skynden eder, medan I haven ljuset, att mörkret ej må gripa eder! I veten huru kort nådens dag nu är i nordanland; och allt kortare bli dessa nådens dagar, så att dagen blott är en skymning, särskilt när det är mulet, då nådens sol, även om den vore uppe, ej kan lysa över trötta vandrare. Den tjocka dimma som uppstiger från avgrunden döljer ofta nådesolen bakom svarta moln, så att trötta vandringsmän sällan se dess klarhet. Stån alltså upp ur sömnen, I trötta vandrare, och bedjen den store Korsbäraren, att han ej måtte alldeles dölja sitt nådefulla anlete för oss, och icke utsläcka den ringa gnista ljus, som visat oss dörren till fårahuset. Han har själv sagt: "En rykande veke skall jag icke utsläcka". — Hör alltså, du ljusets Fader, deras bön som sitta i mörker suckande och väntande morgongryningen. — Fader vår.

Evangelium: Matt. 21: 1—9.
När de nu nalkades Jerusalem och

kommo till Betfage vid Oljeberget, då sände Jesus ästad två lärjungar och sade till dem: "Gån in i byn som ligger mitt framför eder, så skolen I strax finna en åsinna stå där bunden och en fåle bredvid henne; lösen dem och fören dem till mig. Och om någon säger något till eder, så skolen I svara: 'Herren behöver dem'; då skall han strax släppa dem." Detta har skett, för att det skulle fullbordas, som var sagt genom profeten som sade:

"Sägen till dottern Sion:
'Se din konung kommer till dig,
saktmodig, ridande på en åsna,
på en arbetsåsinnas fåle'."

Och lärjungarna gingo ästad och gjorde såsom Jesus hade befallt dem och ledde till honom åsinnan och fålen; och de lade sina mantlar på denne, och han satte sig därovanpå. Och folkskaran, som var mycket stor, bredde ut sina mantlar på vägen; men somliga skuro kvistar av träden och strödde på vägen. Och folket, både de som gingo före honom och de som följde efter, ropade och sade:

"Hosianna Davids son!
Välsignad vare han som kommer,
i Herrens namn.
Hosianna i höjden!"

I dagens evangelium hörde vi, att Frälsaren red in i Jerusalem på en åsna och att lärjungarna ropade: Hosianna Davids Son! I dagens evangelium står dock ej allt, som evangelisterna ha skrivit om Frälsarens intåg i Jerusalem. Evangelisterna Matteus, Markus och Lukas omtala, att världens barn drevo handel i kyrkan, när Frälsaren kom dit, och att han måste driva ut handelsmännen ur templet och stöta om-

kull växlarens bord. Evangelisterna skriva även att fariseerna blevo misslynta, när lärjungarna började ropa: Hosianna Davids Son!

Med anledning härav böra vi genom Guds nåd betänka:

Vad Jerusalems invånare göra, när ärones Konung kommer?

För det första: Vad göra världens barn, när Sions Konung kommer?

Jag har nyss sagt, att somliga driva handel i kyrkan och vredgas, då lärjungarna ropa: "Hosianna Davids Son!" Världsherrarna klandrade ej, att handlandena gjorde Guds tempel till en rövarkula. Världsherrarna som eljest hade så skarpa ögon att se de kristnas fel läto handlandena driva handel i Guds hus. Naturligtvis fingo fariseerna skänker av dem och voro därför ej så noگا med dem. Så göra världsherrarna. När de få rikliga skänker, så låta de girighetsdjävlarne driva handel även i kyrkan. De låta alla skojare och krögare vara i fred, då de själva få del av vinsten. Girighetsdjävulen förblindar dem, så att de ej se efter huru skojarna, krögarna och kronotjuvarna leva*; men nog äro de skarpsynta att se de kristnas fel. När lärjungarna började ropa: "Hosianna Davids Son", så förebrådde fariseerna Frälsaren och sade: "Hör du, vad dessa ropa, varför befäller du ej dem att tiga?" Fariseerna tåla ej att man ger Fräl-

*Se Ordförklaringar: Kronotjuvar!

saren ära. De bli misslynta, om lärjungarna ropa ut för världen Frälsarens mäktiga gärningar. De bry sig inte om att djävulens handelsdrängar driva handel i kyrkan. Och denna tidens fariseer förbjuda ej heller skojarna och krögarna att sälja gifter bredvid kyrkan. Fariseerna själva måste ju få dricka flytande drakgift (brännvin),* särskilt när de komma ut från kyrkan. Hur kunna de då hindra krögarna att sälja sådant?

När nu härlighetens Herre kommer till fördärvets stad och hans lärjungar ropa: "Hosianna Davids Son!" då uppröres hela staden och världsträlarna fråga: "Vem är denne som kommer med sådant skri?" Då svara hans lärjungar: "Jesus av Nazaret, den store profeten". Men det går herrarnas ära för när, att lärjungarna förkunna för världen Frälsarens stora under, och även det kostar på deras ära, att Sions Konung har en så dålig häst. Denna världens herrar färdas i vagn med många hästar, men Jesus av Nazaret sitter på en arbetsåsninnas rygg. Inte minns fariseerna, vad profeten skrivit: "Sägen till dottern Sion: Se din Konung kommer till dig, saktmodig, ridande på en åsninna och på en arbetsåsninnas fåle!"

Fariseerna och världsherrarna äro vana att se konungar åka i vagn efter sex hästar. Men vad är nu denne för en konung som rider på en

*Se Ordförklaringar: Drakgift.

arbetsåsninna? En hederlig bonde skulle blygas att fara till kyrkan med ett sådant ök. Och då han därtill förstör deras handel drivande ut affärsmännen ur kyrkan, då förtörnas världsherrarna ännu mer och fråga: "Med vems tillstånd gör du detta? Med vems tillstånd driver du ut krögarna ur kyrkan?" Ingalunda äro världsherrarna goda på den som stör deras handel. Ty kyrkplanen är den bästa handelsplats där mycket folk samlas. Där ha allehanda varor god åtgång, särskilt på söndagen, då kyrkfolket är samlat. Just invid kyrkan göra djävulens handelsdrängar de bästa affärer. Där supade, där slåss de, där bedriva de otukt, där byta de hästar, där lägga världens ärbara skökor sin skörlevnad i dagen. Där göra krögarna sina bästa affärer. Guds och konungens lagar brytas och Guds heliga tempel vanhelgas, då köpare och säljare, det är: drinkare, krögare och kronotjuvar, föra ett sådant liv bakom kyrkan. Icke bry sig världsherrarna därom, bara de själva få ha sin samvetsfrid, så unna de även köparna och säljarna denna frid.

När nu Sions Konung kommer för att rena sitt tempel, som skökor, drinkare och krögare ha gjort till en rövarkula, då uppröres hela fördärvets stad och frågar: "Vem är denne som kommer med ett sådant skri och förvillar vår stad?" — Världen är van att se furstar åka i vagn efter

sex hästar. Men denne falske profet och folkuppviglare kommer ridande på en åsninna. Är det inte skam för världen, att han kommer med ett så dåligt ök? Därför kan världshopen ej tro, att han är Sions dotters konung utan en falsk profet, som kommer för att skälla på människorna och störa krögarnas handel. Och de som gå före och efter honom äro endast villoandar som utbasuna för världen vad han gjort. Fariseerna i synnerhet klandra sådant ropande och säga till Sions Konung: "Hör du inte, hur dessa ropa? Varför befäller du ej dem att tiga?" Men Sions Konung svarar: "Om dessa tiga, skola stenarna ropa".

För det andra: Vad göra lärjungarna, när Sions Konung kommer?

I evangeliet sades, att de lade sina kläder på åsninnan, och andra bröto kvistar av träden och strödde på vägen, där Sions Konung for fram. Och de ropade: "Hosianna, Davids Son!" Att de lade sina kläder på åsnan, betyder, att Jesu rätta lärjungar helt klä av sig för hans skull. De klä av sig allt prål för Frälsarens skull. Men detta nämns ej världens barn göra. De klä inte av sig utan de gå själva i granna kläder och låta Frälsaren vara naken. Därför skall han bestraffa dem på domedagen: "Jag var naken, och I kläddes mig icke". Lärjungarna kläddes av sig och bredde sina kläder på vägen, men världens barn

breda ej sin grannlåt på vägen att nedtrampas av åsninnan. Lärjungarna bröto färska kvistar av träden och strödde på vägen Sions Konung till ära. Men världens barn visa icke denna heder åt Sions Konung. Men om en världslig furste kommer, då hämta de grannis från skogen även från en kvarts mils avstånd.*

Lärjungarna glädjas, när Sions Konung kommer, och lovsjunga Frälsaren för alla hans välgärningar. Men världens barn tycka illa om att lärjungarna så ropa för världen. Lärjungarna ropa "Hosianna, Davids Son!" Men världens barn ropa: "Djävul och satan", när de komma till marknaden. Naturligtvis ropar envar sin faders namn som han tjänar. Lärjungarna ropa: "Hosianna, Davids Son!" Det är: Pris och ära vare Skaparen och Sions Konung för hans välgärningar! Sant är, att det folk som då bredde sina kläder på vägen och instämde i lärjungarnas hosiannarop, var då ännu fäst vid världen. De trodde att Frälsaren skulle bli en brödkonung, som skulle föda dem utan arbete. Samma folk som på palmsöndagen ropade Hosianna, ropade på långfredagen: "Korsfäst!" På pingstdagen fingo de stung i hjärtat och började med bedrövade hjärtan fråga apostlarna: "I män och bröder, vad skola vi göra". Så måste de ångra, att de hade följt fariseernas råd och på

*Karesuando ligger norr om granskogsgränsen.

långfredagen ropat med världen: "Korsfäst!"

Men fariseerna förblevo alltid i sin förhärdelse och kommo aldrig till ånger och bättring. Vad vinna de sålunda på att se fel hos de kristna? De vinna ej annat än skam och samvetsqual på den yttersta dagen. Men de utvalda själar, som här i död tro ropat "Hosianna" och på långfredagen "Korsfäst" men på pingstdagen med bedrövade och botfärdiga hjärtan åter ropat: "Hosianna", som betyder: "Förbarma dig över oss", dessa bedrövade, ångrande och av världen förtryckta själar få slutligen evigt ropa: "Hosianna, Davids Son!"

Vad skola fariseerna då ropa, när Sions Konung kommer andra gången, icke som nu, fattig och föraktad, utan såsom högste Domaren, sittande på härlighetens tron. Kanske fariseerna då befalla Frälsaren att bestraffa sina lärjungar och förbjuda dem att förkunna för världen hans stora gärningar? Jag tror att fariseerna då förstummas och ej förmå säga ett ord.

Men de få lärjungar som avkläda sig och breda sina kläder på vägen och låta åsninnan nedtrampa sin grannlåt samt bryta även kvistar av träden till Frälsarens ära, de skola ropa: "Hosianna, Davids Son!" Och vi hoppas, att Sions Konung ger dem kraft och styrka att städse ropa så länge de leva och ännu i sista döds kampen, så att fiend-

den ej må få dem att tuga eller förstummas av fruktan för världen.

Vi hoppas och bedja Sions Konung, att han måtte komma in i de troendes hjärtan och driva ut den fiendskap som vill göra Guds tempel till en rövarkula. — Se nu, Sions dotter, din Konung kommer till dig, saktmodig, sittande på en åsninna!

Gör porten hög, gör dörren bred,
Ditt hjärta till hans boning red.
Låt trones lampa brinna klar
Och vaka, bed och redo var.
Han komma vill, han närmar sig
Att med all nåd bekröna dig.
Dig vare pris, o Jesu kär,
Som mig så huld och nådig är.

Ps. 41: 1—4.

ANDRA SÖNDAGEN I ADVENT

År 1859. Sv. Ps. 48.

BRUDGUMMEN KOMMER, VAR REDO ATT MÖTA HONOM!

Men när detta begynner ske, då män I resa eder upp och upplyta edra huvuden, ty då nalkas eder förlossning! (Luk. 21: 28).

Med dessa ord ville Frälsaren mana sina lärjungar att tro, att deras förlossning nalkas, när den sista tidens tecken börja ske. Jesu lärjungar ha alltid väntat att domen skulle komma, då de ledo vända i världen. Och jag tror att alla kristna ha en sådan längtan och förhoppning, när de lida (betryck) i denna världen.

Men Gud har i sin vishet beslutat, att antalet bröder skall bli fullt innan världens slut kommer, då de kristna få lida så mycket i världen för Jesu namns skull. Man kan lätt tänka sig, att de kristna bli otåliga,

då Kristus ej kommer snart att hämta sina egna bort från denna sorgedal. De kristna besinna ej då, att Gud har några själar, om vilka han i sin vishet förutser att de skola omvända sig och komma till salighetens kunskap. Och då de kristna vänta, att domen snart skall komma, och ropa: "Herre, varför hämnas Du icke vårt blod på dem som bo på jorden?" då få de till svar, att de måste vänta ännu en liten tid, till dess att brödernas antal blir fulltaligt. För dessa bröders skull måste de vänta ännu en liten tid, till dess deras antal blir fullt.

Den himmelske Föräldern vill ännu föda några barn i stället för dem som dogo som unga. Hans sorg

över dem, som dogo som unga, är större än då någon fullvuxen människa dör. Och hans sorg upphör icke förr än han får andra barn i stället, som sitta i hans famn och taga honom om halsen, luta sig mot hans bröst och omfamna* honom. Då förgäter han sin sorg och glädes över dem som föddes på nytt. Vänten därför en liten tid, I fåtaliga själar som kämpen i eder allraheligaste tro förbidande eder förlossning! Snart skola gäster komma från himmelen att skåda huru skön Frälsarens brud nu är, om hennes lampa är brinnande, om hon är vakande, om hon har kvar sin förra skönhet som hon hade fått av sin Brudgum, då hon blev kyrktagen* som brud.*

Och då nu den yttersta tidens tecken ha synts på himmelen, så lyften upp edra huvuden, I Jesu lärjungar, och bedjen, att den yttersta tidens vedermödor måtte förkortas för de utvaldas skull. Hör, Du himmelens och jordens härskare, de bedrövades suckar! Fader vår, som är i himmelen.

Evangelium: Luk. 21: 25—36.

Och tecken skola ske i solen och i månen och i stjärnorna, och på jorden skall ångest komma över folken, och de skola stå rädlösa vid havets och vägornas dån, då nu människor uppgiva andan av förskräckelse och ångslan för det som skall övergå världen; ty himmelens makter skola bäva. Och då

*Se dessa ord i Ordförkl.

skall man få se 'Människosonen komma i en sky', med stor makt och härlighet. Men när detta begynner ske, då mån i resa eder upp och upplyfta edra huvuden, ty då nalkas eder förlossning."

Och han framställde för dem en liknelse: "Sen på fikonsträdet och på alla andra träd. När I få se att de skjuta knopp, då veten I av eder själva att sommaren redan är nära. Likaså, när I sen detta ske, då kunnen I ock veta att Guds rike är nära. Sannerligen säger jag eder: Detta släkte skall icke förgås, förrän allt detta sker. Himmel och jord skola förgås, men mina ord skola aldrig förgås. Men tagen eder till vara för att låta edra hjärtan förtyngas av omåttlighet och dryckenskap och timliga omsorger, så att den dagen kommer på eder oförtänt; ty såsom en snara skall den komma över hela jordens alla inbyggare. Men vaken alltjämt, och bedjen att I mån kunna undfly allt detta som skall komma, och kunna bestå inför Människosonen."

Jesus sade till lärjungarna: "När dessa den yttersta tidens tecken begynna ske, då mån I resa eder upp och upplyfta edra huvuden, ty då nalkas eder förlossning!" Med anledning därav böra vi genom Guds nåd eftertänka:

Varför Jesu lärjungar böra upplyfta sina huvuden, när den yttersta tidens tecken begynna ske?

Jesu lärjungar känna redan här i nådetiden en försmak av saligheten, då de äro uppfyllda av den Helige Ande. Men de äro gruvligt anfäktade både invärtes och i yttre mening. Ej blott världens hat, smälek och förföljelse ansätta dem utan

även inre fiender: djävulens frestelser och mångahanda trångmål, som en sorglös* människa ej känner. För dessa fienders skull bliva Jesu lärjungar modlösa; och då Brudgummen dröjer bli de alla sömniga. Det är skrivet, att Jesu lärjungar sovo i Örtagården tyngda av sorg, medan Jesu svettades blod. Vi veta icke om de vid detta tillfälle hade en andlig sorg, men senare blevo de mycket bedrövade, när Jesus dog. Och denna stora bedrövelse var behöflig för dem, ty deras bedrövelse vändes i glädje, när de sågo Herren. Och de uppfylldes av Helig Ande på pingstdagen. Då fingo de stor kraft att predika evangelium för allt skapat.

Men då domen ej kom så snart som de hade trott, började de snart att tvivla om sin salighet, så att Petrus kort före sin död skrev till de kristna: "Om den rättfärdige med knapp nöd bliver salig, huru skall det då gå för den ogudaktige och syndaren?" (I Petr. 4: 18). Det är sålunda inte underligt, att lärjungarna bli modlösa och trötta, då Herren Jesus ej kommer snart från himmelen att hämta de sina från denna sorgedal. Men när den sista tidens tecken börja ske, då få de lyfta upp sina huvuden, ty då nalkas deras förlossning. Jesu lärjungar ha redan länge väntat domen, men när domen ej kom så snart som de ville, så började som-

*Se Ordförklaringar: Sorglös.

liga tvivla på hans tillkommelse, såsom vi höra i Petri brev: "Det var icke några slugt uttänkta fabler vi följde, när vi kungjorde för eder vår Herres Jesu Kristi makt och hans tillkommelse." (II Petr. 1: 16). Av dessa Petri ord höra vi, att somliga hade börjat tvivla på Hans tillkommelse.

Men nog kommer Jesus snart att hämta sina sorgsna lärjungar bort från denna värld. Jag vet, att "i världen liden I betryck: men varen vid gott mod, jag har övervunnit världen!" (Joh. 16: 33) säger han. Sitten icke nedböjda mot jorden utan lyften upp edra huvuden, när den sista tidens tecken bli synliga på himmelen! Soven icke, I visa jungfrur, när Brudgummen dröjer, ty snart höres ropet: "Se, Brudgummen kommer! Gån ut att möta Honom!"

Säkert haven I ännu så mycken olja i edra lampor, att dessa kunna brinna, när Brudgummen kommer, men visserligen ej så mycket, att det skulle räcka till att giva åt de fåvitska, vilka ha insomnat så tungt att de spillt sin olja på marken. Dock ha de visa så mycken olja, att lamporna börja brinna, när ropet höres: "I brudtärnor! Haven I olja i edra lampor?" Sen till, då I soven tillsammans med de fåvitska, ehuru I hadn bort vaka och även ruska upp de fåvitska som snarka i syndasömmen, sen till I brudtärnor, att oljan ej börjar tryta för eder, då I

haven så litet, att I inte kunnen giva åt andra!

I haven nu sett tecken på himmelen, som föregå domen. Tecken i solen*; nådens sol har förmörkats i världen; endast i landet Gosen* skiner solen ännu. Månen har blivit röd som blod; det betyder att blodsutgjutelse skall komma i världen. Dödsängeln skall förgöra de förstfödda bland hedningarna; endast i Israels barns hus, varest Lammets blod är struket på dörrträna, förbliva de förstfödda vid liv. Tecken i stjärnorna: draken har dragit en tredjedel av himmelens stjärnor ned på jorden. Nu finns ej längre många stjärnor*, som duga till vägvisare för vandrarna, när de gå vilse.

Nu äro sålunda den yttersta tidens tecken* för handen. Lyften därför upp edra huvuden, I Jesu lärjungar, ty eder förlösning nalkas! Nu återstår för evighetsvandrarerna endast en halv fjärdingsväg. Om tröttnade knän börja utmattas, så bedjen den store Korsbäraren, att han ville styrka dignande knän och upplyfta trötta händer, att I mån orka ännu fortsätta den återstående halva fjärdingsvägen. Snart få de trötta benen komma till vila! Snart skolen I nå fäderneslandet, varest ljusen brinna och bröllopsbordet är dukat! Där fån I fira Lammets bröllop nu och evinnerligen. Amen.

Ps. 42: 4—5 eller 47: 3.

TREDJE SÖNDAGEN I ADVENT

År 1858, Ps. 44: 2—3.

ÄR DENNA KRISTENDOMEN DEN RÄTTA, ELLER SKOLA VI VÄNTA EN BÄTTRE?

Jag, Herren, har kallat dig i rättfärdighet... för att du må öppna blindas ögon och föra fångar ut ur fångelset, ja ur fångenskapen dem, som sitta i mörkret. (Jes. 42: 6 a, 7).

Så talar Herrens Ande genom profeten Jesajas mun. Han talar om

*Kristendomens ljus: Se Ordförklaringar: Solen och Gosen.

*Se dessa ord i Ordförklaringar.

Messias eller den kommande Frälsaren, som Herren har kallat i rättfärdighet till att öppna blindas ögon och frälsa fångar ur fångenskapen. Denna profeten Jesajas förutsägelse blev också fullbordad, när vår dyre Frälsare uppenbarades i världen. Då öppnades många blindas ögon och många dövas öron och

många otrons fångar befriades. Sådant hände i synnerhet på apostlarnas tid, då de troende uppfylldes av Helig Ande. Men ännu alltfort går denna profetia i fullbordan, när Guds ord predikas så att människorna vakna. Då öppnas blindas ögon och dövas öron och mången otrons fånge, som suttit i mörker, blir befriad från satans bojor. Visserligen uppvakna i denna tid ej så många, och otrons fångar vilja bryta den Helige Andes band, så att de kunna bli helt fria från alla samvetets bestraffningar.

Nog se vi att otrons fångar komma i nöd, när döden nalkas, men då är det icke lätt att stiga upp, när egenrättfärdighetens djävul gör sitt bästa (att trycka ned) och blir en förfärlig åklagare och vill utsläcka även den sista trognistan. Och det är alldeles ovisst, vem som då kommer att blåsa ny eld i en rykande veke. Om Herren har det sagt: "Ett brutet rör skall han icke sönderkrösa, och en rykande veke skall han icke utsläcka" (Matt. 12: 20). Men det är ovisst om egenrättfärdighetens fångar ha ett sådant hjärta, att det kan liknas vid en rykande veke. Och även det är ovisst, om egenrättfärdighetens tjänare ha ett förkrossat hjärta. Hårt känns ett hjärta som är uppfyllt av otro. Dock förkrossas ett hårt hjärta snarare än det mjuka hjärta som nådetjuvarna* bära i sitt bröst.

*Se Ordförklaringar: Nådetjuv.

Men Herren har sagt, att han icke skall utsläcka en rykande veke och icke sönderkrösa ett brutet rör. Tag nu vara på dessa ord, ni rykande veckor och du brutna rör! Så länge rök uppstiger från den rykande vecken, kan Herrens Ande blåsa ny eld i den. Men om den slocknar, så har den blivit fuktig i denna världens oväder. Och du brutna rör, Herren vill icke sönderkrösa dig!

Vi skola i dag betrakta, huru halta gå, blinda se, spetälska renas, döda uppväckas och huru evangelium predikas för de fattiga. Men ropen nu i halta, blinda och lemalytta, I spetälska och (andligen) döda, I döva och stumma, ropen med så hög röst, att Jesus hör det innan han går förbi! Han är redan på väg förbi; de som ej ropa nu lämnas kvar i sitt mörker. Snart går Jesus så långt, att ögat ej ser och örat ej hör. Kanske för vår otacksamhets skull, vår tröghets och lättjas skull går Jesus till en annan värld, varest han mottages bättre än här. Hör Du, store vän till Johannes, de sorgsna lärjungarnas ödmjuka böner, Fader vår, som är i himmelen.

Evangelium: Matt. 11: 2—10.

Men när Johannes i sitt fångelse fick höra om Kristi gärningar, sände han bud med sina lärjungar och lät fråga honom: "Är du den som skulle komma, eller skola vi förbida någon annan?" Då svarade Jesus och sade till dem:

"Gån tillbaka och omtalen för Johannes vad I hören och sen: blinda få sin syn, halta gå, spetälska bliva rena, döva höra, döda uppstå, och 'för fattiga förkunnas glädjens budskap'. Och salig är den för vilken jag icke bliver en stötesten."

När dessa sedan gingo bort, begynte Jesus tala till folket om Johannes:

"Varför var det I gingen ut i öknen? Var det för att se ett rör som drives hit och dit av vinden? Eller varför gingen I ut? Var det för att se en människa klädd i fina kläder? De som bära fina kläder, dem finner I ju i konungapalatsen. Varför gingen I då ut? Var det för att se en profet? Ja, jag säger eder: Ännu mer än en profet är han. Han är den om vilken det är skrivet:

'Se, jag sänder ut min ängel framför dig, och han skall bereda vägen för dig.'

Av dagens evangelium kan man få den uppfattningen, att Johannes skulle ha varit i tvivelsmål om Jesu person, då han sände sina lärjungar att fråga: "Är du den utlovade Frälsaren eller skola vi vänta en annan frälsare?" Denna fråga lyder nu så:

"Är detta den rätta kristendomen, som under dessa år har uppenbarats i Nordanland, eller skola vi vänta en bättre kristendom?"

Denna fråga måste vi genom Guds nåd denna gång besvara i korthet.

Enär det har funnits och ännu finns så många slags kristendom i

världen, draga de sorglösa* därav den slutsatsen, att man inte kan veta vilken tro som är den rätta. Men de som i sitt samvete erfarit något av saliggörande tro, måste erkänna att hedningarnas tro icke är en rätt tro; och vi måste även erkänna, att det finns en Gud som allena är den ende rätte Guden, och att det finns en Frälsare som allena är den ende rätte Frälsaren. Så måste det även finnas en enda rätt och saliggörande tro. Då man i denna tid bekänner sig vara troende, men ändå med sitt leverne förnekar trons kraft, så börjar mången enfaldig kristen undra i sitt sinne vilken tro som till sist är en rätt tro, då somliga tro och leva i skörlelvnad, somliga tro och stjåla och somliga tro och sitta fast i världen.

Vi tala nu inte om dem, som de kristna aldrig kunnat erkänna som kristna, ty sådana ha icke haft en rätt kristens erfarenheter, utan vi tala om dem, som rätta kristna* hava hållit för att vara kristna, men som ej ha varit ståndaktiga i sin tro. Om sådana har det redan i den första kristenheten rätt olika meningar. Man har frågat: Måste de kristna upptaga sådana fallna i församlingens gemenskap och erkänna dem som kristna? Somliga kristna sade redan då, att fallna icke skulle upptagas i församlingens gemenskap hurudan bättring de än må göra. Men andra kristna ha upp-

*Se d. o. i Ordförkl.

tagit fallna i församlingens gemenskap, då de ha varit rätt ångerfulla och eljest ej kunnat tro, att Gud förlåtit deras synder. Dock ha de första kristna fordrat en rätt ånger av de fallna.

Då nu Gud har givit så stor makt åt de kristna, att de ha makt att förlåta synder och binda människor vid deras synder, så har man stannat i stort tvivelsmål om dem, som somliga kristna ha upptagit som kristna men andra kristna förkastat. Vi vet ej, om de kristna sålunda ha varit förblindade då de ej vetat vem som är rätt ångerfull. Men vi vet att hedningarna; som mäta kristendomen med egenrättfärdighetens måttstock, icke upptaga någon som kristen. Och nådetjuvarna åter upptaga nådetjuvar som kristna. Det finns sålunda en gräns, där den rätta ångern måste finnas. Och den är just där varest den förra döda tron har tagit slut. *När nämligen för lärjungarna all tro och allt hopp tog slut, då hade de en rätt ånger.*

Om vi nu ville ge svar på frågan: Är denna kristendom den rätta eller skola vi vänta ännu en bättre kristendom, så måste vi först göra veterligt, att de första kristna ha alltid hållit för sanna kristna dem som ha givit sitt liv för Jesu namns skull. Men en så svår prövning har

ännu ej förekommit i denna kristendom. För det andra måste vi bekänna, att vi ha den tron att ännu finns i denna kristendom några få själar, som nog skulle kunna offra sitt liv och blod för Jesu namns skull. Rannsaken nu eder själva med detta rättesnöre: om eder tro skulle bestå i den stora striden och kampen och om I skullen kunna följa Jesu blodiga spår och med glädje och fröjd möta döden för Jesu namns skull!

Nu finns ej något bättre kännetecken på rätt kristendom än endast detta, att mången har genom denna väckelse kommit till det tillstånd, att han med glädje och fröjd har kunnat lämna denna världen. Vi ha det hoppet och den förtröstan till Gud, att mången broder och syster i kristendomen nu står på Sions berg bland de etthundrafyrtiofyrtusen tecknade, sjungande den nya sången för Gud och Lammet, lovande Gud för detta ringa ljus som har uppgått i Nordanland.

Kämpen även I i eder allra heligaste tro intill slutet, så skolen I snart få möta edra bröder och systor i tron på den saliga ort, varest mesarna sitta på grenarna i livets träd. Amen.

Ps. 45: 6—8 eller 46.

¹ Se Ordförklaringar.

FJÄRDE SÖNDAGEN I ADVENT

År 1858. Ps. 47: 1—2.

SANN OCH FALSK OVÄRDIGHETSKÄNSLA

Jag är för ringa till all den nåd och all den trofasthet, som Du har bevisat Din tjänare. (1 Mos. 32: 10 a).

Så sade Israel (Jakob), när han var i nöd och fara för sin broders skull som kom emot honom, när han var på återväg tillbaka till sitt fädernesland. Då kom över Jakob en känsla av ovärdighet, när han betänkte hur rikt Gud hade välsignat honom till kropp och själ. Han kom även i dödens närhet, då hans broder, hedningen Esau, hotade att förgöra honom. Under denna ovärdighetskänsla brottades han med en okänd en hel natt och besegrade Gud själv med sin bön. Och Gud hjälpte Jakob så, att hedningens hat förvandlades till kärlek, och denne, nämligen Esau, måste gråta vid sin broders hals, ehuru han i förfärlig vrede och mordlust hade gått emot honom.

Om Jakobs själstillstånd kan man tänka, att han fick en rätt känsla av ovärdighet, först därför att döden kom honom nära och för det andra därför, att han kände och bekände hur stor nåd som hade vederfarits honom. Dessa båda, känslan av ovärdighet och känslan av nåd, få nog rum i ett och samma hjärta, men falsk ovärdighet

och känslan av nåd rymmas icke i samma hjärta.

Alla Gamla Testamentets heliga hava haft en rätt ovärdighetskänsla, som Guds Ande har verkat. Men i denna tid vill en falsk ovärdighetskänsla tränga sig på många, vilken är egenrättfärdighetens verk. Den rätta ovärdighetskänslan drager icke bort från Gud, utan den driver de ångrande till Gud. Men en falsk ovärdighet driver bort från Gud, hindrar många att gå till Herrens Nattvard och driver några att hänga sig såsom till exempel Judas gjorde. Men de sorglösa och nådetjuvarna* känna ingendera, varken den rätta eller den falska ovärdigheten. Och under den falska ovärdigheten ligger en förfärlig högfärd som visar, att hjärtat icke är förkrossat. De känna, att de icke äro värdiga att gå till Herrens Nattvard och säga sig vara ovärdiga, men i denna falska ovärdighet finnes en stor högfärd och hat till de kristna. De säga sig vara ovärdiga som nattvardsgäster men kunna likväl håna de kristna.

Alla ångrande få nog känna sig ovärdiga till all den nåd och barmhärtighet som Gud har bevisat dem.

*Se Ordförkl.: Nådetjuv resp. Sorglös.

i synnerhet då hedningarna komma mot dem med djävulens makt och stor grymhet, när de ångerfulla återvända från hednaland till fäderneslandet. Då få de botfärdiga känna och erfara, huru ovärdiga de äro till all den nåd och barmhärtighet som Gud har bevisat dem.

Men bliven icke därför förskräckta, I ångerfulla och till fäderneslandet återvändande, ehuru hedningarna komma mot eder med stor vrede och grymhet, utan fortsätten att brottas med den okände till dess att I övervinnan honom med edra böner och suckar. Och bekänner i eder nöd och vända medan I kämpen i den stora striden och sträven under känslan av eder ovärdighet, bekänner då: "Jag är ovärdig till all den nåd och barmhärtighet som Du har bevisat Din tjänare!"* Kanske Herren hör edra suckar, när I ropen med så hög röst att ropet hörs till himmelen. Och bedjen, att den store Krigshjälten som har övervunnit döden och helvetet, ännu måtte ej blott frälsa edra själar från fiendernas bojor utan även omvända hedningarnas hjärtan så att hatet måtte förvandlas till kärlek, och att de måste gråtande omfamna eder. Så måste den store och grymme hedningen Esau göra. Han måste gråtande taga sin broder om halsen, ehuru han i stor vrede och grymhet gått att förgöra sin broder.

*Så enl. gamla finska översättningen.

Bedjen alltså, I alla som vandren till det rätta fäderneslandet, att Herren måtte omvända hedningarnas hjärtan, så att deras hat måtte förvandlas till kärlek, att de måste gråtande omfamna Eder, och att de måtte välsigna eder så mycket som de förut hava hatat, förföljt och försmädat eder. Hör Du store Krigshjälte de bedrövades, ångerfullas och nödställdas suckar, då de brottas med den ökande hela natten ända till dess att morgonrodnaden uppgår, Fader vår.

Evangelium: Joh. 1: 23—27.

Johannes svarade de utsända:

"Jag är rösten av en som ropar i öknen: 'Jämnar vägen för Herren', såsom profeten Jesaja sade." Och männen voro utsända ifrån fariséerna. Och de frågade honom och sade till honom: "Varför döper du då, om du icke är Messias, ej heller Elias, ej heller Profeten?" Johannes svarade dem och sade: "Jag döper i vatten: men mitt ibland eder står en som I icke känner: han som kommer efter mig, vilkens skorem jag icke är värdig att upplösa."

I dagens evangelium bekänner Johannes Döparen, att han icke är värdig att lösa Frälsarens skorem. Med anledning av dessa ord skola vi genom Guds nåd i denna nådens stund betrakta:

Huru en sanningspredikare känner sig ovärdig att lösa Frälsarens skorem.

Må alla ovärdiga bli värdiga och alla värdiga bli ovärdiga.

För det första: Vilket är den rätta ovärdighetens kännetecknen.

Alla Gamla Testamentets heliga hava känt sig ovärdiga till all den nåd och barmhärtighet som Gud har bevisat dem. Johannes Döparen har känt och bekänt sin ovärdighet. Vi måste sålunda tro, att det finns en rätt ovärdighetskänsla, men den är svår att skilja från en falsk sådan.

Den gamle Israel hade icke en falsk utan en rätt ovärdighetskänsla, då han brottades med den okände. Johannes Döparen hade även en rätt ovärdighetskänsla, då han kände sig ovärdig att lösa Frälsarens skoremnar. Men Petrus hade en falsk ovärdighet, då världsäran kom honom att motsäga Frälsaren och han icke ville mottaga rening (genom att Frälsaren skulle två hans fötter). Likaså hade Petrus en falsk ovärdighet, då han sade till Jesus: "Herre, gå bort ifrån mig, ty jag är en syndig människa!"

Då vi sålunda i enlighet med alla kristnas erfarenhet betrakta den rätta och den falska ovärdighetens natur, så finna vi, att den rätta känslan av egen ovärdighet tvingar nödställda och ångerfulla till Kristus. Vi förstå således, att den falska ovärdigheten är den onde andens verk; det är egenrättfärdigheten som verkar den. Men den rätta ovärdigheten är Guds Andes verk. Paulus säger, att lagen är en tuktomästare till Kristus, men egenrättfär-

digheten släpper icke någon fram till Kristus.

För det andra: Vilket är den falska ovärdighetens kännetecknen?

Den falska ovärdighetens kännetecken är som nyss sades: att den ej låter de ångerfulla komma till Kristus. Verkliga hedningar och nådetjuvar känna ingendera ovärdigheten, varken den rätta eller den falska. Men envar som har ett ont och gnagande samvete, börjar känna sig ovärdig som nattvardsgäst, och denna falska ovärdighet är egenrättfärdighetens verk.

I dessa tider ha framträtt många ovärdiga nattvardsgäster, som säga sig vara ovärdiga men ändå icke ha den rätta känslan av ovärdighet. En sådan har icke ett väckt samvete utan endast ett ont och gnagande samvete, som icke förmår döma dem till helvetet utan förmår dem att uppskjuta den rätta ångern ända till dess att döden hinner fatt dem. Då säga de: "Hämta prästen, giv mig sakramentet." Men de stackare som för falsk ovärdighets skull icke gå till Herrens Nattvard bliva föraktare av nådemedlen och förtrampa Kristi blod under sina fötter. De vilja icke låta binda sitt samvete och de vilja icke giva löfte om bättring. De vilja löpa (fria) som hjorten i skogen. Alla avfallna ha nu blivit ovärdiga nattvardsgäster. Alla de vilkas samveten lagen har endast litet fått röra vid, och alla

de vilkas samvete har somnat efter väckelsen, äro nu ovärdiga nattvardsgäster, som ej vilja besvära Jesus med sitt ropande* och icke tära på nattvardsvinet. De vända Herren ryggen men icke ansiktet. Men när det blir nöd, säga de: "Stig upp och hjälp oss!" Vem vet om Jesus från Nasaret då är så nära, att han hör deras rop och klagan.

Vi ha ännu ett exempel i Bibeln, som visar att nådetjuvarna icke äro värdiga nattvardsgäster. Judas var en riktigt svår nådetjuv, som gick till Herrens Nattvard såsom en annan gammal kristen. Icke blygdes han att låta Jesus två sina fötter, och han blygdes ej heller att kyssa Jesus. Så göra nådetjuvarna även i denna tid; de kyssa Herren i Nattvarden och säga: Jag är icke en förrädare. All utvartes rening taga de emot, men hjärtat förblir otvaget. Därför säger Jesus till sina lärjungar: "I ären rena, dock icke alla!"

Nu hava Israel och Johannes Döparen visat oss, huru den rätta ovärdigheten skiljes från den falska ovärdigheten. När den äldre brodern Esau som var en hedning, började hata och förfölja Jakob för den välsignelses skull, som denne hade fått av sin fader, då började Israel känna sig ovärdig till all den nåd och barmhärtighet, som Gud hade bevisat honom. Då brottades

*Se Ordförkl.: "Rörelser"!

han med den okände i bönen ända till dess att han vann över Gud i sitt hjärtas vända och dödsfruktan.

Så även I, som kommen från hednaland och vandren till Fadern, då hedningarna komma i stor vrede emot eder, kännen då huru ovärdiga I ären till all den nåd och all den barmhärtighet, som Gud har gjort mot Eder, och kämpen med den store okände hela natten till dess att morgonrodnaden rinner opp i edra hjärtan och nådens sol går opp! Då får ni även kraft att bedja för hedningarna och säga till den okände: "Jag släpper Dig icke förr än Du välsignar mig". Och I skolen se Guds Lamm, som borttager världens synder. Och I få åter känna, att I ären ovärdiga att lösa hans skoremnar.

Och detta är den rätta ovärdighetskänslan, som tvingar eder till Kristus att söka nåd hos honom. Jag har det hoppet, att den store Korsbäraren ännu är så ödmjuk och saktmodig, att han skall två edra fötter, på vilka syndens damm hopas varje dag, så att vandringsmännens fötter bliva riktigt rena, innan de träda in i brölloppsalen. Edra ryggar äro ännu så styva, att I icke kunnen böja eder att två edra fötter. Fötterna bli inte rena endast därmed att ni torkar dem med granris innan ni stiger in i brölloppsalen. Utan ni måste låta Jesus två edra fötter, då han är så ödmjuk och saktmodig att han vill tjäna

eder. — Huru ovärdig du än var, Petrus, till att Guds Son skulle betjäna dig, så har du icke del med honom, om du icke låter honom två dina fötter. Först då blir du ren och värdig att stiga in i den sal,

varest Herrens Nattvard hålles. — Husbonden har anvisat eder en stor sal, uppbyggd och ställd i ordning, där skolen I få äta påskalamm med Jesus. Amen. Sv. ps. 41: 5—7 eller 401: 7—8.

BETRAKTELSE PÅ JULAFTON

Ps. 52 eller 53.

DE TROGNAS LÄNGTAN FULLBORDAS

I samma nejd voro då några herdar ute på marken och höllo vakt om natten över sin hjord. Då stod en Herrens ängel framför dem, och Herrens härlighet kringstrålade dem; och de blevo mycket förskräckta. Men ängeln sade till dem: "Varen icke förskräckta. Se, jag bädar eder en stor glädje, som skall vederfaras allt folket. Ty i dag har en Frälsare blivit född åt eder i Davids stad, och han är Messias, Herren. Och detta skall för eder vara tecknet: I skolen finna ett nyfött barn, som ligger lindat i en krubba." I detsamma sågs där jämte ängeln en stor hop av den himmelska härskaran, och de lovade Gud och sade:

"Ära vare Gud i höjden, och frid på jorden, bland människor till vilka han har behag!"

(Luk. 2: 8—14.)

När Guds Son föddes till världen, funnos inte andra som kunde taga emot honom än några kreatur. Likväl väntade vid den tiden mången Messias ankomst men i orätt bemär-

kelse. De väntade en jordisk frälsare som skulle frälsa dem från hedningarnas välde. Men en andlig Frälsare som skulle frälsa från djävulens våld förstod ingen att vänta. Ty då funnos ej andra botfärdiga själar än Simeon och profetissan Hanna, vilka väntade Israels tröst, och Sakarias, Johannes Döparens fader och hans hustru Elisabet samt Josef och Maria, Jesu moder. Dessa få själar väntade Guds rike, men alla andra voro sorglösa. Men en sorglös människa känner ej att hon är under djävulens våld. Därför förstår hon ej att vänta eller alls sakna en andlig Frälsare.

Människan måste först uppvakna, innan hon börjar vänta eller sakna en andlig Frälsare. Och genom en rätt väckelse lär människan känna, att hon har råkat i djävulens våld. Genom väckelsen lär hon att känna, att hon hamnar i helvetet, att

hon hamnar i evig pina, om ingen Frälsare kommer att hjälpa henne. Detta är rätta anledningen, varför väckta människor längta, sakna och sucka efter Frälsaren och varför de väckta bli glada, då för dem predikas ljuvligt evangelium om Kristus, såsom även himmelens änglar sjöngo av glädje, när syndares Frälsare var född till världen. Men de sorglösa kunna ej glädjas varken över Frälsarens födelse eller hans uppståndelse, utan de ha på julen sina fröjder. De sorglösas julglädje är att få äta läckerheter och dricka vin och kläda sig i granna kläder. Och om någon satte i gång dans, så vore detta just Frälsarens födelse-dagsglädje för dem.

Och för ett sådant sorglöst liv, för världslig glädje, köttets förnöjel-se, för ätande och drickande, för grannlåt och dans finns i de sorglösas hus icke rum åt Guds Son. Han får bättre ro bland kreatur än bland sorglösa människor.

Men ännu märkligare är vad herdarna predika om Frälsarens fö-

delse. Herdarna hörde av änglarna den första julpredikan om den nyfödde Frälsaren, och den verkade i deras hjärtan så mycket att de genast gingo att se var den nyfödde Frälsaren var. Och herdarna funno den nyfödde Frälsaren liggande i en krubba. Och de kände utan tvivel glädje av den synen, då de omtalade det som hade blivit dem sagt om detta barn.

Om nu alla skulle gå att se, vad som har skett i Betlehem, skulle de få kraft att med större nit sörja för sin själ och herdarna att vaka över sin hjord och ropa på Israels berg med så hög röst, att alla vild-djur skulle förskräckas och fly.

Och det är vårt hopp och vår tillförsikt till Gud, att de få själar som i dag sucka jämte djuren skola en gång och helt snart se hans härlighet på Sions berg, varest änglarna sjunga med ljuvlig och vacker röst: "Ära vare Gud i höjden, och frid på jorden, till människorna ett gott behag!" Amen.

Ett ringa barn har Herren blivit, att barn åt Gud vi bliva må. Till himlen Han oss arvsrätt givit, att där vi Honom lova få. I sonen Faderns härlighet vi se och hans barmhärtighet.

Så kom, o Jesu, kärleksrike, giv oss av Din rättfärdighet. I nåd och sanning Faderns like. Du evigt är vår salighet. Pris vare Herrens visa råd. Hans helga namn, Hans rika nåd!
(P. B—n)
Ps. 50 eller 51.

JULDAGEN

Ottesång 1859. Sv. Ps. 55.

ENDAST TRON PÅ GUDS SON GÖR SALIG

Text: Joh I: 1—14.

I begynnelsen var Ordet, och Ordet var hos Gud, och Ordet var Gud. Detta var i begynnelsen hos Gud. Genom det har allt blivit till, och utan det har intet blivit till, som är till. I det var liv, och livet var människornas ljus. Och ljuset lyser i mörkret, och mörkret har icke fått makt därmed.

En man uppträdde, sänd av Gud; hans namn var Johannes. Han kom såsom ett vittne, för att vittna om ljuset, på det att alla skulle komma till tro genom honom. Icke var han ljuset, men han skulle vittna om ljuset.

Det sanna ljuset, det som lyser över alla människor, skulle nu komma i världen. I världen var han, och genom honom hade världen blivit till, men världen ville icke veta av honom. Han kom till sitt eget, och hans egna togo icke emot honom. Men åt alla dem som togo emot honom gav han makt att bli va Guds barn, åt dem som tro på hans namn; och de hava blivit födda, icke av blod, ej heller av köttslig vilja, ej heller av någon mans vilja, utan av Gud.

Och Ordet vart kött och tog sin bostad ibland oss, och vi sågo hans härlighet, vi sågo likasom en enfödd Sons härlighet från sin Fader, och han var full av nåd och sanning.

I vår upplästa evangelietext talar aposteln Johannes om ordet som vart kött. Och många högt lärda män ha grubblat över detta bibelställe. De ha nämligen velat förstå, hur det var möjligt att ordet blev

kött. Men ingen har ännu kunnat förklara detta bibelställe så klart, att någon enfaldig människa skulle kunnat förstå det. Det hör visserligen till våra trosartiklar att Sonen är född av Fadern i evighet och att han föddes av Jungfru Maria, när tiden var fullbordad. Men då vi med vårt förstånd icke kunna fatta den naturliga avlelsen, hur skulle vi då med förståndet kunna fatta den övernaturliga födelsen och den övernaturliga avlelsen? Men redan på Johannes tid funnos några lärda, s. k. världens vise, som grubblade mycket över huru Guds Son var född av Fadern i evighet, huru han avlades av den Helige Ande o. s. v. Men ju mer de grubblade över detta, dess mer foro de vilse, ty de ville först veta och sedan tro.

Mot dessa högt lärda världens vise eller filosofer skrev Johannes sitt evangelium, så att de kristna ej skulle vilseledas genom falsk lära. Denna falska lära bestod i synnerhet däri att Jesus från Nasaret icke vore någon gud utan en människa begåvad med större förstånd än andra människor. Och detta större förstånd kallades Guds visdom eller logos (grekiska) som betyder både *vishet* och *ord*. Aposteln Jo-

hannes skrev sitt evangelium mot dessa världens vise som förnekade Kristi gudom och visade att Ordet eller Guds vishet fanns till redan före skapelsen. Och detta Ord vart nu kött.

Men denna hemlighet kan ingen människa fatta eller förstå, utan allt beror av om du *vill* tro att Jesus är Guds Son född av Fadern i evighet och avlad av den Helige Ande i Jungfru Marias sköte. Detta trodde icke judarna utan de trodde, att han var Josefs son. Men aposteln Petrus var den som först kom till tro att Jesus var Guds Son, och sedan dess hava alla kristna haft samma tro som Petrus. Och denna tro har ansetts så nödvändig för de kristna, att den som ej trodde att Jesus är Guds Son, bannlystes eller uteslöts ur församlingen; han ansågs som en turk eller hedning.

Men vad hjälper nu denna tro, att Guds Son har tagit mandom, att han vandrat här på jorden, att judarna ha beskyllt honom för att vara en bedragare, att den romerska landshövdingen Pontius Pilatus dömde honom till döden, vad hjälper denna tro, om den endast sitter i huvudskallen? Tro du bara vad apostlarna ha predikat, att denne jude som Pontius Pilatus dömde till döden, blev oskyldigt dömd till döden. Tro du bara, att han samnerligen dog på korset, att han blev åter levande och uppstod från de döda, ehuru mången nu ej ens tror

detta utan förmodar, att han var vid liv men blev skendöd. Men vad hjälper dig den tron, att han samnerligen var död och vaknade åter till liv, om du ej tror detta med samma sinnelag och med samma försmak av den himmelska saligheten som lärjungarna kände under påsken, då de sågo honom åter stå levande framför sig? Även om du tror, att han blev så plågad och korsfäst för dina synders skull, tjänar den tron till intet, om du fortfarande lever som en hedning? Ty meningen med Frälsarens oskyldiga lidande och död var naturligtvis, att detta skulle så gå dig till hjärtat, att du därigenom skulle bli omvänd och födas på nytt. Ty det kan ej vara dig till något gagn, om du tror allt som är skrivet om Kristus, om du icke känner någon märkbar förändring i ditt eget hjärta, om du förblir samme hedning som du varit.

Ty om du rätt rannsakar Guds ord, skall du finna, att hos lärjungarna ägde en synbar förändring rum, medan Frälsaren låg i graven. Först föllo de i hopplöshet. I detta tillstånd måste de gråta och jämra sig. Denna sorg i hopplöshet var den första förändring som de måste erfaras och känna i sitt hjärta. Denna lärjungarnas sorg och hopplöshet motsvarar nu ångern och syndasorgen eller den plåga, som Luther fordrar av alla sina troende. Ty Luther själv hade en sann synda-

sorg, innan han kunde fatta tron. Eller är ni så oförståndiga, att ni inte kan fatta att Luther har under sorg begrundat (detta)? Och just detta Luthers begrundande var orsak till hans omvändelse och nyfödelse. Och om Luther icke hade så grubblat, så vore vi ännu i dag i påvedömet. Luthers grubblande öppnade först hans ögon, så att han fick se den falska salighetsgrund varpå påvedömet stod.

I mån tro att även i påvens lära fordras omvändelse, bättring och nyfödelse likaväl som i lutherdomen. Men där finns en liten fin skillnad mellan luthersk nyfödelse och den nyfödelse som fordras i påvedömet. Ty Luther lär oss, att människan blir rättfärdiggjord och salig genom tron allena. Men i påvedömet läres, att människan ej blir salig enbart genom tron, utan att även gärningarna höra med till rättfärdiggörelsen. Detta är just kärnan i påvedömet, att kärleken måste tjäna som grund för tron. Men denna fina skillnad i läran var likväl så stor, att Luther på intet vis kan förlikas med påven. Ja, denna fina skillnad i läran är så stor, att när Luthers vänner sökte ordna så att Luther skulle förlikas med påven, så skrev Luther till sina vänner: "I haven företagit eder att förlika Luther med påven, men märken väl att Kristus icke kan förlikas med Beliar."

Men denna Luthers troslära skall

icke förstås så, att människan får leva hur som helst och bara tro att hon blir salig. Ty Luther var icke en man som levde så ogudaktigt som man nu lever inom lutherdomen, utan Luther fordrar först sann bättring, sann syndasorg, sann omvändelse och nyfödelse. Och icke blott en sådan nyfödelse som alla laglärare fordra och framhålla som den rätta, nämligen en självgjord bättring, utan Luther fordrar en sådan nyfödelse, som man känner i hjärtat, han fordrar sådan tro som gör människan glad och modig i själva döden, sådan tro som har kärleken till följd (frukt) men icke som grundval.

Luther har icke lärt: "Synda fritt, bara du tror", utan han har lärt: "Tro först, så övervinner du synden". Luther har ej lärt: "Inte behöver du grubbla, inte behöver du ha några bekymmer om din salighet, nog blir du salig med mindre gråt och tjutande". Så lära denna världens visa sedelärare: "Inte behöver du gråta och skrika som lärjungarna, inte behöver du grubbla, fastän Luther har grubblat. Endast skenheliga tro att de genom sådant självplågeri kunna vinna saligheten. Nej: om du blir sorgsen, så tag en sup, så flyr sorgen. Handla blott ärligt och hederligt, så nog sörjer Gud för resten. Gud vore en falsk Gud, om han skulle döma hederliga och välfrejdade människor till eviga straff. Sålunda: när jag handlar

rätt mot envar, så behöver jag inte frukta efterräkningar".

Så tänker och talar såväl mången lärd som olärd i denna tid. Men så tänkte ju även hedningarna. Sedlighet och dygd var ju även hedningarnas salighetsgrund. Nog visste även hedningarna, att dygden belönar sig själv och varder ytterligare belönad. Men om till salighet ej skulle behövas mer än dygd, så vore det en lätt sak att bli salig. Då skulle även alla hedningar bli saliga, ty bland hedningarna ha funnits synnerligen många som ha levat sedligare än de döpta hedningarna*, som nu kallas kristna. Alla som ha blivit döpta kallas nu kristna. Men hur många sådana finnas som kunna anses vara sanna kristna? För övrigt kan envar begripa, att om till salighetens uppnående ej skulle behövas någonting annat än den så högt prisade dygden, som består i att göra rätt åt envar, så skulle ingen Frälsare behövas. Endast några råa tjuvar och skojare skulle då behöva nåd, därför att de inte brytt sig om dygd och sina skyldigheter. Med ett ord sagt: de grövsta ogärningsmän vore de enda, som skulle behöva nåd och syndaförlåtelse.

Ho vet, kanske Frälsaren har kommit till världen blott för tjuvars och skojares skull. Eller vad tror ni? — Ingalunda skulle Guds Son behöva födas i fattigdom, bliva

*Se Ordförklaringar.

försämad, pinad, korsfäst och dödad för ärliga, dygdiga och hederliga människors skull! Allra minst för deras skull som göra rätt mot var man och leva dygdigt. Ingalunda behöva sådana hederliga, dygdiga och ärliga människor särdeles blygas inför vår Herre. Ty de ha ju en säker och stark salighetsgrund i själva dygden, som belönar sig själv och varder ytterligare belönad.

Om vår Herre inte vill släppa dem in i himmelriket, då de komma klädda i silke och sammet med hästar och vagnar och ridande följe, så veta de nog vägen till en annan herrgård, varest man mottager alla evighetsvandrare med belevnhet och stor artighet, varest husbonden tager emot med hatten i hand och säger: "Välkomna, gode herrar och fruar! Jag vill hoppas, att I icke hören till dessa svärmare som tala om barnet i krubban, dessa svärmare som sucka som kreatur, som gråta och tjuta för en dödad judes skull, som säga sig vara kristna och äro idel skrymtare". — — — "Vi äro inga svärmare", svara de: "Vi ha gjort rätt mot envar och vi ha levt dygdigt. Vi äro hederliga och ärliga människor, vi ha uppfyllt våra plikter mot våra likar och mot kreaturen. Vi hoppas att ingen skall kunna beskylla oss för något brott". — — — "Bra!" säger husbonden, som låter kalla sig "lucifer", det är "ljusbringare".

Var hamna nu de, som tala om barnet i krubban, och de som tro, att änglarna hava sjungit för dem, och de som tro att detta barn är världens Frälsare? Bliva inte de enfaldiga herdarna skamligt bedragna, då de tro sig ha hört änglarna sjunga, när de endast hört — såsom världen säger — svanesång* (döds-sång); då de tro, att en fattig sköka

— såsom försmädarna säga skymfande — har kunnat bliva moder åt hela världens Skapare, och förkunna sådana galenskaper för hela stadens invånare?*** (De skola dock icke komma på skam, ty Gud skall samla de fattiga herdarna till eviga hyddor, varest de få fira julhögtid i den stora härligheten. Amen). Ps. 56: 4—7.

ANNANDAG JUL

År 1854. Ps. 149: 3—5.

MARTYRERNAS LÖN

Saliga ären I, när människorna för min skull smäda och förfölja eder och sanningslöst säga allt ont mot eder. Glädjens och fröjden eder, ty eder lön är stor i himmelen! Så förföljde man ju och profeterna som voro före eder. (Matt. 5: 11—12).

Med dessa ord manar Frälsaren sina lärjungar att tro, att deras lön är stor i himmelen, när världsmänniskorna hata och förfölja dem för rättfärdighetens skull och ljugande säga allt ont mot dem för Jesu namns skull. Men först trodde icke Jesu lärjungar, att de skulle bli förföljda för Jesu namns skull; utan de trodde att Jesus skulle bliva en jordisk konung, och att de genom Kristus skulle bli rika och ärade i världen. Nu för tiden finns

*Se Ordförklaringar!

det ingen som tror, att han genom kristendomen skall bliva rik och ärad i världen. Men det finns många, som varit så oförståndiga att de trott, att om de skulle göra en sann ånger och bättring så skulle de bli va fattiga. Men jag tror inte att någon blivit fattig eller rik för kristendomens skull. Men gudlöst leverne har gjort många fattiga. När denna väckelse uppstod, tänkte ingen, att världens sorglösa människor skulle börja hata och förfölja de väckta för rättfärdighetens skull. Men det dröjde ej länge innan de sorglösa började hata de väckta. Om de väckta hade varit stumma hundar och låtit de sorglösa sova i fred och fara huvudstupa till hel-

**Avslutningen förkommen.

vetet, så hade de kanske fått vara i fred för världen.

Men då de väckta började tala till världen om bättring, då vredgades världens trälar. Draken började visa sina tänder mot de kristna, då han ej längre fick råda i fred över världen. Om djävulens trälar ännu inte kunde med lagens makt suga de kristnas blod såsom i den första kristendomen, så har dock viljan varit god. Men Gud har skottat Jesu lamm, så att djävulens trälar icke ha fått riva fåren efter eget behag. Men vi veta icke, vad härefter ännu kan hända, om Gud vill litet pröva de kristnas tro, då de visa vilja sova med de fävitiska, och om de laglärdade och fariseerna hämta eld från helvetet, så att de se att göra korv av de kristnas blod.

Men vi ha det hoppet och den förtröstan till Gud, att han skall styrka de kristnas tro, så att de orka bära alla de plågor som djävulen och världen bringa över dem. Vi tro att Hjälten som själv har kämpat intill döden mot djävulen och helvetet och kämpat den goda kampen, den store Korsbäraren som även förut har styrkt de svagas tro och hjärtan, kan ännu styrka dignande knän och lyfta trötta händer, så att de orka strida och kämpa i den stora striden och kampen mot världen, döden och helvetets makt, väl vetande att denna tidens lidanden intet betyda i jämförelse med den stora ära, glädje och salighet som väntar eder på

andra sidan om graven, varest det utlovade Kanans land börjar.

Saliga ären I, när människorna förfölja eder för rättfärdighetens skull och ljugande säga allt ont mot eder för mitt namns skull. Glädjens och fröjden eder, ty eder lön är stor i himmelen. Så förföljde man ju och profeterna som voro före eder. Sen, I Guds barn, och lyften upp edra huvuden! Ty vita kläder skola givas åt dem som vunnit martyr-kronan och palmer i deras händer. Tillbedjen den store Korsbäraren vars törnekrona har förvandlats till ärekrona, ehuru den sattes till hån på hans huvud! Bedjen, I Jesu lärjungar, som haven följt Kristus och trampat hans blodiga spår till Golgata kulle! Bedjen att han måtte giva eder kraft och styrka till att strida och tappert kämpa trons goda kamp intill änden, så att I måtten med den blodiga martyrkronan följa Brudgummen till brölloppsalen! Hör oss, Fader vår, som är i himmelen.

Evangelium: Matt. 23: 34—39.

Jesus sade:

"Se, därför sänder jag till eder profeter och vise och skriftlärdar. Somliga av dem skolen I dräpa och korsfästa, och somliga av dem skolen I gissla i edra synagogor och förfölja ifrån den ena staden till den andra. Och så skall över eder komma allt rättfärdigt blod som är utgjutet på jorden, ända ifrån den rättfärdige Abels blod intill Sakarias', Barakias' sons, blod, hans som I dräpten mellan templet och altaret. Sannerligen

säger jag eder: Allt detta skall komma över detta släkte.

Jerusalem, Jerusalem, du som dräper profeterna och stenar dem som äro sända till dig! Huru ofta har jag icke velat församla dina barn, likasom hönan församlar sina kycklingar under sina vingar! Men I haven icke velat. Se, edert hus skall komma att stå övergivet och öde. Ty jag säger eder: Härefter skolen I icke få se mig, intill den tid då I sägen:

”Välsignad vare han som kommer, i Herrens namn.”

I dagens evangelium bestraffar Frälsaren Jerusalems invånare för att de förföljde profeterna och visar, att på förföljarna skall komma allt rättfärdigt blod som har utgjutits alltifrån den rättfärdige Abels blod. Det är inte roligt för de kristna att höra och se, att det rättfärdiga blod som hade utgjutits under fyratusen år måste slutligen komma över de sista kristnas förföljare. Det är inte roligt för de kristna att höra och se, att deras blod verkar sådant fruktansvärt straff att många tusen hedningars blod utgjutes till hämnd för varje kristens blod, eftersom den rättfärdige Abels blod måste bli hämnad ännu fyratusen år efteråt, vilket var fyrtionde släktledet efter Kain.

Om de kristna hade makt över denna Guds stränga rättfärdighet, så skulle de säkerligen spara hedningarnas blod, i synnerhet som de höra att en enda rättfärdig mans blod blir hämnad med flera tusen hedningars blod. Då den rättfärdige

Abels blod ropar hämnd över mördarna, då skall tusentals hedningars blod utgjutas på jorden, och det fyrtionde ledet av Kains släkt får lida ett större straff, då Gud så fruktansvärt straffar dem som ha utgjutit de kristnas blod.

Vad skola vi tänka om dem, som enligt vår uppfattning icke förföljt de kristna men ej heller stått på deras sida, när deras liv var i fara? Nikodemus hade icke förföljt de kristna, han hade icke umgåtts med mördarna, men han hade ej heller stått på deras sida då han hade kunnat rädda Jesu liv. Jag tror att Nikodemus och hans trosbröder äro i samma håla som andra Kristi mördare. Hela Bibeln visar, att Gud hämnas förskräckligt de kristnas blod ända från den rättfärdige Abels blod.

Men de kristna ha ingen glädje av att Gud så straffar och hämnar strängt deras blod. Men därav ha de kristna glädje att Gud har givit dem troskraft och styrka så att de förmå lida och utstå alla plågor, att de förmå tro så mycket att de kunna offra sitt liv och blod för Jesu namns skull, att de förmå vara glada i fångenskap, i mörker, i dödens dal och vid gravens brädd, att de mäktat gå i elden för Jesu namns skull. Där haven i prövning, I som gå i martyrernas fotspår, I den korsfäste och törnekrönte Konungens efterföljare, om I orken följa hans blodiga spår till Golgata kulle

eller Huvudsalleplatsen. Men om I soven i Örtagården, där Föräldern* svettades blod, så förmån I icke tillräckligt länge följa med i detta förbund, innan I ären färdiga att förneka Jesus. I haven ännu icke motstått synden kämpande ända till blods. Men det veta vi att rätta kristna icke ha sparat eller älskat sitt liv intill döden. Apostlarna hava prisat sig saliga, då Herren ansåg dem värdiga att lida något för Jesu namns skull.

Och det är vårt hopp, att här finns några, kanske blott få själar, som skulle kunna lämna föräldrar, barn och kära makar för Jesu namns skull, om de blott kämpa i sin dyrbaraste tro intill änden.

Tron icke, I få utvalda Jesu efterföljare, att den onde lämnar eder i fred utan att anfakta och förfölja eder, ty hans vrede är förskräcklig

mot dem som älska Jesus och tro på honom och offra sig för Jesu namns skull. Tron sålunda och kämpen, att I måtten vinna det eviga livets krona! Döden är ej heller långt borta. Snart få vandrarna komma till den staden, dit förföljarna icke slippa. Snart kommer dödens ängel att skära bort vinträdet grenar från jorden. Snart komma gästerna från himmelen att se, vem som nu vore färdig att gå genom döden för Jesu namns skull. Den som icke älskar sitt liv intill döden, han får de vita kläder, som martyrererna ha fått bära ända till den himmelska bröllopssalen. Och döds-sären bli äremärken i himmelriket, varest de som bära martyrkronan få sitta till bords med Abraham, Isak och Jakob evinnerligen. Amen.

Ps. 150: 5—6.

SÖNDAGEN EFTER JUL

Ps. 63: 10—15.

”TILL FALL OCH UPPRÄTTELSE FÖR MÅNGA”

Därför sänder ock Gud över dem villfarelsens makt, så att de sätta tro till lögnen, för att de skola bli dömda, alla dessa som icke hava satt tro till sanningen, utan funnit behag i orättfärdigheten, (II Tess. 2: 11—12).

*Se Ordförklaringar.

Vi höra vad den helige Paulus säger i andra brevet till Tessalonikerna, att Gud låter somliga tro lögnen, för att alla de skola dömas som icke tro sanningen. Gud har visserligen icke velat, att de skola

tro lögner, utan det är djävulen som eggjar sina trälar att tro lögner, i synnerhet sådana lögner om de kristna som spridas i världen. Det är Guds vilja att alla kristna skola vända sig till Gud och komma till sanningens kunskap; men djävulen vill att hans trälar skall tro, att de kristna äro villoandar och falska profeter. Och när de tro lögner som hedningarna spinna kring deras hals, hur kunna de då tro sanningen? De sorglösa äro så lättsinniga att de tro lögner som ofta är deras eget påhitt. Om de sorglösa rätt förstode Guds ord, skulle de tvivelsutan komma på den rätta vägen och upphöra att tro lögner som djävulen ingiver dem. Judarna missförstodo profeternas förutsägelser. Det var deras egen köttliga vilja som så förvände deras tankar, såsom de sorglösa även i denna tid förvända Skriften enligt sitt förvända sinne sig själva till förtappelse. Djävulen hade först förvänt deras ögon, så att de föraktade Jesu tankar; ty djävulen utmålade för dem att den sista villan skulle bli värre än den första, om folket började tro att Han uppstod från de döda.

Nu tro de sorglösa att *de* ha en rätt tro och rätt lära, och att de ha en falsk tro som fordra en rätt ånger och rätt omvändelse, hjärtats och sinnets ändring, och att denna hjärte- och sinnesändring måste ske kännbart, så att en människa som

är rätt omvänd eller känt en sådan förvandling även måste veta huru, när och på vad sätt det har skett. Men nådetjuvarna kunna ej förklara hur detta har skett, därför att någon omvändelse ännu ej skett hos dem. Men då deras hjärta är så bedrägligt att det ljuger, tro de hellre lögnen än sanningen. De tro att de redan äro omvända, ehuru någon omvändelse aldrig skett. Och då de med oomvänt hjärta tillägna sig Guds nådelöften, mena de att Gud är dem nådig, ehuru Guds ord visar, att Gud är nådig endast mot de ångrande men ej mot obotfärdiga syndare. Men av naturen dygdiga människor tro hellre det egna hjärtats lögner än Guds ord. De ha den hedniska tron, att de kunna leva dygdigt, ehuru Guds ord visar att ej ens en omvänd människa kan leva (helt) dygdigt, än mindre den blott naturliga människan, som insuper det orätta som vatten. Det naturliga förnuftet inger dem att tro att de äro fria från all orätt, och därför anklagar dem ej samvetet, då den onde har genom dygden fördolt deras synder. Men den onde kan även genom nåden överskylla synder, så att människan i det tillståndet tror sig vara en ängel. Borta äro alla synder, alla frestelser, alla onda tankar, då syndaren blir ängel. — Den onde har förvandlat sig till ljusets ängel! Om syndaren i det tillståndet börjar tro sitt hjärta och icke tar Guds ord till rätte-

snöre, så tror han lögner och blir bedragen. Så överskyler den onde alla synder med nåden.

En människa kan även bli bedragen så, att hon efter att ha erfårit ett nådetecken* tänker så här: då saligheten gives av nåd allena, då människan intet förtjänar med goda gärningar, är det bäst att sluta upp med alla goda gärningar, så att man inte gör något ont men ej heller något gott. I det tillståndet tänker människan: jag vill inte göra uppsåtlig synd men inte heller gott, då jag intet vinner därmed. Hon tänker vidare: vad gagnar det mig att jag hjälper de eländiga och plågar min kropp för deras skull; inte blir jag bättre därigenom, då nåden ändå gives för intet. Men det är gamle Adam* som väcker sådana tankar, och han har även förskönat sitt ansikte så, att den som ej känner hans knep är färdig att tänka, att det är en ängel som talar så. Men akta dig, o mänska, att du inte börjar tro ditt hjärtas lögner! Ty Guds ord vittnar, att för den som kunde göra gott men icke gör det, räknas detta som synd. Ehuru du ej förtjänar saligheten med goda gärningar, så förtjänar du snart förtappelsen, om du inte gör det goda du kan göra!

Så listigt är mänskans hjärta till att ljuga, att om hon börjar tro dess lögner och icke tar ledning av Guds ord varken i tron eller levernet, då blir hon säkert bedragen. Den sorg-

löses samvete gör dryckenskap och brännvinshandel lovligen, men i kristendomen ser han blott vidskepelse eller djävulens verk. Judarna trodde att Frälsaren var en falsk profet och stor trollkarl som stod i förbund med djävulen. Hedningarna trodde att de kristna voro besatta av onda andar. Vad kan den stackars blinde göra och tala annat, då hans ögon blivit förvända. Han kan ej tänka annat om kristendomen än vad judarna och hedningarna redan förut ha tänkt, nämligen att den är en besynnerlig vantrö och en ond andes förvillelse. Och som judarna fordöm sade, att de kristna voro gudsförsmädare och föraktare av gudstjänsten, hederliga människors fiender och förhäxade av onda andar, så tänka ännu alla döpta hedningar och judar med oomskurna* hjärtan att dessa kristna som nu framträtt äro falska profeter och vilda hundar som icke ge hederliga människor samvetsfrid. Då nämligen den naturliga människan betraktar sitt naturliga tillstånd som kristendom, måste hon betrakta kristendomen som skrock och falsk lära. Så förvänder djävulen mänskors ögon och hjärtan, att mörker blir ljus, orätt blir rätt och lovligt, kristendomen blir skrock och hedniskt liv blir rätt kristendom. Detta kommer därav att människan älskar lögnen. Och Paulus säger att därför har Gud sänt över dem villfarelsens makt, för att alla de skola

*Se Ordförklaringar.

dömas som icke hava satt tro till sanningen utan funnit behag i orättfärdigheten.

I dagens evangelium få vi höra, att Frälsaren är satt för somliga till fall och somliga till upprättelse och till ett tecken som blir motsagt. Detta skola vi närmare betrakta, sedan vi upplyft våra hjärtan och händer mot höjden och bedit den unge, den gamle, den ende, den store Korsbäraren, att han ville bevara de fallna från att sjunka, de sorgsna från att falla i tvivel, de nedtryckta från att falla i evig förtappelse. Låtom oss ropa ur ödmjuka och ångerfulla hjärtan, att den nåderike Herren Jesus måtte bevara alla sorgsna, ångrande, förkrossade, nedtryckta, tvivlande och försagda från att falla i tvivel, att de hellre måtte bli upprättade, uppbyggda, styrkta och vederkvickta, ropande mot höjden, att alla sorglösa, stolta och höga måtte bli slagna och ödmjuka, så att även de måtte lära känna sanningen. Hör, nådefulle Förbarmare, alla sorgsna, ångerfullas, gråtandes, förkrossades och nedtrycktas suckan! Fader vår.

Evangelium: Luk. 2: 33—35.

Och hans fader och moder förundra sig över det som sades om honom. Och Simeon välsignade dem och sade till Maria, hans moder: "Se, denne är satt till fall eller upprättelse för många i Israel, och till ett tecken som skall bli motsagt. Ja, också genom din själ

skall ett svärd gå. Så skola många hjärtans tankar bli uppenbara."

Vi höra av vårt heliga evangelium, vad gamle Simeon sade, när han såg världens Frälsare: "Se denne är satt till fall eller upprättelse för många i Israel och till ett tecken som skall bli motsagt." I anslutning härtill skola vi genom Guds nåd denna stund betänka: *Huru Kristus är satt till fall för dem som förhärdas för kristendomens skull och till upprättelse för dem som genom kristendomen omvända sig och till ett tecken som blir motsagt.* Give Gud sin nåd, att dessa ting må klarna för våra ögon och att även alla sorglösa måtte inse huru de störta sig själva i förtappelsen, då de strida mot den Helige Andes verkningar.

För det första: Huru Frälsaren är satt till fall för dem som förhärdas genom kristendomen.

Det synes föga troligt att somliga människor förhärdas genom kristendomen. Men sådant har man sett redan, när Frälsaren själv började predika kristendom: ju mer han förmanade judarna, dess mer förhärdades de. Varav kom det sig, att judarna förhärdades, när Frälsaren började förmana dem och undervisa dem om rätt ånger och omvändelse? Det kom sig därav, att Frälsaren tadelade dem för orättfärdighet och skrymteri. Om Frälsaren hade bett dem och sagt: "Kära judar, kära kristna bröder,

omvänden eder och gören bättring", så hade de hånat honom och sagt: "Läkare läk dig själv, vet du ej att vi äro Abrahams barn och att vi ha en fader, nämligen Gud? Vi behöver inte göra mycken bättring, ty vi äro redan förut goda. Genom löftena äro vi Guds barn." Men då Frälsaren började förebrå dem och kalla dem skrymtare, huggormars avföda, ett horiskt släkte och vitmenade grifter, vredgades judarna över sådant tadel, isynnerhet då han sade: "I ären av den fadern djävulen." Även när Stefanus förebrådde dem, att de hade oomskurat hjärtan, blevo de så förbittrade att de tillslöto sina öron och gnisslade med tänderna.

Judarna voro även skarpsynta att se fel i Frälsarens vandel. Först och främst var han smutsig, han tvådde inte händerna när han gick att äta, för det andra var han sabbatsbrytare, för det tredje var han en trollkarl som utdrev djävlar med belsebub, för det fjärde var han en falsk profet, en folkuppviglare som ledde människorna på fel väg, för det femte tog han en hundpiska och drev ut ur kyrkan de köpare och säljare som där drevo handel. Men den största orsaken till deras vrede var att han gjorde sig till Guds Son. Det var ju naturligt att så dygdiga och fromma som judarna vredgades på en sådan landstrykare som vandrar kring land och rike och skäller på hederliga människor.

Men nu säga denna tids judar och döpta hedningar: Vi göra inte så; om Frälsaren skulle komma att undervisa och råda oss, skulle vi kysa honom, omfamna honom och gråta vid hans hals* och giva honom det bästa vin vi ha. Men jag fruktar att om Frälsaren började skälla på dessa döpta hedningar och tadel dem så som han gjorde med judarna, då de gävo honom kindpustar men icke kyssar, så skulle de förbanna honom och säga: Gå härifrån, landstrykare, gå bort och skäll inte på hederliga människor, gå din väg, eljest dräpa vi dig!

Och vad annat kunna de än vredgas, då falska profeter komma och kalla dem sedesamma sköcker och ärliga tjuvar, nyktra drinkare och hederliga brännvinskrögare? Sådana kristna och hundar borde kastas i fängelse. Somliga förbittras över att de oskyldigt bli nedskälda, så att de förbanna och be dem fara till helvetet som inte ge hederliga människor samvetsfrid.* Men de känna ändå icke att de förhärdas genom detta andliga hat. De åter som känna, att deras ställning kanske inte är den rätta, då de vredgas så svårt, säga till de kristna: Ni måste svara för våra själar, då ni retar oss. De stackare känna, att de genom detta andliga hat sjunka ännu djupare i helvetet än varest de av naturen höra hemma. Men djävulen

*Se Ordförkl.: Rörelser.

*Se Ordförklaringar.

som bor i dem spjärnar så hårt emot sanningen, att de få gallfeber och egenrättfärdigheten stiger åt huvudet. Men inte slipper de därför ur helvetets järngaller och den svarte smedens* halsjärn. — Så blir nu Frälsaren till fall för alla dem som förhärdas genom kristendomen.

För det andra: Hur är Frälsaren satt till upprättelse för dem som genom rätt ånger och bättring vända sig till den rätta kristendomen, ehuru varje människa är av naturen ett vredens barn och först strider mot den Helige Andes verkningar så mycket hon förmår. Det har likväl hänt förr och händer ännu, att somliga vinna och måste ödmjuka sig, då samvetet vaknar genom människornas förmaningar och hjärtat blir så sjukt att de ej mer orka stå emot. Paulus var först ivrig att hata och förfölja de kristna, men när Jesus ropade: "Saul, Saul, varför förföljer du mig, det är dig svårt att spjärna mot udden", blev han så kraftlös att han ej orkade stå. Av det himmelska ljuset blev han så blind att hans kamrater måste leda honom. Hans naturliga förnuft var så förblindat, att han ansåg kristendomen vara en falsk lära och ett verk av en ond ande. Och när han så hatade de kristna, trodde han sig göra Gud en tjänst. I sitt hat och sin förföljelse var han så

*Se Ordförkl.: Svarte smeden.

blind, att han trodde sig förtjäna saligheten genom att utgjuta de kristnas blod. Men när Guds stränga rättfärdighet ljungade in i hans samvete genom den himmelska röst, som hördes ovanifrån sågande: "Jag är Jesus, som du förföljer", blev han genast blind.

Såsom fisken förblindas vid eldsken, så förblindas plötsligt en människa som förut följt det naturliga förnuftet, varigenom hon i sin blindhet var så förståndig och vis, att hon trodde sig bättre än någon präst veta var vägen går till himmelen. Det (blott) naturliga förnuftet vilseleder somliga till en hednisk tro som säger: Lev dygdigt och läs flitigt, så blir du salig! Men när samvetet riktigt vaknar, tar det naturliga förståndet alldeles slut och andra kristna måste leda henne. Den forne vise mannen som förut var ivrig i sin gamla tro och som hade full förvisning att han hade judarnas gamla tro, vari han var uppfostrad, och att denna var den rätta och saliggörande tron, förlorade denna tro genom en himmelsk väckelse och fick en ny tro strax efter ångern.

Så måste även den forna döda tron taga slut, när den Helige Ande efter uppvaknandet upplyser människan till insikt, att den förra döda tron ej var annat än ett fåfängt litande på Gud, endast nådetjuvnad, då människan utan hjärtats ånger tillägnar sig Guds nådelöften och

därtill litat även på att hon levat dygdigt. Men var är det skrivet, att en icke ångrande gives nåd? Det naturliga förnuftet skriver den lagen, att människan blir salig utan ånger, sorg och kval, bara hon lever dygdigt och litat på Gud. Men detta är ej annat än en hednisk tro.

Luther, i vars lära vi uppfostrats, har själv varit i ånger och tvivel, och han fordrar först en sann ånger och sorg över synden och för det andra en levande tro på Kristus. Men när ha nådetjuvarna känt ånger? När ha de haft den sorg som är efter Guds sinne? Ty Frälsaren säger, att genom mycken bedrövelse måste människan ingå i livet; när ha nådetjuvarna haft den bedrövelsen? Frälsaren säger: "När en kvinna föder barn, har hon bedrövelse." När ha nådetjuvarna haft födslosmärta? "Den port är

trång och den väg är smal, som för till livet." När ha nådetjuvarna gått in genom den trånga porten? Vi ha hört att himmelens port är tillsluten för dem som icke ångra sig. Men för de ångrande, sörjande, gråtande, förkrossade och betryckta, som blivit så fattiga att de ej längre ha annat än tårar och sular, har Frälsaren blivit till upprättelse och uppbyggelse, till vederkvickelse och nådastol, till försöning och salighetsgrund, för dem som ha så stor smärta för sina synders myckenhet, att de måste krypa på knä, rulla sig i stofvet, ropa och klappa, så att den nåderike Herren Jesus, vilken de i sin blindhet ha förföljt, hatat, smädat, föraktat (och motsagt, måtte förbarma sig över dem och frälsa dem till evigt liv. Amen.)*

Ps. 59: 4—7.

BERTAKTELSE PÅ NYÅRSAFTONEN

(Ur husförhørspredikan 1846) Ps. 33: 2—4 eller 466: 2—4.

VANDRAR DU I MÖRKRET ELLER I LJUSET?

Jesus sade till folket:

"Ännu en liten tid är ljuset ibland eder. Vandren medan I haven ljuset, på det att mörkret icke må få makt med eder; den som vandrar i mörkret, han vet ju icke vart han går. Tron på ljuset, medan I haven ljuset, så att I bliven ljusets barn." (Joh. 12: 35, 36).

Hören nu huru fin skillnaden är mellan en kristen och en världsmänniska. De kunna vara jämlikar i det jordiska och nödvändiga arbetet, de kunna äta tillsammans, de

*Avslutningen förkommen.

kunna färdas och gå tillsammans, när så fordras. Men supa och slåss tillsammans eller svära och trollo tillsammans, det kunna de icke. En världsmänniska anser ej dryckenskap som synd, ej heller svordom och litet slagsmål, ej heller skörlevnad och grannlåt. Men en kristen flyr långt bort från sådant världsligt väsen, därför att sådana ting i synnerhet skilja honom från den rätta kristendomen. *Just dessa små hemsynder som världsmänniskan ej alls anser som synd, de bli synnerligen tunga på en kristens samvete därför att de förslöa samvetet, verka sorglöshet och utsläcka hans andakt.* Vi veta t. ex. huru även dygdiga och ärbara världsmänniskor använda söndagen ej till att läsa Guds ord utan missbruka den till kortspel, lättsinne, dans och spel och dryckenskap. Och detta världsliga väsen anse de ej alls som synd, därför att det är så vanligt att alla människor göra så.

Men skall en kristen kunna göra så? Skulle han kunna sova sin natt med gott samvete, om han levde så? Männe icke denna tanke snart skulle uppstå i hans sinne, när han skulle börja granska sitt liv då han går till vila: Vackert har du åter förnött denna Guds dag i fåfänglighet, i världsliga tankar och syndiga förlustelser. Vad gott har du vunnit av brännvinsupande, av kortspel, av besök hos andra och annat sådant? Naturligtvis har du vunnit

samvetsfrid, naturligtvis har du fått ny upplysning av Guds ord, tänkt på dina synder under ångerns tårar, utgjutit ditt hjärta i böner, naturligtvis har du läst och sjungit botpsalmer!

Ehuru vårt liv är kort och besvärligt, ehuru det förrinner fort som skuggan, så att vi ej veta när denna nådetid är förbi, när stunden är kommen att vår livstråd klippes av, likväl om vi hade levt så att vi kunde dö med tillförsikt och glädje, så hade livet icke levt helt förgäves. Men det syns icke på oss, att vi vore just nu beredda att dö (med året som dör). — Det ser ut som om vårt hjärta hade så hårt fastnat i världen, att det ej mer slipper löst därifrån. — Här krypa vi och vältra oss i smutsen och gräva jord med våra naglar och tro oss där finna en skattgömma. Men vad finna vi till sist, när maskarna börja gnaga våra ben? Vår största omsorg gäller magens föda, men hur det går för den stackars själen, när kroppen börjar förmultna, därpå tänker ej mången. Vi ha redan för länge sen glömt att vi äro vandringsmän till evigheten. Vi har alltför tidigt lagt oss till vila på vägen, ehuru vårt liv är helt kort och vägen är lång till salighetens land. Dit nå knappast de som vandra raskt medan ljuset varar och innan mörkret hinner oss. Vi äro alltför modiga att vandra i mörkret, ehuru vägen är smal och bottenlösa av-

grunder äro på båda sidorna. Den som tar ett enda steg åt sidan, sjunker utan ett ord ända ned till öronen. Men vem skall då draga upp oss ur syndens grav, då de förbigående icke göra den välgärningen, att de skulle sträcka sina händer och försöka hjälpa oss upp ur det djupa fördärvet med en hjärtlig varning.*

Det är ej mycket bevänt med vår kristendom, så länge vi äro fåfängliga och snikna efter denna världen. Vi vill bli rika, njuta goda dagar, äta läckerheter, dricka det som smakar gott, bära grannlåt, men för kristendomen vill vi inte lida något. För kroppens skull, som efter en liten tid blir maskars föda, arbeta vi och sträva med all möda, att den må bli väl född, men för själen gör vi just ingenting. Gud vet hurudant slutet blir på ett sådant liv. Om Gud inte genom sitt ord och sin Ande kraftigt rör vårt samvete till sann bättring och våra hjärtan till andakt, så dö vi säkert i våra synder. Om ej Guds Ande

blåser sin levandegörande Ande in i våra hjärtan, så dö vi evinnerligen. Om det ej blir en ändring i vår vandel, om hjärtats tankar och strävan ej snart börja vändas bort från världen åt motsatt håll, så få vi kämpa och förgås med världen för evigt.

Gode vandringsman, sitt icke och sov på vägen utan vandra raskare och skynda dig, om du vill hinna till människor innan natten kommer! Vet du då inte, att denna väg som du vandrar, är en farlig plats varest skogens ulvar tjuta omkring dig, och många vägskafl finnas, och där vägen är trång, har djävulen lagt ut sin snara för att fånga dig. Och du sitter och sover på vägen, ehuru dagen är kort (och nådens år tar slut). Slumra icke på vägen, gode vandrare, utan vandra raskt, så att du hinner till människor före solnedgången, innan mörkret kommer, då du icke ser att vandra! Då skall du säga: "Saliga äro de som vandra medan ljuset är." Amen.

Var mitt ljus på livets bana,
var mitt ljus i dödens dal.
Låt mig, fri från syndens vana,
lagens hot och ångerns kval,
mer och mer det landet nalkas,
där allt mörker skingrat är,
ty Du själv är solen där.

Ps. 29: 1—3 eller 480: 4, 5.

*Se Ordförkl.: Sjalavård.

NYÅRS DAGEN

Sv. ps. 65 eller 66.

NAMNET JESUS — VÅR SALIGHET

Petrus säger: Intet annat namn finnes under himmelen bland människor givet, genom vilket vi kunna bliva frälsta. (*Ap. 4: 12*).

Utan tvivel hade Petrus förmodat, att någon annan frälsare skulle finnas, som kunde frälsa människosläktet. När Petrus var i otro och tvivel, vågade han tänka att någon annan frälsare finnes, som kunde frälsa människosläktet från dess olycka. Men han fann icke något annat namn än endast Jesu namn. Ehuru han tvivlade starkt, att det kunde vara en rätt frälsare som icke kunde hjälpa sig själv från döden och från fiendernas händer, har han dock icke funnit något annat namn än Jesu namn. Och ju mer han tänkte, desto mer blev han övertygad om, att intet annat namn finnes i vilket vi skola bliva saliga.

Nu tvivla inga andra än denna världens vise på att Jesus från Nazaret är den ende rätte man som duger till frälsare. Men ångerfulla människor tvivla endast på, att Jesus kan taga emot sådana syndare som de, innan de bliva bättre. Därpå tvivlar mången otrons fånge, om det passar att tro på hans namn och om man vågar tillräkna sig hans förtjänst, innan man får en bättre

ånger, större nitälskan, svårare samvetsqual och större nöd efter Frälsaren.

Men vi ha sett, att sådana otrons fångar finna sin frälsare i världen, när de inte komma till Frälsaren då de känna sin uselhet och ovärdighet. Egenrättfärdighetens djävul uttröttar otrons fångar och trycker dem till jorden, då de inte tro när Jesus från Nazaret är inom räckhåll. Till sist finna de den bästa glädjen i världen, i grannlåt, dryckenskap, skörlevnad och vällust. I denna belägenhet finna de ett annat namn eller en annan frälsare som icke är så helig och rättfärdig som Jesus och som ej vill se dem som sucka, ej höra dem som tjuta och ej se dem som äro illa klädda.

Haven I funnit något annat namn, i vilket I skolen bliva saliga? Haven I funnit någon annan frälsare i himmelen, på jorden eller under jorden, som kan hjälpa eder från synden, döden och djävulens våld? När alla Belials bäckar börja strömma och alla djupets böljor börja stiga och bottenlösheitens hav börjar sjuda, haven I då funnit något annat (frälsare)-namn än Jesu namn? Jag tror och bekänner, att väckta, sörjande och ned-

tryckta själar icke hava funnit något annat namn. Men de som icke äro ångrande, ej heller troende, de finna ett annat namn i vilket de tro sig bliva saliga. De finna någon annan frälsare, någon annan människoson eller någon hondjävul som duger till frälsare åt dem. Herdomsdjävulen duger åt somliga, världens ära åt somliga, brännvinet åt somliga och stora ägodelar åt somliga.

I dag är det Frälsarens namnsdag. Och de få själar som icke finna något annat namn under himmelen i vilket de skola bliva saliga, borde på Frälsarens namnsdag fråga Nya Testamentets överstepräster som har hand om livets kyrkoböcker, de borde i dag fråga om deras namn finns i kyrkoboken. Detta i synnerhet av det skälet att aposteln Johannes skriver i Uppenbarelseboken, att de hava fått ett namn som ingen annan känner än han själv. Vem vet hur mångas namn som under detta år skola strykas ur kyrkoboken. Men måtte den store namnbäraren, som denna dag har fått frälsarenamnet, stödja de vacklande, styrka de modlösa, hjälpa de fattiga och nådehungrande, att de måtte uthärda ännu detta år! Hör, du store namnbärare, deras suckan som ännu ej ha fått namn och stryk icke ut deras namn, innan de dö eller utan prästbetyg flytta till ett annat rike. Fader vår, som är i himmelen.

Evangelium: Luk. 2: 21.

När sedan åtta dagar hade gått till ända och han skulle omskåras, gavs honom namnet Jesus, det namn som hade blivit nämnt av ängeln, förrän han blev avlad i sin moders liv.

I det upplästa evangeliet höra vi, att barnet, Guds och Marias son, blev omskuren på åttonde dagen och fick namnet Jesus, vilket var sagt av ängeln, innan han avlades i moderlivet.

Vi böra sålunda genom Guds nåd betrakta:

Huru Guds Son har fått namn, innan han var avlad.

Gud har redan i evighet utvalt sin ende Son till syndares Frälsare och givit honom ett namn som är över alla namn, att i Jesu namn skola alla knäböja sig, deras som äro i himmelen, på jorden och under jorden, och alla tungor skola bekänna att Jesus Kristus är Herre, Gud Fadern till ära. Därför har namnet givits åt honom tusen år innan han föddes, och detta namn har den Helige Ande givit honom genom Davids mun, nämligen namnet Kristus, det är "den smörde", såsom Paulus säger: "Han är smord med Helig Ande." Detta namnet Kristus har sålunda givits åt Frälsaren tusen år innan han föddes och har genom David blivit känt för alla judar. Men namnet Jesus har givits honom av ängeln, innan han blev avlad i sin moders sköte.

Nog tro alla kristna nu, att så har skett. Men världens vise tro icke att Marias son har fått namn innan han föddes, liksom de icke tro att Marias son är sannerligen Guds Son. Världens vise kunna säga, att Maria var en drömmerska,* hon har drömt och trott sina drömmar och att namnet kommit därav. Men de kristna ha från världens begynnelse haft den tron, att Gud har givit namn åt alla utvalda och i synnerhet åt dem om vilka Gud redan i förväg har sett, att de skola bli utvalda redskap att predika och leda syndare till ånger och bättring såsom till exempel Moses och profeterna och Johannes Döparen, åt vilken namnet gavs innan han var född.

Gud har ändrat några heligas namn, vilka hade fått ett hedniskt namn. Så kallades Abram för Abraham, och Jakob fick namnet Israel då han kämpade med den okände, och Saulus kallades Paulus när han blev kristen. Dessa ha fått nya namn redan här på jorden. Men den som vinner seger, skall även få ett nytt namn, och detta nya namn är inskrivet i livets bok.

I denna tid giva föräldrar hedniska namn åt sina barn. Namnet i sig självt gör visserligen intet till saken. Men vi hörde nu att Gud har ändrat hedningars namn, då någon märklig förändring har skett i deras hjärtan. Huvudsaken är att envar måtte minnas för vilket ändamål

man givit honom namnet och vad han har lovat genom detta namn redan i dopet. När Gud gav Jakob ett nytt namn och kallade honom Israel, så hade detta betydelsen: "Mannen vann seger över Gud." Petrus betyder klippta eller berg-häll, och Kristina betyder kristen (kvinna). Om nu envar förhölle sig i enlighet med sitt namn, så borde Israel övervinna Gud med sina böner, Petrus borde vara hälleberget på vilket Kristus bygger sin församling, och envar som bär namnet kristen borde också vara en kristen.

Och då Kristus, av vilken alla kristna ha fått sitt namn, är smord (av Anden), så borde alla kristna nu på Frälsarens namnsdag besinna, huru stort och heligt detta namn är och huru mycket detta namn innebär, och börja härefter vaka och sträva, så att detta höga namn icke måtte strykas ut ur livets bok. Nog är det lätt att säga: Jag är icke kristen, men det är svårare att bekänna sig som kristen, ty genom denna bekännelse bringar den onde många i (samvets)nöd. De väckta kunna omtala och bekänna sina synder huru fula och skamliga de än må vara, men när de borde bekänna sig som kristna bereder den onde svårigheter, ehuru Paulus säger: "Genom hjärtats tro bliva vi rättfärdiggjorda och genom munnens bekännelse bliva vi saliga." (Rom. 10: 10).

Minnens nu, alla kristna, huru

dyrbart och förpliktande det kristna namnet är, genom hur stor smärta Kristus har förvärvat detta höga namn åt eder, och huru stort ansvar som vilar över eder! Om I genom ovaksamhet eller sömnaktighet så uppfören eder, att detta vackra namn utstrykes ur livets bok, då giva alla djävlar i helvetet eder ett förskräckligt namn som är skrivet i den svarta boken.*

Huru man än må skälla eder som skökor, tjuvar och villoandar, gör detta ingenting, så länge I haven det ljuset att I veten eder hava ett vackert, högt och ärbart namn i livets bok. Men om detta namn strykes ut, så får ni ett fult namn som berövar eder all heder och ära. Minnens att Gud har givit Kristus

"det namn som är över alla namn, för att i Jesu namn alla knän skola böja sig, deras som äro i himmelen, och deras som äro på jorden, och deras som äro under jorden, och för att alla tungor skola bekänna, Gud, Fadern, till ära, att Jesus Kristus är Herre." (Fil. 2: 9—11).

Och då nu ett nytt år börjar i dag, på vilken världens Frälsare har fått Frälsarenamnet (Jesus), så borde varje kristen tänka, att detta är (troligen) sista året för honom, att han snart får lämna denna sorgedal, att han snart får lyssna till det nya namnet, som blivit honom givet i himmelriket och som med stora bokstäver inskrivits i livets bok. Amen.

Ps. 64: 1—3 eller 46: 4—6.

ANDRA PREDIKAN

Ps. 197 eller 466: 5, 6.

ÄNNU ETT ÅR*

Och han framställde denna liknelse: "En man hade ett fikonsträd planterat i sin vingård; och han kom och sökte frukt därpå, men fann ingen. Då sade han till vingårdsmannen: 'Se, nu i tre år har jag kommit och sökt frukt på detta fikonsträd, utan att finna någon. Hugg bort det. Varför skall det därjämte få utsuga jorden?' Men vingårdsmannen svarade och sade till honom: 'Herre, låt det stå kvar också detta år,

*Se Ordförkl.: Svarta boken.

för att jag under tiden må gräva omkring det och göda det; kanhända skall det så till nästa år bära frukt. Varom icke så må du då hugga bort det.'" (Luk. 13: 6—9.)

Denna liknelse om det ofrukta trädet har Frälsaren framställt som ett exempel på hur många år vingårdens herre skonar

*Inl. till pred. på Septuagesima.

de ofruktbara träden, förrän han befäller att de skola huggas ned. Och vi finna av alla omständigheter, att detta ofruktbara träd var ett levande träd, ty ingen skonar torra träd så länge i sin trädgård. Men så länge ett fikonträd är levande och bär blad och blommor, vill vingårdens herre skona det i hopp och förväntan att det skall bli fruktbarande. Men vingårdens herre skonar ej alltför länge det ofruktbara trädet. Ty vi höra vad Johannes döparen säger: "Men redan är yxan satt till roten av träden, och vart och ett träd som icke bär god frukt blir avhugget och kastat i elden". Men vi höra även i liknelsen i Luk. tredje kapitel, att vingårdens herre i tre år hade sökt frukt på detta fikonträd utan att finna någon. Och då sade han till vingårdsmannen: "Hugg bort det, varför skall det därjämte få utsuga jorden?" Men vingårdsmannen bad: "Herre låt det stå kvar också detta år, för att jag under tiden må gräva omkring det och göda det." O, underbare vingårdsman, huru nåderik du är och tålmodig med detta ofruktbara träd: ehuru detta träd står i vägen och fördärvar jorden, vill du ändå gräva omkring och göda det. Men om detta träd ej bär frukt, ens då det får stå kvar ännu ett år, skall det ovillkorligen avhuggas och kastas i elden. Så nådig är nu vingårdsmannen mot det ofruktbara fikonträdet, att han

har skonat det tre år och ännu ett fjärde år, tills han får gräva omkring det och göda det.

Men må det torra trädet icke tillägna sig något falskt hopp av detta ofruktbara fikonträd, ty Frälsaren har sagt: "Ty om man gör så med det friska trädet, vad skall då icke ske med det torra?" (Luk. 23: 31). Månet torrt träd tror, att också det skall bli skonat, då det ofruktbara trädet ej höggs ned. Men hoppas icke, du torra träd, att du skall skonas: du skall avhuggas vid första tillfälle, ty du har redan länge varit färdig att brinna. Den onde behöver bränsle i Nordanland, där vintern är så lång och kölden varar många månader. Huru skulle annars djävuls-gubben klara sig här i Nordanland, om det ej funnes bränsle i skogen. Men ej heller han tar först färska träd till bränsle, ty det färska trädet brinner inte lika bra som det torra. Men torra enar och förtorkade granar tar han först till bränsle. Det torra trädet behöver således ej tänka, att det skall skonas. Men även det färska trädet hugges ned, om det ej nu börjar bära frukt, då vingårdens herre kommer fjärde gången och ej finner någon frukt.

Frälsaren talar även om murkna träd som bära onda frukter, och sådana träd som på grund av ihållighet börja murkna, dem har vingårdens herre aldrig skonat. Herren klagat även på några ställen i

skriften, att han nedlagt mycket arbete på sin vingård och ej funnit annat än beska bär, och nog finns det sådana även här. Men om de vinträdsgrenar som bära beska bär, säger han i Uppenbarelseboken, att han skall lägga de beska bären i Guds vredes vinpress, och blodet från denna vinpress skall rinna sextio stadiers väg, då han pressar de beska bären i sin vredes vinpress. Herren talar också på några bibelställen om höga träd, som skola (avkortas) "förnedras", och låga träd som skola "upphöjas". Ty de höga träden hindra solen att lysa på de låga, därför ämnar Herren "förnedra" de höga träden. Då det blåser hårt, falla de höga träden först, huru tjocka stammar de än ha. Men det murkna trädet som bär ond frukt och beska bär, skall avhuggas och kastas i elden.

När det nu i dagens evangelium talas om vingården, där såväl vinträd som fikonträd finnes, borde

alla vingårdsarbetare bedja den store Vingårdsherren, att han ännu detta år ville skona de ofruktbara träden, så länge de förbliva levande, för att den store vingårdsmannen må gräva diken omkring dem och göda dem, att de tilläventyrs må bliva fruktbarande. Och du ofruktbara fikonträd, kom även du ihåg, att detta är tredje året då vingårdens Herre kommit för att söka frukt av dig! Vingårdsherren har redan sagt till vingårdsmannen: "Hugg bort det, varför skall det fördärva jorden." Men den nåderike vingårdsmannen beder nu för dig, att du måtte skonas ännu detta år, och om du icke under denna tid blir fruktbarande, då skall du bli avhuggen! Kom nu ihåg det du ofruktbara fikonträd! Och du nåderike vingårdsman, bed ännu för detta ofruktbara fikonträd, att det måtte skonas ännu ett år. (Amen).

Ps. 467: 4—6 eller 475: 9, 10.

SÖNDAGEN EFTER NYÅR

Ps. 136.

DOPET MED HELIG ANDE OCH ELD — FRÄLSNINGENS BAD

Profeten Elisa sade till en hedning som var spetälsk: "Gå bort och bada dig sju gånger i Jordan, så skall ditt kött åter bliva sig likt, och du skall bliva ren!" Men denne hedning Naa-

man blev vred på profeten och sade: "Äro icke älvorna i Syrien bättre än alla Israels floder?" (II Kon. 5: 10—11).

Detta exempel visar oss, att alla hedningar vredgas då dem förelägges en sådan gärning som stöter deras förstånd. Hedningen Naaman hade hört att i Israel skulle finnas en profet som kunde bota allehanda sjukdomar. Då det i Syrien ej fanns någon som kunde bota spetälska, beslöt denne hedning att fara till profeten Elisa. Han tänkte att profeten skulle lägga sina händer på honom och läsa några trollformler såsom trollkarlar pläga göra. Men då profeten Elisa ej kom att hälsa honom med vackra ord utan uppmanade honom att gå och två sig i floden Jordan, blev hedningen vred och sade: "Finns det ej bättre vatten i Syrien än i Jordan?" Profetens ord verkade i hedningens förblindade förnuft en sådan motvilja som om någon kristen här hade sagt till en hedning, att han måste börja göra bättring för sin omsorg om buken.* Och jag tror att alla hedningar skulle hava vredgats för det ordets skull.

Den naturliga människan tror, att en kristen människa måste tilltala henne med vackra och ljuvliga ord, såsom ni själva vet hurudana tankar ni hade om kristendomen, när ni först hörde talas om denna väckelse. Om kristendomens art vore sådan att ljuvliga evangelii predikningar skulle verka rätt väckelse, hade säkert kristna och hedningar fallit eder om halsen. Men

*Se Ordförklaringar.

Johannes predikade i Judéens öken synden som synd, och i Jordan döpte han och kallade de heliga fariséerna huggormars avföda och förkunnade, att efter honom skulle komma den som hade varit före honom och som skulle döpa dem med Helig Ande och eld. Så förstå vi varför dopet eller tvagning i Jordan skulle vara en verksam läkedom för alla spetälska som vilja bli renade från syndens spetälska. Dock blev Naaman botad från sin spetälska när han första gången doppade sig i Jordan.

Vi kunna nu fråga som Luther: "Hur kan vattnet åstadkomma så stora ting?" Vattnet är ett ämne, varmed kroppens orenhet borttages. Men när det blir fråga om syndens spetälska som når ända till själen, då förblindas förnuftet om det vill förstå hur dopet kan verka syndernas förlåtelse. Detta är ej en sak som förnuftet fattar, utan vi måste mottaga det med tron.

Vi skola i dag betrakta huru Frälsaren döpes. Men de få själar som betrakta huru Frälsaren döpes må upplyfta sina ögon och se om den Helige Ande kommer över honom som en duva, och må de därav förstå att om den Helige Ande icke kommer över den döpte, så verkar dopet intet. Bedjen alla döpta, att den Helige Ande måtte komma över eder så att I måtten kunna tro, ty dopet verkar syndernas förlåtelse och giver evigt liv åt alla dem som

tro. Hör, du dopets instiftare, de botfärdigas suckan. Fader vår, som är i himmelen.

Evangelium: Matt. 3: 13—17.

Därefter kom Jesus från Galileen till Johannes, vid Jordan, för att låta döpa sig av honom; men denne ville hindra honom och sade: "Jag behöfve döpas av dig, och du kommer till mig!" Då svarade Jesus och sade till honom: "Låt det nu så ske; ty det höves oss att så uppfylla all rättfärdighet." Då tillstodde han honom det. Och när Jesus var döpt, steg han strax upp ur vattnet; och se, då öppnades himmelen, och han såg Guds Ande sänka sig ned såsom en duva och komma över honom. Och från himmelen kom en röst som sade: "Denne är min älskade Son, i vilken jag har funnit behag."

I dagens heliga evangelium höra vi, att Jesus kom till Johannes och bad att bli döpt. Han som icke hade någon synd behöfve visserligen icke få syndernas förlåtelse genom dopet, men han ville giva syndarna ett föredöme och helga detta sakrament.

Vi skola nu genom Guds nåd betrakta dopets nytta och nödvändighet, då Luther säger att dopet verkar syndernas förlåtelse, frälsar från döden och djävulen samt giver evigt liv åt alla dem som tro.

1. På vad sätt verkar dopet syndernas förlåtelse?
  2. Huru dopet frälsar från döden, och
  3. Huru dopet giver evigt liv.
1. Dopet verkar syndernas för-

låtelse. Hava nu alla döpta fått syndernas förlåtelse? Alla döpta tro det icke, och även de som tro, kunna ofta vara vacklande i tron och i levernet. De bruka icke alltid vara förblivande i sitt (dop)förbund, och somliga lita på den nya födelsen som har skett i dopet. Men de få själar som äro döpta icke blott med vatten utan med Helig Ande och eld få tro, att de i nya födelsens bad hava fått alla synder förlättna och blivit Guds barn.

2. Hur frälsar dopet från döden?

De som förbliva i detta dopförbund genom den Helige Andes förnyelse kunna genom strid och kamp vara befriade från den andliga döden och även från den eviga döden, om de förbliva fasta i sin tro intill änden. Dopet befriar de troende även från djävulen så att djävulen icke har någon makt över dem, som genom Guds nåd övervinna djävulens och världens frestelser.

3. Hur giver dopet evigt liv åt alla dem som tro och genom Guds nåd hava blivit förvissade om syndernas förlåtelse, ty där syndernas förlåtelse är där är ock liv och salighet. Och som Bibeln säger, att den rättfärdige skall leva av tro, så är det förställigt att ingen annan lever av sin tro än den som genom en sann bättring och levande tro blivit rättfärdiggjord. Däri är evigt liv, att den rättfärdige lever av sin tro.

Vad betyder dopet? Det betyder, att den gamle Adam* genom daglig ånger och bättring skall dränkas och dödas. Denna Luthers förklaring är även helt nödvändig för de kristna att minnas, ty om den gamle Adam icke blir nedsänkt och dödad i Jordans ström genom daglig ånger och bättring, så blir han snart herre. Mången har för gamle Adams skull förlorat sin tro och farit till helvetet.

Nu håller den himmelske Föräldern på att två sina barn i Jordans ström, att de måtte bli renade till dess att gästerna komma från himmelen. "I ären rena, dock icke alla."

Gån nu, alla svarta tattare till Jordans ström och låten Föräldern

två eder och rena edra själar, ty det blir dock intet av edert eget tvättande.

Men skrik icke, ni småtingar, för den skull att Föräldern två eder med kallt vatten och låter därtill två komma i ögonen, ty eljest blir ni inte rena. Föräldern vill att hans barn skola vara rena. Inte kan han visa svarta barn åt gästerna.

Kommen att två eder, att den himmelske Föräldern måtte kunna visa eder åt gästerna som komma från himmelen. Vem vet, kanske gästerna komma snart från himmelen. Snart får ni bada i livets älv, så att ni måtte bli vita och rena och glänsande som änglar. Amen.

Ps. 184: 2—4.

TRETTONDEDAG JUL

Ps. 68: 4—5.

STJÄRNAN SOM VISAR VÄGEN TILL HIMMELEN

"Jag ser honom men icke i denna tid, jag skådar honom men icke nära. En stjärna träder fram ur Jakob och en spira höjer sig ur Israel." (IV Mos. 24: 17).

Så talade den hedniska trollkarlen Bileam som blev kallad att förbanna Israels släkte men genom Guds mäktiga ingripande måste

*Se Ordförklaringar.

välsigna. Han såg även fjärran i kommande tid Frälsaren skymta för hans ögon. — Han såg liksom i dimma en stjärna träda fram ur Jakob och en spira höja sig ur Israel. Men vad det var för en stjärna och hurudan spira det var, kunde han ej förklara. Om vi taga andra bibelställen till ledning, finna vi att stjärnan betyder ett and-

ligt ljus, som visar resande var vägen går till himmelen, när de färdas i mörker. Om denna stjärna ej skulle vägleda dem som färdas till evigheten, skulle de fara vilse. Att denna stjärna höjer sig ur Jakob, betyder att det andliga ljuset kommer till världen ur Jakobs släkte. Ty då alla hedningar under gamla testamentet voro helt och hållet i mörker, fanns alltid i Jakobs släkte ett litet ljus, ehuru endast få gävo akt på det ljuset.

Den spira som Bileam såg, betyder ett andligt rike som har fått sin begynnelse i Israel. Men allt detta var så avlägset, att fjärrskådaren måste erkänna: "Jag ser honom men icke nu, jag skådar honom men icke nära."

Denne hedniska trollkarl hade kommit för att förbanna Israel. Men när han kom närmare och betraktade deras skönhet, måste han välsigna dem. Det har hänt mången som genom hörsägen hört något om kristendomen att han har kommit för att förbanna, men när han närmare betraktat kristendomen måste han säga som trollkarlen Bileam: "Välsignad vare den som välsignar dig, och förbannad vare den som förbannar dig." Såsom Bileam hade farit åstad för att förbanna Israels församling, så har mången världens trollkarl gått åstad för att förbanna de kristna. När det naturliga förnuftet anser sitt naturliga tillstånd vara kristendom, be-

traktar det den rätta kristendomen* som vidskepelse och verk av en ond ande. Men när den naturliga människan som gick åstad för att förbanna de kristna kommer närmare och betraktar kristendomens väsen och dess verkningar, får han den förvisningen att det icke är rådligt att förbanna de kristna.

Men mången världsmänniska är så förhärdad, att ju fler gånger han ser de kristna dess mer förbannar han dem. Detta andliga hat kommer oftast över dem som anse sig ha levt dygdigt. Då deras dygdighet klandras, vredgas de så att de börja förbanna och förebrå. Så göra också nådetjuvarna, när deras tro klandras. De vredgas på alla som vilja pröva deras tro. Den levande kristendomen blir så motbjudande och förfärlig för de dygdiga och nådetjuvarna, att de hellre fara huvudstupa till helvetet än de börja ångra och göra bättring. Hellre omvända sig fullfjädrade hedningar eller sådana som ha levt i riktigt grova synder än de dygdiga och nådetjuvarna, vilkas salighetsgrund sitter i huvudskallen. Ty de finna snart att deras leverne ingalunda är ett kristet liv, och genom de kristnas samtal (med dem)* få de snart den vissheten, att de efter ett sådant liv säkert gå till förtappelsen, om ingen ändring och bättring

*Se Ordförkl.: Kristendomen.

*Se Ordförkl.: Samtal.

blir av. Men sedesamma skökor och ärliga tjuvar som ej alls känna sina fel, de vredgas högeligen då de klandras för hordom och tjuveri, ty deras heder är så stor att de med sin ära fara till helvetet. Därför säger ock Frälsaren, att många hedningar komma från öster och väster och skola sitta till bords med Abraham, Isak och Jakob i himmelriket, men rikets barn skola kastas ut i mörkret.

De män från öster som kommo att söka den nyfödde Frälsaren voro också hedningar; och en okänd stjärna ledde dem till Betlehem. Men Jerusalems invånare som hade bättre kunskap om den kommande Frälsaren gingo icke dit, ehuru de hörde att stjärnan hade synts. Så sker det ännu att riktiga hedningar omvända sig hellre till den rätta kristendomen än munkristna som bo bredvid kyrkan och höra Guds ord varje söndag. Men så mycket större ansvar drabbar dem som ofta höra Guds ord och ändå icke gå till Betlehem och tillbedja den nyfödde judakonungen.

Icke alltid lyser den konungens stjärna vid himlaranden. Men i dessa tider har hans stjärna börjat lysa i nordanland* såsom samma stjärna* då lyste i österland. Den lyste då som vägvisare för dem som färdades i mörker. Samma stjärna borde ännu vara vägvisare för alla som av hjärtat söka Frälsaren. Gi-

*Se d. o. i Ordförklaringar.

ven därför akt på himlens stjärnor, I fattige färdemän som haven gjort många farliga färder genom töcken och oväder. Given akt på stjärnan, när vägen tar slut och ni måste övernatta i skogen bland ulvar och lejon. Given akt på stjärnan och bedjen att Herren ville låta sin härliga sol lysa för dem som sitta i mörkrets dal. Och vi hoppas och tro, att han hör alla bedrövades, längtandes och eländas bön, vår Fader, som är i himmelen.

Evangelium: Matt. 2: 1—12.

När nu Jesus var född i Betlehem i Judeen, på konung Herodes' tid, då kommo vise män från österns länder till Jerusalem och sade: "Var är den nyfödde judakonungen? Vi hava nämligen sett hans stjärna i östern och hava kommit för att giva honom vår hyllning." När konung Herodes hörde detta, blev han förskräckt, och hela Jerusalem med honom. Och han församlade alla överstepräster och skriftlärde bland folket och frågade dem var Messias skulle födas. De svarade honom: "I Betlehem i Judeen; ty så är skrivet genom profeten:

"Och du Betlehem, du judiska bygd, ingalunda är du minst bland Juda furstar, ty av dig skall utgå en furste som skall vara en herde för mitt folk Israel."

Då kallade Herodes hemligen till sig de vise männen och utfrågade dem noga om tiden då stjärnan hade visat sig. Sedan lät han dem fara till Betlehem och sade: "Faren åstad och forsken no-

ga efter barnet; och när I haven funnit det, så låten mig veta detta, för att också jag må komma och giva det min hyllning." När de hade hört konungens ord, foro de åstad; och se, stjärnan som de hade sett i östern gick framför dem, till dess att den kom över det ställe där barnet var. Där stannade den. Och när de sågo stjärnan, uppfylldes de av mycket stor glädje. Och de gingo in i huset och fingo se barnet med Maria, dess moder. Då föllo de ned och gävo det sin hyllning; och de togo fram sina skatter och framburo åt det skänker: guld, rökelse och myrra. Sedan fingo de, genom en uppenbarelse i drömmen, befallning att icke återvända till Herodes; och de drogo så en annan väg tillbaka till sitt land.

Vi hörde i vårt heliga evangelium, att vise män från öster kommo att uppsöka och tillbedja den nyfödde judakonungen, och att en okänd stjärna som hade framträtt på himlen visade dem vägen. Följaktligen böra vi denna stund genom Guds nåd betrakta: *Huru Gud leder hedningar till Frälsaren.*

Give den nådige Herren Jesus vilkens stjärna nu har uppgått, att alla hedningar måtte börja följa denna stjärna som visar dem vägen till himmelen.

Första betraktelsen. Hedningar från öster studera himlens stjärnor. Få människor studera stjärnorna rätt. De människor vilkas skatt är i jordens sköte se nedåt och ha ej tid att upplyfta sina ögon mot himlen. Ty de söka så ivrigt den skattgömma vari de tro sig finna en stor skatt undangömd, att de inte kom-

ma ihåg att lyfta sina ögon uppåt. Och fastän de flesta människor söka den skattgömma som enligt allmän gammal sägen borde finnas i jordens sköte, finna de den dock icke, ty de underjordiska* eller jordägaren har gömt den inbillade skatten under jorden. Och om det funnes en sådan besvärligare som kunde tala med jord-anden, så säges en sådan få den stora skatten som andra förgäves söka. Men fast jordandens skatt glänser som guld under jorden, är den ej annat än en kolmila, när den tages upp ur jorden och betraktas i solljuset. Så bli alla bedragna som söka den gömda skatten i jorden. Men de få människor som söka den fördolda skatten i himmelen bruka alltid se uppåt, ehuru världsmänniskorna säga att de äro dumma som söka en skattgömma i himlen. Det kan även hända att de som söka den fördolda skatten i himmelen falla i någon grop, då de bara se uppåt. Men fastän djävulens änglar få skratta, när en mot himmelen skådande människa faller, så kunna de dock icke hindra henne att resa sig upp. Om den mot himmelen skådande och stjärnforskaren går försiktigt och med fötterna känner efter var groparna finnas, skulle de ej så ofta falla och djävulens änglar skulle ej ha så stor anledning att skratta åt dem.

De vise från öster hade upptäckt

*Se Ordförkl.

en okänd stjärna och därav förstå de enligt den gamla tron, att en stor och mäktig konung är född till världen. Och ledda av stjärnan färdas de en lång väg från öster åt det håll dit stjärnan leder. Hur långt de vises hem är från Betlehem, förstås därav att somliga jordmätare ha beräknat att de hade färdats ett helt år innan de kommo till Jerusalem — närmare 1.000 mil, kanske mer — ett så långt avstånd att de ej kände vägens slut. De hittade ej heller raka vägen till Betlehem utan förrrade sig till Jerusalem, varest de trodde sig skola finna det kungabarn vars stjärna de hade sett.

Vi måste nu minnas att i Jerusalems stad bodde för det första världshedern, för det andra egenrättfärdigheten och för det tredje den döda tron. Världshedern är konung Herodes som blev rädd, när de vise började tala om den nyfödde konungens stjärna. Herodes och alla världsherrarna med honom blevo rädda att deras ära förgås om den konungen får växa upp. Herodes eller världsäran* började sedan fråga den döda trons präster som hade läst bibeln, varest Kristus skulle födas. Dessa veta nog stället där Kristus skulle födas, men själva gå de inte dit att se honom, ehuru de nu höra att konungen är född. Även om de till hälften tro, att Kristus är född i Betlehem, gå de icke dit: världsäran och den

*Se Ordförklaringar.

egna (självgjorda) bättringen hindra dem. — Och Herodes eller världshedern vill genast dräpa Frälsaren, och därför utfrågar han noga när stjärnan visade sig och ber de vise noga taga reda på vem och vad det barnet är. Han säger med munnen att han vill också komma och ge det sin hyllning, men i hjärtat ämnar han döda det. Sådan är nu världshedern. Och ehuru den döda trons präster och skrifflärde ej själva gå till Betlehem, omtala de dock enligt konungens befallning varest Kristus skulle födas. — Men världshedern drar därav den slutsatsen, att om ett sådant barn vars födelse omtalas i bibeln får växa upp, så förlora alla världsherrar sin äreställning, varför de besluta att i hemlighet döda det, innan det växer upp.

Andra betraktelsen. Den okända stjärnan som de vise se på himlen visar dem vägen till Betlehem. Evangelisten har tydligt visat att stjärnan gick före och stannade över den plats varest Maria var med barnet. Därav framgår att, om ej stjärnan hade väglett dem, hade de ej hittat till Betlehem. Men fastän de vise männen eller stjärnforskarna sågo stjärnan, står det icke skrivet i evangeliet att andra människor sågo den. Endast stjärnforskarna som studera stjärnorna sågo den och förstodo att det var en stor konungs stjärna. Så är det ännu, att endast de som studera stjärnorna

(Ordets himlaljus) kunna se Frälsarens stjärna. — Men denna stjärna skall alltid visa vägen för alla fattiga resenärer som bege sig från hedniskt mörker på ångerns och bättringens väg. De skola trots allt slutligen nå det utlovade landet genom många faror och frestelser.

Om nu denna Kristi morgonstjärna skulle slockna eller fördöljas bakom mörka moln, hur skulle det då gå för fattiga resenärer, då de färdas under natten många farliga resor varest världens hårda blåst, snöyra och stormväder sopa bort vägen — och då grymma vildjur och lejon ryta på båda sidor, och vättarnas döttrar* fresta med bedräglig skönhet och bjuda trötta vandringsmän till sig och lova dem allehanda läckerheter, härliga bäddar och ljuvlig sömn. Lyssnen icke, I trötta färdemän, till vad vättarnas döttrar viska i edra öron. De giva eder sömndryck, om ni går med dem och sedan röva de eder resekost och edra ägodelar. Det är bättre att ligga på en hård sten eller en klippa och vänta, tills morgonstjärnan uppgår i edra hjärtan, än att gå till vättarna.*

Och vad värn funnes för trötta vandrare om denna stjärna skulle försvinna, då andliga lejon börja

riva och sönderslita eder med tvivel, såsom hjörnen först driver de förskräckta till en mosse och där river och söndersliter dem. Jag vet att trötta vandringsmän ej slippa förbi tvivlens mosse. Men om en annan människa ännu mer nedtrycker¹ den som håller på att sjunka ned där, så gör hon mer än Frälsaren och apostlarna ha gjort. Somliga göra det i god avsikt men utan andlig vishet. För dessa fattiga och trötta färdemän är därför Betlehems stjärna² den bästa vägvisaren. Den som följer dess ledning torde aldrig gå så vilse, att han ej till sist når Betlehem.

I trötta färdemän, given därför akt på himlens stjärna! Släppen aldrig henne ur sikte! Ty lång är vägen till Kanans land, och kort är nådens tid. Den väg som för till livet är smal, och många farliga ställen finnas på vägen. — Förtröttnens icke att vaka och kämpa, stirren ej på jorden utan se uppåt, där stjärnan skrider, och följ den, så når ni Betlehem, där den nyfödde Israels konung ligger. Och offren åt honom edra hjärtans guld och myrra och helig rökelse, eder konung till gåva och välbehaglig lukt, och tillbedjen honom nu och till evig tid. Amen.

Sv. ps. 69.

¹ Genom överdriven lagiskhet.

² Guds ord.

*Se Ordförklaringar.

FÖRSTA SÖNDAGEN EFTER TRETTONDEDAGEN

Ps. 207: 1—3.

HUR MAN FÖRLORAR OCH FINNER FRÄLSAREN

Hav Gud för ögonen och i hjärtat alla dina livsdagar; och tag dig till vara, att du icke samtycker till någon synd och gör emot Guds bud! (*Tob. 4: 6*).

Så förmanade den gamle Tobias sin son. Men då de kristna knappt kan ha Gud för ögonen, så kan en sorglös människa det ännu mindre. Somliga döda trons bekännare mena, att de kunna ha Gud för ögonen och i hjärtat. Men det är djävulen som så bedrar nådetjuvarna.*

Av dagens evangelium ser man, att ej heller Jesu föräldrar kunde så ha Jesus för ögonen, att de ej hade förlorat honom ur sikte. Hur kan då en sorglös människa och en nådetjuv ha Jesus för ögonen så som här manas till. Detta är alldeles omöjligt, då ej ens de kristna kunna så vaka, att de alltid hade Gud för ögonen. Men vi vet att en sorglös människa alltid har denna världen för sina ögon. Gud lär ej ofta vara i deras tankar, och i hjärtat är Gud aldrig, så länge människan lever i sorglöshet. Hur kan Gud komma in i en sådan människas hjärta som är fullt av onda andar? Om dock en sorglös människa skulle söka Jesus i Herrens tempel! Men hon söker

*Se Ordförklaringar.

honom stundom bland bekanta och fränder, nämligen i sådant sällskap som är fjärran från Gud. Därför komma sådana sällan att höra Guds ord; de förakta gudstjänsten och Herrens nattvard. De säga: "Nog ha vi böcker hemma, vari vi se Guds ord. Om vi leva därefter, behöver vi inte tvivla på att vi bli saliga."

Men David nöjde sig ej därmed att han hade bibeln hemma, utan han skyndade till Herrens gårdar såsom svalan till sitt bo till sina ungar, och han säger att fågeln har funnit ett hus och svalan sitt bo, när han fick komma till altaret. David var så glad att vara i Herrens hus, att han ville vara dörrvaktare där. David var Israels konung och ändå höll han det ej för ringa tjänst att vara dörrvaktare i Herrens hus, men nu vill inte mången vara dörrvaktare i Guds hus. Somliga sitta där såsom på heta stenar som den svarte smeden* lägger under stjärten på dem; somliga måste gå ut när Guds ord börjar bränna deras samveten. Somliga hedningar skynda ut från Herrens hus, därför att de ej kunna sitta stilla då den onde kittlar i deras kött. Och andra åter måste gå ut att smörja sina tarmar med flytande djävulsträck.* I

en kyrka varifrån djävulen driver ut sina trålar innan predikan är slut, har dörrvaktaren det arbetsamt, då han måste öppna dörren för alla som djävulen utdriver före gudstjänstens slut. Naturligtvis fruktar djävulen, att de få fallandesjuka om de sitta stilla i kyrkan och åhöra predikan. Därför driver han ut sina tjänare.

Men de åter, vilka djävulen inte alls släpper till kyrkan, läsa hemma i boken, varvid den svarte magistern förklarar bibeln för dem så, att dryckenskap blir lovligt, skörlevnad blir lovlig, brännvinshandel blir lovlig, svärjande och slagsmål blir lovliga. Luther har skrivit att djävulen kan predika evangelium bättre än någon präst. Och i den kyrka där djävulen predikar, sitta alla kyska skökor stilla, alla ärliga tjuvar gråta av kärlek, barmhärtiga krögare fälla ormatårar, nyktra drinkare bli så gudliga att de böja knä för brännvinskrögaren genast, när de komma ut från kyrkan och sticka ut tungan som den ondes dragoxe och säga: "En droppe! Bara en droppe, käre Jesu vän! Bara en droppe!" Krögaren är för drinkaren en kär Jesu vän, men en nykterhetspredikant är för drinkare och krögare en djävulens vän, då han hindrar Guds barn att njuta av brännvinet som är Guds gröda.

Då nu djävulen har mycket att bestyra i Herrens hus, då han skickar ut somliga som ha kommit in

och inte alls släpper in somliga, så är det troligt att han skulle vilja bränna upp alla kyrkor, där Guds ord predikas så att åhörarna få ont samvete. Eller om somliga få andlig glädje och fröjd, börjar djävulen av avund fälla ormatårar: de ångrandes tårar bränna även hans samvete. Och i synnerhet om nådevalparna* börja gnälla, hoppar den onde genast upp ur bänken och skyndar med väldig fart ut ur kyrkan, och alla hans tjänare följa honom, ty nådevalparna störa honom så att han inte hör vad prästen säger. Eljest lyssnar djävulen noga efter om man skäller honom i kyrkan som sköka och tjuv, så att han sedan kunde fråga efter sin ära (genom åtal). Men inte gitter han höra när nådevalparna börja gnälla. Därför är det bäst att alla den onde andens tjänare gå från kyrkan till dess att en annan präst kommer som predikar så vackert och ljuvligt, att alla kyska skökor få gråta och alla drinkare få skratta och alla hederliga krögare få glädjas. Då få även alla fräcka och obotfärdiga skökor komma till himmelriket, men botfärdiga, sörjande, nedtryckta korsbärare och de som sucka i andlig fattigdom dömas till helvetet.

Skynden därför, såsom David säger i 84:e psalmen, alla mesar och svalor, snösparvar och näktergalar* skynden och sträven, längten och ilen till trygga boet, flyn I nåde-

*Se Ordförklaringar.

valpar till Herrens gårdar, kommen, innan en sådan fördelare av nåden kommer som ger sovel åt hundarna och kastar fiskben åt barnen. Vi hoppas och bedja, att "Som fåglar små, när dundra må, och djuren sig förskräcka, de skynda fort var på sin ort att sig för faran täcka", så skall dörrvaktaren slutligen, när Herrens stora dag kommer, släppa in dem som med sörjande och sargade hjärtan klappa på kyrkodörren.

Evangelium: Luk. 2: 42—52.

När Jesus var tolv år gammal, gingo de också dit upp, såsom sed var vid högtiden. Men när de hade varit med om alla högtidsdagarna och vände hem igen, stannade gossen Jesus kvar i Jerusalem, utan att hans föräldrar lade märke därtill. De menade att han var med i resällskapet och vandrade så en dagsled och sökte efter honom bland fränder och vänner. När de då icke funno honom, vände de tillbaka till Jerusalem och sökte efter honom. Och efter tre dagar funno de honom i helgedomen, där han satt mitt ibland lärarna och hörde på dem och frågade dem; och alla som hörde honom blevo uppfyllda av häpnad över hans förstånd och hans svar. När de nu fingo se honom där, förundrade de sig högeligen och hans moder sade till honom: "Min son, varför gjorde du oss detta? Se, din fader och jag hava sökt efter dig med stor oro." Då sade han till dem: "Varför behövdens I söka efter mig? Vissten I då icke att jag bör vara där min Fader bor?" Men de förstodo icke det som han talade till dem.

Så följde han med dem och kom ned till Nasaret; och han var dem under-

dänig. Och hans moder gömde allt detta i sitt hjärta. Och Jesus växte till i ålder och vishet och nåd inför Gud och människor.

Evangelisten Lukas berättar här att Jesu föräldrar hade kommit till Jerusalem för kyrkibesök, och där miste de Jesus, som de började söka bland bekanta och fränder och slutligen funno honom i kyrkan. Med ledning av dessa ord skola vi i dag betänka:

Hur föräldrarna kunna finna Jesus, när de ha förlorat honom?

Give Gud att de föräldrar, som sörjande söka Jesus måtte finna honom i Herrens tempel, då de förgäves få söka honom i världen bland bekanta och fränder.

1. *Hur förlorar man Jesus?*

Kära föräldrar! Ni har i sorglöshetens tillstånd förlorat Jesus. Låt se var ni finner honom, då ni i väckt tillstånd saknar honom. Ni har förlorat honom under kyrkoresa, då ni i sorglöshetens tillstånd kom till gudstjänsten enligt seden vid högtiden. I otros tillstånd kom ni till kyrkan endast för högtidssedens skull, icke för att i Herrens hus få upplysning för eder själ utan därför att ni enligt gammal sed skulle få uppbyggelse för eder mage. I sorglöshetstillståndet kom ni till kyrkan för att roa edra ögon med grannlåt och världens fåfånglighet och för att visa edra avgudar för världen: vackra och feta hästar

fodrade med säd, med målade släddar, kläder av fint kläde, silkesdukar på huvudet, silverpipa i munnen, ur i fickan och brännvinsflaskan under armen. Denna grannlåt följde eder till kyrkan enligt högtidsseden för att världen skulle se hur rika och vackra ni är. Om någon fattig vandrare skulle mött eder på kyrkovägen och inte känt eder vad för slags herrskap ni var när ni kom körande med hjällror och piskan i hand ropande: "Bort satan ur vägen!" skulle han ha tänkt: "Vad är det för herrskap som kör med sådan fart; det är nog höga världsherrar, jag måste ta mössan av mej och buga mej för dem". Om en enkel bondpojke skulle komma från (sydligare) Sverige och skulle möta så mycket herrskapsfolk på kyrkovägen, skulle han tänka: "Här är mycket herrar som kommer med vacker välsignelse till kyrkan: de svära ännu på kyrkvägen och bereda sina hjärtan med djävulsträck,* så att de kunna väl tjäna Gud med andakt!" — Innan prästen sagt amen, rusa de ut ur kyrkan. De få sådan hunger efter världsgudens nåd, att de ej kunna vänta på Herrens välsignelse utan måste under predikan gå ut och taga sig en kyrksup, som bättre släcker deras törst efter nåd än Guds ord och det välsignade vinet.

Med sådant liv ha sorglösa föräldrar förlorat Jesus särskilt under

kyrkoresor, då de kommo till kyrkan endast för högtidssedens skull och sedan under resan tjäna den gud som bor i buken men icke den Gud man skall tjäna i kyrkan. Helgdagen göres till supdag, svordomsdag, slagsmålsdag, skojarndag, dans- och krögardag. Så har man levt även på denna plats alldeles vid kyrkan såsom i djupaste helvetet, och så lever man fortfarande. Svordomar och dryckenskap och förtappelsens larm hörs på en fjärdingsvägs avstånd. Är det underligt att de sorglösa genom sådant leverne förlorat Jesus?*

2. *Låt se var de finna Jesus, när de börja sakna honom?*

När de sorglösa vakna upp ur syndasömmen, finna de att de förlorat Jesus och då börja de att sörjande söka honom. Men inte förstå de genast var de skola söka Jesus. De tro att han finns bland bekanta och fränder. Men kan ni, sörjande föräldrar, förstå, var ni skall söka Jesus? I otrostillståndet har ni inte saknat Jesus, ty eder frälsare var då av denna världen: i brännvinsflaskan, i (förvarings)kistan, i buken**. Men när samvetet vaknade, då först började ni söka Jesus, och nu söker ni honom bland bekanta och fränder. Men förgäves söker ni honom bland sådana bekanta som ej ha sett honom. Men förstår ni äntligen var ni skall fin-

*Se Ordförkl.: Dödsynder!

*Se Ordförklaringar.

na Jesus? I sorglöshetens tillstånd sökte ni inte honom i templet utan på krogen. Då hade ni bråttom att springa från kyrkan till krögaren, ni hade inte tid att vänta på Herrens välsignelse. Ni hade bråttom att höra djävulens välsignelse på krogen. Försöken äntligen söka Jesus i Herrens tempel, kanske han finns där ni inte tror. David skriver om sig själv, att fågeln har funnit ett hus och svalan sitt bo i Herrens hus. — Om I sörjande söken Jesus, söken slutligen i templet. Kanske han stannade kvar i kyrkan, då ni gick ut i världen. Ni får nog förvånas, om ni finner honom där ni ej ens hoppades. Men banna därför inte honom, att han har orsakat eder för mycket besvär. Ty det är er egen försumlighet, då ni inte alltid har haft Jesus för ögonen. —

Hören nu I sörjande föräldrar som haven mistat Jesus och bedrövade söken honom. Vet ni var ni skall finna honom? Ni har mistat honom under kyrkofärder i sorglöshetens tillstånd. Nu måste ni i väckt tillstånd återvända till Guds tempel och söka Jesus där.

Återvänden därför, I sörjande föräldrar, då Jesus har försvunnit för eder, vänden åter till Herrens gårdar såsom David, när han var sorgsen, flydde till Herrens altare och sjunger där, att fågeln har funnit ett hus och svalan sitt bo, när han fick taga sin tillflykt till Her-

rens hus. Vänden sålunda åter till Herrens hus, I bedrövade själar som saknen Jesus. Vänden åter I små fåglar, I svalor och snösparvar, näktergalar och sädesärlor!* Skyn den, sträven, längten, ilen till edert bo, när åskan dundrar hårt på Sinai berg? Gömmen eder i det levande vinträdet sprickor, när höken förföljer eder! Om en mes skriker i hökens klor, så förfölja alla mesar höken. De skulle nog rädda den olyckliga själen som skriker i hökens klor men de kunna icke, ty höken är stor och mesarna äro små fåglar. Men de ömka den stackars olyckliga som skriker i hökens klor, såsom konung David sjunger:

”Som fågeln fri och snar
Till kända nästet far
Att där i frid få vara
För oro, våld och fara,
Så själen till dig längtar
och till ditt altar trängtar.”

(Sv. ps. 207: 3.).

Hur passar denna Davids syn för de sorglösa som skynda sig efter världen, somliga till krögaren och finna där sin bästa glädje, somliga till skökan och finna där sin bästa glädje. De ha ingalunda någon glädje i kyrkan, i synnerhet när de små fåglarna, om vilka David säger att de finna sitt bo i Herrens hus, börja sjunga och kvittra och lova den store Guden för den första solstråle som väcker dem i deras bo. Har ni inte hört, hur svalorna kvittra i sina

*Se Ordförkl.: Fåglar.

bon, när solen går upp? Men ni sitta döva och stumma i Herrens hus, ni kanske förebrår Jesus, att han vållat eder stort besvär då ni måste söka honom i templet. Men de sorglösa finna ej Frälsaren i templet, men i världen tro de sig finna Frälsaren. Men de botfärdiga, bedrövade, tvivlande som i sanning söka Jesus, när de känna att han har försvunnit, och benådade själar, då de genom ovaksamhet ha förlorat Jesus, kunna finna honom i templet, varest han gärna bor och lyssnar

till hur svalorna och mesarna och näktergalarna kvittra och lova den store skaparen för den första strålen som väckte dem ur sömnen.

När nådens sol går upp vid himmlaranden, då sjunga de (kristna som fåglarna), och tacka för detta ljus* som har kommit och säga: Amen, Halleluja! Tack och ära och lov vare den store Skaparen och Lammet, som var dött och se, han lever i de troendes hjärtan. Amen.

Sv. ps. 208 eller 210.

ANDRA SÖNDAGEN EFTER TRETTONDEDAGEN

(1849) Ps. 482: 1—4.

JESU NÄRVARO HELGAR HEMMET

HERREN Sebaot skall på detta berg göra ett gästabad för alla folk, ett gästabad med feta rätter, med starkt vin, ja med feta, mörka rätter, med starkt vin, väl klarat. (Jes. 25: 6).

De andliga gåvor som Herren lovar åt alla folk, liknas här vid sådant som människan bäst tycker om nämligen vin och mörka rätter som smaka bra. Till gästabad tillreder man de bästa läckerheter som finns i landet. Härav gör nu Herren en liknelse, då han vill visa vad gott som kommer av kristendomen. Andligt vin gavs åt lärjung-

arna på pingstdagen, då de uppfylla av Helig Ande började predika mäktigt på nya tungomål. Andligt vin gives ännu åt somliga troende, då de få känna andlig glädje och dessa andliga drinkare* få ibland smaka det goda vinet på detta berg.¹ Denna världens brännvins-handlare blanda brännvin med vatten och ta betalt ej blott för brännvinet utan även för vattnet. Därför är det ej underligt, att de fördärva

*Se Ordförklaringar.

*Se Ordförkl.: andliga drinkare.

Guds gröda (för vinnings skull). Deras samvete är tjockare än en dragoxes hud, då drinkarnas hustururs och barns tårar ej bränna deras samvete.

Men nu säger Herren genom profeten Jesaja att han på detta berg skall göra ett stort gästabad för alla folk och där giva dem klart och rent vin samt feta rätter. Om nu alla folk skulle samlas på Sions berg att mottaga sådana läckerheter och dricka sig fulla av det söta vin som ej är blandat med vatten och ej med den döda trons drägel, ej heller med flytande drakgift, utan är klart och rent vin, sådant som det kommit från vinpressen och från de vinbär (druvor) som ha vuxit på det levande vintträdet. Jag fruktar blott, att till detta gästabad som Herren har tillrett på Sions berg ej komma andra än några hunger-gäster, som ej ha smakat Guds gröda sedan de sist voro på bröllop. Då åto de nog märgfulla rätter och drucko rent och oblandat vin. Men varje dag är icke bröllopsdag. Då få tiggarna sitta vid bröllopsbordet och äta feta rätter, smör och honung, men däremellan få de fasta och tugga barkbröd. Ät inte för mycket, ni tiggare och hungriga gäster, när ni kommer till bröllopsbordet, utan ät endast så mycket som bruden har för sed att äta, när hon har krona på huvudet och trolovningsringar på varje finger. Hon äter så litet att de andra tro att hon svälter. Men hon

är ej heller vidare hungrig, ty hon lever av kärlek. Hon är ännu så blyg att hon ej vågar mycket betrakta sin brudgum i folks närvaro.

Må nu bruden bedja, när bröllop hålles, att icke fienden får förvilla henne med sin list till otrohet eller köld mot sin brudgum! Må bruden bedja Herren Jesus, som ensam kan förvandla vatten till vin, att han av nåd måtte låta rinna en droppe klart och rent vin i den fattiga och av världen föraktade brudens mun, så att kärleken måtte alltid förbli, ej blott mellan jordiska äkta makar utan även mellan den himmelske, store och blodbestänkte brudgummen Jesus och hans fattiga brud. Hör, o himmelske Konung, alla de eländas och nödstäldas bön, deras som ropa till dig, vår Fader.

Evangelium: Joh. 2: 1—11.

På tredje dagen var ett bröllop i Kana i Galileen, och Jesu moder var där. Också Jesus och hans lärjungar blevo bjudna till bröllopet. Och vinet begynte taga slut. Då sade Jesu moder till honom: "De hava intet vin." Jesus svarade henne: "Låt mig vara, moder: min stund är ännu icke kommen." Hans moder sade då till tjänarna: "Vadhelst han säger till eder, det skolen I göra." Nu stodo där sex stenkrukor, sådana som judarna hade för sina reningar; de rymde två eller tre batmått var. Jesus sade till dem: "Fyllen krukorna med vatten." Och de fyllde dem ända till brädden. Sedan sade han till dem: "Ösen nu upp och bären till övertjänaren." Och de gjorde så. Och övertjänaren smakade på vattnet, som nu hade blivit vin; och han visste icke var-

ifrån det hade kommit, vilket däremot tjänarna visste, de som hade öst upp vattnet. Då kallade övertjänaren på brudgummen och sade till honom: "Man brukar eljest alltid först sätta fram det goda vinet, och sedan, när gästerna hava fått för mycket, det som är sämre. Du har gömt det goda vinet ända tills nu."

Detta var det första tecken som Jesus gjorde. Han gjorde det i Kana i Galileen och uppenbarade så sin härlighet; och hans lärjungar trodde på honom.

Med ledning av vårt heliga evangelium och i anslutning till det redan sagda skola vi denna stund genom Guds nåd betrakta:

Varifrån får fattigt brudfolk bröllopsvin?

Give den nåderike Herren Jesus sin nåd, att alla i anden fattiga par som ha bjudit Jesus till bröllopet måtte få behålla honom som gäst, så länge bröllopet varar här och sedan evigt i himmelen.

1. *Varför skola de gifta sig, som är så fattiga att de ej ha råd att skaffa bröllopsvin?* Tvivelsutan var det ett fattigt brudpar som hade rett till bröllop i Galileens Kana, ty för de rika fattas aldrig vin. Ett rikt brudpar skaffar redan i förväg så mycket vin att det ej skall taga slut. Men ett fattigt par kan ej på en gång köpa så mycket vin, och därför tryter vinet innan gästerna fått sig nog. Därför framställes frågan: Varför gifta de sig som ej ha råd att skaffa vin? Somliga mena att de fattiga äro så ivriga att

gifta sig för hordoms skull eller på grund av köttslig lusta, eller att somliga gifta sig av högfärd, då de ej vilja tjäna för rimlig lön. Då de ej få så stor lön som de anse sig göra skäl för, få de lust att bli husbönder och husmödrar. Tänkande att det är tungt att ständigt vara en annans träl, uppsäga de arbetet och börja dels spela herrskap, dels försöka sig på affärer och dels gifta sig och hålla bröllop. Somliga klä sig riktigt grant och gå att spela och dansa, och när köttets lusta vaknar genom världsglädjen och brännvinsnets verkan gå de om natten efter dansen att göra hor. När så oäkta barn födas, gå de tillsammans som kreatur, ehuru de ha intet att gifta sig på. Och då det blir många barn, och fattigdom kommer till, säga de: "Gud har gjort oss fattiga". Han passar just till att bära allas synder, både hordomens, fäfänglighetens, lättjans och dryckenskapens synder.

Om vi åter skulle tala om andlig fattigdom och fråga: Varför vill de i anden fattiga gifta sig, ehuru de ej ha råd att skaffa bröllopsvin? så höra vi observera, att de i anden fattiga eftersträva andligt äktenskap av kärlek. Kärleken tvingar dem att gifta sig och hålla bröllop, även om de ej ens ha kläder att skyla kroppen med utom några trasor som hänga om höfterna. För dessa trasor varmed de söka skyla de skamligaste ställena skälla dödsrikets hundar rysligt på dem och upphöra ej att

skälla, fastän dessa tiggare hota att slå dem med sin stav. Men om tiggarna vore alldeles nakna, hade dessa hundar* ej så mycket att skälla för. Nu framkasta de rika åter denna fråga: Varför äro sådana angelägna att gifta sig som ej ha något att skyla sin nakenhet med? Ja, de skynda sig att gifta sig fast de inte ens ha kläder att skyla kroppen med, ej heller skydd mot oväder.

2. *De andligen fattiga bjuda Jesus till bröllop.* Ehuru de ej ha råd att skaffa bröllopsvin rusta de dock till bröllop. Och när vin fattas, säger Jesu moder: "De hava intet vin". Både för brudparet och gästerna är det tråkigt, om vinet alldeles saknas. Men vad är att göra? Ett fattigt brudpar har ej råd att köpa vin, och om inte Jesus skulle förbarma sig över dem, finge de vara utan bröllopsvin. Men någon tanklös torde fråga: Hade inte detta brudpar kunnat klara sig utan vin? — Ingalunda, ty vinet värmer hjärtat och väcker kärleken. Om inte vin hade skaffats, hade de fått dricka kallt vatten, varav hjärtat blir kallt. Och om äkta makars hjärtan äro kalla, så kan äktenskapsdjävulen* tränga sig mellan dem. Några tro att äktenskapsdjävulen ligger under sängen. Men det är inte sant. Äktenskapsdjävulen ligger nämligen i buken,* och om hjärtat ytterligare kallnar, därför att de inte ha vin som skulle värma deras hjärtan,

*Se d. o. i Ordförkl.

slipper äktenskapsdjävulen ända till hjärtat och verkar där så att det blir slut på all glädje.

Om Herren Jesus inte hade skaffat detta brudpar det bästa vinet, hade det gått dem som det har gått med alla som inte ha bjudit Jesus till bröllopet, och vilkas äktenskap har förvandlats till ett helvete på jorden. Somliga par äro rika och skaffa till sitt bröllop så mycket brännvin, att alla bröllopgäster bli druckna. Men äktenskapsdjävulen kommer ändå mellan dem. När brännvinet stiger dem åt huvudet, slåss de och riva varandras hår. De blinda stackarna förstå ej varifrån äktenskapsdjävulen har sluppit mellan dem. Så går det för de par som inte bjödo Jesus till bröllopet, när de gifte sig. De måste dricka brännvin, varigenom det blir oenighet, gräl och slagsmål mellan dem. Men när paret har blivit så fattigt att de måste be Jesus bereda bröllopsvin åt dem, flyr äktenskapsdjävulen, och Jesus som är äktenskapets ängel försonar stridande makar med kärlekens bröllopsvin som värmer deras hjärtan och gör dem glada. Envar som smakar det vin som Jesus gör av vatten upptändes av kärlek. Men den som dricker det vin som den onde har kokat i kopparkittel kan inte älska andra än världen och sitt eget kött. Han hatar sin maka och sina barn som han borde älska ej blott med naturlig utan även med himmelsk kärlek.

3. *Jesus bereder åt det fattiga brudparet det bästa vinet.* Vi ha förmodat att detta brudpar var fattigt, enär vinet så snart tog slut vid deras bröllop. Men tvivelsutan voro de släkt med Jesus och hans moder, om inte lekamligen så dock andligen. Jesus räknar som sina släktingar dem som göra Faderns vilja som är i himmelen. Men de i anden fattiga äro särskilt kära för Frälsaren, därför att sådana i anden fattiga brudpar måste bjuda Jesus till sitt bröllop. Jesus själv är lekamligen fattig och har intet att giva till bröllopsbordet. Men när det blir brist på vin, nämligen sådant vin som uppmjukar hårda bröst och värmer kalla hjärtan, då förvandlar han vatten till vin, ej för att gästerna skola bli druckna utan för att han skall uppenbara sin härlighet. Evangelisten betygar, att Jesus genom detta tecken uppenbarade sin härlighet, och hans lärjungar började tro på honom.

Det är sålunda visst och sant, att de brudpar som bjuda Jesus till bröllop få smaka det bästa vinet som han har sparats till sist. Det är sådant vin som värmer kalla hjärtan och upptänder mellan makarna en brinnande kärlek. Den tar bort vreden och avunden och försonar stridande makar samt förvandlar hatet till kärlek. Sådant vin borde de makar smaka vilka genom brännvinet fått mellan sig äktenskapsdjävulen som för många makar har

gjort äktenskapsbudet bittert och som har kommit många hustrur att gråta, skrika och klaga över sitt hårda öde, att hon måste råka i ett så olyckligt äktenskap, ehuru flertalet hustrur själva äro skuld till att männen bli drinkare. När hustrun är hemma som en hondjävul, måste mannen bli drinkare och björn och handjävul genom brännvinet. Men innan ögonen öppnas ser ingendera, att det är djävulen som kommer dem att kivas och slåss. Mannen skyller på hustrun och hustrun på mannen, så länge båda äro blinda och i den ondes våld. Men om de en gång skulle bli så fattiga i anden, att de måste klaga sin nöd för Frälsaren och bjuda honom hem som gäst, så skulle även de säkert få smaka det bästa vinet som brudgummen har sparats till sist. Men varav förstå blinda makar detta?

Avsaknad av kristendom gör deras liv bittert och mödosamt. De tro att äktenskapsdjävulen ligger under sängen, men han är i flaskan och i buken och utgår icke förr än äktenskapets ängel droppar i hjärtat en droppe av det bästa vinet som brudgummen har sparats till sist. Den naturliga kärleken är som vatten som ej finner väg till hjärtat, innan detta vatten genom kristendomen förvandlas till vin. Alla makar som ej ha bjudit Jesus till bröllopet ha fått erfarat att brännvinet inte ökar kärleken utan tvedräkten mellan makarna. Men det vin som Jesus

har gjort av vatten är det bästa vinet som brudgummen har sparat till sist. Det är rent oblandat vin som nyss kommit från vinpressen och är tillverkat av de röda vinbär (druvor) som växa på det levande vinträdets. Detta vin värmer kalla hjärtan och uppmjukar hårda bröst och

verkar kärleken. — Bedjen, I fattiga drinkare, att den rike vinhandlaren som förvandlar vatten till vin, måtte spara det bästa vinet till sist, så att I mån få glädjas och fröjdas vid Lammets bröllop nu och evinnerligen. Amen.

Ps. 486 eller 490.

TREDJE SÖNDAGEN EFTER TRETTONDEDAGEN

Ps. 265: 4—5.

EN RÄTT TRO

Herren prisade hövitsmannen som sade: "Jag är ju själv en man som står under andras befäl", och Herren sade: "I Israel har jag icke hos någon funnit en så stor tro".

I denna hövitsmannens tro finna vi i sanning ett föredöme i ödmjukhet, som icke ansåg det besvärligt att vara under andras befäl, ehuru det är besvärligt för den gamle Adam att stå under andra människors kommando. Dock är det den sanna trons kännetecken att utan knot stå under en annan människas befäl. Men nu är kärleken ej sådan, att någon gärna ville stå under en annans kommando. Icke allenast de sorglösa vill vara friherrar, utan även några kristna vill vara friherrar, ty det är mödosamt för den gamle Adam att tjäna. Nu vill ej

många stå under andras välde, ehuru Jesus prisade den mannens tro, som sade: "Jag är ju själv en man som står under andras befäl". Och Herren sade: "Jag har icke funnit sådan tro i Israel". Och ho vet om det nu heller finns sådan tro i Israel.

Vi veta nämligen att högfärden nu råder på jorden: alla vill nu vara friherrar, ingen skulle vilja tjäna. Barnen vill ej tjäna sina föräldrar, ehuru vår Herre och Frälsare har tjänat sina föräldrar trettio år. Han ville återgälda deras möda, och sålunda uppfylla all mänsklig rättfärdighet, innan han började uppfylla den himmelska rättfärdigheten. Men denna tids barn vill vara sina egna herrar, innan de kunna stå på två ben. Vem vet om Jesus finner sådan tro i Is-

rael som hövitsmannens. Att stå under andras välde är mycket mödosamt för gammel-Adam. Somliga friherrar taga sig tröst och beskydd av detta Guds ord: "Varen icke människors trålar!" Andra uppge som hinder detta: "Jag kan inte rätt fylla min tjänst, därför kan jag inte tjäna". Men sådant är ej annat än gammel-Adams förevändningar. Ty om du i din tjänst gör allt vad du kan och förstår, så är du fri från samvetsförebärelse, men om du är lat och vårdslös, så är det med skäl du bestraffas.

Jag fruktar att Jesus ej längre finner sådan tro hos Israel, som hövitsmannen hade, ty han erkände sig vara ovärdig att mottaga Jesus i sitt hus, ehuru han hade troget tjänat överheten och därtill hade sådan omsorg om sin tjänare som om sitt eget barn. Var finns nu sådana människor, som gärna och utan knot stå under en annan människas välde och troget tjäna sin nästa för Herrens skull? Och var finns nu en sådan husbonde, som har en sådan omsorg om sin tjänare som om sitt eget barn? Mången vill ej tjäna en annan. Och genom denna högfärd och köttliga frihet förlorar mången även sin tro. Den köttliga friheten är ingalunda den rätta trons frukt, utan under den köttliga friheten döljer sig själviskhet, högfärd och världskärlek. Ej heller hordom är fjärran, då fattiga tjänare nödvändigt vilja ingå äktenskap och däri-

genom bli friherrar. Vi veta ock att hövitsmannens tjänst var ännu hårdare och tyngre än någon annan tjänst, ty en krigare måste så lyda överheten, att om överheten befäller honom att gå till ett ställe, där livet är i fara, så måste han gå dit.

I krig duger det ej att säga: "Jag går inte dit, där man dräper mig"; utan där döden är nära, dit måste krigaren gå. Därtill behövs i sanning en sådan tro som Herren ej funnit och torde ej heller finna mångenstädes i Israel. I jämförelse med dessa krigsmän är andra tjänarens ställning som herredagar, ty de behöva ej gå dit där man dödar dem. Och likväl har mången en så dålig tro, att människofrukten bringar honom i trældom om han går i tjänst. Detta är ej den rätta trons frukt utan högfärdens, lättjans och otuktens frukt. Nu då hårda tider nalkas och själsväldet vill bemäktiga många, måste Gud straffa världen så, att mången stolt man måste bli fiendens träl, då han ej förstår att tacka för den frihet han fått genom kristendomen, då alla kristna ha den lagen, att ingen träl skall finnas bland de kristna. Men den som besegras i krig, blir fiendens träl, så i det andliga som det lekamliga kriget.

Bedjen, alla kristna, att Herren icke måtte straffa oss med krig, så att vi bli fiendens trålar, då han åt alla kristna givit friheten. I synnerhet har han med sitt eget dyra

blod löst oss från andlig trældom, så att vi ej behöva stå under djävulens våld, om vi genom hans nåd manligen, hjältemodigt och troget strida mot fienden, rustade med trons sköld och Andens svärd på högra och vänstra sidan, ty nu stunda hårda tider, både i lekamligt och andligt avseende. Snart prövas Stefani tro, snart kommer Herren att söka sådan tro i Israel som hövitsmannen hade. Hör alltså hövitsmannens bön, Fader vår i himmelen.

Evangelium: Matt. 8: 5—13.

När han därefter kom in i Kapernaum, trädde en hövitsman fram till honom och bad honom och sade: "Herre, min tjänare ligger därhemma lam och lider svårt." Han sade till honom: "Skall då jag komma och bota honom?" Hövitsmannen svarade och sade: "Herre, jag är icke värdig att du går in under mitt tak. Men säg allenast ett ord, så bliver min tjänare frisk. Jag är ju själv en man som står under andras befäl; jag har ock krigsmän under mig, och om jag säger till en av dem: 'Gå', så går han, eller till en annan: 'Kom', så kommer han; och om jag säger till min tjänare: 'Gör det', då gör han så." När Jesus hörde detta, förundrade han sig och sade till dem som följde honom: "Sannerligen säger jag eder; I Israel har jag icke hos någon funnit så stor tro. Och jag säger eder: 'Många skola komma från öster och väster och få vara med Abraham, Isak och Jakob till bords i himmelsriket, men rikets barn skola bliva utkastade i mörkret därutanför; där skall vara gråt och tandagnisslan.'" Och Jesus sade till hövitsmannen: "Gå; såsom du tror, så må det ske dig." Och i samma stund blev tjänaren frisk.

Med ledning av vårt heliga evangelium skola vi denna stund eftersinna och betrakta:

Skall väl Herren finna sådan tro i Israel som hövitsmannen hade?

1. *Vilka äro de trons frukter och kännetecken, som bevisa att hövitsmannen hade en rätt tro?* Första kännetecknet var att han hade en sådan omsorg om sin tjänare som om sitt eget barn, ty icke mången husbonde gör så i denna tid. Mången husbonde uppsäger sin tjänare, när tjänaren insjuknar och ej längre orkar arbeta för husbonden. Och icke mången husbonde i denna tid går långt att söka läkemedel åt sin tjänare, då denne är sjuk, utan många husbönder låta sin tjänare ligga sjuk som en hundvalp utan att hjälpa och ta vård om honom. Men så snart hövitsmannen hörde att Jesus från Nasaret hade kommit till den landsändan, gick han strax att bedja den himmelske läkaren för sin sjuke tjänare, då han förstod att jordiska läkemedel ej mer hjälpte i detta fall. Här ådagalade hövitsmannen sådana trons frukter, som vi ej finna mångenstädes i Israel. Ty även om somliga husbönder söka jordiska läkemedel åt en sjuk tjänare, så få husbönder till Jesus för att bedja för sin tjänare, ehuru det är en kristens skyldighet att göra så.

Andra kännetecknet var, att denna hövitsman kände sin ovärdig-

het: "Jag är icke värdig att Du går in under mitt tak." Någon annan, den döda trons* bekännare* och nådetjuv, skulle i detta fall säga: "Om blott Jesus skulle komma in under mitt tak, skulle jag med glädje mottaga honom och bjuda honom det bästa vin jag har." Men hövitsmannen kunde ej vara så fåfång och lättsinnig att han skulle ha ansett Jesus som en jämlike, som en syndig människa kan bjuda hem, utan hövitsmannen kände, att Guds Son ej var en människas jämlike. Han kände att ett syndigt kreatur ej är värdigt att taga Guds Son under sitt syndiga tak, ehuru Guds Son var så nedlåtande att han nog hade kommit under det syndiga kreaturets tak, om det eljest ej hade trott att dess tjänare skulle bli frisk. Men hövitsmannen hade en sådan tro, att Jesu ord verka lika mycket på fjärran varande som på närvarande. Hövitsmannen kände att Guds Son är allsmäktig Gud och allestädes närvarande, och denna tro fanns ännu ej hos mången i Israel på den tiden. Någon kunde väl i denna hövitsmannens ovärdighet finna någon otro, då han ej vågade taga emot Jesus under sitt tak; och skulle någon under sådan ovärdighet kunna med glädje mottaga Guds Son på domedagen, då han ej vågade taga emot honom i sitt hus?

Men vi måste här göra en bestämmd skillnad mellan sann och

*Se d. o. i Ordförkl.

falsk ovärdighet, ty i den sanna ovärdigheten finns en sann tro, som visar sig så att Jesu ord verkar lika mycket som Jesus själv närvarande. En sådan tro hade nu hövitsmannen. Men en falsk ovärdighet verkar så mycken otro, att människorna ej tro ordet utan vill att Jesus själv lekamligen skall komma och lägga handen på dem. Så fresta de otrogna Frälsaren såsom t. ex. Jairus som ej trodde att Jesus skulle kunna bota hans dotter, då hon redan var död. Och nog frestar även mången botfärdig människa Jesus med sin otro, då hon ej tror ordet, tror icke att ordet verkar så mycket som Jesus själv närvarande. — Men hövitsmannen bevisade sin tro även genom ordet: "Även jag är en människa under andras befäl." Vi veta säkert, att de som ej vill stå under andras befäl, äro högfärdiga och älska den köttliga friheten, de vilja vara friherrar. Sådana ha icke en rätt tro även om de bekänna tron, ty den rätta trons frukt är ödmjukhet och undergivenhet. En troende kan vara kroppsligen träl och ändå fri i anden. Judarna sade: "Vi äro födda fria och ingens trälar." Likväl blevo de sålda till trälar åt hedningar, ty de voro i andligt avseende syndens trälar, ehuru de berömdes sig av sin frihet. Men om Guds Son hade fått göra dem fria från syndens trældom, så hade de även undvikit kroppslig trældom. Men de voro så stolta att

de uppeggade Romarna mot sig. Om de hade mottagit kristendomen, hade deras rike bestått. Men de förföljde de kristna och blevo så högfärdiga att de ej mer lydde någon. — Även nutidens friherrar få taga varning av dem och besinna, hur det gick för judarna. Men de hade ej den rätta tron, ehuru de mente att de hade den rätta tron. Men hövitsmannen hade en rätt ro.

2. *Männe Herren skall finna sådan tro i Israel?* Vi vet ej om han skall finna, men det vet vi att många skola komma från öst och väst och sitta med Abraham, Isak och Jakob i himmelriket, och rikets barn skola kastas i mörkret utanför; där skall vara gråt och tandagnisslan. Herren torde ej i dessa tider finna i Israel sådan tro, som består i prövningen, utom hos de få själar, vilka liksom denne hövitsman ha blivit ovärdiga att mottaga Guds Son under sitt tak och i detta ovärdighetstillstånd dock tro fast, att Jesu ord verkar lika mycket som Jesus själv genom sin lekamliga närvaro, såsom hövitsmannen trodde. Och om alla botfärdiga, bedrövade och tvivlande förmådde tro som denne hövitsman, att ett enda Jesu ord är så kraftigt som Jesus själv att bota sjuka, så skulle de förvisso snart bli friska. Men alla ha ej sådan tro. De sorglösa tro alls icke, om de ej se tecken och under, och även de väckta vill se tecken och under, innan de förmå

tro att Jesus med ett ord helar deras hjärta. Men Jesus själv har sagt, att intet annat tecken skall givas de otrogna än profeten Jonas tecken. Så skåden nu profeten Jonas tecken, I otrogna, och tagen vara på hövitsmannens tro, I tvivlande. När egenrättfärdighetsdjävulen sargar edra hjärtan och oroar edert sinne, så tron då, så som hövitsmannen, att ett ord ur Jesu mun driver bort alla djävlar och helar edra hjärtsår; annars nödgas han säga: "Jag har ej funnit sådan tro i Israel."

Den som tror att ett ord ur Jesu mun verkar lika mycket som han själv, förnimmer förvisso en salig kraft av detta enda ord som går ur Jesu mun. Och vi tro sannerligen, att fastän mången troende känner sig ovärdig att mottaga Jesus under sitt tak, skall dock ett ord ur Jesu mun hos honom verka så mycket som Herren Jesus själv genom sin lekamliga närvaro, och mången troende skall komma från öst och väst och sitta med Abraham, Isak och Jakob i himmelriket, fastän han känner sig ovärdig att mottaga Guds Son under sitt tak.

Så säg allenast ett ord, nådige Herre Jesus, du store Korsbärare, du de sjukas läkare och de tvivlandes hugsvalare, så blir mitt hjärta helat och mitt samvete renat, och alla kroppens och själens plågor upphöra.

Och det är vår förvissning, att många redan genom detta enda ord

ha kommit från öst och väst att sitta med Abraham, Isak och Jakob i himmelriket, ehuru Herren visserligen ej har funnit sådan tro i Israel som han finner hos dem som känna sig ovärdiga att mottaga Jesus under sitt tak. Men de tro lik-

väl, att ett enda ord ur Jesu mun ger hälsa åt deras sjuka hjärta och deras sårade samvete. Men rikets barn skola kastas i mörkret utanför: där skall vara gråt och tandagnisslan. Amen.

Ps. 130 eller 357.

FJÄRDE SÖNDAGEN EFTER TRETTONDAGEN

Ps. 310: 1, 4.

JESUS HJÄLPER I STORM OCH FARA

Herren satte en gräns för havet och sade: "Härintill skall du komma men ej vidare, här skola dina stolta böljor lägga sig!" (*Job. 38: 11*).

Av dessa ord höra vi, att Gud har satt en gräns för havets böljor, som de ej få överskrida. Och om ej denna gräns funnes för havens böljor, så skulle de översvämma allt som finns på jorden. Men detta ord är sagt ej blott om det naturliga havet, utan det är sagt i synnerhet om det andliga havets eller det bottenlösa havets böljor som finns i en gudlös människas hjärta. Detta bottenlösa hav sjuder med ständigt brus av synd och ondska. Om det var Gud som hade uppväckt stormen, eller någon ande som råder i vädret, vet vi inte. Men det vet vi säkert, att de bottenlöshetens böljor som svalla i en gudlös människas hjärta ej äro framkallade av

Gud. Utan den ande som råder i denna världens väder har utan tvivel uppväckt stormen i en gudlös människas hjärta, vare st bottenlöshetens böljor brusa som en kokande fors; och det ser ut som om ingen gräns vore satt för dessa böljor. När nämligen detta bottenlösa hav börjar koka, komma alla övermodiga och skändliga ord ut ur munnen. I synnerhet kokar bottenlöshetens vita skum ur deras mun som i sitt hjärta bära hat mot de kristna, vilka de gärna såge drunkna i bottenlöshetens hav, ehuru de gudlösa och oomvända som övermodigt ro på detta hav själva hålla på att drunkna däri. Men de akta ej därpå, bara de finge se de kristna förgås. Så stor avundsjuke ha den ondes änglar, att de ej akta på sin egen själ, bara de finge de kristna i olycka.

Ehuru de människor i denna tid som bära andligt hat i sina hjärtan nog känna, att de, i det tillstånd de nu äro, måste evigt förgås, besinna de dock ej att denna förhär-delse kommer av det hat de bära i sina hjärtan och även låta gå ut ur munnen, när de höra att de kristna råka i olycka. När de kristna an-sättas av världen, få de gudlösa glädje. När Jesu lärjungar hålla på att förgås i det böljande havets vågor, då få djävulens änglar skratta. Men ho vet hur länge de få skratta, innan de själva komma i nöd. Ehuru det ser ut för våra ögon som om ingen gräns vore satt för gudlös-heten, måste vi dock tro att Gud har satt en gräns för det böljande havets vågor: "Härintill skall du komma men ej längre, här skola dina stolta böljor lägga sig!"

Så slipper ej heller människors ondska över den gräns som Gud har satt, ehuru den kokar förfärligt ibland och brusar fram ur hjärtat som havsvågornas vita skum. Ty David har skrivit att deras strupe är som en öppen grav, och med sin tunga lisma de. Ty de gudlösa och fiender till Jesu kors tro, att Jesu lärjungar nu drunkna i det böljan-de havets vågor, då den ande som härskar i vädren har uppväckt en storm på havet, där Jesu lärjungar ro med ångest. Men så länge Jesus är med i båten, går det ingen nöd på lärjungarna, ehuru han sover. Han kan snabbt vara uppe, när lär-

jungarna ropa i sin nöd: "Herre, hjälp oss! Vi förgås!" Men den ondes änglar ha ingen nöd så länge de orka supa och slåss, göra hor och stjäla samt förtala de kristna och liksom krigsmännen bjuda åt Jesu ättika blandad med galla. Ty vi veta redan genom bibelns erfa-renhet, att fienderna till Jesu kors glädjas över de kristnas olycka. Men en gång kommer den tid, då de skola se i vem de hava stungit, ehuru denna världens gud har för-mörkat de icke troendes sinne, så att de måste tro lögnen. Därför ljuga de så, att de även själva tro sina egna lögner och bedraga sig själva. Och skamligt bedragna bli de blinda stackare som glädjas över de kristnas olycka och tro, att den lilla båt, vari Jesu lärjungar ro med fruktan på det böljande havets vågor, skall snart sjunka i tvilens vågor. Men även om den ande som har makt över väder och vind skulle ha uppväckt denna storm, tro vi icke att lärjungarna förgås i denna storm, så länge Jesus är i båten. Även om han skulle sova, är det vår förtröstan till Gud, att han vaknar fort, när lärjungarna ropa: "Herre, hjälp oss; vi förgås!" Då stiger han upp och stillar stormen och det blir alldeles lugnt. Ropen nu, I Jesu lärjungar, som hållen på att ro med stor möda på denna världens böljande hav. Om I, såsom vi hoppas, haven Jesus med i bå-ten, så ropen i eder nöd! Kanske

han vaknar för att stilla detta storm-väder som den ande som råder över väder och vind har uppväckt. Hör Du store stillare av vind och väder de nödstäldas och förskräck-tas bön, Du vår Fader som är i himmelen.

Evangelium Matt. 8: 23—27.

Och han steg i båten, och hans lär-jungar följde honom. Och se, då upp-stod en häftig storm på sjön, så att vågorna slog över båten; men han låg och sov. Då gingo de fram och väckte honom och sade: "Herre, hjälp oss; vi förgås." Han sade till dem: "I klenrogne, varför rädens I?" Där-efter stod han upp och näpste vindar-na och sjön, och det blev alldeles lugnt. Och människorna förundrade sig och sade: "Vad är denne för en eftersom både vindarna och sjön äro honom lydiga?"

Med ledning av vårt upplästa he-liga evangelium skola vi denna stund genom Guds nåd betrakta:

1. *Vem har uppväckt denna svåra storm på havet?*

2. *Vad skulle världens hop ha gjort, om Jesu lärjungar hade drunknat?*

Vi hoppas dock att Jesus vaknar av lärjungarnas nödrop och stillar stormen innan de drunkna.

1. *Vem har uppväckt denna storm?* Vi hörde i evangeliet att "Jesus näpste vindarna och sjön". Om det hårda vädret hade upp-väckts av Gud, skulle Guds Son icke vågat näpsa vindarna och

sjön, utan han skulle ha bedit sin Fader att ovädet skulle stillas. Men därav att han näpste vindarna förstår man att detta oväder ej var från Gud. Men den ande som råder över vädren, som även på Jobs tid uppväckte en sådan virvelvind att huset där Jobs barn befunno sig förstördes, samma ande hade tvi-velsutän uppväckt denna hårda stormvind, ehuru somliga den döda trons bekännare mena att man till-skriver den onde alltför stor makt, om han även kunde uppväcka stormväder på haven. Nådetjuvar-na tro icke att den onde har någon makt på jorden. Men Paulus skri-ver dock tydligt om "luftens härs-makt, den andemakt som nu även är verksam i de ohörsamma" (*Ef. 2: 2, jf. 6: 12*).

Och om denna makt ej har så stor makt i vädret i naturlig bety-delse, så har dock denna ande i sanning så stor makt i det världs-väder som verkar i otrons barn, att han kan uppväcka ett starkt storm-väder på detta böljande hav för att förgöra Jesu lärjungar, om de ej ha Jesus med i båten, som kan stilla stormen, så snart de väcka honom med sitt nödrop. I sanning skulle med alla djävulens änglar gärna se att Jesu lärjungar skulle förgås i detta oväder, och skulle därtill önska att Gud själv hade uppväckt detta oväder. Den ondes änglar git-ter ej höra, att den ande som rege-rar i vädret skulle ha uppväckt

detta väder, ty därav följer, att det är den onde som vill förgöra Jesu lärjungar och icke Gud. Men fienderna till Jesu kors ha den tron, att det är Gud som har uppväckt detta oväder, och därav sluta de att Gud har vredgats på dem och icke djävulen. Om nämligen den onde hade vredgats på Jesu lärjungar, vilket han i sanning har gjort, så skulle fienderna till Jesu kors ha anledning tvivla på att det är Gud som har vredgats på Jesu lärjungar; ehuru de förföljare, som tro sig göra Gud en tjänst, när de dräpa Jesu lärjungar, ha alltid trott, att Gud hatar dem då världen hatar dem.

Men Guds ord motsäger detta så bestämt, att ej ens djävulens änglar kunna så vända och förvränga bibels ord, att även Gud hatar dem som världen hatar. Världen har aldrig kunnat älska de kristna, utan överallt där sann kristendom har framträtt, där har även uppstått hat och förföljelse från världen. Därför har ock denna världens gud vredgats på Jesu lärjungar. Och den ande som råder över världens väder har uppväckt denna stormvind, och han är just samma ande som i otrons barn verkar hat och förföljelse mot de kristna. Och de skulle sannerligen få stor glädje, om Jesu lärjungar skulle förgås i detta oväder. — Men korsets fiender borde ej glädjas alltför tidigt, ty Jesus är ännu i båten, och även om han

sover kan han snabbt vakna och stilla stormen, fastän de stackarna ha sådan otro att de rädas. Men jag tror dock att Jesus vaknar så snart de ropa i sin nöd. Och jag vet säkert att de ropa, och tror även att Jesus hör deras rop och stiger upp att stilla stormen, som vädrens andemakt har uppväckt. Och jag hoppas att Jesu lärjungar skola oskadda nå den andra stranden på andra sidan av havet, och må sedan världens stormar brusa på denna världens böljande hav så mycket han vill.

2. *Vad skulle världens hop ha gjort, om Jesu lärjungar hade omkommit?* Vi förstår väl, att världshopen skulle få stor glädje, om Jesu lärjungar skulle förgås i detta hårda oväder som fienden har uppväckt över dem. Vad önska väl den ondes trälar hellre än att de skulle drunkna som med stor fruktan och hävan ro emot världens vind. Den ondes trälar frukta aldrig att de drunkna på denna världens böljande hav, ty de ha för det första en stor båt, varmed de segla med världens vind, och för det andra är världens vind förilig för dem. Men Jesu lärjungar ha för det första en liten båt och för det andra ha de motvind. Därför har världshopen alltid en så glad förhoppning, att Jesu lärjungar snart möta fara och undergång.

Vad skulle nu världsträlarna göra om Jesu lärjungar hade drunk-

nat i det hårda ovädet? Vad skulle de väl göra annat än hålla gravöl med supgille, såsom deras sed är. Om nämligen en mänska födes, äro de färdiga att "dricka dop-öl", och när en mänska dör, så "dricka de gravöl". Därav ser man bäst att de ha buken till gud. Och jag har märkt, att världens barn alltid samlas till att supa, när de tro sig vinna något gott. I glädjen dricka de i förväg, innan de ha vunnit det goda de hoppas. Ty världens barn känna ingen annan glädje än denna köttets förnjelse, ehuru Paulus säger: "Den som sår i sitt köttets åker, skall av köttet skörda förgängelse". Så tror jag att världsträlarna skulle ha samlats att dricka gravöl, om Jesu lärjungar hade drunknat i stormen. Däri ha de sin glädje, men en mycket kort glädje, ty Guds tveeggade svärd ljungar nu över världen. Och vem har nu uppväckt detta hårda väder i världen? Om Gud har uppväckt det, så skulle väl nu ha givits åt världen en påminnelse om Guds vrede, det vore då tillfälle att börja tänka efter hur man hittills har levt i världen: i glädje, fåfänglighet, skörlevnad, frosseri, dryckenskap, girighet, vrede och avund.* Vem vet om ej ännu större nöd kommer över världen än över Jesu lärjungar, som nog rädas för undergången och därför väcka Jesus med nödrop. Men världsträlarna förstå ej att frukta något, även

*Se Ordförkl.: Dödssynder.

om Gud nu vore vredgad på världen och därför straffar med krig, hunger och sjukdom.

Judarna hade så stor tillit till Gud, när fienden redan hade omringat deras stad, att de blevo övermodigare ju närmare stadens undergång ryckte. De trodde att Gud skulle genom något under rädda dem från fiendens våld. Men de kristna hade icke en sådan tro, utan de flydde för sitt liv bort från förärvets stad. Ty de visste mycket väl, att Gud hade vredgats på den stad, vars invånare hade utgjutit de heligas blod och förföljt de kristna.

Nu sluta vi denna betraktelse med den önskan, att alla oomvända och opånyttfödda måtte börja akta på tidens tecken, som judarna ej ha velat akta på. När hav och vindar brusa i världen, och folk reser sig mot folk, äro då icke sådana tidens tecken för handen, som ange att någon stor förändring skall ske i världen. Ack att denna förändring skulle ske först i hjärtana och först sedan i det yttre! Men det är vår tröst, att den store stillaren av storm och vindar, som med ett ord har stillat stormen på havet, kan ännu stilla den hårda stormen och vinden som den onde har uppväckt för att förgöra Jesu lärjungar.

Så länge Jesus är i båten, även om han skulle sova, skola lärjungarna ej vara i nöd, ty de väcka honom med sitt ropande. De ropa i

sin nöd: "Herre, hjälp oss; vi förgås!" — Trodde ni, sorglösa hedningar, att Jesus sover så tungt, att han ej hör sina lärjungars rop? Tror ni, att Jesus ej mer vaknar ur sin sömn? Tänk icke i edra hjärtan, ni fiender till Jesu kors, att Jesu lärjungar förgås i det hårda oväder, som den onde har uppväckt över dem. Förr skall ni förgås i edra synder, än Jesu lärjungar förgås. Även om tvivlens böljor ännu ibland slå över dem, för vilket även Jesus bestraffar dem, då de äro så klentrogna, vad angår det eder? Inte blir eder belägenhet bättre för

det, att lärjungarna i sådant oväder frukta att de skola förgås. Ty ordspråket säger, att alla äro visa på land, när en olycka händer på havet.

Men ron, ron, I få själar som ären med Jesus i båten, ron och ropen: "Herre, hjälp oss; vi förgås!" Och han stiger upp och stillar stormen, och I skolen oskadda nå andra stranden på andra sidan av havet, och där skolen I sjunga en ny psalm till Gud och Lammet. Amen. Halleluja!

Ps. 505: 1—5.

FEMTE SÖNDAGEN EFTER TRETTONDAGEN

(på originalspråket)

Ps. 25: 1—3.

OGRÄSET BLAND VETET

"Säden är mycken men arbetarna äro få; bedjen fördenskull sädens Herre, att han sänder arbetare i sin säd". (Luk. 10: 2.)

När Herren Jesus vandrade genom Herrens åker*, som dock var full med ogräs, insåg han väl, huru litet en arbetare kunde uträtta på ett åkerfält, som var så långt och brett, att ingen människa kunde se (andra) ändan därpå. Denna åker

*Se Ordförklaringar.

var likväl redan förut plöjd och bearbetad av profeterna, men vid Frälsarens tid nästan alldeles igenväxt av ogräs. Johannes döparen försökte rensa bort ogräset, men han kunde endast bereda Herren väg genom den stora åkern, som var full med törne och tistel. Icke under då, att Herren som nu gick genom den stora åkern på den väg, som döparen hade berett, tyckte det vara alldeles oförsvärligt att åkerbruket var så vanvårdat och illa

Evangelium: Matt. 13: 24—30.

Jesus sade: "Med himmelriket är det, såsom när en man sädde god säd i sin åker; men när folket sov, kom hans ovän och sädde ogräs mitt ibland vetet och gick sedan sin väg. När nu säden sköt upp och satte frukt, så visade sig ock ogräset. Då trädde husbondens tjänare fram och sade till honom: 'Herre, du sädde ju god säd i din åker; varifrån har den då fått ogräs?' Han svarade dem: 'En ovän har gjort detta.' Tjänarna sade till honom: 'Vill du alltså att vi skola gå åstad och samla det tillhoppa?' Men han svarade: 'Nej; ty då kunden I rycka upp vetet jämte ogräset, när I samlen detta tillhoppa. Låten båda slagen växa tillsammans intill skördetiden; och när skördetiden är inne, vill jag säga till skördemännen: 'Samlen först tillhoppa ogräset, och binden det i knippor till att brännas upp, och samlen sedan in vetet i min lada.'"

Aposteln Petrus sädde på pingstdagen och fick skörda mer än hundrafalt. Men så hade han också ett förträffligt utsädeskorn. Och vi måste också komma ihåg, att åkerjorden var av andra arbetare före honom upparbetad, såsom vår Frälsare betygar, att "andra hava arbetat före eder, och I fån skörda". Men nog kommer det också mycket an på utsädeskornet. Ty har sädesmannen dåligt utsädeskorn, så kan han icke vänta någon ymnig skörd. En del åkerbrukare äro så värdslösa, att de icke rensa utsädeskornet, utan kasta utsädet på åkern så orent som det är, som aldrig blivit sållat. Sådana åker-

skött att nästan hela åkern var överväxt av ogräs. Därför sade han till sina lärjungar: "Säden är mycken men arbetarna äro få; bedjen fördenskull sädens Herre att han sänder arbetare i sin säd."

Det måste utan tvivel vara åkerbrukarnas fel, att åkern är full av törne och tistel. Ty ehuru jordmännen kan vara hård och tung att upparbeta, har man likväl sett att den flitige arbetarens möda icke blir alldeles obelönt. Ut det utlovade landet var jorden visserligen mera fruktbarande än här i kalla Norden, varest solen aldrig står så högt på himmelen som i det förlovade landet och himmelens dagg är här i nordens ganska ringa emot vad den var i Kanans land. Den flitige arbetaren kunde i Kanans land skörda trettiofalt på den sämre jordmänen, ja, ända till hundrafalt på den bästa jordmänen. Men här i den kalla nordens får åkerbrukaren tacka Gud, om han får skörda åttonde eller nionde kornet, och ibland får han ingenting av hela sin åker. Antingen är jordmänen så hård, att den icke kan bära någon frukt, eller också är säden så dålig att den icke kan gro, eller också fryser åkern genom nattköllden, eller också får åkermannen bara långhalmen i stället för korn och kärna. — Hör, du store sädens Herre, de fattiga åkermäns bön, då de ropa till dig, Fader vår som är i himmelen.

brukare så själva ogräs i sin åker. Är det då underligt, att deras åker är full med ogräs? Den som köper sitt utsäde av andra, kan aldrig vara säker på sin årsväxt, om han icke låter den gro först i sitt eget hjärta. Men bäst vore det, om åker-mannen kunde få säd av sin egen åker, som bör vara rensad och fri från ogräs. Annars finnes det ingen åker, som är alldeles fri från ogräs. Det kunde man se redan i apostlarnas tid. Om säden vore aldrig så ren och fri från ogräsfrön, så kunna dock ogräsfrön komma från annat håll: världens väder och vind kan föra ogräsfrön på Herrens åker. Sådant är förhållandet med tistelfrön som äro mycket lätta; de följa med denna världens väder och vind.

Men om ock ingen vind skulle blåsa från världen, så kan dock ovännen så ogräs i Herrens åker, när människorna sova. Just då får ovännen tillfälle att så ogräs* i Herrens åker. Men varföre skola nu människorna sova, när de veta att ovännen vakar, och just då när de sova, får han tillfälle att så ogräsfrön i Herrens åker. Om helst någon vore vakande och hölle uppsikt över Herrens åker! Men när ingen är vaken, huru går det då? Jo, det går så, att ovännen kommer och sår ogräs. Men varför skola då alla vara betungade av sömn? Sen I icke, att ovännen lurar bakom

*Se Ordförklaringar!

åker i skymningen? Sen I icke, att han har säcken full med ogräsfrön? Sen I icke, att han vill göra säningsmannen skada? Han vill göra säningsmannens möda och arbete om intet. Och ändå soven I! Ingen människa torde finnas på hela åkern som orkar vaka. Det är min-sann inte underligt, att åkern är full av ogräs, då alla människor ligga och sova i syndaslummern. Finnes här någon själ som är vaken, så må han nu vaka över åkern, att icke ovännen må få tillfälle att så ännu mera ogräs än han sått.

Men icke nog därmed, att Herrens åker är full av törne och tistel, som ovännen har sått, när alla människor överlämnat sig åt sömnen. Även utsädet tycks vara odugligt, ehuru den heliga säden alltid och i alla tider varit ren och fruktbarande. Den himmelska säden har alltid livskraft och grobarhet i sig själv, när den utsås rätt och är rensad från alla ogräsfrön. Men när den kommer i dåliga händer, så kan den rena säden skämmas bort och blandas med allehanda ogräsfrön, som skämma bort hela utsädet. Så höra vi omtalas i Nya Testamentet, att fariséerna hade skämt bort det rena Guds ord med människostadgar, och så hade samma rena Guds ord blivit bortskämt i påvedömet med människofunder, och därför kunde det ingen frukt bära på jorden. Luther rensade ogräset från vetet. Men under ti-

dernas lopp har den himmelska säden återigen blivit blandad med ogräs och människofunder, och därför kan den icke bära någon frukt.

Nu fordras alltså för Herrens åker, att säden skall vara ren och fri från ogräsfrön. För det andra fordras det, att åkerjorden skall plöjas djupare än hittills skett; ty de som nu plöja åkern ha endast bökat upp ytan men ha icke orkat gräva på djupet. Den otrogne gårdsfogden sade därför: "Gräva orkar jag icke och tigga blyges jag." Och varför orkade han icke gräva? Emedan han icke var van vid sådant tungt arbete. Det kostar på en lat-hund att gräva jorden, det kostar på en fin herre att tigga. Hellre låter han sin herres gäldenärer förfalska skuldebrevet och skriva femtio för hundra, än att han skulle taga sig före att gräva jorden i Herrens åker och därtill tigga de dyra utsädeskornen av sädens Herre, för att åtminstone få några rena utsädeskorn, som äro rensade och sållade i den stora logen, om vilken Johannes döparen säger: "Han skall rensa sin loge och agnarna skall han uppbränna i evinnerlig eld, men vetet skall han församla i sin lada".

Här om någonstädes är Herrens åker full med törne och tistel. Här har ovännen fått så sitt ogräs utan fruktan för några vakande människor. Här få de andeliga svinen grassera fritt i Herrens åker. Där-

för ser åkern ut som en svinhage. — "I dag om I hören Herrens ord, så förhården icke edra hjärtan!" Det är Herrens röst som säger i dagens heliga evangelium, att ovännen sådde ogräs i Herrens åker. Emedan alla människor voro so-vande, vågade han göra en sådan illgärning.

Nu är det hög tid att människorna vakna upp ur syndasömnen. Nu är det hög tid att tjänarna vaka över Herrens åker. Det är bättre att tjänarna vaka, än att de sedan vilja rycka upp ogräset. Ty sådant ogräsets ryckande har väl skett på Guds befallning i Josua tid, men numera går det icke an, emedan ogräset har fått alltför djupa rötter. Men finns här någon kristen själ som sörjer däröver, att Herrens åker blivit så överväxt av ogräs, att Herrens vingård blivit så förtrampad, att törnen och tistlar stå som en granskog på marken, han böje sina knän i Jesu namn och anrope sädens Herre om hjälp och bistånd, att han måtte sända trogna arbetare i sin säd, att han måtte lära den otrogne gårdsfogden att gräva djupare i Herrens åker och därjämte tigga några kappar vete till utsäde i Herrens åker, att han måtte hålla sina tjänare vakande, att ovännen icke får tillfälle att så ogräs i Herrens åker, att sädens Herre måtte få skörda åtminstone några vetekorn i sin lada. Hör, o Herre, fattiga arbetares bön, som

arbete i din säd och vänta på regn från himmelen och sucka efter himmelens dagg om natten och nådens solsken om dagen, att icke Herrens

åker må varda alldeles överväxt av törne! Amen. Ps. 458 eller 239: 3—5.

SEPTUAGESIMA

*Ps. 131 eller 204: 3—5.

HERRENS VINGÅRD OCH DESS FRUKT

Evangelium: Matt. 20: 1—16.

Med himmelriket är det, såsom när en husbonde bittida om morgonen gick ut för att leja åt sig arbetare till sin vingård. Och när han hade kommit överens med arbetarna om en viss dagspenning, sände han dem till sin vingård. När han sedan gick ut vid tredje timmen, fick han se några andra stå sysslolösa på torget; och han sade till dem: 'Gån ock I till min vingård, så skall jag giva eder vad skäligt är.' Och de gingo. Åter gick han ut vid sjätte timmen och vid nionde och gjorde sammalunda. Också vid elfte timmen gick han ut och fann då några andra stå där; och han sade till dem: 'Varför stån I här hela dagen sysslolösa?' De svarade honom: 'Därför att ingen har lejt oss.' Då sade han till dem: 'Gån ock I till min vingård.' När det så hade blivit afton, sade vingårdens herre till sin förvaltare: 'Kalla fram arbetarna och giv dem deras lön, men begynn med de sista och gå så tillbaka ända till de första.' Då nu de kommo fram, som voro lejda vid elfte timmen, fick var och en av dem full dagspenning. När sedan de första kommo, trodde de att de skulle få mer, men också var

* Inledn. behandlar en nyårstext, därför satt som pred. II på Nyårsdagen.

och en av dem fick samma dagspenning. När de så fingo, knorrade de mot husbonden och sade: 'Dessa sista hava arbetat allenast en timme, och du har ändå ställt dem lika med oss, som hava burit dagens tunga och solens hetta?' Då svarade han en av dem och sade: 'Min vän, jag gör dig ingen orätt. Kom du icke överens med mig om den dagspenningen? Tag vad dig tillkommer och gå. Men åt denne siste vill jag giva lika mycket som åt dig. Har jag icke lov att göra såsom jag vill med det som är mitt? Eller skall du med onda ögon se på att jag är så god?' — Så skola de sista bliva de första, och de första bliva de sista."

Vi hörde av evangeliet, huru vingårdens Herre lejde arbetare till sin vingård från morgonen ända till aftonen. Och vi se på solen, att det nu redan lider mot aftonen och de yttersta tiderna*; det torde ej vara lång tid, innan aftonen kommer. Men ännu stå några fåfänga på torget och säga: "Ingen har lejt oss." Och vingårdens Herre säger till dem: "Gån även I till min vingård, och vad skäligt är skolen I

*Se Ordförklaringar!

få." Låt se vad de nu göra, då vingårdens Herre har lejt dem? Vi ha förut talat om arbetarna i vingården; denna gång bör vi betrakta: *Vilken frukt kommer från vingården, och hurudan är denna frukt?*

Ack, att den store vingårdsheren måtte finna någorlunda frukt, när han kommer för att söka frukt! Han klagar genom profeten, att han förut ej funnit annat än beska bär; men nu väntar han bättre frukt än förut.

Första betraktelsen: Kommer det mycken frukt från vingården?

Vi vet det ej ännu, innan alla vinkvistarna ha avmejats. Många bär äro ännu ej mogna, och omogna bär ha ingen smak. Nog äro i vårt tycke några vinbär i rätt god början, om de bara finge växa i fred. Men kråkor och skator vilja fördärva vinträdets grenar. De kunna visserligen ej äta dessa bär, men de träcka på dem; och vilken människa vill äta sådana bär på vilka kråkor och skator ha träckat. Och jag tror att den onde själv har släppt dem in i vingården att fördärva hären. Det finns även maskar som kallas "Tuonis hundar" ("dödshundar"), som tära vinbären och orsaka stor skada. Men jag tror att den fjärl, vars larver "dödshundarna" äro, ej torde mer lägga så mycket ägg som förut i vingården. Det är en stor och i världens tycke vacker fjärl,

från vilken de maskar komma som kallas "dödsmaskar". Det är den mask som aldrig dör, varom det är skrivet i Uppenbarelseboken. Ty denna mask gnager i evighet deras samveten, vilka här ej blivit inympade i det sanna vinträdet. Men även de vinbär och vinbärgrenar som äro inympade i det sanna vinträdet, vill denna mask gnaga, förrän bären ha mognat. Men ju mer vinträdets grenar suga must ur stammen, dess fortare mogna de, och sedan har denna mask ej mer lust att gnaga dem. Men vårt hopp är, att de bär som nu växa i vingården, snart skola mogna, om Herren giver dem mera regn från himmelen och låter nådens sol skina. Men de vinbär som nu växa i Guds vingård, bli, tyvärr, ej alla fullmogna. Somliga förstöras av maskar, somliga bli nedträckade av kråkor och skator, somliga bär skadas av frost, sålunda går en del av vinbären förlorad. Vinbärsblommorna äro visserligen vackra midsommartiden, men när skördetiden kommer, och vinbärskvistarna avmejas, då ser man att det ej finns så många bär, som det i början fanns blommor. Om ni går och räknar de blommor som vid midsommar äro i sin skönaste fägring, så skall ni finna, att knappt hälften av dem ge frukt. I augusti finns ej så många bär som det vid midsommar fanns blommor. Varav kommer det? Jo, därav, att vårfrösten ska-

dade somliga blommor, och somliga förstörde tidigt regn. Blommornas natur är nämligen sådan, att de ej utan frö ge någon frukt.

När nu blomman är i sin skönaste fägring, då innehålla de ett sådant frö, varav blomman blir fruktbar, och sådant frö finns i alla blommor, det må vara vinbärsblomma eller hjortronblomma eller åkerns blommor. Om nu regn inträffar blomningstiden, så förstörs blomman på så sätt, att regnet borttager fröet ur blomman, och sådana blommor bli icke fruktbara utan endast ett tomt skal. När ni ser sådana ax som ha tomt skal, så må ni veta, att det är regnet som vid blomningen har bortspolat fröet, som finns i alla blommor. Sålunda går mycket av de frön förlorade, som sädens Herre har i början sått i jorden. Vinbärsblommorna äro även frost-ömma liksom hjortronblommorna. Därför går en del av dem förlorad vid blomningen och en annan del vid skördetiden, så att endast få vinbär slutligen återstå för vingårdsherren. Ehuru vingårdsherren lejt så mycket folk att gräva diken och göda fikonträdens rötter och vattna blommornas rötter, så går likväl hans möda förlorad, om vingården härefter ej ger mera frukt än den hittills givit. Och nog gläds fienden över att vingårdsherrens möda går förlorad. Men vingårdsherren blir bedrövad däröver, och alla trogna arbetare i Guds vin-

gård gråta, då de se hur mycket av de vinbärsblommor gå förlorade, som vid midsommar stodo i sin skönaste blomstring.

Andra betraktelsen:
Hurudana äro de röda vinbär, som slutligen kvarstå?

Herren har förut i gamla Testamentet klagat att han ej funnit annat än beska bär i vingården. Och vem vet, hurudana de vinbär äro som nu växa. Men de äro ej ännu helt mogna. Men vi hoppas, att om Herren låter sin nådesol lysa och skär bort de ofrukbara grenarna, så att solen bättre kan skina på de grenar som bära frukt, så skola de bära mera frukt. När Herren rensar dem såsom han lovat, att han vill rensa dem som bära frukt, så hoppas vi att de få vinbär, som växa skola smaka Herren väl, när de bli fullmogna. Vi hoppas att Herren skall smaka av vinträdet frukt, som har vuxit i Nordanland. Växan alltså, röda vinbär, växer och mognen, förrän frosten kommer. Snart kommer dödens ängel att skörda vinträdet frukter. Alla frukter som då ha besk smak, såsom mjölon, ormbär, hönsbär, dem lägger vingårdens Herre i sin vredes vinpress och pressar dem så, att blodet från denna Guds vredes vinpress skall flyta sextio stadiers väg. Men den store vingårdsherren, som med mycken möda lejt arbetare i sin vingård, grävt diken och gött fikonträdens rötter, han bevare de få bär som nu

växa, som äro inympade i det sanna vinträdet, ur vars hjärta de suga must. Bevare dem för snöstorm, frost och oväder, att de måtte hinna mogna innan skördetiden kommer, så att vingårdsmannen måtte

ha några röda vinbär att sätta fram på bordet, då gästerna komma från himmelen! Hör, du store vingårdens Herre, de arbetares bön som äro i tungt arbete. Amen.

Ps. 38: 8—10 eller 567: 4—6.

SEXAGESIMA

Ps. 401: 1—3 eller 1: 7.

FYRAHANDA JORDMÄN

Vem trodde vad som predikades, och för vem var Herrens arm uppenbar? (Jes. 53: 1.)

Profeten Jesaja klagade, att ingen trodde vad som predikades. Ty de för vilka det predikades, voro förhårdade, så att de ej brydde sig om att höra Guds ord, då det predikades så att det gick emot deras förstånd. Och alla den tidens profeter klagade, att den tidens människor ej trodde vad de predikade. Först efter profeternas död började somliga tro, att profeterna hade predikat rätt, då de sågo att deras förutsägelser gingo i fullbordan. Ej heller på Frälsarens tid trodde mången att hans predikan var sann. Och när Luther började predika bättring för de påviska, trodde inte många att hans predikan och lära var rätt, utan han ansågs som en villolärare. Men efter Luthers död fick hans lära en vidsträcktare utbredning. Så ha alla andliga lärare haft anledning spörja såsom Jesaja:

”Vem tror, vad som predikas?” Vi ha iakttagit att somliga först på dödsbädden tro på vår predikan, och de flesta ha då måst bekänna, att vi predikat rätt. Men den bekännelsen har ej hjälpt dem, då de ej ha trott förut. Somliga ha trott vår predikan endast någon tid, men då världens frestelser kommit, ha de upphört att tro. Somliga tro, att predikan är rätt, men göra ej därefter. De uppskjuta sin bättring från år till år och från dag till dag, tills det blir försent. Och då måste de säga: ”de behaga mig icke”. Somliga känna att de ej förmå tro så mycket, att de skulle bli fria. Vi måste fråga med Jesaja: ”Vem tror vår predikan, och för vem är Herrens arm uppenbar?”

Vi vet ej vem som tror vår predikan, men såsom profeterna ha predikat ehuru ingen trott deras predikan, så måste ock vi predika, även om ingen mer trodde. Ty vi är övertygade om att den tid en

gång kommer, att de måste tro; då ögonen öppnas och de se att predikan varit rätt, att vägen till himmelen blivit framställd för dem. O att de trodde här i nådetiden, innan nådens dörr tillslutes.

Då vi nu idag söka förklara Frälsarens predikan om fyrahandad åkerjord, så bedja vi att den store trons begynnare och fullbordare ville förlåna oss rätt förstånd, så att envar måtte förstå till vilken åkerjord han hör. De få själar som ha öron till att höra, ha utan tvivel förstått, att i den stora åker, vari sädens Herre har sät välsignad säd, finns mångahanda jordmän, där säden går förlorad. — Bedjen I åkermän, att den store sädens Herre som har sät den goda säden, måtte bevara åkern så att säden måtte börja gro och bära frukt. Och den säd som i år på få ställen erhållits, torde vara så dålig att den ej gror, om den sås. O du sädens Herre, bevara oss, att ej all säd måtte gå förlorad, bevara åkern för frost, snöstorm och oväder, för att de få vetekorn som du sparar, måtte gro och giva frukt, att utsädet ej må taga slut.* Hör, du sädens Herre, de fattiga åkermännens suckan, Fader vår som är i himmelen.

Evangelium: Luk. 8: 4—15.

Då nu mycket folk kom tillhoppa, i det att inbyggarna i de särskilda städerna begävo sig ut till honom, sade han i en liknelse:

*Se Ordförkl.: Utsäde.

”En såningsman gick ut för att så sin säd. Och när han sådde, föll somt vid vägen och blev nedtrampad, och himmelens fåglar åto upp det. Och somt föll på stengrund, och när det hade vuxit upp, torkade det bort, eftersom det icke där hade någon fuktighet. Och somt föll bland törnen, och törnena växte upp tillsammans därmed och förkvävde det. Men somt föll i god jord, och när det hade vuxit upp, bar det hundrafaldig frukt.” Sedan han hade talat detta, sade han med hög röst: ”Den som har öron till att höra, han höre.”

Då frågade hans lärjungar honom vad denna liknelse betydde. Han sade:

”Eder är givet att lära känna Guds rikets hemligheter, men åt de andra meddelas de i liknelser, för att de ’med seende ögon intet skola se och med hörande öron intet förstå’.

Så är nu detta liknelsens mening: Säden är Guds ord. Och att den såddes vid vägen, det är sagt om dem som hava hört ordet, men sedan kommer djävulen och tager bort det ur deras hjärtan, för att de icke skola komma till tro och bliva frälsta. Och att den såddes på stengrunden, det är sagt om dem, som när de få höra ordet, taga emot det med glädje, men icke hava någon rot; de tro allenast till en tid, och i frestelsens stund avfalla de. Och att den föll bland törnerna, det är sagt om dem, som när de hava hört ordet, gå bort och låta sig förkvävas av rikedomens omsorger och njutandet av livets goda och så icke föra något fram till mognad. Men att den föll i den goda jorden, det är sagt om dem, som när de hava hört ordet, behålla det i rättsinniga och goda hjärtan och bära frukt i ständaktighet.

Frälsaren predikade för folket om fyrahandad åkerjord. Men folket

förstod intet av denna liknelse. Ej heller lärjungarna förstodo liknelsen, men de hade lust att förstå himmelrikets hemligheter. Därför frågade de Frälsaren vad denna liknelse betydde i andlig mening. Om i den stora folkmängd som var samlad hade funnits någon som hade trott att i denna liknelse fanns Guds ord, så hade utan tvivel en sådan frågat, huru denna liknelse skall förstås i andlig mening. Men vi förstå, att sorglösa människor ej anse sådana liknelser för annat än lapprö och fabler i vilka ej finns någon sanning eller Guds ord. Endast lärjungarna hade lust att veta och förstå denna liknelses andemening, och för dem uttydde Jesus liknelsen. Då nu Jesus själv har uttytt denna liknelse för lärjungarna, vill vi med ledning därav utlägga dess viktigaste stycken som höra till den rätta kristendomen, då vi genom Guds nåd i denna heliga stund tala om

Fyrahandad åkerjord.

Vid betraktandet av denna himmelska åkerjord borde alla rätta åkermän bedja sädens Herre, att något sädeskorn må falla i god jord och att det må bära välsignad frukt.

1:a. *Hurudana äro de människor, vilkas hjärtan äro som en trampad väg, vari den välsignade säden ej kan gro? De äro enligt Frälsarens förklaring sådana människor, som höra; sedan kommer djävulen och tar bort ordet ur de-*

ras hjärtan, att de icke skola tro och bli frälsta. Här hör vi, att djävulen som liknas vid en fågel, tar bort ordet ur de sorglösas hjärtan, så att Guds ord ej verkar något i ett sådant hjärta. Djävulen liknas på detta ställe vid himmelens fåglar, som flyga runt världen och uppsluka de frön som sås vid vägen. Denna säd blir först förtrampad, det är de fåfängliga tankar, som flyga fram och åter, de nedtrampa Guds åker. En människa vars tankar flyga världen runt har ej tid att uppmärksamt höra Guds ord. Och vem är det som hjälper dem att flyga? Ingen annan än den onde är det som för dessa tankar världen runt, även då Guds ord predikas. En väckt människa får ofta erfara, hur fienden mitt under predikan vill föra tankarna världen runt. Men en sorglös människa känner ej, att djävulen tar bort ordet ur hennes hjärta, ty hon sitter döv och stum i Herrens hus. Guds ord går som ett sus över huvudet eller in genom ena örat och ut genom det andra, så att intet av hela predikan blir kvar i minnet, förnuftet eller förståndet, än mindre i samvetet eller hjärtat. Hur kan den sorglöses samvete vakna, då djävulen tar bort ordet ur hans hjärta alltefter som det predikas? Himlens svarta fåglar plocka bort den välsignade säden alltefter som den blir sådd. Den sorglösa människan har ej heller kommit i Herrens hus i

avsikt, att uppmärksamt lyssna till predikan för att därav få någon upplysning för sin själ, utan som på Frälsarens tid största hopen kom av nyfikenhet, så samlas även nu största delen av de sorglösa i kyrkan för att nyfiket gapa och visa sin grannlåt. Ej ha de kommit med det sinne att med hjärtlig åstundan mottaga ordet, de ha ej kommit för att ordet måtte få verka i dem samvetets väckelse eller sann ånger, utan största delen har kommit för ro skull. Somliga ha kommit för att smäda och begabba, somliga för att få något att anmärka liksom farisearna på Jesu tid. Ej under, att djävulen tar bort ordet ur deras hjärta, att de ej må tro och bli frälsta.

2:a. *Hurudana äro de människor, vilkas hjärtan äro som stengrund, där den välsignade säden förtorkas, emedan där ej finns någon fuktighet?* Sädens Herre har själv uttytt detta ställe så: Det är sådana människor, som när de höra ordet, mottaga de det med glädje, men de ha ej rot, de tro till en kort tid, men då frestelser komma, avfalla de. Detta ställe avser dem, som i första väckelsen mottaga ordet med glädje, såsom vi sett även här inträffa. Mången har mottagit ordet med glädje, då för honom predikades evangelium så, att ordet blev levande. Alla om sin själ bekymrade, alla bedrövade och botfärdiga, anamma ordet med glädje, då för dem predikas om den korsfäste

Frälsaren. Ordet blir levande i deras hjärtan, och de bli glada. Man har nu sett och hört, att det gått så för mången. De ha även trott till en tid, men under frestelse ha de avfallit. Frälsaren säger, att de ej ha fuktighet, och i utläggningen säger han, att de ej ha rot. Med fuktighet förstås en hjärtlig sorg, sådan som synderskan hade som grät över Jesu fötter i spetälske Simons hus. Denna hjärtessorg över synden ha somliga väckta ej haft utan endast dödsfruktan, som drivit dem att med glädje anamma evangelii predikan om tron. Men en sådan tro är ej bestående för det andra av det skälet, att de ha ingen rot. Det bör enligt vår åsikt förstås sålunda: Deras samvete har ej rätt vaknat, eller om det ock någon gång vaknat, har denna samvetsväckelse likväl ej varit bestående. De ha sålunda ej haft sådan fuktighet eller sådan sorg som lärjungarnas, som gräto och jämrade sig efter Frälsarens död. Och de ha ej sådan rot och samvetsväckelse som Paulus eller David och Luther. Vi kunna även tänka, att Frälsaren här åsyftat sådana, som är "mjuka utantill" (ytligt veka) men hjärtat innerst är hårt som torr mark och stengrund. Även där grov utsädet, då evangelium om Kristus predikas, ty även de mottaga ordet med glädje, men i frestelsen avfalla de. Deras hjärta är ej ett förkrossat hjärta; det är innerst hårt ehuru det utanpå är vekt.

Sådana gråta nog, då det predikas ljuvligt, men skratta även, då lättsinnigheten råder. Om en kristen börjar gräva djupare i deras hjärta, reser sig själviskheten och de säga: Den där villoanden fördärvade den Helige Andes verk i mig. Men då Frälsaren säger: De tro till en tid, måste även vi tro, att han åsyftar människor som äro sant väckta och ha med glädje mottagit evangelii predikan men ej ha fuktighet eller sådan hjärtats sorg som David, lärjungarna och andra botfärdiga. Och de ha ej rot eller sådan samvetsväckelse, som visar sig i vaksamhet, självförsakelse och kamp mot synden. Därför avfalla de under frestelsen. Sådana exempel är här gott om, som ha trott till en tid men i frestelsens stund avfallit. Och vad är det som bragt dem på fall? Intet annat än hordom, världskärlek, världens ära, själviskhet och girighet. O, att dessa stackare ännu i nådetiden insåge i vilket uselt tillstånd de äro. "Betänk, varifrån du har fallit, och gör de första gärningarna!"

3:e. *Hurudana människor äro de, vilkas hjärta är som en åker, där törnen förkväva vetet?* Sädens Herre har själv uttytt detta ställe så: "Och att den föll bland törnena, avser dem som när de hava hört ordet, gå bort och låta sig förkvävas av rikedomens omsorger och njutandet av livets gods och så icke föra något fram till mognad". Här

målas för våra ögon sådana människor, som iakttaga kristendomens yttre bruk och bekänna tron, men hjärtat är fäst vid världen så, att de på intet vis kunna slita sig lösa från världen. Ej blott världens sorg, som åstadkommer döden, — den är som maran över dem och trycker dem till jorden — utan även rikedom eller denna världens ägodelar ligger dem i hågen dag och natt; de ville först samla sig världsliga ägodelar och först sedan bättra sig. Den tredje synden som avhåller dem från ånger och tro är livets vållust, såsom giftermål och annat sådant. Livets vållust avhåller de unga från sann kristendom, och världens sorg hindrar de fattiga att komma till salighetens kunskap. De rika åter kunna för rikedomens skull ej lösslita sig från världen. Men alla dessa anse sig ha omsorg om sin själ. De äro ej övertygat sorglösa (förnekare), som supas, svära, göra hor och slåss, utan de äro sådana som efterhärma kristendomens sed, ty i den åker varest törne förkväver vetet finns strån, men axet är ej annat än skal. Kristendomens yttre bruk iakttaga de, men i hjärtat finns ej sanning, ej heller rätt ånger, även om de skulle besöka bönemöten; och mycket finns här sådana, som kantänka ha omsorg om själens salighet, men själens salighet har ej blivit hjärtats sak. Ack, på hur många ställen går ej den välsignade säden förlö-

rad, och huru litet sädens Herre får för sin möda.

Då vi för det första betrakta den stora världshopen, vars hjärta är som den trampade vägen, hos vilka Guds ord ej verkar något, ej ens så mycket att man skulle stanna i syndaloppet och börja sörja för sin själ, då vi för det andra betrakta dem som tro till en tid och likväl avfalla i frestelsens stund, och för det tredje betrakta dem, hos vilka den goda säden blir förkvävd av världsliga omsorger, rikedomens och vällustens törnen, så återstå ej många själar som i sanning bära frukt för himmelriket. — Och fastän dödens ängel med blottat svärd står över folken, såsom Johannes såg honom på en blekgul häst, likväl kunna människorna leva i sorglöshet och uppenbar gudlöshet, varmed de smäda sin skapare. Men när dödén kommer, då känna de nog sin olycka, men då är det för sent. De måste slutligen döma sig själva och bekänna, att de ha vandrat på en ond väg. Men det hjälper icke mer att ropa och klappa, då nådens dörr är tillsluten, såsom mången döende i dessa tider har klagat: Gud hör ej mer mina böner. Betänken nu alla sorglösa, avfallna och av världsliga omsorger, rikedomar och livets vällust förkvävda, hur kort nådetid ni har, och hur lång evigheten är, och huru dyrt återlösta själar gå förlorade för eder sorglöshets skull, för eder

motsträvighets skull. Frälsaren har i dag målat för edra ögon vars och ens belägenhet, så att ni borde känna igen eder själva och se i vilken åker ni är. Men då djävulen tar bort ordet ur hjärtat, alltefter som det predikas, så finns ej hopp att sådana vakna förrän möjligen i döden, då ej mer finns nådetid och ej nåd att ångra sig, såsom det har gått med många döende även detta år, att nåd till ånger ej givits dem, som genom en hastig död borttryckts från världen till evigheten. O Jesu, hjälp oss att undfly villovägarna!

4:e. *Det finns ännu en fjärdedel av den stora åkern, och den kallas den goda jorden, vari den välsignade säden ger hundrafaldig skörd.* Men detta ställe bör ej så förstås, att fjärdedelen av människorna bli saliga, ty ej heller på apostlarnas tid blev fjärdedelen av människorna kristna, och ännu har ej fjärdedelen antagit den kristna läran ens i yttre mening, så mycket färre äro de som i sanning bli saliga. Men vi hoppas ändå, att det ännu finns en del i Guds åker, som verkligen bär god frukt. Dessa äro de i sanning botfärdiga och troende, som höra ordet enligt Frälsarens uttydning och gömma det i ett gott hjärta och bära frukt i tålmod. Märkligt är att de bära frukt i tålmod, och vi vet att tålmod behövs innan det blir rätt frukt. I denna onda värld behövs stort tålmod, innan kristendomen blir be-

stående. Och det är sant, att mången har genom otålighet förlorat sin tro. Men vi hoppas att det ännu finns några själar som bära frukt i tålmod. Det finns ännu några, om ock få själar som bära Jesu kors i tålmod. Och de få själar som bära frukt i tålmod, borde bedja den store Korsbäraren, att han ville komma dem till hjälp och styrka deras lemmar, då de börja tröttna, att han ville utgjuta några nådedroppar av den Helige Andes vin, då deras knän börja digna under korsets börda, så att de allt fram-

gent måtte orka bära frukt i tålmod för himmelriket, att de måtte orka strida och kämpa i sin heligaste tro intill änden samt slutligen komma i åtnjutande av tålmodets frukt i himmelriket, varest allt lidande upphör, där Herren avtorkar deras tårar och giver dem livets krona. Där få de själar som här ha burit frukt i tålmod för Guds rike, njuta frukten av livets träd, som är i Guds paradys nu och i evighet. Amen.

Ps. 159: 3—6 eller 476: 3—5.

FASTLAGSSÖNDAGEN

Visitationspredikan i Vittangi 1842. Ps. 89.

ENDAST JESUS FÖR FRÅN MÖRKER TILL LJUS

När Jesus gick vägen fram, fick han se en man som var född blind. (*Joh. 9: 1.*)

Evangelisten Johannes skriver, att Jesus en gång såg en man som var född blind och hade varit blind i trettio år. Men Jesus tog och smorde hans ögon och befallde honom att gå och två sig. Och när han hade tvagit sina ögon, så öppnades hans ögon och han fick se dagens ljus, och blev mycket glad samt började tro på Guds Son.

Även jag har sett denne blinde man överallt där jag vandrat, och jag skulle vilja leda honom till den

Läkaren som ensam kan öppna blindas ögon. Men den blinde stackaren är så envis och självklok, att han ej låter leda sig. Han har nämligen från barndomen levt i den falska tron, att han ser bra, fastän han ingenting ser. Han är alltifrån späda barndomen så van att vandra i mörkret, att han anser mörkret för ljus. Och då han ej vet hurudant ljuset är, tror han ej heller att andra vet det. Han tror sig se, fastän han ingenting ser. Kanske denne blinde stackare har bott även i denna församling beklagligtvis 30, 40, 50, 60 eller 70 år, men har ännu

ej fått sina ögon öppnade ens så mycket, att han skulle ha sökt skaffa sig ögonsalva. Det är mycket ledsamt, att han är i andlig mening så blind, att han ännu ej lärt känna sin blindhet, och detta är än värre. Om han blott själv märkte att han är blind, lik den blinde som satt vid vägen och ropade: "Jesus Davids Son, förbarma dig över mig, att jag må få min syn" Men, Gud bättre! Många finnas i denna församling som ännu ej veta att de äro blindfödda, ehuru Guds ord betygar allestädes, att alla människor äro av naturen vredens barn och att deras själar gå förlorade, om ej bättring sker. Men varav veta väl de stackars blinda detta, då ingen finns som skulle omtalat för dem, hurudan mänskan är av naturen och hurudan hon bör bli så att hon skulle börja söka skaffa sig ögonsalva. Men såsom Paulus ansågs som dåre, när han började för världens vise tala om sin omvändelse, så betrakta ännu världens vise kristendomen som dårskap och vidskepelse. Om även här någon började ha omsorg om sin själ, skulle världshopen anse honom som en stor galning, den hop som tror sig vara vis, ehuru den i andlig mening ej vet mer om kristendomen än en nyss född hundvalp. Ty såsom valparna födas blinda, så är även varje människa blind född och har vandrat som blind intill den dag, då Jesus kommer med ögonsalva och helar hennes ögon.

Jag måste säga eder sanningen, ty mitt samvete fordrar, att jag skall vittna om sanningen. Jag ser av alla omständigheter, att I haven vandrat blinda intill denna dag. Ni har alldeles falska salighetsgrunder. Ni har aldrig haft rätt omsorg om eder själ. Buken har hittills varit eder stora omsorg, men icke eder själ. Om inte till denna församling, kommer någon gnista av det ljus, som Jesus har kommit att tända i människornas hjärtan, så vet jag ej hur det skall gå med eder till sist, om icke den store Ögonläkaren får öppna edra blinda ögon. Hör, du store Ögonläkare, alla botades bön, Fader vår som är i hemmelen.

Evangelium: Luk. 18: 31—43.

Jesus sade till lärjungarna: "Se, vi gå nu upp till Jerusalem, och allt skall fullbordas, som genom profeterna är skrivet om Människosonen. Ty han skall bliva överlämnad åt hedningarna och bliva begabbad och skymfad och bespottad, och de skola gissla honom och döda honom; men på tredje dagen skall han uppstå igen." Och de förstodo intet härav: ja, detta som han talade var dem så fördolt, att de icke fattade vad som sades.

Då han nu nalkades Jeriko, hände sig att en blind man satt vid vägen och tiggde. När denne hörde en hop människor gå där fram, frågade han vad det var. Och man omtalade för honom att det var Jesus från Nasaret som kom på vägen! Då ropade han och sade: "Jesus, Davids son, förbarma dig över mig." Och de som gingo framför tillsade honom strängeligen att han skulle tiga; men han ropade ännu mycket mer: "Davids son, förbarma dig

över mig." Då stannade Jesus och bjöd att mannen skulle ledas fram till honom. Och när han hade kommit fram, frågade han honom: "Vad vill du att jag skall göra dig?" Han svarade: "Herre, lät mig få min syn." Jesus sade till honom: "Hav din syn; din tro har hjälpt dig." Och strax fick han sin syn och följde honom och prisade Gud. Och allt folket som såg detta lovade Gud.

Skriften säger, att vi genom mycket bedrövelse måste ingå i Guds rike, (Apg. 14:22). Men här finns ju knappast någon som skulle veta av denna bedrövelse. Kroppens vedermöda känner ni, men själens bedrövelse är obekant för eder. Och Jesus säger: "När kvinnan föder barn, har hon bedrövelse" (Joh. 16:21). Men har ni någonsin haft sådan bedrövelse? De naturliga födslosmärtorna känner ni, men de andliga födslovändorna äro okända för eder. Aposteln Paulus säger: "Den bedrövelse, som är efter Guds sinne, kommer åstad en bättring som leder till frälsning" (II Kor. 7:10). Men ni har aldrig haft en sådan bedrövelse, som är efter Guds sinne. Om en ko, ett får eller en ren dör, då får ni bedrövelse, men ni får ingen bedrövelse eller sorg över att ni har korsfäst Jesus genom edert onda leverne. Inte får ni någon bedrövelse eller sorg över att ni har plågat eder Förälder* och smädat hans tårar genom drycken-skap, svordomar, otukt och girighet.

*Se d. o. i Ordförkl.

Även för dig, du blinda församling, har Jesus gråtit och bedit och utgjutit sitt blod och suttit i blodsbastu* och lidit helvetets plågor, men du har smädat hans tårar och trampat hans blod under dina fötter. Förgäves ha Förälderns tårar flutit för din skull, förgäves har blodet droppat ned från hans pannan för din odygdhets skull, förgäves har han blivit sårad för din olydnads skull. Du har själv stucket spjutet i Förälderns hjärta. Den himmelske Föräldern har blottat sitt bröst och visat sina förhårdade barn sina sår och sagt dem: "Sen, dessa sår har jag fått för eder skull". Och blodet från dessa sår stänker även på de förbannade som med syndens vassa kniv mörda sin Förälder. Men de två sina händer och sitt ansikte med ättika och galla, för att Förälderns blod, som har stänkt på dem, icke må synas för världen. — Ty djävulen som har eggat de blinda och förhårdade barnen att mörda den som har fött dem och trampa på Hans bröst, fruktar högeligen försoningsblodet som stänker från Förälderns hjärta, så att han flyr med fruktan och tjut från den själ i vars hjärta en enda droppe av Förälderns blod har stänkts.

Men ni blinda stackare, ni har mördat eder Förälder med syndens och liderlighetens vassa kniv, och Förälderns blod har stänkt på eder genom det nådens rop, varom

ni har hört rykten. Men ni har tvättat edra hjärtan med bitterhet och galla och torkat bort varenda droppe av Förälderns blod som stänkt på eder, så att ni ej ens har något spår av den rätta kristendomen. Liksom världens skökor tvätta ansiktet med brännvin, så ha även de andliga skökorna i denna församling tvagit sina ansikten med drakgift och blottat sina bröst för alla orena andar, så att de må få göra hor med avgudarna.

Se, hellre vandrar denne blinde stackare dristigt mot evigheten; han tror också att han nog hittar rätta vägen, fastän han ser ingenting. Ibland känner han med fötterna efter den gamla stråten, där hela landsändans folk vandrar fram; och då denna gamla stråt är väl trampad och jämnad, tänker han med sitt förnuft: "detta är landsvägen, där hela landsändans folk vandrar, denna väg som är så väl jämnad är ej någon orätt väg". Och varifrån skulle den blinde stackarn få den tanken att en hel landsväg skulle föra de resande vilse? Ty då den onde har vänt den stackars blindes ögon aviga, ser han även alla andliga ting avvigt: mörkret blir för honom ljuset och orätt blir rätt. Hur kan den stackars blinde veta eller förstå, att själve den onde har berett den landsväg, som folket vandrar. Om någon ropandes röst i öknen säger honom: "Denna stora landsväg, som folket vandrar,

är en orätt väg", så reser sig den blinde stackarns mörka förnuft däremot och säger till den som ropar i öknen: "Du ljuger; denna väg har hela denna landsända vandrat före mig, denna väg ha alla världens herrar och skriftlärdas färdats före mig, på denna stora landsväg ha även de gamla färdats före mig, och alla som ha vandrat denna väg ha även kommit väl till rätta, det har ej gått någon nöd på dem, inga motgångar eller vedervärdigheter ha mött dem". Oaktat vägvisaren nu säger: "Vid och bred är den väg som leder till fördärvet, och många äro de som gå fram på den; och den port är trång och den väg är smal, som leder till livet, och få äro de som finna den" (*Matt. 7: 13 f*), så tror den stackars blinde ej detta, utan han tänker så: "Ingalunda går hela folket till helvetet, församlingens huvudmän och ledare veta säkert bättre, var vägen går till himmelen, än denna vålnad* som ropar i öknen och söker inbilla människor att hela folket vandrar den väg som djävulen har vandrat". Denne stackars blinde har tagit exempel och upplysning av församlingens styresmän, som säga: "Inte är brännvinshandel någon synd, inte skadar dryckenskap någon, inte betyder svordom och slagsmål något". Då församlingens styresmän anse krögeriet som ett lovligt näringsfång och svärja sig

*Se Ordförklaringar!

själva till helvetet för brännvinsböters skull, så tänker denne stackars blinde, som har samma tro som församlingens huvudmän: "Det är en satans lära, att inte brännvinskrögarna och drinkarna skola ärv Gud's rike", fastän de båda svärja sig till helvetet. Och då församlingens ledande män ha den tron, att helvetet inte finns, så tänker även den blinde stackaren, som vandrar samma väg som hela landsändan, att "helvetet finns ingestans; bara människan lever sedligt och räddar sin penningpung från brännvinsböter genom mened, blir man nog salig". Då djävulen har vänt den blinde stackarns ögon aviga, så förvänder han även Skriften, då denne i sin blindhet söker läsa den. Han tänker nämligen att inte allt är sant som står i Bibeln. Och någon blind stackare, som har en död tro i skallen och djävulens tro i hjärtat, tänker som så: "Jag är Gud's barn, ingen behöver döma mig; inte är Gud så hård, att han fordrar det omöjliga". En och annan blind stackare är som en "hund-turk", som har en god nos att vandra, varest han kan finna något ätbart och drickbart och varest han kan tillfredsställa sina köttsliga begärelser.

Detta är nu den blinde stackarns

skepnad, som jag har sett vandra mot evigheten. Och om icke Frälsaren kommer att med ögon-salva bota denne blinde stackares ögon, så far han säkert huvudstupa till helvetet. Och det sorgligaste är att han är född blind. Andliga kvacksalvare ha lagt sorglöshetens plåster på edra samveten, så att samvetssären ej skola lukta och rinna var förrän i evigheten. Ni ville helst äta bara sötsaker och bära grannlåt, men om någon kristen ger eder beska läkemedel, så spottar ni ut dem och säger: "Detta är tomt skällande, inte är det Gud's ord". Männe inte Frälsarens tårar skola en gång bränna edra samveten och svida i edra hjärtan, till dess ni måste betala den yttersta skärven, om ingen förändring sker i edra hjärtan och edra sinnen. Om ni inte i tid ber om ögonsalva av Frälsaren, så går det galet för eder både i tiden och i evigheten. Om icke sann ånger och bättring sker i eder, så gå edra själar förlorade. Jag kan ej annat än sucka till vår Herre Jesus Kristus, att han måtte förbarma sig över denna olyckliga församling och öppna edra blinda stackares ögon, innan de insomna för evigt. Amen.

Ps. 75: 4—7 eller 415: 1—3.

FÖRSTA SÖNDAGEN I FASTAN

År 1855. Ps. 345: 1—4.

JESUS GER SEGER I FRETELSEN

"Min son, vill du vara en Guds tjänare, så red dig att frestas!" (Syr. 2: 1.)

Av dessa Syraks ord hör vi, att envar som vill vara en Guds tjänare, bör bereda sig att bli frestad. Ty man har ännu ej hört att djävulen skulle fresta världens barn. Det finns ej ett enda exempel i skriften, att djävulen skulle ha frestat sina egna, som troget tjäna honom. Men Guds barn frestar han rysligt, såsom fallet var med Job, David och Luther; och till och med Guds Son har djävulen frestat. Därav se vi och förstå, att Syrak erfarit något då han skriver till sin son: "Min son, vill du vara en Guds tjänare, så red dig att bli frestad." Härav synes det som om Syraks son ännu inte känt till djävulens frestelser. Och vi vet, att de sorglösa ej vet stort av djävulens frestelser. Ty fienden vill ej fresta dem som troget tjäna honom med tankar, ord och gärningar. Visserligen anse de sorglösa det som en stor frestelse (= prövning) om brännvinet tar slut eller en häst tappas bort eller någon annan motgång möter dem. Men detta är ej en sådan frestelse, varom Syrak talar till sin son, ty han talar om den andliga och inre (prövningen) frestelsen. Såda-

na inte frestelser ha ej syndträlarna, ty alla sorglösa säga: "Vi ha med den onde intet att skaffa." Vi vet även, att de sorglösa världsträlarna ej ha med den onde att skaffa, ty de känna ej den ondes frestelser. Och varför skulle den onde fresta dem, som troget tjäna honom? Men Guds barn frestar djävulen förfärligt natt och dag, såsom de heliga klaga. Då fienden ej lät Guds Son vara i fred, vad skall han då göra med andra Guds barn, vilka han tror sig övervinna, såsom han ock övervunnit några, t. ex. David, då denne gick in till Batseba och begick äktenskapsbrott. — Men David fick samvetskval över den synden och en sann ånger, då profeten Nathan bestraffade honom, och därför förlät Gud denna synd.

När är det nu djävulen så frestar de sorglösa? Jag har ej hört dem klaga, att fienden frestar dem. Men de väckta och troende klaga storligen, att fienden ej ger dem någon fred. Då nu djävulen endast frestar de kristna, på vilka han är rysligt vred, för att de slitit sig från honom, så få alla sorglösa och nådetjuvar ta detta kännetecken på sig, att de ej ha något att skaffa med djävulen, ty de äro just djä-

vulens och världens älskade spenabarn och sitta såsom andra stillsamma barn i den ondes sköte eller uppfylla troget hans ingivelser. De blinda världsbarnen känna ej andra frestelser än gamle Adams kraft allena och skörlevnadens verkningar, vilka de emellertid anse lovliga. Gamle Adam förbytes i deras tycke till en sanningens predikare, hordomen till kärlek, girigheten till ett lovligt näringsfång, dryckenskapen förbytes till himmelsk glädje, brännvinet till ett läkemedel, äran till välvillighet och egenrättfärdigheten till fromhet.

Enär det i dag är fråga om Guds Sons frestelser, om vilka de sorglösa ej vet något, så skola vi i dag förklara, vilka fiender de äro som hindra de sorglösa från ånger. Ty samma frestelser, om vilka i dagens evangelium är skrivet, komma över alla väckta och kristna. Och för samma frestelser falla de sorglösa, ehuru de stackare ej känna dem. Vi se att himmelens änglar tjäna dem som genom tron och skådandet av Guds Lamm övervinna den ondes frestelser. Himmelens änglar glädjas då de kristna övervinna frestelser. För himmelens änglar blir det glädje över en enda syndare som omvänder och bättrar sig. Ack, att nu även i dag någon syndare omvände och bättrade sig, så skulle himmelens änglar få stor glädje av honom! Vi hoppas och bedja att Guds Son, som övervunnit alla fien-

dens frestelser, beder för de få själar som äro i stor frestelse, emedan han är frestad liksom vi, dock utan synd. Hör, du frestelsernas store övervinnare, deras suckar som äro i stor frestelse, Fader vår som är i himmelen.

Evangelium: Matt. 4: 1—11.

Därefter blev Jesus av Anden förd upp i öknen, för att han skulle frestas av djävulen. Och när han hade fastat i fyrtio dagar och fyrtio nätter, blev han omsider hungrig. Då trädde frestaren fram och sade till honom: "Är du Guds Son, så bjud att dessa stenar bliva bröd." Men han svarade och sade: "Det är skrivet: 'Människan skall leva icke allenast av bröd, utan av allt det som utgår av Guds mun.'" Därefter tog djävulen honom med sig till den heliga staden och ställde honom uppe på helgedomens mur och sade till honom: "Är du Guds Son, så kasta dig ned; det är ju skrivet:

"Han skall giva sina änglar befällning om dig, och de skola bära dig på händerna, så att du icke stöter din fot mot någon sten."

Jesus sade till honom: "Det är ock skrivet: 'Du skall icke fresta Herren, din Gud.'" Åter tog djävulen honom med sig, upp på ett mycket högt berg, och visade honom alla riken i världen och deras härlighet och sade till honom: "Allt detta vill jag giva dig, om du faller ned och tillbeder mig." Då sade Jesus till honom: "Gå bort, Satan; ty det är skrivet: 'Herren, din Gud' skall du tillbedja, och honom allena skall du tjäna." Då lämnade djävulen honom; och se, änglar trädde fram och betjänade honom.

Vi hör av vårt evangelium, huru Jesus fördes av Anden i öknen för att frestas av djävulen. Men då vi redan visat, att de sorglösa ej ha sådana frestelser som de väckta och kristna, vilka känna likadana frestelser som Kristus, så kunna vi ej för dem framställa dessa frestelser så, att det skulle lända dem till uppbyggelse. Ty de sorglösa borde först vakna förrän de kunna känna sådana frestelser som de kristna ha erfärit. Somliga sorglösa tro att det är den onde som frestar dem, då de kristna komma och bestraffa dem. De säga att världen hatar dem, då de kristna framhålla Guds stränga rättfärdighet. Nådetjuvarna* anklaga de kristna*, att dessa äro kristnas förföljare, som ej giva hederliga människor samvetsfrid. De kristna låta ej nådetjuvarna i fred gå till helvetet. De fördärva nådetjuvens veka hjärta och uppreta sin nästa till vrede, och därav får nådetjuven ett ont och gnagande samvete. Han får ett ont och hårt hjärta genom de kristnas dom, så att han ej mer kan tro, att han i sådant tillstånd kan bli salig.

Sådana frestelser känna de sorglösa på de orter där ens några kristna finnas som ej ge de sorglösa samvetsfrid. Den onde vänder deras ögon aviga, så att de hålla de kristna för frestare och förföljare. Men på orter där inga kristna finnas, ha de sorglösa ej sådana fres-

*Se Ordförklaringar!

telser. Där få de sorglösa i fred fara till helvetet. Några sorglösa finnas, som djävulen frestar på detta sätt: när hedern och egenrättfärdigheten bevarar somliga dygdiga skökor från horsbrott i gärning, och om i denna situation någon frestare kommer och vill förföra henne till sådant, så strider hon mot sådana frestelser och befaller denne narr gå sin väg. Mången kysk sköka klöser och luggar den narr som kommer att förleda henne till horsbrott och tänker sedan att hon har övervunnit frestelsen. Men med vems kraft har hon övervunnit dessa frestelser? Mången har efter sin väckelse erkänt, att hedern och fruktan för fattigdom, om det skulle bli avkomma, ha bevarat henne.

Men det är ej en sådan frestelse, det talas om i dagens evangelium. Ty frestaren har ej sagt till de kristna: "Gå nu och gör hor eller gå nu och stjäla, gå att suppa och slåss!" Den onde gissar väl, att Guds Son icke är som Absalon, son gick uppenbart inför hela Israels ögon att göra hor då en den ondes sköka bad honom göra så.

Men frestaren lade sådana frestelser för Kristus, i vilka icke i och för sig hade varit någon synd, om Gud hade befallt göra så. Exempelvis den första frestelsen: "Säg, att dessa stenar bliva bröd!" Det naturliga förnuftet fattar det ej som synd, att man på lovligt sätt stillar sin hunger, även om man av sten

och lera beredde bröd. Men det hade blivit synd, om den onde hade fått tillfälle att anklaga och säga: "Du gjorde nu såsom den onde befallde!" Det hade blivit den onde till stor glädje, om Guds Son hade gjort som den onde befallde.

Vi se bara i denna församling, hur stor glädje det blir för den ondes änglar, om någon kristen gör som de bjuda. Om en kristen t. ex. smakar kyrkvin på krögarnas befallning, så äro den ondes änglar färdiga attropa: "En kristen tog och drack vin; sådana äro de kristna!" Men om en sorglös människa skulle dricka fast ett kvarter eller en halv kanna brännvin eller rom på en gång, därom säges intet. Och hur skulle väl krögarnas välvilliga anbud bli en frestelse för den sorglöse och nådetjuven? Det är ej en frestelse för den som anser superiet för lovligt och nödvändigt. Men de kristnas förmaning till drinkaren, att en drinkare ej skall ärva Guds rike, gör drinkaren ont. Ty den onde ingiver drinkaren, att denne villoande kommer och hindrar honom att njuta Guds hävor. Så är det även med en skamlös sköka. Då föräldrarna vill avhålla henne från skörlevnad, så vredgas hon och betraktar dem som frestare, som vill hindra henne att njuta av köttets förnöjelse. Men sin frestare och syndapartner, som påskynar hennes färd till helvetet, älskar hon. Sådana äro de sorglösas fres-

telser, ehuru de egentligen äro varningar och kärleksfulla förmaningar från Gud, föräldrar och de kristna. Men en blind syndaträl anser dem som förförelser. Då föräldrar draga skökor från deras skökoläger, så anse dessa sina föräldrar som fiender som vill hindra dem från otukt. Då föräldrar vill aga somliga barn för stöld, så vredgas dessa små tjuvar på föräldrarna, som hindra dem att stjäla. För sådana skökor och tjuvar bli föräldrarna och de kristna frestare, ty de hindra dessa skökors och tjuvars lyckliga och saliga köttliga förnöjelse, som de älska och i vilken syndaövning de finna sin glädje och salighet. Sådana äro de sorglösas frestelser: Gud förvandlas i deras ögon till en frestare, föräldrarna, överheten och de kristna förvandlas i nådetjuvens ögon till frestare. Alla som vill hindra de sorglösa i deras syndalopp, bli deras frestare.

Dessa blinda stackare vredgas på dem som arbeta på deras frälsning, men verkliga frestare äro deras bästa vänner. Så t. ex. är tjuvens bäste vän den som gömmer hans tjuvgods, skökans bäste vän är den som frestar henne till otukt, krögaren är drinkarens bäste vän, som släcker hans brinnande begär. Sådana frestare som göra många själar olyckliga och hjälpa sorglösa med hast till fördärvet, dem anser en sorglös syndaträl ej som frestare

utan som hjälpare och bästa vänner.

Men en dygdig människa vill på allt sätt undvika grövre synder, och därför undviker hon även dem, varigenom man blir ärelös. En måttlig drinkare smakar litet för hederns skull, men ej så mycket att det upprör sinnet; men en måttlig drinkare inser ej att han blir en frestare för en fyllhund och till anstöt för sina egna barn och gör dem till värre helvetets barn än han själv är. En dygdig sköka undviker också köttlig beblandelse men hindrar ej andra därifrån. Ty hon vill ej heta hund eller falsk profet. Om en god vän bjuder en måttlig drinkare mer än vad denne tror sig tåla, då känner han frestelse men kämpar däremot. Och, som han själv tror, besegrar han alla frestelser. Så kämpar även en dygdig hora mot otuktstrestelserna, men ej med trons sköld och Andens svärd, utan hon klöser med naglarna, sparkar med fötterna och biter med tänderna sin frestare, men låter ändå övervinna sig, när en mycket listig frestare kommer i en friares skepnad och stjälar först hennes hjärta. Och slutligen får han göra med den dygdiga skökan vad han vill. Mot sådana frestelser har hon inga stridsvapen.

Nog få även kristna flickor akta sig för dessa falska profeter som komma i fårakläder men invärtes äro glupande ulvar. De låtsa sig

vara botfärdiga, bedrövade och ödmjuka, och så bli kristna flickor bedragna. Ty sådana narrar stjåla snart hjärtat och få dem snart att samtycka till sina gärningar. Mången har frestaren redan så bedragit. Bevaren edra hjärtan, I få själar, I Jesu trolovade brudar, som förnimmen den ondes glödande pilar! Sätten trons sköld emot pilarna, huggen med Andens svärd, sätten salighetens hjälm på huvudet och rusten eder med alla rättfärdighetens vapen, för att I måtten bli bestående i den förfärliga striden! Ty fienden går omkring som ett ryttande lejon sökande vem han får uppsluka. Fienden är dock ej så farlig då han kommer i lejonets skepnad, men när han gör sig till ljusets ängel, då är han mycket farlig för de kristna. Därför säger jag ännu: bevaren edra hjärtan, I trogna själar, I Jesu brudar, att icke den listige frestaren får stjåla edra hjärtan och därigenom får eder i sin snara. Fienden är ej så farlig, då han bjuder de kristna hat, förföljelse, skymf och död. Men när han bjuder något gott, då är han farlig. Nog öppnar fienden sedan avgrunden för de kristna och låter därifrån uppstiga en så giftig rök att de måtte förkvävas. Men alltid ha de kristna dock ett litet hål, en trång port, varigenom de kunna fly till det levande vinträdet sprickor, då åskan dundrar hårt på Sinai berg. Men den ondes trälar ha ing-

en tillflyktsort. När nöden kommer över dem, måste de stanna på sin plats. De måste säga: "De behaga mig icke." Den ondes änglar komma för att betjäna de ogudaktiga och hederligt ledsaga deras lik till helvetet. Men den fattige Lasarus' själ föra änglarna till Abrahams sköte.

Vårt hopp är, att de få utvalda själar som här frestas, föraktas och smädas för sin tro och sin kärlek, snart skola befrias från alla frestelser och alla vedermodor som de här få lida av djävulen och hans anhang, när den store Stridshjälten som har övervunnit alla djävulens frestelser och ännu på korset ropat: "Eli, Eli, lama' sabak-ta'ni", kommer de utvalda själar till hjälp vilka världens blinda hop

frestar här i sorgens dal, smädar, hatar och föraktar, när de bära Jesu kors, följande Jesu blodiga spår från Örtagården till Golgata kulle. Där få Jesu lamm vila vid foten av Jesu kors, skådande de blodiga såren ur vilka försoningsblodet flyter, och slutligen få de på Sions berg sjunga lov- och segerpsalm bland änglarna och de utvalda. Då upphöra alla frestelser, alla tårar avtorkas och alla djävlar fly ned i avgrunden. Då skall de utvaldas, segervinnarnas och de saliga själar jubel höras i himmelen. Och himmelens änglar skola komma att tjäna dem som djävulen här i världens öken frestat hårt, och Guds barns åklagare skall tystna. Amen.

Ps. 39: 2, 3.

ANDRA SÖNDAGEN I FASTAN

Avskedspredikan i Karesuando 1849. Ps. 363: 1—3.

HURU VALPARNA ÄTA SMULOR

"Och se, jag vet nu, att I icke mer skolen få se mitt ansikte, I alla, bland vilka jag har gått omkring och predikat om riket. Därför betygar jag för eder nu i dag, att jag icke bär skuld för någons blod. Ty jag har icke undandragit mig att förkunna för eder allt Guds rådslut." (Apg. 20: 25—27.)

När den helige Paulus begav sig till Jerusalem, varest han visste att mycket lidande och motvilja vän-

tade honom, höll han för församlingen i Efesus sin avskedspredikan. Från denna avskedspredikan har jag tagit några ord som passa för alla lärare till ämne för avskedspredikan, om de alla hade arbetat så troget i Guds församling som Paulus. Men jag kan ej taga åt mig alla dessa Pauli ord, ty jag känner att jag har varit en onyttig

tjänare för den stora svaghets och fattigdoms skull som är i mig. Jag har ej så kunnat uppbygga Guds församling som jag hade bort. Om gud skulle genom mig ha verkat något gott till sin församlings uppbyggelse, så har det skett genom Hans den Högstes kraft, som har väglett några själar på den väg som de ej förut kände. Men några ord ur Pauli avskedspredikan torde kunna tillämpas på dessa tider.

När han först hade sagt till församlingens utvalda, att de ej mer skulle få se hans ansikte i denna världen, begynte han mana dem, att de skulle giva akt på sig själva. Och slutligen sade han: "Jag vet att sedan jag har skilts från eder, svåra ulvar* skola komma in bland eder, och att de icke skola skona hjorden." Dessa Pauli ord torde besanna sig (ännu); om det förut funnits svåra ulvar som ej ha skonat hjorden, torde, sedan jag skilts från eder, ännu svårare ulvar komma som ingalunda skola skona hjorden. Dessa rysliga ulvar sarga och riva hjorden överallt där de få tillfälle därtill. Ingalunda skonar vargen hjorden, i vilken skepnad han än nalkas, vare sig i en människas, i björnens, rävens eller ormens skepnad. Människorna tro att ulven är fruktansvärd, när han kommer i vargens eller i ormens skepnad. Men farligare är han i mänsköskepnad och ännu farligare i ängla-

*Se Ordförklaringar!

skepnad. Ty alltid kan hjorden akta sig för dem som äro fiender till sanningen, men när själve satan förvandlar sig till ljusets ängel, då är det ej lätt att undfly honom. Vi låna ännu några ord ur Pauli avskedspredikan, som kanske passa här. Han säger nämligen till församlingen så: "Ja, bland eder själva skola män uppstå, som tala vad förvänt är och skola locka lärjungar att följa sig." (Apg. 20 kap.)

Nu säger jag som Paulus: Jag vet att sedan jag skilts från eder, komma bland eder svåra ulvar som ej skona hjorden. — Dessa svåra ulvar ha redan förut sargat och rivit Guds församling, och nu vakta de endast när herden far, så att de skola som förr få riva de svaga lammen, som ej själva kunna motstå den ondes brinnande pilar och ej kunna fly för sitt liv, då de ej ha någon på jorden till vilken de kunde fly. Men ej allenast de förfärliga vargarna vilkas blodiga gap redan är öppet, vilka med uggleögon speja efter någon försagd eller klentrogen själ att sluka, utan även bland eder själva uppstå män, som tala vad orätt är för att draga lärjungar efter sig. Därför tänker mängen klentrogen själ: huru skola de värnlösa barnen nu klara sig, som lämnas liksom får utan herde. Vem skall föda dem då de gråta av hunger och jämra sig i fattigdom? Vart skola de fattiga och eländiga fåren fly, då förskräckliga ulvar

öppna sitt gap och vilja sluka dem? Vart skola mesarna och svalungarna fly, då höken förföljer dem? Vart skola bedrövade, fattiga och betryckta själar fly, då den andliga ulven börjar genom tvivel riva och sarga deras samveten, då syndabördan trycker de botfärdiga till helvetet och ingen rådgivare finns som kunde råda dem eller trösta med goda ord, tala till dem nådens ord eller droppa nådedroppar i deras mun, gjuta olja i hjärtetsår, förbinda samvetessår eller hämma blodflödet ur de eländiga och bävande fårens hjärtan, vilka ulven har rivit och sargat?

Dessa fattiga, eländiga, nakna och betungade värnlösa barn, som sitta och gråta av köld och svält på denna världens kalla golv, de ha ej annan tillflykt än att lyfta upp sina darrande händer mot himmelen och ropa med så hög röst, att rösten höres till himmelen, att den nådige Herren Jesus, som är alla fattiga värnlösas rätte Fader, ville lyfta dessa värnlösa och nakna stackare upp från världens kalla golv, att han ville två dem rena med livets vatten, taga dem i sin famn och lära dem dia hans av nåd flytande bröst, dock ej så hastigt att nådens mjölk går i vrångstrupen, utan allteftersom dessa svaga stackare orka svälja. O käre Förälder*, huru mycket blod har ej flutit ur Ditt hjärta, då Du födde dessa nakna

*Se Ordförklaringar!

stackare, böjde Dina knän, tryckte Ditt ansikte mot jorden och suckade så tungt, att hjärtat brast av ångest. Men ju större ångest Föräldern haft, dess större är Hans kärlek till den nyfödde. Ju mera blod flutit ur Förälderns hjärta, dess mer brinnande Hans kärlek till de nakna stackare som gråta på världens kalla golv.

I den store Skaparens hägn lämnar jag i dag alla de fattiga, elända, nakna och betungade själar, som tilläventyrs vaknat genom mitt ropande eller genom mitt förmanande funnit, att deras förra leverne ej varit ett rätt leverne, och om någon genom mitt skällande vänt tillbaka till den store herden. Jag överlämnar i Guds händer även dem som vredgats genom detta skällande. Och jag säger dem såsom Paulus i sin avskedspredikan: jag är icke skyldig till någons blod, så att ingen av de män som för detta skällande hata mig skall kunna anklaga mig på domedagen, att jag icke varnat dem eller sagt dem i vilket sorgligt tillstånd deras själar äro, om ej bättring sker. Och nu skola vi alla ropa som den kananeiska kvinnan som var en nådevalp,* om vi liksom hon vore nöjda med de nådesmulor som falla från Herrens bord. Gnällan inte alltför mycket. I nådevalpar, utan sitten, väntan, vakt och snusen; om någon smula skulle falla från Herrens bord, så varen därmed nöjda

även om det blott vore en enda smula. Låt alltså, o du nådige Herre, några smulor falla från Ditt bord, så att dessa fattiga hungervalpar må sluta att gnälla. Du vår Fader.

Evangelium: Matt. 15: 21—28.

Och Jesus begav sig bort därifrån och drog sig undan till trakten av Tyrus och Sidon. Då kom en kananeisk kvinna från det området och ropade och sade: "Herre, Davids son, förbarma dig över mig. Min dotter plågas svårt av en ond ande." Men han svarade henne icke ett ord. Då trädde hans lärjungar fram och bådö honom och sade: "Giv henne besked; hon förföljer oss ju med sitt ropande." Han svarade och sade: "Jag är icke utsänd till andra än till de förlorade fåren av Israels hus." Men hon kom fram och föll ned för honom och sade: "Herre, hjälp mig." Då svarade han och sade: "Det är otillbörligt att taga brödet från barnen och kasta det åt hundarna." Hon sade: "Ja, Herre. Också äta ju hundarna allenast av de smulor som falla ifrån deras herrars bord." Då svarade Jesus och sade till henne: "O kvinna, din tro är stor. Ske dig såsom du vill." Och hennes dotter var frisk ifrån den stunden.

Med ledning av vårt heliga evangelium skola vi denna stund betrakta: *Huru valparna äta smulor.*

Give den nådige Herren Jesus sin nåd, att alla nådevalpar må vara nöjda med de smulor som falla från Herrens bord och att de ej må slåss med varandra.

1. *Huru valparna sitta under bordet och vakta efter smulor.*

Oförskämda hundar, särskilt de stora gårdshundar, som äro vana att stjäla och slicka människoblod, ge sig ej ro att vänta tills smulorna falla från bordet, utan hoppa strax på bordet och nappa åt sig en hel smörlimpa, och sluka upp den med ens. Gå inte sedan och försök ta den ur hundens mage när han hunnit sluka den. Sådana jättehundar som sörpla spad ur den kittel, vari den onde kokat människokött, och somliga kringströvande hundar som förtära möss och flytande djävulsträck ge sig ej till tåls att vänta på smulorna utan stjäla maten ur människornas händer. Och om ej endera föräldern är hos barnen röva dessa oförskämda hundar maten ur barnens händer. Därför sade Frälsaren till den kananeiska kvinnan: "Det är otillbörligt att taga brödet från barnen och kasta det åt hundarna." Barnens mat är den nåd som Gud har lovat åt Israels botfärdiga barn och Abrahams andliga säd. Men somliga herrar som hålla sina hundar bättre än sina egna barn, ge sovel åt hundarna, men låta barnen svälta. Föräldralösa barn äro beklagandsvärda, vilka ej ha någon som ger dem mat, när de skrika av hunger. Men mest beklagandsvärda är dock de barn som ha en förmyndare som älskar hundar mer än barn och som har ett så hårt hjärta att han ger sovel åt hundarna men fiskben åt barnen. Ve, ve eder, I olyckliga föräldra-

lösa barn, om ni får en sådan hård förmyndare som förskingrar eder egendom och ger hundarna socker och sirap men ger fiskben åt eder.

Men låt oss ännu betrakta hur valparna sitta under bordet och vakta på smulor. Ehuru Frälsaren sade till den kananeiska kvinnan: "Det är otillbörligt att taga barnets bröd och kasta det åt hundarna", hade dock denna hedniska kvinna så mycket förstånd, att hon insåg att det var ett hårt ord till henne; och hade hennes tro varit svagare så hade hon säkert slutat att bedja, då hon liknades vid en hundvalp. Men hennes tro var så stark att hon upphörde inte ännu att bedja, fastän Frälsaren skällde henne för en hund. Hon erkände sig vara en valp, hon kände i sitt hjärta att hon ej var bättre än en hund jämförd med dem som hade fått barnarätt. Då en botfärdig själ är rätt ödmjuk och känner så stor ovärdighet, att hon ej anser sig vara bättre än en hund i jämförelse med Guds barn, då har en sådan botfärdig själ blivit en nådevalp, som sitter under bordet, vaktar och väntar att någon liten brödbit eller nådesmula skall falla från bordet. Även om det bara vore en den minsta smula, nog tar valpen den. En hungrig valp är ej så kräsen som de stora, feta hundarna som nappa smörlimpan från bordet och sluka nåden som vargar, fastän de ej äro hungriga.

2. *Nu borde vi höra huru valparna gnälla.*

Då de äro riktigt hungriga och doften av den smakliga maten på Herrens bord är en söt lukt i deras nos, bli nådevalparna otåliga och börja gnälla. Detta gnällande betyder att de äro mycket hungriga och längta ivrigt efter mat. De ge sig till tåls en liten stund och ligga tysta under bordet men slutligen bli de otåliga och börja gnälla av stor hunger. När nu nådevalparna gnälla, säger Herren först: "Tigen och vänta tills barnen ha ätit, det är otillbörligt att ta barnens mat och ge åt hundarna." Men nådevalparna gnälla likväl, tigga och slicka Herrens händer och lägga huvudet på hans knä, och om de kunde tala, skulle de säkert säga: "Valparna äta de smulor som falla från Herrens bord".

Anledningen till att Herren ej ger så mycken mat åt nådevalparna är den, att de hundar som äta för mycket bli lata att skälla och duga därför ej till fårhundar. Nog skulle alla nådevalpar äta så mycket som ryms i buken om de finge det, men gammal erfarenhet visar, att hundar som födas alltför rikligt, ej äro så flitiga att skälla som de som få svälta litet. Och de hundar som leva av att stjäla nåd skälla inte alls ej heller följa de herden till skogen, utan lura endast på sådana ställen, där de kunna stjäla. Nådevalparna få nog av de smulor som falla från

Herrens bord, bara de äro tåliga och vänta tills barnen fått sin del. "Det är otillbörligt att taga barnets bröd och kasta det åt hundarna". Alla hedningar som ännu ej fått Guds barns rättighet äro valpar, och åt dessa valpar gives smulor, om de bara känna sig som valpar. Men somliga äro oförskämda valpar som inte alls nöja sig med smulor utan hoppa upp på bordet och vill själva äta barnens mat. Till sådana oförskämda hundar säger husbonden: "Vet hut, och vänta tills ni får, ty det är otillbörligt att ta barnens mat och kasta åt valparna."

Härmed förstås på detta ställe den nåd som Gud lovat åt botfärdiga och troende själar, som äro Abrahams och Israels barn efter löftet, men valparna äro hedningar, som ej ha mycken kunskap om kristendomen och vilka liksom den kananeiska kvinnan ha stor ovärdighetskänsla och ständigt ropa efter Frälsaren, samt ha en stark tro, tillit och förvisning om att Frälsaren ej kan låta bli att hjälpa dem, då de äro i nöd, av huru låg och hednisk härkomst de än må vara, och som känna sig så ovärdiga som hundar jämfört med Israels barn. Denna hedniska kvinna hade genom blotta ryktet börjat tro på Frälsaren, ty hon hade ej ringaste kunskap i skriften utan endast vad hon hört av sina grannar, Israels barn. Denna kvinna är för oss ett exempel på, att hedningarna ofta ha en

starkare tro än de skriftlärdas, som lita på sin kunskap i huvudet, ehuru hjärtat är oförändrat och obörört.

3:e. *Vi skola nu betrakta huru nådevalparna slåss* om smulorna.*

Ofta händer, tyvärr, att valparna slåss om några bitar som husbonden kastar åt dem. Att så slåss är alls inte lämpligt, ty de valpar som äro ivriga att slåss förlora ofta hela stycket. Ej blott det att husbonden måste slå dem som slåss med varandra och de därvid trampa barnen och stöta omkull matkärl, utan även så att jättarnas hundar få tillfälle att stjäla den matbit som husbonden hade givit åt valparna. Om nådevalparna ej hade avund och högmod, vore envar nöjd med den matbit husbonden gav honom. Men avunden verkar att nådevalparna börja slåss, och då segra jättarnas hundar. Dessa säga: "Oss slår man med käppen för att vi slåss, men de där nådevalparna slåss ju också fast dom är så små." Ve eder nådevalpar, om ni inte kan låta bli att slåss! Då ni ej har någon som håller styr på er, överfalla jättarnas hundar eder, slita er i stycken och röva de smulor ni fick från Herrens bord. Ni har ju sett hur en valp är undergiven då en stor hund kommer emot. Men om alla valparna enligt skulle anfalla en stor hund, hur kunde denna då klara livet? Men om de börja slåss in-

*Se. Ordförklaringar!

bördes, komma jättarnas hundar med i spelet och, som hundars sed är, kasta sig alla över den som ligger under, vare sig den är skyldig eller ej, och bita, slita och riva den stackarn en vid huvudet, en annan vid svansen. Därför säger jag eder på förhand, ni nådevalpar: Om ni inte håller sämja, så komma jättarnas hundar och göra slut på eder. Hållen alltid i minne vad Frälsaren sade till lärjungarna innan han lämnade dem: "Ett nytt bud giver jag eder, att I skolen älska varandra!"

4:e. *Vi borde slutligen betrakta: huru nådevalparna sakna den som har matat dem.*

Men denna sak är så känslig, att det ej är lätt att nämna det. Att valparna sakna den som har matat dem, ser man därav, att de sitta på backen, vänta och se åt det håll, dit deras vårdare gick, och uttrycka sin saknad och gnälla med ömklig röst. Men säkert hör den himmelske Fadern deras röst och mättar deras själar, då de bli hungriga. Vem annan än Herren Jesus i himmelen som hör alla fattigas, eländas och betungades suckar, har hittills uppehållit deras själar? Vart annorstädes kunna väl de värlösa barnen ta sin tillflykt än till den himmelske Fadern, som är Fader över allt vad fader heter i himmel och på jord? Ingalunda har jag uppehållit dem utan Han som uppehåller korpungarna och ger svalor-

na och mesarna deras föda. Nådevalparna gnälla först då de sakna den som har matat dem, men slutligen gå de i en vrå, lägga huvudena över varandra och gnälla där. Jag hoppas dock att den himmelske Förbarmaren som gav den kananeiska kvinnan några nådesmulor förbarmar sig även över dessa nådevalpar och ger dem någon bit, och att stor hunger må driva dem att även själva söka något ätbart.

Och då nu tiden nalkas att vi måste skiljas, och jag måste gå dit Husbonden bestämt, nämligen för att skälla på andra tjuvar, så nödgas jag lämna dessa nådevalpar i Faderns hägn i den förtröstan, att Han ej låter dem dö av hunger. Om Han ger mat åt korpungarna, då de ropa till Honom, skall Han säkert ge mat även åt mesarna, svalungarna och nådevalparna, då de gnälla av hunger. — Farväl således i Husbondens hägn, alla nådevalpar! Farväl, alla mesar och svalungar! Den nåderike Herren Jesus bevara eder för hökens klor och föde eder med mygg! Farväl, I Jesu lamm, vilka Överherden har ryckt från den glupande ulvens tänder! Herren Jesus före eder på bästa bete och föde eder med bästa lindhö, då vintern kommer! Farväl, I små sädeskorn, som ännu växa i Herrens åker! Må sädens Herre ge gott och tjänligt väder, att ni må bli mättade innan frosten kommer, att ni må bli den skönaste säd och

vetekorn, som skördemännen samla i sin lada! Må sädens Herre bevara denna lilla åkerlapp för snöfall, hagel och oväder, att frosten ej må skada dessa ömtåliga sädeskorn innan skördetiden kommer. Farväl, I nyfödda barn, som den himmelske Föräldern har fött med stor smärta och blodsutgjutelse! Farväl, I nyfödda barn som liggen och gråten på denna världens kalla golv! Må den himmelske Föräldern* lyfta upp eder från denna världens golv, två eder rena med livets vatten, svepa eder i rena linnekläder och trycka eder till sitt bröst, lägga bröstet i munnen på de gråtande barnen, att de må sluta att gråta och med glädje betrakta honom som fött dem. Farväl, alla vintermesar och sommarsvalor! Den himmelske Föräldern som ger korpungarna mat i behaglig tid då de ropa till Honom, give eder mjölk, smör och honung då I bliven hungriga, beskydde eder och bevara alla små mesar för hökens klor. Farväl, I domherrar och näktergalar, som för den ensamme vandraren haven sjungit och kvittrat i varje träd! Give Gud sin nåd att jag finge höra domherrarna och näktergalarna kvittra inför Gud

*Se Ordförklaringar!

och Lammet i himmelriket i livets träd, sjungande den nya sången!

Bedjen även för mig som är som en ensam fågel på grenen, att den nådige Herren Jesus måtte förläna mig kraft och frimodighet att ropa till alla vilsegående vandrare, att de må vända tillbaka till livets väg, till alla bedrövade och betryckta, att de må stiga från sorgens dal upp till Sions berg, till alla fattiga och eländiga att de måtte gå och tigga mat innan de dö av hunger, till alla hungrande och törstiga att de må gå till vatten, och till alla nödställda att de må ropa med så hög röst att det hörs ända till himmelen. Och om jag hade så hög röst, att jag kunde skrämman bort alla vargar och lejon från att nalkas hjorden, så skulle jag ropa så att alla berg, klippor och höga fjäll skulle svara: Amen, och säga: amen, halleluja, lov, pris och ära vare Gud och Lammet som sitter på tronen: amen, halleluja. Och bergen och klipporna svare: amen, halleluja! Måtte den nådige Herren Jesus giva sin nåd att vi må få återse varandra och där i evighet sjunga: amen, halleluja! Amen.

Ps. 297 eller 280: 1, 4, 5.

TREDJE SÖNDAGEN i FASTAN

År 1849. Ps. 347: 1—3.

HERRENS KRIG MOT VÄRLDSFURSTEN

David slog filistéen, den store förskräcklige mannen Goliat, som var stark och beväpnad. Och kvinnorna av Israel sjöngo med fröjd: "Saul har slagit sina tusen, men David sina tio tusen" (1 Sam. 17, 18: 7.)

Härav höra vi, att David, ehuru han var en liten och av fienderna föraktad man, övervann den store fienden Goliat. David sade till Goliat: "Du kommer mot mig med svärd och spjut och lans, men jag kommer mot dig i Herren Sebaots namn, hans som är Israels härs Gud, den härs som du har smädat. Herren skall denna dag överlämna dig i min hand, så att jag skall slå ned dig och taga ditt huvud av dig och giva de filistéiska krigarnas döda kroppar åt himmelens fåglar och jordens vilda djur, så skola alla länder förnimma, att Israel har en Gud. Och hela denna hop skall förnimma, att det icke är genom svärd och spjut som Herren giver seger, ty striden är Herrens" (1 Sam. 17: 45—47). Här hör nu alla Goliats trosbröder, att de som komma att smäda Israels Gud, likt Goliat litande på svärd och spjut, de få icke hjälp av Gud, hur de än må vara rustade med knivar, vedträn och bröstvärn av järn. David vågade skälla på den oomskurne filistén,

och denna hotelse skedde dock i förtröstan på Gud.

Med sträng lagpredikan begynte även Johannes döparen bereda väg för Herren Kristus till människornas hjärtan. Frälsaren själv skällde ut judarna såsom ett horiskt släkte och huggormars avföda. Men de som äro lata hundar kunna ej skälla. Och vad gör husbonden med en hund, som aldrig skäller? Jag tror att stumma hundar* hängas.

I få själar som funnit att en gård ej klarar sig utan hund, bedjen den rike, store och höge Husbonden, att han som föder både hundar och tjuvar, då de komma att tigga en matbit av honom, måtte hjälpa mig armé och av nådetjuvar hatade hund, att jag såsom en trogen gårds-hund vore flink att skälla på tjuvar, att de inte genom min lättja finge tillfälle att stjäla nådens skatter från den himmelske Husbondens bod, genom vilken stöld dessa blinda stackare komme att lida evig vanära och straff i den svarta smedens* järnkedjor, men även att jag, om möjligt, kunde duga till färdhund, då högfärdiga får börja löpa alltför fort, förskingras, nedtrampa betet och stänga de magrare, att jag kunde valla dem och hålla dem

*Se Ordförklaringar!

samman tills Överherden börjar samla dem i fårkäppen, när solen dalar och dörren stänges. Då lämnas getter och bockar utanför att bräka. Men den store Israels Herde samlar lammen i sin famn och föder de svaga med färsk mjölk, förbinder de sårade och bär de vilsegångna på sina axlar till hjorden. Han vederkvicke de bävande, upplyfte de betryckta, bäre de trötta, föde de hungriga, stöjde de vacklande och förbinde de blödandes sår. Hör alla bedrövades och botfärdigas suckar, Du vår Fader i himmelen.

Evangelium: Luk. 11: 17—23.

Jesus sade:

”Vart rike som har kommit i strid med sig självt bliver förött, så att hus faller på hus. Om nu Satan har kommit i strid med sig själv, huru kan då hans rike hava bestånd? I sägen ju att det är med Beelsebul som jag driver ut de onda andarna. Men om det är med Beelsebul som jag driver ut de onda andarna, med vem driva då edra egna anhängare ut dem? De skola alltså vara edra domare. Om det åter är med Guds finger som jag driver ut de onda andarna, så har ju Guds rike kommit till eder. — När en stark man, fullt väpnad, bevakar sin gård, då äro hans ägodelar fredade. Men om någon som är starkare än han angriper honom och övervinner honom, så tager denne ifrån honom alla vapnen, som han förtröstade på, och skiftar ut bytet efter honom. Den som icke är med mig, han är emot mig, och den som icke församlar med mig, han förskingrar.”

Med ledning av dagens heliga

evangelium skola vi denna stund besinna och betrakta

huru den starke bevarar sitt hus, och huru den starkare besegrar honom och utskiftar bytet efter honom.

Give Gud sin nåd och välsignelse till denna stora andliga strid, som nu har börjat mellan den starke beväpnade och den starkare Krigshjälten, så att den starke beväpnade redan i dag finge ett stort sår, och att den starkare snart må besegra honom och skifta hans rov.

1:a betraktelsen visar:

huru den starke beväpnade beskyddar sitt hus, och huru hans ägodelar få vara i fred tills den starkare kommer. Men för dem som är i tjänst hos den starke beväpnade måste vi först förklara, att denne starke beväpnade, om vilken Frälsaren talar, ej är någon annan än världens furste eller den gamle draken som nu sluppit lös i världen och stigit ned på jorden i stor vrede, då han vet att han ej har lång tid. Han har nu fått så stor makt i världen, att hans undersåtar dräpa varandra så som det är förutsagt i Bibeln. Och om det ej snart blir en ändring i världen så skall den snart upplösas och världens ände kommer.* De krigsvapen på vilka världens furste litar, äro först och främst andligt mörker, brist på

*Se Ordförkl.: Yttersta tiden!

kristendom i alla stånd, och för det andra naturlig högfärd eller köttlig frihet, som alla djävulens undersåtar vill ha. Den naturliga högfärdens verkar så mycket, att människorna ej längre äro överheten underdåniga utan envar vill vara herre och leva efter sin egen lag. När överheten vill hindra deras självsvald, göra de uppror mot överheten, så att herrarna gå mot konungen, bönderna mot herrarna, tjänarna mot sin husbonde och barnen mot föräldrarna. Då de ej få leva efter sin onda vilja, så sätter fienden dem att dräpa varandra, så att herrarna mörda konungar och kejsare, bönder dräpa herrar, tjänarna dräpa sina husbönder och barnen sina föräldrar. Den som är starkare dräper den svagare. På så sätt får den starke beväpnade som från början var en mandråpare tillfälle att göra (våld och utgjuta) människoblod. Så gör han i de riken, från vilka all kristendom är utrotad eller förändrats till vidskepelse eller skrymteri.

I de orter åter, varest en gnista kristendom upptänts, uppeggar världens furste sina tjänare att hata kristendomen. Han eggjar sina tjänare att anklaga de kristna, att dessa äro ett förbannat släkte, som icke ger hederliga människor samvetsfrid. Världsfursten eggjar sina tjänare att med kniv dräpa de kristna, att slå dem med vedträn, knytnävar eller stavar, så att han även på

detta sätt finge tillfälle att göra (våld och utgjuta) kristnas blod.

Så gör den starke beväpnade världsfursten, som nu fått hela världen under sitt valde. Och de vapen på vilka han här förlitar sig, äro grannlåt och prål, dryckenskap och skörlevnad, brännvin och krögeri. Ty då världens barn ej få ha samvetsfrid för de kristnas skull som mana dem till rätt ånger och bättring innan döden och domen kommer, då uppväcker fienden ett sådant hat i sina tjänares hjärtan att de börja förbanna och smäda de kristna. Och då de genom förbannelse, smädande och andligt hat ej vinna något, så börja de i harmen suppa brännvin för att på detta sätt söka döda det gnagande samvetet. Men ju mer de dricka och hata, dess djupare sjunka de i helvetet. Den starke beväpnade har beklagligtvis intill denna dag beskyddat sitt hus, och hans egna ha förblivit lugna, nämligen i dryckenskap, grannlåt, otukt, svordom och slagsmål, och i synnerhet hålla hans egna sig lugna, då de ha haft den tron hittills, att yttre dygd och skenhelighet eller den döda tron frälsa dem från helvetets förtappelse, ehuru de leva och dö som djur. Nog förbliva den ondes egna lugna på detta sätt, då de få vara så i fred att ingen oroar dem med bättringsrop, ingen enda vållar dem samvetsoro, så att de skulle börja känna i vilket bedrövligt tillstånd de äro. Visst förhålla

sig den ondes egna lugna, då de ligga under dygdens täckmantel och tro att de ha levt dygdigt ehuru de dricka, svära och slåss, göra hor och hålla krog och vinna genom orätrådighet, och likväl gå till skrift såsom andra bedrövade och ångerfulla syndare. De gå dit för att stjäla nåd, att de riktigt frimodigt må kunna smäda det allra heligaste. Ty den onde har inbillat dem, att yttre gudstjänst och skriftegång redan i sig äro förtjänstfulla, huru orent och uselt deras hemliv än må vara. Genom denna skenhelighet insöver fienden säkerligen deras samveten och för dem helt "vackert" till helvetet. Den onde har ytterligare genom den döda tron vänt deras ögon aviga, så att de läsa alla andliga böcker på ett förvänt sätt och därefter ställa sitt leverne.

Dessa äro sålunda de vapen, till vilka den starke beväpnade i denna tid sätter sin tillit, nämligen den naturliga dygden och döda tron. Och dessa äro även så blandade i den naturliga människans skalle, att vad som fattas i dygden, det lappas med nåden, som de sorglösa och obotfärdiga tillägna sig utan ringaste tecken till ånger och häträng.

2:a betraktelsen: Hur tar den starkare bort den starkes vapen och utskiftar hans rov? Hittills ha hans egna förblivit i ro så länge han hade vapen på vilka han förtröstade, nämligen den naturliga dygden och den döda tron. Men nu kom-

mer den starkare att bortröva dessa stridsvapen. Ehuru världsfursten är så beväpnad som den store Goliat, som hade pansar, sköld, hjälm och benskydd av koppar, så hade han dock ett ställe av kroppen blottat, och mot detta ställe slungade David och träffade. Men med vems kraft begynte David strida med den förskräcklige Goliat? Ingalunda med egen kraft, men han kom med Israels Guds kraft, den starke hjälten som gör de svaga starka. Ehuru nämligen den starkare, om vilken dagens evangelium talar, är Frälsaren själv, som med sitt oskyldiga lidande och sin död har slagit till marken den beväpnade världsfursten och skiftat hans rov, har han dock genom svaga verktyg både före och efteråt kämpat mot världshopen, som har velat förstöra och tillintetgöra hans blods kraft.

Men Gud är stark i de svaga, och de svaga bli starka genom Honom. Jag vet, att den starke beväpnade världsfursten och helvetets svarta smed ha smidit järmpansar åt sina tjänare, så att det andliga svärdet ej så lätt biter på dem även om det stöttes alldeles mot bröstet. Men David, ehuru en föraktad man, har redan förut vant sig att slunga stenar till måls. Om han nu, förtröstande på Gud, går emot Goliat, kan han ännu träffa Goliat i pannan, som ej är betäckt och skyddad med koppar och järn. Ty fastän han har fiendens hjälm på huvudet, är ej

pannan betäckt. Jag tror, att David, ehuru han är en liten man jämförd med Goliat, likväl besegrar den store och förskräcklige fienden, som redan länge smädat den levande Gudens här. Ehuru fienden först smädar den föraktade mannen, som kommer endast med Mose stav, och hotar först och säger: "Kom hit, jag skall giva ditt kött till spis åt himmelens fåglar", så faller dock Goliat till marken, när David slungar stenen mot hans panna. Denna huvudskalleplats är bar just vid pannan, det är stället, som nådetjuvorna och de av naturen dygdiga människorna ej ha kunnat betäcka så väl med fiendens hjälm. Det naturliga förnuftet menar sig nog vara starkt, men det är ej så starkt

att det skulle hålla länge, om blott någon kunde slunga däremot några stenskårivor från Mose tvenne stentavlor. Men somliga ha hjärtat så väl bepansrat med järn, att Guds ords tveeggade svärd ej biter därpå, men dödens svärd biter ändå och tillfogar dödliga sår.

Det är vårt hopp och vår förtröstan till Gud, att David den av världen föraktade mannen, skall genom Guds nåd göra hål i den store beväpnade mannens skalle, och att Israels krigshär skall segra, och Sions döttrar skola sjunga segerpsalm på Sions berg och säga: "Saul har slagit sina tusen, men David sina tiotusen!" Amen.

Ps. 346:2—4.

MIDFASTOSÖNDAGEN

Ps. 202 eller 500: 2—5.

JESUS ÄR KONUNG MEN ICKE EN BRÖDKONUNG

Israels barn sade till Samuel: Sätt en konung över oss till att döma oss! (1 Sam. 8: 5.)

Denna begäran visar, att folket trodde att de skulle klara sig bättre under en konung än under en domare. Profeten Samuel som länge hade varit domare i Israel, hade blivit gammal, och hans söner dugde ej till domare, ty de togo mutor och förvrängde rätten. Därför bör-

jade de fordra en konung, som skulle döma dem. Gud dugde ej längre till deras konung, ty människorna äro inte nöjda med Guds styrelse, då de handla orätt utan att veta att de göra orätt. Israels barn började redan under Moses knorra mot Gud, då han hade lagt på dem straffet att vandra fram och tillbaka i öknen för sin otålighets skull. Då började de knorra

mot Gud och sade: "Varför leder Herren oss till ett land där man dräper oss?" Och efteråt härmade en profet dem, då de hade sagt: "Herren gör ej rätt mot oss". Härav förstår vi, att människan ej är nöjd med att Gud dömer henne, utan folkets flertal vill ha en jordisk konung till domare som de se med sina ögon. Denna världens Gud skulle hellre duga åt dem till konung och domare, ty han eggade dem först att göra vad ont är och låter dem sedan leva efter deras onda vilja. En sådan konung som följer folkets vilja liksom Pilatus, är den sorglöses bäste konung. Därför blev Samuel sorgsen, då ett sorglöst folk begärde en konung; han förstod att folket därmed gjorde ris åt egen rygg, att de skulle bli slavar, att de skulle betungas med tunga skatter och tagas ut till krigare och dräpas i krig. Men detta vägrade intet mot äran, att även de skulle ha en konung såsom andra riken.

Men Gud sade till Samuel: "Det är icke dig de ha föraktat, utan mig ha de föraktat". Gud dög ej längre till konung åt dem. Så skulle det gå ännu om Gud vore på jorden och hälle dom, då skulle alla sorglösa säga: "Inte gör denne herre rätt med oss, han är alltför hård och sträng till att döma". Men om världens furste skulle bli konung, vilken följer folkets vilja liksom Pilatus, då skulle alla sorglösa säga: "Denne är en bra konung, han är

inte svår till att straffa och döma".

Vi skola vidare efterse en hurudan man det är som skulle duga till konung för världens barn och hurudan för de kristna. Men den store Konungen som har mättat femtusen man med fem bröd och två fiskar, måtte nu mäta de femtusen själar som ha kommit utan resekost, vilka hungra och törsta efter rättfärdighet och som svälta ihjäl om ej Jesus mättar dem. Ehuru somliga ha kommit lång väg endast av nyfikenhet, somliga för att se underverk, mättas de för intet på det att de dess hellre måtte tro, att Jesus är Guds Son och världens Frälsare. Lärjungarna sätas att dela ut maten för att alla skola bli mättade, eljest skulle somliga bli utan mat. Hör, himmelske Konung deras suckan som försmäktas utan mat och svälta ihjäl utan (livets) bröd, som ej ha något till själens näring, Fader vår som är i himmelen.

Evangelium: Joh. 6: 5—15.

Då nu Jesus lyfte upp sina ögon och såg att mycket folk kom till honom, sade han till Filippus: "Varifrån skola vi köpa bröd, så att dessa få äta?" Men detta sade han för att sätta honom på prov, ty själv visste han vad han skulle göra. Filippus svarade honom: "Bröd för två hundra silverpenningar vore icke nog för att var och en skulle få ett litet stycke." Då sade till honom en annan av hans lärjungar, Andreas, Simon Petrus' broder: "Här är en gosse som har fem kornbröd och två fiskar: men vad förslår det för: så många?"

Jesus sade: "Låten folket lägga sig här." Och på det stället var mycket gräs. Då lägrade sig männen där, och deras antal var vid pass fem tusen. Därefter tog Jesus bröden och tackade Gud och delade ut åt dem som hade lagt sig ned där, likaledes ock av fiskarna, så mycket de ville hava. Och när de voro mätta, sade han till sina lärjungar: "Samlen tillhoppa de överbliuva styckena, så att intet förfares." Då samlade de dem tillhoppa och fyllde tolv korgar med stycken, som av de fem kornbröden hade blivit över efter dem som hade ätit.

Då nu människorna hade sett det tecken som han hade gjort, sade de: "Denne är förvisso Profeten som skulle komma i världen." När då Jesus märkte att de tänkte komma och med våld föra honom med sig och göra honom till konung, drog han sig åter undan till berget, helt allena.

Det sorglösa folket vill göra Jesus till konung, men Jesus vill ej bli deras konung. Vi skola därför genom Guds nåd betrakta:

1:a: Varför vill det sorglösa folket göra Jesus till konung?

Det är underligt att det sorglösa folket trängs för att höra Jesus, ehuru detta folk som har kommit av nyfikenhet ej förstår mycket av hans predikningar. Då Jesus talar endast i liknelser, gå hans ord som ett sus över deras huvuden; de förstå intet därav. Jesu lärjungar fråga, då de ej förstå, de vill veta vad liknelserna betyda; men det sorglösa folket frågar ej efter vad liknelserna innehålla, utan de gäpa, förundra sig, förstummas och söka

gissa vad det kan betyda. Det är ej underligt att de sorglösa vill ha Jesus till konung, då de tro att han föder dem för intet, och att de äro Jesu vänner. De räkna ej med att de supas, svära och släss, leva sedeslöst, stjäla och ropa till sist: korsfäst. De tänka ej alls på hur de leva, blott de få leva efter sin egen onda vilja och äta sig mätta utan besvär. Se, en sådan man är lämplig till konung för de sorglösa, ej blott därför att han föder dem för intet utan även därför, att de finge leva efter eget behag. De tro att Jesus vore så nådig om han bleve konung, att han ej skulle bötfälla någon eller döma någon. Om någon komme till honom och sade: Skipa rätt mellan mig och min broder, så skulle han säga: "Människa, vem har satt mig till domare mellan eder?" Om fariseerna för till honom en sköcka för att snärja honom, så säger han: "Icke dömer jag dig". Härav sluta nu de sorglösa, att Jesus icke dömer någon. Men det sorglösa folket förstår ej att Jesus ej har tid som en världslig domare att lyssna till alla deras fattiga saker, då somliga strida med sin sköcka och somliga om sina hästar och somliga om gödselhögar.

Men de sorglösa ville ha Jesus till konung och domare, ty de mente att han icke dömer någon i denna världen i vanlig mening såsom världens domare döma; Men han är en andlig domare som dömer allting and-

ligt, nog dömer han även den som strider med sin broder om en göd-selhög, men han dömer så att ingen blir nöjd med den domen. Ty en domare som dömer båda parterna just därför att de tvista om struntsaker, duger ej till domare åt världens trälar. Men den onde, se han är en lämplig domare för det sorglösa folket. Han vinner mycket, då folket tvistar och går till rätta med varandra, han vinner många själar därigenom. Och alla orätrådiga domare förtjäna mycket, och alla falska sakförare förtjäna mycket när folk tvistar sinsemellan. Och likväl tro de sorglösa, att Jesus är så mild, att han icke dömer någon.

2:a: *Varför vill Jesus ej bli det sorglösa folkets konung?* Vi inse väl att det sorglösa folket ej har ändrat sinnelag, ehuru det följer Jesus på ett utvärtes sätt, och kommer till Jesus av nyfikenhet och de tro sig vara Jesu bästa vänner. Likväl är deras avsikt, att genom Jesus vinna världens gods och ära och en lycklig maktställning i Messiasriket, då Jesus är så nådig att han ej dömer någon. Komme nu alla skökor och tjuvar, alla drinkare och brännvinskrögare, alla svärjare och slagskämpar, komme alla som troget tjäna djävulen och världen med tankar, ord och gärningar, komme nu alla den ondes trälar att göra Jesus till konung: han föder dem gratis och låter dem suppa och slåss, göra hor och stjåla, ty han är så

nådig att han ej dömer någon. — Männe Jesus låter smörja sig och tar kronan på sitt huvud av den ondes trälar?

Jag tror, att Jesus ger den onde den äran och går bort i skogen, skiljer sig från den hopen, och om världshopen kommer nästa dag och söker honom måste han säga: Ni följer inte efter mig för det ords skull som jag har talat till eder, utan ni söker mig därför att ni blev mättade i går! Det torde vara ett tecken på att världens furste är lämplig som konung åt dem. Må det sorglösa folket gå och göra världsfursten, den onde, till konung, nog tar han kronan på huvud och låter ropa: Jag är världens konung, jag är den store konungen, som hela världen dyrkar.

Men Jesus ville icke bli det sorglösa folkets konung. Varför? Jo, därför att de inom kort korsfästa honom. Om de ännu på palmsöndagen ropa Hosianna Davids Son, så ropa de på långfredagen: korsfäst! Sådan är världshopen, om de få leva i dryckenskap och vållust, så taga de Jesus till konung. Men om han bestraffar deras gudlösa leverne och skäller dem för ett horiskt släkte, då vredgas de. Därför vill ej Jesus bli deras konung, att de redan ha en konung och världsherre som regerar dem, nämligen denna världens furste, husbonde och huvudherre. Vi ha hört honom säga till Jesus: hela världen ger jag dig, om

du tjänar mig. Naturligtvis är han då världens herre, naturligtvis regerar han hela världen. Ehuru de sorglösa vill göra Jesus till konung, och tro att Jesus är deras konung, är det icke så, utan världens furste är deras konung, och han regerar världen.

Men ändå är Jesus en konung såsom han själv har bekänt, då Pilatus frågade honom: "Så är du då en konung?" Då svarade han: "Jag är en konung, därtill har jag kommit i världen, att jag skall vittna för sanningen; envar som är av sanningen, han hör min röst". Här hör nu alla sorglösa, att Jesus är konung, men han är icke de sorglösas konung. Han vill ej vara sådana hedningars konung som ändå ej lyda honom. Men må världens furste vara deras konung, såsom han hittills har varit. Jesus är dock en konung.

Kan de sorglösa gissa nu, vems konung han är? Inte tro de sorglösa, att Jesus är de kristnas konung, ty profeterna säga att Kristus regerar över hedningarna med järnspira. Inte kunna dessa hedningar vara kristna, då Kristus är så hård att han regerar dem med järnspira. Men de hedningar över vilka Kristus regerar med järnspira, torde bli kristna därigenom att Kristus regerar dem med järnspira. Och denna järnspira är samvetskval, som kommer över de hedningar som låta sig tuktas. Denna järnspira är ett för-

färligt ord, och det ger till känna, att Kristus icke är så nådig, som hedningarna tro. Men hedningarna tro att det är den onde som plågar dem som komma i samvetsnöd; inte tro de att Kristus så regerar över hedningarna med järnspö. Men vi ha nu sett att den järnspira varmed Kristus regerar över hedningarna, är en nåderik tuktan och faderns ris, varmed den himmelske Föräldern tuktar dem som taga emot tuktan.

Men inte förstå de sorglösa, att Kristus är en sådan konung, som regerar över hedningarna med järnspira, utan de tro att Kristus är så nådig, att han låter hedningarna leva efter sin egen onda vilja. Men nu se alla sorglösa judar, att Jesus ej vill bli det sorglösa folkets konung. Men världsfursten får vara de sorglösa judarnas konung, såsom de redan förut ha varit i världsfurstens rike, som är så nådig att han ej dömer någon, huru gudlöst de än leva. Tro inte att världens regent dömer dem hårt som tjäna honom; skökor och tjuvar äro en sådan herres bästa vänner, drinkare och brännvinskrögare få fritt leva i världsfurstens rike, svärjare och slagskämpar äro världsfurstens bästa vänner. Han är bäste kung åt det sorglösa folket. Men Kristus vill icke bli ett sådant sorglöst folks konung, ty de ropa dock snart: korsfäst!

Kristus har blivit de kristnas konung på det sättet, att han har med sitt eget blod vunnit, köpt och återlöst dem från syndens, dödens och djävulens våld, han har återlöst de fångar som världens furste hade tagit till fånga. Han har vunnit deras själar med sitt eget dyra blod. Och, I dyrt återlösta själar, nämligen de få själar som med järnspira ha tukats i Kristi rike och genom en sann bättring beretts till att mottaga Kristi nåd och kärlek, himmelens konung har blivit smord till konung åt eder.

Han har mättat femtusen män med fem bröd och två fiskar. Med mycket litet har ni blivit mättade, eller litet ämne har det varit, varav det har blivit näring åt så många. Den ringa början har genom Jesu välsignelse växt så i lärjungarnas händer, att alla som ha haft andlig hunger ha fått sin näring (av livets bröd). Tagen nu, I mättade själar, Jesus till konung och bedjen av allt hjärta, att han icke må lämna eder såsom han har lämnat de sorglösa och ensam gått upp på det höga berget. Mitt hopp är, att om han för en kort tid skulle lämna sina lär-

Ej sorg, ej bitter nöd och gråt
 där någonsin skall trycka.
 Ej död de sälla skiljer åt;
 dem palm och krona smycka.
 Här hördes suckan mången gång;
 där sjunges Lammets sång.

(P. B—n)

Ps. 161: 3—5 eller 223: 4, 5.

jungar att ro på denna världens svallande hav, så är jag övertygad om att han kommer åter till de bedrövade lärjungarna under natten, då himmel och jord äro mörka, då de håller på att drunkna i tvilens vågor; just då kommer Jesus gående på vattnet och stiger i den lilla båten. Men Petrus, om du stiger ned i djupet så hav tro, så snart din tro fattas börjar du sjunka. Och I övriga lärjungar, bliven ej förskräckta utan tagen Jesus i båten, så när ni snart andra stranden, snart när ni evighetens sköna strand, som ej vet av slut. Smörjen Jesus till konung, och jag tror, att han är konung, nämligen eder konung, eder som haven följt Jesu blodiga spår, och haven lovat följa och säkert följa den korsfäste och törnekrönte Konungen, om I förbliven i eder allra heligaste tro intill slutet.

När ni kom till Kristi rike genom Jesu nåd, då har Kristus blivit eder konung och ni hans undersåtar. Och när den stora Herrens dag kommer tar han sina trogna undersåtar in i ärones rike, varest Kristus Jesus regerar nu och evigt. Amen.

FEMTE SÖNDAGEN I FASTAN

Ps. 256: 1—3.

SORGLÖSA OCH KRISTNA*

I andra Moseboks 32:a kapitel läsa vi, huru Israels barn gjorde en guldkalv till sin gud efter hedningarnas exempel och dansade kring guldkalven. Då vredgades Gud svårligen och ville förgöra hela folket. Men Moses bad för folket, och Herren hörde hans förbön och befriade folket.

Här ser man hur snart sorglösa* människor glömma Guds välgärningar. Gud hade genom Moses befriat folket från Egyptens trældom och hade lovat dem till arvedel Kanans land som flöt av mjölk och honung. Men Gud ville först kungöra för dem sin lag på Sinai berg, enär de ej hade något samvete. Och de voro mycket förskräckta för Guds röst, då han dånade väldigt på Sinai berg. Men de kommo ej länge ihåg Guds stränga rättfärdighet utan började smäda Gud genom sitt gudlösa leverne.

Då vredgades Gud högeligen på dem och ville utrota hela folket. Men Moses bad för dem. Det synes som om Gud hade varit mycket hårdare och strängare än människan, ehuru andra trodde att Gud var nådig, då de hoppade och dansade kring guldkalven. Men Gud är ej så nådig som de förhårdade mena, ty Gud låter icke gäcka sig. Ännu tro drinkarna att Gud är nå-

dig, ehuru de supa och skråla kring brännvinstunnorna. Brännvinskrögarna tro även att Gud är nådig, då de öppna tappen och låta draggif tet rinna i drinkarens mun. Men vem vet hur nådig han är, när döden kommer och kramar hans förhårdade bröst. Skökorna tro också att Gud är nådig, ehuru de leva i otukt och vållust. Men vem vet huru nådig han är, när döden börjar krama deras bröst. På Mose tid var Gud så hård och sträng, att han ville utrota hela det gudlösa folket. Men nu höra de sorglösa och nådetjuvarna, att Gud inte är så hård och sträng att döma de sorglösa som människorna äro. Men vem vet huru länge Gud låter gäcka sig.

Gud ångrade visserligen det onda, han hotade att göra mot folket, när Moses bad till Herren. Men de sorglösa torde aldrig ångra det onda, de ämna göra mot de kristna. Ty de sorglösas hat är av djävulen. De längta efter de kristnas blod. Men likväl förlåta de kristna, så snart de sorglösa ångra sig. Och ehuru Moses nitälskade för Gud och vredgades högeligen över det gudlösa folket, så att han slog sönder de tavlor på vilka Gud hade skrivit sin lag, så bad han likväl till Gud för detta gudlösa folk och

*Se dessa ord i Ordförkl.

bad honom även utstryka hans namn ur livets bok, om Gud ej hade förbarmat sig över folket, ty Moses ville ej ensam komma till himmelen utan han ville få andra med sig. Ändå var detta folk ett envist folk och ett otacksamt folk som tvistade med Moses, så ofta han ville leda dem på rätt väg. Och för denna otacksamhets skull dogo de på vägen.

Av detta folk ser ni, alla förhårdade, eder lynnesart. Deras liv och död målas här för edra ögon. Ni ser deras högmot och överdåd, då de dansade kring guldkalven. Ni ser huru de bästa männen i församlingen då tvistade med Moses och sade: "Du gör alltför mycket, ty hela folket är heligt". Då de dansa kring guldkalven och skråla, dricka, svära och smäda Herrens lag, då är hela folket heligt. Så predikar den onde.

Hur mycket lever *nu* de sorglösa efter Guds lag? Hur mycket smäda de Gud? De ha samma sinne och samma högmot som de män som tvistade med Moses och sjönko med hull och hår levande till helvetet. Så länge smäda och motstå även vår tids förhårdade människor sanningen, tills de falla huvudstupa ned i helvetet. Då fanns av hela folket ej mer än tre män, som nitälskade för Gud. De voro Moses, Josua och Kaleb. Aron var vankelmotig och ville göra det förblindade folket till viljes. Moses egen sys-

ter Mirjam började även vackla, då avundens djävul ingav henne, att Moses hade andlig högfärd, då Gud ej talade genom andras mun utan endast genom Moses.

Då har det ej funnits många som förblivit i sanningen, och torde ej heller nu finnas synnerligen många som skulle bli bestående, om de riktigt sattes på prov. Gamle Simeon sade till Maria: "Även genom din själ skall ett svärd gå, för att många hjärtans tankar skola uppenbaras". Även då voro många mänskohjärtans uppsåt fördolda, så länge Frälsaren undervisade i templet. Men så snart överstepräster, fariseerna och de skriftlärd och folkets äldste hade fört honom bunden inför rådet, började folkets giftiga tankar komma i dagen. Där hölls först enskild rådplägning, och då började de ropa: "Korsfäst, och giv rövaren Barabbas lös!" — Naturligtvis bli de först saliga i den nedersta himmelen, vilka suga de kristnas blod. Sådana ha en starkare tro än någon kristen. Ty många kristna tvivla ofta om sin salighet, då fienden ansätter dem förfärligt såväl inifrån som utifrån. De kristna måste vandra med fruktan och bävan genom denna farliga värld som är full av ormar. Och om de ej hade levande Guds kändedom och en sådan tillförsikt att de efter detta olyckliga livet nå ett bättre liv, så hade de redan för länge sedan uppgivits.

Bedjen, I få själar, som ären redo att följa Jesu blodiga spår, att den store stridshjälten måtte styrka edra dignande knän, och ropen med upplyftade* händer mot himmelen, när fienden anfaller eder med stor kraft och grymhet. Vårt hopp är, att Herren hör de bedrövades, botfärdigas och betungades suckar, vår Fader som är i himmelen.

Evangelium: Joh. 8: 45—47.

Jesus sade till judarna: "Men mig tron I icke, just därför att jag talar sanning. Vilken av eder kan överbevisa mig om någon synd? Om jag alltså talar sanning, varför tron I mig då icke? Den som är av Gud, han lyssnar till Guds ord; och det är därför att I icke ären av Gud som I icke lyssnen därtill."

O, att du ville akta på mina bud, så skulle din frid vara såsom en vattenström och din rättfärdighet såsom havets våg! I denna text har Gud uppenbarat djupet av sitt hjärta, då han bedjande uppmanar syndare, att de måtte hörsamma hans bud, då han liksom en förälder* först mildt manar sina barn att lyda hans bud och sedan med hårdare ord och bannande hotar att straffa, om barnen ej lyda. Och till sist måste han riktigt bedja och förmana dem, att de äntligen måtte sluta med att göra vad ont är. Men inte lyda olydiga barn ändå förälderns bud, utan de stå upp och säga: "Aha, kom och slå, om du törs". Sådana barn följa sina för-

*Se dessa ord i Ordförkl.!

äldrars gråa hår med sorg till graven. Ty de blinda stackarna förstå icke huru de sära föräldrarnas sinne och hjärta genom sin högfärd och olydnad. De tro att Föräldern vredgas på dem utan orsak. De hota till och med att hämnas, då de vilja störta sin Förälder till helvetet.

Skåda nu eder avbild i detta Juda folk, ni sorglösa och förhårdade som ännu orka suppa och släsa, bedriva otukt och stjäla. Edra trosbröder äro i Bibeln målade för edra ögon, ty de säga till profeten: "Inte har Herren sagt så". Och åter då Gud måste tukta dem med krig, sjukdom och dyr tid, sade de: "Inte gör Herren rätt mot oss". När gör då Gud rätt enligt deras tanke som ej anse någonting rätt annat än vad deras eget förnuft fattar och känner. Då finns ej många ord i Bibeln som bli rätta. Om blott orden tillämpas på de sorglösa, så studsas de mot bröstet. Ty de sorglösa och förhårdade säga: "Icke hör domsord och förbannelse till oss, ty vi är bättre än judarna. Inte är vi judar och hedningar utan kristna". Ja, kristna! Jaså! Nå, god dag, käre drinkar-kristne! Har du i dag fått någon tröst för din torra mun? Och god afton, käre brännvinstappar-kristne! Har du i dag fått många ören från brännvinskranen? Och god morgon, käre hor-kristne! Har du sovit sött i den ondes sköte?

Ja, Ni säger: "Vi vet inte vem som är rätt kristen och vem en

orätt. Men det vet vi, att en rätt kristen inte kommer med dom och förbannelse, utan med välsignelse. Han kommer i de kristnas hus endast med välsignelse". Men Gud kom ju icke med välsignelse till Adam efter syndafallet, då han förbannade jorden för människans skull. Ej heller kom han från Sions berg med välsignelse, då han sade: "Förbannad vare envar, som icke gör så som lagen bjuder i boken". Ej heller då kom Gud med välsignelse, då Guds Son sade till judarna: "I ären av den fadern djävulen!" Icke kom Paulus med välsignelse, då han sade till en sanningens fiende: "O, du djävulens barn, full av allt bedrägeri och list, fiende till allt rättfärdigt, du upphör icke att förvända Herrens rätta vägar". Men inte tillägna sig de sorglösa och nådetjuvarna dessa ord, de tillägna sig alla nådens ord ur Bibeln och säga: "Gud är nådig! Nog ser Gud vår oskuld och känner vår redbarhet". Varav vet ni, hedningar, att Gud är nådig, då ni inte ens har känt Hans nåd?

Mot vem är då Gud nådig? Naturligtvis mot de obotfärdiga. Nämligen mot brännvinskrögarna, som äta föräldralösa barns bröd. Och mot drinkare, som supat upp barnens bröd i brännvinet. Och mot vem är Gud nådig, om inte mot svärjare och slagskämpar. Likaså mot horbockarna är Gud nådig. Och i synnerhet mot dem torde Gud

vara nådig, som hata och förfölja Guds församling. Men mot de kristna torde Gud icke vara nådig. Åtminstone har världens gud så svårt vredgats på de kristna att han ämnar förgöra dem med den världsliga lagens makt, så att han måtte få samvetsfrid. Alla världens trälkar som tjäna världens gud natt och dag hoppas och vänta att de snart få göra korv av de kristnas blod. Dock började de törhända alltför tidigt dricka gravöl på de kristnas grav. Likväl är det de kristnas hopp och förtröstan till Gud, att om de dräpa kroppen, så kunna de dock icke dräpa själen. Och en gång få de se vem de ha stungit. Nådetjuvarna komma som örnar till åteln, när örnen har dräpt ett får. Så komma också korporna och börja äta i andra ändan.¹ Och på detta sätt söka de uppfylla Guds lag. Sin gud ha de i levern, gallan och grovtarmen.² Och därifrån uppstiger en ånga i förnuftet, så att förståndet bortkollras. De anse de kristnas lidande och vedermöda rättvist. Några bli bödlar, några bli åklagare och några bli vittnen mot de kristna. Så skedde det på Frälsarens tid, och så torde det ännu ske, så att hela syndamättet skall uppfyllas.

När Frälsaren undervisade i templet, så gitte inte andra dispute-ra med honom än de skriftlärde, fariseerna och översteprästerna.

Se Ordförkl.: ¹ Fåglar, ² Dödssynder!

Men så snart dessa fiender hade med Judas hjälp fått honom fast, började allt folket ropa: "Korsfäst!" så som världsherrarna uppeggade dem. Så mente de sig uppfylla Guds lag. Jag tror att alla mördares namn äro skrivna i den brinnande boken liksom deras namn som först började anklaga honom, liksom och deras som ropade: "Korsfäst!" Men lärjungarna blevo mycket bedrövade då de sågo, huru de lärda och fariseerna gjorde med Jesus, alldeles så som Jesus hade förutsagt dem: "I skolen gråta och jämra eder, men världen skall glädjas. I skolen bliva bedrövade, men eder bedrövelse skall vändas i glädje". Ehuru världen glädes även när Jesus pinas och plågas, så är det ändå vårt hopp, att denna världens glädje ej blir långvarig. Men lärjungarnas bedrövelse vändes i glädje och ingen skall taga deras glädje ifrån dem; ty lärjungarna uppfylla Guds lag då de gråta och jämra sig. Det är en sådan sorg som är efter Guds sinne. Men världen uppfyller bäst världsgudens lag, då den glädes och smädat den himmelske Förälderns tårar, ehuru den himmelske Föräldern bedjande förmanar de förhärdade barnen och säger: "O, att du ville akta på mina bud!" Huru akta de på Guds bud som smäda och skratta, då Jesus gråter. — Men de få själar som stå vid Jesu kors och gråta, då de se huru Jesus pinas och plågas torde

vara kristna. Dem gäller Pauli ord: "Vi ha blivit världens avskrädes-hög".

O att du ville akta på mina bud, säger Herren. Men de sorglösa tänka: nog akta vi på Guds bud, vi ha icke med vett och vilja förtrampat Guds lag. Men när har ni uppfyllt Guds lag, då ni blott har supit, svurit och slagits, bedrivit otukt och stulit och därtill även förföljt Guds församling och smädat de kristna. Betänker ni icke här i nådatiden, vad eder frid tillhör? Fruktar ni icke den tillkommande vreden? — O att du aktade på mina bud, säger Herren. Men det hjälper ej att ropa åt de döva och stumma, de höra ändå icke. Guds ord fastna snarare i väggen än i den sorglöses syndiga samvete.

I få Jesu lärjungar som ären bedrövade när världen glädes och som med bedrövat och förkrossat hjärta stån vid korset, då Jesus ropar i dödsqual: "Min Gud, varför har du övergivit mig?" eder sorg skall dock vändas i glädje, när I sen den korsfäste och törnekrönte Konungen stiga upp till himmelen och sätta sig på Guds högra sida. Världens glädje är kort, men eder sorg vändes i glädje, då även I få fara från denna sorgens dal till himmelen, varest edra tårar torkas bort. "Rädens icke den som dräper kroppen och ej förmår dräpa själen. Men rädens fastmer den som kan

förgöra både kropp och själ i helvetet!"

Jag vet att vargungarna vakta allestädes, varest de få vittring av får. De stackrarna ha stor hunger och törst efter kött och blod. De vill riva och slita fåren. Om något olyckligt får förvillas eller eljest skiljas från hjorden, är ulven genast redo att uppsluka det. Och då ulvarna ej få riva och äta fåren, därför att herden beskyddar dem, så söka de anfalla herden. Men det är vårt hopp, att den store Israels herde, som har givit sitt liv för fåren, skall bevara sina egna får för ulvens tänder. Ty då den store Israels herde ej har sparat en enda blodsdroppe som han ej låtit rinna för

fåren, så tro vi att han alltid förbarmar sig över sina egna får och ger dem kraft och styrka att kämpa i den stora striden, så att de vinna det eviga livets krona.

O Du store Israels Herde, Du korsfäste och törnekrönte Konung! Se nådefullt till sörjande lärjungar och hör deras suckar, då de med ett bedrövat och förkrossat hjärta sucka till Dig. Dessa stackare ha ingen tillflykt annorstädes, utan se upp till Dig och av Dig få de kraft att kämpa och övervinna alla den ondes glödande pilar. Hör, o Du nådefulle Herre Jesus, alla fattigas och nödstäldas suckar för Din pinas skull. Amen.

Ps. 362: 3—6 eller 77: 1—4.

PALMSÖNDAGEN

Ps. 200: 1—3.

JESU LEKAMENS OCH BLODS KRAFT

Jesus sade: "Den som äter mitt kött och dricker mitt blod, han har evigt liv" (*Joh. 6: 54*).

När Jesus talade dessa ord, undrade judarna: Huru kan Han giva oss sitt kött att äta? Då tillade Frälsaren dessa ord: "Om I icke äten människosonens kött och dricken Hans blod, så haven I icke liv i eder". Med ledning av dessa ord

skola vi betrakta först: *Huru Kristus giver oss sitt kött och blod*, och sedan: *huru vi skola äta och dricka därav*.

Kristus har givit sitt kött åt oss på det sättet, att han utgivit det till alla stora och svåra lidanden: till fattigdom, till förakt och försmädelse, till bespottelse och slutligen till att korsfästas, såsom vi sjunga i psalmen:

"Du lät såra dig och pina
Och hantera jämmerlig,
Till att hela såren mina
Och i ro försätta mig."

Så har själens föda beretts åt oss och stekts på en förfärlig eld. Och Han har låtit sitt blod flyta i detta lidande alltifrån omskärelsen allt intill den stund, då Han uppgav sin ande på korset; och ännu därefter sedan Han hade lutat sitt huvud och sannerligen dött, då en krigsman tog ett spjut och därmed öppnade hans sida, varur kom blod och vatten, på det att Skriften skulle fullbordas som säger: "Hans hjärta brister av barmhärtighet", och för att ingen mer skulle tvivla på att han var sannerligen död.

Detta har skett såsom Frälsaren själv förklarade skrifterna för lärjungarna: "Så måste Kristus lida och uppstå". På detta sätt har nu Frälsaren givit sitt kött och blod till liv åt hela världen, såsom han säger: "Jag måste giva mitt kött för världens liv".

Nu är frågan, *huru vi skola äta och dricka härav*. Detta sker icke på annat sätt än genom tron, nämligen så att vi taga Honom in i vårt hjärta sådan som Frälsaren själv har givit sig åt oss enligt hans egna ord: "Detta är min lekamen som utgives för eder. Detta är mitt blod som utgutes för eder eller det Nya Förbundets kalk i mitt blod". Ett testamente är intet annat än nåd eller en gåva, som ingen har med sitt

arbete förtjänat och som icke gives som betalning för någon skuld. Detta Frälsarens kött och blod är ett evigt testamente.

Men likväl får ingen del därav, som icke mottager det med tro, såsom Luther har förklarat, att orden "För eder utgiven och utgjutet", fordra idel troende hjärtan. Den som tror detta så som orden lyda och icke tvivlar därpå och icke låter någonting störa sig, han äter på rätta sättet Frälsarens lekamen och dricker Hans blod, och han skall leva evinnerligen, och honom skall Kristus uppväcka på den yttersta dagen till evigt liv.

Här tjänar intet arbete och ingen förberedelse till något, utan endast tron på Jesus, då det är fråga om hur man får det eviga livet. Detta liv får man redan här i nådetiden så snart människan tror utan att tvivla. "Och detta är evigt liv, att de känna Dig, den ende sanne Guden och den Du sände, Jesus Kristus." Må ingen sålunda mena sig erhålla evigt liv i någon annan ordning än denna, nämligen att i tro äta Kristi kött och dricka Hans blod.

Men denna sak är helt fördold för dem, som utan att ha blivit väckta, vandra i en död tro och ett falskt hopp. De mena sig vara de som redan ha fullgjort rättfärdigheten, ehuru de aldrig ha känt hunger eller törst efter Jesu lekamen eller blod, och som aldrig hava kommit

så nära korset att de skulle i anden ha sett huru Människosonen genom korsdöden beredes till föda och dryck åt alla bedrövade, tvivlande, uttröttade och förkrossade hjärtan, vilka i honom hungra och törsta efter evigt liv. Så mycket mindre hava de insett, att var och en av oss har med sina synder korsfäst Jesus.

Träden nu, I förkrossade hjärtan, så nära korset, att I kunnen äta Hans lekamen och dricka Hans blod till uppståndelse från de döda! De i vilkas hjärtan Guds kärlek eller den Helige Ande har blivit utgjuten, de hava på ett rätt sätt ätit Guds Sons och Människosonens kött och druckit Hans dyra försoningsblod. Varom nu bestänkta med försoningsblodet till syndernas förlåtelse genom tron, på det att vi må bliva levande och må leva evinnerligen, om vi eljest förbliva i tron intill änden.

Herren som har utgivit sitt kött och blod för vårt liv, Han hjälpe oss att i tron övervinna alla den ondes glödande pilar som han avskjuter mot våra hjärtan från världens stora hav, så att vi icke skola frukta för döden, när den kommer att gästa oss, och att den store Korsbäraren måtte uppväcka oss på den yttersta dagen. Den blodige För-

äldern skall uppfylla sina löften till alla dem som äta Hans kött och dricka Hans blod.

Och Du, nåderike Helige Ande, Du sköna duva och himmelens budbärare, som hugsvalar fattiga hjärtan, kom ned i vår själs hydda, innan svarta fåglar äta upp Guds utsäde, på det att icke graven må kunna göra oss sorgsna, men att vi här måtte vara bedrövade i Guds ords mening.

Rätta bedjare hava visserligen redan fått smaka det tillkommande livets kraft. Därför tacka de i Helig Ande Herren Jesus och Hans himmelske Fader, som skall bevara dem intill änden i alla stormväder som storma mot dem i denna dunkla öken. Den nåderike Fadern skall bevara sina barn ända till döden. Därför sjunga de i levande hopp:

”Eja, jag fröjdas, att mot den dag
Det lider,
Då allt skall komma så väl i lag
Omsider.
Min Jesus vände
Allt mitt elände
I fröjd och salighet utan ände
Rätt snarligt.”

Amen.

Ps. 201: 1—3.

BETRAKTELSE PÅ SKÄRTORSDAGSAFTON

Ps. 80: 5, 6 eller 88: 2.

HERRENS MÅLTID — PILGRIMERNAS RESEKOST

När stunden var inne, lade Jesus sig till bords, och apostlarna med honom. Och Jesus sade till dem: ”Jag har högeligen åstundat att äta detta påskalamm med eder, förrän mitt lidande begynner: ty jag säger eder att jag icke mer skall fira denna högtid, förrän den kommer till fullbordan i Guds rike.”

(Luk. 2: 14—16.)

Påskalammet var i gamla testamentets tid en motsvarighet till Herrens Nattvard hos oss. Paulus säger: ”Vi hava ock ett påskalamm som är slaktat, nämligen Kristus” (I Kor. 5: 7). Påskalammet var ett felfritt lamm som slaktades. Guds (rena) Lamm är ock slaktat för oss. De som åto påskalammet hade sönderstyckat det; så ha även vi sönderkrossat Guds Lamm. Påskalammet stektes vid eld, även Kristus, det oskyldiga lammet, har stekts vid helvetets eld. Israels barn åto påskalammet iklädda reskläder, omgjordade kring sina länder, skor på fötterna, stav i handen, färdiga att fara till det utlovade landet. Så bör även vi kristna vara resfärdiga med bälte om livet, skor på fötterna, stav i handen, redo att vandra till det nya Jerusalem, som om den heliga måltiden vore den sista på jorden.

Ty Herrens måltid är ej blott en åminnelse av Herrens död, ej heller blott en kärleksmåltid vartill de

kristna samlas för att upptända kärleken inbördes. Utan så länge de kristna är syndiga och i många hänseenden bristfulla, behöva de få syndernas förlåtelse. Ty så säger den store nattvards-värden: ”Detta är mitt blod som varder utgjutet för eder till syndernas förlåtelse!” För visso gives sålunda syndernas förlåtelse åt de botfärdiga i Herrens måltid, om de ha en sådan tro, att de få syndernas förlåtelse. Men de sorglösa och obotfärdiga få ej syndernas förlåtelse i Herrens nattvard.

För syndaträlar borde detta påskalamm vara den sista måltiden i syndens trälldom, för de tvivlande och otrons fångar borde denna måltid vara den sista i otrons fångenskap, för de troende borde den vara den sista måltiden på jorden.

Såsom födan uppehåller kroppens liv och ger kraft åt lemmarna så ger även den andliga födan som är Guds Sons andliga lekamen själen kraft att vaka, bedja, kämpa, sträva och längta efter det eviga livet.

Till det rätta fäderneslandet äro sålunda rätta Israels barn färdiga att vandra, när de i rätt och salig tro äta påskalammet; och vare det sista måltiden på jorden. Med den kos-

ten böra de leva till dess att den kommer till fullbordan i Guds rike, då de få sitta till bords med Abraham, Isak och Jakob vid den stora nattvarden i himmelen. Där sitter även den store nattvards-värden i himmelen med ärones krona på huvudet utdelande nattvarden åt trogna lärjungar. Där säger han: "Detta är min lekamen som har utgivits för eder, detta är mitt blod som har utgjutits för eder." Där sitta de trogna vid den stora nattvarden i Guds rike och sjunga lovsången efter nattvarden. De sjunga i det nya Jerusalem Guds och Lammets lov. Men Judas är ej där, utan han är bland

dem som förbanna sig själva och sin Skapare.

Och nu, Du store Nattvardsvärd, fira nattvard med de lärjungar som följa dina blodiga steg från örtagården till Golgata. Och väck dem när syndens sömn ansätter dem, så att de må se ditt blodsvett och höra din bön, då du med böjda knän beder din himmelske Fader. Och styrk dem med din nåd, så att de slutligen bli delaktiga av den stora nattvarden i himmelen, varest de få sjunga lovsång nu och evinnerligen. Amen.

Ps. 71: 5, 6 eller 79: 6—9.

Ur Kirkkopost. nr 24 B.

LÅNGFREDAGEN

År 1851. Ps. 92.

FÖRÄLDERMORDET*

Den gamle Israel sade till sina barn: "I bringen mina grå hår med sorg i graven". (1 Mos. 42: 38).

Denna faderliga förebräelse har skett till varning för alla gudlösa barn, som genom gudlöst leverne bringa sina föräldrars grå hår med sorg i graven. Ingalunda tänkte Israels barn då, vilken stor sorg fadern fick då de sålde sin broder Josef åt hedningarna på grund av hat, avund och girighet. De mente

*Se Ordförklaringar.

att Josef hade gjort dem illa, då han omtalade för sin gamle fader, vilket dåligt leverne Israels söner förde borta bakom faderns rygg. För detta skvaller skull hade Josefs bröder först vredgats på honom. Och ännu vredgas den rättfärdige Josefs gudlösa bröder, då han skvallrar om deras onda gärningar. Ty inte vill de ogudaktiga barnen bekänna sina onda gärningar för föräldrarna utan de vill fördölja dem, för att dessa inte skola få veta hurudana de äro. Men då

Josef skvallrar för föräldrarna om deras onda gärningar, då vredgas Israels gudlösa barn på Josef och trakta efter hans liv och vill av hat och avund dräpa honom, då Israel älskar denne rättfärdige Josef mer än dem.

Då börjar ormens avföda röra sig i hjärtat. Andligt hat förmår dem att dräpa sin broder eller sälja honom till hedningar, så att de till sist få samvetsfrid, då de röjt Josef ur vägen. Men de gudlösa barnen ana ej, vilken tung sorg föräldern får, då de först leva ogudaktigt och därtill dräpa sin broder eller sälja honom åt hedningarna. Männe icke föräldern då har anledning klaga med gamle Israel: "Ni bringar mina grå hår med sorg i graven"? Männe icke sådana barn äro sina föräldrars mördare, som leva så att föräldrarna, som ha fött och uppfostrat dem, måste till sist gå med sorg i graven.

Vad tänker ni odygdiga och gudlösa barn? Har ni levt så att föräldrarna hade haft glädje av eder? Eller har ni levt så, ni gudlösa och gensträviga barn, att den himmelske Föräldern har kunnat dö med glädje och fröjd i den saliga vissheten, att han återser sina barn i himmelriket, där han skulle evigt glädjas och fröjdas med dem i det nya Jerusalem, varest all gråt och klagan upphör? Eller har ni levt så, att Föräldern måste med sorg och förfäran gå i graven? Har ni levt

så att eder jordiske och himmelske Förälder* har kunnat dö med glädje och fröjd? Den himmelske Föräldern klagar dock, att han har uppfostrat barn men de ha ej mottagit hans tuktan. Ty de ha blivit ohör samma. Och den jordiske föräldern har även klagat: "Ni bringar edra föräldrars grå hår med sorg i graven."

Det är även skrivet, att David fick stor sorg för de gudlösa barns skull som traktade efter sin faders liv. Och många andra föräldrar ha måst klaga som den gamle Israel. Men även om många jordiska föräldrar äro så blinda, att de ej se att deras barn vandra på orätt väg, ehuru några av barnen äro horkonor och några tjuvar och några drinkare; är dock icke den himmelske Föräldern så blind, att han ej skulle se, att hans barn fara huvudstupa till helvetet, de som ej alls lyda hans förmaningar och ej heller bry sig om hans tuktan, så att de skulle rätt ångra sig och göra sann bättring, utan smäda Förälderns tårar och bringa honom med sorg i graven. Det är skrivet redan i första Moseboken, att Gud ångrade att han hade skapat människan på jorden, då människans ondska blev så rysligt stor. "Och han blev bedrövd i sitt hjärta" (1 Mos. 6:6). Men gudlösa och förhärdade barn bry sig icke om att Föräldern får sorg, då de uppföra sig så illa, att han måste

*Se Ordförklaringar!

med sorg och förfäran gå i graven. Somliga barn äro så förhårdade, att de säga till den bedrövade fadern: "Aha, kom bara att slå, om du törs", eller "Komme hans blod över oss och våra barn!"

Somliga lägga hans kropp vackert i graven och säga: "Vi ha inte med sorg bringat vår Förälder i graven, utan kärleksfullt och saktmodigt ha vi tagit vård om honom". Somliga få en svår sorg efter Förälderns död, då de erinra sig huru olydiga de ha varit och gjort honom bedrövad genom sitt gudlösa liv. Och de få själar som bli sorgsna efter förälderns död, gråta nu på hans grav och sucka: "Vi ha många gånger gjort vår Förälder bedrövad. Vi ha med sorg drivit honom i graven. Vi är den himmelske Förälderns mördare. Vi ha dräpt honom, som med stor vederbörlig omsorg och blodsutgjutelse har fött oss, livnärt och fostrat oss. Därför måste vi nu gråta och sucka. Men han hör ej mer vår suckan". — Vem vet vad han gör, Ni sorgsna lärjungar, fastän Ni har med sorg bringat honom i graven. Fastän han nu ligger i jordens sköte, vem vet, kanske han ännu hör eder suckan. Vem vet, om icke nakna, sörjande och botfärdiga barns tårar väcka honom upp ur graven. Om Ni blott ropar med så hög röst att det hörs från djupet till höjden, så skall Ni se att den store Korsbäraren är ännu vid liv, ehuru ni trodde att han var död.

Hör Du korsfäste och dödade Frälsare de sörjandes och botfärdigas suckar och Du, vår Fader som är i himmelen.

Evangelium: Luk. 23: 32—43.

Jämväl två andra, två ogärningsmän, fördes ut för att avlivas tillika med honom.

Och när de hade kommit till den plats som kallades "Huvudskallen", korsfäste de honom där, så ock ogärningsmännen, den ene på högra sidan och den andre på vänstra. Men Jesus sade: "Fader, förlåt dem; ty de veta icke vad de göra." Och de delade hans kläder mellan sig och kastade lott om dem. — Men folket stod och såg därpå. Och jämväl rådsherrarna drevo gäck med honom och sade: "Andra har han hjälpt, nu må han hjälpa sig själv, om han är Guds Smorde, den utvalde." Också krigsmännen gingo fram och begabbade honom och räckte honom ättikvin och sade: "Är du judarnas konung, så hjälp dig själv." Men över honom hade man ock satt upp en överskrift: "Denne är judarnas konung."

Och en av de ogärningsmän som voro upphängda smädade honom och sade: "Du är ju Messias; hjälp då dig själv och oss." Då tillrättvisade den andre honom och svarade och sade: "Fruktar icke heller du Gud, du som är under samma dom? Oss vederfares detta med all rätt, ty vi lida vad våra gärningar äro värda, men denne man har intet ont gjort." Sedan sade han: "Jesus, tänk på mig, när du kommer i ditt rike." Han svarade honom: "Sannerligen säger jag dig: I dag skall du vara med mig i paradiset."

Då de gudlösa barnen ha drivit sin Förälder med sorg i graven, så borde vi nu betrakta: *Vem av dem*

skall uppväcka Honom, och vilka som äro föräldramördare.

Vi vänta att Förälderns mördare och smädare av hans tårar en gång skola inse i vem de ha stungit. Om icke i denna, så dock i den kommande världen börja Förälderns tårar bränna deras samvete. Men då är ångern för sen.

1: Vilka äro Förälderns mördare och föraktare av hans tårar?

Sådana äro alla gudlösa barn såväl stora som små som gå och krypa på jorden, ej blott judarna som ropade: "Korsfäst", utan även hedningen Pilatus, som tvådde sina händer och sade: "Oskyldig är jag till denne rättfärdige mans blod." Så vill mången hedning ännu rena sitt samvete genom meneden att han icke är skyldig till Frälsarens död. Men ingen är fri från detta föräldermord, han må vara jude eller hedning. Ty alla äro delaktiga i detta mord. Somliga ha gripit honom, somliga ha vittnat falskt mot honom, somliga ha varit hans åklagare, somliga ha dömt honom till döden, somliga ha slagit honom med knytnävarna, somliga ha piskat honom, somliga ha vridit samman törnekronan, somliga ha ropat: Korsfäst, somliga ha korsfäst honom, somliga ha stungit honom i sidan och somliga som ej ha hatat och förföljt honom ha likväl förrätt honom, såsom Judas Iskariot vars köttliga bröder och kusiner ännu leva. Och de som ej ha för-

rätt och korsfäst honom, ha förvisso förnekat honom. Men Josef och Nikodemus* vilja med Pilatus försvara sig, att de ej ha samtyckt till de andras gärning. Men ha dessa män gått över på Frälsarens sida? Har en enda av dem sagt till Pilatus: "Denne är en rättfärdig man och Guds Son?" Man har ej hört att de skulle ha sagt ett ord om Jesu oskuld och rättfärdighet. De ha varit stumma hundar då de hade bort skälla på satans hop. Men världshedern har ej medgivit detta, ty deras eget liv var dem kärare än Frälsarens liv. Och därför äro dessa dygdiga män uteslutna ur de få själars antal som då gråto och jämrade sig, då alla andra hade glädje och frid.

Nu då det blir fråga om vilka Förälderns mördare äro, så måste vi bekänna sanningen, att alla ogudaktiga barn ha drivit honom med sorg i graven. Ingen enda är fri från detta mord. Men somliga vill ej ta på sig denna synd, såsom denne hedning Pilatus, som tvådde sig ren i vatten och sade: "Oskyldig är jag till denne rättfärdige mans blod." En sådan hedning kan icke ångra, att han mot sitt samvete på judarnas begäran skrivit en orätt dom. Han har ju själv sagt till Jesus: "Vet du icke att jag har makt att korsfästa dig och makt att befria dig?" Då du har makt, du hedniske domare, varför fällde du

*Se Ordförklaringar!

då icke efter ditt samvete en rätt dom? Om satans hop vill suga Jesu och de kristnas blod, så nog är Pilatus redo att enligt deras önskan döma dem till döden som bekänna sanningen. En sådan man torde ej få någon ånger, som icke tar någon synd på sig utan skjuter skulden på andra. Ingalunda ha Josef och Nikodemus någon synd att ångra, då de ej ha samtyckt till de övriga judarnas råd och gärning och ha även på egen bekostnad fört Jesus i den döda trons grav. Förr ångrade Judas än Josef och Nikodemus. ehuru Judas' ånger ej hjälpte honom, då han gick bort och hängde sig. Om sålunda Josef och Nikodemus äro i himmelriket, så slippa nog alla andra dygdiga människor dit utan ånger. Och vad ha de väl att ångra? De ha gjort mera gott än ont åt Frälsaren. De borde få pris av Frälsaren men icke dom. Så tro Nikodemus trosbröder, att Jesus skall tusenfalt vedergälla dem välgärningen att ha fört hans kropp till den döda trons grav.*

2: *Då alla gudlösa barn ha drivit sin Förälder med sorg i graven, vem skall då uppväcka honom?* Det är skrivet att han har uppstått genom Guds kraft. Men Gud har förvisso hört de nakna, sorgsna och föräldralösa barnens suckar, då de började efter Förälderns död gråta och jämra sig, då de tänkte på huru stor orätt de ha begått då de genom

*Se Ordförklaringar!

gudlöst leverne ha störtat sin Förälder i helvetet, så att Föräldern måste klaga: "Min Gud, Min Gud, varför har Du övergivit mig?"

När nu den store och törnekrönte Konungen blottar sitt bröst, och visar sina sår åt de förhårdade barnen sägande: "Sen, I gudlösa och olyckliga barn, dessa sår har jag fått för eder skull! I haven störtat eder Förälder i helvetet. Skolen I icke ännu ångra edra synder och bedja om förlåtelse för eder orättfärdighet?" Då stå somliga och försmäda sin Förälders tårar och säga: "Ingalunda har du fått dessa sår för vår skull. Du har säkert själv tillfogat dig sådana sår. Vi ha levtt dygdigt, och ha aldrig sårat dig." Somliga ömka sig över honom och säga: "Ve judarna att de ha dräpt en sådan man." Ej heller dessa blinda stackare känna, att de borde begråta sig själva och sina barn. Ej heller de kvinnor, säger jag, som ömka sig över Frälsarens olycka, förstå att ömka över sig själva. Men Gud hör de lärjungars suckar som gråta och jämra sig i det de sakna Jesu nådiga närvaro.

Hur tror Ni, Föräldermördare; hör Gud de barns suckar som gråta över hans grav? Jag tror att så mycken kärlek finns i Förälderns hjärta, att han ännu i graven hör deras suckar som gråta och jämra sig i sin nakenhet. De barns suckar hör han i graven, som hålla på att dö av svält och köld och vilkas

samveten Förälderns tårar bränna. Men deras suckar hör han icke, vilka sätta dygdighetens sten på hans grav, ej heller deras som, sätta hedniska krigsmän att bevaka den döda trons grav. Ty somliga Föräldermördare vanhelga hans grav. Men den korsfäste och törnekrönte Konungen och store Korsbäraren skall höra deras suckar, som gråta

och jämra sig på Förälderns grav och sucka så tungt att suckarna höras från djupet till höjden. Han hör de sörjande, botfärdiga och nakna barnens suckar, ehuru han ligger i graven. Och edra tårar och edra suckar, I botfärdiga själar, verka så mycket, att Gud uppväcker Jesus. Amen.

Ps. 95: 4—6 eller 96.

LANGFREDAGENS AFTONSÅNG

Ps. 99: 2—5 eller 76: 8.

JESU BEGRAVNING

Prästernas huvudmän sade till Pilatus: "Herre vi hava dragit oss till minnes att den villoläraren sade: medan han ännu levde: 'Efter tre dagar skall jag uppstå'. Bjud fördenskull, att man skyddar graven intill tredje dagen, så att hans lärjungar icke komma och stjäla bort honom och sedan säga till folket att han har uppstått från de döda. Då bliver den sista villan värre än den första." (*Matt. 27: 63, 64*).

Av dessa ord i Mattei evangelium hör vi vilken fruktan världens herrar ha. De tro icke att Jesus uppstår från de döda eller den döda trons grav, men de frukta att lärjungarna skola säga till folket: Han har stått upp. De ge även Jesus namnet villoläraren och förut hade de kallat honom folkuppviglar. Härav framgår väl huru de värde-

¹Se Ordförkl.: Gravsten!

rade honom. Det andliga hatet gör dem så blinda, att de måste ge sanningens bekännare skamliga öknamn. Och ju mer de kunde utspy sitt gift på dem, dess bättre skulle de anse det. Sådant är deras sinne-lag som i sitt hjärta bära andligt hat mot Jesus. De veta inte hur de bäst skola smäda honom. De komma därför till Pilatus att anklaga Jesus ännu efter döden och säga: "Herre vi minnas att den villoläraren sade: Efter tre dagar står jag upp. Låt därför bevaka graven till tredje dagen." — Mäntro fariséerna nu sätter mera värde på honom? Jag tror att fariséerna ännu sätta samma värde på honom som förut, ehuru denna tids fariséer tro sig vara Jesu bästa vänner. Men deras liv visar att de äro av

den fadern djävulen, då de supa, svära och slåss, göra hor och stjåla, då äro fariséerna Frälsarens bästa vänner.

Men de som ångra sig och göra bättring, de torde vara djävulens vänner. Så tror och tänker en blind värld. De tro att drinkare och brännvinskrögare äro de första i himmelriket, därefter komma kyska skökor och ärliga tjuvar, men sist komma de kristna, som kallas med öknamnet pietister. Och då de ha kallat den kristna trons begynnare och fullkomnare en villolärare och folkuppviglare, så är det ej underligt, om de kalla hans lärjungar för pietister och villoandar. Frälsaren har själv sagt: Lärjungen är icke över sin mästare; om de ha skällt mästaren för Belsebub, så visst få hans lärjungar samma namn. Dock frukta fariséerna och de skriftlärda, att hans lärjungar stjåla honom om natten och säga till folket, att han är uppstånden. Härav hörs att fariséerna och de skriftlärda icke tro att han har uppstått, ehuru han i livet sade att han efter tre dagar skulle stå upp. Men fariséerna tro, att lärjungarna skulle stjåla honom om natten. Därför gå

Ur inledn. till Påskdagens högm.-pred. När den behandlar Långfredagens aftonsångtext, passar den bättre här.

de till den hedniske domaren och be att han skall låta krigsmän bevaka den döda trons grav, så att Jesus ej kunde stiga upp. Säkert söka de hedniska krigsmännen vaka den döda trons grav. Men ehuru fariséerna och de skriftlärda låsa denna grav med förnuftets sigill, mäktade de icke behålla honom i graven; han stiger ändå upp. Men ej för världen utan för lärjungarna och de troende stiger han upp, och därigenom har enligt världens mening den sista villan blivit värre än den första. Ty enligt den senare villan ha somliga, ehuru få själar, börjat tro att Jesus är sannerligen uppstånden.

Och detta faktum gör ont i världsträlarna, då lärjungarna började föra sådant väsen att världsträlarna ej få sova i fred. Må ännu fariséerna och de skriftlärda söka att med förnuftets sigill försegla den stora stenen som dygdens män ha lagt på graven, må även krigsmännen så beskydda graven, att Jesus ej måtte slippa ut. Men likväl uppstiger han och blir levande, när ängeln från himmelen bortvältrar dygdens sten från gravens ingång. Amen.

Ps. 100 eller 105: 3—5.

BETRAKTELSE PÅ PASKAFTON¹

Ps. 99: 6—8 eller 100: 3, 4.

SORGEN SOM VÄNDES I GLÄDJE

Den bedrövelse som är efter Guds sinne kommer åstad en bättring som leder till frälsning och som man icke ångrar, men världens bedrövelse kommer åstad död. (II Kor. 7: 10.)

Av Kristi lidandes historia se vi, att Frälsarens död väckte hos Jesu sanna lärjungar en djup sorg. Alla som bekänna den kristna tron borde känna och erfara denna lärjungarnas bedrövelse. Men hos den sorglösa hopen finns ingen bedrövelse som är efter Guds sinne. Vi måste därför med sorg följa Frälsaren till graven, då den sorglösa hopen icke känner någon sorg utan snarare glädje över Frälsarens död.

Maria Magdalena, ditt hjärta håller på att brista av sorg, då världshopen som är fiende till all levande kristendom korsfäste och dödade den ende vännen som du hade på jorden. Men du känner icke ännu Guds ledning.

Din bedrövelse kan vara nödvändig och frukten av ett himmelskt frö, som Frälsaren har satt i ditt hjärta. Du måste därför gråta och klaga över den olycka som har drabbat dig, då du liksom de andra lärjungarna trevade i mörker och okunnighet om den rätta återlösnings och drömde om ett himmelrike på jorden. Men (rätta) him-

meleriket måste dock vinnas med Frälsarens blod samt med gråt och ångers tårar.

Vi önska att din ångers tårar skola falla på dödens kalla bröst och bränna det så, att den måste släppa den korsfäste och törnekrönte Konungen ur den döda trons grav, så att han måtte bli förklarad och levande för din själ.

I bedrövade och tvivlande själar, tron nu, att Jesus lever! Tron nu, att I efter en kort tid skolen få se Herren! Men om I icke tron, mästen I ännu vara bedrövade och tvivlande. I mästen då ännu gråta och jämra eder för otrons skull, ho vet huru länge. Om I icke tron, blir Jesus bedrövad, och I utesluten eder själva från himmelriket liksom judarna som icke trodde. Tron nu, I själar, så att Jesus må kunna komma till eder med glädjefyllt hjärta och giva eder sin frid! Tron, ja tron, att Herren Jesus snart kommer för att visa sig själv för eder, att han tager eder bort från denna sorgens dal till sig i himmelen! Amen.

Ps. 114: 6—8 eller 372: 7, 8.

¹ Ur långfredagsaftonpred. 1857 och påskdagspred. 1854.

PÅSKDAGEN

Ps. 102: 1—3.

JESU UPPSTÅNDELSE

(Guds ängel bortvältrar den tunga stenen), och du Maria Magdalena, behöver ej längre ha omsorg om vem som skall bortvältra stenen. Du behöver ej annat än gråta vid graven tills den korsfäste och uppståndne Herren Jesus kommer och frågar dig: "Kvinna, varför gråter du; vem söker du?" Nog får du gråta vid graven, så länge du gråter kärlekens och ångerns tårar. Men du skall ej söka den levande bland de döda. Och nu, du sorgsna Maria Magdalena, vänd dig till den korsfäste och törnekrönt Frälsaren, fall på knä framför honom och bed den store Korsbäraren, att han måtte öppna din blinda stackares ögon, att du ej skall förväxla honom med örtagårdsmannen utan känna honom rätt såsom den korsfäste Korsbäraren. Hör oss Du korsfäste och uppståndne livets och dödens Herre, vår Fader som är i himmelen.

Evangelium: Mark. 16: 1—8.

Och när sabbaten var förleden, köpte Maria från Magdala och den Maria som var Jakobs moder och Salome väluktande kryddor, för att sedan gå ästad och smörja honom. Och bittida om morgonen på första veckodagen kommo de till graven, redan vid soluppgången. Och de sade till varandra: "Vem skall åt oss vältra bort stenen från ingången till graven?" Men när

de sågo upp, fingo de se att stenen redan var bortvältrad. Den var nämligen mycket stor. Och när de hade kommit in i graven, fingo de se en ung man sitta där på högra sidan, klädd i en vit fotsid klädnad; och de blevo förskräckta. Men han sade till dem: "Varen icke förskräckta. I söken Jesus från Nasaret, den korsfäste. Han är uppstånden, han är icke här. Se där är platsen där de lade honom. Men gå bort och sägen till hans lärjungar, och särskilt till Petrus: 'Han skall före eder gå till Galileen; där skolen I få se honom, såsom han har sagt eder.'" Då gingo de ut och flydde bort ifrån graven, ty bävan och bestörtning hade kommit över dem. Och i sin fruktan sade de intet till någon.

Med ledning av dagens evangelium och den evangeliska historien skola vi genom Guds nåd denna heliga stund betrakta

Jesu uppståndelse.

Må nu alla krigsmän bli döda, då en ängel stiger ned från himmelen. Vi hoppas ock att den sörjande och botfärdiga Maria Magdalenas ögon öppnas, då hon sitter vid graven, att hon må känna den korsfäste Frälsaren som levande, så att hon ej mer behöver söka den levande bland de döda.

1: *Vem har bortvältrat stenen från gravens ingång?*

Herrens ängel har stigit ned från himmelen och bortvältrat dygdens sten från gravens ingång som de dygdiga männen Josef och Nikodemus hade satt dit. Denna dygdens sten är nog slät utanpå men dess undersida är ganska skrovlig, och den är så tung att kvinnorna icke orka vältra bort den. Därför måste de fråga varandra: "Vem skall vältra bort stenen för oss?" Men en Herrens ängel lyfter bort stenen och sätter sig därpå. Och de hedniska krigsmännen bli såsom döda, då ängeln stiger ned från himmelen. De orka ej strida, fast de ha kommit för att skydda den döda trons grav, så att Jesus ej skulle slippa därur. Jesus har legat i den graven ända sedan judarna och hedningarna korsfäste honom med sitt gudlösa leverne. Han har legat i den döda trons grav sedan dygdens män Josef och Nikodemus togo honom ned från korset. Euru dessa dygdens män ej ha korsfäst Jesus såsom judarna, Pilatus och de hedniska krigsmännen, ha de likväl för världsärens skull varit stumma hundar, då de borde ha skällt på världsherrarna och den sorglösa hopen för det förfärliga och förskräckliga Frälsarmordet*. Men ingen har velat öppet bekänna att Jesus var oskyldig utom den botfärdige rövaren, för vilket han fick löfte om nåd och salighet. Men Josef och Nikodemus ha då varit

stumma hundar, då de hade bort skälla på Jesu mördare. Varför gingo de ej då över på Jesu sida när han levde. Då sade de ej ett ord om Jesu oskuld och rättfärdighet. Men efter Jesu död ha de gått till Pilatus och bett honom om lov att få begrava Jesu kropp. De ha såtillvida visat sin kärlek till Frälsarens döda kropp men icke mot levande Guds Son. Och därför mena de sig ha gjort så mycket gott åt Frälsarens döda kropp, att de ej behöver ångra att de varit stumma då de borde ha talat till världen, judarna och den hedniska domaren, att Jesus icke har gjort något ont. Vem tillslöt då munnen, när de hade bort säga mördarna sanningen? Ingen lär bli salig med att han lägger Jesu lik med dygdens täcke ned i den döda trons grav, och gitter icke för världsärens skull tala till Frälsarens mördare.

2: *Vem har sagt att Jesus är uppstånden?*

Hela världen vet att Jesus har dött på korset, men den vetskapen frälsar icke världen från helvetet, då världen ej vill tro att Jesus är uppstånden. Och hur kan världen tro det, då Jesu egna lärjungar ej ha kunnat tro det, innan de sågo honom med egna ögon. Vem har då sagt att Jesus är uppstånden? Jo, änglarna ha först sagt till kvinnorna: "Varför söken I den levande bland de döda? Han är icke i

*Se Ordförklaringar!

graven, utan han har stått upp." Och kvinnorna trodde detta till hälften, de som hade följt Jesus från Galileen. Men lärjungarna ha ej trott innan de själva fingo se Herren. Ej heller Maria Magdalena trodde innan hon såg, men hon har först omtalat för lärjungarna att Jesus ej var i graven. Och lärjungarna Petrus och Johannes kommo även springande till graven. Men Johannes som var yngre sprang snabbare och kom först till graven och tittade in. Men Petrus kom efter och betraktade sveplinet och svettduken. Vad fann nu Petrus i döda trons grav då han gick dit in? Intet annat än svepningen, och den torde vara kvar där ännu. Intet annat har blivit kvar efter Frälsaren i den döda trons grav än svepningen och svettduken, och dem dyrka nu den döda trons bekännare. Ej känna de till att Frälsaren är uppstånden, utan de känna alltid på dessa lindor, och sedan tro de. Men vad tro de? Jo, de tro att Jesu kropp ej är i graven. Men de tro icke att Jesus är uppstånden och lever i de troendes hjärtan.

Men ha ej krigsmännen omtalat för världsherrarna och överstepräster, hur det har skett med dem? Nog ha krigsmännen omtalat detta, men världsherrarna tro dock icke, att Jesus är uppstånden, utan de vill göra hela saken till intet, då de ge krigsmännen pengar och lär

dem ljuga. Överstepräster och de skriftlärde vill på allt sätt förhindra, att folket skulle bibringas en sådan tro, att Jesus är uppstånden från den döda trons grav. Och nog göra de hedniska krigsmännen så som världsherrarna befalla: Ingalunda börja de omtala för folket att Jesus är uppstånden, utan de ljuga som de lärts att ljuga mot sin vetskap och sitt samvete, ehuru de ej veta säkert om han är uppstånden eller icke. Men så pass mycket veta de att en ängel kom från himmelen, och att de blevo såsom döda, och att liket var försvunnet; men de säga ej ens detta för folket, utan de säga som de ha lärts att ljuga: att lärjungarna kommo om natten, och stulo honom.

3: *Vem har gråtit vid graven?*

Maria Magdalena har gråtit vid Jesu grav, och jag tror att hon ännu gråter där; om jag rätt känner henne så gråter hon kärlekens och saknadens tårar. Men hennes ögon är så tillslutna, att hon förväxlar sin Frälsare med örtagårdsmannen. Är det ej underligt att en efter Jesus gråtande och längtande själ ej känner Jesus, fastän han står bredvid. Tårarna strömma så riktigt, att hon ej ser den korsfäste och törnekrönte Konungen utan tror att det är örtagårdsmästaren. Vad verkar då icke den falska världssorgen i en blind stackares hjärta, då en av kärlek till Jesus förkrossad och av

saknad, sorg och längtan nedtryckt själ ej kunde känna igen honom, som hade gjutit sitt blod till hennes och andra botfärdigas återlösning. Ack, ack, du sörjande Maria Magdalena! Varför sitter du nu vid Jesu grav bedrövad och nedslagen, förkrossad, gråtande och saknande Jesu kropp: har du ej redan hört av ängels mun att Jesus är uppstånden; varför söker du ännu den levande bland de döda? Vänd dig bort från graven och se: den korsfäste och ur graven uppståndne Herren Jesus står livslevande bredvid dig och frågar dig: "Kvinna, varför gråter du? Vem söker du?" Du skall nu med egen mun bekänna, att du söker Jesus, att ditt hjärta brinner av saknad och längtan efter Jesus. Men du känner icke Jesus, fastän han står bredvid dig, därför att du inte tror att han är uppstånden, utan du tror alltjämt att han är död. Dock har du med rent hjärta älskat honom, och din sorg och dina tårar verka så mycket, att han måste uppenbara sig för dig.

4: *Vem såg Jesus först levande, och vem såg honom sist?*

Den sorgsna Maria Magdalena står eller sitter så länge vid graven, att den korsfäste Herren Jesus måste komma framför hennes ögon, och det bör vara ett tecken för alla som sörja och längta efter Jesus. Efter Frälsarens död tog lärjungarnas

tro slut; de förmådde ej längre tro att han var uppstånden, och denna otro vill ännu besvära lärjungarna, då synd och värld vill döda deras Frälsare. Då stiger egenrättfärdigheten åt huvudet, då de känna att Jesus för syndens skull dog i deras hjärta; ej förmå de längre tro, att Jesus lever, då djävulens hop har korsfäst honom.

Men för sådana bedrövade och tvivlande lärjungar uppenbarar sig nu den korsfäste Frälsaren och säger: "O, huru oförståndiga ären I icke och tröghjärtade till att tro på allt vad profeterna hava talat!" Och han förklarar för dem skrifterna. Och de börja så smått förstå Guds ord, och ehuru de ännu ej känna den Korsfäste, börja de ändå älska honom. Hören nu även I sorgsna lärjungar, huru han förklarar skrifterna för eder. Hören och förstån I oförståndiga och tröghjärtade till att tro, så att edra hjärtan måtte bliva brinnande av kärlek, att I måsten bedja honom, då I kommen närmare byn dit I ären på väg: "Bliv kvar hos oss; ty det lider mot aftonen, och dagen nalkas redan sitt slut."

Släppen icke den okände bibelförklararen, ehuru han låtsas vilja gå vidare. Släppen honom icke, I bedrövade och misströstande lärjungar. Utan nödgen honom att följa med eder till byn dit I ären på väg. Törhända öppnas edra ögon, så att I lären känna honom vid

brödsbrytelsen. Men läggen icke lärjungar som ännu ej ha sett Ho. eder att sova där, utan gån och omtalen detta glädjebud för andra nom.

Amen.

Ps. 106: 1—4.

ANNANDAG PÅSK

År 1850. Ps. 111: 1—5.

LÄRJUNGARNAS TRO FÖRE OCH EFTER JESU DÖD OCH UPPSTÅNDELSE

Se, över min tjänare, som jag uppehåller, min utkorade till vilken min själ har behag, över honom har jag låtit min Ande komma; han skall utbreda rätten bland folken. Han skall icke skria eller ropa och icke låta höra sin röst på gatorna. Ett brutet rör skall han icke sönderkrossa, och en tynande veke skall han icke utsläcka. (Es. 42: 1—3).

Profeten Jesaias talar här om Frälsaren, vilken Gud hade givit sin Ande för att han skulle utbreda rätten bland folken. Detta betyder, att han skall lära hedningarna känna rättfärdigheten och undfly orättfärdigheten. Av detta bibelställe har evangelisten Matteus tagit vittnesbörd om huru Frälsaren levte och vandrat här i världen. Då profeten säger, att han icke skall skria och att hans röst ej skall höras på gatorna, få de sorglösa* den uppfattningen, att de väckta skria på gatorna, då de förmana de sorglösa till bättring. De draga därav även den slutsatsen, att man ej skall ropa

*Se Ordförklaringar!

på gatorna, då profeten har sagt att Frälsaren ej har ropat så som de väckta ropa. Och därav sluta världens barn, att ingen behöver yppa sin kristendom för den andre, utan behålle envar för sig själv vad han har fått.

Men vi se av Mattei evangelium, att han ej fattat detta ställe så som världshopen fattar det. Profeten menar att Frälsaren ej har ropat så som världens barn skria, då brännvinet stiger i huvudet. Världens druckna skria på gator och gränder, när de komma ut från krögarens hus. De skria då sina dryckesvisor och horvisor. De ropa på gator och gränder: "djävlar och satan!" De tjuta ofta som vargungar. Men inte har Frälsaren ropat så på gatorna som de druckna ropa, utan han har predikat Guds ord för världens människor. Därför ha dessa vredgats på honom. Men om en kristen vill följa Frälsarens exempel och predika Guds ord för

den sorglösa hopen, då säga världsmänniskorna: "Man behöver inte ropa det för världen; tage envar vara på sig själv." Den sorglöse tar ännu stöd ur bibeln sägande: "Frälsaren har ej heller ropat på gatorna." Och det är sant att Frälsaren icke har skriat på gatorna så som världsbarnen skria, då brännvinet stiger i huvudet. Men nog har Frälsaren ropat på gatorna och i husen så att syndare ha fått höra var de hamna, om en sann ånger ej sker. När de druckna skria och pladdra på gatorna och skråla fram sina dryckesvisor, anse världens barn ej det som något underligt.

Men om en kristen börjar påminna de sorglösa om döden och det ansvar som tillkommer de sorglösa och oomvända, det tycka de illa vara och säga till de väckta: "Inte har Frälsaren skriat på gatorna som ni skriar." Men vem har mer ropat om bättring än Frälsaren? Och därför ha världsmänniskorna vredgats på honom och hatat honom. Världshopen vredgas ännu på de kristna, då de följa Frälsarens exempel och predika Guds ord för de sorglösa. Det tåla ej världsmänniskorna höra. Men de druckna tåla de nog höra, ty de druckna ropa det som alla sorglösa gärna höra.

Vad Jesaias säger om Frälsaren: "Ett brutet rör skall han icke sönderkrossa och en tynande veke skall han icke utsläcka", det bibelstället

tillägna sig nådetjuvarna, ehuru det ej hör andra till än botfärdiga. Då Guds stränga rättfärdighet förkunnas för nådetjuvarna, då tillägna de sig Guds nåd och säga: "Gud är nådig, han skall ej heller kasta oss i förtappelsen." Men är någon sorglös människa ett brutet rör, vars hjärta är hårt som ett lejonhjärta? Är hon en rykande veke? Ett brutet rör är i andlig mening ett förkrossat hjärta. Men ha de sorglösa och obotfärdiga ett förkrossat hjärta? En rykande veke betyder, att trons lampa har slocknat. Men den döda tron är så fast, att ej annat än Frälsarens död förmår borttaga den. Genom Frälsarens död tillintetgjordes lärjungarnas döda tro. Förut hade de en död tro, men genom Frälsarens död tog den döda tron slut, och otron kom i stället. Nu trodde de intet. Då voro de försänkta i tvivel, och då var deras hjärta som en rykande veke. Men när ha de sorglösa så svårt tvivel att de tvivla om sin salighet? Alla nådetjuvar ha så stark tro, att de ingalunda tvivla på sin salighet, men ej våga de därför säga att de äro beredda att dö. Huru kan en sorglös och obotfärdig människa tillägna sig de bibelställen, som ej avse dem utan endast botfärdiga själar? Jo, på det sättet kan hon tillägna sig dem, att hon stjälar nåden och tänker så: Jag är botfärdig, ehuru någon ånger aldrig skett; jag har ett förkrossat

hjärta, ehuru hjärtat icke blivit förkrossat, mitt hjärta är som ett brutet rör, ehuru det är hårt som klippan; min tro är så svag som en rykande veke, ehuru tron är så stark att endast Frälsarens död kan borttaga den.

Vi skola i dag betrakta vilken skillnad det är mellan de kristna och fienderna till Jesu kors. Då vi med bedrövat hjärta begiva oss till Emmaus, betraktande de märkliga ting som nyligen hänt, är det vårt hopp, att det brutna rör varom Jesaias talar är ett förkrossat hjärta som den nåderike Frälsaren ej vill sönderbryta, och att den rykande veken är en liten trosgnista som Han ej vill utsläcka. — Släck icke veken, käre Frälsare. Släck icke veken utan blås därpå, att den börjar brinna och upplysa de sörjande lärjungarna, som vandra i mörker och bida dagens gryning. Du rykande veke; slockna icke, du lilla trosgnista! Försvinn icke, du brutna rör; brist icke, du bedrövade hjärta; brist icke, du förtvivlade själ! Ty den som gjort ljuset har sagt: "En tynande veke skall jag icke utsläcka." Släck icke, du himmelske ljuständare, släck icke den rykande veken innan solen uppgår! Vår Fader i himmelen.

Evangelium: Luk. 24: 13—31.

Men två av dem voro samma dag stadda på vandring till en by som hette Emmaus, och som låg sextio stadiers väg från Jerusalem. Och de samtalade

med varandra om allt detta som hade skett. Medan de nu samtalade och överlade med varandra, nalkades Jesus själv och gick med dem. Men deras ögon voro tillslutna, så att de icke kände igen honom. Och han sade till dem: "Vad är det I talen om med varandra, medan I går här?" Då stannade de och sågo bedrövade ut. Och den ene, som hette Kleopas, svarade och sade till honom: "Du är väl en främling i Jerusalem, den ende som icke har hört vad där har skett i dessa dagar?" Han frågade dem: "Vad då?" De svarade honom: "Det som har skett med Jesus från Nasaret, vilken var en profet, mäktig i gärningar och ord inför Gud och allt folket; huru nämligen våra överstepräster och råds-herrar hava utlämnat honom till att dömas till döden och hava korsfäst honom. Men vi hoppades att han var den som skulle förlösa Israel. Och likväl, till allt detta kommer att det redan är tredje dagen sedan detta skedde. Men nu hava därjämte några av våra kvinnor gjort oss häpna; ty sedan de bitida på morgonen hade varit vid graven och icke funnit hans kropp, kommo de igen och sade att de till och med hade sett en änglasyn, och änglarna hade sagt att han levde. Och när några av dem som voro med oss gingo bort till graven, funno de det vara så som kvinnorna hade sagt, men honom själv sågo de icke."

Då sade han till dem: "O, huru oförståndiga ären I icke och tröghjärtade till att tro på allt vad profeterna hava talat! Måste icke Messias lida detta, för att så ingå i sin härlighet?" Och han begynte att genomgå Moses och alla profeterna och uttydde för dem vad som i alla skrifterna var sagt om honom.

När de nu nalkades byn dit de voro på väg, ställde han sig som om han ville gå vidare. Men de nödgade honom och sade: "Bliv kvar oss oss; ty det lider

mot aftonen, och dagen nalkas redan sitt slut." Då gick han ditin och stannade kvar hos dem. Och när han nu låg till bords med dem, tog han brödet och välsignade och bröt det och räckte åt dem. Därvid öppnades deras ögon, så att de kände igen honom. Men då försvann han ur deras åsyn.

Lärjungarna på väg till Emmaus uppenbara i dagens text, hurudan tro de hade före Frälsarens död. Av deras tal hör man också att deras tro hade tagit slut. Men då deras ögon öppnades och de kände igen Frälsaren vid brödsbrytelsen fingo de åter den tron att Frälsaren var levande. Vi bör nu följa dessa lärjungars föredöme och begrunda:

1: *Hurudan tro hade lärjungarna före Frälsarens död?*

De trodde att Jesus skulle förlösa Israel, icke från djävulens våld utan från Kejsarens våld. Lärjungarna hoppades att Jesus skulle bli deras konung, och att de genom honom skulle bli rika och herrar. De hade världen i sinnet så länge de levde i den döda tron. Icke tänkte de, att de genom kristendomen skulle förlora gods och ära.

Lärjungarna betraktade sig redan då som kristna. Hur skulle det passa att de kristna skulle tjäna hedningar och betala skatt till sådana? Vore det inte lämpligare att hedningarna betalade skatt till de kristna? Så tänka ännu alla den döda trons bekännare, som hålla sig för kristna ehuru de ej våga be-

känna sig som Guds barn. De klaga över att skatten är tung, att lagen är hård, att styrelsen är orättvis; de ville befrias från tunga skatter. De känna icke, att djävulens skatt ofta är ännu tyngre än skatten till konung eller kejsare. Till djävulen erlægga de gärna skatt, men till en jordisk konung vill dom ej betala skatt. Och om en sådan herre skulle komma, som skulle lova dem frihet från alla skatter och utskylder och skulle föda dem och ge dem brännvin, nog skulle han duga till Frälsare åt dem. Men om nu konungen eller kejsaren vore även hedning, skulle alla säga: "Är en kristen skyldig att betala skatt åt hedningar? Nej, utan de kristna borde vara fria från alla skatter, och hedningarna borde betala skatt åt hedningar, men ej de kristna."

Då nu lärjungarnas hjärtan voro helt fast vid världen, väntade de en sådan Frälsare som skulle frälsa dem från hedningarnas våld och göra dem till domare och herrar.

2: *Vilken tro hade dessa lärjungar efter Frälsarens död?*

Ingen! Förut trodde de på en frälsare genom vilken de trodde sig vinna världslig egendom och ära. Men då Frälsaren dog, tog deras tro helt och hållet slut. De kunde ej längre tro på den förre frälsaren. Och fastän deras tro förut tycktes vara så stark, att ej ens döden hade kunnat komma dem att vackla, så blev dock till sist deras gamla tro

så svag, att de ej mer hade ens något hopp att de i denna världen skulle se Herren Jesus. Härav ser man således, att *under den gamla döda tron, som tycker sig vara stark och orubblig, döljer sig en hemlig otro* som blir uppenbar först när den jordiske frälsaren dör.

I denna förgängliga värld lita alla oomvända och opånyttfödda människor på en falsk frälsare. De lita på en förgänglig och dödlig frälsare. De tro sig vinna gods och ära genom Frälsaren. De tacka Frälsaren med vackra böner, då de i fred få tjäna buken som är deras gud. Tjuven och skökan kan även tacka Gud, att ingen har ertappat dem. Men vilken gud är det som de obotfärdiga tjäna? Är den guden i himmelen eller i helvetet. Jag fruktar att de sorglösas gud är i helvetet. Men på en sådan lita de mest som föder och uppehåller dem. Krögarna lita på en frälsare som har lärt dem hålla brännvinskrog och göra vinst genom orättrådighet. Den gud som lär dem hålla krog bor just i deras hjärta. Horkonor och drinkare tro att Gud har gjort dem fattiga, då de själva för sina köttsliga begärelser ha bortslösat sin egendom.

Så dåraktig är den naturliga människan, att hon tror sig genom Frälsaren vinna gods och ära. Men när denne jordiske frälsare dör, då tar all tro slut. När samvetet vaknar, börja synderna korsfästa Fräl-

saren. Han korsfästes i människans samvete för syndens skull. *Då dör den frälsare, på vilken man förut litat, och otron träder i stället.* Varav skola de bedrövade lärjungarna nu leva, då den frälsaren dog, på vilken de hade litat. *Då blev världen ryslig, hjärtat blev sorgset, människorna började hata, synderna började svida, fienden gick till anfall, i världen finns ej längre tillflykt ej heller i himmelen, då Frälsaren är död. Nu kommo lärjungarna i nöd, då tron tog slut, kärleken tog slut, dygden tog slut och bönen upphörde.* Kommer ej Frälsaren snart till dem, så dö lärjungarna av sorg och tvivel. Men inte kan Jesus ändå låta lärjungarna förgås i tvivel, utan när döden är stor, kommer Han för att uttyda skrifterna för dem och uppenbarar sig slutligen för dem. De känna Honom, då Han bryter brödet.

3: *Hurudan tro ha Jesu lärjungar efter Hans uppståndelse?*

De ha en levande tro och förvisning om Guds nåd och syndernas förlåtelse. Dock är den ej så stark som den förra döda tron, varmed de trodde sig genom Frälsaren vinna gods och ära, utan den är ofta svag och förenad med mycken kamp, så att lärjungarna efter Jesu uppståndelse skynda sig att kungöra för de andra lärjungarna, att de ha igenkänt Herren. *I den tro som lärjungarna fingo efter Jesu uppståndelse ingår först och främst*

stor fruktan och andakt, stundom glädje och fröjd i Helig Ande, stundom svåra frestelser och tvivel.

Och vilka äro vidare den levande trons kännetecken? Stor lust att för andra lärjungar omtala sina erfarenheter och samtala om kristendomen. Förut har man i den döda tron ej alls talat om kristendomen. Och ehuru Frälsaren då talade om sitt lidande, förstodo de dock intet av försoningen, ångern och nya födelsen. Då hade de endast en fåfäng förtröstan på den frälsare genom vilken de trodde sig vinna världens gods och ära. Och de som ha en död tro ha även stor andlig blindhet, så att de orätt fatta Guds ord, fatta Skriften förvänt, tro den utlovade Frälsaren vara en jordisk konung, ehuru profeterna hade talat om en andlig Frälsare. Och så går det ännu för alla döda trons bekännare att de fatta Guds ord bakvänt, hänföra till jordiska ting det som åsyftar andliga ting.

Men efter Frälsarens död få lärjungarna en stor sorg. Då samvetet vaknar, är Frälsaren korsfäst i hjärtat för syndens myckenhets skull. Då få Guds barn *stor lust att höra huru Guds ord förklaras.* Den okände främlingen som för de bedrövade förklarar Guds ord om Kristi lidande är kär för väckta själar. De börja bedja honom: "Bliv kvar hos oss, ty det lider mot aftonen, och dagen nalkas redan sitt slut."

I bedrövade lärjungar på väg till Emmaus som vandren med Jesus! Ehuru edra ögon äro skynda för bedrövelses skull så att I icke känna honom, begynnen dock nu att enträget bedja den okände medvandrararen, att han ville gå med eder till byn, då nådens sol har gått ned innan det stora andliga mörkret kommer. Kanhända att edra av sorg betungade ögon öppnas och I skolen känna den okände vid brödsbrytelsen. Bedjen den okände medvandrararen att han ville öppna de blinda stackarnas ögon till att förstå Skriften, då han förklarar för eder Moses och profeternas skrifter om Kristi lidande, död och uppståndelse! Bedjen I fattiga och trötta vandrare, I sorgsna och av världen föraktade lärjungar, den okände medvandrararen, att han icke lämnar eder i sorg och tvivel; och då solen har dalat och dödens afton har kommit, att den okände medvandrararen ville följa med eder till byn och vara med eder, när det andliga mörkret sänker sig ned, och I icke sen att vandra längre. O, Du okände medvandrarare som förklarar skrifterna för sorgsna lärjungar och ledsagar trötta vandrare till evigheten! Bli kvar hos oss, nåderike Herre Jesus, ty aftonen har kommit och solen har dalat. Amen.

Ps. 447: 1—4.

FÖRSTA SÖNDAGEN EFTER PÅSK

Ps. 108: 1—3.

JESUS OCH TOMAS

En naturlig människa kan vänta på Herren så länge allt går henne väl. Men då Herren ej kommer med snar hjälp säger hon: "Vad skall jag mer vänta på Herren?" Det vill säga: Från Gud kommer intet. Och sedan börjar hon hata dem som uppmanat henne att vänta hjälp från Gud. — Otålighet säges vara otrons första frukt. Då människan ej får som hon vill, blir hon otålig och vredgas på Gud. Icke vredgas hon på den onde, som gjort henne olycklig, utan på Gud som ej hjälper så fort människan vill det. När den onde vänder de otrognas ögon ut och in, börja de skylla på de kristna, att det är för deras skull Gud straffar hedningarna,* ehuru somliga sorglösa ha den tron, att världen skonas för de kristnas skull. Men en del hedningar tro, att Gud bevarar dem från allt ont ej för de kristnas skull utan för hedningarnas dygdighets skull, ty de tro att hedningar ej äro sämre än kristna. Och hedningarna hålla inte de kristna alls för att vara människor, så länge de kristna döma hedningarna. Men om de kristna skulle sluta att döma hedningarna och började suppa, leva osedligt och slåss, då skulle nog hedningarna tro att de

kristna äro riktiga människor. Och hedningarnas hat skulle genast upphöra, om de kristna hade samma tro och samma leverne som hedningarna. Profeten Elisa hade bestraffat Israels folk för gudlöst liv, och kungen var även ond på honom. Dock fick Guds tjänare leva så länge som yttre nöd rådde. Profeten hade ock lovat å Guds vägnar att fienderna ej skulle få förstöra staden. Men allt tålmod tog slut, så snart en ond och samvetslös kvinna hade dräpt sin son och ätit upp honom i hunger. Konungen vredgades däröver och han slöt därav att profeten var en falsk profet, då hjälp ej kom genast efter profetens löfte. Nu måste han straffa den falska profeten som han trodde hade ljugit, då han hade manat konungen att vänta hjälp från ovan och denna hjälp ej kom så fort kungen hoppades. (II Kon. 6: 25—33).

Sådan är en hednisk människas tro och salighetsordning: en kristen som manar till bättring måste dräpas, men den som gör förskräckliga ting, den slipper straff. Hedningen vredgas på de kristna för god undervisning, men vredgas ej på hedningar som göra förfärliga ting. — Vi skola genom Guds nåd vidare betrakta otrons verkningar

*Se Ordförklaringar!

och huru djupt otron har rotat sig i människans hjärta. Men den store trons begynnare och fullbordare som har frälst många otrogna själar ur otrons och tvivlens kärr, Han drage och lyfte upp ur tvivlens kärr de stackare, som hålla på att sjunka ned till armhålorna. Och du otrogne Tomas, stick dina fingrar i hålen efter spikarna om du törs eller skyl dina ögon och gå att skämmas. Akta dig blott, att du inte river på nytt Jesu sår, om du börjar gräva i dem! — Hör Du store trons begynnare och fullbordare de tvivalandes suck: Fader vår som är i himmelen.

Evangelium: Joh. 20: 19—31.

På aftonen samma dag, den första veckodagen, medan lärjungarna av fruktan för judarna voro samlade inom stängda dörrar, kom Jesus och stod mitt ibland dem och sade till dem: "Frid vare med eder!" Och när han hade sagt detta, visade han dem sina händer och sin sida. Och lärjungarna blevo glada, när de sågo Herren. Åter sade Jesus till dem: "Frid vare med eder! Säsom Fadern har sänt mig, så sänder ock jag eder." Och när han hade sagt detta, andades han på dem och sade till dem: "Tagen emot helig ande! Om I förlåten någon hans synder, så äro de honom förlåtna; och om I binden någon i hans synder, så är han bunden i dem."

Men Thomas, en av de tolv, han som kallades Didymus, var icke med dem, när Jesus kom. Då nu de andra lärjungarna sade till honom att de hade sett Herren, svarade han dem: "Om jag icke ser hålen efter spikarna i hans händer och sticker mitt finger i hålen efter

spikarna och sticker min hand i hans sida, så kan jag icke tro det."

Åtta dagar därefter voro hans lärjungar åter därinne, och Tomas var med bland dem. Då kom Jesus, medan dörrarna voro stängda, och stod mitt ibland dem och sade: "Frid vare med eder!" Sedan sade han till Tomas: "Räck hit ditt finger, se här äro mina händer; och räck hit din hand och stick den i min sida. Och tvivla icke, utan tro." Tomas svarade och sade till honom: "Min Herre och min Gud!" Jesus sade till honom: "Eftersom du har sett mig, tror du? Saliga äro de som icke se och dock tro."

Ännu många andra tecken, som icke äro uppskrivna i denna bok, gjorde Jesus i sina lärjungars åsyn. Men dessa hava blivit uppskrivna, för att I skolen tro att Jesus är Messias, Guds Son, och för att I genom tron skolen hava liv i hans namn.

Då mången Tomas ännu kämpar med otron, ehuru han i sanning är en Jesu lärjunge, så skola vi genom Guds nåd denna gång eftertänka och betrakta:

Varför vill ej Tomas tro, ehuru tio vittnen betyga att Jesus är uppstånden?

Stick nu ditt finger Tomas, i hålen efter spikarna om du ej annars vill tro!

Tomas har sannerligen sett Jesus dö på korset. Han har stått med de andra lärjungarna vid korset; han har gråtit och jämrat sig med de andra lärjungarna. Tomas gamla tro har sålunda helt tagit slut: han förmår ej mera tro, vem som än sade honom att Jesus lever. Tomas

tror ej heller att andra ha sett Herren. Här är nu en frukt av otro: att Tomas ej tror att andra lärjungar heller äro i en bättre ställning; han tror ej att de heller ha sett Herren.

Men varest var Tomas då, när Jesus uppenbarade sig första gången? Var Tomas manne hos krögaren? Vi kan ej tro det, ty Jesu mördare och ovänner bruka besöka krögaren på Påskdagen. Är han männ tro i kärleksärenden, då han ej är tillsammans med de andra lärjungarna på Påskdagen? Jag tror att Tomas har en så stor sorg över Frälsarens död, att han ej orkar löpa efter synderskor. Ty synderskorna och särskilt de kyska skökorna* ställa till giftas och bröllop på Påskdagen. Men Jesu sörjande lärjungar som ha ånger och tvivel orka därför ej löpa efter sådana på Påskdagen. Eller hade Tomas gått till Nikodemus att få reda på vart Jesu kropp hade förts? Ej heller detta är troligt, att Tomas kunde besöka en dygdig världsherre; men något världsligt ärende hade han väl, då han ej var med de andra lärjungarna i de kristnas sammankomst. Jag tror, att Tomas då vandrade ensam, ty han kämpade med svåra tvivel, men han var ett sådant andligt kreatur som vill vandra alldes ensam och ensam söka vägen till himmelen. En sådan mänska hålls inte i lärjungarnas sällskap

*Se Ordförklaringar!

och han trivs ej heller i världshopen. Men ibland kommer han till de kristnas möten, och om andra lärjungar tala till honom om Kristi uppståndelse, så säger han genast: "Om jag ej ser hålen efter spikarna i hans händer och sticker mitt finger i hålen efter spikarna och sticker min hand i hans sida, så kan jag icke tro det".

Olycklig är du Tomas, då du ej tror alls, att andra lärjungar ha sett Herren. Du tror ej heller att de äro kristna, du tror inte att andra lärjungar ha en gnista tro, du tror inte att andra lärjungar nu ha glädje i hjärtat över Kristi uppståndelse, ehuru du ej har annat än tvivel och sorg och otro. Ack, ack, du stackars Tomas! Olycklig är du med denna otro, och om Jesus ej hade så stor kärlek till dig, att han vill ännu draga även dig upp ur detta sorgliga otrons tillstånd, så skulle du snart fara med denna din otro till helvetet. Du skulle snart gå att följa Judas spår. Och om du visste, stackars Tomas, hur mycket du plågar Jesus med din otro, skulle du genast gå i en vrå att skämmas.

Men nu säger Tomas: Jag vet att Jesus är sannerligen död, men jag kan inte tro att han är sannerligen uppstånden, vem än må säga mig det. Men vet du Tomas, huru stor plåga Jesus har för dig för din otros skull? Då du ej kan eller vill

tro, vad de andra lärjungarna vittna om Jesu uppståndelse, så blir ditt sorgliga själstillstånd en stor smärta för Jesus: *du plågar honom så med din otro, att du gör honom sorgsen*. Han har redan fått stor sorg över den olycklige Judas som svekfullt övergav den lilla hjorden; och på det sättet gick ett olyckligt får bort i syndens skog och blev till rov åt alla vilddjur. Och därtill måste han få bedrövelse för Tomas, som även själv var bedrövad och dock älskar honom och ville tro, men tror dock icke, ty egenrättfärdigheten har stigit åt huvudet och predikar där i förståndet: Jesus har icke stått upp, och "om jag icke ser hålen efter spikarna i hans händer och sticker mitt finger i hålen efter spikarna, kan jag icke tro". Och varför tror du icke, Tomas, att Jesus är uppstånden? Jo, därför är du så tvivlande att du har för stort förstånd i skallen. Egenrättfärdigheten och själviskheten stego åt huvudet, och du tror nu vad egenrättfärdigheten predikar i förnuftet, men du tror ej vad Skriften betygar; och du tror ej vad de andra lärjungarna vittna. Tror du att de andra lärjungarna ha sett Herren? Eller har du den känslan, att du ej är värdig att få se honom? Näväl, du är visserligen icke värdig att se men du måste ändå se, så att du slutligen tror, ty eljest far du med otro till helvetet. Och om du visste, Tomas, huru mycket du plågar Jesus med

din otro, så skulle du genast gå och skämmas i en vrå.

Men då du har hotat, Tomas, att du icke tror innan du sticker ditt finger i spikhålet, så försök nu, Tomas, och visa hur modig du är, då Jesus kommer och bjuder dig att göra det. Ho vet om du ändå tors sticka fingret i hålet fastän du har hotat att göra så. Ho vet om du har så rena fingrar, att du skulle våga med dessa fingrar känna på Frälsarens sår. Se efter, Tomas, hur rena fingrar du har, innan du går att känna på Jesu sår! Innan du gör det, bör du draga dig till minnes, att du har förut ibland med dessa fingrar knådat gammal surdeg (syndens surdeg) och ibland grävt i djävulsträck, kanske även syndat på annat (här onämnbart) sätt och nu har du med samma fingrar velat börja gräva i Jesu heliga sår. Ho vet, Tomas, tors du ändå sticka dina fingrar i hålet efter spikarna. Jag tror, Tomas, att du måste gå i vrån och skämmas, då själve Herren Jesus den korsfäste visar dig sina sår och bjuder dig sticka fingret i dem. Tvivla icke utan tro: ho vet hur många gånger Herren Jesus kommer att visa dig sina sår, innan han uppstiger till himmelen, och du blir kvar på jorden att sörja och ropa: "Jesus Davids Son!" Hör han dina suckar ännu i himmelen, då han är så långt borta från dig? Hör han längre de ångrandes och tvivlandes rop, då han har farit upp

till himmelen, och har redan här visat sina sår åt tvivlande själar och de ha ej trott?

Hur många gånger har ej den korsfäste visat sina sår åt de stackare som sitta i mörkrets håla och sucka. Hur många gånger har han ej redan bestraffat otrons fångar, som ej ha trott att han är uppstånden. Men alltid fresta de stackarna den himmelske Faderns tålmod, alltid bedröva de Jesus; alltid utestänga de sig själva från himmelriket. Alltid vill de göra Jesu lärjungar till lögnare. Alltid låta de Guds Lamms blod förgäves rinna på jorden. Ho vet hur många droppar som ännu falla från Jesu sår. Vem vet om ej redan de sista droparna hålla på att falla på denna syndiga jord från Jesu sår. Varifrån få då de tvivlande rening, då Guds Lamms blod tar slut? Tröga äro Jesu lärjungar att krypa fram till korsets fot. Oförståndiga och tröghjärtade äro Jesu sorgsna lärjungar till att tro allt vad profeterna ha skrivit om honom. De äro tröghjärtade till att tro vad Jesus redan förut har vittnat om sig själv.

Vem vet hur ofta Herren Jesus mer skall visa eder sina sår, I tvivlande. Han har redan många gånger visat sina sår för världen och sagt: Sen I förhärdade, hurudana sår jag har fått för eder skull; men

världen skrattar blott och säger: "Ingalunda har du fått dessa sår för vår skull du har naturligtvis själv skadat dig". Nu visar han ännu sina sår för de sörjande, ångrande och tvivlande och av världen föraktade, men ej heller de stackare kunna tro att Jesus fått dessa sår för deras skull. Och även om de skulle tro att Jesus för deras skull har fått dessa dödssår, så kunna de ej tro att han har uppstått från de döda, särskilt inte Tomas som vill göra alla andra lärjungar till lögnare. Är det ej en stor synd och skam. Tomas, att du vill göra andra Jesu lärjungar till lögnare, som ha vittnat: "Vi sågo Herren". Varför tror du ej deras vittnesbörd? Stick nu ditt finger i spikhålet, om du ej eljest vill tro, räck ut din hand och stick den i hans sida eller gå och skäms i vrån. Men du vågade ju inte sticka, Tomas: måste du nu tro utan att känna efter? Så tro vi, att *du måste tro mot din vilja, mot ditt förstånd, mot din natur och mot din känsla*. Du måste tro mot dina förora ord, och du måste nu för otron gå och skämmas i vrån, och säga: "Min Herre och min Gud." — "Eftersom du har sett mig, tror du. Saliga äro de som icke se och dock tro!" Amen.

Ps. 293: 1—3.

ANDRA SÖNDAGEN EFTER PÅSK

År 1849. Ps. 307: 1—3.

FÅR OCH HERDAR

Herren säger: "Jag skall själv döma mellan de feta fåren och de magra fåren. — Jag skall frälsa mina får, så att de icke mer bliva till rov." (Hes. 34: 20, 22).

Vi höra här, att Herren ärnar döma mellan fåren. Då fåren nämligen ha gott bete bli somliga feta, och de feta fåren löpa för fort, så att de magra bli efter och få äta det som blir kvar som de feta fåren ha nedtrampat. Herren säger ock att han givit fåren ädla källor till att dricka ur. Men de feta fåren trampa och förorena även dessa källor, så att de magra fåren som följa efter få dricka där de feta ha förorenat. Herren klagat även att de feta stänga de magra. Därför vill Herren döma mellan de feta och de magra fåren. — Men bockarna och getterna vill alltid tränga sin nos genom fönstret eller vägg-springor för att stjäla av fårens mat. Getterna avundas att man åt fåren ger bättre mat än åt dem. Då man ger bättre mat åt fåren, säga getterna: "Äro de där bättre än vi? Vi ha mera mjölk än de".

Somliga herdar bruka hålla getter just för mjölkens skull som man mjölkar av getterna. Somliga herdar bryr sig inte alls om fåren. Somliga herdar mata getterna men

låta fåren hungra. Och somliga herdar valla ej fåren men föda sig själva. Därför hotar Herren de lata och vårdslösa sägande genom profeten Hesekiel: "Jag skall utkräva mina får ur deras hand och göra slut på deras herdetjänst. Jag skall rädda mina får ur deras gap". Herren visar även huru de lata herdarna göra. Han säger: "De svaga stärkten I icke, det sjuka beladen I icke, det sargade förbunden I icke, det fördrivna förden I icke tillbaka, det förlorade uppsökten I icke, utan med förtryck och hårdhet foren I fram mot dem". (Hes. 34: 4). — Beklagligt nog ha denna tids herdar gjort just så som Gud här säger. De giva getterna den bästa maten men fåren giva de förskämt starrhö. Säkert tycka getterna mycket om sådana herdar som ge dem lindhö. Om ej Överherden själv hade omsorg om fåren, skulle de för denna tids herdar få svälta ihjäl. — De feta fåren förtrampa betet och stänga de svaga med hornen. Här passa getterna på att säga: "Vi är eländiga och föraktade och därför stänga de oss". — Slingra dig inte, tjuv! Inte är du svag, du har horn på huvudet. Vi måste säga, att getterna ha ingen nöd så länge de orka stjäla. Och intet kreatur

är så svårt till att stängas som geten. Jag har sett huru får och getter slåss. Geten reser sig på två ben, men fåret går baklänges och buffar geten i bröstet medan den yves på två ben. Av detta får geten ont i bröstet.

Vi få ett lägligt tillfälle att med ledning av dagens evangelium tala om herdar och får. Men låt oss först bedja Israels Herde, att han ville bevara sina egna får från ulvens tänder. Ty den hungriga ulven sitter nu just bakom fårkäppen och törstar efter fårens blod. — O, du Israels Herde, bevara dessa små och svaga lamm för snöyra, stormväder och den glupande ulvens tänder. Uppsök även, o Israels Herde, dina borttappade får och bär dem till hjorden. Styrk även dem som ej orka gå och lyfta dem upp ur det gytjtiga kärret, så att de ej må dö av frost och hunger. Förbind deras sår som ulven har rivit och låt dem vila i fårahuset. Föd dem med mjölk och honung tills de bli vederkvickta och styrkta. Hör, Israels Herde, alla eländas, bävandens och klenmodigas suckar, Fader vår som är i himmelen.

Evangelium: Joh. 10: 11—16.

Jag är den gode herden. En god herde giver sitt liv för fåren. Men den som är lejd och icke är herden själv, när han, den som fåren icke tillhöra, ser ulven komma, då övergiver han fåren och flyr, och ulven rövar bort dem och förskingrar dem. Han är ju lejd och frågar icke efter fåren.

Jag är den gode herden, och jag känner mina får, och mina får känna mig, såsom Fadern känner mig, och såsom jag känner Fadern; och jag giver mitt liv för fåren. Jag har ock andra får, som icke höra till detta fårahus; också dem måste jag draga till mig, och de skola lyssna till min röst. Så skall det bliva en hjord och en herde.

Med ledning av vårt heliga evangelium skola vi genom Guds nåd tala om

Får och herdar.

1: Om den lejde herden och 2: Om den gode Herden.

Give den himmelske Herren Jesus sin nåd, att de får för vilka den gode Herden har givit sitt liv måtte känna Hans röst och följa honom genom alla faror och frestelser, plågor och vedermodor. Amen.

Första betraktelse visar, huru den lejde herden flyr när han ser ulven komma.

Legoherden är en sådan lejd herde, som endast för lönen vallar får. Men en sådan herde bryr sig inte om fåren. Ty han tänker, att han ej är ansvarig för fåren, bara han får sin bestämda lön. Han låter fåren gå vart de vill, så som Herren klagat genom profeten Hesekiel: "Mina får äro förskingrade såsom de som ingen herde hava, de ha blivit till mat åt alla vilddjur. De gå nu vilse på alla berg och höga kullar, utan att någon frågar efter dem eller uppsöker dem".

Getter* finns det nu allestädes. De ha en så elak lukt, särskilt då de ha hosta, att herden ej kan vara i samma rum som dessa vederstyggliga kreatur, som äta gamle Adams spyor och draggift som de stundom uppkasta och sedan åter lapa i sig. Ej heller äro deras herdar* bättre än de kreatur de valla, ty de smörja sin strupe med flytande draggift och ligga i all smuts med getter och svin. Men getterna tycker mycket om sådana herdar, som ligga med dem i smutsen och åt dem låta de sin mjölk. Men om fårens herde kör bort getterna från att stjäla fårens mat, då börja getterna stängas. Ty fåraherden ger ris åt getterna att tugga och skiljer dem från fårahuset. Men det är ännu underligare att geta- och svinaherdarna* ej tåla fåren, ty de äro så vana att ligga med getterna i smutsen och gytjtjan, att de ej kunna mer skilja fåren från getterna. Djävulen har så vänt deras ögon ut och in att de se fåren som ulvar, men getterna äro i deras ögon vackra djur. Särskilt äro hornlösa getter vackra i deras ögon.

Härav följer att getaherden icke duger till fåraherde, och fåren kan ej äta sådan föda som getaherdarna kasta åt hundar* och svin.* Eljest äro alla getaherdar lejda. De vårda sig ej mycket om getterna, än mindre om fåren som de hata. Nu borde vi se huru den lejde herden gör, när han ser ulven* komma. Man

kan lätt gissa, att en sådan herde som endast för lönens skull går i vall icke gitter skydda fåren, ty han fruktar att ulven biter honom om han börjar slåss med ulven och försvara fåren. Och vad gör väl fienden annat än biter herden då han ej får riva fåren.

Beklagligt nog är somliga herdar så blinda, att de ej se att vargen* river fåren. Då nämligen djävulen har vänt deras ögon aviga, så se de getterna som får och fåren som ulvar. Hur kan sådana herdar strida för fåren som själva äro glupande ulvar? Varje gång ett får kommer säga de: "Se där kommer ulven!" Men Frälsaren talar ej här om dem som hata fåren, utan han talar om dem som äro så feiga att, de ej våga strida med ulven, fast de se huru ulven river fåren. Det är ock sant, att den herde som vill bevara fåren för ulvens tänder får ej älska sitt liv. Ty ulvens ögon vakta på honom, och om ulven ej får riva fåren så tjuvar han. Men det är vårt hopp, att den gode Herden som har givit sitt liv för fåren, skall beskydda de få får som här finnas för ulvens tänder, och att de vargungar som här lura på får och herde, slutligen få bita ihop tänderna och evigt tjuta i mörkrets håla.

Andra betraktelsen: Huru den gode Herden ger sitt liv för fåren.

Den andliga vargen har alltid hatat dem som ha velat beskydda

*Se d. o. i Ordförklaringar!

fåren. Men i synnerhet hatade han den gode Herden som gav livet för fåren. Men i denna andliga strid blevo hans tänder så förslöade att han ej längre kan riva de får som ha smakat den dräpte Guds Lamms blod och genom detta blod fått kraft att strida mot vargar. Frälsaren uppenbarar själv varför den gode Herden ger sitt liv för fåren. Han säger nämligen, att fåren äro hans egna och att hans får känna honom. Mellan den gode Herden och hans får råder en sådan kärlek att fåren känna hans röst och följa honom. Och fåren känna även varandra på lätet och lukten. Men alla får är inte lydiga så att de komma till Herden. Somliga får är högfärdiga och smita till skogs. Därför sänder Herden sina hundar att driva de vilsegångna fåren till hjorden. En herde som har många får, kan ej klara sig utan hundar. Det beror ock på huru hundarna äro dresserade. Somliga hundar skälla på måfå mitt i hjorden. De förskingra mer än de församla. Somliga gå framför hjorden och skälla där; somliga är stumma hundar och skälla ej på någon. Men den är bästa fårhund som går efter fåren och skäller. Naturligtvis släpper husbonden in honom. När hunden börjar gnälla i farstun och skrapa på dörren, säger husbonden: "Släpp in hunden!" När getterna komma för att stjäla av fårens mat, sänder husbonden honom att jaga bort getterna, och getterna bräka

ömkligt om hunden biter dem. Men om hunden börjar bita fåren, så filar man hans tänder.

Hundarna driva fåren från högfärdens höjder ned i ödmjukhetens dal. Om fåren klättra från dygdens fält upp på Sinai berg, sänder husbonden sina hundar att driva fåren från Sinai berg till Golgata kulle, där de få vila litet och betrakta huru den Gode Herden giver i den stora striden sitt liv för fåren. På Golgata kulle stänks några droppar försoningsblod på fåren. Och vargen som fruktar Guds Lamms blod, törs ej röra fåren, så länge de vila på Golgata. Ty det slaktade Guds Lamms blod är ett dödande gift för ulven. Om detta blod fastnar på ulvens tänder bli dessa slöa och falla bort från munnen. Skulle Guds Lamms blod komma i ulvens tarmar, skulle det bränna hans inälvor. Redan lukten av Guds Sons blod kommer honom att tjuta.

Samma natur ha även vargungarna. De tjuta ömkligt om de få vittring av får på vilka Guds Lamms blod har stänkts. Vargen är vred ej allenast på herden utan även på hundarna, som herden har sänt för att driva ihop fåren. Men vargen är ej vred på de stumma hundar som ej skälla på någon. Men på de hundar som är flitiga att skälla är alla vargungar vreda, ty för dessa hundars skall måste den hungriga ulven vara utan kött. Hungerulven får ej riva fåren så

länge fårhunden driver de vilsegångna fåren tillbaka till Herden. Då hungerulven ej kan riva får, måste han äta enbart kött av getter vilkas herdar sova, medan getahjorden är skingrad. Getaherdarna gitter inte valla sin hjord utan låta getterna löpa omkring. Endast vid mjölkningstiden gå de med getskällan och ropa, och då svara getterna med bråkande och släppa sin mjölk, då herden ger dem allehanda avskräde. Men om getaherden skulle börja tukta dem då skulle getterna stängas. Men ingalunda ger getaherden sitt liv för getterna. Inte börjar han för deras skull göra sig omak, ej heller håller han vidare reda på dem, ehuru han äter med dem drakgift och ligger med dem i smutsen. Därför hatar inte vargen honom.

Men fåraherden som med sina hundar håller ihop fåren, hata alla vargungar högeligen. De ville riva honom i stycken om de förmådde. Men vårt hopp och vår förtröstan på Gud är, att den store Israels Herde, som har givit livet för fåren, bevarar sina får för den glupande ulvens tänder. Han tar de svaga, bävande lammen i sin famn och häller i deras mun varm mjölk och honung. Dem som ulvarna ha sårat eller getterna tryckt ned i gyttnan lyfter den gode Herden upp och bär dem till fårkäppen. Borttappade får av Israels hus uppsöker han och återhämtar de förvillade. I deras

sår som den andliga ulven har slitit och rivit gjuter han olja så att de bli helade.

De fåtaliga får som den store Israels Herde har funnit och burit i sin famn borde nu börja bära ull, då den store Israels Herde har givit sitt liv för dem, så att han ej skall behöva anklaga dem på domedagen att han ej fått av dem ull till kläder, då han var naken. Av gethår blir det ej något skydd för Herden. Och den mjölk man får av getter, duger endast åt getaherdar. Så borde nu de får, som den store Israels Herde har frälst från ulvens tänder, börja bära ull, ty hittills ha de ej burit mycken ull. Somliga vill ej heller bli av med sin prydnad. De skydda sig själva men ej Herden. De frukta att de ska frysa om de förlora sin prydnad. Men jag fruktar att om fåren äro alltför länge utan att klippas,¹ så börjar ullen falla bort och gethår börja växa i stället.²

Vi måste nu bedja den store Israels Herde, att han ville ge mera regn från himmelen och låta sin nådesol lysa, så att deras ull blir snövit som förut har varit blodröd. Då fåren få smaka det färska gräset på det bästa betet, dit Israels Herde har fört dem, och för att deras ull ej må fastna i denna världens törnen och tistlar som växa mångenstädes, så borde de låta klippa sig i rätt tid, så att Israels

¹ o. ² Se Ordförkl.: Klippa fåren.

Herde ej behöver anklaga sina får på domedagen så som han säger till dem som äro på hans vänstra sida: "Jag var naken och I klädden mig icke."

Varen nu trygga I Jesu får som den store Israels Herde har köpt med sitt eget blod och ryckt från den glupande ulvens tänder. Varen trygga, I Jesu lamm som den gode Herden har tagit i sitt beskydd och livnärt med mjölk och nådedrop-

par! Varen vid gott mod, I bävande lamm! Den store Israels Herde som har tagit eder i sitt sköte bevarar eder från snöyra och stormväder. Må Han lyfta och bära till fårkäppen dessa svaga elända och betryckta lamm, må Han trycka dem till sitt bröst och lära dem dia hans nådeflytande bröst*, till dess att de börja hoppa som hjortar på Sions berg. Amen.

Ps. 119: 1—3 eller 161: 3, 4.

TREDJE SÖNDAGEN EFTER PÅSK

Ps. 365: 1—3.

HURU JESU LÄRJUNGARS BEDRÖVELSE VÄNDES I GLÄDJE

"I skolen bliva bedrövade, men eder bedrövelse skall vändas i glädje." (Joh. 16: 20).

För den som vill bliva kristen, skall sorgen vändas i glädje, när en botfärdig själ börjar tro, att hans synder äro förlättna. Men denna sorg som är efter Guds sinne, kommer aldrig över de sorglösa. Om Gud någon gång lägger på dem en jordisk sorg såsom han gjorde med Israels barn, gör de fördenskull inte bättring. Ty en jordisk sorg, en motgång i världen, dämpar endast litet människans naturliga högmot. Men högst få människor ledas genom denna jor-

diska sorg till att rätt känna sina synder. När Gud genom jordisk tuktan hade straffat Israels barn, blev deras högfärd därigenom något nedslaget, så att de bekände att de hade syndat jämte sina fäder och upphörde med yttre avgudadyrkan. Men de blevo icke därför rätt väckta, frånsett några själar som av den jordiska tuktan togo varnande exempel på huru fördärvad människan är. Även nu se vi, att korset icke gör människan kristen.

Alla fattiga tänka i sitt naturliga tillstånd: kanske Gud ger mig

*Se d. o. i Ordförkl.

bättre ägodelar och egendom, då han ej har givit mig världslig egendom. Men vet du vem som har gjort dig fattig? Du skyller allt på Gud, ehuru du är — vem vet — själv orsak till att du är fattig, då du har missbrukat kroppens och själens krafter; du har kanske förslösat din egendom till dryckenskap, grannlåt och lättja. Du har kanske förstört din hälsa genom dryckenskap och skörlevnad eller överdåd. Och så säger du: Gud gjorde mig fattig i denna världen. Naturligtvis ger han mig en bättre lott i den andra världen. Varav vet du vem som har gjort dig fattig? Jag tror att världens gud har gjort somliga rika genom falska affärer och somliga fattiga genom dryckenskap, grannlåt och lättja. Om rikedom ej duger till salighetsgrund, duger ingalunda heller jordisk fattigdom till salighetsgrund, utan både rika och fattiga måste vrida sig i helvetet, om ej sann ånger och bättring sker.

Om rikedom duger för somliga till salighetsgrund och fattigdom för somliga, så duger säkert även dygden för andra till salighetsgrund och åter för andra en död tro* eller stulen nåd. Men om världens rika ej ha omsorg om annat än egendom, och om världens fattiga ej bekymra sig om annat än buken, så har icke heller den dygdige den sorg som är efter Guds

*Se dessa ord i Ordförkl.

sinne. Ty deras dygdighet är till hinder för dem, så att de ej kunna känna syndasorg eller ånger. Vad skulle de sörja som ha så mycken rättfärdighet och dygdighet i egen skattkammare, att de inte behöver tigga om nåd. Nog säga de ändå, att de ej förtrösta på sin dygd. Men därpå förtrösta de i alla fall, då hos dem ej samlas ens så mycken synd att de hade något att ångra. Säkert ser varje öga om någon är i syndånger, ty då har han sorg. Men varifrån den sorgen kommer, vet ej världens barn. De anse den fåfång och onödig. Likaså nådetjuvarna*. De som leva av tjuvnad behöva aldrig vara sorgsna. De mena att de för länge sedan ha ånkrat och gjort bättring, men därför veta de ej när de ha gjort sann bättring.* Likväl tillägna de sig Guds nådelöften och tro att de botfärdigas tårar och suckar äro en besynnerlig vidskepelse. Men svordom, slagsmål och dryckenskap är enligt deras mening kristendomens kännetecken. De anse ej underligt att draktårar rinna från deras ögon då brännvinet stiger i huvudet. Men det anse de besynnerligt, när de se en kristen gråta och sucka. Det förvånar dem, att inte alla människor äro som nådetjuvarna giriga efter världen, drinkare och skökor.

Likväl är Gud sannfärdig i sitt ord då Han säger, att de ångrandes sorg vändes i glädje. Om världens glädje slutligen vändes i sorg, så

ha många ångerfulla själar fått erfara den sanningen, att den sorg som är efter Guds sinne skall slutligen vändas i glädje, nämligen när en sorgsen och ångerfull människa får den saliga förvisningen, att alla hennes synder äro förlåtna genom den försoning som har skett i Jesu död. Och vi hoppas att alla de själar som ännu sörja skola få samma förvisning, att deras förra ondska är förlåten, ehuru fienden vill hindra somliga att komma till Frälsaren, då han genom egenrättfärdigheten för ovärdighetskänslan och tvivel in i deras hjärtan, så att de ej våga tro, att *Frälsarens nåd är ännu större än människans synder*. Vi veta nämligen att fienden ej vill unna en enda själ att bli frälst genom Frälsarens nåd. Men han skulle nog unna att de försökte det genom dygd och självjordbättring och genom den döda tron. Ty han vet att ånrande själar ej få samvetsfrid, hur de än försökte genom egen bättring och dygd undvika samvetets dom och gnagande. Men nåden som gives åt de botfärdiga utan förtjänst, nåden som dödar samvetskvalen, nåden som rinner från det slaktade Lammets sår, vållar fienden ett synnerligen stort sår, då han därigenom förlorar alla troende själar och lämnas själv att tjuta utanför fårahuset.

Vår avsikt i dag vore att betrakta, huru den sorg som är efter Guds sinne vändes i glädje, om den stora

nåden beskärts oss från ovan, att vi kunde rätt förklara denna sak för ånrande och sorgsna lärjungar till tröst och uppbyggelse. Men vi hoppas dock att den störste Korsbäraren, som själv har varit i den största ångesten och sorgen för vår skull, skall giva alla fattiga och sorgsna själar kraft att tro, ropa och klappa på himlens port, så att deras sorg, som dock är lätt och timlig, snart skall vändas i glädje och fröjd. Hör, du himmelske Korsbärare, alla sorgsna hjärtans suckan! Fader vår som är i himmelen.

Evangelium: Joh. 16: 16—22.

En liten tid, och I sen mig icke mer; och åter en liten tid, och I fån se mig."

Då sade några av hans lärjungar till varandra: "Vad är detta som han säger till oss: 'En liten tid, och I sen mig icke; och åter en liten tid, och I fån se mig', så ock: 'Jag går till Fadern'?" De sade alltså: "Vad är detta som han säger: 'En liten tid'? Vi förstå icke vad han talar."

Då märkte Jesus att de ville fråga honom, och han sade till dem:

"I talen med varandra om detta som jag sade: 'En liten tid, och I sen mig icke; och åter en liten tid, och I fån se mig,' Sannerligen, sannerligen säger jag eder: I skolen komma att gråta och jämra eder, men världen skall glädja sig; I skolen bliva bedrövade, men eder bedrövelse skall vändas i glädje. När en kvinna föder barn, har hon bedrövelse, ty hennes stund är kommen; men när hon har fött barnet, kommer hon icke mer ihåg sin vedermöda, ty hon gläder sig över att en människa är född till världen. Så haven ock I nu bedrövelse;

men jag skall se eder åter, och då skola edra hjärtan glädja sig, och ingen skall taga eder glädje ifrån eder.

Jesus sade till sina lärjungar: "I skolen gråta och jämra eder, men världen skall glädja sig. I skolen bliva bedrövade, men eder bedrövelse skall vändas i glädje." Med ledning av dessa ord skola vi denna stund betrakta.

Huru lärjungarnas bedrövelse vändes i glädje.

Vi hoppas och bedja, att alla som ännu skratta i världens glädje måtte bli sorgsna, och likaså att alla som ännu äro sorgsna för syndakvalens skull måtte bli glada; ty såsom sorg och glädje följa varandra och höra till kristendomen, så kan en kristen inte vara utan sorg och glädje.

1: *Varför bliva Jesu lärjungar sorgsna?*

Därför att Jesus går bort och lämnar dem ensamma. Lärjungarna hade nämligen den tanken, när de voro i sorglöshetens tillstånd, att Jesus alltid skulle vara med dem. De trodde att de genom Jesus skulle få ära och egendom i världen. De hoppades på goda dagar åt sig själva, så länge den döda tron betäckte deras ögon, så att de ej sågo sin synd och sålunda ej kände, att en andlig Frälsare är nödvändigare än en jordisk. Så länge en människas hjärta är fast i världen väntar hon på en jordisk frälsa-

re som kan göra henne riktigt lycklig i världen. Inte minns hon i detta tillstånd att hon behöver en andlig Frälsare, som frälsar hennes själ från helvetet. — Lärjungarna voro nu i det tillstånd, att de erkände Jesus vara Guds Son och världens Frälsare, icke i andlig utan i jordisk mening. De väntade var dag att Jesus skulle bli konung, att de genom honom skulle bli tjänstemän, landshövdingar och furstar, att de genom denne Frälsare skulle vinna gods och ägodelar, få vara glada och njuta goda dagar såsom denne konungs undersåtar. Men i denna falska tro blevo de högeligen bedragna, då Frälsaren började tala om sitt lidande och sin död: "En liten tid, och I sen mig icke", sade han. Därav och just av Jesu död kom lärjungarnas sorg, då allt deras hopp om jordisk ära och härlighet gick om intet.

Alla människor ha av naturen samma tro som lärjungarna, nämligen att de genom Frälsaren tro sig få gods, ära och egendom och annat sådant gott som hör till det jordiska livet. Men de andliga ting som höra till rätt kristendom, t. ex. sann ånger, levande och saliggörande tro, rätt kristen kärlek, kraft att bedja och tålmod i andlig vedermöda, detta förstår ej den naturliga människan att sakna. Då nu den jordiske frälsaren dör eller då den naturliga människans hopp om jordisk ära och rikedom går om in-

tet genom Frälsarens död, och samvetet vaknar, då får hon en tung andlig sorg, när hon tänker på huru fåfängt och eländigt hennes förra liv har varit. Och då hennes förra tro på Frälsaren har varit blott en bedräglig skugga, en död tro varmed människan har bedragit sig själv, när hon litat på en jordisk frälsare, men ej ens förstått att sakna en andlig Frälsare, då får hon en andlig sorg, en djup saknad och längtan efter den Frälsare som hon i sin blindhet har hållit för endast en jordisk men ej andlig Frälsare. *Man har nämligen erfarit att en väckt människa ej längre har stor omsorg om buken utan om själen, hur den skall bli frälst. Nu känner hon att den frälsare på vilken hon i sin blindhet förtröstat har i sanning dött i hennes hjärta. Och den Frälsare genom vilken hon får syndernas förlåtelse och evigt liv har ej ännu blivit levande i hennes hjärta.*

I det väckta tillståndet får människan så stor otro, att hon ej vill tro, vem som än må säga henne att Frälsaren ännu lever. Och även om hon skulle tro att en frälsare finns, så tror hon dock ej ännu att han är hennes Frälsare. Så otrogna äro somliga i det väckta tillståndet, att de icke tro att Frälsaren ännu kan hjälpa även dem i andlig nöd. Vi tala här särskilt till de väckta, till vilka detta Frälsarens ord hör: "I skolen gråta och jämra eder", ty de

benådade själarna ha redan funnit Frälsaren.* Deras nöd är ej så stor; de kunna redan själva flyga. Men de väckta eller de lärjungar som ha fått en stor andlig sorg, vilkas Frälsare är död fastän Han lever, vilkas tankar grumlas genom otro och tvivel, de behöva ledning och förklaring.

Varav ha de fått den svåra andliga sorgen? Naturligtvis därav att de äro utan Frälsare. Den Frälsare på vilken de i sorglösheten förtröstatade är död. De höllo honom för en jordisk frälsare, då de hade största omsorgen om buken. Men nu då de ha fått större omsorg om själens frälsning, tvivla de att någon frälsare finns, och om han finns tro de icke att han kan eller vill hjälpa dem. De tro nämligen att Frälsaren icke bryr sig om så stora syndare som de äro. Egenrättfärdigheten hos dem är så stor, att de försöka ibland med självgjord bättring, ibland med ånger och tårar förtjäna nåden. De ville först bli änglar och sedan komma till Frälsaren. De blygas att komma till Jesus som de äro.

2: *Huru lärjungarnas sorg skall vändas i glädje?*

Vi ha i den förra delen betraktat, varifrån sorgen kommer över lärjungarna och ha visat att den kommer från Jesu död. Frälsaren är nämligen död i deras hjärtan. Åtminstone känna de icke att han

*Se Ordförkl.: Benådad.

lever där, innan otron tages bort genom något märkligt bevis varmed de övertygas om att Frälsaren ännu lever, och att Han sannerligen är uppstånden från de döda. Denna Frälsarens uppståndelse sker kraftigt i somliga människors hjärtan. En ängel kommer från himmelen och bortvältrar stenen från gravens ingång. Ty när Frälsaren för syndens skull har dött i människans hjärta, komma dygdens representanter Josef och Nikodemus och begrava Hans kropp och lägga ytterligare dygdens täcke över graven. Då nämligen en sorgsen Jesu lärjunge gråter och jämrar sig över Jesu död, komma därtill dygdens tankar och säga: "Du har inte ännu gjort bättring, hur kan du komma till Frälsaren så dålig och oren! Inte är du ännu värdig att få nåd; du måste först bättra ditt leverne." Så börja nu Josef och Nikodemus eller dygdens tankar bära Jesu kropp. Och de lägga ytterligare ett tjockt lock på graven. Och detta lock är gjort av hållbar dygd som är så glänsande inför världen, att även världens barn eller Jesu uppenbara fiender sätta sitt sigill på dygdens* sten sägande: "Om inte dygden duger inför Gud, vad skall då duga?" Det har funnits en gammal hednisk tro, att dygden är en säker salighetsgrund. Och ännu är denna salighetsgrund så stark i somliga människors skallar, att den

ligger där som stenlocket på Frälsarens grav. Den som har burit Frälsaren under dygden, är fjärran från den glädje och salighet som Jesu sorgsna lärjungar känna, då fridens ängel kommer från himmelen och vältrar bort dygdens sten från gravens ingång.

Vi kan säga, att ängeln vältrar bort stenen från graven, då väckta själar tröttna på den självgjorda bättringen* varmed de någon tid ha försökt bygga en grav åt Frälsaren. Inte uppstiger Frälsaren i de väcktas hjärtan innan trons ängel bortvältrar denna sten från graven. Några väckta själar gå vilse även genom denna egenrättfärdighetens förevändning att de ännu inte haft rätt ånger. Denna tanke som hindrar somliga ångrande att komma till Frälsaren, är enligt vår mening lik Petrus och Johannes, som sprungo till graven och började där söka efter Frälsarens kropp, churu Han redan var uppstånden. Funno de Frälsarens kropp där? De funno ej annat än svette- och svepdukarna. Men först sedan fingo de en större sorg. Men om en väckt människa önskar sig ännu större vända än hon har, så ligger den tanken fördold i hjärtat, att hon med den smärtan vill förtjäna något av Guds nåd. Men ingalunda förtjänar en väckt själ nåden, huru stor din vända än vore. Du kan ej heller själv åstadkomma större ånger än vad den Helige Ande verkar i dig.

*Se Ordförkl.: Gravsten o. bättring!

Men om din ånger är större eller mindre, tyngre eller lättare, längre eller kortare, detta inverkar ej mycket på denna sak i kristendomen. *Blott hjärtat har blivit ödmjukt och förkrossat, så är du färdig att mottaga nåden, som gives dig för intet, icke för bättringens skull, ej heller för ångerns skull, utan för Jesu döds och pinas skull, för Hans stora ångest, för Hans blodiga svett, för Hans tårar, för Hans suckar, för Hans höga rop, för Hans sår och blodsutgjutande; icke för någonting annat!*

Men må icke den döda tron och nådetjuven tränga sig in i fårahuset. Denna stora nåd är icke för dig, du obotfärdiga ande, sovande samvete och förhärdade hjärta. Du får återvända med samma den onde andens ära varmed du kom hit! Genom vilket hål håller du på att tränga dig in i fårahuset, då din skepnad visar att din gammal-Adam är lika stor som du själv är? Träng dig icke genom fönstret, men kom genom dörren, om du har en ärlig önskan att skynda in. Kom blott ihåg Frälsarens ord: "Den port är trång och den väg är smal, som för till livet, och få äro de som finna den." Genom vilket hål tränger du dig, nådetjuv? Ämnar du komma till himmelen genom den döda tron, eller genom dygd eller fattigdom, genom världens kors eller genom allmosor åt de fattiga? Ett behörnat kreatur släppes aldrig in i får-

kätten, utan hornen måste bort, getaragget tas bort, det tjocka skinnet bort! Det svällda hjärtat opereras med rakkniv, oxhuden brännes med brännjärn för att få ett hål i samvetet. Och genast när det blir hål i samvetet, stinker det i näsan av den syndens ånga, som stiger upp ur hjärtat som ångan från dryckesgrytan vari man kokat drakgift*. Samvetssären börja stinka och var börjar komma så snart det blir hål på samvetet. Det döda och ruttna köttet som varit betäckt med sorglöshetens plåster måste skäras bort med Guds lags vassa kniv, och först sedan när det ruttna och döda köttet har opererats bort ur samvetssären, först då när samvetssären svida och blöda, då först lägges hälsosamt läkemedel och honung i såren. Vare fjärran från mig den tanken, att jag ville riva färska och blödande samvetssären. Gud bevare mig från att göra det! Men den döda trons ruttna kött måste skäras bort. Och inte vill jag alls röra de sår, som redan ha läkts genom försoningsblodet. *Men jag ville, att de samvetssären som lagen har skurit måtte läkas med nådedroppar, kärlekens honung och den levande trons olja, så att den förra svedan och plågan måtte upphöra och den förra vandan och ångesten måtte försvinna och fullkomlig glädje och frid måtte komma i stället.*

Detta är säkert Frälsarens avsikt

*Se Ordförkl.: Ånger o. drakgift.

då Han säger till sina lärjungar: "Eder bedrövelse skall vändas i glädje, och ingen skall taga eder glädje från eder." *Det är sålunda icke Frälsarens avsikt att lärjungarnas bedrövelse skall alltid förbliva, utan det är hans vilja att bedrövelsen skall vändas i glädje. Och så har även skett med alla benådade själar att deras förra sorg har vänts i glädje. Ehuru denna glädje ej kan vara alltid och oupphörligt lika stark, ty lärjungarna blevo helt betagna då de sågo Frälsaren. Men Petrus blev ännu senare bedrövd, då Frälsaren frågade tredje gången: "Simon Jonas son, älskar du mig?" Och vore det just nyttigt att mänskan alltid vandrade i solskenet? Det är Gud som har så ordnat att en kristen måste ibland ha sol-*

ibland regn. Båda äro nödvändiga för jordens frukt. Om det alltid vore solsken och aldrig regn bleve det kanske frukt på låga ställen och i fuktig jord, men på höjderna bleve det intet. Om det alltid vore regn, kunde det bli någon frukt på bergen och kullarna men i fuktig jord bleve det endast strå. Därför ger Gud ibland solsken och ibland regn. Såväl på höjderna som i nådens dalar borde den säd växa och bära frukt som den store säningsmannen har sått. Och detta har skett för att ej dalarna skola säga till höjderna: Ni är onyttiga, ty i dalarna blir ofta rikligare frukt än på höjderna. Och höjderna behöva ej säga till dalarna: Ni är odugliga*. (Gud behöver båda. Amen).

Ps. 283: 8—10 eller 372: 1—4.

FJÄRDE SÖNDAGEN EFTER PÅSK

Ps. 114: 6—8.

OTRONS VÄNDA OCH TRONS GLÄDJE

"Kommen låtom oss vända om till Herren; ty han har sargat oss, han skall ock hela oss; han har slagit oss, han skall ock förbinda oss." (Hosea 6: 1).

Profeten Hosea visar, huru Guds faderliga tuktan länder till människans tillfrisknande, när människan tar åt sig Guds nådiga tuktan. Gud hade ofta och mycket försökt tukta Israels barn, ibland genom krig,

ibland genom hunger, men han måste ofta klaga att de ej togo åt sig hans tuktan, varav man även ser att mänskan ej är en sådan varelse som tar åt sig tuktan. Hellre flyr en köroxe framför piskan än mänskan. Hur ofta har ej Gud tuktat mänskligheten genom krig, hunger och dyr tid, men genom denna yttre

*Slutet förkommet.

tuktan har ingen bättring blivit av, utan fasthellre har mänskosläktet förhärdats ju mer Herren har slagit det. Likväl manar profeten Hosea Israels barn att återvända till Herren efter den hårda tuktan de fingo lida i yttre måtto, då deras rike förstördes, deras stad brändes ned och största delen av folket dräptes, och de som blevo kvar fördes som fångar till hednaland. Profeten Hosea manar dock folket att återvända till Herren och börja tjäna honom trognare än förut, då han predikar i nämnda ställe: "Låtom oss vända om till Herren, ty han har sargat oss, han skall ock hela oss; han har slagit oss, han skall ock förbinda oss."

Om nu denna tids kristna bara skulle taga åt sig ett uppbyggligt exempel av dessa profetens ord, och besinnade vad gott Herren har gjort dem då han har slagit dem med både utvärtes och (invärtes) andens tuktan, nämligen först genom uppväckelsen, då Herren har slagit dem genom samvetsplåga* med den järnspira varmed Kristus regerar över hedningarna. Och även genom utvärtes tuktan har Herren börjat aga oss. Om de kristna skulle taga vara på denna nådiga tuktan och återvända till Herren samt anförtrodde av allt hjärta både kropp och själ åt Herrens vård, så skulle icke så svåra frestelser och fruktan för jordisk nöd komma över dem. Men de som kämpa med otro förmå ej

tro så mycket, att Gud även genom yttre tuktan drager dem till sig och vill slita deras hjärtan lösa från världen. Men såsom barnet skyndar till förälderns famn ehuru föräldern har agat det, ty det har ingen tillflykt annorstädes, så måste även en kristen skynda sig i den himmelske Förälderns famn varje gång Fadern har tuktat honom. Om han därtill kunde kyssa Faderns ris och tacka för god tuktan, så skulle Föräldern taga honom i sin famn och kyssa honom och låta honom dia nåd från sina nådeflödande bröst*. Hårtill manar även profeten Hosea (i förut anförda ord).

De kristna ha dock ingen tillflykt annorstädes än hos den himmelske Fadern. Och då nu Föräldern har börjat tukta sina olydiga barn med dyr tid, och de kristna därvid få jämte hedningarna lida brist och umbäranden, så ha de kristna intet annat råd, än att skynda till Förälderns famn, såsom barnet som har blivit agat, och bedja, att dessa sista tidens lidanden måtte förkortas för de utvaldas skull.¹ Vi ha det hoppet och den tillförsikten till Gud, att Han ej skall lägga större börda på oss än vad vi kunna utihärda. Hör du, himmelens och jordens härskare, de bedrövades, ångerfullas och nödställdas suckan, Du vår Fader som är i himmelen.

*Se Ordförkl.: ånger, Förälder.

¹ Se Ordförkl.: eskatologi.

Evangelium: Joh. 16: 5—15.

Och nu går jag bort till honom som har sänt mig, och ingen av eder frågar mig vart jag går. Men edra hjärtan äro uppfyllda av bedrövelse, därför att jag har sagt eder detta. Dock säger jag eder sanningen: Det är nyttigt för eder att jag går bort, ty om jag icke ginge bort, så komme icke Hjälparen till eder, men då jag nu går bort, skall jag sända honom till eder. Och när han kommer, skall han låta världen få veta sanningen i fråga om synd och rättfärdighet och dom: i fråga om synd, ty de tro icke på mig; i fråga om rättfärdighet, ty jag går till Fadern, och I sen mig icke mer; i fråga om dom, ty denna världens furste är nu dömd.

Jag hade ännu mycket att säga eder, men I kunnen icke nu bära det. Men när han kommer, som är sanningens Ande, då skall han leda eder fram till hela sanningen. Ty han skall icke tala av sig själv, utan vad han hör, allt det skall han tala; och han skall förkunna för eder vad komma skall. Han skall förhärliga mig, ty av mitt skall han taga och skall förkunna det för eder. Allt vad Fadern har, det är mitt; därför sade jag att han skall taga av mitt och förkunna det för eder.

I dagens evangelium talar Jesus om att han skall fara till sin Fader, varför lärjungarnas hjärtan fyllas av sorg och bedrövelse, men han lovar åt dem en tröstare som skall leda dem till hela sanningen.

Med anledning därav skola vi denna nådens stund betrakta:

"Huru lärjungarnas hjärtan fyllas av bedrövelse, när Jesus säger att han skall lämna dem.

*Första betraktelsen
visar: Huru lärjungarna bli bedrövade då Jesus far bort.*

Då lärjungarna hade börjat följa Kristus i det hoppet, att de genom Kristus skola bli lyckliga i världen, så är det förklarligt att de bli bedrövade då han far bort. Då hände det på ett synligt sätt att Jesus for bort, till sin Fader genom döden. Lärjungarnas hjärta var då så hårt fäst vid världen, att de icke kunde låta bli att bli bedrövade då deras jordiska stöd dog bort. Jesus dog och lämnade lärjungarna i stor bedrövelse. Denna sak sker nu (andligen) på det sättet, att då de kristna äro fästade vid världen, så dör Jesus i deras hjärtan och därav få lärjungarna sorg, eller såsom Frälsaren säger i evangeliet att deras hjärtan bliva uppfyllda av bedrövelse, då de märka eller känna att Jesus är död.

Lärjungarnas hjärtan voro helt fästade vid världen när Jesus dog. Men efter hans död fingo de en hjärtans bedrövelse som ryckte deras hjärtan lösa från världen. Så sker det även nu. Då Jesus dör i de kristnas hjärtan för världskärlekens skull, då få de bedrövelse och en stor längtan efter Frälsaren. Men om ingen sorg kommer över de kristna då de känna att Jesus dör i deras hjärtan, då gå de helt till världen. Beklagligtvis har det gått så med mången i denna tid, att Jesus har dött i deras hjärta, och de

ha ej fått någon sorg över denna död, utan de ha varit nöjda med detta döda tillstånd: de ha icke gråtit och jämrat sig i saknaden av Jesu nåderika närvaro. Och deras Frälsare ligger nu i graven. Och några som gråta och jämra sig över Jesus död, förmå icke längre tro att han skall uppstå: de titta nog ned i graven men finna ej honom där heller.

Vad hjälper det dig Petrus, att du hoppar ned i graven och gräver i svetteduken, då du ej förmår tro att Jesus lever, ehuru han har blivit sedd av kvinnorna. Vad säger du Petrus, då kvinnornas Frälsare lever och din Frälsare är ännu död? Kvinnorna äro glada, men du är bedrövad. Kvinnorna tro, men du tror icke att han lever. Då du vet med säkerhet att Jesus är död i ditt hjärta, men känner icke med säkerhet att han lever, ehuru du skulle önska att han vore levande, så måste du med denna kunskap fara ned i dödsriket, oaktat du gråter och jämrar dig, oaktat du är storligen bedrövad, oaktat du skulle förundra dig och grubbla med ditt förnuft, huru Jesu kropp har kommit bort från graven. Allt detta undrande, hoppande ned i graven och grävande i svetteduken hjälper dig icke till saligheten, så länge din Frälsare är död. Oaktat du för den stora bedrövelsen icke kan helt gå till världen, kan du för din otros skull ej heller slippa till himmelen.

*Andra betraktelsen:
Hur skola bedrövade lärjungar få glädje över Jesu uppståndelse?*

Vi veta med säkerhet att alla Jesu lärjungar ha blivit bedrövade över Jesu bortgång. Men få nu alla glädje av hans uppståndelse? Jo, alla som i sanning ha börjat efterfölja Kristus, men denna glädje få ej alla på samma gång. Maria Magdalena först, som älskade Jesus så mycket i den spetälske Simons hus, hon som hade fått så mycket förlåtet och som utgöt kostelig nardusolja på hans huvud. Denna gamla sköka får först se och igenkänna den store Korsbäraren och törnekrönte Konungen uppstånden. Men tänk icke, du gamla horkona, att du alltid skall vara den bästa kristna, fastän du på påskdagen har först fått se Herren. Icke har du den andekraft, att du kan bäst befrämja Kristi församling. Du är icke den klippa på vilken Kristus har lovat bygga sin församling. Men Petrus är den klippa på vilken Kristus har lovat bygga sin församling. Och Johannes är den lärjunge som Jesus älskar. Ehuru du är den första för vilken Kristus uppenbarade sig, så är du fördenskull icke den bästa kristna. Ehuru nu Petrus och Johannes gråta och jämra sig, och du har glädje, nog skall Herren uppenbara sig även för dem, och deras bedrövelse skall taga slut. Därigenom skola lärjungarna bli hänförda, när de se Herren. Men

Tomas som ännu går sina egna vägar och icke hålls med de andra lärjungarna i de kristnas möten, när skall han få se Kristus? Jag tänker att han icke får se Herren förr än han kommer till lärjungarnas möte.

Om Tomas förblir ensam och söker Kristus i ensamheten, månn tro Kristus kommer för att uppsöka honom där? Jag tänker, Tomas, att du först måste komma till de kristnas möte, innan Kristus kommer för att visa sina sår. Ingalunda blir du delaktig av uppståndelsens nåd, innan du kommer till församlingen. Huru du än må läsa i boken i ensamheten och hålla böner hemma, ingalunda blir du där kristen. Men kom först till de kristnas möte och sök först församlingen, innan du finner Kristus. Och vi ha det hoppet, att Tomas som har en hjärtlig och sann sorg över Jesu död, skall se och tro att Jesus ännu lever, då han kommer till lärjungarnas möte och är tillsammans med dem.

Men Nikodemus och hans tros-

O giv oss, Herre, av den tro, som sorgerna betvingar, som lyfter oss till ljus och ro på starka örnavingar, som talar mäktigt till envar och bär oss under färden, som härlig tröst i tyvlen har och övervinner världen.

Ps. 320 eller 112: 7, 8.
(Ps. 357: 1).

bröder som med sin dygd lägga Kristi kropp i den döda trons grav och gå raka vägen till Gud och icke komma till dessa dårars hus som gråta och jämra sig — de må vara aldrig så oklanderliga inför världen och ej ha samtyckt till världshopens gärning och råd som ropar "korsfäst" — för dem blir Kristus varken i denna eller den tillkommande världen levande, utan deras Frälsare förblir i graven nu och till evig tid. Icke ha de en hjärtlig sorg över Jesu död, ej heller någon glädje av hans uppståndelse. *Men de få själar som hålla sig samman, gråta och jämra sig över Jesu död, längtande efter Jesu nåderika närvaro, de få känna uppståndelsens glädje, de undfå den Helige Ande, de få kraft att predika evangelium för allt skapat.* Och de skola följa Jesu blodiga fotspår till Sions berg, varest de få skåda den store Korsbäraren och njuta saligheten av Hans beskådande, nu och i evighet. Amen!

BÖNSÖNDAGEN

År 1848. Ps. 337: 1—4.

OLIKA HJÄRTANS BÖN

I bedjen men I fån intet, ty I bedjen illa, nämligen för att kunna i edra lustar förslösa vad I fån. (*Jak. 4: 3*).

Den ädle aposteln Jakob bestraffar här sådana människor som bedja Gud endast om sådant som hör till detta jordiska liv men icke bedja om det som vore nödvändigare och nyttigare för själen, nämligen andliga ting såsom tro, hopp och kärlek. Den som sitter fast i världen beder Gud endast om jordiskt gott som duger till kroppens uppehälle, men själens oförgångliga goda saknar icke den världsliga mänskan. Vi veta att varje hedning tackar då han fått äta sig mätt, men inte tackar alla för Guds ord som de höra, tron som de fått eller för kärleken, som de fått känna. Sorglösa människor, i synnerhet den döda trons bekännare, läsa mycket böner, ehuru det är ovisst om dessa böner komma från hjärtat eller buken, då de böja sina knän och tacka Gud med mångahanda böner och tacksägelse såsom fariséerna, som läsa långa böner för att människorna skall se huru fromma de äro. Eljest är deras liv just inte kristligt, då de nämligen ibland tacka, ibland förbanna, ibland välsigna, ibland banna, ibland bedja och ibland slåss¹.

¹ Se Ordförklaringar.

Utan möda har den sorglöse fått nåd. Nu beder han, att Gud måtte bevara hans tro, så att ingen skall få röva bort hans döda tro. Hör Gud sådana böner? Säkert hör dem världens gud som med den döda tron bedrager människor? Då nu den rike tackar Gud för vad han med mammons hjälp har samlat ihop och beder städse, att Gud ännu måtte hjälpa honom att med falskhet vinna mer, så tror han att han nu har läst en hjärtlig och för Gud behaglig bön. Då en fattig, vars största omsorg gäller buken, tackar Gud för att han med andras hjälp fått fylla sin buk och beder städse att han fortfarande skall få vara lat och leva av andra människors möda, så tror han att han har läst en rätt och Gud behaglig bön. Men den blinde stackarn vet ej till vem han beder. Och när brännvinsgrossisten tackar Gud för den vinst han fått genom brännvinshandeln och städse beder att Gud ville välsigna hans affär, då har även han läst en vacker och för sin själ uppbygglig bön.

När åter dygdiga människor tacka Gud för att de ej äro så dåliga som andra mänskor, så förstår man att deras bön är synnerligen vacker i världens tycke. Kanske de även

själva tro att en sådan bön borde behaga Gud, fastän Frälsaren säger att fariséns bön icke kunde rättfärdiga honom, då han nämligen prisade sig själv men ej Gud. Men den döda trons bekännare, som läsa så mycket, välsigna så vackert, bedja så ödmjukt, så ivrigt tacka för maten, kan någon enda säga, att inte deras bön behagar Gud? Jo, säkert, om den kommer från ett ödmjukt och förkrossat hjärta. Men när har deras hjärta blivit förkrossat? När har de haft en sann ånger och gjort sann bättring? De vet icke själva, när det skulle ha skett. De flytta alltid sist den sak som borde göras först, och sålunda äro deras böner behagliga för världens furste, som har lärt dem att stjäla nåd. Alla dem gälla nu dessa Jakobs ord: "I bedjan men fån intet, ty I bedjen illa, nämligen för att kunna i edra lustar förslösa vad I fån."

Vems böner duga då för Gud, då dygdens och den döda trons böner icke duga? I dagens evangelium få vi höra vems böner som duga, blott vi toge vara på Frälsarens ord, då Han lär sina lärjungar att bedja i Hans namn, nämligen för hans förtjänsts skull, för hans oskyldiga pina och död, för all den vederböda och ångest som han har lidit och uthärdat för vår skull. Men kan någon annan än ett förkrossat hjärta uppsända sådana suckar som behaga Gud? Kan någon annan än en botfärdig och troende själ lita på

hans förtjänst och bedja i Hans namn? Om den döda trons bekännare kunna bedja med munnen, kunna de dock icke av hjärtat sucka: "Abba, kära Fader!" Ty de känna icke sitt hjärta, om det är hårt eller mjukt, kallt eller brinnande, sjukt eller friskt. Vår avsikt vore att i dag betrakta, vem det är som kan med ödmjukt och förkrossat hjärta bedja Fadern i Jesu namn, om Herren Jesus ville giva bönen kraft åt beklämda hjärtan, att deras böner måtte höras från helvetets djup ända till himmelen, suckande med de utvalda barnens ande: "Abba, käre Fader i himmelen."

Evangelium: Joh. 16: 23—33.

Jesus sade: "Santerligen, santerligen säger jag eder: Vad I bedjen Fadern om, det skall han giva eder i mitt namn. Hittills haven I icke bett om något i mitt namn; bedjen, ock I skolen få, för att eder glädje skall bliva fullkomlig.

Detta har jag talat till eder i förtäckta ord; den tid kommer, då jag icke mer skall tala till eder i förtäckta ord, utan öppet förkunna för eder om Fadern. På den dagen skolen I bedja i mitt namn. Och jag säger eder icke att jag skall bedja Fadern för eder, ty Fadern själv älskar eder, eftersom I haven älskat mig och haven trott att jag är utgången från Gud. Ja, jag har gått ut ifrån Fadern och har kommit i världen; åter lämnar jag världen och går till Fadern."

Då sade hans lärjungar: "Se, nu talar du öppet och brukar inga förtäckta ord. Nu veta vi att du vet allt, och att det icke är behövt för dig att man

frågar dig; därför tro vi att du är utgången från Gud." Jesus svarade dem: "Nu tron I? Se, den stund kommer, ja, den är redan kommen, då I skolen förskingras, var och en åt sitt håll, och lämna mig allena. Dock, jag är icke allena, ty Fadern är med mig.

Detta har jag talat till eder, för att I skolen hava frid i mig. I världen liden I betryck; men varen vid gott mod, jag har övertunnit världen."

Vi ha i det föregående talat om de sorglösas bön, nu skola vi med Guds nåd tala om de väcktas eller botfärdigas och benådades böner och visa:

Huru de botfärdiga och benådade bedja Herren i Jesu namn.

Men härvid böra vi bemärka: 1: Hårda hjärtan, 2: Veka hjärtan, 3: Kalla hjärtan, 4: Onda hjärtan, 5: Uppblåsta hjärtan, 6 Förkrossade hjärtan.

Hjälpe Gud, att de hårda hjärtana måtte vekna, de kalla bli varma och de uppblåsta bli förkrossade.

1: *Hurudana böner uppstiga ur hårt hjärta?*

Första tecknet till ånger är att hjärtat känns hårt. Detta visar att den Helige Ande har börjat bulsa på det med lagens hammare. I sitt naturliga tillstånd känner ej människan hurudant hennes hjärta är. Somliga sorglösa tro att deras hjärta är gott. Andra tro att det är vekt. Särskilt tro den döda trons bekännare så och känna sitt hjärta vara vekt, när det predikas så att de na-

turliga böjelserna smörjas med honung eller med stulen nåd och den döda trons smörjelse. Då börja de naturliga böjelsernas tårar rinna från ögonen som en söt sirap, och den döda trons slem börjar drägla ur munnen, särskilt då brännvinet stiger i huvudet och uppmjukar Adams* hjärta. Visserligen äro de tårar som flyta ur gammal Adams ögon intet annat än ormtårar. De falla som hagel på isgatan. Inte verka de tårarna något till hjärtats förbättring eller sinnets förändring. Nog förblir människan för deras skull en hedning. Men då människan vaknar av den Helige Andes bultande, då känner hon hjärtat hårt och kallt. Inte kan hon längre gråta, inte bedja, inte ens mycket sucka.*

Men jag tror att den människa, vars hjärta är hårt, är närmare himmelriket än den naturliga människans veka hjärta. Ej så att hon skulle med det hårda hjärtat slipa in genom himmelens dörr, utan därför att hon har börjat känna sitt hjärta hårt, ont och elakt, vilket hon ej förut har känt. Ehuru människan i detta tillstånd ej kan gråta eller klaga, ropa med barnasinne eller bedja rätt i Jesu namn, så har hon dock ett hemligt suckande och längtan att det hårda hjärtat måtte bli bättre. Den som känner sitt hjärta hårt, ont eller elakt, kan ej mer bedraga sig själv med den falska

*Se Ordförkl.: Adam, resp. uppvaknande.

tron att hjärtat är gott och vekt. Inte kan hon mer lita på sin dygdighet, ej heller mer stjäla nåd. Hon känner tydligt att hon icke med ett sådant hjärta kan behaga Gud. Och dock är hon närmare Gud än i sorglöshetens tillstånd, ty i det tillståndet trodde hon sig vara den bästa kristen, Guds bästa vän och Jesu bästa lärjunge. Men efter väckelsen, då hjärtat känns hårt, ont och elakt, får hon den insikten, att hon har hatat Gud men icke älskat. Hon har älskat världen men icke Gud; hon har varit djävulens bästa vän men icke Guds. Och trots att hon nu i väckt tillstånd ej kan älska Gud, ej ropa med utvalda barns sinne, därför att Frälsaren är ännu alltför långt borta, är hon ändå närmare himmelriket än förr, ty de falska salighetsgrunderna ha nu bortrövats från henne. Inte är hon längre dygdesam, ej heller kan hon tro att Gud bryr sig om henne. Hon börjar redan känna² (domen).

2: *De veka hjärtana.* När hjärtat har blivit vekt, och kärlekens och tacksamhetens tårar ha börjat rinna och bönerna börjat stiga upp från djupet till himmelen, då räknar också Herren varendaste tår som rinner från den benådades ögon; inte äro suckarna förgäves, ty de komma icke av intet. Men ej heller tårarna äro förgäves, då de komma från nådehungrande människors ögon. Ty suckarna äro

² Se Ordförkl.: ovärdig.

barkbröd och tårarna tjäna som sås åt korsbäraren.

3: *Huru och hurudana böner komma från kalla hjärtan?*

Ehuru väckta själar klaga att hjärtat är kallt, så är dock ej hjärtats köld sorglöshetens kännetecken, utan den är en av hjärtats mångahanda växlingar, som följa på varandra och innebär att syndaren känner att hjärtat ej är som det borde vara. Men fastän hjärtat ej är så varmt, så gott, och så kärleksfullt som syndaren skulle önska, så är det i det tillstånd att det behöver bättring. Syndaren känner, att han med kallt hjärta saknar börens kraft och fromhet, tro och kärlek. Ett kallt hjärta betyder, att något fel är däri, vilket det sen kan vara. Men har den döda tron, som har så mycken tro och så mycken kärlek och så mycket böner, att ingen enda väckt människa kan uppräknas det, har den någonsin klagat över att den har ett kallt och ont hjärta? Aldrig höra vi den döda trons bekännare klaga över att de ha något fel i hjärtat, men det hör vi dem upprepa, att de tro på Frälsaren, att de älska Honom och att de kunna bedja när som helst. Aldrig ha de någon nöd med hänsyn till hjärtat. Icke ha de brist på tro, kärlek eller böner. Märkvärdigt vad de äro rika! När en nådetiggare ej känner sig ha denna andliga rikedom utan all slags brister och fattigdom, så undras blott om det icke

är stulet gods all den tro och kärlek som de (förra) berömma sig av.

Ehuru ett kallt hjärta icke har böns kraft, kan där finnas något hopp att hjärtat en gång förändras och blir brinnande, ty ett mänskohjärta har man inte i handen så att man kunde steka det som ett köttstycke framför elden. Men om Gud värmer hjärtat med sin nåd, då blir det varmt. Till den döda trons beännare är sagt i Uppenbarelsebooken: "Då du är ljum och varken varm eller kall, skall jag utspy dig ur min mun" (Up. 3: 16).

4: När hjärtat är brinnande, då komma därur brinnande böner. . . .

Då är också Frälsaren helt nära, ehuru en botfärdig människa ej alltid ser eller känner honom. Då Frälsaren gick med två lärjungar på Emausvägen och förklarade Skriften för dem och fastän deras ögon voro förhållna så att de ej kände honom, sade de: "Voro icke våra hjärtan brinnande i oss, då han förklarade för oss Skriften!" Ofta händer det att en väckt människas hjärta känns brinnande och då är Frälsaren alldeles nära, ehuru människan ej känner honom. *Ett brinnande hjärta för med sig andakten, värmen, ivern, och då gives böns kraft; så bli även bönerna brinnande. Men icke alltid finns böns kraft fastän hjärtat är brinnande. Dock ger detta hjärtats tillstånd andlig klarhet, iver och andakt och mod att tala (om andliga ting). Ett*

brinnande hjärta ger stor kraft att kämpa mot världen. Jesus säger om detta hjärtetillstånd: "Jag har kommit för att tända en eld på jorden, och huru gärna ville jag icke, att den redan brunne!" (Luk. 12: 49). Och Johannes Döparen säger: "Efter mig kommer en som skall döpa eder i helig ande och eld" (Matt. 3: 11).

Lärjungarna på Emausvägen voro ännu i bedrövelse och tvivel då deras hjärtan voro brinnande. Inte kände de ännu Jesus, fastän han gick mellan dem och förklarade Skriften. Så kan ännu mången sorgsen själ ha tvivel, ehuru han är brinnande. Men varför uppenbarade ej Frälsaren sig genast för dem, innan han hade förklarad Skriften för dem? Frälsaren vill säkert genom detta exempel låta alla väckta och sorgsna lärjungar veta, att de måste studera Guds ord och särskilt betänka de ställen som tala om Frälsarens lidande, död och uppståndelse, att de måtte rätt förstå alla de skriftställen som höra till kristendomen. Ty om blott bekymmer och sorg behärskar hela hjärtat och någon förståelse av Guds ord ej blir av, så förhållas de sorgsna ögon genom tvivlen så att de ej känna Frälsaren, ehuru han är alldeles bredvid. De tvivla så starkt om Guds nåd, att icke Guds ord som förklaras för dem kan borttaga deras otro eller besegra den. Egenrättfärdigheten och det naturliga

förnuftet komma med sådan otro, att de ej längre kunna tro, huru man än visade dem skriftställen som visa att Kristus måste lida allt detta för elända och fattiga syndares återlösning. Härav ser man att en väckt själ kan vara i stor sorg, saknande Jesus och på samma gång ha svåra tvivel, ehuru han är brinnande. Dock har han i detta tillstånd brinnande suckar efter Jesus och brinnande tårar och brinnande längtan efter nåd.

5: Hurudant tillstånd är det, då hjärtat är upplåst?

Det är klart att av ett upplåst hjärta kommer högmod, otålighet och knorrande. I detta tillstånd tål man varken sig själv eller andra. Alla sorglösa människor ha upplåsta hjärtan. Men de sorglösa känna aldrig att de ha fel i hjärtat, huru uppsvällt hjärtat än må vara och hur än därur skulle framkoka som ur en dryckesgryta* stora ord, högfärdiga later, hotelser och svordomar. Först i det väckta stadiet börjar människan känna upplåsthetens fel; men ehuru detta blir henne till stor plåga, då hjärtat stiger upp i bröstet och vill tränga ut, kan han ej själv bota detta. Men om hjärtats upplåsthet blir en plåga så strävar hon att bli befriad från de frestelser, de onda tankar som ett upplåst hjärta för med sig. Det är nämligen så stor skillnad mellan en sorglös och en väckt människa, att den sorglösas samvete aldrig be-

straffar henne, hur hårt och upplåst hjärtat än är. Men en väckt människas samvete bestraffar henne för att hjärtat ej är i rätt tillstånd. Samvetet bestraffar hjärtats hårdhet, elakhet, upplåsthet, och därför känner en väckt människa, att om Frälsaren ej hade kommit till världen hade alla människor gått förlorade. Och då en sådan botfärdig själ råkar i nöd för sitt hjärta som känns ibland kallt, ibland hårt och ibland upplåst, då känns Frälsaren ännu vara långt borta ehuru han är bredvid. Han tyckes vara så hög, fastän han är så förstående. Han tyckes vara så helig att en syndare ej vågar nalkas honom. Men den döda tron ligger var dag i Frälsarens sköte. Han är Jesu bästa vän. Han har ej sådana frestelser, som plåga de väckta. Varför har den döda trons beännare så fridfullt samvete? Varför klaga de aldrig över djävulens anfäktelser? Naturligtvis därför att fienden låter dem vara i fred. Inte vill han oro dem som äro helt i hans våld. Men väckta själar söker han riktigt koka och steka genom onda tankar och mångahanda frestelser och särskilt genom tvivel, så att han finge dem att vända sig till den breda vägen, att de måtte sluta att sträva framåt.

6: Ett förkrossat hjärtas suckar äro enligt Skriften Gudi behagliga.

På flera ställen i Gamla Testamentet tala profeterna om ett ödmjukt och förkrossat hjärta, varav

vi förstå att hjärtat måste bli ödmjukt och förkrossat, innan en botfärdig själ kan rätt bedja och möjligen taga emot nåd. Men frågan är: Hur skall hjärtat bli förkrossat, då det ibland är hårt, ibland kallt, ibland ont, ibland brinnande och ibland uppblåst? Så kan man förstå, att en väckt människa under så mångfaldiga växlingar känner sitt hjärta bli sjukt och nedtryckt, så att hon till sist ej vet annat råd än att fly till Frälsaren och bedja om Hans hjälp. Detta var just den Helige Andes avsikt, att den väckte måste komma i nöd så att han ej längre kan komma någonstades förbi Frälsaren. Egenrättfärdigheten har så länge pinat de väckta, att de slutligen se döden och förtappelsen framför sina ögon om ej hjälp kommer från Frälsaren. Men de få ej rätt kraft till bönen förrän i sista livsfaran. De försöka först gå förbi Frälsaren, de ville nämligen bli värdiga att mottaga nåd, de ville förtjäna nåden, ibland med självgjord bättring, ibland med ångern, och då det ej går att förtjäna nåden, falla de slutligen i tvivel och tänka att det ej mer är möjligt att försöka, då människan aldrig blir värdig. Men om du ångrande själ inte vill taga emot nåd utan förtjänst så var då utan och du får gå till förtappelsen. Ettdera måste du göra, antingen går du till förtappelsen eller sänker dig under nåden. Någon annan utväg finns icke. Tag därför emot nåden

av nåd men icke efter förtjänst.

Slutsats: I alla dessa växlingar som en väckt människa känner se vi den Helige Andes verkningar, fränsett tvivlen som ej är den Helige Andes utan egenrättfärdighetens verk. *Men att en väckt människa känner sitt hjärta hårt, kallt, brinnande, elakt, ont, uppblåst, styggt, motsträvigt, stolt, argt, orent, allt detta är målat i Bibeln. Och ehuru Gamla Testamentets människor redan förut ha erfarit, att människans hjärta är listigt och illfundigt, att människans hjärta är ont ifrån barndomen, att från hjärtat komma alla onda tankar o. s. v., hade människan ingalunda trott detta, innan hon själv genom den Helige Andes verkan får känna och erfara det. Detta är just den Helige Andes avsikt, att människan måste genom egen erfarenhet känna sitt hjärta. Eljest hade hon inte trott, att människan är så ond som hon är, inte hade hon trott att endast genom nåden och försoningen kan människan bli salig.*

Därför uppmanade Frälsaren sina lärjungar att bedja Fadern i Hans namn, som har förvärvat nåden och saligheten åt botfärdiga och förkrossade själar med sin möda, pina, ångest, död och uppståndelse, för att vi som hava fått Anden såsom förstlingsgåva, måtte få del i Hans nåd utan att köpa och förtjäna, endast genom tron. Amen.

Ps. 336: 1—4.

KRISTI HIMMELSFÄRDS DAG

(1855). Ps. 125: 1—4.

DE TROGNA SKOLA SKÅDA DEN HIMLAFARNE I HÄRLIGHETEN

Därefter, sedan Herren Jesus hade talat med dem, blev han upptagen till himmelen och satte sig på Guds högra sida. (Mark. 16: 19).

Lammet, som blev slaktat, är värdigt att mottaga makten, så ock rikedom och vishet, och starkhet och ära, och pris och lov". (Uppb. 5: 12).

Vi hörde av den upplästa texten, huru man i himmelen lovar det slaktade Lammet, emedan Han blev befunnen värdig att bryta de sju inseglen. Men på jorden höras ej många lova det slaktade Lammet, då även de få själar, som genom Lammet äro återlösta från syndens, dödens och djävulens våld, icke förstå lova Honom (den himlafarne) så som de skulle önska.

Visserligen ha somliga världsvise skrivit mycket om den förvandling som har skett genom kristendomen. Det är i sig själv en god sak, att människorna icke längre offra sina barn åt avgudar såsom hedningarna som icke veta något om den yttre kristendomen. Det är även i sig en god sak, att den yttre gudstjänsten hålles vid makt, att barn undervisas att läsa i bok, att Herrens nattvard firas och annat sådant. Men judarna och hedningarna hålla också gudstjänst, de påviska hålla gudstjänst och grekerna hålla likaledes gudstjänst.

Men vad hjälper denna utvärtes gudstjänst, då hjärtats och sinnets förvandling icke sker, då alla dessa yttre ceremonier icke nå längre än till skallen? Ingen är så trägen att bedja och buga sig som greken; men girighetens och högfärdens djävul frestar honom, så snart han uppstår från sin bugning. Och vad bättre äro de som äro uppfostrade i Luthers tro och vilka ej längre bry sig ens om den utvärtes gudstjänsten knappast så mycket, att de skulle föra sina barn till dopet och besöka kyrkan ens på böndagarna eller läsa Skriften på söndagarna och tro att Gud icke låter gåcka sig.

Hur mycket lova de Guds Son, vilka med levernet förneka vad de bekänna med munnen? Alla tro nu, att Guds Lamm är dödat. Men icke mången tror att Guds Sons blod blir förtrampat genom ett ogudaktigt leverne, och att gammal Adam* måste dödas och förgöras. Alla tro nu, att Guds Sons blod är utgjutet för dem. Men den yttre kristendomen är ej bättre än hedendomen, emedan kristendomens kraft icke får komma till hjärtat och icke får verka hjärtats och sinnets förvandling.

Vi höra i den heliga texten, att man i himmelen giver åt det slakta-

*Se Ordförklaringar!

de Lammet tack och ära och lov. Men på jorden äro de högst få som kunna lova Gud. Ty även de som skulle ha lust att lova ha svag tro, lite tro, otro och äro tvivlande, och världskärleken vill tränga in i hjärtat och svåra frestelser komma från det egna köttet, så att ej ens de botfärdiga orka betrakta det slaktade Lammets sår så ofta som de borde. Inte orka de botfärdiga betrakta huru den stora världsulven har rivit och sargat Guds Lamm, som borttager världens synder.

Om ett av ulven dräpt får föres från skogen, samlas alla byns barn att beskåda det, men om Guds slaktade Lamm föres från Golgata, samlas endast Guds barn att betrakta märkena efter tänderna. Endast de (Guds) barn samlas som ha ett medlidsamt hjärta, som jämra sig för hjärtats vekhets skull, då Guds Lamm dräpes, och som alls icke ville tillstodja att sådant finge ske. De barn, säger jag, som jämra sig av medlidande och förbarmande då de se huru världens narrar pina det oskyldiga Guds Lamm intill döden, de Guds barn samlas för att skåda den av ulven dödade kroppen. Och märken efter tänderna synas ännu, färska sår i händer, fötter och i sidan.

Skåden, mina barn, Guds Lamm, som borttager världens synder, sen huru han är sargad, och huru märkena efter tänderna synas alltfört. Springen inte ute i byn utan stan-

nen hemma och skåden Guds Lamm, som borttager världens synder, huru ulven har rivit och sargat honom, huru djävulens barn ha pinat det oskyldiga Guds Lamm! Ni har lust att springa ute; har ni då inte lust att skåda, huru Guds Lamm dräpes? Ni har ju eljest lust att titta på, då ett lamm slaktas, som ej har något klagoljud. Kommen nu att betrakta den av ulven dräpta kroppen, att ni åtminstone den stunden skullen stanna hemma och bli förskräckta! Skåden de färska såren i Guds Lamms huvud, i händerna, i fötterna och i sidan! Sen huru ulven har rivit och sargat honom!

Detta Guds Lamms skådande är bättre än det onyttiga skojandet med världen, där tankarna flyga världen runt, varest man ser all världens fåfånglighet. Kommen ihåg, barn, att Föräldern inte tål eder lättsinnighet. Inte vill Föräldern se eder fåfånglighet då ni leker och stöjar så mycket, att han ej får någon ro för sina öron för edra fåfångliga lekar, edert oväsens och pladders skull. Då Föräldern en eller två gånger säger till, så torde snart ett strängare straff komma, om ni ännu bråkar.

Men skådandet av Guds Lamm är nyttigt för eder, ty det kan väcka edra samveten att besinna huru det oskyldiga Guds Lamm pinas. För edert lättsinne, eder fåfånga och edert onyttiga leverne får Guds

Lamm lida denna plåga. Om detta skådande av Guds Lamm skulle hos eder verka sorg och saknad så skulle ni inte längre kunna vara så lättsinniga, ni skulle inte orka springa ute och bråka så mycket, ni skulle inte orka leka så och älska världens fåfånglighet.

Ni skulle snarare börja gråta och längta, att även ni måtte med himmelens änglar få sjunga den nya sången till Gud och Lammet på Sions berg, där de etthundrafyrtiofyra tusen tecknade sjunga seger-sång för Herren och lova och ära det slaktade (himlafarna) Guds Lamm, som med sitt eget dyra blod har borttagit deras synder.

Ty han är det oskyldiga Lamm,

som gör Sions dotters händer vita som snö. När hon tvär sina händer i Lammets oskyldiga blod, då bli hennes händer och hennes skepnad vita som snö, och alla blodsskulder bliva borttagna från hennes kläder.

Två nu, Sions dotter, dina händer och ditt ansikte i det oskyldiga Guds Lamms blod, att du må bliva vit som snö i Sions Konungs åsyn, att du må vara värdig att kallas bruden i Lammets bröllop och att dansa med änglarna på det rena golvet i himmelens sal och sjunga den nya psalmen till Gud och (det himlafarna) Lammet. Amen. Hal-leluja.

Ps. 126: 2—5.

SJÄTTE SÖNDAGEN EFTER PÅSK

År 1851 (?) Ps. 137: 4—6.

DEN TRO SOM ÖVERVINNAR VÄRLDENS HAT

Förundren eder icke, mina bröder, om världen hatar eder. Vi veta, att vi hava övergått från döden till livet, ty vi älska bröderna. — Icke som Kain, som var av den onde och slog ihjäl sin broder. Och varför slog han ihjäl honom? Därför att hans egna gärningar voro onda och hans broders gärningar rättfärdiga. (*Joh. 1 3: 13, 14, 12*).

Detta har aposteln Johannes skrivit till de första kristna, när värl-

den redan började förfölja de kristna. Han tog Kain som exempel på en brodermördare. Han säger att Kain dräpte sin broder, därför att Kains gärningar voro onda men hans broders rättfärdiga. Och detta andliga hat har varit Kains köttliga bröders kännetecken så länge världen har stått. Kains hat har ännu icke upphört. Kains bröder

och släktingar bära alltid andligt hat i hjärtat. Aposteln Paulus vittnar ock att Abraham hade två söner, den ene med tjänstekvinnan, den andre med den fria hustrun. Men liksom då den, som var född efter köttet, förföljde den som var född efter anden, så sker det ännu. Ej heller Kain vredgades på sin broder av annan orsak än för kristendomens skull. Så betygar aposteln Johannes i ovannämnda ord, att Kains gärningar voro onda men hans broders rättfärdiga. Detta vill ej Kains släktingar höra, att deras gärningar äro onda utan de vill visa att de kristna själva äro orsak till att de bli förföljda. Judarna sade nämligen till Pilatus: "Vore han icke en illgärningsman, så hade vi icke överlämnat honom åt dig". Men inte funno de hos honom annat fel än att han förleder folket, och att han säger sig vara Guds Son.

Men djävulens träl är sådan, att när han anklagar de kristna inför överheten så talar han inte ett halft ord sanning utan ljuger på de kristna så mycket, att överheten skulle vredgas på denne folkuppviglare, vilken världens barn anklaga. Men inte sade judarna genast på vad sätt han förleder folket. Folkuppviglare kallas ock den som far omkring och förtalar överheten inför folket och klagar att den makthavande är falsk, att man pålagt alltför tung skatt osv.

Sådana folkuppviglare finns nu

på många håll, och de uppvigla folket till uppror mot överheten. Men icke har Frälsaren ej heller någon kristen uppmanat folket till uppror, utan fastmer ha de manat till lydnad mot överheten. Judarna beskyllde Jesus även för att han skulle ha förbjudit folket att betala skatt till kejsaren. Naturligtvis trodde de att landshövdingen nu skulle vredgas på Jesus, då de drogo fram saker som stredo mot kejsarens bud. Men landshövdingen blev ej vred, ty han visste att överstepräster hade av avund överlämnat Jesus åt honom. De anklagade Jesus även för att Han sagt sig vara konung Kristus. Men det var lögn alltsammans vad de sade, ty då Jesus hade sagt sig vara Guds Son och Kristus, mente han icke en jordisk konung. Och så ljuga djävulens barn alltför på de kristna så att överheten skulle börja förfölja dem. Men inte yppade judarna för Pilatus, varför de så hatade Jesus. Inte yppade de att Jesus hade skällt dem för ett horiskt släkte och huggormars avföda. Judarna låtsades endast nitälska för Gud och sanningen. Men vår tids judar äro så dumma, att de beskylla de kristna för att de äro så svåra till att skälla ärbara människor för skökor och tjuvar, ehuru den tidens judar hatade Jesus delvis därför att han verkligen hade kallat dem ett horiskt släkte och huggormars avföda samt även sagt: "I ären av den fa-

den djävulen". Sådant skällande berör dygdiga och ärbara människor mycket illa, vilka från barn- domen vant sig att tro att Gud är deras fader. Ehuru judarnas hat satt i gallan,* yppade de ej detta för överheten utan låtsades ivra för överheten och även för Gud, då de slutligen sade att Jesus hade smädat Gud och sagt sig vara Guds Son. Det kunna djävulens trälars ej tåla, att de kristna bekänna sig vara Guds barn. Ty hedningarna unna icke andra att ha det bättre ställt än de själva. Fastän Pilatus var hedning och intet visste om Bibeln, hade han dock så pass förstånd att han ej ville döma Jesus utan skuld.

Nu har samma andliga hat upp- tänts i världsbarnens hjärtan som då mot Frälsaren. Kains bröder och släktingar ha vredgats på sin broder för offrets (religionens) skull. De måste anklaga de kristna hos överheten och ljuga om dem, att de äro falska profeter och villoandar och ge inte längre samvetsfrid åt ärbara människor. Men Johannes skriver till de kristna som världen alltid hatat: "Förundren eder icke om världen hatar eder. Ty vi veta att vi hava övergått från döden till livet". Om nu de kristna skulle förbli fasta i sin heligaste tro och alltid vore förvissade om sin barnarätt, så skulle de säkert kunna med gott mod bära Jesu kors intill döden och frimodigt bekänna för hela

*Se Ordförkl.: dödssynder!

världen vilken trosgrund de hava. Och då alla tidens tecken visa, att djävulen och världen icke torde nu mer än förr skona de kristna, som bekänna sanningen och upphöja Jesu namn, så vore det väl det bästa rådet att de få själar som hålla fast vid sanningen skulle bedja den store Korsbäraren som har burit alla världsbarnens hat, att Han ville med sin nåd styrka de sanningsvitnen som förkunna Hans namn, att de måtte orka bära Hans kors och följa Hans blodiga spår till Golgata, om den nådefulle Herren Jesus hade funnit oss värdiga att lida något för Hans namns skull, vår Fader som är i himmelen.

Evangelium: Joh. 15: 26—16. 4.

När Hjälparen kommer, som jag skall sända eder ifrån Fadern, sanningens Ande, som utgår ifrån Fadern, då skall han vittna om mig. Också I kunnen vittna, eftersom I haven varit med mig från begynnelsen." Detta har jag talat till eder, för att I icke skolen komma på fall. Man skall utstötta eder ur synagogorna; ja, den tid kommer då vemhelst som dräper eder skall mena sig därmed förrätta offertjänst åt Gud. Och så skola de göra, därför att de icke hava lärt känna Fadern, ej heller mig. Men detta har jag talat till eder, för att I, när den tiden är inne, skolen komma ihåg att jag har sagt eder det. Jag sade eder det icke från begynnelsen, ty jag var ju hos eder.

Frälsaren förutsäger mycket svårt lidande för sina lärjungar. Han säger: De skola bannlysa eder, "Ja den tid kommer, då vemhelst

som dräper eder skall mena sig därmed förrätta offertjänst åt Gud". Vi skola med ledning av dessa ord eftertänka:

Varför äro världens barn så hätska mot Jesu lärjungar?

Vi ha hört i kyrkohistorien, att (nästan) alla Jesu lärjungar ha blivit dräpta för kristendomens skull. Endast Johannes dog på sjuklägret. Hedningarna hade kastat honom i en kokande oljekittel. Men då den kokande oljan icke skadade honom, förde de honom på en ö mitt i havet. Men han dog ej heller där, utan såg där den uppenbarelse som han skrev till de kristna till tröst och för att styrka dem i deras allraheligaste tro. Då nu Jesu lärjungar voro dräpta, började hedningarna hata och förfölja de kristna. Och denna svåra förföljelse varade trehundra år. Men därefter upphörde förföljelsen. Och varför upphörde den då? Icke upphörde väl förföljelsen därför att alla hedningar skulle ha blivit omvända till kristendomen, utan därför att de kristna ej längre skällde mycket på hedningarna. De kristna själva började tröttna och älska världen. Draken drog tredjedelen av himlens stjärnor ned på jorden. Det betyder att de andliga lärarna blevo förvärldsligade. Mellan de kristna inbördes uppstod också bitter strid om några trossatser. Och de som på de kristnas möten dömdes som falska, bortstöttes från deras ge-

menskap som ansågo sig ha den rätta trosläran. *Vad djävulen icke vunnit genom den yttre förföljelsen, det vann han genom de kristnas inbördes strider. Han fick därigenom tillfälle att skingra Jesu får.* Och då han genom inre strider hade söndrat församlingen, började han äta upp dem. Och när nämligen fienden såg att han ej kunde utrota de kristna genom yttre förföljelse, lämnade han deras kroppar i fred. Nu började huvudmännen (ledarna) strida inbördes om vem av dem vore den främste, och i den striden kunde slutligen påven stiga till valde. Han dömde alla till helvetet, som motsade hans lära, och han predikade evangelium med eld och svärd.

Men på Luthers tid fick påveväldet ett stort sår, då många riken avföllö från påvens lära och övergingo till Luthers tro. Påven dömde även Luther till helvetet, men Luther for icke till helvetet utan tog och brände upp domsbrevet. Men efter Luthers död började påven riktigt förfölja dem som voro i Luthers tro, och många tusen dräptes då för trons skull. Påven predikade att alla som voro i Luthers tro voro falska profeter och villoandar. Och så trodde de sig göra Gud en tjänst, då de dräpte Jesu lärjungar. Så trodde också påven sig göra Gud en tjänst, då han dräpte Luthers trosbröder. Fienden hade vänt de judiska hedningarnas

och de påviskas ögon in och ut. De hade fått den falska uppfattningen att de kristna voro falska profeter och villoandar. Och det andliga hatet förändrades så i deras samvete, att det blev en samvetsfordran att dräpa dem.

Då nu Luthers tro har förvandlats till en död tro och Luthers lära har mångenstädes förstörts med världslig visdom, så har djävulen åter vänt deras ögon aviga, som med munnen bekänna att Luthers lära är rätt, ehuru de i hjärtat äro hedningar. Och så snart den döda trons bekännare få från helvetet den upplysningen att denna tro är falsk, börja de tala om, att alla som ha denna tro äro falska profeter och villoandar, som måste nedtryckas med den världsliga lagens makt. Men inte se de ännu att göra korv (av de kristnas blod), innan de hämta eld från helvetet. Och vad är det för en eld som de hämta från helvetet? Det är just det andliga hat som förvandlas till samvetskrav. Då den onde ej får vara i fred i sin lya, börjar han brumma och ryta som en björn. Slutligen kommer han ut med hull och hår, och då få jägarna akta sitt skinn, ty den andliga ulven har redan på Jobs tid visat sitt skaplynne, då han sade till Gud: skinn för skinn. Och allt vad en mänska har, ger han för sitt liv.

Ehuru drakens avföda nu ville börja suga de kristnas blod, har

en högre makt hittills hindrat dem, så att de ännu ej ha anfällt, men vem vet huru länge fienden skonar Jesu lärjungar. Han har redan då börjat grina och visa tänderna när Petrus och Johannes bestraffades i kyrkorådet och förbjödes att predika i Jesu namn. Men de sade redan då, att de måste lyda Gud mer än människor. Men världens herrar och apostlar äro inte nöjda med att de bannlysa Jesu lärjungar och hålla dem för falska profeter och villoandar, utan de vill dräpa dem.

Jesus säger i dagens evangelium: "Den tid kommer då vemhelst som dräper eder skall mena sig därmed göra offertjänst åt Gud." Där är just världens blindhet beskriven: att världens herrar och överstepräster mena sig göra Gud en tjänst då de dräpa Jesu lärjungar. Och varför ha de en sådan tro? Jo, därför, säger Jesus, att de icke känna Fadern ej heller mig. De känna icke Fadern i Hans rättfärdighet. Ej heller känna de Jesus i hans kärlek. Om de nämligen skulle känna Faderns stränga rättfärdighet skulle de nödgas sluta att förfölja Jesu lärjungar. Men djävulen har vänt deras ögon aviga. De se i kristendomen en besynnerlig vidskepelse och villosjuka. Den onde målar för deras ögon sådana bilder genom vilka kristendomen ter sig som en ryslig och förskräckande verkan av den onde anden. Därav dra de den slutsatsen, att de

kristna äro villoandar och en förbannad hop som måste utrotas från jorden. Och när det andliga hatet förvandlas till nitälskan, börja världens trälrar kämpa för Gud. Och då världsfursten har fått dem att tro att de ha den rätta kristendomen, börja de med eld och svärd försvara den rätta kristna tron, som de mena, och utrota de kristna. Då

PINGSTAFTON¹

Ps. 25: 3, 4 eller 114: 1—3.

STRIDEN SOM FÖR TILL FRIDEN

"Frid lämnar jag efter mig åt eder, min frid giver jag åt eder, icke giver jag den, såsom världen giver. Edra hjärtan vare icke oroliga eller försagda. I hörden att jag sade till eder: Jag går bort, men jag kommer åter till eder." (Joh. 14: 17, 28.)

Hören detta ord, I bedrövade och ångerfulla: om Jesus ibland går bort, så har han lovat komma igen. Ofta händer det en bedrövad Jesu lärjunge, att Jesus går bort en liten tid, att han döljer sitt nådefulla ansikte så att en kristen icke alltid känner hans nåderika närvaro. Och då ansätter den onde den kristne förfärligt med frestelser, och egenrättfärdighetens demon söker tillintetgöra hans tro. Men Jesus har lovat komma åter för att trösta bedrövade lärjungar, och då giver

säger djävulen till dem: skinn för skinn, det är: flån de kristnas skinn, så sluta de att svamla. Instäm dem till rätten, så sluta de att skälla. Kasta dem i fängelse, så sluta de att tjuta** (Men Hjälparen, den Helige Ande, sanningens Ande, skall hjälpa, leda och hugsvala sina sanningsvitnen.) Amen.

Ps. 292: 3—5 eller 357.

han dem åter sin frid som överviner världens frestelser.

Jag vet att rätta lärjungar ha fått denna frid. Men den onde vill ej låta dem njuta denna frid, utan han ansätter dem förfärligt och söker borttaga den frid som Jesus har givit dem. Då kommer tröstaren, den Helige Ande och påminner dem om allt som Jesus har talat till dem om himmelriket, vad intet öga har sett, intet öra hört, och som icke uppstått i någon människas hjärta utom deras som ha känt himmelrikets försmak.

Men då världen är så ryslig, och den onde så fruktansvärd, och köttet är så svagt och döden så nära, bor-

**Avslutningen förkommen.

¹ Ur Kirkkopostilla nr 35.

de vi bedja den store korsbäraren, som har lidit och dött, att han måtte giva oss sin Helige Ande, att vi må orka kämpa i den stora striden och tävlingskampen och orka krypa fram till nådastolen, när döden riktigt vill kväva oss. Vi borde bedja, att den nåderike Herren Jesus som

har gjutit sitt eget blod i striden och övervunnit världen må giva oss kraft och styrka att kämpa och sträva i vår allra heligaste tro och övervinna djävulen och världen, och att vi slutligen måtte få sjunga segerns sång. Amen.

Ps. 134 eller 137: 6—8.

PINGSTDAGEN

Ottesångspredikan 1859. Ps. 129: 1—4 eller 131.

ANDENS VIND

När sedan pingstdagen var inne, voro de alla församlade med varandra. Då kom plötsligt från himmelen ett dån, såsom om en våldsamt storm hade farit fram; och det uppfyllde hela huset där de sutto. Och tungor såsom av eld visade sig för dem och fördelade sig och satte sig på dem, en på var av dem. Och de blevo alla uppfyllda av helig ande och begynte tala andra tungomål, efter som Anden ingav dem att tala.

Nu bodde i Jerusalem fromma män från allahanda folk under himmelen. Och när dån hördes, församlade sig hela hopen, och en stor rörelse uppstod, ty var och en hörde sitt eget tungomål talas av dem. Och de uppfylldes av häpnad och förundran. (Apg. 2: 1—7).

Med ledning av vår heliga text skola vi denna helgade stund betrakta:

1: *Varifrån kommer den andliga vinden?*

2: *Vad verkar denna andliga vind?*

3: *Den sorglösa hopen smädar den Helige Andes verk.*

Må den Helige Ande blåsa över alla dem, som äro förenade i bönen! Amen.

1: *Varifrån kommer den Helige Andes vind?* Den kommer från himmelen som en virvelvind. Och denna vind är osynlig men kännbar, ty Frälsaren säger: "Vinden blåser vart den vill, och du hör dess sus, men du vet icke varifrån den kommer, eller vart den far" (Joh. 3: 8). Den väldiga, starka vind som blåste på Pingstdagen, var så stark att den otrogna hopen hörde dess dån. Men de kunde inte förstå varifrån denna storm kom och vart den gick. På samma sätt som den stora skaran hörde denna vind susa,

så kan ännu den stora skaran lägga märke till, när en väckelse plötsligt uppstår bland folket, men de kunna inte fatta vad det är. Och såsom den stora hopen hade samlats på Pingstdagen för att se och gapa, sammalunda göra de även nu. När någon människa får en väckelse, förstå de icke vad det är. Och såsom den stora hopen häpnade över stormen på Pingstdagen, så häpnar den och blir förbluffad och rådvill även nu, då någon plötslig väckelse uppstår.

Men det dröjer ej länge innan häpenheten går över, ty djävulen får den stora hopen att tro, att de som tala i tungor äro druckna av sött vin. Men vad som är synnerligen märkligt i denna stora tilldragelse är att ingen av denna världens vise har kunnat förklara, vad dessa Andens verk egentligen äro eller vilken kraft det var som lärde dem att tala främmande tungomål. I denna tid kan ingen lära sig tala främmande språk på kort tid, utan man måste lära sig litet i sänder och med stor möda att tala, skriva och förstå dessa språk.

2: Vad verkan hade denna andliga vind på lärjungarna?

De uppfylldes av Helig Ande och började tala mångahanda tungomål. Det var ett under, som den stora hopen inte kunde förstå. Sådana under äro sällsynta i denna tid, men de äro ej alldeles omöjliga. Men det som nu motsvarar

tungomålstalande, är de väcktas tal om hätrring, omvändelse och pånyttfödelse; och detta kallar världen för predikosjuka. Den som har predikosjuka talar mäktigt och strängt om väckelse och hätrring och pånyttfödelse. Världen menar att apostlarnas predikosjuka var själsjukdom, och om apostlarna hade varit här, hade den stora världshopen sagt på samma sätt som då: "De äro druckna av sött vin". Ty världen kan ej fatta den Helige Andes verk i människan. Världen dömer alldeles orätt om den Helige Andes verkningar och verk.

Men nu drar världen denna slutsats om apostlarnas predikosjuka: På den tiden var det kanske nödvändigt, då ingen visste något annat än att kristendomen är ett förfärligt svärmeri. Men i denna tid, antar förnuftet: I denna tid behövs nya tecken och under för att bekräfta och styrka den nya läran, som man har trott redan nära tvåtusen år. Vi ha nu Bibeln och Luther och andra andliga böcker, som visa oss den sanna kristendomens beskaffenhet, och vi behöva inte läsarepredikanter ej heller annan predikosjuka, ty i vår upplysta tid kan envar få av Guds ord den upplysning han behöver. — Ja visst ja! Om du läser Bibeln med andligt hat i hjärtat, så kan du få samma upplysning av Bibeln som Paulus fick före sin omvändelse. Den mannen hade läst med sin skalle, men

när djävulen förklarade skrifterna för honom, fick han den upplysningen ur Bibeln, att de kristna voro villolärare, svärmare och villandar som borde utrotas med eld och svärd. Så går det för bibelläsaren, då han tar djävulen till bikt-fader och rådgivare. Men helt anorlunda gick det för Paulus då han stannades i loppet till Damaskus. Då fick han höra en röst från himmelen som sade: "Jag är Jesus, som du förföljer. Det är dig svårt att spjarna mot udden". Då blev han först blind, och när hans ögon öppnades fick han en helt annorlunda upplysning ur Guds ord än den han förut hade haft.

3: Kristendomen blev i början smädad av världens blinda hop, som ej kunde fatta varav Andens verkningar och apostlarnas predikosjuka kom.

Ty vi hör att somliga smädade och sade: "Dessa äro druckna av sött vin". Och kanske det kunde se ut i världens ögon som om apostlarna hade varit druckna av sött vin. Men världen förstår icke att detta är den Helige Andes vin som gör bröllopgästerna glada.* Världen kan nog smäda Kristi lärjungar för deras predikosjuka och kalla dem svärmare, villolärare och villandar. Men Kristi lärjungar bry sig inte om denna världens försmädelse, utan Petrus håller en mäktig bestraffningspredikan och benämner

världens samlade hop för mördare: "I haven korsfäst härlighetens Herre, och detta gjorde i ovetande". Många få av denna Petri förmaningspredikan ett styng i sitt hjärta, men den stora hopen uppfylles av hat. Tron dock ingalunda, att ehuru tretusen själar blevo omvända på Pingstdagen, att detta antal skulle ha varit mer än en på hundra av den stora mängd som var samlad där. Så har den levande kristendomen utbrett sig och på samma sätt måste den fullbordas om den vill vara saliggörande.

Men för att komma till en sådan kristen tro, måste man först genomgå nådens ordning på samma sätt som lärjungarna. De måste gråta och jämra sig när Frälsaren hade dött; de måste först falla i otro och hopplöshet. Man måste först komma i själafara innan man kan sakna eller längta efter frälsning. Det går ingalunda så lätt att bli salig som människorna tro. Ty Frälsaren säger: "Den port är trång och den väg är smal som för till livet och få äro de som finna den". Genom mycken vedermöda måste människan ingå i livet. När lärjungarna lägo i syndasömmen, nämligen före Frälsarens död, drömde de endast om makt, ära och rikedom i världen. De hade ingen omsorg om själens frälsning.

Men efter Frälsarens död insågo de, att alla deras jordiska beräkningar bedrogo dem. Då blev det

*Se Ordförkl.: extas.

en sorgens tid. Men genom denna sorg sletos de delvis lösa från världen. Deras hjärtan bereddes genom sorg till att mottaga den himmelska glädjens försmak, då Frälsaren visade sig levande för dem. Och om det är så att människan måste så beredas till att mottaga försmak av den himmelska glädjen, då måste det vara en förfärlig blindhet och ett rysligt mörker att tro sig bliva salig med mindre gråt och jämmer än vad apostlarna hade. Ty även om vi intet förtjäna med vårt grubblande, kunna vi dock icke påstå att endast lärjungarna måste känna plåga och smärta för att födas på nytt, och att vi kunde födas på nytt utan smärta och plåga.

Luther måste grubbla långa tider innan han kom till tro, och om Luther inte hade grubblat vore vi ännu i dag i påvedömet. *Utan den sorg som är efter Guds sinne kan ingen komma till säker och levande tro: utan sorg och plåga kan den nya människan icke födas. Och där-*

Du Livets Ande, nu oss hör,
tag bort vår ångest smärta!
Till sanna bröder folken gör,
giv frid i hem och hjärta!
Giv sällheten
i himmelen,
där evig fröjd skall råda.

(P. B—n)

Ps. 138: 1—3 eller 139: 4—6.

för måste väckelse och syndasorg gå före tron.

Men den som har en död tro i skallen, han har ingen ånger. Han grubblar inte alls, han tvivlar aldrig om sin salighet. Om någon skulle få ett styng i sitt hjärta på Pingstdagen, kunde han även få den Helige Ande, som lär honom tala med tungor, som lär honom tala om Guds dråpliga gärningar och predika för andra, ty därtill behövs den Helige Andes kraft. Den som ej kan predika, han lyssne gärna och gömme orden i sitt hjärta.

Nu har den Helige Ande blivit bedrövad och nästan dött i den lutherska kyrkan. Och nu skulle behövas en ny Pingstdag, ny kraft från höjden till att väcka syndens värld ur dvalan. Ty nu är världen försänkt i mörker, och endast i Gosens land* skiner solen, och även där äro endast få själar redo att överge hedendomen och tjäna Israels Gud. Där lyser solen, där i Gosens land, varest Israels barn bo! Amen.

ANNANDAG PINGST

Ps. 31 eller 130.

GUDS NÅDELÖFTEN OCH DERAS TILLÄGNANDE

Vår Frälsare säger i dagens evangelium: "Icke sände Gud sin Son i världen för att döma världen, utan för att världen skulle bliva frälst genom honom."

Dessa Frälsarens ord gälla i synnerhet de botfärdiga som ej förmå tro, att Gud är dem nådig, ehuru nådetjuvarna tillägna sig dessa ord och mena att detta är skrivet just för dem. Men vi vet, att dessa ord är skrivna för tvivlande och botfärdiga själar som ej förmå tro att Gud är dem nådig. Frälsaren har visserligen talat dem till Nikodemus, men icke i den meningen att Nikodemus för egen del eller i andligt avseende var i någon nöd eller i brist på tro, såsom nådetjuvarna och egenrättfärdighetens tjänare mena, att Nikodemus var botfärdig och tvivlande eller dömd i sitt samvete. Frälsaren har fastmer förklarat för Nikodemus nådens ordning, för att han skulle förstå varför Frälsaren har kommit i världen. Han har icke kommit för att döma de botfärdiga utan för att frälsa dem. Hur världen än må tillägna sig dessa ord och säga: "Det är världen som Jesus har kommit för att frälsa, han har ej kommit endast för att frälsa botfärdiga utan världen", så måste vi ställa

för världens ögon de ord som är skrivna i samma evangelium, nämligen: "Detta är *domen*, att när ljuset hade kommit i världen, människorna dock älskade mörkret mer än ljuset, eftersom deras gärningar voro onda." Hur kan då världen tillägna sig tröst av orden: "Icke sände Gud sin Son i världen för att döma världen", då genast med det samma domen avkunnas för världen. Han säger nämligen: "Detta är *domen*, att när ljuset hade kommit i världen, människorna dock älskade mörkret mer än ljuset, eftersom deras gärningar voro onda."

Visserligen har Frälsaren kommit i världen för att frälsa syndare, som redan i samning känna sig som syndare, men världen vredgas, då man bestraffar henne för synd; hur kan då världen bli frälst genom honom? Världen anser sig ej behöva någon Frälsare, men de botfärdiga, bedrövade, betungade, av världen hatade och föraktade, de känna, att de behöva en Frälsare. För deras skull sade Jesus till Nikodemus: "Så älskade Gud världen, att han utgav sin enfödde Son, på det att var och en som tror på honom skall icke förgås, utan hava evigt liv." Men en sådan ordning

kände Nikodemus ej till förut, ehuru hans trosbröder vilja påstå att dessa ord gälla just Nikodemus. Nikodemus är en så dygdig man, att han ej tål höra någon dom, utan hans trosbröder mena att Guds Son icke har kommit att döma dem utan endast publikaner och syndare.

Men vi höra av andra Frälsarens ord, att han ej har kommit för att kalla rättfärdiga utan syndare till bättring. Nikodemus gällde för att vara en rättfärdig man, och alla som ha Nikodemus' tro, äro även så rättfärdiga att de ej ha syndat så pass att de behöva ångra sig. Sålunda få publikaner och syndare tillägna sig det ordet: "Icke sände Gud sin Son i världen för att döma världen." Så länge publikaner och syndare förmå tillägna sig detta ord, så länge äro de fria från dom. Men om de av otro och egenrättfärdighet ej kunna tillägna sig dessa nådens ord, måste de tillägna sig de andra orden: "Men den som icke tror, han är redan dömd."

Vilka ord tillägna I nu eder, I bedrövade och botfärdiga själar? Och I tvivlande, vilketdera av dessa Frälsarens ord tillägna I eder? Jag tror att botfärdiga, bedrövade och tvivlande själar av egen erfarenhet ha känt huru sanna dessa ord äro: "Den som icke tror, han skall bli fördömd", (Mark. 16: 16). De ha i sanning erfarit att otro trycker de botfärdiga ned i fördömsen, och å andra sidan ha de troende

även erfarit kraften av detta ord: "Den som tror, bliver icke dömd."

Vilketdera ordet tillägna sig nu de botfärdiga och tvivlande? Då de äro många som tvivla, ehuru de känna huru olyckliga de äro i detta tillstånd och åstunda att bli saliga, tror jag, att de göra Jesus bedrövad och fresta den Korsfäste, om de ännu låta hans blod rinna förgäves, om de vända bort sina ögon från hans sår och säga: "Guds Son kom för att döma oss, men världen kom han att frälsa." Ty egenrättfärdighetsdjävulen är det som dag och natt anklagar Guds barn, och de botfärdiga anklagar han ständigt och säger: "Du skall inte tro att Guds Son bryr sig om dig, så länge du är sådan." Och han låtsas vara så sannfärdig, att de botfärdiga ej kunna tänka annat än att det är samvetet som dömer dem.

Egenrättfärdighetsdjävulen ford-rar rena hjärtan innan han släpper de botfärdiga till Jesus. Men varifrån få nu de ångerfulla rena hjärtan annorstädes än hos Jesus, som allena kan rena deras hjärtan? — Fresten ej mera Jesus, I otrogna, utan kommen nu sådana I ären och tron, att Gud icke har sänt sin Son för att döma eder som redan utan honom voren dömda. Om I ännu fresten Jesus genom eder otro, kan han dö av sorg och I hamnen i den eviga döden. — Hör Du trons be-gynnare och fullkomnare de bedrö-

vades, botfärdigas och tvivlandes suckan, Fader vår i himmelen.

Evangelium: Joh. 3: 16—21.

Så älskade Gud världen att han utgav sin enfödde Son, på det att var och en som tror på honom skall icke förgås, utan hava evigt liv. Ty icke sände Gud sin Son i världen för att döma världen, utan för att världen skulle bliva frälst genom honom. Den som tror på honom, han bliver icke dömd, men den som icke tror, han är redan dömd, eftersom han icke tror på Guds enfödde Sons namn. Och detta är domen, att när ljuset hade kommit i världen, människorna dock älskade mörkret mer än ljuset, eftersom deras gärningar voro onda. Ty var och en som gör vad ont är, han hatar ljuset och kommer icke till ljuset, på det att hans gärningar icke skola bli blottade. Men den som gör sanningen, han kommer till ljuset, för att det skall bli uppenbart att hans gärningar äro gjorda i Gud."

Dagens evangeliums första del innehåller idel ljuvliga nådelöften och den senare delen förkunnar dom. Vi höra nu genom Guds nåd betrakta:

"Vem kan (rätt) tillägna sig de nådelöften som äro skrivna i detta evangelium?"

Vi vet att med världen förstås de människor som finnas i världen, sålunda turkar och hedningar, judar, skriftlärdar och fariseer, publikaner och syndare och allehanda människor som bo på jorden. Om nu alla dessa skulle (rätt) tillägna sig dessa nådelöften, så skulle de

alla tvivelsutan bli saliga. Men bibeln visar att dessa nådelöften icke tillhöra alla, även om alla skulle tillägna sig dem, utan det beror på i vilket själstillstånd de äro som tillägna sig dessa nådelöften.

1: Kan Nikodemus tillägna sig dessa nådelöften: "Icke sände Gud sin Son i världen för att döma världen, utan för att världen skulle bliva frälst genom honom?"

Vi vet ej huru Nikodemus förstod dessa Frälsarens ord, men jag tror, att Nikodemus och hans trosbröder tillägna sig dessa ljuvliga nådelöften som om de vore talade enkom till dem. Ty Nikodemus är ej så vred på Frälsaren som de skriftlärdar och fariseerna. Nikodemus kom om natten till Jesus att rådfråga honom, hur han skulle bli salig. Nikodemus bekänner sin tro, ehuru han visserligen ej tror att Jesus är Messias eller Guds Son, men han tror dock att Jesus är av Gud sänd som en andlig lärare. Men värre är det att Nikodemus ej har synd så pass att han behöfve ångra sig. Han känner icke att han är under djävulens våld. Han känner icke att nyfödelse är nödvändig för honom, och därför är han fjärran från salighetens kunskap. Men nog tillägnar han sig ändå dessa nådelöften: att Gud icke har sänt sin Son i världen för att döma världen, ty Nikodemus har levt så dygdigt, att ej ens djävulen kan döma honom, än mindre Guds Son

som är så nådig mot skökor och tjuvar, publikaner och syndare att han ej ens dömer dem. Hur skulle Guds Son kunna döma dygdiga människor, vilken ej ens dömde den horkona som fariséerna förde till honom? Så tillägna sig alla Nikodemus trosbröder, alla dygdiga människor dessa ljuvliga nådelöften, ehuru dessa ej gälla dem utan endast de botfärdiga.

2: *Kunna nådetjuvarna tillägna sig dessa löften?*

Ja, ty nådetjuvarna är sådana som utan ånger och utan bättring tillägna sig Guds nåd och syndernas förlåtelse liksom judarna sade: "Vi hava Gud till fader vi äro icke födda i äktenskapsbrott" (Joh. 8: 41). När sådana (andliga) oäktingar som den gamla mänskan har dräpt strax efter födelsen höra av Frälsarens egen mun, att Gud icke har sänt sin Son i världen för att döma världen, säga de: "Hör ni nu, ni stränga domare, att Guds Son ej har kommit för att döma världen, varför kommer ni då med dom över oss?" Och om de kristna skulle säga till nådetjuvarna: "Den som icke tror är redan dömd", så svara de: "Vi tro på Jesus, vi ligga varje dag vid foten av Jesu kors." Jaså: Ni ligga varje dag vid Jesu kors! Om edra samveten skulle vakna, så skulle ni se vid vems kors ni ligga. Men hur kan nådetjuvarna tillägna sig dessa nådelöften, då de hata Jesus och hans lärjungar? Det

sker på det sättet att den onde har vänt deras ögon aviga, så att de se i de kristna falska profeter och villoandar, som icke ge nådetjuvarna samvetsfrid.

Nikodemus och hans trosbröder tillägna sig dessa nådelöften därför att de ha levt dygdigt. Då deras salighetsgrund är egenrättfärdigheten, tänka de så här: "Icke har Guds Son kommit för att döma oss utan han har kommit för att frälsa oss." — Från vilken nöd har han kommit att frälsa eder? Haven I väl någon andlig nöd? Plågar den onde eder? Har ni samvetsnöd? Har ni tvivel och brist på tro? Fruktar ni döden och förtappelsen? Intet sådant har ännu hörts från en nådetjuvs mun, men blott att han har tro och kärlek och goda gärningar; och sådana behöva ingen Frälsare. Ty varken djävulen eller världen anklaga dem, att de äro falska profeter och villoandar. Men de kristna, de äro falska profeter, de äro villoandar, de äro en förbannad hop, som djävulen och världen ej kan tåla, på dem har den onde och världen vredgats. Dem har kantänka Guds Son kommit att döma, men icke sorglösa, icke dygdiga, icke nådetjuvar!

Varför sade Frälsaren till judarna: "Icke dömer jag eder, men *en* finnes som dömer eder, nämligen Moses på vilken I förliten eder!" Moses har framställt Guds lag för alla judar och nådetjuvar, och Mose

lag skall döma dem därför att de sorglösa och nådetjuvarna trampa Guds lag under sina fötter. De tro och göra hor, de tro och stjäla, de tro och hata de kristna, och djävulen själv förlåter sådana deras synder och styrker deras tro, att de bli saliga utan ånger, utan bättring, utan vederbörliga, utan hjärtats trångmål. Men nog skola de en gång få se på vem de ha trott.

3: *Kunna de botfärdiga tillägna sig detta nådelöfte: "Icke sände Gud sin Son i världen för att döma världen, utan för att världen skulle bli frälst genom honom."*

Dessa nådelöften tillhöra förvisso de botfärdiga. Men de förmå ej alltid tillägna sig dem, ty egenrättfärdighetsdjavulen är högeligen vredgad på dem så att han anklagar dem sågande, att de äro utslutna ur Guds nåd och att Guds Son icke tar emot så stora syndare, utan de som Guds Son kan upptaga i sin nåd måste ha rent hjärta. "Icke duga sådana åt Guds Son som ha ett så ont hjärta och så många onda begärelser och lustar." Egenrättfärdighetsdjavulen uppväcker först andra djävlar att fresta de ångrande såsom hordomsdjavulen, hatets djävul och girighetsdjavulen, och sedan kommer han själv som en ljusets ängel att predika för botfärdiga: "Du är ej bättre än den onde; Guds Son måste döma dig!" Så talar egenrättfärdigheten till de ångerfulla och därför kunna och

mäka de ej tillägna sig dessa dyra nådelöften. — Ordet *världen* är också ett egendomligt ord som de som äro av världen bättre kunna tillägna sig än de som *icke* äro av världen. Om Frälsaren hade sagt: "Icke sände Gud sin Son för att döma botfärdiga och tvivlande själar", så hade sörjande, ångrande och tvivlande själar kunnat bättre tillägna sig dessa nådelöften. Men ordet *världen* tillägna sig de som äro av världen och säga: Inte är världen dömd, varför har Frälsaren sagt till Nikodemus: "Icke har Gud sänt sin Son att döma världen?" Obotfärdiga skökor, obotfärdiga tjuvar, obotfärdiga brännvinsgrossister, obotfärdiga drinkare kunna nog tillägna sig dessa nådelöften, men botfärdiga, sörjande och betungade själar förmå ej alltid tillägna sig dem, därför att egenrättfärdighetsdjavulen är så svår att anklaga och döma dem så att de sjunka ned i misströstan, ehuru hela bibeln visar att med *världen* på detta ställe menas just sådana själar som äro i bedrövelse, ångest, plåga och hårt betryck, vilka ej se annat än död, dom och avgrund framför sig. För dem är i sanning dessa nådelöften skrivna: "Icke sände Gud sin Son i världen för att döma världen utan för att världen skulle bli frälst genom honom."

Men i följande vers står strax domen skriven för de tvivlande:

"Den som icke tror, han är redan dömd." Nog känna nu botfärdiga och tvivlande själar denna dom som tillkommer de otrogna, de känna hur olyckligt deras tillstånd är, då de tvivla om Guds nåd. De känna sig liksom i helvetet, men likväl trycker egenrättfärdighetsdjävulen dem så svårt, att de släppa stundom allt hopp, all tillförsikt, all kamp, allt ropande (i bön) och allt klapande på nådens dörr. Somliga bli alldeles kraftlösa till kropp och själ.

Men hören nu, I tvivlande och till otro nedtryckta själar! Jesus har sagt: "Så älskade Gud världen, att han utgav sin enfödde Son, på det att var och en som tror på honom skall icke förgås, utan hava evigt liv." I ären nu den värld för vars skull Gud har utgivit sin enfödde Son: Icke sände Gud sin Son för att döma världen. I tvivlande ären den värld, som Guds Son har kommit för att frälsa från synden, döden och djävulens våld. I ären de enda själar i världen som Guds Son kan förbarma sig över och taga emot. I som kännen eder olycka, eder nöd, eder nakenhet, I ären de enda själar i världen för vilkas skull Guds Son har stigit ned från himmelen, I ären de dödens fångar som Guds Son har kommit att lösa. Tagen nu emot Guds Son, då han har kommit för att tillbjuda eder sig själv! Han har kommit i fångenskap för att I skolen befrias från

dödens och djävulens bojar. Han har givit sig själv i döden för att I skolen få leva. Han har nedstigit i helvetet för att I skolen slippa upp. Han har varit i bojar för att I skolen bli befriade. Mottagen nu Guds Son och fresten honom ej mer med eder otro. Gören honom ej mer bedrövad genom eder otro. Se nu dör Guds Son av sorg, om I icke kommen till honom sådana I ären, nakna, lemmalytta, lika den onde! Låten icke hans blod flyta förgäves för eder skull utan tagen vara på Guds Lamms blod, hur svart och orent edert hjärtas kär! än må vara! Nu falla kanske de sista dropparna ur hans sår. Tagen strax vara på Guds Lamms blod, innan blodet tar slut i hans lekamen!

Följen hans blodiga fotspår från ortagården till Golgata kulle och stannen vid korset betraktande hans sår till dess att I fån förmimma hans blods kraft i edra hjärtan! Ropen I elända: "Jesus Davids Son, förbarma dig över oss!" Ropen I blinda, innan Jesus från Nasaret går förbi, och tron att för eder skull har Guds Son kommit i världen, och för eder skull har han varit i den stora ångesten och plågan! Tron att I ären den värld som Gud älskade så att han utgav sin enfödde Son, på det att var och en som tror på honom skall icke förgås utan hava evigt liv!"

I botfärdiga själar, I sorgsna och tvivlande, I ären den värld som

Guds Son icke har kommit för att döma. Och I benådade själar vilka den stora nåd vederfarits, att I haven förmått tro på Guds ende Son, I hören och förstån att Guds Son icke har kommit för att döma världen, utan för att världen genom honom skall bliva frälst. I ären tillika den värld som Guds Son har kommit för att förlösa från synden, döden och djävulens våld. I ären den värld som Guds Son icke kan döma.

Bedjen för alla tvivlande som sucka under dödens skugga, att alla otrons fångar måtte bli fria, att alla icke troende måtte börja tro, att sorgsna måtte få glädje, att alla nakna stackare måtte få bröllopskläder, att alla botfärdiga måtte bli delaktiga av nåden, att alla som ha börjat följa Jesus måtte jämte

eder nå Faderns land! Vi hoppas, att Gud som så älskade världen", att han utgav sin enfödde Son, på det att var och en som tror på honom skall icke förgås utan hava evigt liv", vi tro att han hör de botfärdigas, sorgsnas och nedtrycktas suckar. Vi tro att de skola se Guds Son förklarad på Sions berg, de skola se den store korsbäraren och törnekrönte Konungen i blodröd dräkt trampande vimpresen och pressande röda vinbår, så att han måtte få smaka sött vin som vuxit i Nordanland. Då firas Lammets bröllop på Sions berg, och brudtärnorna* skola dansa på himmelens rena golv, sjungande evigt och utan ände tack och lov åt Gud och Lammets för den stora, oändliga kärlek varmed han har älskat oss. Amen.

Ps. 30: 3—5.

HELIGA TREFALDIGHETS DAG

Ps. 22 eller 38: 5—7.

NYA FÖDELSENS NÖDVÄNDIGHET

"Vad vi veta, det tala vi, och vad vi hava sett, det vittna vi om, men vårt vittnesbörd tagen I icke emot" (Joh. 3: 11).

Så talade Frälsaren till Nikodemus som kom till Jesus om natten för att få tala med honom om andliga ting, ehuru han höll sig för vis, men var så dum att han ej ansåg

nyfödelse möjlig, ej heller nödvändig. Naturligtvis tänkte Nikodemus liksom andra sorglösa, att den nya födelsen har skett i dopet, vadan ingen som blivit döpt behöver födas åter, hur många gånger han än må ha brutit dopförbundet. — "Vad vi veta, det tala vi, och vad

*Se Ordförklaringar!

vi hava sett, det vittna vi om, men vårt vittnesbörd tagen I icke emot." Sådana som Nikodemus torde ej taga emot vittnesbörd av människor, ej heller av Gud. Vi ha sett sådana som anse sig nog visa och tro sig väl veta var vägen går till himlen. Och om en kristen frågar en sådan vad han vet om nyfödelsen, så svarar han nog som Nikodemus: "Hur kan en människa födas på nytt, när hon är gammal?" Det är nämligen omöjligt för en gammal hedning att förstå denna sak. Ty för det första anser han ej någon nyfödelse nödvändig, då han menar sig redan vara pånyttfödd i dopet. För det andra anser han detta omöjligt, då han känner liksom Nikodemus, hur stor och tjock den gamla mänskan är. Hur kan en sådan stor gammal Adam* bli så liten att han skulle få rum i sin moders liv? Därför slingrar han sig med att han redan är pånyttfödd i dopet och ej behöver födas en gång till.

Nikodemus var en lärare i Israel och hade således läst bibeln, därför kunde han ej säga till Frälsaren att nya födelsen ej är nödvändig; han visste av bibeln att nyfödelse fordras. Man vet ej om Nikodemus hade någonsin erfarit denna sak så långt att han hade av egen erfarenhet kunnat veta att nyfödelse är nödvändig. Knappast hade han en sådan känsla, ty han byggde så mycket på sin egen rättfär-

*Se Ordförklaringar!

dighet att han ej kunde känna denna sak erforderlig.

I denna församling finns många som känna denna sak som nödvändig, men de känna även, att den gamla mänskan är så stor och tjock att den ej kan rymmas i sin moders liv och födas åter. Andra åter anse ej denna sak erforderlig, ty de mena att nyfödelsen har redan skett i dopet och att man ej behöver födas en gång till. De förstnämnda som känna att pånyttfödelse som skett i dopet icke hjälper, mena vanligen att den sker senare innan de dö, och medan de så tänka rinner nådetiden från dem. Och när döden kommer, känna de att nu är det omöjligt att bli salig och födas på nytt, då det ej skett tidigare. De nådetjuvar och egenrättfärdighetens tjänare som lita på den nyfödelse som har skett i dopet, de leva dristigt, men då döden kommer måste de döma sig själva och säga: "Nu är det för sent, det hjälper ej mer, då det ej skett tidigare." Då är det slut även med den tro på döpelsen som de förut hade.

Vi ha även sett sådana som en tid insågo att nyfödelsens nåd var synnerligen nödvändig, och de hade då stor önskan att bli saliga. Men genom kärleken till världen förkvävdes syndasorgen och de gingo tillbaka till världen och blevo värre än de voro förut. Vilket slut ha de fått? Vi ha sett, att de ha fått ett sorgligt slut! — Vi ha även sett

sådana som en gång voro pånyttfödda och benådade. Hur gick det för dem, då de genom ovaksamhet föllo bort från nåden och gitte ej mer resa sig. De blevo sju gånger värre, och då döden kom över dem, tillslöts nådens dörr, och egenrättfärdighetens djävul började döma dem förfärligt, att det ej mer var möjligt att hoppas annat än förtappelse, dom och förbannelse! Allt detta ha vi sett. Och "vad vi veta, det tala vi, och vad vi hava sett, det vittna vi om, men vårt vittnesbörd tagen I icke emot."

Vi ha sett sådana narrar som leva som djur, supa, svära, skråla och håna sanningen samt glädjas då de göra vad ont är. Hurudant blir deras slut? De ha här hänskrattat åt sin egen förtappelse, och (ännu) när döden nalkas bedriva de hor och förbanna, de bedja djävulen komma och hämta dem. De svära ännu på dödsbädden, och andra hedningar säga: "Det var en vacker död!" Och en sorglös präst prisar även deras leverne, så tro alla att själen blev salig. — Och då dessa saker ej ha skett i hemlighet utan offentligen, så att alla ha sett huru olyckligt det har gått för dem som ej ha tagit emot vårt vittnesbörd, så måste vi framlägga dessa ting för de sorglösas ögon och påminna dem om deras dödlighet och visa dem deras egen bild i dem som ha lämnat världen i otro och tvivel och dömt sig själva på

dödsbädden, fastän vi vet att de sorglösa ej längre bry sig om några exempel evad de än sågo och hörde; de tro inte att helvetet är hett, innan skinnet svedes.

De få själar som äro övertygade om att de äro pånyttfödda och därigenom blivit födda av oförgänglig säd till den himmelska klarheten och ha fått barnarätt och utvalda barns ande i vilken de ropa: "Abba, käre Fader", dessa få själar inse väl, att det härvid icke passar att taga barnens bröd och kasta det åt hundarna. Men vi måste tala till Nikodemus' trosbröder såsom Frälsaren talade till Nikodemus: "Sannerligen, sannerligen säger jag dig: Om en människa icke bliver född av vatten och ande, så kan hon icke få se Guds rike." Det är vårt hopp, att de få själar som i sanning äro pånyttfödda och som vänta att den himmelske Föräldern måtte snart taga dem från världens kalla golv i sin famn och linda dem i rena linnekläder, trycka dem till sitt nådefulla bröst och två dem rena i livets vatten, skola bedja för dem som befinna sig i den tränga porten, att de måtte bli så små att de slipa igenom den. Hör, de skrikande barnens Fader, de små barnens suckar som äro så små att de få rum i förälderns famn, Fader vår i himmelen.

Evangelium: Joh. 3: 1—7.

Men bland farisäerna var en man som hette Nikodemus, en av judarnas råds-

herrar. Denne kom till Jesus om natten och sade till honom: "Rabbi, vi veta att det är från Gud du har kommit såsom lärare; ty ingen kan göra sådana tecken som du gör, om icke Gud är med honom." Jesus svarade och sade till honom: "Sannerligen, sannerligen säger jag dig: Om en människa icke bliver född på nytt, så kan hon icke få se Guds rike." Nikodemus sade till honom: "Huru kan en människa födas, när hon är gammal? Icke kan hon väl åter gå in i sin moders liv och födas?" Jesus svarade: "Sannerligen, sannerligen säger jag dig: Om en människa icke bliver född av vatten och ande, så kan hon icke komma in i Guds rike. Det som är fött av kött, det är kött; och det som är fött av Anden, det är ande. Förundra dig icke över att jag sade dig att I måste födas på nytt."

Vi böra nu genom Guds nåd och med ledning av den upplästa texten betänka:

Varför Nikodemus ej kan tro, att den gamla människan måste födas på nytt.

För det första: Han anser det icke möjligt.

Nikodemus är ingen narr som hånar Kristus och kristendomen. Han är ingen brännvinsgrossist som samlar drinkare omkring sig och mäter ut åt dem dårars dryck. Han är ingen drinkare som måste på lördagen eller även på söndagen gå och bedja brännvinshandlaren tappa åt honom andens kraft ur tunnan. Han är ej en sådan man som springer efter skökor och kramar

deras bröst. Ej heller är han en svärjare eller lättsinnig, icke älskare av världens fåfänglighet, utan han är dygdig och hederlig och därtill lärare i Israel som förklarar Guds lag och Guds åt folket givna rättigheter och hålles i stor ära bland andra herrar. Nikodemus var ej vred på Jesus såsom fariséerna, utan han höll Jesus för en andlig lärare och borde därför tro att hans lära är rätt. Men läran om nya födelsen anser han ej vara rätt. Han frågar: "Huru kan en människa födas när hon är gammal?" Han känner hur stor och tjock den gamla mänskan är och hur hårt hennes hjärta är och motvillig att böja sig.

Men om Nikodemus hade (rätt) känt sitt hjärtas ondska, stelhets och hårdhet, visst hade han då bekänt för sin lärare (Jesus) sin sorgliga belägenhet och frågat: "Vad skall jag göra för att ärva evigt liv?" Men det ser ut som om Nikodemus vore fjärran från (rätt) självkänedom: han som var dygdig och from hade grundat sin salighet på egenrättfärdigheten. Ingalunda tvivlade han om sin salighet såsom den lame, han hade ingen bedrövelse såsom lärjungarna hade efter Frälsarens död. Men det är troligt, att han hade kommit för att visa sin kristlighet för Jesus. Och ändå ansåg han talet om ny födelse besynnerligt, då Jesus så talade med honom som var pånyttfödd i omskärelsen. Sådant tal hade bättre passat åt

en hedning som icke blivit omskuren eller döpt. Ty Nikodemus hade den tron, att då en människa en gång i dopet blivit pånyttfödd, så är hon redan kristen och behöver ej åter födas.

En sådan tro ha ännu Nikodemus trosbröder, att en döpt kristen är redan kristen, han är redan pånyttfödd i dopet och behöver ej födas en andra gång. Kanske redan tioåriga barn här veta, att den pånyttföddelse som har skett i dopet icke hjälper de vuxna. Men likväl fasthålla nådetjuvarna vid att nyfödelsen har skett i dopet och därför behöver en döpt hedning ej annat än tro, att han är pånyttfödd och förnya sitt dopförbund. Men Jesus höll ju ändå inte Nikodemus för pånyttfödd, då han fordrade även av honom nyfödelse och sade: I måste födas på nytt.

Se, den döda tron är nu nådetjuvarnas enda tröst, då djävulen lär dem att hämta nya födelsen ända från dopet, varför de ej behöva födas på nytt. Se, så bedrager den onde nådetjuvarna, när en kristen söker övertala dem om nyfödelsens nödvändighet. En kristen vet att om han vore förut tio gånger pånyttfödd hjälper det ej honom alls, om han bryter förbundet och avfaller från nåden, utan han måste födas på nytt, han måste bli barn, annars är all tidigare nyfödelse förgäves. *För det andra: Hur förstå vad nya födelsen är?*

Om Nikodemus hade läst Jesajas 66:e kapitel om födslovåndan, så hade han kunnat tänka att det var omskärelsens smärta i köttet. Men den andliga smärtan i hjärtat, när hjärtat omskäres, den torde ha varit okänd för Nikodemus. Och vad profeterna tala om ett förkrossat hjärta, varav visste han det, då han ej erfarit hurudant ett sargat hjärta är. Vad David erinrar om i sina botpsalmer om sin bedrövelse och plåga, varav förstod Nikodemus det, då han ej behövde sann ånger. Och om nu för nådetjuvar framställas de ställen ur den Heliga skrift, i vilka den nya födelsens plågor målas såsom t. ex. Jesu ord: "När en kvinna föder barn, har hon smärta"; hur kunna nådetjuvar och egenrättfärdighetens tjänare förstå dem så som Jesu lärjungar förstå dem vilka själva ha erfarit det. Och då bibeln talar om den glädje och fröjd som tändes i de troendes hjärtan genom den levande tron, hur kunna opånyttfödda förstå det som de ej erfarit. De famla med förnuftet och den döda tro som de ha, men själva saken saknas. — Den som känner att nya födelsen är nödvändig, han har redan känt sig dömd och förbannad. I denna församling har i sanning mången känt sig dömd och förbannad. Mången har under den domen och förbannelsen dömt sig själv, mången har där under känt, att det är omöjligt att bli salig i detta tillstånd. Men de ha återvänt till

världen och ha ej klappat på den trånga porten; de ha ej trott det möjligt att som gammal åter födas eller bli så liten och så smal att man skulle kunna komma in genom den trånga porten. Och då de ha återvänt till världen, ha de med ont samvete börjat motsäga de kristna, döma deras "rörelser" och slutligen ha de börjat söka nådetecken ur flaskan och från ännu värre ställen. Nikodemus höll Frälsarens lära för sann intill Frälsarens död, men då han såg vad denna lära verkade i de kristna, då de började tala med nya tungor, då upphörde Nikodemus kristendom, sedan hördes intet från hela mannen.

Gamaliel, den ryktbare vise mannen i vars skola Paulus hade lärt fariseernas vishet, famlade med förnuftet så pass att han förbjöd de andra herrarna att plåga de kristna, till dess de finge veta om (deras lära) var från Gud eller människor. Ehuru Gamaliel var en stor bibel-lärare, var han så blind, att han ej kunde veta eller pröva enligt Guds ord om kristendomen var från Gud eller människor. Så sade några hedningar även i denna väckelsens början: få se om den blir varaktig? — men varest var Nikodemus när andra rådsherrar började förfölja de kristna? Ingenstädes har nämnts att han skulle ha försvarat kristendomen eller i rådet talat till dess fördel, ej ens sagt så mycket som Gamaliel, att man ej borde förfölja

den, tills man finge se i vilken riktning den utvecklades.

Hören nu, alla Nikodemus' trosbröder, I haven nu sett vad som hindrade honom från att tro att nyfödelsen är nödvändig eller ens möjlig. Det var egenrättfärdighet och helighet som gjorde honom otroende häri. Han trodde sig vara pånyttfödd i dopet eller omskärelsen. Och mången litar ännu på den pånyttfödelse som har skett i dopet och häri bedraga de sig själva. Nikodemus' trosbröder äro icke skökor eller tjuvar eller drinkare eller svärjare utan de äro dygdiga och fromma eller sådana människor som världen prisar och upphöjer. Och om det vore möjligt att någon kunde utan nyfödelse komma in i himmelriket, så vore Nikodemus den förste i himmelriket, och alla andra som hänga vid hans rockskört kunde även hoppas få komma till samma ställe, om de blott sökte leva lika dygdigt som Nikodemus, ty han levde så dygdigt att ingen kristen kan leva så dygdigt. Därtill har han varit en hemlig lärjunge till Jesus liksom Josef från Arimatea. Han har trott att Jesu lära var sann och han har ej i sitt hjärta burit hat till Kristus såsom fariseerna. Han har även försvarat Kristus mot världsherrarna, men då han därför blev en gång försmädd av Kristi fiender, blev han stum. Nikodemus kunde inte bli ärelös för Kristi skull och börja hära korset. Äran

var för honom så stor att han ej vågade komma till Jesus om dagen, ty om han hade kommit om dagen så skulle de andra världsherrarna ha hånat honom såsom denne folkuppviglares och falske profets lärjunge. Men då han kom om natten, kunde han bevara sin heder.

Alla Nikodemus trosbröder komma till honom om natten; de vill komma hemligen som tjuvar till himmelriket liksom kvinnan som i folkhopen smög sig efter Jesus, men Jesus släppte henne icke med stulen nåd utan hon måste offentligt bekänna alla sina beteenden: alla skamliga fläckar måste hon blotta. Hela hennes leverne måste komma till ljuset. Världsäran var ett hinder för Nikodemus att komma till sann kristendom. Och det andra största hindret var egenrättfärdigheten som omöjliggjorde nya födelsen. Nu sen I, alla Nikodemus' trosbröder, vari ni har fastnat, och med vilken boja djävulen binder eder. Dygdens djävul, hedersdjävulen och egenrättfärdighetsdjävulen hindra eder att komma in i himmelriket.

Jesu sorgsna lärjungar som gråta och ropa inom lykta dörrar få en

stor glädje då den korsfäste uppenbaras inför deras ögon, men Nikodemus har aldrig sett Jesus efter hans uppståndelse.

Jesu lärjungar blevo pånyttfödda på Pingstdagen, då den Helige Andes kraft kom över dem och de började tala med nya tungor förkunnande Guds väldiga gärningar.* Då tog världsäran slut för dem, då slutade de att älska sitt liv. Då började djävulens hop att smäda dem. *Då fingo de en försmak av den stora glädje och fröjd som övergår allt förstånd. Och till detta saliga tillstånd borde de få själar sträva som på grund av bedrövelse och tvivel ej kunna tro, att Jesus lever ännu.* Och du Tomas som ej tror, stick nu ditt finger i hålen efter spikarna, om du törs! Och du sörjande Maria Magdalena, sitt nu vid graven och grät, då din Frälsare är död! Sitt vid graven tills du ser den korsfäste och törnekrönte Konungen levande framför dina ögon, så att du måtte få fröjdas och förkunna för hans bröder, att de få se honom ansikte mot ansikte sådan han är. Amen.

Min själ, som Maria du söke den skatten, som icke skall tagas från hjärta som beder! Din håg skall då helgas till tjänande gärning; dig himmelens salighet Herren bereder.

(P. B—n)

Ps. 114: 5 eller 292: 2—4.

*Se Ordförkl.: tungomål, gärningar.

FÖRSTA SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Ps. 47: 2 eller 257.

DEN RIKE MANNEN OCH LASARUS

Saliga äro de som äro fattiga i anden, ty dem hör himmelriket till. (Matt. 5: 3).

Dessa Frälsarens ord vari evangelium predikas för de fattiga äro tagna ur hans bergspredikan. De vittna om att här icke är fråga om timlig fattigdom. I världen finns många som äro timligen fattiga, men i anden fattiga finns ej många. Vi ha iakttagit att världens fattiga äro ofta så sorglösa, att andlig fattigdom ej får rum i deras hjärtan. De har nästan den tron, att de kristna är skyldiga att hjälpa dem. Och om de kristna ej förmå fylla deras buk så säga de: "Vad är det för en kristen som inte hjälper de fattiga", ehuru Jesus har sagt till judarna: "Ni har alltid de fattiga, och ni får göra dem väl när helst ni vill, men jag är inte alltid hos eder". Av dessa ord hör man, att Jesus inte alltid är närvarande, men fattiga finnas överallt.

Inte har Jesus sagt att man ej behöver hjälpa de fattiga, men han har sagt: fattiga har ni alltid, men mig har ni inte alltid hos eder. När vi tänka efter varifrån så mycket fattiga ha kommit, så finner vi, att Gud ej har gjort somliga fattiga och andra rika. Men fienden som med

köttsliga begär förvirrar förståndet hos människor, har gjort människor fattiga. Och det finns ej mången, som kan säga (med rätta): "Gud har gjort mig fattig". Gud har givit en sund kropp och en sund själ. Det är mycket få människor som av naturen blivit vanföra. Och om det ej finnes andra fattiga än de, som av naturen äro vanföra, så finnes det icke många fattiga på jorden. Men flertalet fattiga ha blivit det genom gudlöst leverne: somliga genom dryckenskap, somliga genom skörlevnad, somliga genom högmöd som i yngre år förlorat sin hälsa och så blivit vanföra. Därför ha vi alltid fattiga såsom Jesus har sagt. Men Jesus har vi inte alltid.

Om nu denna världens fattiga skulle bli fattiga i anden, så vore det en glädje för de kristna att hjälpa dem, om de ha råd att hjälpa. Men inte torde alla världens fattiga bli fattiga i anden såsom Lasarus som låg framför den rike mannens dörr. Lasarus hade säkert lärt av timlig fattigdom vilken fattigdom Gud har behag till. Lasarus hade genom naturlig fattigdom blivit en andlig tiggare. Och ehuru nu mången fattig tar åt sig en falsk tröst av den fattige Lasarus, nämligen sådana fattiga för vilka fat-

tigdomen duger till salighetsgrund, har dock icke Lasarus genom sin timliga fattigdom kommit i Abrahams sköte utan genom andlig fattigdom som gjorde honom till en andlig tiggare.

Ha nu alla fattiga blivit fattiga i anden? Är nu alla fattiga ödmjuka inför Gud? Har jordisk fattigdom kunnat ödmjuka och tukta dem? Nej, ännu ha ej alla fattiga blivit Lasarus' likar. Alltid vill de sorglösa fattiga vara stolta och värdera kristendomen efter sin buk. Men Jesus har sagt: "I haven alltid de fattiga hos eder, men mig haven I icke alltid". Detta skall vara ett tecken för eder, ni i anden fattiga, att Jesus ej alltid är hos eder. Och när ni ibland får smaka hans nådefulla närvaro, så bör ni låta den kvinna vara i fred som har en flaska ofördärvad och dyrbar nardusolja. Låt henne slösa därmed, så länge hon utgjuter den över Jesus, ty Jesus är ej alltid hos eder.

Och ni världens fattiga som menar att de kristna är skyldiga att föda eder, tror ni att den kvinnan gjorde orätt som gjöt dyrbar nardusolja på Jesu huvud och ej gav eder vad den kostat? Tror ni att Judas är den bästa fattigvårdare, han som knorrar och bannar kvinnan för oljans utgjutande? Nog ömkar sig Judas över de fattiga och förbarmar sig över dem för sin egen penningpungs skull. Men inte förbarmar han sig över Jesus, och han

tror inte alls att kvinnan som slösar sin kärlek på Jesus har gjort rätt, utan Judas räknar så att det vore bättre att dessa pengar hade givits åt de fattiga.

Ack att de fattiga, som liksom Lasarus äro i anden fattiga, skulle ligga framför den rike mannens dörr som icke är så obarmhärtig som den rike man som ej ens lade plåster på den fattiges sår utan hundarna slickade hans sår, då den rike mannen ej ens hade så mycket medlidande som hundarna! Men den rike man som är i himmelen lägger tvivelsutan plåster på den fattige Lasarus' sår och för hans själ till Abrahams sköte. Du store Herre över alla skatter, hör de fattigas, sorgsnas och eländas bön, vår Fader i himmelen. Amen.

Evangelium: Luk. 16: 19—31.

Jesus sade till farisäerna:

"Det var en rik man som klädde sig i purpur och fint linne och levde var dag i glädje och prakt. Men en fattig man, vid namn Lasarus, låg vid hans port, full av sår, och astundade att få stilla sin hunger med vad som kunde falla ifrån den rike mannens bord. Ja, det gick så långt att hundarna kommo och slickade hans sår. Så hände sig att den fattige dog och blev förd av änglarna till Abrahams sköte. Också den rike dog och blev begravnen. När han nu låg i dödsriket och plågades, lyfte han upp sina ögon och fick se Abraham långt borta och Lasarus i hans sköte. Da ropade han och sade: 'Fader Abraham, förbarma dig över mig, och sänd Lasarus att doppa det yttersta av sitt finger i vatten och svalka min tunga, ty jag

pinas svårt i dessa lågor.' Men Abraham svarade: 'Min son, kom ihåg att du, medan du levde, fick ut ditt goda och Lasarus däremot vad ont var; nu åter får han här huggnad, under det att du pinas. Och till allt detta kommer, att ett stort svalg är satt mellan oss och eder, för att de som vilja begiva sig över härifrån till eder icke skola kunna det, och för att ej heller någon däriifrån skall kunna komma över till oss.' Då sade han: 'Så beder jag dig då, fader, att du sänder honom till min faders hus, där jag har fem bröder, och låter honom varna dem, så att icke också de komma till detta pinorum.' Men Abraham sade: 'De hava Moses och profeterna; dem må de lyssna till.' Han svarade: 'Nej, fader Abraham; men om någon kommer till dem från de döda, så skola de göra bättring.' Då sade han till honom: 'Lyssna de icke till Moses och profeterna, så skola de icke heller låta övertyga sig, om någon uppstår från de döda.'

Med ledning av vårt heliga evangelium skola vi denna nådens stund betänka:

För det första: Varför måste den rike mannen fara till helvetet, och för det andra: Varför kom Lasarus till Abrahams sköte?

Den rike mannen har icke samlat sin egendom med tjuvnad eller falskhet och ändå måste han hamna i pinorummet. Och den fattige Lasarus har inte gjort något gott mot någon men han har blivit till besvär och bördä för den rike, och ändå fördes han av änglarna till Abrahams sköte. Här är två män som är

varandras fullständiga motsatser. Den ene hölls i stor ära i världen, den andre låg sjuk och nästan nedtrampad framför den rike mannens dörr. Till den ene kom världsherrar att äta och dricka, dansa och roa sig, den andre gitter ingen ens se på. Den ene bär purpur och dyrbara linnekläder, den andre har ej ens klädesträsor på sin kropp. Den ene har en ståtlig gård, vackra hästar, målade slädar och vagnar, men den andre har ej tak över huvudet. Den ene kan äta läckerheter, dricka dyrbara viner och bära sköna kläder, den andre har intet att äta. Skulle det nu gå efter världens dom och förmodan, borde den rike mannen säkert bli salig, men Lasarus vore passande att vara i pinorummet.

1. Varför måste den rike mannen hamna i helvetet?

Den rike mannen har icke samlat sin egendom genom falskhet eller tjuvnad eller bedrägeri; han har kunnat ära den stora egendomen. Varför måste han hamna i pinorummet, då han ej varit någon ogärningsman? Det kan den rikes bröder spörja. Varför måste denne dygde, fromme och ärlige man hamna på ett så olyckligt ställe? Av ingen annan orsak än att han hade fått ut sitt goda i världen. Så sade Abraham: 'Min son, kom ihåg att du, medan du levde, fick ut ditt goda. Du har ej heller sökt annat gott i världen än blott detta jordiska

goda: nämligen ägodelar, ära och goda dagar. Detta glada liv har du fått njuta i världen; var nu nöjd därmed!' Hade den rike mannen i rätt tid upphört med sitt bekväma och fåfänga leverne, sålt sin egendom och givit åt de fattiga, såsom Jesus sade till den rike ynglingen som kom att fråga honom: 'Vad skall jag göra för att få evigt liv?' och om den rike mannen hade trott Moses och profeterna, vad de skriva om ånger och bättring, så hade han tvivelsutan börjat sörja för sin odödliga själ, börjat i tid söka oförgängliga skatter som rost och mal ej kunna förstöra och tjuvar ej kunna stjäla. Men hans hjärta hade så fastnat i världen och de ting som äro i världen att han ej brydde sig om annat än det goda som världen giver. Detta var den verkliga orsaken varför han måste gå till förtappelsen.

Nog säga några den rike mannens bröder, att den rike mannen ej var hård och obarmhärtig mot de fattiga. Men inte hade Lasarus legat framför hans dörr, om han hade fått hjälp av honom. Det synes av alla omständigheter härvidlag, att hundarna hade mera medlidande än den rike mannen, ty hundarna slickade hans sår av barmhärtighet, men den rike mannen lade ej en plåsterbit på hans sår. Men låt vara som den rikes bröder mena, att han var barmhärtig mot de fattiga. Vad hade han då vunnit med denna

barmhärtighet? Mången rik man är i denna tid barmhärtig mot de fattiga, han delar endast litet åt de närmaste fattiga men gör i stället genom brännvinshandel många fattiga; och alla den rike mannens bröder säga efter hans död: 'Den mannen blev säkert salig'. — Varav vet ni att han blev salig? — 'Jo, därav vet vi det, att han var så hjälpsam mot de fattiga'. — Men besinna först hur många han gjorde fattiga genom brännvinshandel och dyrt pris som han satte på sin vara, läggen vidare därtill hans hat mot kristendomen och sägen mig när han har gjort ånger och bättring från världslig fåfänglighet, grannlåt och vällust, och sägen sedan: 'Den mannen blev salig'!

Men om ej mera fordrades för saligheten än blott hjälpsamhet mot de fattiga som man nu finner hos mången rik, så finge alla rika lova sig goda dagar i himmelriket. Men alla rika borde börja tro Mose lag och profeterna vad de skriva om ånger och bättring, så borde de stackare börja tro att utan sann omvändelse blir ingen människa salig, ty rika män kunna ej tro vad Moses och profeterna ha skrivit om ånger och bättring. Denna världens rika vill inte tro, att ett helvete finns för de obotfärdiga och en himmel för botfärdiga och troende. De vill först höra färska budskap från helvetet innan de tro att ett helvete finns. Och om än alla fattiga upp-

stode från de döda och började predika bättring för den rike mannens bröder, skulle de icke tro, icke göra bättring. Om Gud själv skulle komma från himmelen, skulle de ändå icke göra bättring, ty den rike mannens bröder göra ingalunda bättring innan skinnet svedes. Den rike mannens bröder vredgas på alla bättringspredikanter, botpredikanten må komma från himlen eller helvetet, från höjden eller djupet, det gör dem detsamma, botpredikanten må vara levande eller död, det kvittar dem lika. Alla botpredikanter är för den rike mannens bröder till förargelse och en vederstyggelse. Icke vill den rike mannens bröder se sådana som predika om ånger och bättring.

2. *Varför fördes den fattige Lasarus av änglar till Abrahams sköte, ehuru han ej hade gjort gott åt någon?*

Om det för världen är svårt att säga, varför den rike mannen hamnade i pinorummet, ehuru han ej hade gjort något ont åt någon, så är det nog ännu ofattbarare för världen, varför den fattige Lasarus skulle av änglar föras till Abrahams sköte. Så mycket förstå vi att Lasarus icke blev salig för sin lekamliga fattigdom eller för sina sårs och sin sjukdoms skull, ehuru mången fattig hoppas på bättre lycka efter detta olyckliga liv, då han har blivit en korsbärare. Men man vet ej vem som har lagt detta kors

på korsbäraren som genom gudlöst leverne blivit fattig, eländig och vanför. Jag tror att den onde har lagt sitt kors på mången världslig korsbärare som ej har förstätt att skilja Jesu kors från världens kors.

Men vi måste tänka, att Lasarus inte blivit fattig och eländig genom egen liknöjdhet. Han hade inte blivit fattig genom dryckenskap, skörlevnad och lättja, utan genom någon annan olycklig omständighet hade han råkat i så eländig belägenhet vad kroppen beträffar. Och detta jordiska kors förvandlades för honom till Jesu kors, då han av denna världens förgänglighet och fåfänglighet lärde känna sin fattigdom i anden eller, vari den förlorade sonen var då han måste bli en svinvaktare. Ingalunda har Lasarus genom naturlig fattigdom förtjänat något, liksom den förlorade sonen ej heller genom andlig fattigdom förtjänat något. Men den nöd som kom av den andliga fattigdomen, tvingade Lasarus att söka bättre lycka och välsignelse i det land och den himmel som är bortom denna jorden. Och däri låg Lasarus' förtjänst att han blev så fattig att han ej mer hade tro, ej hopp, ej kärlek, ej goda gärningar. Han hade ej längre någonting varmed han kunde skyla sin nakenhet, intet varmed han kunde släcka sin hunger efter rättfärdighet, intet varmed han kunde hela sina sår; därför slickade hundarna hans sår av medlidan-

de. Tror ni, Lasarus' bröder och systrar, att hundarna kunna med sitt slickande lindra edra plågor? Tror ni att hundarna ha sådant sinne att de kan ömka och förbarma sig över eder, då de se de blödande och stinkande samvetssären? Jag tror att hundarna ha en sådan känsla att de ömka och förbarma sig över eder, de slicka edra sår. Och detta hundarnas slickande betyder att edra synder äro förlåtna, eder orättfärdighet utplånad. Då ni har en sådan tro att Gud har gjort eder fattiga och så elända att ni måste ligga vid den rike mannens dörr nakna, blottade, fulla av svulster och blödande sår som även hundarna slicka av medömkan och barmhärtighet, så har säkerligen den store Skaparen velat giva eder en bättre jord och himmel där alla fattiga är rika, alla tiggare givmilda, alla sårade friska, alla sörjande glada, alla betryckta äro upphöjda.

Ej heller är den i anden fattiges själ tung för Guds änglar att bära till Abrahams sköte. Lasarus' själ är ej så tung att bära som den rike mannens själ som av sin egen tyngd drages ned i avgrunden. Den i an-

den fattige Lasarus' själ är så lätt för Guds änglar att bära till Abrahams sköte att de göra det med glädje; men den rike mannens själ är så tung att den av sig själv sjunker i botten.

Nu tröstras Lasarus' själ, nu siter han till bords med Abraham, Isak och Jakob i Guds rike. Då han här hungrade så mättas han, då han här var törstig får han där släcka sin törst, då han här var naken är han där klädd i Kristi rättfärdighet, om han här har gråtit så fröjdas han där, om han här hade sår så är han där frisk, om han här burit svarta kläder så gives honom där vita kläder, om han här var föraktad så är han nu upphöjd, om den rike mannen har förtrampat honom så måste den rike nu bedja honom.—*Var nu vid gott mod, du fattige Lasarus, sitt nu till bords med Abraham, sitt nu ned att äta och dricka himmelsbröd (och dryck)! Du är nu i Abrahams sköte som är de troendes fader. Ingen härnar dina tårar, gläd dig och fröjdas! Du har druckit ur sorgens kalk, men nu får du dricka ur livets kalk som är i Guds paradis. Amen.*

Ps. 369: 6, 7 eller 315: 5—7.

ANDRA SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Ps. 255 eller 257.

DET STORA GÄSTABUDET

Somliga inbjudna gäster sade till konungens tjänare: "Jag har köpt fem par oxar, och därför kan jag ej komma."

Vi höra av dessa ord vilka hinder somliga sorglösa ha varför de ej vill göra sann bättring, så att de skulle bli delaktiga av Guds nåd. De sitta så hårt fast i världen, att Guds ande inte förmår slita deras hjärtan lösa från världen. De älska oxar mer än Gud. Och ehuru de sorglösa säga: "Vi anse inte oxar som Gud", så synes det dock av allt att de akta dessa jordiska ting såsom Gud, då de älska dem så att de för deras skull ej kan göra sann bot och bättring. De sorglösa frukta att det jordiska arbetet blir försummat, om de ginge oftare i kyrkan och skolan.* Icke tänker en sorglös människa att hon spiller mer tid på dans, kortspel, dryckenskap och andra fåfängliga tidsfördriv än på kyrkan och skolan. Icke besinnar hon att hon offerar mer på grannlåt än vad de väckta ge till skolan.

Om en Guds tjänare kallar en sorglös tillbaka från fördärvets väg och visar honom vägen till ett bättre liv, så att han skulle bli delaktig av Guds nåd och den salighet som Gud har lovat de trogna, så säger

*Se Ordförklaringar!

han: "Jag har köpt fem par oxar, och kan därför inte komma". En annan säger: "Jag har tagit mig hustru, och därför kan jag inte komma". Här har Frälsaren ställt de sorglösas hinder framför ögonen på dem. Somliga tro sig bli fattiga genom kristendomen, och somliga frukta att de inte få någon hustru om de bli kristna, så frukta även sorglösa flickor att de inte få en man om de göra bättring. De måste upphöra med sin grannlåt och skörlevnad, om de skulle göra sann bot och bättring. Just för denna sak har mången förkastat bättringen och avfallit från nåden. För skörlevnad och grannlåt har mången slutat att följa Jesu sorgsna lärjungar, och därigenom har Kristi namn blivit smädat bland hedningarna (de otroende).

Visserligen har budet kommit till alla, att den himmelska nattvarden är tillredd, men de inbjudna ha så många hinder, de ha så mycket att skaffa med världen att de ej ha tid. Somliga tänka på oxar och hästar, somliga på giftas, somliga på grannlåt, därför uppskjuta de bättringen år från år och dag för dag. Slutligen kommer döden att krama deras bröst, och då först öppnas deras ögon till att å ena sidan se världens

fåfänglighet som de älskat, och å andra sidan öppnas evigheten för deras ögon. Då skulle de önska tillbaka de nådestunder som de föspillt i världens fåfänglighet, dryckenskap, skörlevnad och vällust. Men nådestunderna komma icke mer tillbaka, och då börja de döma sig själva, de börja ropa till bergen: "Fallen över oss!" och till höjderna: "Skysten oss!"

Alla människor i denna församling veta, huru olycklig död har drabbat dem som ha föraktat den himmelska rösten som har förkunnat bättring för de förhärdade. Alla döende ha måst bekänna att kristendomen som de ha dömt som falsk är det (enda) rätta. Ingen enda av de dödande som under de senaste åren ha lämnat världen har kunnat betyga, att denna kristendom är falsk, men de äro många som ha måst döma sig själva, därför att de ej tidigare insett hur farlig deras belägenhet var, hur blinda de varit som ha kämpat emot denna kristendom. Tagen nu vara på bättringsropet, I blinda, halta och lama, I döva och stumma, vem vet hur länge denna nådetid varar. Snart torde den tid komma att alla motståndare, alla fiender till Jesu kors få ropa och ingen svarar, få klappa och ingen öppnar, få tjuta och avgrundens väggar ge (eko-)svar. Men den store nattvardsvärden som har bjudit många, ehuru endast få komma till den himmelska nattvar-

den, måtte han öppna de blindas ögon och de dövas öron, leda de halta, bära krymplingarna och mätta de fattiga, att de måtte samlas till den stora måltiden innan dörrarna stängas. Hör du store nattvardsvärd de haltas, blindas och lemmalyttas suckan, Fader vår som är i himmelen.

Evangelium: Luk. 14: 16—24.

"En man tillredde ett stort gästabud och bjöd många. Och när gästabudet skulle hållas, sände han ut sin tjänare och lät säga till dem som voro bjudna: 'Kommen, ty nu är allt redo'. Men de begynte alla strax ursäktas sig. Den förste sade till honom: 'Jag har köpt ett jordagods, och jag måste gå ut och bese det. Jag beder dig, tag emot min ursäkt.' En annan sade: 'Jag har köpt fem par oxar, och jag skall nu gå åstad och försöka dem. Jag beder dig, tag emot min ursäkt'. Åter en annan sade: 'Jag har tagit mig hustru, och därför kan jag icke komma'. Och tjänaren kom igen och omtalade detta för sin herre. Då blev husbonden vred och sade till sin tjänare: 'Gå, strax ut på gator och gränder i staden, och för hitin fattiga och krymplingar och blinda och halta'. Sedan sade tjänaren: 'Herre, vad du befallede har blivit gjort, men här är ännu rum'. Då sade herren till tjänaren: 'Gå ut på vägar och stigar, och nödga människorna att komma hitin, så att mitt hus bliver fullt. Ty jag säger eder att ingen av de män som voro bjudna skall smaka min måltid'."

Med ledning av det heliga evangeliet skola vi genom Guds nåd betrakta:

Varför de inbjudna gästerna icke vilja komma till gästabudet?

Vi hoppas, att ehuru de förnäma gästerna inte vill komma, skola de fattiga, halta, blinda och lemalytta ändå komma, huru långsamt de än gå.

1. Varför vill inte åkermännen komma till gästabudet?

Den förste säger: "Jag har köpt en åker, jag ber dig, tag emot min ursäkt". I denna liknelse har Jesus visat, att en sorglös människas förhinder äro alla de jordiska sysslor genom vilka hon kan synda, alla de ting vid vilka hennes hjärta hänger fast. Åkerbruk är i sig lovligt, men det blir skadligt för själen när man för den skull ej arbetar på Guds åker. Jordiska åkrar besår man, men den himmelska åkern lämnar man osådd. Detta händer ofta i det land, där åkern är människornas rikedom. Kornjudarna samla säd för nödår, såsom de säga, men de höja priset så högt att en fattig ej kan köpa den. Hur skulle sådana bruka den himmelska åkern som binda både kropp och själ vid det jordiska levebrödet och icke orka höja sina tankar eller upplyfta sina hjärtan till något högre? Om de blott brukade jorden men de fördärva jorden, de förstöra Guds gröda så att den ej duger till föda ens åt svinen! Lapa hundarna brännvin? Äta svinen djä-

vilsträck?* Inget djur är så snuskigt som människan som från början är skapad till Guds aybild, hon har nu förvandlats till ett andligt svin och är snarare lik djävulen än lik Gud. Hennes skepnad har blivit ful som Kains skepnad. Och med sådan skepnad vill hon nu komma inför Guds och änglarnas ansikte! Men alla obotfärdiga och oomvända skola kastas ut.

2. Den andre säger: "Jag har köpt fem par oxar och jag skall försöka dem".

Härav höra nu alla obotfärdiga, varför de förakta Guds nådiga kallelse till bättring; de säga: "Jag har köpt fem par oxar", ehuru de sorglösa säga: "Inte äro de i hjärtat. Vi anse inte oxarna som Gud". Men vi hör nu av Frälsarens egen mun, att oxar och hästar duga till gud åt världens trälarna såsom hedningarna i Egypten hade en oxe till sin gud och dyrkade denna, och Israels barn gjorde efter denna förebild en guldkalv åt sig i öknen. Nog voro flickorna redo att ge sina guldringar och öronringar åt Aron, när de hörde att därav skulle bli en gud. Men då de borde ge en tolvskilling till skolan eller de fattiga, då är det brist på allting. Ej blott oxar och hästar äro de sorglösa gudar utan även granna kläder, vackra gårdar, målade slädar och vad helst som kan vara kärt och dyrbart för dem. Luther säger att

*Se Ordförklaringar!

3. Varför kunna ej de som gifta sig bli botfärdiga?

Om åkermännen ej vill bli saliga och oxköparna ha sådana förhinder att de ej kunna komma till ånger, så ha de giftaslystna ännu större hinder. För de förra är det jordiska arbetet och världskärleken ett så stort hinder att de inte kan bli fria från det, men för den giftaslystne är skörlevnaden och vällusten så starka, att de ingalunda kunna göra bot och bättring. Detta är särskilt de ungas största hinder. Först göra de sig granna och vackra för världen, slutligen börja de öva skörlevnad, såsom man på Noaks tid gifte sig, tog sig hustrur och hustrur gävos åt män, likaså på Mämiskossonens tid. Och om de gifte sig som folk, men de flesta börja i galen anda: de para sig som djuren under brunsten, och sedan komma andra djävlar att fira bröllop. Somliga gifta sig icke utan leva i hordom. Och sådana vackra djur finns nu i världen som kalla sig kristna och bedriva otukt. Förr i världen ha de dygdiga hedningarna förmanat dem som göra hor, men nu förmana dem inga andra än de väckta och kristna. Och för detta förmanande hatar och förföljer man dem. Nu lever man i kristenheten som turkar och hedningar efter den tro och lära vari de ha undervisats och uppfostrats. Men de som blivit döpta till Kristus leva ingalunda efter den lära vari de blivit undervisade, utan

det som människan mest älskar, är hennes gud. Den rike älskar sina ägodelar och den fattige sina trasor. Det är förfärligt och beklagansvärt, att djävulen har fått så fångsla sina trälarna och binda dem i sina garn, att det är omöjligt för dem att slita sig lösa.

Äro dessa de sorglösa förhinder så nödvändiga att man för deras skull ej kan komma till bröllopet? Jo, för den sorglöse äro de så nödvändiga och outhärliga att världsträlen ej kan bli fri från dem. Ehuru han vet att oxar ej kan hjälpa i evigheten, ändå hänger han fast vid dem och måste för dessas skull gå i förtappelsen. Det må gå för själen hur som helst, men kroppen måste leva. Jord och mull måste grävas, världens skatter måste samlas, granna kläder måste skaffas, oxar och hästar måste köpas. Och detta är ett så stort hinder för den sorglöse att han därför ej kan sörja för sin själ. Guds ord föraktas och gudstjänsten glömmas därför. Allt som hör till själens bättring och uppbyggelse försummas för dessa jordiska ting och sysslor. Och först sedan när döden kommer, saknar man de oförgångliga skatterna som behövs i evigheten. Detta den sorglöses liv är så fult och fruktansvärt inför Gud, att Guds Son skälvde och förfärades däröver. Men den blinde stackaren ser ej, att han är så förfärlig utan han tror att ej heller andra äro bättre än han.

alldeles emot Guds ord. De äro gudaktiga i kyrkan och ogudaktiga bakom kyrkan, de äro dygdiga i kyrkan men göra hor bakom kyrkan, de välsigna i kyrkan och förbanna bakom kyrkan, de dricka samma dag ur Herrens kalk och djävulens kalk, och detta göra de år för år och dag för dag.

Och när döden kommer och öganen öppnas, då se de på vilken väg de äro. Då blir det nöd. Då låta de hämta prästen att skrifa dem, då önska de nog att de kristna som de smadat och hatat skulle komma att tala med dem. Då börja de fåvitska jungfrurna bedja de visa sägande: "Giv oss av eder olja, ty våra lampor slockna", men de ha intet att giva. Då börja de sorglösa bedja de väckta, att dessa måtte förlåta dem deras dumhet, och nådetjuvarna be de kristna bedja för dem. Men nådetiden tar slut, nådens sol går ned, livstråden går utav, snart flyr livet, och då är ingen tid att göra bot och bättring, utan då måste de fara till evigheten, och där få de ångra sig i evighet. Nu hörde ni vilka de sorglösas största hinder äro. De äro jordagods, oxar och kvinnor.

Åkermännen nännas ej skiljas från sina åkrar och komma till det himmelska bröllopet, oxköparna nännas ej lämna sina oxar och komma till bröllopet, ty oxarna äro dem

kärare än himmelriket. De giftas-lystna komma ej till bröllopet, ty de måste först bedriva hor, innan de gå i fördärvet, så att de inte ska gå miste om någon glädje och väl-lust. Sålunda komma inga andra till det himmelska bröllopet än fat-tiga, halta, blindade och lytta. Vad himmelens Konung har dåliga bröl-lopsgäster! Till en sådan hop vill ingen hederlig bonde komma, än mindre någon herreman. Därför blir även himmelens Konung smädad för det dåliga och föraktade bröl-lopsfolket. Helt annorlunda är det hos denna världens furste som har bröllopsfolk som sand (i havet), nämligen de bästa jordbrukarna, de bästa oxägarna och de bästa giftas-män som finns i världen, fina och vackra, män och kvinnor i klädes-kläder, sidendukar, guldringar, guldhjärtan; och där dricka de, där hora de, där dansa de och där skrat-ta de och smäda Guds fattiga bröl-lopsfolk som är halta, blindade och lytta, döva och stumma, fattiga och elända. Och dessa blindade, halta och lytta som är så föraktade få sitta i himmelskonungens bröllop och äta manna, de få vin och läckra rät-ter, och brudtärnorna hoppa på guldgolvet som hjortar och sjunga för Konungen en ny psalm. Amen! Halleluja!

Ps. 256 eller 459.

TREDJE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

(1856) Ps. 119: 1—3.

ISRAELS HERDE SÖKER FÖRLORADE FÅR

Liksom en herde letar tillsammans sin hjord, när hans får äro förströdda omkring honom, så skall ock jag leta tillsammans mina får och rädda dem från alla de orter, till vilka de förskingrats en dag av moln och töcken, (Hes. 34: 12).

Herren uppenbarade genom profeten Hesekiel sin kärlek till människors barn i en hemlighetsfull lik-nelse om en herde och hans får. Denna liknelse är uppbygglig, ty den visar hur högt Gud älskar syndare, ehuru vi ej fatta djupet, bred-den eller längden av Guds kärlek. En vanlig herde älskar sina får där-för att han får sitt uppehälle av dem. Men den store Israels Herde behöver ej söka försvunna får för att han skulle få något därav åt sig själv. — Vi befinna oss i sådant töcken och mörker, att vi ej med vårt förnuft fatta varför Gud söker människor. Men då Gud kallas Fa-der, förstå vi så pass att den him-melske Fadern har ett föräldra-hjärta. Och ingen förälder vill att dess barn skall förgås. Därför att Gud så älskar sina barn att han ej vill att någon enda själ skall för-gås, därför uppenbarar han sig med vackra liknelser, så att människans hjärta måtte röras och bli hugad för vad gott är.

Då Gud sålunda liknas vid en

herde, förstå vi så mycket därav, att Gud älskar och söker dem som förrirat sig. Men fåren förstå ej att vargen är i skogen och att her-den bevarar dem från ulven. På grund av detta oförstånd skingra sig fåren och gå envar efter sitt begär till skogen där ulvarna bo. Därför måste Herden söka dem på alla ställen dit de ha skingrats. Med orden "en dag av moln och töcken" förebildas sorglöshetens tid, som var den mörka och tökniga tid då människorna intet visste om him-mel eller helvete, då alla voro blindade och i mörker och ingen var visa-re än den andra, ingen förstod var vägen går till himlen. Då voro de som vilsegångna får som ej vet var de äro. Då drack man, svor, slogs och bedrev otukt, och ingen sade till den andra att det livet ej duger, vi förgås om ingen bättring sker. Ni mimis väl hur dimmigt och mörkt det var, då Herren började söka sina får. Då levde man som om Gud ej hade funnits. Och när döden kom, fanns ej många som skulle frågat andra: "Vad skall jag göra för att få evigt liv?" Största delen av de döende for i blindhet och mörker till evigheten. Om några få själar hade funnits som hade känt andlig sorg om sin själ och

även känt nådetecken, visste man ej ens själv vad det var och omtalade det för ingen, ty alla ansågo sådant som svammel. Sådant töcken var då på Israels berg, att ingen frågade sin döende broder: vart går du? Då gjorde det detsamma om man for till himlen eller till helvetet. Ingen frågade efter vad som kom efter döden. Man höll gravöl, söp och tvistade om himmelen.

Men hur är det nu, sen Herren började söka sina kring bergen skingrade får? Nu ha många själar med glädje sagt farväl till världen i det saliga hoppet, att de äro saliga i tid och evighet. Nu kan ingen enda sorglös dö i sin sorglöshet, utan alla komma i nöd på döds-lägret, och alla ha då lust att bli saliga. Men ej alla ha kraft att då ropa och klappa på himlens dörr. Inte många gå nu blinda till helvetet. Men felet är att ej mången vill gå den smala vägen som blivit anvisad för dem, utan största delen drages till världen och detta även mot deras vilja, då de ej orka stå emot världen. På detta sätt över-raskar döden dem oförberedda. Och därför blir döden tung och svår, då mången döende känner, att han ej har någon tillflykt till himmelen, och inte orkar ropa så högt, att den himmelske Föräldern skulle höra det, har ej kraft att klappa så hårt på himlens port att dörrvaktaren skulle höra det. Och därför måste mången döende säga: "Gud hör

icke längre mina böner". Men dock har Gud i stor nåd hört deras böner som av alla krafter ha kämpat i sin allra heligaste tro, nämligen de kristna som genom denna kristendom ha rätt vaknat och blivit benådade, om de bara orkade vaka, kämpa och strida mot världen, djävulen och eget kött, ehuru sömnaktighet ansätter många själar i denna tid.

Minnens nu, I Jesu får och dyrt återlösta själar, huru den store Israels Herde har sökt eder på alla ställen, dit ni hade förskingrats. Kommen ihåg med hur stor möda den store Israels Herde har sökt eder. Han har vandrat tunga och mödosamma steg ropande på Sinai berg, på Röda havets strand, vid Jordans flod, i Örtagården och på Golgata kulle. Slutligen ropade han på Golgata kors: "Min Gud, varför har du övergivit mig?", då han såg huru mycket människor gå förlorade, ehuru han har lidit så svårt. Samlens, I Jesu får, samlens kring den store Herden, så att han får bära eder till sitt fårahus!

De få själar som Jesus har funnit i världens öken och syndens ödemark visa sin kärlek med att slicka. Och när de hungra efter rättfärdighet bräka de. Vårt hopp och vår förtröstan till Gud är, att den store Israels Herde för de får som han i dessa tider funnit bort från världens öken och syndens ödemark och leder dem till bästa betet och till

livets vatten vari de få släcka sin törst. Hör Israels Herde de hungerandes och törstandes klagoljud och kom snart att hjälpa dem, innan ulven kommer att slita och riva de späda lammen, Fader i himmelen.

Evangelium: Luk. 15: 3—7.

Jesus framställde denna liknelse: "Om ibland eder finnes en man som har hundra får, och han förlorar ett av dem, lämnar han icke då de nittionio i öknen och går och söker efter det förlorade, till dess han finner det? Och när han har funnit det, lägger han det på sina axlar med glädje. Och när han kommer hem, kallar han tillhoppa sina vänner och grannar och säger till dem: 'Glädjens med mig, ty jag har funnit mitt får, som var förlorat'. Jag säger eder att likaså bliver mer glädje i himmelen över en enda syndare som gör bättring, än över nittionio rättfärdiga som ingen bättring behöva".

Jesus visar sin kärlek till syndare i det han liknar sig vid en herde som lämnar nittionio i öknen och går att söka ett försvunnet får. Följaktligen böra vi denna nådestund betrakta:

Huru Israels Herde söker försvunna får och lägger på axeln dem han finner och bär dem till sin hjord.

Ack, att alla vilsegångna får skulle svara, när Herden ropar på dem, och skulle springa mot honom så snart de höra hans röst!

1. Den store Israels Herde söker sina får på Sinai berg.

Jag tänker att några får ha klätt-

rat på Sinai höga berg, varest Moses vallade får. Men hur kunde fåren komma dit upp? Räddes de inte storligen för lagens basun och åskans dån där uppe? Hur våga fåren gå dit? Det är en fråga som ej är lätt att svara på. Vi ha sett att några klättra på Sinai berg sökande där friskare luft. Andra har ulvarnas tjut skrämt, därför ha de klättrat på Sinai berg i tro att ulven ej slipper dit. Men jag tror att någon stor ulv har enkom jagat fåren dit, att han kunde tränga dem att falla ned utför branten och bryta nacken. Nog har Herren i sanning sökt förlorade får på Sinai berg, men ej funnit många där. När Israels barn hörde Guds åska hårt dundra på Sinai berg grepos de av fruktan, men det stannade ej länge i minnet. Snart började de att dansa kring guldkalven. Mången har vaknat genom lagen och har genom den fått stor fruktan för Gud samt har med egen bättring försökt att duga åt Gud. Men den bättringen höll inte länge, innan de tröttnade och måste alldeles sluta med bättringsarbetet och börja fjäska med världen som förr. Några började klättra upp på höjden av Sinai berg, när egenrättfärdigheten började upphöja dem, och då började de förakta de kristna. Självskhet och egenrättfärdighet steg dem i huvudet, och Sinai bergs väldiga höjd kom dem att svindla. Och då de måste gå ned från den stora höjden

föllo de och ramlade i smutsen. Och i den smutsen vältra de sig nu. Ho vet om ens någon orkar draga dem därur. Sålunda har inte den store Israels Herde funnit många själar på Sinai berg.

2. Israels Herde söker förlorade får på Röda havets strand.

Där äro Israels barn i stort betryck, ty fienderna överfalla dem, då de fly från trälldomshuset för att tjäna Israels Gud. De fara i tro att de nå Kanans utlovade land där mjölk och honung flyter. Men redan då börja hedningarna hata dem som ämna skilja sig från världens hop. Hedningarna köra ut från sina hus dem som skilja sig från hedningarnas hop och gå att tjäna Abrahams, Isaks och Jakobs Gud. Och de förfölja Israels barn ända till Röda havet. Där råka dessa i stort betryck för dessa fienders skull. Där kommer även otålighet och de börja knorra mot Moses och Gud. Men Moses lyfter sin stav över Röda havet. Då öppnar sig havet och Israels barn slippa torrskodda genom havet. Då få de för första gången sjunga lovsalm åt Gud. Då fann den store Israels herde förlorade får på Röda havets strand, och de började lova honom med sin röst.

Dessa voro de första nådetecknen. — Röda havet betecknar Jesu blod varigenom sorgsna, botfärdiga och av världen betryckta själar bli frälsta från fiendens frestelser.

Men först då börjar den mödosamma vandringen i öknen. Då kommer otålighet och knorrande; då kommer lusten att återvända till världen. Mången har omkommit i denna öken. Genom otåligheten tog det slut med tron att de skulle nå det utlovade landet med mjölk och honung. Är det Guds fel, att så många av dem som dock ha sjungit Guds lov för segern ha dött på vägen och nu blivit sådana, att de ej längre slippa tillbaka till världen eller sorglösheten och ej heller till himmelen utan driva av och an mellan världen och himmelen. Ibland gå de framåt och ibland tillbaka till världen. Ack, ack, hur besvärligt det är att vara i denna världens öken! Men det är edert eget fel att ni så har kommit mellan världen och himmelen liksom Israels barn som vandrade av och an i öknen.

Sådan är även de kristnas vandring i denna världens öken. Men tro dock att ni slipper till det utlovade landet! Om den gamla människan dör på vägen, skall den nya människan liksom Israels barns nya släkte nå Kanans utlovade land.

3. Den store Israels Herde söker förlorade får vid Jordans flod.

Där ha Israels barn för första gången vunnit seger över hedningarna, när Gud lät Jordans ström stanna i loppet så att Israels barn kunde åter torrskodda gå genom den. Detta betyder, att de kristna få

en stor seger över andliga fiender, då de börja fastare tro att Gud i sanning hjälper, om de bara kämpa i sin allraheligaste tro tills de komma till den brolösa strömmen där utsikten öppnar sig mot det utlovade himmelriket. Den brolösa strömmen är döden varigenom de troende komma till det nya Jerusalem där Lammets bröllop firas. Och när de slippa genom den, då falla alla fiendens murar till jorden. Egenrättfärdigheten har byggt otrons murar kring deras hjärtan. På så sätt vill fienden bevara sin borg, så att Sions Konung inte skall slippa in i hjärtat. Men när Israels barn slippa genom Jordan eller när de kristna komma över den brolösa strömmen, då falla alla fiendens murar, då få de taga i besittning det land som flyter av mjölk och honung.

Stigen modigt, I Israels barn, i den brolösa strömmen! Den store Israels Herde stoppar den brolösa strömmens flöde. Stigen ned modigt! Om I bara tron stadigt, så kommen i ännu torrskodda till andra stranden. Då tar den mödosamma ökenfärden slut, och I fån besitta det land och den himmel som utlovats åt eder från världens begynnelse.

I Jordans flod har även Johannes döparen döpt de förlorade får av Israels hus som gjorde sann bättring. Och vid samma ström har Johannes för de botfärdiga pekat

på Guds Lamm som borttager världens synder. Och där ha några människor vaknat och kommit till Jesus och även blivit döpta med Helig Ande och eld. Israels store Herde har sålunda funnit några förlorade får även vid Jordans flod.

4. Israels Herde har sökt förlorade får i Örtagården och på Gulgata kulle.

Men i Örtagården har han svettats blod och kämpat förfärligt med draken och varit bedrövad intill döden. Där har sömnen ansatt de stackare för vilkas liv den store Färaherden har kämpat. De stackare ha inte orkat vaka och bedja, då den store Färaherden hade behövt få höra några suckar upp mot höjden från deras hjärtan för vilkas liv han kämpade med den stora draken. Denna blodiga strid ha de med sömnen kämpande lärjungarna sett, men de stackarna ha för sömnens skull inte orkat vaka och bedja med den himmelske Föräldern, då han låg eländig som en mask i blodsbastun och svettades blod för sina ogudaktiga barn. Soven icke i Örtagården, I få själar som haven blivit utvalda från denna eländiga värld till att betrakta Förälderns lidanden. Ty den förhärdade världen vill ej se den som faller blodsdroppar på den förbannade jorden. Men de få själar som från världens begynnelse blivit utvalda borde skåda huru den store Korsbäraren och Is-

raels gode Herde strider med draken, då han vill slita deras själar ur drakens och ulvarnas gap. I den stora striden beder han för de stackars barn som sova i syndens sömn. Där söker han sina förlorade får, där ropar han med utesägliga suckar, där ser han med stor hjärtesorg hur många själar gå förlorade, där känner han helvetets plågor och kval, där ryser han över mänskors gärningar och skälver av sorg och medlidande, då hans barn måste bli så olyckliga. Men det hjälper icke; han måste dricka den kalk som Fadern har bestämt för honom. Han måste tömma Guds vredes bägare till botten.

Slutligen söker han sina förlorade får på Golgata kulle. Och där finner han bäst deras hjärtan, då de äntligen vakna ur sömnen och få se den store Korsbäraren och törnekrönte Konungen naken, spikad på korsets trä, övergiven av Gud och människor, från alla håll ansatt av blodhundar, slutligen dö i rövares håla. Där få de förlorade fåren skåda vad Guds Son lider för dem. Och om de förstode vad Föräldrahjärtat får lida för deras skull, förvisso skulle de slå sig för bröstet och bli sorgsna. Men de sorglösa förstå icke detta, utan endast några sorgsna lärjungar ha efteråt förstått, att detta förfärliga lidande skedde för deras motsträvighets skull, för deras sömnaktighets skull och för deras ovaksamhets skull.

Avslutning.

På detta sätt har den store Israels Herde och våra sjäalars biskop sökt sina förlorade får. Han har gått tunga och mödosamma steg på Sinai berg, Röda havets strand, vid Jordans flod, i Örtagården och på Golgata kulle, sökande och ropande överallt. Men många ha ej svarat.

I förlorade får, var ären I? Har icke den store Israels Herde lämnat nittionio i öknen och gått att söka det förlorade? Har han icke lagt på sin axel den stackare som han slutligen fann och burit till sin hjord? Har han icke fört eder till bästa betet och låtit eder dricka ur livets vattenkälla, när I voren törstiga? Och ändå haven I dragning till skogs, det är till världen. Rymmen inte mer från den lilla hjorden som den store Israels Herde har funnit i öknen, utan förbliven samlade, I Jesu får!

I få själar som ären återfunna, samlens kring Herden! När I ären hungriga, så kommen till Herden! När I ären törstiga, giver han eder ädla källor att dricka ur och leder eder till Jordans ström. Där tvår han eder så att eder ull skall bli snövit, så att den kan bli till kläder åt Herren då han blivit avklädd och naken. Och slutligen leder han sina får till Sions berg varest lammen hoppa av glädje som hjortar på detta glädjens berg i den gode Herdens hem och stad varest inga rovdjur

finnas som skulle riva Jesu får. Där fån I gå på bästa bete på evighetens sköna strand och få vara i fred och ro. Där blir ingen hunger eller törst mer i evighet. Amen.
Ps. 280: 5, 6 eller 362: 5, 6.

FJÄRDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Ps. 407: 3—4.

FÖRLÅTEN. OCH EDER SKALL BLIVA FÖRLÅTET

Given och eder skall bliva givet; förlåten och eder skall bliva förlåtet.

Vår Frälsare har i dagens evangelium jämte andra lärdomar talat dessa ord som avse andliga ting, om de rätt förstås. Den första lärdomen avser även jordisk givmildhet eller nästans hjälpande som nog är i dig självt nödvändigt. Men då givmildheten ej duger till salighetsgrund, därför att de kristna ha så lite kärlek att de ej kunna ge av kärlek utan endast av samvetstvång, så är den gamla människan motsträvig till detta hjälpande särskilt av det skälet, att man intet förtjänar därmed. Nog ha de fattiga ofta den tron, att Gud återbetalar mångtusenfalt det som gives åt dem, ehuru denna tids fattiga äro otacksamma och samvetlösa, så att de ej känna gott eller ont. De mäta kristendomen efter buken: den är en god kristen som fyller deras buk; men de fråga inte efter om man har råd att hjälpa eller ej, utan de vill taga nästan med våld som om de hade

rätt att få. Därför är det ej lätt att ge åt sådana som aldrig äro nöjda, utan ju mer de få dess mer vill de ha. Därför torde ej sådana behöva vittna, att de kristna ha visat trons frukter. Men de kristna hjälpa dock efter förmåga, ehuru de fattiga ej längre säga som förr: Gud löne, mycken tack, och Gud löne tusenfalt! De kristna inom lutherdomen kunna ej tro, att Gud samlar dem i eviga hyddor, därför att de ha hjälpt de fattiga. Men de påviska bygga nog mycket sin salighet på att de ha hjälpt fattiga. Liksom ock de sorglösa här bygga sin salighet på att de ha hjälpt fattiga. Ty de säga ofta till de kristna: "Jag har hjälpt de fattiga mer än du".

Det andra ordet: "Förlåten och eder skall bliva förlåtet", hör i sanning till rätt kristendom. Ty de sorglösa kunna ej av hjärtat förlåta, ehuru de säga: "Jag har redan för länge sen förlåtit". Rätta kristna kunna förlåta av hjärtat,

och därför har förlåtelse lovats åt dem, då de med botfärdigt och troende hjärta krypa till nådastolen. Åt dem som av hjärtat förlåta människorna har löftet givits om förlåtelse. Även om människorna ej förlåta, förlåter dock Gud de botfärdiga vad de ha brutit, då de med ödmjukt och förkrossat hjärta bedja och tigga om nåd. Men egenrättfärdighetsdjävulen predikar för de ångrande, att Gud ej förlåter dem då de dagligen synda med tankar, begär och lustar. Och, om de botfärdiga tro vad egenrättfärdigheten predikar för dem, så bli de utan nåd och salighet. Tron nu, I botfärdiga och tvivlande själar, att Gud förlåter edra synder och överträdelser. *I haven icke tillflykt annorstädes än hos den store Korsbäranden och törnekrönta Konungen som icke har sparat en enda blodsdroppe som han ej låtit flyta för edra sjäalars frälsning.* O, hör, du store förlåtare och evige Förbarmare, de ångerfullas, bedrövades och tvivlandes suckan, Fader vår som är i himmelen!

Evangelium: Luk 6: 36—37.

Varen barmhärtiga, såsom eder Fader är barmhärtig. Dömen icke, så skolen I icke bli dömda; fördömen icke, så skolen I icke bli fördömda. Förlåten, och eder skall bli förlåtet. Given, och eder skall bli givet.

Med ledning av den upplästa heliga texten vilja vi genom Guds nåd

denna nådens stund framlägga för de botfärdiga dessa Jesu ord: "Förlåten och eder skall bli förlåtet", så att de kunna tillämpa dem på sig själva och med troende hjärtan tillägna sig dem.

Första betraktelsen:

Hur många gånger skall en kristen förlåta sin broder?

Petrus frågade en gång: "Hur många gånger måste jag förlåta min broder? Är ej sju gånger nog?" Petrus hade då sådan erfarenhet, att en mänska inte alltid kan förlåta. Men det var den naturliga människans erfarenhet. Om en människa prövar sin natur, så känner hon nog att hon ej alltid kan förlåta. Men Frälsaren sade till Petrus, att det inte är tillräckligt att en människa förlåter sin broder sju gånger, utan sjuttio gånger sju gånger måste hon förlåta. Detta var ett hårt svar ej blott åt Petrus, utan det har givits åt alla kristna. Och pröve nu de kristna sig själva, om de tro att de skulle kunna förlåta sin broder så många gånger.

För det första är detta en prövning: om de kristna förmå anse den som en kristen som så många gånger bryter mot dem, ty ordet broder betyder trosbroder, såsom Petrus fattade det, att de äro trosbroder som äro födda av Abrahams säd och som ha samma tro. Petrus hade hört de skriftlärdas bibelförklaringar och därav hade han hämtat

frågan: Hur många gånger skall jag förlåta min broder? Är det ej nog om jag förlåter sju gånger? De skriftlärdade hade nämligen den tron, att en kristen ej behöver förlåta hedningarna. Men då Petrus nu fick svaret att han måste förlåta sjuttio gånger sju gånger, då fick han en sådan stöt att förståndet bävade.

Och nu framställes denna prövning för de kristna: om de anse sig kunna tro, att en sådan är en kristen som så många gånger gör dem illa och för det andra om de tro sig kunna förlåta så många gånger. Jag tänker att därtill behövs i sanning en sådan tro, att gammal Adam varje dag korsfästes och dödas, eljest lär ingen kunna vara så tålmodig. Nu få de kristna sålunda genom daglig ånger och bättring börja döda gamle Adam, att de måtte orka förlåta sina broder så mycket, som Gud förmår förlåta dem och bära deras synder. Ty de kristna måste själva erfara att de nog bryta mot Gud sjuttiosju gånger dagligen. Om de kristna rätt känna sig själva, måste de erkänna, att de bryta mot Gud så många gånger dagligen!

Andra betraktelsen:

Förlåten, så skall eder bli förlåtet!

Om det är svårt för de kristna att förlåta dem som alltid med avsikt göra dem ont, så böra de därav

förstå hur mycket mer Gud får tåla de kristnas svagheter; han måste orka förlåta vad de kristna bryta mot honom med tankar, lustar och begär, ej blott sju gånger utan sjuttiosju gånger dagligen. Om vaksamma kristna ej göra uppsåtliga synder, ha dock även de så mycket svaghetssynder, att om de skulle dömas efter förtjänst, skulle ej en enda kristen själ bli salig. Men Gud måste ha tålmod med de kristnas svaghet och förlåta så ofta de begära och bedja honom, ehuru åklagaren alltid står framför Guds tron och anklagar de kristna att de synda allt vad de hinna, och förebrår den himmelske Föräldern för barnens skull sägande: "Det är just snygga barn du har, horor och tjuvar!" Men vad kan han göra åt det, då han själv har givit sitt liv för dem och svettats blod för dem och lidit helvetets eld och kval för dem. så kan han ej säga åklagaren annat än vad han sade strax efter syndafallet: att kvinnans säd har söndertrampat ormens huvud! Visserligen äro Guds barn skökor och tjuvar, de äro även mördare, men för sådana skökors och tjuvars och mördares skull har Guds Son lidit helvetets ångest och kval. Han har icke kommit för att frälsa fromma utan syndare.

Så länge botfärdiga skökor och botfärdiga tjuvar taga Guds Son till försvarare hos Fadern, så länge kan åklagaren icke förebrå Fadern,

huru han än må anklaga dem. Men så snart de botfärdiga börja själva försvara sig, äro de förlorade. Då åklagaren målar genom förnuftet för de botfärdiga, att Guds Son inte kan försvara dem, utan att människan måste själv svara för sig, då har djävulen vunnit sitt ändamål. När han vänder deras ögon mot världen, visande dem all världens härlighet, då har åklagaren vunnit sitt syfte: då predikar han för de troende genom förnuftet: "Du blir inte salig, hur du än försöker, se hellre på världen så får du samvetsfrid!"

Först gör han för ungdomen lätt-sinnet lovligt, varigenom sorgen upphör, nämligen den sorg som är efter Guds sinne. Sedan bli prål och världsligt sinne lovliga och slutligen blir hordom lovligt. När de så ha bedrivit Guds Ande, så flyr han bort, och slutligen bli de sjufalt värre än de voro i sorglösheten. Härav se vi att det ej är så lätt att bli salig. Men vi ha det hoppet och den förtröstan till Gud, att de få själar som ännu kämpa i sin allraheligaste tro få den förvisningen, att Gud förlåter de svaghets syndar som de göra med tankar, lustar och begär, om de för-må tro så mycket att de övervinna frestelserna. Så länge fienden anklagar dem att de äro horor och tjuvar eller så länge de ha själv-känedom, så att de känna synden som synd, så länge känna de bot-

färdiga och troende, att de icke för-må själva svara för sig. Men så snart syndakänslan upphör, få de en sådan kraft av djävulen, att de själva kunna svara för sig.

Men bedjen nu, I vandringsmän till evigheten, att Herren av sin stora nåd måtte förlåta eder vad I varje dag bryten mot honom, och kommen ihåg att kampens tid ej mer är lång! För dem är den lång som icke vandra medan ljuset varar. Men de ha ej lång väg som vandra om dagen och kämpa mot alla vilddjur som komma på vägen för att skrämma och fresta dem. Guds Son har lovat vara de botfärdigas och troendes Försvare som ej själva kunna försvara sig. Haven I nu tagit honom till för-svarare? Haven I burit skänker till domaren? I veten att åklagaren är förfärlig att anklaga eder, I botfärdiga och troende! Men varen vid gott mod! Den högste domaren tar gåvor och vänder rätten, så att skökor och tjuvar och mördare bli fria. Och den gode Försvaren Jesus hos Fadern, som har åtagit sig deras sak tillstoppar munnen på åklagaren, då sakägarna själva äro så oförståndiga att de ej kunna svara något. Frambären skänker till domaren, I oförståndiga sakägare, och bedjen den store Försvaren, att han ej må tröttna att föra eder sak tills domen avkunnas. Vem vet, snart skall utslag fällas. Snart skall domen avkunnas. Snart fån I kom-

ma till frid och glädje, då åklagaren skall utkastas, och då få alla sakägande i evighet tacka Försvaren som har frälst och befriat dem från allt ansvar nu och till evig tid. Amen.

Ps. 392 eller 408: 6, 7.

FEMTE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Aftonsångspredikan 1856. Ps. 269: 1—3.

DET STORA FISKAFÄNGET

Aposteln Johannes har skrivit om det stora fiskafänget vid sjön Genesaret varest lärjungarna fiskade men fingo intet, innan en okänd man på stranden rådde dem att kasta sina nät på högra sidan om båten, och då fingo de etthundra-femtio stora fiskar. — Johannes igenkände först att det var Herren Jesus som stod på stranden. Och Petrus kastade sig i huvet, så att han genast skulle få se den okände mannen.

Om vi först skulle tala om det stora fiskafänget, så förstå vi att här avses andligt fiskafänge. Men hurudant fiskafänge var det vari man fick en myckenhet stora fiskar. Vi ha aldrig fått stora fiskar utan endast några få små som finnas på litet djup. Stora fiskar simma på djupet och låta sig ej fångas. Ty de frukta den Helige Andes nät som ej är så fina som spindelnät var-med djävulen fångar fisk. Stor var i sanning denna lärjungarnas

fångst. Men vi höra att hela tiden man fångat själar för himmelriket, har man ej fått mer än etthundra-femtio av världens vise och her-rar. Ty Paulus säger: "Icke många visa äro kallade". De ha så stort förnuft i skallen att de mena sig bäst veta var vägen går till himlen. Men de enfaldigaste fiskarna kan lättare dragas till stranden av den Helige Andes not, då lärjungarna på Jesu befallning kasta nätet till höger om båten.

Johannes gissade först att det var Herren, men Petrus kastade sig i sjön för att snarast komma på stranden och se Jesus. Petrus blev ock den förste som kom till evig-hetens strand genom blodig martyrdöd, och Johannes blev den siste. Om vi betrakta dessa bådas lynnes-art, finna vi att Petrus alltid var ivrig både i sorglöshetens tillstånd och vid kristendomens utbredande. Men Johannes var lugn till sinnet och fick ligga vid Jesu bröst vid

nattvarden. Båda voro likväl församlingens pelare. Petrus var en kraftfull predikare och väckare av människor ur syndens sömn. Johannes har ej predikat mycket, men han var den lärjunge som Jesus älskade. Så verkar den Helige Ande efter vars och ens natur. Med Petrus' iver följde stor Andens kraft att predika mäktigt. Och med Johannes lugna natur följde en underbar Andens gåva att predika om kärleken. Om Petrus' predikan enbart hade kunnat åstadkomma stora och mäktiga rörelser, så kunde Johannes' predikan om kärlek bättre väcka de kristna till vaksamhet. Han kunde bättre slita hjärtan lösa från världen och väcka inbördes kärlek till verksamhet och även dämpa högfärden. Båda voro behövliga och mäktiga att verka i kristendomen. Båda voro ock duktiga fiskare. Och om Petrus var den förste att kasta sina nät i sjön, så var Johannes den siste att draga nätet med fiskarna till stranden.

Även i denna kristendom har funnits flera slags naturgåvor. Den Helige Ande har verkat efter vars och ens natur, i somliga en stor kraft att predika bättring till folkets väckelse, hos somliga en stor kraft att förklara Guds ord, och i somliga har den Helige Ande verkat en brinnande kärlek, i somliga stora och mäktiga rörelser och i somliga andlig vishet. Om vi skulle betänka hur stora nådegärningar

Gud har gjort mot oss, så hade vi anledning att tacka därför om vi kunde. Ty vi veta säkert att många bröder och systrar i Kristus ha väckts genom denna kristendom och ärvt en bättre jord och himmel, varest de nu sjunga den store Skaparens lov för detta ljus som i dessa senaste tider har uppenbarats i Nordenland, varest förr rådde svart hedendom*. Varest förr ulvarna ha tjutit, där sjunga nu mesarna och näktergalarna. *Varest förr var gråt och klagan för drucknas skull, där gläds och fröjdas man nu i Gud. Varest förr var förbannelser och slagsmål mellan föräldrar och barn, där råder nu frid och kärlek. Om detta vore den enda verkan av denna kristendom, vore redan detta stor orsak att tacka och lova Herren. Men det är vår fulla förvisning, att denna kristendom når till evigheten bortom graven, varest många förklarade själar sjunga segerpsalm för Gud och Lammet.*

Först där blir det uppenbart vem som här varit trogen, vem som här har sökt och fångat människors själar för himmelriket, vem som troget arbetat i Herrens vingård, vem som fått lida smälek, plåga och motsägelse från världens barn, och vem som fått lida orätt utan orsak. Herren räknar deras tårar som här ha lidit för Jesu namns skull. Herren räknar deras tårar som här ha med ångerns tårar fuktat Jesu

*Se Ordförkl.: Ljus o. hedendom.

fötter. Herren räknar Marias tårar som falla på Jesu grav, och hon får se den korsfäste och törnekrönte Konungen stå på Sions berg och visa henne sina sår som han har fått för sin kärleks skull. Då skola försmädarna se vem de ha stungit.

Johannes, du som först har gissat, att det är Herren som står på stranden och väntar att hans trötta lärjungar skola komma på evighetens sköna strand, drag du näten med fiskarna till stranden och berätta sedan för de kristna, hur många själar du har fått åt Gud! Petrus, kasta dig i havet för att du snart måtte få se din Herre och Frälsare stå på evighetens sköna strand väntande på trötta själar! Och I andra lärjungar som hållen på att fiska, bedjen att Herren Jesus måtte giva oss kraft och vishet och förstånd huru vi bör kasta noten i sjön! — Du okände fiskarens lärare som står på evighetens strand, hör de botfärdiga och tungt arbetande lärjungarnas bön. Fader vår som är i himmelen!

Evangelium: Luk. 5: 6—11.

Jesu hjöd lärjungarna lägga ut näten på djupet. Och när de hade gjort så, fingo de en stor hop fiskar i sina nät, och näten gingo sönder. Då vinkade de åt sina kamrater i den andra båten, att dessa skulle komma och hjälpa dem. Och de kommo och fyllde upp båda båtarna, så att de begynte sjunka. När Simon Petrus såg detta, föll han ned för Jesu knän och sade: "Gå bort ifrån mig, Herre; jag är en syndig människa". Ty för detta fiskafänges

skull hade han och alla som voro med honom betagits av häpnad, jämväl Jakob och Johannes, Sebedeus' söner, som deltago med Simon i fisket. Men Jesus sade till Simon: "Frukta icke; härefter skall du fånga människor". Och de förde båtarna i land och lämnade alltsammans och följde honom.

Med ledning av vårt heliga evangelium skola vi denna nådestund betrakta huru Jesus genom det stora fiskafänget lär Petrus att fånga människosjälur med orden: "Frukta icke, härefter skall du fånga människor!"

1:a. Huru blev Petrus syndig genom detta stora fiskafänge?

2:a. Huru vigde Frälsaren Petrus till apostel eller till sjöfiskare genom detta ord: "Härefter skall du fånga människor?"

Att detta fiskafänge må lyckas, att lärjungarna finge mer och mer själar till himmelriket, detta är att hoppas såsom vi ock tro skall ske, då Jesus är i fiskarnas båt. Amen.

1:a betraktelsen visar hur Petrus blir syndig.

Petrus och de andra lärjungarna voro villiga att följa Kristus, så länge de hoppades att han skulle bli Israels konung. Men inte anade de då ännu huru mycket de skulle få lida för Kristi namns skull. När de lämnade fiskarna och följde Kristus, såg de ut som om de redan då hade varit frigjorda från världen. Men nog kunde de lätt lämna fiskarna, då de genom att följa

Kristus trodde sig vinna en större skatt i världen. Nog togo deras näraste hand om dessa fiskar.

Låt oss betrakta huru Petrus blev en syndare genom det stora fiskafånget! Han hade börjat följa Jesus i tanke, att han skulle bli en stor herre i världen, när Kristus blir konung. Han har den tron att han genom kristendomen skall vinna stor rikedom och ära i världen. Han har även den tron att Kristus är Guds Son och världens Frälsare, men han tror inte ännu att denna människa Jesus är allsmäktig. Men när han såg den stora fångsten som kom liksom av intet, förstod han och kände även, att Guds Son är allsmäktig. Och nu kände han sig ovärdig att vara bredvid Guds Son. Men denna ovärdighetskänsla blev ej långvarig hos honom, ty ehuru han i häpenheten och fruktan den gången blev syndig, blev han dock ej så stor syndare, att han skulle för sina synders skull döma sig själv till helvetet. Han blev ej så stor syndare, att han skulle börjat ropa i samvetsnöd, att han skulle börjat ropa som den botfärdige rövaren: "Herre, tänk på mig, när du kommer i ditt rike!" Om Petrus' samvete hade rätt vaknat, hade han måst ropa: "Herre övergiv mig icke", men han bad orätt då han bad Jesus gå bort! Men denna hans syndabekännelse var blott en förebild till den kommande. Vi vet att en syndfri människa ej duger till

andlig fiskare, ty en sorglös lärare kan icke leda någon till himmelriket. Petrus blev syndig genom det stora fiskafånget. Och ehuru denna syndabekännelse blott var som en föraning till den kommande, satte Frälsaren honom likväl till en andlig fiskare, ty han visste att Petrus först därefter skulle bli en stor syndare.

Sålunda visar detta exempel, att Frälsaren sätter dem till andliga fiskare som bli stora syndare. Hur många förändringar måste inte Petrus genomgå, innan han dög till andlig fiskare? Först vid korset fick han känna den sorg som beredde honom att mottaga nåden. Först på Golgata blev hjärtat förkrossat. Och jag tror sannerligen att om alla botfärdiga som ha blivit syndare skulle stå längre på Golgata och betrakta den himmelske Förälderns plågor, skulle hjärtana längre tid förbli förkrossade, så att djävulen inte så snart kunde lappa ihop dessa trasor och göra sargade hjärtan hårda igen.

I detta Herrens hus har i väckelsens början funnits många sargade hjärtan: här ha funnits sörjande, botfärdiga och betungade vilkas själar ha smält i solens sken. Men beklagligt nog har isen vuxit kring många hjärtan som förr voro smälta. Är det ej längre solsken som kunde smälta bort isen från hjärtana? Vinterkölden har gjort is kring hjärtana, och somligstades

finns så tjock is att den kan bära hästar. Blir det aldrig mer sommar? Mäktar ej mer nådens sol smälta den is som håller på att växa kring de kristnas hjärtan. Jag tänker att världens kalla blåst har avkyllt deras hjärtan som förr voro brinnande. Det torde inte längre finnas många själar som stå vid korset betraktande den korsfäste och törnekrönte Konungen. Jesus har redan dött i mången kristens hjärta; och han dör snart om icke sorgsna, botfärdiga och betungade själar komma att skåda hans plågor och taga vara på Guds Lamms blod.

Snart falla de sista bloddropparna från hans heliga kropp, snart lämnar blodet honom, snart komma Josef och Nikodemus att lägga hans kropp i den döda trons grav. Då skall kring hans grav ej finnas andra människor än krigsmän som världsherrarna ha satt att vakta vid den döda trons grav att Jesus ej skall kunna uppstå. Likväl är det vårt hopp, att sörjande lärjungars lärar skola väcka upp honom ur graven.*

2:a betraktelsen: Petrus sattes till människofiskare eller andlig fiskare, när han hade blivit syndare.

Men ej kunde Petrus genast draga själar till himmelriket, innan han blev uppfylld av Helig Ande. Det första stora fiskafånget skedde på Pingstdagen då Petrus predikade mäktigt om den korsfäste Frälsaren

*Se Ordförklaringar!

och bestraffade det sorglösa folket som Frälsarens mördare. Då fingo några styng i sina hjärtan och började fråga: "I män och bröder, vad skola vi göra?" Troligt är att de som då vaknade hade redan förut hört Johannes döparens och Frälsarens predikningar, så att deras hjärtan hade förberetts till att mottaga den Helige Andes verkningar. Eljest vore det nästan omöjligt att tro att så många hade vaknat av en enda predikan. Men Jesus hade redan förut sagt åt lärjungarna: "Andra hava arbetat före eder, och I fån njuta frukten".

Nog hade de först en levande kristendom som vaknade av apostlarnas predikan, men i tidens längd började de kristna bli sömniga. De började tvista med varandra, och slutligen kom så stor kärlek till världen in i deras hjärtan, att de sjönko ned i sorglösheten. Tänken också I efter huru det har kunnat ske så! De kristna voro i väckelsens början mycket hängivna. De älskade då människornas själar, de voro då flitiga att predika bättring för andra, de offrade mycket till förman för kristendomen. Hur förhåller det sig nu? Det ser ut som om de kristnas kärlek hade kallnat, och världskärleken hade kommit i stället. Jesus lever ej längre i många hjärtan. Envar börjar nu sörja för sig själv, såsom de sorglösa förr ha sagt: "Envar må sörja för sig själv!" Tror den kristne nu att det

är det bästa rådet som de sorglösa ha givit dem? Jag tänker att de kristna snart börja ringakta sina egna själar. De minnas ej vad Jesus sade till tjänarna som envar handlade med sitt pund. Den late tjänaren grävde sitt pund i jorden och sade till konungen: "Jag kände dig som en sträng man som vill skörda där du icke sått och inbärga där du icke utstrött" (Matt. 25: 24). Akta dig du onde tjänare, att icke det pund tages från dig som du har, och du kastas i det yttersta mörkret! Vad har du nu vunnit med ditt pund, du onde tjänare? Gå till myran du late och se, huru flitig den är att bära byggnadsämnen för kommande tid! Se hur flitig den är att bära sin avkomma i solen, att solen får skina på dem så att de bli levande och börja röra på sig.

Bären även I såsom myrorna eder frukt i munnen och besinnen

att från den late tages bort det pund som konungen har givit honom för att med ränta återfå sin egendom, att I mån kunna säga: "Herre, se ditt pund har vunnit tio pund". Nu har konungen farit för att vinna länder och städer och riken, och snart torde han komma tillbaka för att hålla räkenskap med sina tjänare och se efter hur mycket envar har vunnit med sitt pund. Då skola goda och flitiga tjänare få sin lön och sättas till förvaltare över fem städer och över tio städer.

Det konungsliga prästerskapet skall bära vita kläder och guldkrona på huvudet som de lägga ned vid konungens fötter, när de falla ned till jorden framför honom och säga: "Herre, du är värdig att mottaga riket och makten och priset och äran från evighet till evighet". Amen.

Ps. 424: 8—9 eller 402: 4—7.

SJÄTTE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Ps. 421: 5 eller 160: 3—5

SANN OCH FALSK RÄTTFÄRDIGHET

"Om eder rättfärdighet icke övergår de skrifflärdas och fariséernas, så skolen I icke komma in i himmelriket".

Dessa Frälsarens ord finnas i dagens evangelium. De äro hårda och mycket märkliga ord; de äro talade till Jesu lärjungar och gälla

således de kristna. Och jag anser att de kristna borde känna vikten av dessa ord. Men då de kristna känna så mycken orättfärdighet hos sig själva, måste de tillägna sig Kristi rättfärdighet och tro, att deras orättfärdighet räknas som rätt-

färdighet, då Kristus har betalt deras orättfärdighet. Och då de kristna ej ha någon enda rättfärdighet utan Kristi rättfärdighet som de måste räkna som sin egen; det vill säga: då de kristna känna att deras egen rättfärdighet ej är något annat än brist på rättfärdighet, så hur kan då deras rättfärdighet övergå de skrifflärdas och fariséernas rättfärdighet, då av dessa Frälsarens ord synes som om lärjungarnas egen rättfärdighet borde övergå fariséernas rättfärdighet.

De påvliga säga, att kärleken måste vara den levande trons grund, och att en kristen bör vara helig och rättfärdig av sig själv. Sålunda: om en kristen har brist på kärlek, så har han icke en levande tro; så säga de påviske. Om en kristen känner ondska i sitt hjärta, så har han icke en saliggörande tro, och om en kristen känner otålighet i sitt hjärta, så äro icke djävlarne utdrivna ur hjärtat, utan han är ännu under djävulens våld; så säga de påviske. Om en kristen i sin vilja känner onda begär och lustar såsom köttets begär, girighet och annat sådant, så finnas icke heliga drifter och begär i viljan, och en sådan är ännu icke genom nåden helgad; så säga de påviske. Om en kristen känner i sitt sinne onda tankar, så äro ej goda och gudeliga tankar rådande i en sådan människas sinne, och hon är ännu icke rätt from och syndfri såsom en kristen borde vara; så

säga de påviske. Och så säga även den döda trons bekännare, som med munnen bekänna den lutherska tron och äro liksom förvissade om att de ha den rätta lutherska tron.

Huru går det nu för de kristna? Måne de slippa in i himmelriket med den rättfärdighet de nu ha, nämligen Kristi rättfärdighet, tillägnad med tron, såsom Luther har lärt? Förnuftet säger: "Kristi rättfärdighet är icke din, utan du måste ha egen rättfärdighet så mycket att Gud ej kan döma dig. Du måste bli helig och rättfärdig i dig själv och ej med en annans, nämligen Kristi rättfärdighet som ej är din. Med din egen rättfärdighet måste du komma till domen: du måste bli helig och rättfärdig i dig själv innan du kan duga åt Gud." Och så fordra även de påvliga och den döda trons bekännare i den lutherska kyrkan. Dessa nådetjuvar säga: "Människan måste bli lik en ängel, innan hon kan komma in i himmelriket". Till denna lära taga de bevis ur dagens evangelium, där Jesus säger till sina lärjungar: "Om eder rättfärdighet icke övergår de skrifflärdas och fariséernas, så skolen I icke komma in i himmelriket". Så säga fariséerna som ha egenrättfärdighet så mycket att de kunna säga: "Jag tackar dig, Gud, att jag icke är som denne publikan", eller som denna tids fariséer säga: "Jag har gjort mera gott än ont, jag har icke gjort någon orätt utan jag har gjort var

man rätt, och mitt samvete bestraffar mig icke för synd". Sådana kunna säga till de kristna: "Ni är så fula och svarta som tattare, ehuru ni säger eder vara rena genom Kristi blod".

Och de kristna slippa ingenstädes från denna tillvitelse, utan de måste erkänna sig vara skökor och tjuvar och skyldiga till alla synder. Men de lita på att Kristus har betalt allt: de tillägna sig Kristi rättfärdighet och tro att den gäller inför Gud Fader. De ikläda sig Kristi blodiga skepnad, när de träda fram inför Gud. De följa Jesu blodiga spår från Örtagården till Golgata: de stå med bedrövat och sargat hjärta vid korset och betrakta den korsfästes och törnekröntes sår. De samlas i ett rum och där gråta och klagade då Jesus är död. Och om världens präster se, att Jesu sorgsna lärjungar gråta och jämra sig, säga de: "Vad är detta för tjutande?" De gå ännu en andra gång till Golgata och gråta över Jesu grav. Där är nu de bedrövade lärjungarnas rättfärdighet! Och när Jesus blir levande (för dem), så få de glädje: däri är deras rättfärdighet! Och när de få den Helige Andes gåva, börja de döma och skälla på världen, däri är deras rättfärdighet!

Vad tron i bedrövade lärjungar: viljen i med denna rättfärdighet komma inför Guds ögon? Viljen i botfärdiga syndare komma inför Guds nådastol, då i till den inre

människan ären svarta som tattare och fula som den onde själv? Jag tänker att annorstädes ej finns tillflykt för eder. Utan med den rättfärdighet som Jesus har förvärvat åt eder, måsten i träda fram, ropa och sucka: "Fader vår som är i himmelen".

Evangelium: Matt. 5: 20—22.

Jesus sade till sina lärjungar: "Jag säger eder att om eder rättfärdighet icke övergår de skriftlärdes och fariséernas, så skolen i icke komma in i himmelriket.

I haven hört att det är sagt till de gamle, "Du skall icke dräpa; och den som dräper, han är hemfallen åt Domstolens dom". Men jag säger eder: Var och en som vredgas på sin broder, han är hemfallen åt Domstolens dom; men den som säger till sin broder: "Du odåga", han är hemfallen åt Stora rådets dom; och den som säger: "du däre", han är hemfallen åt det brinnande Gehenna".

I dagens evangelium har Frälsaren framställt sådana ting, att lärjungarna och alla kristna tillsammans få blygas, om deras rättfärdighet ej övergår de skriftlärdes och fariséernas. Vi hör nu till bedrövade och tvivlande själars uppbyggelse förklara, så vitt vi förstå, vad dessa Frälsarens ord innebära och huru vi rätteligen böra fatta dessa Jesu ord: "Om eder rättfärdighet icke övergår de skriftlärdes och fariséernas, så skolen i icke komma in i himmelriket".

I:a betraktelsen: Hurudan är de

skriftlärdes och fariséernas rättfärdighet?

De skriftlärdes och fariséers rättfärdighet är inför världen lysande och består särdeles i utvärtes dygdighet, prål, skönhet och yttre ödmjukhet men icke i hjärtats förvandling eller sann botfärdighet och syndabekännelse, utan däri att de eljest är åtskilda från folket genom yttre dygdighet. De äro icke som den råa, sorglösa hopen som icke har någon ära, så att de inför världens ögon skulle kunna överskylla sina missgärningar. De skriftlärda och fariséerna äro icke sådana som denna tids halvherrar som suppa och spela kort till och med under gudstjänsten, utan rätta fariséer äro riktigt gudeliga, de komma till kyrkan för att bedja och deras böner äro vackrare än publikans suckar. De bygga upp profeternas gravar, hjälpa de fattiga, bevisa varandra heder, buga sig, och be om ursäkt om rummen ej är städade när en gäst kommer. Men om Jesu lärjungar gnugga några ax mellan händerna på sabbaten, så bestraffa fariséerna dem för sabbatsbrott: de äro skarpsynta att se de kristnas fel. Och när levande kristendom framträder någonstädes, då säga fariséerna: "Detta är ej annat än förvillelse", och sedan börja de förfölja de kristna. Och fastän de annars göra alla rätt, lära de ändå sina barn säga: "Korban", det är: föräldrarnas del skall givas

åt Gud, så att de kyrkliga få inkomster under sken av lag och gudaktighet. Frälsaren bestraffar dem också för att de svälja kameler och sila mygg och att de uppäta änkors hus, och han bjuder dem kasta den första stenen på en sköka, om de äro fria från henne. Sådän är de skriftlärdes och fariséernas rättfärdighet. Den är mycket lysande för världen, och därför kunna de säga: "Jag har gjort mera gott än ont, jag har gjort rätt åt alla människor, och jag tackar dig Gud, för att jag icke är som andra människor: falsk, rövare, äktenskapsbrytare eller som denne publikan".

Och då fariséerna eller de skriftlärda förklara skriften, säga de i förklaringen av femte budet: "Du skall icke dräpa, men den som dräper skall vara skyldig under domen"; men om vrede eller hjärtats dräpande säga de skriftlärda intet. Eller om någon i vrede och bitterhet säger till sin nästa: "Du däre!" så tala de skriftlärda icke därom. Med ett ord sagt: vad yttre grova synder angår, dem fördöma de skriftlärda och fariséerna. Men om hjärtats ondska veta de intet, ej heller känna de människohjärtat det ringaste. Ej heller Nikodemus kände hjärtats ondska, därför ansåg han ej hjärtats förvandling och nyfödelse nödvändig. De skriftlärdes rättfärdighetslära är alldeles emot Guds ord och nådens ordning, då de vill framställa folkets yttre leverne

men lämna det inre fördärvet och hjärtats ondskas oförklarad. Och för dem själva äro somliga synder lovliga, t. ex. svordom, prål, världsligt sinne, vrede och gammel-Adam. Med ett ord sagt: de skrifflärdas och fariséernas dygdiga leverne går ej särdeles långt, och deras lära är alldeles förvrängd, då de i förklaringarna av buden utelämna de mest vägande ställen av lagen, såsom rättfärdigheten och domen.

2:a betraktelsen: Hurudan bör lärjungarnas rättfärdighet vara för att övergå de skrifflärdas och fariséernas?

Det första i denna rättfärdighet höres genast i förklaringen över femte budet, att lärjungarna måtte lära känna människans inre fördärv och hjärtats ondskas och att även små synder borde kännas som synd. Detta lämna fariséerna och de skrifflärda oförklarad. De tro icke att även en liten synd förtjänar helvetet. Detta är det första som hör till lärjungarnas rättfärdighet, att de måste så förstå och förklara lagen, att även en liten synd blir lika tung och viktig som en stor synd. Hjärtats vrede är en så stor synd inför Gud som uppenbart mord. Ehuru lärjungarna ej kunna undvika detta inre fördärv, borde denna lagens rättfärdighet tränga dem så, att synden skulle kännas som synd och ingen synd bli lovlig och bli gjord under sken av lovlighet. Detta är det tyngsta stället i lagen

som de skrifflärda och fariséerna ha bortlämnat. Och somliga lärjungar ha ännu ej förstått hur viktig denna sak är. Somliga förstå ej att en liten synd är dödlig. Då t. ex. lite grannlåt blir lovlig, förstå ännu inte alla lärjungar att en sådan synd för till förtappelse ej blott för det dåliga exemplet skull utan även för dess (förmenta) lovlighets skull, under vars sken den ringa synden göres. Då synden mister sin kraft, då har också samvetet mist sin kraft. Och en sådan synd som ej kommer på samvetet leder till förtappelse, därför att människan icke ångrar den synd som hon ej fattar eller känner som synd.

Lärjungarnas rättfärdighet igenkännes även därpå att de förlikas med sin trätobroder. Detta är åter ett tungt ställe i lagen som de skrifflärde och fariséer lämna oförklarad. Om rummet är ostädat när gäster komma, säga de: "Förlåt, detta rum är ej städat!" Men om de i vrede och bitterhet säga till sin nästa: "Du odåga", det anse de ej som synd och bedja ej om förlåtelse. Om de också skulle ge den andre en örfil, det anse de ej som synd och bedja ej om förlåtelse. Trätobroders förlikande har i viss mån blivit en samvetssak för de väckta och kristna. Men detta viktiga ställe i lagen har dock ej blivit så mycket en samvetssak, att den inte behövde bli ännu viktigare. Dessa äro de viktiga ställen i lagen som de skrift-

lärdas och fariséerna lämna oförklarade och ej heller följa dem.

Men lärjungarnas rättfärdighet måste vida övergå de skrifflärdas och fariséernas, om de vill komma in i himmelriket. För det första måste de så fatta och uttyda Guds lag, att även små synder bli synder och fördärvbringande. För det andra: nästans förlikande. Vad för övrigt hör till lärjungarnas rättfärdighet, inneslutes i det som vår Frälsare har talat i det heliga evangeliet, nämligen: då Guds bud rätt förstås och förklaras, bli lärjungarna stora syndare: all egen rättfärdighet uteslutes, alla tankar, lustar och begär som Guds Ande icke har verkat bli synder varigenom lärjungarna komma till rätt syndakänedom. De bli botfärdiga och måste tigga om nåd. Däri består nu lärjungarnas rättfärdighet som vida övergå de skrifflärdas och fariséernas egen rättfärdighet och egen helighet, att lärjungarnas egen rättfärdighet måste så helt taga slut, så att de måtte med levande känsla erfara att de sjunka ned i helvetet och komma under evig dom, om icke Kristus ger dem sin rättfärdighet

och gör dem så rättfärdiga att Gud ej kan mer döma dem.

Hur är det nu, I Jesu lärjungar, är eder rättfärdighet större än de skrifflärdas och fariséernas rättfärdighet? Haven I nu avklätt eder egenrättfärdighetens trasor och motagit Kristi rättfärdighet varmed I kunnen berömma eder på domedagen och säga: "Vår rättfärdighet övergår vida de skrifflärdas och fariséernas egen rättfärdighet, ty vi ha Kristi rättfärdighet". Kunnen I nu säga: "Kristi rättfärdighet är vår?" Kunnen I nu berömma eder av Kristi rättfärdighet, då egenrättfärdighetsdjävulen som är Guds barns åklagare kommer och anklagar eder som skökor och tjuvar? Kunnen I berömma eder av eder rättfärdighet och säga: "Vi ha en större och ädlare rättfärdighet än de skrifflärda och fariséerna. Vi ha Kristi rättfärdighet som Fadern anser som en sann rättfärdighet varför han ej kan döma oss? Jag tror, att de rättfärdiggjorda kunna berömma sig av sin rättfärdighet och säga till åklagaren: "Vi äro rättfärdiggjorda med Kristi rättfärdighet". Amen.

Ps. 50: 3—5 eller 361: 5—7.

KRISTI FÖRKLARINGS DAG

Ps. 140 eller 212: 3.

OM NÅDETECKEN*

"Käre bröder. Det var icke några slugt uttänkta fabler vi följde, när vi kungjorde för eder vår Herres, Jesu Kristi, makt och hans tillkommelse, utan vi hade själva skådat hans härlighet".

Aposteln Petrus talar i dagens epistel om de nådetecken, han hade sett på förklaringsberget, och försäkrar för de kristna till vilka han skriver, att han icke har följt sluga fabler eller talat om tomma sägner, då han hade talat till dem om Jesu Kristi stora makt och ära och den salighet som han lovat åt alla troende. — Ehuru Petrus efter detta nådetecken fick erfara många förändringar i sitt hjärta och även föll i synd, mindes han alltid denna stora underbara härlighet som han sett på förklaringsberget. Denna härlighet hade övertygat honom om den kommande saligheten. Petrus kom ofta ihåg detta nådetecken, när frestelser kommo över honom. Förut hade han frågat Frälsaren: "Vi ha övergivit allt och följt dig: vilken lön få vi för detta?" Och för mången annan bedrövad korsbärare torde samma fråga rinna i hågen: vad han till sist vinner med denna kristendom, då han har övergivit världens nöjen och börjat följa Frälsarens fotsteg. Då finner Frälsaren

*Se Ordförklaringar!

det behövt att för Petrus och andra, som frukta att de intet få för sin möda, visa att deras möda icke är förgäves. Han visar dem något tecken på sin härlighet, att de må veta vilken stor lön väntar dem, om de allt framgent förbliva i tron.

Detta första nådetecken visades endast för Petrus, Jakob och Johannes. Och när Frälsaren var i stor ångest och vända i örtagården, tog han åter samma män avsidet och bad dem vaka och bedja; men de orkade ej vaka ty syndens sömn tryckte deras ögon. Vi förstå att de tre ej voro bättre än de andra lärjungarna. Likväl voro de vittnen till Frälsarens ära och lidande: de fingo förtälja för de andra lärjungarna vad de sett och hört, och förvisso tillhöra dessa nådetecken även andra. Så höra vi av deras mun att Frälsarens ära icke är tomt sken, och att den salighet som Frälsaren har lovat de troende icke är en fabel, utan genom dessa nådetecken stadfästes även andra lärjungars tro vilka ännu ej sett Jesu härlighet. Då Frälsaren tog endast tre lärjungar med sig på förklaringsberget och lämnade de andra, så är det icke skrivet att de andra lärjungarna voro förkastade av Frälsaren och tre utvalda. Utan det är skrivet:

"Kommen till mig I *alle* som arbeten och ären betungade, och jag skall vederkvicka eder!" Frälsaren tar icke alla avsidet på förklaringsberget utan endast några för att de skola förkunna för de andra lärjungarna Frälsarens stora makt och ära till hjälp åt botfärdiga syndare som komma till honom med ödmjukt och förkrossat hjärta.

Men världens barn veta intet därav. Om lärjungarna säga till de sorglösa: "Vi sågo Herren", så tro de det icke. — Den onde anden visar ofta världens härlighet för sina trålar sägande: "Allt detta ger jag dig om du tjänar mig". Och då han berusar sina barn med hordomens vin, säger han: "Sen vilken glädje som väntar eder i helvetet!" Då denna världens gud ger sina trålar så stor glädje och härlighet och lovar ytterligare i helvetet, måste även Frälsaren stundom visa sina bedrövide lärjungar, att deras vedermöda icke är förgäves, om de blott tålmodigt vänta förlossningens stund. Frälsaren har icke utan orsak visat sin härlighet för somliga. Om de andra lärjungarna toge vara på det som Petrus, Jakob och Johannes vederfors, så skulle för visso deras tro bli styrkt. Mången bedrövad lärjunge tänker: Frälsaren bryr sig inte om mig, då jag ej får se hans härlighet. Men om du bedrövide själ icke har sett hans härlighet på Tabors berg, får du dock se hans härlighet i örtagården om inte söm-

nen sluter dina ögon. Du kan även få se hans härlighet på Golgata kulle, då hela världens börda var över honom. Frälsaren har själv sagt att Människosonen är förhärli-gad. Fast världen anser det som en stor skam, att Guds Son hänger på ett kors, är dock hans härlighet där förklarad. Frälsarens ära är ingenstades så härlig i bedrövide lärjungars ögon som i örtagården och på Golgata varest han bär ärones krona.

Det var Frälsarens största ära, att hans blod flöt även för dem som smäda hans tårar. Om du botfärdiga själ inte har sett hans ära på Tabor, så skåda dock hans ära i örtagården varest blodig svett droppar från hans heliga kropp och syndens börda trycker honom till jorden. Där måste han böja sina knän för din skull och med knäppta händer ropa: "Abba, käre Fader!" Om möjligt vore att jag skulle slip-pa denna ångest, dessa helvetes-kval som dessa ogudaktiga barn ha åsamkat mig.

Om du är så sömnig att du inte kan se hans ära i örtagården, så gå till Golgata kulle. Där lyser åtminstone hans härlighet som solen för alla botfärdiga själar. De sten-blinda se ej annat än en gudsför-smädare och stor trollkarl på korset. Men botfärdiga själar vilkas samveten Förälderns tårar bränna, se för visso sin Förälder blödande på korset. De se sin livgivare i

dödsqual sittande i blodsbastun, de höra sin Förälder ropa i dödsnöd. Se, botfärdiga själ, Frälsarens härlighet i denna ångest, i dessa kval, i denna blodsbastu*, i denna ärekrona som sargar huvudet så att det röda blodet flyter ur såren! Se Frälsarens ära i denna nakenhet på korset, i detta elände och i denna blodiga skepnad. Se vidare hans ära i hålen efter spikarna och i hans öppnade sida. I blodröd klädnad trampar han ensam Guds vinpress med alla såren öppna för hela världen!

Käre Frälsare! Visa din ära för alla botfärdiga själar som ännu ej sett din härlighet. Låt din nådesol lysa för de ensamma vandringsmän som sitta på vägen och vänta att morgonrodnaden skall randas. Hör bedrövade hjärtans suckan för din kärleks skull, Fader i himmelen!

Evangelium: Matt. 17: 1—8.

Jesus tog med sig Petrus och Jakob och Johannes, Jakobs broder, och förde dem upp på ett högt berg, där de voro allena. Och hans utseende förvandlades inför dem: hans ansikte sken såsom solen, och hans kläder blevo vita såsom ljuset. Och se, för dem visade sig Moses och Elias, i samtal med honom. Då tog Petrus till orda och sade till Jesus: "Herre, här är oss gott att vara; vill du, så skall jag här göra tre hyddor, åt dig en och åt Moses en och åt Elias en". Och se, medan han ännu talade, överskyggde dem en ljus sky, och ur skyn kom en röst som sade: "Denne är min älskade Son, i vilken

*Se Ordförklaringar!

jag har funnit behag; hören honom". När lärjungarna hörde detta, föllo de ned på sina ansikten i stor förskräckelse. Men Jesus gick fram och rörde vid dem och sade: "Stån upp, och varen icke förskräckta". När de då lyfte upp sina ögon, sågo de ingen utom Jesus allena.

Frälsarens härlighet på Tabors berg var ett nådetecken som endast några lärjungar fingo se. Och vi kan ej säga varför ej alla lärjungarna fingo se ett sådant nådetecken. Men vi vet att Frälsaren har visat sin makt och härlighet för andra lärjungar på andra ställen och i olika skepnad. Men i synnerhet har han visat sin ära och gudomliga natur i den blodiga striden då han gav sitt liv till alla människors frälsning, ehuru blinda människor ej se någon ära däri utan endast skam och nesa. Likväl har Frälsaren själv sagt om denna strid: "Nu är människosonen färhärligad"; nu få människorna se Människosonens härlighet. Då nu Frälsaren uppenbarar sig för lärjungarna på flera sätt och i många skepnader, är det lämpligt att här betänka:

På huru många sätt uppenbarar sig Frälsaren för lärjungarna?

Då vi uppsöka i bibeln de ställen som tala om Frälsarens uppenbarelser, finna vi att Frälsaren uppenbarar sig i den skepnad som bäst passar för lärjungens själstillstånd. När Frälsaren uppenbarade sig för Maria Magdalena voro hans sår betäckta; när han uppenbarade sig för

Tomas visade han sina sår, när han uppenbarade sig för två lärjungar på Emmausvägen talade han om bibeln, när han uppenbarade sig för Paulus på Damaskus-vägen, var han klarare än solen, när han uppenbarade sig för Johannes, var han som ett slaktat lamm. Det vet vi säkert, att alla lärjungar ha sett Frälsaren i hans blodiga gestalt på korset. Han har även uppenbarat sig för världens sorglösa hop som en stor profet eller gudomlig lärare. Men världens blinda hop ansåg honom som en falsk profet som undervisade människorna orätt. Och ehuru denna tids sorglösa inte öppet säga, att han har undervisat orätt hata de dock dem som genom hans lära blivit omvända och fått en levande tro. Frälsaren har även uppenbarat sin gudomliga makt genom tecken och under, men den blinda världshopen sade att han gjorde under med djävulens hjälp: Frälsaren var enligt deras mening en stor trollkarl. Han har även uppenbarat för den blinda världshopen sin gudomliga makt och härlighet på korset, men de ansågo honom som ogärningsman och gudsförmädare.

Ehuru Frälsaren således uppenbarade sig för världens barn på många sätt, bekänna de honom dock icke som Frälsare utan smäda hans tårar. — Vi sade nyss, att då en människa ser Frälsaren, har han en skepnad som passar för den be-

lägenhet vari människan är. I judarnas ögon var Frälsaren en trollkarl, en falsk profet, en folkuppvigglare och gudsförmädare. Då den onde hade förvänt deras ögon, sågo de alla andliga ting bakvänt: Frälsaren blev trollkarl och Guds Son blev i deras ögon gudsförmädare, den bäste läraren på jorden blev falsk profet. Och då han verkade med Guds kraft, trodde människorna att han verkade med djävulens kraft. Likadan skulle Frälsaren bli ännu i det sorglösa folkets ögon, om han började verka kroppsligen. De skulle säga till honom såsom judarna sade: "Du är en samaritan, och du har djävulen!" Dygdiga människor skulle säga: "Inte är han Guds Son som kallar dygdiga människor för kyska skökor och ärliga tjuvar", den döda trons bekännare skulle säga: "Inte är han frälsare som vill röva vår tro!" Med ett ord sagt: denna tids sorglösa skulle vredgas på Frälsaren ännu mera än judarna.

Men om världens gud skulle komma i en stor herres skepnad och började prisa dem och råda dem hur de skola bli rika och hedrade herrar genom falskhet och brännvinshandel, skulle de genast säga: "Denne vore en bra konung för oss!" — Alla fattiga skulle komma och säga: "Gode herre, vad skola vi göra för att bli rika?" Och han skulle svara: "Samlens alla fattiga och röven ägodelar var ni finner

sådana!" Se, så gör den onde med människorna! Men Frälsaren som säger dem sanningen, han är i de sorglösas ögon värre än fienden!

Nu böra vi betrakta i hurudan skepnad Frälsaren uppenbarar sig för väckta själar?

Dessa äro i sådant själstillstånd att de känna sig behöva en andlig Frälsare som kan lösa deras själ ur helvetets kval. Men egenrättfärdigheten är även så stor, att de ej kunna gå till Frälsaren så dåliga och odugliga som de äro utan försöka först pryda sig med egen bättring. Men då detta ej är möjligt, tro de att Frälsaren ej bryr sig om dem. I detta väckta tillstånd uppenbarar sig Frälsaren för dem i korsets skepnad. Det betyder att Frälsaren vill visa hurudana de måste bli, nämligen: nakna som Frälsaren var på korset och därtill smäddad av världen, föraktad och hatad. Se, så dålig och oduglig måste även du bli, innan du kan mottaga försöning från Frälsarens hjärta. Ditt kött måste korsfästas, den gamla mänskan måste dödas, alla gamla trasor måste avklädas, all skam måste synas, alla världens hundar måste skälla på dig d. v. s. alla kyska skökor måste spotta på dig. Du måste bli ärelös! Du måste ropa, att Gud har kastat dig i förtappelsen. Du måste bli så dålig och oduglig, att dina närmaste släktingar, föräldrar och barn börja

ömka dig och gråta för din skull att du har kommit i så dåligt tillstånd; att du har börjat bära Jesu kors och sucka under det.

Då sålunda Frälsaren uppenbarar sig för de väckta som korsfäst, blödande och full av blodiga sår, betyder det att syndarens hjärta ännu ej är förkrossat, men det blir förkrossat just genom en sådan bedrövlig syn. Lärjungarna fingo en mycket bitter sorg, då de betraktade Jesus i denna bedrövliga gestalt på korset. Det var den sorg varom Frälsaren sade: "I måsten gråta och jämra eder". Förälderns tårar började riktigt bränna deras samveten först efter Frälsarens död. Den förra döda tron försvann alldeles; alla deras förhoppningar blevo om intet. Då denna sorg efter Frälsaren blev större och större, då först var deras hjärta rätt förkrossat och då först började annat slags nådetecken visa sig. Frälsaren började leva i deras hjärtan. Då sålunda en botfärdig själ ser Frälsaren på korset i blodig klädnad, betyder det blott att den som ser det befinner sig i sådant själstillstånd, att den gamla tron håller på att taga slut och att hjärtat blir rätt förkrossat i detsamma som han ser denna syn. *Förvisso är även denna syn eller betraktandet av Frälsaren på korset ett nådetecken. Men det är ej ett sådant nådetecken att det skänker glädje utan det medför ännu större bedrövelse: hjärtat blir*

därigenom rätt förkrossat! Först nu börja ångerns tårar rätt flyta, först nu börjar människan rätt känna att hon har lämnats föräldralös och värnlös.

Så gick det för Maria och lärjungarna, att tårarna började rinna riktigt först efter Frälsarens död. Och så går det även för andra väckta, om de kunna taga vara på alla hjärtats växlingar. Ty lagen ensam är Förälderns bannande, den skrämmer syndaren och gör hjärtat hårt. Men när Förälderns tårar eller Frälsarens andliga och kroppsliga kval, börja bränna samvetet, så verka först *de* den rätta sorgen och ångern, de förkrossa det stenhårda hjärtat. Så betygar Luther om sig själv, att Guds stränga rättfärdighet i lagen bragte honom stor ångest, fruktan och bävan, men först Frälsarens lidande krossade hjärtat.

Då nu en botfärdig själ som har rätt vaknat genom lagens bultande ser Frälsaren på korset, kunna vi inte säga honom: detta är ej riktigt, det är inte något nådetecken, utan vi säga honom, att han har sett rätt och ett stort nådetecken för det själstillstånd vari han är. Vilket är väl ett större nådetecken än det, att Föräldern vars käraste förmaningar du har föraktat och vilken du har åsamkat sådan smärta genom din olydnad, då du gick att bedriva otukt med den onde, att denne För-

älder vars tårar du har hånat så många gånger ännu visar dig så stor nåd och så stor kärlek att han låter sitt blod flyta för din skull och ännu ropar i denna blodiga skepnad till dig. "Se olyckliga barn, se vilken ångest och plåga du har berett mig, se vilka sår jag har fått för din skull, men mitt hjärta brinner ännu av kärlek mot dig. Dessa tårar rinna just för din skull, mina sista suckar stiga ännu till himmelen för dig, att den onde förföraren icke måtte få dig helt i sitt våld". Männe icke denna Förälderns ångest kan röra ditt hårda hjärta till sann ånger?*

Kom, kom, förlorade får och kyss din Förälder, innan han dör! Se så talar Frälsaren till den väckte, då han uppenbarar sig i den sorgliga blodsskepnaden på korset. Om detta icke är ett nådetecken, så äro ej heller andra tecken bättre.

Men dessa nådetecken äro ännu inte sådana, att de skulle åstadkomma glädje. *Nog får en botfärdig själ en salig bekräftelse genom dessa nådetecken att han icke är helt förkastad av Föräldern, då han ser Förälderns hjärta blöda av kärlek.* Men om han rätt förstår dessa första nådetecken, bör han icke av dem taga åt sig en falsk tröst och tänka att han nu är en god kristen. Amen.

Ps. 35: 1, 2 eller 108: 5, 6.

*Se Ordförklaringar!

ÅTTONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET*

(1854). Ps. 416: 1—3 eller 395: 3.

FRUKTBÄRANDE TRO OCH HELGELSE

Mina bröder, vartill gagnar det, om någon säger sig hava tro men icke har gärningar? (*Jak. 2: 14 a.*)

När den helige Paulus begär tro och Jakob gärningar, så låter det som om Jakob hade en annan nådens ordning än Paulus. Paulus säger att Abraham blev salig genom tron, men Jakob säger att Abraham blev salig genom gärningar. Härav tar det naturliga förnuftet anstöt och säger: "Apostlarna tala ju icke samstämmigt". Men de som rätt studera Bibeln och sammanställa de bibelställen som höra samman, finna att apostlarna överensstämmer med varandra. Båda ha samma syfte, ehuru det låter i den naturliga människans öron som om de motsade varandra. Men vi se av alla detaljer att Paulus talar om den levande tron, varav ovillkorligen framspringa goda gärningar. Men Jakob talar om den döda tron som ej medför någon ändring varken i livet eller hjärtat. Ty den som har en död tro i skallen lever som han förut levte. Om han har varit en drinkare eller svärjare eller slagskämpe eller brännvinshandlare, så fortsätter han därmed. Med ett ord sagt: en människa som har en död tro förblir likadan i tro, i liv och gärningar; och ingen märker hos

hennes någon förändring ej ens i det yttre levernet, än mindre i det inre livet. Detta kommer därav att en död tro ej kan förvandla någons hjärta. Och då hjärtat ej förvandlas, sker ej heller någon förändring i levernet. Därför säger Jakob: "Tron utan gärningar är död".

Nu visar Guds ord, att i människan måste ovillkorligen ske hjärtats och sinnets förvandling som kallas omvändelse och nyfödelse. Redan i katekesens förklaringar höra vi, att en sådan förvandling måste ske. *Men en sådan förvandling kan ej ske så lätt eller omedvetet, att människan ej vet hur eller när det har skett.* Den som har en död tro kan ej redogöra för en sådan förvandling. Han kan ej säga huru och när det har skett. Och om han skulle samla ihop alla kristnas erfarenheter och skulle av dessa sammanställa en berättelse för att ej bli genomskådad, så känna de kristna honom likväl. Men den är svårare att känna, som har genomgått en sann förvandling och har haft rätta erfarenheter, men sedan stannat vid de första nådetecknen* och upphört att vaka och sträva

* I den alltför långa inledningen ha några tröttande upprepningar strukits utan att innehållet ändrats.

framåt i helgelse. Han kan kanske bedraga några lättrogna, att han ännu står kvar i nåden, ehuru han endast berättar om sina forna erfarenheter, alldeles som en människa som i ungdomen t. ex. som brud har haft kärlek kan i minnet bevara forna tider, ehuru kärleken för länge sedan har slocknat. Men därav följer icke att en gammal gumma skulle ha så brinnande kärlek som en ung brud. Utan såsom den naturliga kärleken upphör med åldern, så kan även den första hänförelsen i kristendomen slockna och upphöra, om människan upphör att vaka, bedja och sträva framåt.

Så kan en levande tro förvandlas till en död tro. I detta tillstånd litar människan på forna nådetecknen och tänker, att då hon en gång blivit benådad behöver hon ej längre tvivla på att hon blir salig. Men så förhåller det sig icke. Ty i Bibeln säges: "Den som förblir ståndaktig till änden blir salig". Men den som faller ur nådeståndet och hämtar stöd för sorglöshet ur nådetecknen bedrager sig själv. Detta händer i synnerhet dem som glömma det sista steget i nådens ordning, nämligen *helgelsen* eller den dagliga ångern och bättringen. Aposteln Jakob säger: "Tron utan gärningar är död". Och vi höra även hurudana goda gärningar han fordrar. Han fordrar först att vi skola hjälpa de fattiga. Och det framgår av Jakobs brev, att de kristna till

vilka han skriver skilde illa mellan människor. De gävo de rika större förmåner än åt de fattiga.

Men varifrån skola de fattiga få hjälp, då de äro lata och de kristna även äro lata att arbeta. Lata barn säga: "Föräldrarna må föda oss, och om de inte orka, så må kommunen eller kronan föda oss!" Men jag fruktar att kronan har tillräckligt att göra, om den först skall orka föda dem som bege sig att vandra längs vägarna. Varje pörte är nu fullt av sådana som i yngre år ej ha fått någon tjänlig anställning. På grund av högfärd, snatteri, lättja, dryckenskap eller otukt har ingen husbonde vågat ta dem i sin tjänst. Och nu fordra de att de kristna skola föda dem. För vilken god gärning skola de födas? Men om de kristna upphöra att arbeta, hur förtjäna de då uppehälle för sig och de fattiga? Var god, gammel Adam, och böj din rygg till arbete och spela inte herreman! Ty Frälsaren har icke givit föredöme till lättja, han som tjänade sina föräldrar i trettio år, innan han började undervisa människorna.

Nog kan det här oförskämda bandandet fördärva mångens kristendom. Men jag kan ej låta bli att förmana varhelst jag ser något fel, ehuru gammel Adam är mycket rädd för sådant här skällande. Men jag är nog inte så länge kvar att skälla på eder. Snart blir ni kvitt mig, och då får kanske gammel

Adam vara i fred. Min enda tröst är, att alla de som ej fått sova i fred för detta skällande, icke skola skylla på mig på domedagen, att jag låtit deras själar fara i fred till helvetet. Och om någon genom detta mitt skällande vaknat ur syndasönnen, så måste han slutligen tacka mig sägande: "Om hunden ej hade skällt, skulle vi alla ha insomnat i den eviga syndasönnen". För denna eviga sömn bevara oss Väktaren på Sions mur, han som vakar när andra sova och blåser i kopparhornet ropande: "Vaknen upp ur sömnen, skaffen eder ljusets vapenrustning, ty fienden står för dörren!" De få själar som vaknat genom detta rop må bedja den store Sions Väktare, att han måtte bevara väckta och benådade från att falla i sorglöshet. Hör Israels Herde alla sorgsnas, fattigas och betrycktas bön; Fader vår!

Evangelium. Matt. 7: 15—21.

Tagen eder till vara för falska profeter, som komma till eder i fårakläder, men invärtes äro glupande ulvar. Av deras frukt skolen I känna dem. Icke hämtar man väl vindruvor från törnen, eller fikon ifrån tistlar? Så bär vart och ett gott träd god frukt, men ett dåligt träd bär ond frukt. Ett gott träd kan icke bära ond frukt, ej heller kan ett dåligt träd bära god frukt. Vart träd som icke bär god frukt bliver avhugget och kastat i elden. Alltså skolen I känna dem av deras frukt. — Icke kommer var och en in i himmelriket, som säger till mig: 'Herre, Herre', utan den som gör min himmelske Faders vilja.

Vi ha ofta talat om uppvaknande, ånger, bättring och tro men sällan om helgelse eller de goda gärningar som komma av tron. Vi vilja därför denna gång ta till betraktelseämne *helgelsen, som är sista graden i nådens ordning*. Till helgelsen höra de goda gärningar som utgöra trons frukter.* Vi skilja här mellan:

1: *De gärningar som människan gör av samvetstväng,*

2: *De gärningar som människan gör av tro,*

3: *De gärningar som människan gör av kärlek.*

Give den nåderike Herren Jesus sin nåd att vi kunde ordna vårt liv så efter Guds lag, att vi icke måtte göra Kristus till syndens tjänare och att vi icke på nytt måtte korsfästa honom, att vi icke måtte bedröva den Helige Ande genom vår likgiltighet.

1. *Betraktom nu först de gärningar som komma av samvetstväng*. I den heliga skrift talas mycket om tro och goda gärningar, men överallt sättes tron främst och de goda gärningarna därefter. Därav följer att tron går före goda gärningar. Därför har Luther lärt, att goda gärningar skola komma av tron. Han säger ock, att man ovillkorligen måste göra goda gärningar och att det ej är likgiltigt om människan gör goda gärningar eller lå-

*Se Ordförkl.: helgelse!

ter bli. En kristen är sålunda skyldig att göra goda gärningar, ehuru han intet förtjänar därmed. Goda gärningar kunna ej lugna en väckt människas samvete. Det visste Luther av egen erfarenhet, då han var i samvetnsnöd och försökte på alla sätt förtjäna Guds nåd genom gudaktighet och böner men fick trots allt ej samvetsfrid, ehuru han skilde sig från världen, övergav världsligt arbete och flydde till klostret, varest endast gudliga människor funnos som på allt sätt sökte leva gudaktigt. Men ej heller där fick Luther frid. Till slut vredgades han på Gud, vars rättfärdighet var så hård och sträng att den ej alls åtnöjdes med människans egna gärningar, om han än gäve all sin egendom åt de fattiga, vore utan mat och piskade sig som somliga ha gjort, om han än flydde bort från världen och både Gud natt och dag. Guds stränga rättfärdighet skulle ej åtnöjas ens med det.

En väckt människa känner ock såsom Luther kände, att människans gudlighet ej kan ge henne samvetsfrid, ej heller hennes egen bättring, dygd, ånger eller vad helst som står i människans egen makt; vad hon själv kan göra eller åstadkomma kan ej lösa henne från helvetet eller giva henne samvetsfrid.

Då nu människan kan vara i det väckta tillståndet någon tid, innan den levande tron gives henne, så måste vi skilja på de goda gärning-

ar som människan gör av samvetstväng och särskilt betrakta de goda gärningar som flöda ur tron. Vi vet nämligen, att människans liv blir genast annorlunda, när samvetet vaknar. Hon är ej längre så djärv att smäda Gud som i sorglöshetens tillstånd. I detta tillstånd kan människan supa, svära, slåss, göra hor och stjäla. Hon kan då driva brännvinshandel och med orätt tillägna sig andras ägodelar. Och fastän hon gör sådana förskräckliga gärningar, anklagar samvetet henne dock icke. Men när samvetet vaknar, bli de förra gärningarna förfärliga och förskräckande. Hon måste då sluta sitt förra förargliga leverne. Men hon känner ock att, även om hon kunde i någon mån bättra sitt utvärtes leverne, kan hon dock icke förbättra sitt hjärta. Denna utvärtes bättring sker sålunda av samvetstväng. Men den väckta människan får dock ej samvetsfrid fastän hon gör bättring. Samvetet fordrar att alla onda tankar måste upphöra. Det kräver frigörelse från alla köttets lustar och frestelser. Det fordrar även tro och kärlek. Men en väckt människa som ännu ej blivit delaktig av nåden, mäktar ej tro, ej älska varken Gud eller människor.

2. *Låt oss för det andra betrakta, vilka goda gärningar komma av tro*. När människan blott är väckt, måste hon av samvetstväng göra en utvärtes bättring. Hon skulle nog ock så vilja bättra sitt hjärta, men kraf-

ten saknas. I det benådade tillståndet känner hon trons kraft. Och så länge samvetet är levande, känner hon kärlekens gnista i sitt hjärta. Men när känslan av nåd avtager, komma åter frestelser och tvivel. Och då hennes eget hjärta ej låter henne bli änglalik, börjar hon åter tvivla på att hon är på rätta vägen. Ty det går gammal Adam hårt på sinnet att vara ond och syndig och behöva tigga om nåd. Om nu känslan av nåd vore alltid så levande, att hon bleve fri från alla frestelser, alla begär och lustar och alla världsliga tankar, då skulle hennes gärningar komma av tro. Ty när känslan av nåd är översvallande, förlorar åklagaren sitt ämbete i hjärtat, varför Paulus säger: "Lagen har fått sin ände i Kristus till rättfärdighet för var och en som tror" (Rom. 10: 4). Och om nåden alltid vore översvallande, vore det möjligt att alla den människans gärningar komme av tro. Men då benådade själar på grund av sin trosvaghet känna frestelser och för dessas skull mista sin tro, så börja de tvivla och tro att de avfallit från nåden, då nådeskänslan ej alltid är översvallande. Då stiger åter egenrättfärdigheten åt huvudet och inger tvivel, när de goda gärningar som samvetet fordrar ej bli gjorda, då hjärtat är ont. Och så fördärvas vår kristendom.

Då nämligen gammal Adam ej kan bli en ängel, och egenrättfär-

digheten ej låter människan bli lik en djävul och som sådan tigga om nåd, så tänker någon: "Hur jag än försöker, blir jag aldrig så bra att samvetet skulle sluta att anklaga. Vad gagna mig goda gärningar, då jag intet vinner med dem. Om jag började arbeta tungt och tjäna de sorglösa, vinner jag inte därmed himmelriket. Jag finge blott större bekymmer. Om jag började idka handel, skulle man kalla mig girig. Om jag ginge till en sorglös (att förmana), skulle man häna mig som falsk profet". Slutligen drar gammal Adam den slutsatsen: "Det är bäst att vara bland de kristna och hålla med dem som anse mig som kristen. Men jag går inte åter till hedningarnas rike att tjäna där och anstränga min kropp. Det är roligare att vara bland släkt och bekanta". Men ho vet hur det skulle gå med din kristendom.

Jag tänker, att om en kristen börjar alltför mycket spela herreman och icke nämns besvära sin kropp med arbete utan skonar gammal Adam, så blir han alltför fet och blir till slut en så stor herre att han liksom andra världens herrar börjar kräva, att andra måste tjäna och gratis föda honom. Men en annan fråga är det, om denna herremanslek är tecken på kristendom och om den kommer av en rätt tro. Ty de som äro i påvetron, mena att kroppsarbete hindrar deras kristendom, och därför skilja de sig från

världen, gå till ett ensligt ställe och hålla där möten, läsa och sjunga, hålla böner, leva i celibat och tro sig genom denna sin gudlighet förtjäna saligheten. Till en sådan plats tog även Luther sin tillflykt, då samvetet hade vaknat, i hopp att han där skulle bli kristen. Men senare insåg han, att den som undandrar sig världsligt arbete och kroppens möda för att uppnå en bättre kristendom blir oftast bedragen.

3: *Låt oss till sist betrakta vad slags goda gärningar komma av kärlek.* Man tror visst, att det är bästa tecknet på kärlek, när någon omfamnar de kristna och gråter vid deras hals. Men det är ovisst, huru förblivande sådan kärlek är. Jag tycker att bästa tecknet på kärlek är att ha litet besvär för sin nästa och undervisa dumma barn eller att genom kroppsarbete förtjäna så att man även har råd att hjälpa de fattiga. Eljest blir vår kärlek lik den förra världskärleken, när man i fyllan grep varandra om halsen och mente sig vara kära vänner. Men när det blev fråga om att hjälpa de fattiga, sade man: "Jag har inte råd". Om någon skulle hjälpa en annan frågades: "Vad betalas för det?" Men den som kom med brännvin till byn han fick hjälp, men om en fattigare kom fick han ej hjälp, fast han hade pengarna i handen. Sådan var den förra kärleken!

Om nu de kristnas kärlek visar sig endast i omfamningar och kysar men icke i att hjälpa behövande, så är den föga bättre än den förra kärleken. Må Gud icke så straffa mänskligheten, att den som förut har haft råd att supa och bära silversmycken och bygga fina hus fast man ej hade råd att hjälpa de fattiga, slutligen själv blir fattig. Många fattiga finnas, som förut ha burit granmlåt. De gå nu omkring som tiggare. Somliga ha bortslösat sin egendom genom dryckenskap, andra ha blivit fattiga genom lättja och högfärd och lita nu på att de kristna skola föda dem. Om dessa ej kunna mätta alla, säga de: "Är det en kristen? Han hjälper ju inte de fattiga!" Den kristliga kärleken fordrar, att envar som har fått en frisk kropp skall arbeta så att han ej blir en börda för andra. Detta visade också Paulus med sitt föredöme. Han arbetade och kunde i sanning säga: "I veten själva, att dessa mina händer hava gjort tjänst för att skaffa nödvändigt uppehälle åt mig och åt dem, som hava varit med mig. I allt har jag genom mit föredöme visat eder, att man så under eget arbete bör taga sig an de svaga och komma ihåg Herrens Jesu ord, huru han själv sade: 'Saligare är att giva än att taga'." (Apg. 20: 34—35.)

Om nu den näderike Herren Jesus ville genom sin Andes kraft väcka alla fattiga, att de började

bättre känna sin andliga fattigdom, så att de måtte se huru de ha bortslösat sin själs skatter och förskingrat dem jämte sina lekamliga ägodelar, så att de måtte bli tiggare in-

för Gud, så behöver vi icke ångra att vi ha förmanat dem till bättring. Amen.

Ps. 349: 3—5 eller 298: 3—4.

NIONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Husförhörspredikan. Ps. 1: 3—4 eller 421: 2—5.

TROHET I KRISTI TJÄNST

Men Petrus och de andra apostlarna svarade och sade: "Man måste lyda Gud mer än människor". (Apg. 5: 29).

Vi hör i Apostlagärningarnas femte kapitel huru man började förfölja de kristna, när kristendomen började utbreda sig. Överstepräster hade redan gripit några lärjungar och kastat dem i ett gemensamt fängelserum. Men Herrens ängel ledde dem ut därifrån, och de stodo på morgonen i Herrens tempel och predikade för folket. Därifrån fördes apostlarna till stora rådet, och översteprästen frågade dem: "Ha vi inte strängeligen förbjudit eder att tala till folket i detta namn. Och se, ni har uppfyllt Jerusalem med eder lära". Lärjungarna svarade: "Man måste lyda Gud mer än människor".

Men när de hörde detta gick det genom deras hjärtan och de rådpågade om att döda dem. Så stor vrede hade överstepräster, de

skriftlärde och fariséerna, att de ej kunde lugna sig. Men inte kände dessa stackare att de hade en falsk tro i sina hjärtan, ty andligt hat hade gjort dem blinda, såsom Salomo skriver på ett ställe, att deras ondskan har gjort dem blinda. Dessa stackare kände icke att de hade hat i hjärtat.

Det ord som gick genom deras hjärta var det som apostlarna sade, att man måste lyda Gud mer än människor, och att Gud hade med sin högra hand upphöjt Jesus till en hövding. Och varför måste detta ord gå genom deras hjärta? Därför att överstepräster hade ett förfärligt hat till Jesus.

Men där i rådet fanns en man i vars hjärta ej var så stort hat som hos de andra, ehuru ej heller han kände Jesu makt, men hans naturliga förnuft var klarare än de andras. Denne man hette Gamaliel. Han gav de andra det rådet, att man borde lämna apostlarna i fred,

och de godtogo hans råd. Han kunde med några ord hindra djävulens avsikter, så att det den gången ej blev någon förföljelse mot de kristna. Så märkligt kan Gud genom en vanlig människa bevara Jesu lärjungar från att bli offer för blodsutgjutelse, ehuru Gamaliel intet visste om kristendomen. Och vi borde tro att Gud ännu kan bevara Jesu lärjungar genom någon människa som ej känner eller förstår att denna kristendom är av Gud, men ändå lämnar den saken åt Guds dom.

I veten, käre bröder, att den gamle Simeon har tagit Jesus i sin famn och sagt: "Se, denne är satt till fall och upprättelse för många i Israel och till ett tecken som blir motsagt". Och Simeons ord blev även uppfyllt ej blott under Frälsarens tid utan även efteråt. När den levande kristendomen kom till världen, blev detta barn till fall och upprättelse för många i Israel, ty somliga blevo genom kristendomen förhärdade och andra blevo genom kristendomen lyftade upp ur helvetet. Och det skall för eder vara "tecknet som blir motsagt", att överallt varest den levande kristendomens tecken uppenbaras, bli världens barn förhärdade. Därmed följa också hat och förföljelse.

De få själar som ha känt Jesu kraft i sina hjärtan få även känna djävulens kraft både invärtes genom frestelser och utifrån hat och förföljelse genom världens barn,

vilkas ögon den onde har förvänt, så att de se den ondes verkningar i den Helige Andes verkningar. Så har det varit i kristendomens begynnelse, och så förbliver världens hat intill änden. Och de stackare känna icke i huru djup förhärdelse de sjunka som stå emot kristendomen och förfölja de kristna. De som dräpa Jesu lärjungar tro sig göra Gud en tjänst. De stackare tro att de därigenom förtjäna saligheten, men de förtjäna en förfärlig pina i helvetet. — Nu är barnet Jesus satt till fall för många i Israel och till ett tecken som blir motsagt.

Och då nu den tid är nära, att vår tro skall prövas såsom under apostlarnas tid, då de fördes till höga rådet, böra vi minnas huru Guds församling bad för Petrus, då han hade kastats i fängelse för kristendomens skull, och hur Gud hörde deras bön och sände sin ängel att befria Petrus. — De få själar som ha lärt känna Jesu makt och härlighet, de bedja för dem som för kristendomens skull hatas och förföljas, att de måtte vara ståndaktiga i sin allraheligaste tro intill änden, ty ännu haven I icke kämpat ända till blods mot synden, säger Paulus. Men härefter kanske den himmelske Föräldern börjar tukta sina barn och pröva deras tro, då mången har blivit så stor att han ej längre får rum i Förälderns famn, och mången har avfallit, och mången har rymt till skogs, och mången har åter bör-

jat korsfästa Jesus på nytt. Men hur många av hans barn vore villiga att följa hans blodiga spår från fördärvets stad till Golgata kulle?

Jesu lärjungar ha förut tvistat om vem av dem som vore den främste. Och i örtagården varest de borde vaka vill sömnen komma på dem. Men i den stora sorgen vid korset då lärjungarna betrakta den korsfäste och törnekrönte Konungen, blir det icke längre någon tvist mellan dem. Där blir det ej fråga om vem som är den bäste kristne, utan vid detta betraktande måste alla bli så små att de få rum i Frälsarens hjärta.

Men inte ens här äro alla så små att de kunde rymmas i Frälsarens hjärta, ty somliga äro fiender till Jesu kors och riktiga stridsmän på vilka Frälsarens blod stänker alldeles till förtappelse. Somliga ha kommit till Jesu kors för att smäda, somliga äro Nikodemus jämlingar, somliga stå så långt från korset, att de ej se Frälsarens sår, somliga slå sig för bröstet och gå hem, men deras bedrövelse är ej varaktig. Därför glömma de snart Frälsarens kval. Men somliga gå ej alls dit för att se den korsfäste. Endast Jesu rätta lärjungar stå med sörjande och förkrossat hjärta vid korset skådande den korsfäste och törnekrönte Konungen, huru han kämpar i döds-kampen med djävulen och hans hop.

Denna lärjungarnas sorg verkar så mycket, att världskärleken drives

bort, lättsinnet och fåfängliga tankar drivas bort, världsäran drives även bort genom denna sorg, och en brinnande saknad och längtan efter Jesus uppstiger i lärjungarnas hjärtan. Endast otron besvärar ännu Jesu bedrövade lärjungar så länge Jesus ligger i graven. Men snart kommer den stund då den korsfäste och törnekrönte Konungen stiger upp ur graven och uppenbarar sig levande för sörjande lärjungar, och de få se Herren. Då fylldes de bedrövade lärjungarnas hjärta av glädje och fröjd.

Varen nu endräktigt tillsammans, I Jesu lärjungar, och bedjen att den näderike Herren Jesus snart måtte komma att trösta eder i eder sorg. Och när ni iklädda den Helige Andes kraft, prediken evangelium om den korsfäste varav följer världens hat och förföljelse, så varen tappra att stå emot och vittna, att Jesus som judarna ha dödat, har uppstigigt från de döda och bjudit eder predika evangelium för allt skapat. Och om världen förhärdas genom denna predikan, och om man för kristendomens skull för eder inför rådet, så skall den store Konungen genom sin ande styrka eder tro, att ni skall kunna bekänna sanningen för världen, ehuru fienden vill förgöra alla som bekänna Jesu namn och hotar genom översteprästerarna att utrota varje själ som förkunnar Jesu stora kraft och härlighet.

Dock är det vårt hopp och vår

tillit till Gud, att han skall hjälpa sin fattiga kristenhet och höra församlingens böner och sända sina änglar till att frälsa dem som förföljas för kristendomens skull. —

Hör, du store Israels Herde, ett förkrossat hjärtas suckan, ty den rättfärdiges bön förmår mycket när den är uppriktig. Amen.

Ps. 298: 6—7 eller 417: 5—6.

TIONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET¹

Ps. 80: 1—2 eller 159: 1—4.

DEN HIMMELSKE FÖRÄLDERN GRÄTER ÖVER AVFÄLLIGA BARN

När konung David hörde att hans son Absalom hade dött, började han gråta och ropade: "Min son Absalom, min son! Ack, att jag hade fått dö i ditt ställe!" (11 sam. 18: 33.)

Om David för oss utgör ett exempel på hur en kristen fader gråter, när hans blinda barn förvillas på orätt väg och förgås, så är även den onde konung Saul ett exempel på hur en sorglös fader hatar sina egna barn för kristendomens skull. — Ty kristendomen har alltid ansetts som en stor skam i världen. De kristna ha fått hundnamnet av turkarna* för att de skällt på dem (varnat de ogudaktiga). De ha kallats villoandar av hedningarna* för rörelsernas skull, man har sagt att de äro besatta av onda andar. Men denna världens smälek är de kristnas ära. — I få själar som blivit ärelösa inför världen, sen på ho-

nom som för eder skull blev ärelös i världen, vilken stor ära han nu bär i himmelen! Skåden huru han i dag gråter och ömkar sig över de olyckliga själar som förvillats på orätt väg och med Förälderns blod köpt sig ära i världen. — Ack, att nu Förälderns tårar må bränna på något hårt samvete och falla just på det ställe där samvetet ej är så hårt som garvad oxhud! Kanhända att därigenom någon blind stackares ögon skulle öppnas. — Mätte den himmelske Föräldern fälla någon droppe av sin kärleks tårar på de hjärtan vilkas sår blöda, så att dessa sår må upphöra att verka och blöda. — Hör oss för din pinas och döds skull, Fader vår som är i himmelen.

Evangelium: Luk. 19: 41—44.

Då han nu kom närmare och fick se staden, begynte han gråta över den och sade: "O att du i dag hade insett,

*Se Ordförklaringar.

också du, vad din frid tillhör! Men nu är det fördolt för dina ögon. Ty den tid skall komma över dig, då dina fiender skola omgiva dig med belägringsvall och innesluta dig och tränga dig på alla sidor. Och de skola slå ned dig till jorden, tillika med dina barn, som äro i dig, och skola icke lämna kvar i dig sten på sten, därför att du icke aktade på den tid då du var sökt".

I dagens heliga evangelium höra vi den himmelske Föräldern gråta och ömka sig över förhärdade själar som icke hörsamma hans kärleksfullaste förmaningar till bättring utan smäda hans tårar och förtrampa hans blod. Och fastän mången sorglös tror att det är endast Jerusalems invånare han beklagar, som voro så ohörsamma och gensträviga att de icke brydde sig om att höra hans himmelska lärdomar om Guds rike. Likväl, om den himmelske Föräldern vandrade här inför våra ögon och såge vårt leverne, så som han ser det dagligen intill världens ände, skulle han förvisso även här finna många sådana förhärdade människor som hade skäl att gråta, om de hade ögonen öppna så pass att de såge hans tårar och hörde hans suckar. Men det torde vara fördolt för deras ögon då de äro blindfödda och ha suttit som döva intill denna dag. Men till uppbyggelse för *deras* själar som ännu inte äro helt förhärdade, vill vi denna gång betänka: *Varför Jesus gråter.*

Give Herren Jesus sin nåd, att icke alla hans tårar förgäves falla

till jorden utan att någon tår må falla i god jord och bära frukt för himmelriket.

1:a betraktelsen: Varav komma Förälderns* tårar?

Detta fråga vi som äro jordiska föräldrar och ännu inte veta, varav den himmelske Förälderns tårar komma. Om tårar rinna från en jordisk förälders ögon när något barn dör, så hjälpa icke dessa tårar dem, då de endast äro den jordiska kärlekens tårar. Ingalunda äro den naturliga människans tårar rätta ehuru de ofta äro bittra och salta. Stundom rinna tårarna från den naturliga människans ögon, fast man ej vet riktigt varför hon gråter. Någon gråter över sin ondska, någon över sin heder, och människorna tro att det är ångerns tårar. Men sådana tårar äro ej annat än ormatårar. Skökorna gråta då deras horpartner gå till en annan sköka. Men sådana tårar borde de spara tills de bättre behövas. Frälsaren sade till de kvinnor som ömkade sig över honom: "Gråten icke över mig, utan gråten över eder själva och edra barn. Ty se, den tid skall komma då man skall säga: 'Saliga äro de ofruktsamma, de moderliv som icke hava fött barn, och de bröst som icke hava givit di'".

Har ni jordiska föräldrar tänkt, när en sådan tid skall komma? Om ni då skulle gråta över eder själva och edra barn, liksom David grät

*Se Ordförklaringar.

över sin son som dog i otro, så kunde de tårarna verka något. Men ni gråter ofta sådana tårar som nog äro bittra och salta, men de torde komma från gallan och ej från hjärtat. Då en förälder ser sina barn förvillas på orätt väg och göra sig själva olyckliga för tid och evighet, då somliga bli skökor, somliga tjuvar, då somliga förbanna och somliga göra spe av sin förälders tårar, somliga misshandla sina föräldrar, somliga hångrina åt dem och somliga säga: "Aha, kom och slå, om du törs!" Vad skulle ni föräldrar göra, om ni hade sådana barn? Jag har sett en ogudaktig man som hade sådana barn som först gjorde illa och plågade honom på alla sätt och sedan sade: "Aha, kom och slå oss om du törs!" Jag har sett denne olycklige faders hjärta förhärdas. Det har ej mer funnits ens en smula kärlek i faderns hjärta. Vad skulle ni göra, om ni hade sådana barn? Jag tänker att ni skulle dö av sorg och säga som den gamle Israel sade till sina söner: "I driven mina gråa hår med sorg i graven".

Men vem har så elaka barn? — Han finns i detta rum. Och jag ser än i dag beta tårar rinna från hans ögon. Och när jag frågar: "Käre Förälder, varför gråter du?" så svarar han: "Jag har uppfött barn, men de ha blivit ohörsamma, de taga ej emot tillrättavisning". De ha allesamman förvillats på orätt väg. Föräldern har icke fått glädje

av dessa barn utan sorg och grämelse. Ty somliga är skökor och somliga tjuvar, somliga drinkare, somliga mördare, och somliga stå vid skampålen och förbanna sin Skapare. Det förvånar mig att Föräldern ej för länge sen förgjort sådana vargungar och drivit dem bort från sitt hus. Men föräldrahjärtat ger sig icke; hellre lider han själv ångest och vedermöda än han kan fördriva dem från sitt hus. Ty han väntar alltid på deras bättring. Men då dessa vackra barn bli fullvuxna förhärdas de och säga till den döende Föräldern: "Det är naturligtvis du som föder oss! Nog finna vi rum även annorstädes". Sådana förhärdade barn lita på att de nog finna rum i helvetet om den himmelske Föräldern driver bort dem från sitt hus.

Se du käre Förälder, där är lönen för att Du har livnärt dessa otacksamma. Där har Du tack för att Du med mycken plåga och blodsgjutelse har fött dessa vargungar. De spotta Dig i ansiktet, de smäda Dina tårar och hänle åt den döende Förälderns sista suckar. — Nu tvista de på Förälderns grav, de tvista om föräldraarvet. — Den sköne ynglingen Absalom som var så skön och fin inför världen att han stod i dörren och kysste alla män som hade ärendet och stal genom sin list folkets hjärtan, densamme sköne ynglingen efter vilken hela folket började löpa, dräpte först sin bro-

der och sökte sedan dräpa sin fader. Sådana män finns nu överallt, och de behaga världen bäst. Men ändå sörjde fadern denne son. Han hade icke önskat se honom dö i otro.

Där ser ni nu en kristen förälders hjärta, och därav kan vi någorlunda men ej fullkomligt sluta, hurudant den himmelske Förälderns hjärta är. Han kan icke se, att alla barn gå till förtappelsen. Därför måste han även i dag utgjuta tårar över de förhårdade och säga: "O att du i dag hade insett, också du, vad din frid tillhör! Men nu är det fördolt för dina ögon". Fördolt är för de sorglösa folkens ögon såväl Förälderns kärlek som hans vedermödor. Fördolt är för dina ögon både det förflutna och det sista, både ditt förfärliga leverne, du sorglösa land, och Förälderns tårar. Endast de få själar som med bedrövat och förkrossat hjärta betrakta, huru tårarna rinna från Förälderns ögon, kunna inse vilken stor kärlek som bor i Förälderns hjärta.

2:a betraktelsen: Vad verka dessa Förälderns tårar?

De ogudaktiga barnen se tårar rinna från Förälderns ögon och höra honom ropa i den sista döds-kampen: "Fader förlåt dem, ty de veta icke vad de göra!" Men dessa tårar verka intet i de förhårdades hjärtan. Förälderns tårar rinna därför att alla barnen förvillats på orätt väg och gjort sig olyckliga för tid och evighet. Vi inse väl, att des-

sa tårar komma från hjärtegrunden. Men de förhårdade förstå ej varför Föräldern gråter så och är så djupt bedrövad. Största delen av dessa tårar faller liksom hagel på glatt is. Det blir ej något hål på samvetet, huru än Förälderns tårar falla därpå. Dock kan det finnas några få själar på vilkas samveten dessa tårar falla tungt. Förälderns tårar äro så heta att de bränna den obotfärdigas samvete i helvetet. Men de förhårdades samvete är här så tjockt som en garvad oxhud, så att det ej känner Förälderns tårar. Ehuru han gråtit för alla ogudaktiga barns skull, verka dock ej hans tårar hos många uppriktig sorg och bedrövelse.

Förgäves har Du, käre Förälder, gråtit för de förhårdades skull, förgäves ha Dina tårar runnit för deras skull. Förälderns tårar bränna ej deras samveten förr än i evigheten. Ett förhårdat barn säger till den bedrövade Föräldern: "Bry dig icke om mig, jag svarar själv för mig". En annan som med egen bättring vill bli kristen säger: "Jag lovar göra bättring och leva dygdigt". Nådetjuven säger: "Vad gråter du mer över mig, för visso har du för länge sen förlåtit mig". En fjärde som är botfärdig säger: "Dina tårar bränna mitt samvete som brännande kol, jag måste fly bort från ditt ansikte, jag dör, om du inte förlåter min orättfärdighet".

Nu hör ni vad Förälderns tårar

verka, när de falla på den botfärdiges samvete. De bränna som brännande kol. Förälderns tårar bestå av två delar. Den ena delen är sträng rättfärdighet och den andra är brinnande kärlek. Den ena delen är Guds vrede och andra delen översvinnelig nåd. Om det nu finns hål i samvetet och sår i hjärtat, så verkar en tår från Förälderns öga, att samvetet börjar blöda och hjärtat börjar krossas. Men då avskiljes Guds stränga rättfärdighet från nåden, och Guds vrede och ångerns tårar blandas. Nåden stannar i hjärtat och helar samvetessåren.

Tvivalsutan har ni ofta hört huru Guds kraft dånar och dundrar i molnen, som om Gud hölle strafftal på Sinai berg. Detta dundrande är Guds stränga rättfärdighet. Men när han har talat sin tid med denna förfärliga dunderröst, börjar han gråta och vattendropparna falla från himlen som regn, varigenom jorden blir fruktbar. Denna stora kraft i naturens värld verkar så mycket, att åkrarna och allehanda blomster på marken och allehanda träd bli fruktbarande. Men i nådens rike ljuder Guds förskräckliga röst på Sinai berg. Denna åska eller Guds stränga rättfärdighet som dånar förskräckligt i människans samvete, är lagens hammare varmed han bultar på det hårda hjärtat. På Sinai berg har Gud blott varit vred och bestraffat, men i Nya Testamentet

började han gråta såsom ni hör i dagens evangelium. Dessa Förälderns tårar äro som ett nåderegnet som gör jorden fruktbar. Guds åker börjar växa, och alla friska träd bli fruktbarande.

Käre Förälder, varför gråter Du? Vad ser Du i den stora fördärvets stad som rör Ditt hjärta ända till tårar? Du ser där många tusen själar som skulle kunna frälsas från evig olycka, om de hade känt sin besökelsestid. Du ser där förhårdade, Du ser där överstepräster, skrifflärda och fariséer som i sin förmenta visdom äro kristendomens bittraste fiender. Du ser där laglärda som fresta Dig och döma de kristna efter världslig lag. Där finns köpmän vilkas växlarbord Du har kullstött i templet. Där torde även finnas Herodes med sin sköka för vars skull Johannes döparen miste sitt huvud. Där i fördärvets stad ser Du även krigsmän som korsfästa Dig och landshövdingen Pontius Pilatus som dömer en rättfärdig man till döden rakt mot sitt samvete. Där ser Du även andra förhårdade som ropa: "Korsfäst!" Du ser där drinkare, skökor, tjuvar, krögare, slagsbultar, svärjare och översteprästens tjänare som komma med svärd och stavlar att gripa Dig: så äro där nu alla förhårdade samlade. Över dessa själar gråter Du, över dem ömkar Du Dig. Men förgäves torde Dina tårar rinna! För-

gäves rinna Förälderns tårar över de förhärdade, de verka intet i deras samveten.

I få själar som haven mottagit Guds nådiga tuktan och kysst fadersriset och som därefter kommit i Förälderns famn genom försoningen i Jesus Kristus, skåden I benådade själar, huru tårarna rinna från Förälderns ögon för deras skull som genom sin olydnad ha åsamkat honom sorg och grämlelse! I haven även varit i den stora staden för vars skull Föräldern faller medlidandets tårar. Om I ännu en gång given edra hjärtan åt världen och den onde till boning, då får Föräldern en så stor sorg, att han dör av sorg. Vem skall då livnära eder med mjölk om Föräldern dör av sorg? Vem skall vaka över eder? Vem skall ropa eder tillbaka från förtappelsens breda väg? Vem skall hämta eder från fiendens hus, dit I haven lust att springa? Vem skall föra eder hem, innan det eviga mörkret kommer? Vem skall då bedja för eder?

Barn! Gören ej mer Föräldern bedrövad! Han har redan gråtit nog för eder skull, han har ropat nog i döds kampen för eder skull. Förbli-

ven sålunda i Förälderns hus, så att han måtte få glädje av några om ock få själar, att hans vedermöda ej må vara helt förgäves. Och I få själar som ären så små att I få rum i Förälderns famn, gråten och jämn eder om Föräldern dör! Sitten med Maria Magdalena vid graven och sen ned i graven. Om I ej finnen Herrens lekamen där, så sen eder om och kännen igen att det är den store Korsbäraren, den korsfäste och törnekrönte Konungen, som står levande bredvid eder! Och när I till sist kommen på Sions berg till det nya Jerusalem, till den heliga staden vars gator äro av guld, och varest solen lyser över huvudet, så minnens ännu då att den himmelska Förälderns tårar en och annan gång fått verka i eder ett ödmjukt och förkrossat hjärta! Minnens även då, att I med hans blod ären köpta och förlossade för att evigt med honom njuta den glädje och fröjd som intet öga sett och intet öra hört och som i intet hjärta uppstigit. Amen. Och räknen ännu Förälderns tårar, så länge I ären på vandring till evigheten! Amen.

Ps. 277: 3—5 eller 391: 5—7.

ELFTE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET¹

Ps. 160: 2—4 eller 279: 2—4.

DEN RÄTTA SALIGHETSGRUNDEN

"I mitt innersta vändas jag, i mitt hjärtas djup. Mitt hjärta klagar i mig, jag kan icke tiga". (Jer. 4: 19.)

Genom profeten Jeremias ställer Gud här för oss bilden av en botfärdig människa och visar i hur stor nöd hon är, när synderna börja bränna hennes samvete. Men denna bild avser icke att de botfärdiga skall falla i tvivel, utan att de skulle som stora syndare ta sin tillflykt till Gud. Gud vill icke en syndares död. Det är icke hans vilja, att en botfärdig själ skulle digna under tvivel om Guds nåd, utan han vill att en nödställd människa skall klappa på himmelens port och krypande nalkas nådastolen. — När samvetet vaknar, blir hjärtat sjukt. Synden börjar svida överallt. Somliga göra som kvinnan som tolv år lidit av blodgång (Matt. 9 k.). Hon smög fram i trängseln och rörde vid Jesu mantelflik samt blev botad. Så sluga äro somliga nådetjuvar. De vill ej öppet klaga sin nöd för Jesus utan söka bakom hans rygg stjåla hans nåd. För kvinnan gick det som för andra nådetjuvar. Hon kunde ej dölja sin stöld. Den blev genast uppenbar, när Jesus frågade, vem det var som rörde vid

honom. Kvinnan fick visserligen behålla den stora nåd hon stulit, när hon gav sig till kända och öppet bad till Jesus och bekände sitt fel. Men det är ej sagt att alla nådetjuvar få behålla stulen nåd! — Egenrättfärdigheten ingiver sådana tankar: "En så stor syndare tager Jesus inte emot, sådan du nu är!" Med sådana tankar börjar nu en väckt men med egenrättfärdigheten kämpande människa strida mot synden. Med händer och fötter börjar hon klättra upp på Sinai berg (hon söker uppfylla Guds lag). Men åskan dundrar: Guds stränga rättfärdighet ljungar: "Kom icke hit, du förgås om du klättrar upp på Sinai berg!" — Frestelser till syndansätta människan, så snart hon vill göra bättring. Syndiga tankar stiga upp som glödande pilar, som fienden skjuter mot en botfärdig människas hjärta. Och alla väckta ha ej förstånd att genast fly till Frälsarens sköte, då fienden börjar sarga deras samvete, utan de försöka först kämpa emot med egen kraft. Men vad är en mänsklig kraft, att hon skulle strida mot draken! Människan är som ett nyss fött lamm jämfört med vargen. — Må därför den Helige Ande visa vägen, så att nådesökande själar icke måtte förvillas

¹ Tröttande upprepningar ha utelämnats ur den långa inledningen. Innehållet är oförändrat.

vare sig åt höger eller vänster! Fader vår som är i himmelen. Amen.

Evangelium: Luk. 18: 9—14.

Jesus framställde denna liknelse för somliga som förtröstade på sig själva och menade sig vara rättfärdiga, under det att de föraktade andra: "Två män gingo upp i helgedomen för att bedja; den ene var en farisä och den andre en publikan. Fariséen trädde fram och bad så för sig själv: 'Jag tackar dig, Gud, för att jag icke är såsom andra människor, rövare, orättrådiga, äktenskapsbrytare, ej heller såsom denne publikan. Jag fastar två gånger i veckan; jag giver tionde av allt vad jag förvärvar'. Men publikanen stod långt borta och ville icke ens lyfta sina ögon upp mot himmelen, utan slog sig för sitt bröst och sade: 'Gud, misskunda dig över mig syndare'. — Jag säger eder: Denne gick hem igen rättfärdig mer än den andre. Ty var och en som upphöjer sig, han skall bliva förödmjukad, men den som ödmjukar sig, han skall bliva upphöjd".

Den sorglösa mänskans belägenhet på Sinai berg och den väckta människans belägenhet i nådens dal är framställd i dagens heliga evangelium genom liknelsen om fariséen och publikanen. Och vare den vår förebild, då vi nu med Guds nåd betrakta fariséens bön och publikanens suckan! Vi betänka sålunda:

Vilken är de sorglösas salighetsgrund, och vilken är de väcktas salighetsgrund?

Herren upplyse vårt mörka förnuft och lede oss på livets väg! Att fariséen hade klättrat upp

på Sinai höga berg, höra vi genast av hans bön, vari idel höga tankar flyga som örnar under himlen. Han var uppfostrad i den tron, att människans dygd icke borde vara förgäves. Samma tro ha ännu denna tids fariséer som alltid lita på att ärlighet och dygd ej äro förgäves. Därav hör man genast, att naturlig dygdighet är för dem salighetsgrund. Ty ehuru de med munnen erkänna, att alla människor äro syndiga, sätta de dock hårt emot, om någon börjar tvivla på deras salighet eller nämna deras hemsynder som de vill dölja eller förneka. Fariséen kommer fin till Guds tempel för att bedja. Icke besvärar synd alls hans samvete, då han tackar Gud för att han icke är som andra syndare. Icke är han tjuv, icke rövare, icke äktenskapsbrytare. Icke är han så dålig som publikanen som suckar bredvid honom. Han upp räknar huru mycket gott han har gjort. "Två gånger i veckan fastar jag och giver tionde av allt jag har." Behöver en sådan karl tigga om nåd, som bör hållas så i ära och som har så mycken dygd, att det räcker till även åt andra? Denna tids fariséers tankar bli även uppenbara, då någon försöker tadla deras dygdighet eller då någon betvivlar deras salighet, genast sparkar gammel Adam emot. Inte tåla de att höra att deras leverne ringaktas, ty de ha gjort så mycket gott här i världen, att de inte behöva blygas vare

sig för Gud eller människor. Det är ej så underligt att fariséerna klättra så högt upp på Sinai berg, att deras skönhet och högfärd knappast syns som en svart prick på bergets krön. Men det är hemskt att se då de falla ned därifrån, hur blodet rinner från munnen och de flyga som bollar till tvilens kärr, där de bryta nacken.

Men det är större under, att även väckta människor som ha fällt hornen och dygdens vingar, även försöka klättra upp på samma berg, ehuru de se hur fariséerna, den döda trons bekännare och av naturen dygdiga människor bli utan nåd, därför att de flyga så högt, att de äro så dygdiga och fromma att synden aldrig besvärar dem. Men egenrättfärdigheten är så hårt rotad i mänskans samvete, att även väckta som känna sin synd och därför slå sig för bröstet och sucka, ändå vilja klättra upp på Sinai berg och försöka vinna saligheten genom levernets bättring. De brottas så länge med egenrättfärdigheten, att de slutligen falla i tvivel, ehuru Guds ord överallt liksom Frälsaren i dagens text vittnar, att publikanen gick hem rättfärdigare än den andre. Ej därför att han redan hade bättrat sitt leverne, utan därför att han slog sig för bröstet och suckade: "Gud, misskunda dig över mig syndare!" Han hade nämligen ett ödmjukt och förkrossat hjärta.

Det är i sanning ett huvudstycke

i nådens ordning, att botfärdiga syndare måste ha ett ödmjukt och förkrossat hjärta. Det fordrar den himmelske Föräldern, att ett botfärdigt barn måste ha sann ånger och sorg över synden. Och den som icke har den sorg som är efter Guds sinne, han är ännu icke i det tillstånd att nåden skulle hjälpa honom ur hans olyckliga tillstånd. Men nu tänker mången väckt människa, att hon måste först bättra sitt leverne, innan hon flyr till Frälsarens sköte. Men hur kan människan bättra sitt leverne innan hon blivit försonad genom Guds nådiga tuktan, innan hon övergivit sitt ogudaktiga leverne. Ingen väckt människa är så djärv att smäda Gud, då hon blivit slagen genom samvetets anklagelser. Men hjärtats tankar och frestelser till synd som en väckt själ känner, ehuru de ej komma i dagen, kan ingen enda väckt människa behärska, innan hon blir försonad med Gud. Är inte hjärtat försonat, är människans strid förgäves. Men av nåden får man bättre kraft att kämpa mot syndiga begär.

Detta märker ej en väckt människa utan hon kämpar i egen kraft mot synd och alla onda begärelser och lustar. Men detta är ej annat än egenrättfärdigheten som inger sådana tankar i människans hjärta, att Jesus inte tager emot botfärdiga syndare, innan de ha bättrat sitt leverne. Människan kan dock icke förtjäna nåden med levernets bätt-

ring. Många tänka dock att de därigenom bli värdiga att få Guds nåd. Den som har mycken egenrättfärdighet tänker ofta så: "Varför har jag så mycken synd? Om jag bleve fri från mina synder, då kunde jag tro, att Gud är mig nådig". Men hur tror du att du blir kvitt syndabegären? Tror du att du genom levernets bättring blir fri från syndabegären? Det är en fäfäng tanke. Alla som försökt bättra sitt leverne innan de voro försonade, ha blivit värre men ej bättre. Ju mer de ha försökt, dess värre ha de blivit. Syndabegären bli värre och värre ju mer man i egen kraft kämpar mot dem.

Vill du bli fri från syndabegären, så skynda dig att fly till Frälsarens sköte. Ensamt på fältet är du som ett sårat får bland ulvar. Vad gör du ensam i skogen bland onda andar? Det är omöjligt, att ett förkrossat hjärta som ännu icke är försonat, skulle kunna undvika den onde andens brinnande pilar. Fly fort till Frälsarens sköte, så får du känna, att djävulen flyr! Men egenrättfärdigheten är stor även i de väckta, fastän de ej se det. Andra synder känna de hos sig, men egenrättfärdigheten är fördold. De kunna ej tänka, att det är den största synd de göra mot Frälsaren, då de genom levernets bättring vill göra hans försonings kraft överflödig. Som om inte Frälsarens försoningsblod vore full betalning för alla synder både stora och små, hemliga

och uppenbara! Men egenrättfärdigheten ligger i hjärtats djup som en svart mask och gnager hjärtats rot. Osynlig är han för de väckta och stänger himmelens port för dem. Den ingiver ofta sådana tankar i den väcktes sinne: Jag är så oren, jag törs inte komma till Jesus. Jag är så syndfull, att det förskräcker mig. Hur kan jag bli ett Guds barn, jag som är full av orenhet och skändlighet, hat och andra förskräckliga synder?

Hör nu åter, hur du vill göra Frälsaren till en lögnare och hans död gagnlös! Du vill bli frälst från syndabegär men icke genom Frälsaren, icke genom försoningen utan genom levernets bättring, vilket är omöjligt. Du sätter sålunda din egenrättfärdighet framför Kristi rättfärdighet! Är icke det en stor och förskräckande synd som du ännu ej ens har känt som synd? Synderna hindra dig icke att bli ett Guds barn, men egenrättfärdigheten har tillbommat hjärtats dörr, så att icke en nådedroppe kan tränga därin. Du vill förtjäna nåden med levernets bättring, men du har valt en alldeles orätt väg! Om du icke genom nåden blir ett Guds barn, ingalunda blir du någonsin Guds barn genom levernets bättring.

Öppna din mun, svalunge. Föräldern bär mat till dig! Öppna ditt hjärta, sorgsna själ och tag emot, Frälsaren giuter däri en droppe av sin nåd! Detta är sagt till dem som

äro hungriga, nämligen svalungarna som ej kunna flyga! Men det är icke för vargungar som äta kadaver. De få lapa ur den gryta, vari lögnens fader har kokat sömndryck. Om ett av ulven sargat får inte genast flyr till herden, blir det säkert ulvarnas föda. Om en väckt människa ej snart flyr till Frälsarens nåd, kommer fienden och skjuter brinnande pilar i hennes hjärta. Han ingiver så fula och onda tankar i människans sinne, och genom dessa vill han sänka sorgsna själar i tvivel. Han faller dem genom egenrättfärdighet, att de inte kunna fly till Frälsarens sköte. När satan förvandlar sig till ljusets ängel, då blir egenrättfärdigheten mycket vacker och glänsande som vore den förgylld. Och egenrättfärdighetens tankar komma alltid i sinnet: "Jag kan inte duga åt Gud i detta tillstånd. Hur kan jag bli Guds barn, då jag är så syndfull?" Det är inte möjligt för någon att komma till Frälsaren, förr än han har bättrat sitt leverne.

Hör nu, goda människa, huru egenrättfärdighetens tankar glänsa som guld! Den som ej bättre känner varifrån sådana tankar inskjutas i människans sinne, skulle nog tro att de äro änglars tankar. Men det varmed den onde vill fälla sorgsna själar, att de ej kunna komma i Frälsarens sköte, är ej annat än drakens gift och gammal Adams träck. I sorglöshetens tillstånd har män-

skan vant sig att lita på dygden, och vad däri har fattats har lappats med stulen nåd. Hon tänker då: nog är Gud barmhärtig, nog förlåter han vad jag har brutit. En sorglös tvivlar aldrig på sin salighet, ty hon har så mycken dygd och därtill så stark tro, att hon blir salig hur orätt hennes leverne än vore och stridande mot Guds bud. I otrons tillstånd kan människan supa, svära och slåss, leva osedligt och själö och ändå lita på att hon blir salig. Men när hon vaknar och lär känna sin synd, då tänker hon, att det är omöjligt att duga åt Gud, innan hon bättrat sitt leverne. Men den onde täcker för hennes ögon, så att hon inte alls ser hur omöjligt det är att bättra sitt leverne, innan hon kommit i Frälsarens sköte och fått sina synder förlåta.

En väckt människa får inte i sitt huvud, att levernets bättring måste ske efter försoningen men icke före! Fariséens gamla surdeg förvirrar hennes tankar, och den onde förvänder hennes hjärta. Då hjärtats innersida blir vänd utåt börja alla hjärtats bölder stinka och flyta av var. När syndaren själv med egna ögon ser de fula och avskyvärda djur som röra sig i hjärtat, förskräckes hon högeligen och tänker: Det är omöjligt att duga åt Gud i sådant tillstånd. Jag måste taga bort ur hjärtat de onda och fula tankar som bo där. Och nu börjar syndaren med levernets bättring rena sitt

hjärta, Men ju mer han städar och sopar, dess mer skräp samlas där. Ju mer han tycker sig rensa, dess fulare blir hjärtat. Ser du icke staccars människa, att egenrättfärdigheten har eggat dig att rensa och rena ditt hjärta, som ingen annan än Herren Jesus kan rena? Då du har sju djävlar i hjärtat, med vilken kraft driver du dem ut? Då du börjar strida med dem, skratta de åt dig och säga: Så, utmanar du oss? De fly ibland för en stund men komma efter en liten tid tillbaka genom en annan dörr och sarga samvetet så svårt, att människan blir kraftlös.

Det blir svår nöd. Denna förfärliga strid kommer därav, att egenrättfärdigheten som är huvuddjävul i människans hjärta, förvandlar sig till Ijusets ängel och eggas henne att kämpa med de andra djävularna. Mänskan söker själv rena sitt hjärta och låter ej Jesus göra det. Hon försöker själv driva ut djävlar och låter ej Jesus göra det. Egenrättfärdigheten nödgas henne att söka hjälp i levernets bättring men icke av Jesu sår. Denna svarta mask stiger i bröstet och hindrar andningen, så att hon ej kan andas in nådens friska luft. Mången korsbärande håller på att kvävas för sin egenrättfärdighets skull, som stiger som rök ur bottenlöshetens djup.

Är det icke en stor och förskräcklig synd, att syndaren vill göra Frälsaren till en lögnare, vill genom sin egenrättfärdighet göra Jesu förso-

ningsdöd gagnlös och värdelös! Det är intet annat än att ånyo riva upp Jesu sår. Den som tänker så: Visserligen har Jesus lidit helvetets ångest och kval för min skull, men hans kval hjälpa inte mig förr än jag har bättrat mitt leverne. Se så! Där kom åter egenrättfärdigheten fram! Där ligger en orm dold just i de orden: "Innan jag har bättrat mitt leverne". Egenrättfärdigheten talar vidare: "Inte kan Jesu blod enbart rena mig. Men vad? Levernets bättring då? Kan den hjälpa dig från helvetet? Egenrättfärdigheten talar vidare: "Jesu förtjänst är ej tillräckligt pris, förr än jag har bättrat mig själv, först sedan. Lagg du levernets bättring därtill, då först blir Frälsarens förtjänst tillräcklig. Är det så? *Det är påvens tro, att Frälsarens förtjänst ej är tillräcklig innan människan bättrar sitt leverne. Luthers tro är den, att människan blir rättfärdig genom Frälsarens förtjänst utan gärningar, men levernets bättring hör till gärningarna. Den hör icke till tron och rättfärdiggörelsen. Genom tron på Jesus Kristus blir en botfärdig syndare räknad som rättfärdig utan gärningar.*

Men egenrättfärdigheten gör ännu en fint och säger: "Måste inte människan bättra sitt leverne? Hur kan hon utan bättring duga åt Gud? — Säkert måste hon bättra sig, men icke före utan efter det hon blivit försonad, benådad och rättfärdig-

gjord. Ty om hon dessförinnan börjar bättra sitt leverne, blir hon aldrig färdig, hon kommer aldrig till Frälsaren. Hon kämpar förgäves med de djävlar som bo i hennes hjärta. Inte gå de bort genom egen bättring. Icke kan människan själv rena sitt hjärta, utan Frälsarens blod är det som renar. Det gör människan skön inför Gud. *Försoningsblodet är läkedom för ett förkrossat hjärta.* Men detta samma blod är som gift för djävulen. I det samma som Frälsaren gjuter en nådedroppe i människans hjärta, flyr djävulen. Genast när människan känner att hon är försonad med Gud, försvinna alla de förfärliga tankarna och syndabegären som plågade henne i det väckta stadiet. *Av försoningen kommer frid och ro till samvetet. Därav kommer kraften att motstå alla den ondes brinnande pilar.*

Öppna din mun du svalunge, Föräldern kommer med mat till dig! Öppna ditt hjärta, du sorgsna själ, Frälsaren droppar nådedroppar i ditt hjärta! Fly fort till Fräl-

sarens famn, du av höken ansattas! Lämna icke denna tillflykt innan du får kraft att flyga! När ulven vill uppäta gårdens valpar, så rullar han sig i dyn och gör sig så kraftlös och gnäller, så att gårdens valpar ska komma till honom. Men lämna inte eder tillflyktsställe ni valpar, som äter de smulor som falla från Herrens bord! Nog är ulven starkare än ni, om ni vore så dumma att ni lämnade eder tillflyktsort för att slåss med ulven. Fastän djävulen omskapar sig till Ijusets ängel och lockar benådade själar att leka med honom, så gån icke dit! Om egenrättfärdigheten stiger åt huvudet och skjuter sådana tankar i sinnet: Inte har du ännu gjort bättring, inte är du Guds barn då du har så mycket synder, så hören icke, I benådade själar, vad den onde viskar i örat, utan stannen blott i Jesu famn! Gråten vid hans fötter och insugen nådens must ur hans sår och sägen som den botfärdige publikanen: "Gud, misskunda dig över mig syndare!" Amen.

Envar skall här till Andens honing ett tempel bygga av sitt liv.
O Jesu, blott av Din försoning jag styrka får; min hjälp Du bliv!
Den rätta grunden visa mig
och hjälp mig troget följa Dig,
(P. B—n)

Ps. 161: 2—3 eller 361: 5—9.

TOLFTE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

*Ps. 1:1 eller 29:1—3.

ATT RÄTT KÄNNA GUD

”Älsken I mig, så hållen I mina bud”
(Joh. 14:15.)

Frälsaren talar här om kärleken. Vi vet inte hur mycken kärlek nu finns hos de kristna. Den första kärleken har kallnat. Jag tror att de kristna själva känna, att kärleken till världen växer, men kärleken till Gud avtager. Somliga säga, att den egna själen är det käraste. Men Gud vill, att han som har skapat människan borde vara oss kärast. Vi måste bekänna att i denna kristendom finns ej mycken kärlek till Gud. — Men ännu mindre kärlek ha världens trälur som älska synden, djävulen och världen med hela hjärtat. Vaksamma kristna känna, hur världen börjar bli kärare för dem och kämpa mot denna falska kärlek. Men i denna tid älskar ingen Gud så mycket som Gud fordrar, fastän denna tids bekännare av den döda tron påstå sig kunna älska Gud så mycket som Gud fordrar. Men vaksamma kristna som ha självkänedom känna, hur litet de kunna älska Gud. Men efter syndafallet duger ej längre kärleken till salighetsgrund, ty människans hjärta är så i grunden fördärvat, att inte ens de kristna

*Attonpred. III Böndagen 1859.

kunna älska Gud så som de borde.

Gud fordrar visserligen med rätta fullkomlig kärlek. Men efter syndafallet kan mänskan icke älska Gud så som hon borde, fastän nådetjuvarna mena att de kunna älska. Men dessa ha icke självkänedom utan de bedraga sig själva, liksom Petrus före sitt fall. De kristna känna, att de ej kunna älska Gud så som Gud fordrar. Om stundom Guds kärlek är kämbar, så är det som en flamma som snart slocknar: den har ingen varaktighet. Och vad behöver åter en sådan mänska någon Frälsare som själv genom kärleken uppfyller lagen? Då de kristna sålunda känna, att de ej kunna uppfylla lagen genom kärleken, så måste de tro att Kristus har uppfyllt lagen. De måste tillägna sig Kristi rättfärdighet och tro att de skola räknas som rättfärdiga, då de med tron tillägna sig Kristi rättfärdighet. *De måste tro att de äro Guds barn genom Kristi förtjänst och av nåd lösta från synden, döden och djävulens våld.*

De påviska sätta kärleken till salighetsgrund och säga att tron utan kärlek är död. Om en sådan lära vore rätt lära, skulle alla kristna här falla i tvivel, då de känna så lite kärlek hos sig. De måste då

sjunka ned i helvetet, därför att kärleken fattas dem. Men då vår lärofader Luther har skilt kärleken från rättfärdighetens gärningar¹ och lärt att en troende ej behöver hopblanda kärleken med tron utan endast tro, att han genom Kristi förtjänst är rättfärdiggjord eller räknad som rättfärdig, icke för egen rättfärdighets skull och ej för kärlekens skull och ej för egen helighets skull utan för Kristi förtjänsts skull och av Guds oförtjänsta nåd utan egen förtjänst, så hålla vi fast vid denna Luthers lära och säga: av nåd och för Kristi förtjänsts skull bli vi räknade som rättfärdiga inför Gud, ehuru vi av oss själva icke äro rättfärdiga utan syndiga och i saknad av kärlek.

Likväl förkastas icke kärleken i helgelsen utan endast i rättfärdiggörelsen uteslutes kärleken från tron, så att *intet annat är i rättfärdiggörelsen än endast nåd från Guds sida och endast tro från människans sida.* — I få själar som kämnen brist på kärlek, I mästen dock sträva i eder allraheligaste tro och komma till Jesus syndiga och eländiga, sorgsna och ångerfulla i brist på kärlek. Om Jesus säger: denna sorgsna själ älskade mycket, därför varder henne mycket förlåtet, då får ni tro att ni har kärlek fastän ni själva inte känner det. Hör nu, nådefulle Frälsare, de botfärdigas och betrycktas suckan, Fader vår som är i himmelen.

Vår text är skriven i I Joh. 2:3 där orden lyda så:

Därav veta vi att vi hava lärt känna honom, därav att vi hålla hans bud.

Aposteln Johannes skrev dessa ord till de kristna, när förföljelsen var i annalkande. Han var den apostel som Jesus älskade, och denne lärjunge skriver också mer om kärleken än de andra lärjungarna. Men i denna text talar han om Guds kännedom och ger de kristna ett kännetecken varav de kunna sluta, om de rätt känna Gud. Således skola vi denna heliga stund genom Guds nåd tala om Guds kännedom och undersöka *vem som rätt känner Gud.*

När Frälsaren säger: detta är evigt liv att känna dig, den ende Guden, och den du sände Jesus Kristus, så måste vi besinna den viktiga sanningen, att ingen blir salig som tror på en okänd gud. Icke hade Paulus behövt predika om den okände guden, om atenarna hade blivit saliga genom den tro de hade på en okänd gud. Hedningarna tro på okända gudar och offra åt dem och bygga altaren åt dem. Jesus sade även till lärjungarna: ”Den tid kommer då de skola bannlysa eder, och envar som dräper eder, han tror sig därmed göra Gud en tjänst, och så göra de därför att de icke känna Fadern ej heller mig”. Vi höra sålunda att de som förfölja de kristna känna varken Fadern eller Kristus. Det är således mycket

nödvändigt att rätt känna Gud och hans ende Son. Jesus sade även till Filippus: "Så länge har du varit med mig och känner mig icke ännu".

Det hjälper således icke att tro på Josefs son såsom några blinda stackare ännu tro. Guds kännedom har för de första kristna varit det största huvudmålet, och de forskade ständigt, hurudan kännedomen om Gud är. Och i denna forskning var även strid och söndring mellan de kristna. Men i början av femte århundradet efter Kristus började de kristna studera människans natur.¹ Då var Augustinus de kristnas huvudman; han sade att människan icke har fri vilja i andliga ting, och att utanför församlingen (kyrkan) finnes ingen salighet samt lärde även att odöpta barn ej bli saliga. Luther tvistade också med de påviska, att människan icke har fri vilja och att människan icke har kraft att bättra sig själv. Men i gudskännedomen blev det ej på Luthers tid någon ändring, utan man tog för godo vad de första kristna hade utforskat och ansett, nämligen att Fadern har fött Sonen före evigheten, att Sonen är född av Fadern före evigheten, och att den Helige Ande utgår av Fadern och Sonen.

I denna vår kristendom finns noggrannare självkännedom än de

¹ Laestadius har felaktigt uttrycket: vid mediet av sjätte århundradet e. Kr.

kristna någonsin förut haft. Men Guds kännedom är ej så stor som den stundom förut varit. Vi känna nu bättre djävulens natur än Guds natur. Men vi ha alltid förklarat för de kristna, hurudan Guds natur är. I honom bor oföränderlig rättfärdighet som hatar det som är ont, och denna Guds rättfärdighet kräver lydnad och heligt leverne. Men hos Gud finns även oändlig kärlek som kräver barmhärtighet. Och dessa Guds naturer äro lika starka, så att han ej kan såsom David säger, förgäta sin barmhärtighet för sin vrede och ej heller för sin barmhärtighet glömma sin rättfärdighet. Med ett ord sagt: Guds kärlek kan ej segra över hans rättfärdighet, ej heller kan hans rättfärdighet segra över hans kärlek. Enligt rättfärdighetens krav borde människan lida straffet efter förtjänst, men Guds kärlek medgav icke detta. Enligt kärleken borde han förbarma sig och förlåta alla synder, men rättfärdigheten strider däremot.

Då nu Guds stränga rättfärdighet och kärlek äro lika starka, måste han utgiva sin ende Son att lida det straff som människan hade måst lida. Därför säger Luther att Kristus har lidit detta straff för att Faderns vrede måtte mildras, att han skulle taga bort lagens förbannelse och att Fadern skulle bli försonad. Men icke har Guds vrede för den skull så upphört, att han låter

gäcka sig. Därför säger Johannes

i vår text: "Därav förstå vi att vi känna honom, att vi hålla hans bud". Genom dessa ord har Johannes givit de kristna en prövning som är synnerligen nödvändig. På andra ställen har Johannes talat om kärleken som är hjärtats sak och den levande trons frukt. Men den prövning han ställer för de kristna i vår heliga text, den lägges nu på de kristnas samvete, ty det är Guds rättfärdighet som kräver lydnad.

Ha de kristna nu en sådan erfarenhet eller Guds kännedom, som Johannes fordrar, nämligen lagens uppfyllelse? Rätta kristna vill icke med vett och vilja bryta mot Guds lag eller Guds vilja i någon sak. Men om samvetet är förmörkat så synda de av oförstånd. Sträven därför efter att förstå vilken Guds goda

och fullkomliga vilja är, att I mån lära känna Gud enligt det kännetecken som Johannes har lagt för eder, ty snart upphöra detta livets mödor, snart få edra trötta ben vila.

Snart kommer dödens ängel att skära vinträdet grenar från jorden, snart höres ropet: "Se, brudgummen kommer, gån att möta honom!" I visa jungfrur, haven I nu olja i edra lampor, så att I med glädje och fröjd kunna följa brudgummen till brölloppsalen och glädjas med bruden där varest änglarna vilja se hur skön Guds Sons brud är. Sträven, kämpen och vaken, att I mån vara värdiga att sitta till bords med Abraham, Isak och Jakob i himmelriket nu och för evigt. Amen.

Ps. 45: 8 eller 134: 2—3.

TRETTONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Ps. 240: 1—4 eller 402: 1—2.

DEN BARMHÄRTIGE SAMARITEN

Jesus sade till en lagklok som sökte snärja honom: "En man begav sig från Jerusalem ned till Jeriko, men råkade ut för rövare, som togo ifrån honom hans kläder och därtill slog honom; därefter gingo de sin väg och läto honom ligga där halvdöd. Så hände det sig att en präst färdades samma väg; och när han fick se honom, gick han förbi. Likaledes ock en levit: när denne kom till det stället och fick se honom,

gick han förbi. Men en samarit, som färdades samma väg, kom också dit där han låg; och när denne fick se honom, ömkade han sig över honom och gick fram till honom och göt olja och vin i hans sår och förband dem. Sedan lyfte han upp honom på sin åsna och förde honom till ett härbärke och skötte honom. Morgonen därefter tog han fram två silverpenningar och gav dem åt värden och sade: "Sköt honom, och vad

du mer kostar på honom skall jag betala dig, när jag kommer tillbaka."— Vilken av dessa tre synes dig nu hava visat sig vara den mannens nästa, som hade fallit i rövarhänder?" Han svarade: "Den som bevisade honom barmhärtighet." Då sade Jesus till honom: "Gå du och gör sammalunda."

(Luk. 10: 30—37.)

Låt oss nu genom Jesu nåd betrakta *den barmhärtige samariten*.

Give Gud sin nåd att alla som råkat i rövarhänder måtte bli hjälpta innan de dö på vägen.

1:a. Hurudan man är den barmhärtige samariten?

I världens tycke är han en dålig mänska. För det första är han av dålig härkomst. För det andra har han en sådan tro, att fariséerna och gamla kristna ej vill umgås med denne samarit.* Fariséerna och gamla kristna besöka alls icke samaritens hus, ty de frukta att de orena sig om de umgås med samariten. Alla hederliga och dygdiga människor gå förbi hans hus. Samariten vet väl att han är föraktad och försmädd av judarna som undervisats i Mose rätta lära och varit kristna från barndomen. Judarna ville ej ens dricka vatten ur den brunn varur en samarit hade öst. Därför sade den samaritiska kvinnan av vilken Frälsaren begärde vatten: "Huru kan du som är en jude begära vatten av mig?" Samarit var också det värsta öknamn man kunde ge en människa. Judarna kunde inte smä-

*Se Ordförklaringar!

da Jesus med värre öknamn än säga: "Du är en samarit och du har djävulen. Du är en villoande, du är inte en riktig människa, då du ej ger hederliga människor samvetsfrid!" I fariséens och en gammal kristens tycke är en samarit sämre än en hedning. Fariséen är i sitt tycke en gammal kristen som varit kristen från barndomen, ehuru han ej vet hur han blivit kristen. Hans kristendom består däri att han är omskuren eller döpt, att han är av Abrahams säd eller född av kristna föräldrar, att han är uppfostrad i Mose eller Luthers tro, att han ätit påskalamm eller begått nattvarden, att han levat dygdigt och hederligt, att han ej bötfällts för fylleri, krögeri eller sabbatsbrott. På denna gamla kristendom litar nu fariséen och den lagkloke. Men han vet ändå ej vem som är hans nästa, ehuru han läser lagens summa efter katekesen. Han håller inga andra för sin nästa än de gamla kristna som ha samma tro som han.* Samariten som har en annan tro och är högeligen föraktad för sitt skällande och hatad av fariséerna, är ännu sämre än en hedning. Icke är han fariséens nästa. Om samariten skulle unna sin nästa samvetsfrid, så kunde han någorlunda kunna tåla hans åsyn.

Men då samariten är så svår att skälla fariséen som skrymtare och munkristen, ett horiskt släkte och huggormars avföda och därtill dömer denne dygdige och hederlige

man till helvetet, då börjar ormgynghen röra sig i hjärteroten. De sju djävlar* som fariséen bär i sitt hjärta börja sparka, då de ej längre få sova i fred. Nu tar den gamle kristne från marken en sten, en käpp eller ett vedträ och ämnar därmed undervisa samariten som inte ger honom samvetsfrid. Den gamla kristne vredgas högeligen av nitälskan för sanningen, så att till och med gallan spricker. Egenrättfärdighetens svarta blod dryper med gallan från levern och hedern dryper från mjälten. Girigheten börjar även röra på sig, då samariten fordrar att fariséen måste sona sina gamla brott och kasta från sig sina prydnader. Fariséens heder är så stor att han alls icke vill bekänna sina missgärningar. Alla dessa den ondes änglar som bo i fariséens kött, nämligen andligt hat i gallan, egenrättfärdigheten i levern och hedersdjävulen i mjälten stiga endräktigt upp i fariséens skalle och göra honom så blind att han ej längre vet vem som är hans nästa. Men samariten som icke ger honom samvetsfrid måste dräpas och utrotas från jorden, ty han stiftar ofrid i landet och fördärvar fariséens kristendom.

Vet du nu, gode farisé, vem som är din nästa? Inte är samariten åtminstone din nästa som skäller på dig och dömer dig. Men de äro fariséens nästa och trosbröder som gå fina och hålla gästabud, dopöl

*Se Ordförkl.: dödssynder!

och gravöl, som anse brännvin lovligt, som välsigna i kyrkan och förbanna på krogen, äro gudliga i kyrkan och gudlösa bakom kyrkan, nyktra i kyrkan och fulla bakom kyrkan. Se, sådana äro fariséens nästa och trosbröder! Men samariten som blott är en villoande, en falsk profet och stadd i andlig högfärd och därtill skäller på fariséen och inte ger honom samvetsfrid, han är inte fariséens nästa utan en genomdålig och ond mänska, den ondes ängel, Guds och människors fiende som borde dräpas och utrotas från jorden, ty han har sagt: "Jag är Guds Son." Känner du nu, gode farisé, vem som är din nästa? Är samariten din nästa? Nej, nej, utan dygdiga skökor som kyssa dig, ärliga tjuvar som skyla din ondska, barmhärtiga krögare som svalka din tunga med drakgift, nyktra drinkare som bjuda dig på bröllop, världsherrar och hederliga bönder som ge dig samvetsfrid, de äro fariséens nästa. Men samariten som skäller, anklagar och dömer hederliga människor, han torde vara djävulens nästa. "Du är en samarit och du har djävulen", sade fariséerna till Frälsaren, när han började bestraffa dem som skrymtare, huggormars avföda och ett horiskt släkte. Om denne samarit hade lovat och prisat dem, hade de kanske erkänt honom som sin nästa. Men då han började anklaga och döma dem, då fick han heta samarit. —

Ja, detta var nu i andlig mening den barmhärige samariten som förbarmade sig över den elände mannen som hade fallit i rövarhänder.

2:a. *Vilken mänska är den som hade fallit i rövarhänder?*

Låt oss nu betrakta denne man i vilket bedrövligt tillstånd han är, innan samariten kommer och förbarmar sig över honom. Frälsaren nämner ej varför denne man begav sig ensam på en sådan färd, där rövare höllo till. Andra vänta vanligen på reskamrater, när de höra att rövare äro i farten. Men denne stackare måste fara ensam från Jerusalem eller fördärvets stad att söka det rätta fäderneslandet. Vi vet inte om han ens var utrustad med försvarsvapen. Han vandrade kanske som en kontryss* (som gårdfarihandlande). Nog hade den ensamme vandraren något pengar eller varor i ryggkonten, ty inte kan rövorna röva en som intet har. Då nu rövorna började röva hans tillhörigheter, gjorde han tvivelsutan motstånd men kunde ej klara sig då de voro flere som slogo honom halvdöd.

Nu hände att en präst, en levit och en samarit råkade komma samma väg, dock ej i sällskap. Ty inte ville prästerna då och ej heller nu gå tillsammans med en samarit som är en separatist.* Och leviten som då utförde klockarens tjänst undvek också samaritens sällskap för att

*Se Ordförklaringar!

inte bli smittad av hundsjuka.* Nu låg den olycklige som råkat i rövarhänder naken vid vägen med blödande sår och halvdöd. Prästen kom först, såg på honom och gick förbi, likaså leviten. Ingendera kände denne man som sin nästa ens när han var levande, mycket mindre nu då han låg halvdöd, och det ej var säkert att han skulle mer kvickna till. Mången torde även vara glad att det gick så för denna eländiga mänska. Fariséerna säga: "Det har jag just annat att så skulle ske." Men prästen och leviten gitter ej ta på sig besväret att hjälpa mannen som ligger där halvdöd. De torde inte ha råd att hjälpa då de ej ha lust därtill. De äro båda hederliga människor och därtill sådana kristna som i världen anses som kristna, icke sådana falska profeter som samariten som hade djävulen. Prästen och leviten hade blivit kristna genom dopet och alltsedan förblivit i Mose eller Luthers tro. Med ett ord sagt, denne präst och levit voro båda hederliga kristna som ge hederliga människor samvetsfrid och ge även dödsfred åt den mänska som nu ligger halvdöd vid vägen. Ingalunda vill en sådan präst röra en människa som är döende, ehuru han eljest lägger sorglöshetens plåster på samvetssåren, när ett litet sår uppstått på någon människas samvete. Men så stora och så blodiga sår som denne man hade kan icke prästen och le-

viten läka. Ty de frukta att blodet som flyter ur dessa sår fastnar på dem och fördärvar deras rena och friska samvete. De se därför på den eländige som nu ligger halvdöd och låta honom dö i fred.

Om den barmhärige samariten ej kommer snart och gjuter vin och olja i hans sår, så kan han snart dö på vägen. Och då få alla fariséer och världens kyska horor dricka gravöl och säga: "Han kommer inte mer att skälla på oss. Denna mänska begav sig först med väldig fart åstad men döden upphann honom på vägen. Det ha vi även annat." — Hållen ej alltför tidigt gravöl, I världsherrar! Så länge liv märkes i honom, hoppas vi att han ännu kvicknar till. Den barmhärige samariten är på väg, han som fariséerna betrakta som separatist och falsk profet. Men han har den tron att kärleken till nästan ej blir uppfylld med att man blott ömkar sig över de fattiga och nödställda utan man måste ha något besvär för de eländiga. Man måste kosta något på de fattigas underhåll. Prästen och leviten hade den tron att kärleken till nästan uppfylles med att man ser på de eländiga, ömkar sig över dem och går sedan förbi. Men den barmhärige samariten kunde ej tänka så, utan hans samvete fordrade att han måste hjälpa den som fallit i rövarhänder. Han hade förlorat allt som var nödvändigt för en resande. De pengar eller pund

varmed han skulle driva handel är bortrövade, den vägstod på vilken han skulle leva evigt är borttagen; och av den levande ande som fanns i honom är blott så mycket kvar att livet ej alldeles upphört. Men denna ande är ej mer stark i honom då han ligger halvdöd vid landsvägen med blodiga sår men med död känsla, så att han ej mer vet just något om denna eller den tillkommande världen.

Kom snart, o du barmhärige samarit att hjälpa denne olycklige innan livet flyr! Kom snart att gjuta vin och olja i hans sår, innan de börja ruttna! Lyft upp honom från vägen, där han ligger halvdöd, och för honom till härbärgat innan solen går ned! Så är det vårt hopp att denne halvdöde ännu kvicknar till, ehuru han är i eländigt tillstånd, då han ej mer ens orkar tala, icke bedja, knappast sucka, icke själv förklara hurudan han var då han begav sig på vandring på denna väg och varest rövorna kommo att röva från honom hans handelsvaror och varmed de slogo honom halvdöd. Vi veta att dessa rövare äro: först världen som kommer smygande på människan och pryglar med sin djärvhet den levande människans ande. Den andre rövaren är andlig lättja eller ovaksamhet som pryglar den levande människan med liknöjdhet. När helst dessa rövare ha slagit en levande människa halvdöd, då är den and-

liga döden helt nära. Den människa som är slagen halvdöd orkar ej tala, hon orkar ej vandra på livets väg, hon orkar ej bedja. Om nu inte den barmhärtige samariten snart kommer och gjutervin och olja i hennes sår, så kommer den andliga döden och gör slut på hennes andliga liv. — O, Du barmhärtige Samarit, låt icke denne eländige dö på vägen, utan förbarma dig över honom och gjut vin och olja i hans sår som rövarna ha rivit och sargat! Lyft honom upp från vägen och för

honom till härbärget, att han måtte kvickna till igen, att han ännu måtte få se nådens sol lysa. Och betala även kostnaderna för honom åt värden, då han har blivit så fattig att han ej har ett enda penni. Skyl även hans nakenhet med Din egen mantel. Och när du kommer åter, o Du barmhärtige Samarit, så som Du har lovat, så tag honom då med Dig i evinnerliga hyddor varest icke mer finns några rövare! Amen.

Ps. 299: 3—8 eller 399: 5—6.

FJORTONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Husförhörspredikan

Ps. 114: 3—4 eller 305: 1—3.

DEN GAMLA OCH DEN NYA MÄNNISKAN

Fördenskull böjer jag mina knän för Fadern — honom från vilken allt vad fader heter i himmelen och på jorden har sitt namn — och beder, att han ville efter sin härlighets rikedom förläna eder, att I genom hans ande växen till i kraft till eder invärtes människa, och att Kristus genom tron må bo i edra hjärtan. (*Ej. 3: 14—17.*)

Dessa ord skriver den heliga Paulus till de kristna som redan hade blivit befastade i tron, ehuru han i början av sitt brev ber dem minnas att de hade varit hedningar och främlingar i Israel och levat utan Gud i världen. Men sedan de genom Pauli predikan hade omvänt sig från hedniskt leverne och blivit

delaktiga av Guds nåd, voro de icke längre främlingar och utbölingar utan medborgare med de heliga och Guds husfolk.

Detta skriver han till efesierna i det tredje kapitlet och säger slutligen: "Därför böjer jag mina knän för Fadern, honom från vilken allt vad fader heter i himmelen och på jorden har sitt namn." Han är sålunda icke hedningarnas fader utan endast deras som kallas barn i himmelen och på jorden. Hedningarna tro att Gud är alla hedningars fader. Så tro även judarna som sade till Jesus: "Vi hava en fader, nämligen Gud." Döpta hedningar stjäl

ofta nåd av Gud genom att tillägna sig skapelsenåden. Men Gud har skapat ej blott hedningar utan även djävlar. Men vad hjälper dem att tro att Gud har skapat dem, då de hava avfallit från Gud och gått så långt bort från honom att de icke längre känna honom? Hedningarna säga: det är icke djävulen som uppehåller oss utan Gud är den som uppehåller oss. Men vad hjälper dem den tron att Gud uppehåller dem till kroppen, då det är djävulen som råder över dem. Sant är att Gud i skapelsen givit hedningarna en naturlig och uppehållande livsande varigenom de leva i världen, men djävulen tar även bort detta liv före dess bestämda tid, då han lär dem att förstöra sin hälsa. Dels genom världsliga bekymmer, som enligt Paulus åstadkomma död, dels genom dryckenskap. Och hedersdjävulen dräper somliga i förtid, och hordomsdjävulen skördar somliga härifrån, likaså vredes- och girighetsdjävulen. Alla dessa djävlar förkorta hedningars liv och driva dem till helvetet i förtid.

Sålunda har djävulen även delvis berövat hedningarna skapelsens nåd, fastän de säga, att Gud har tillstatt djävulen att dräpa dem i förtid. Men detta är ej Guds skickelse, då hans vilja icke har varit att människan skall råka i djävulens våld. Men det har skett alldeles mot Guds vilja, att människan givit sig i djävulens våld. Nu har Paulus

skrivit att Gud är fader åt alla dem som i himmelen och på jorden kallas barn. Han är sålunda icke hedningarnas fader vilka icke ha blivit Guds barn, ej heller judarnas fader fastän de ha den oriktiga tron att Gud är deras fader. Utan Frälsaren har sagt att de äro av den fadern djävulen. Paulus beder för de kristna, att Gud måtte giva dem kraft och styrka, att de genom hans Ande må växa till i sin invärtes människa. Denna inre människa är den nya människan som borde växa och stadfästas i nåden och kärleken. Men om världskärleken får ingång i de kristnas hjärtan, ho vet då hur mycket den nya människan tillväxer, ty den invärtes människan är i mycket stor fara om den utvärtes mänskan ej är under tuktan. Paulus har på många ställen talat om den inre människan som är den nya människan, och den utvärtes människan är den gamla mänskan som måste korsfästas och dödas genom daglig ånger och bättring. Den gamla mänskan vill ofta döda den nya människan, ty det är mödosamt för den gamla mänskan, att dagligen bära den nya människan och vara henne underdånig. Den gamla mänskan vill först insöva den nya, och då hon ej lyckas därmed, blir hon otålig och vill döda den nya människan. Beklagligtvis har den gamla mänskan redan dödat många och somliga har hon uttröttat så att de ej mer orka vaka och bedja, ty

världskärleken och världsbeckymren betunga den nya människan, därtill kommer otålighet och slutligen lätt-sinne. Särskilt för de unga gör hordoms- och girighetsdjävulen nådetiden lång och döden flyttas långt framåt. Döden är ej så nära som då den gamla människan var i födslo-vända, då var döden helt nära.

Hur borde den nya eller invärtes människan växa och stadfästas, då den gamla människan vill söva och döda henne? Bör väktaren alltid ha basunen för munnen och ropa? Skall det alltid finnas en "sömn-klockare" ("kyrkstöt") som klappar med Mose stav så att den inre människan ej får somna? Paulus säger: "Jag böjer mina knän för Fadern — honom från vilken allt vad fader heter i himmelen och på jorden har sitt namn, att han ville efter sin härlighets rikedom förläna eder, att I genom hans Ande växten till i kraft till eder invärtes människa, och att Kristus genom tron må bo i edra hjärtan." Samma himmelska lycka önskar även jag eder som förut haven varit hedningar och levden utan Gud i världen, såsom I väl minnens edert förra leverne. Men jag ser att världen vill stjäla hjärtat av mången och fördärva den första kärleken. Kan Kristus genom tron bo i ett hjärta vari världskärleken råder? Jag ser av Guds ord, att Kristus vill ensam bo i de kristnas hjärtan, ty han kan ej samsas med världskärleken, ej

heller med andra fiender. Om världen regerar hjärtat, måste Kristus fly. Jag hoppas att Kristus genom tron bor i någras hjärtan, men han stannar ej där länge, om världen blir kär och nådetiden lång, och döden blir avlägsen. Om de kristna bli lata att vaka och bedja, om lätt-sinnet får överhand, om otukts- och girighetsdjävulen får väldet, då bedrövas Guds Ande och flyr bort från de kristnas hjärtan. Jag önskar även eder såsom aposteln Paulus, att Kristus måtte genom tron bo i edra hjärtan, ty utan tro är det omöjligt att duga åt Herren.

I veten också att vårt liv är kort och mödosamt, och om vi inte ha en levande tro, hur går det då för själen? Men hur skulle tron kunna bestå där kristendomen är haltande vacklande. Ibland kommer en fläkt av Guds Ande, när en i ordet och läran beprövad kristen trycker det levande ordet i hjärtat, åter ibland då ingen finns som tuggar (den andliga) födan färdig åt dem, är man snart fast i världen och sorg-lösheten. Därav kommer vacklan-det i kristendomen och haltandet på båda sidor: världskärleken och egenkärleken ingå förbund med varandra och röva bort den levande tron från mången, så att mången som förut har burit kristen tro i hjärtat kommer om någon tid och säger: nog har jag förut haft kristen tro men inte nu; och man vet inte hur eller när de skulle ha avfallit

från tron. Om nu döden kommer i detta otrostillstånd, var hamnar då den icke troende själen, då det utan tro är omöjligt att duga åt Herren! Jag fordrar icke att eder tro skall vara som nådetjuvens tro som aldrig tar slut, som alltid är lika stark, levernet må vara gott eller ont. Nådetjuven säger sig alltid vara vid foten av Jesu kors, fastän han är vid foten av djävulens kors. Men en kristen kan ej alltid vara så stark i sin tro på grund av det inneboende fördärvet och den förfärliga striden och kampen mot djävulen och världen som är en kristens kallelse. Men det förvånar mig hur en kristen kan vara obekymrad då han har förlorat tron och dock icke vet vilken stund Herren kommer att hämta honom. Aposteln Paulus säger: Pröven eder själva, om I ären i tron! Men tron står icke i människans egen makt utan beror på (ide-ligt) tiggande, om Herren giver den. Aposteln Jakob säger: Om någon saknar vishet, så bedje han Herren därom, att den må givas honom! Och säkert måste en kristen vara en tiggare, särskilt då tron tar slut, ty Paulus säger: Den rättfärdige lever av tron. Och när en kristen känner att tron tar slut, ehuru han en gång har blivit rättfärdig-jord, så måste han börja kämpa, så att honom måtte givas kraft att tro, eljest måste han förgås i sin otro.

Och då nådetiden är så kort, och

ingen vet när döden kommer, så borde åtminstone de få själar kämpa i tron som ha insett hur farlig denna världen är, och huru snart denna nådetid är över. Börjen nu att kämpa, sträva och längta, så att ej fienden genom världskärleken får stjäla hjärtat och genom egenrätt-färdigheten borttröva eder tro. Ty jag ser och känner, att genom mycken vedermöda måste människan ingå i livet. Petrus skriver även: Om den rättfärdige med knapp nöd blir salig, hur går det då för den ogudaktige och syndaren? Om även de få själar som ha begynt att kämpa i tron avfalla från sin allra heligaste tro och gå till världen, så torde den ondes änglar få glädje över de kristnas fall såsom de redan ha fått glädje av många. De ha klara ögon att se de kristnas fel, och om en kristen snavar så äro de genast färdiga att ropa åt världen: Se sådana är de kristna! Men sina egna synder gräva de djupt ned. Det är ej utan orsak skrivet i Uppenbarelseboken, att den onde är Guds barns åklagare dag och natt. Och samma sinne hava hans trålar. De äro Guds barns åklagare, och därför har fienden fått så stor makt över dem, att de ej kunna göra hätt-ring. De äro förhärdade och den onde har förblindat dem, så att de icke se om de än se och icke höra om de än höra, ty de ha blivit lom-hörda.

Men vårt hopp är att de få ut-

valda som äro kallade till det underbara ljuset och till salighetens kändedom, skola genom vår Herre Jesus Kristus sträva och skynda framåt, så att fienden ej må få fördärva deras dyrt köpta själar och sänka dem i evigt mörker. Och den store Korsbäraren har lovat hjälpa dem som i nöden fly till honom. Ingen har lång tid att vara i denna sorgedal. Den korsbärare som följer Jesu blodiga spår till Golgata kulle får bära hans kors från fördärvets stad till Golgata och under denna vandring blir han smäddad och plågad av världens hop. Dock är hans namn skrivet i livets bok, och vi hoppas att den store Korsbäraren och blodbestänkte Konungen skall styrka hans kraft, så att han ej dignar på vägen. Därför säger aposteln Paulus: "Jag böjer mina knän för Fadern, honom

från vilken allt vad fader heter i himmelen och på jorden har sitt namn, och beder, att han ville efter sin härlighets rikedom förläna eder, att I genom hans Ande växen till i kraft till eder invärtes människa, och att Kristus genom tron må bo i edra hjärtan, och att I mån vara rotade och grundade i kärleken, så att I tillika med alla de heliga till fullo förmån fatta, vad bredden och längden och höjden och djupet är, och så lära känna Kristi kärlek som övergår all kunskap. Ty så skolen I bliva helt uppfyllda av all Guds fullhet. Men honom som förmår göra mer, ja, långt mer än allt vad vi bedja eller tänka, efter den kraft som är verksam i oss, honom tillhör äran i församlingen och i Kristus Jesus alla släkten igenom i evigheternas evighet, amen."

Ps. 292: 2—4 eller 380: 10—11.

FEMTONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Ps. 336: 1—4 eller 380: 1—3.

HERREN HJÄLPER I NÖDEN

Herrens ögon äro vända till de rättfärdiga och hans öron till deras rop. Men Herrens ansikte är emot dem som göra det onda, han vill utrota deras äminnelse från jorden.

När de rättfärdiga ropa, då hör Herren och räddar dem ur all deras nöd.

(Psalt. 34: 16—18.)

Herre, i Ditt ljus se vi ljus.

När vi nu har läst upp denna vår heliga text, så skola vi i denna heliga stund med Guds nåd betrakta, huru Herren hjälper de rättfärdiga ur alla deras trångmål, när de ropa till honom:

Första betraktelsen:
Huru Herren hjälper ur andlig nöd.

Andra betraktelsen:
Huru Herren hjälper ur lekamlig nöd.

Konung David ur vilkens psalmer vår heliga text är tagen, har varit i både andlig och lekamlig nöd här på jorden. Han har varit både ung och gammal, både rik och fattig. Och då han har varit i både andlig och lekamlig nöd, så vet han av egen erfarenhet, att Herren hjälper och befriar de rättfärdiga ur alla deras trångmål, när de ropa till honom.

Första betraktelsen:
Herren hjälper de rättfärdiga ur andlig nöd, när de ropa till honom.

De ogudaktiga veta intet om andlig nöd, emedan det andliga livet är helt fördolt för dem. De veta icke något om den andliga sorg, som David har fått erfara. De veta icke något om djävulens frestelser och anfäktelser, som Luther fick erfara. Ty djävulen ansätter icke sina trofasta tjänare, som tjäna honom med tankar, ord och gärningar. Djävulen vill icke skrämma sina bästa vänner bort från helvetet och den bottenlösa förtappelsen. Men de rättfärdiga besvärar han ofta med frestelser och anfäktelser. Han vill störta dem i förtvivlan.

Och såsom David gjorde, så må de rättfärdiga ropa till Herren i andlig nöd. Ty den ogudaktige känner icke till en sådan andlig nöd. I varje fall har man aldrig hört honom klaga över sin andliga nöd.

Aldrig har man hört den ogudaktige klaga över satans anfäktelser. Aldrig har man hört den ogudaktige ropa eller klaga såsom David: "Min Gud, min Gud! Varför har Du övergivit mig?"

När David råkade i förtvivlan, när han var i den djupaste syndanöd, då måste han ropa till Herren: "Min Gud, min Gud! Varför har Du övergivit mig?" När han var i samvetsvända, då måste han klaga: "Ur djupen ropar jag till Dig, Herre. Herre, hör min röst, låt dina öron akta på mina böners ljud!"

Men den ogudaktige ropar aldrig ur den andliga avgrunden, och han känner sig aldrig vara övergiven av Gud såsom David och Kristus själv har känt det. David kände emellanåt, och för resten inte så sällan heller, att han var övergiven av Gud. Men det var icke lekamlig nöd i vilken han kände sig övergiven av Gud. Ty i lekamlig nöd visste han sig vara alldeles oförfärad och utan fruktan, därför att Gud styrkte honom och gav honom frimodighet och hopp. Men i andlig nöd kände han sig vara övergiven av Gud.

På samma sätt måste även Kristus klaga i sin andliga nöd: "Min Gud, min Gud! Varför har Du övergivit mig?" Det var dock icke misströstan om sin egen salighet som bragte Frälsaren i själanöd, men misströstan med hänsyn till de

ogudaktiga människorna anfäktade honom. Det ogudaktiga släktets syndaskuld föll så tungt på hans hjärta först i Getsemane och sedan på korset. I detta ögonblick kände han sig övergiven av Gud, därför att han råkade i misströstan om människosläktet; han tvivlade på att det skulle vara möjligt att någon själ kunde bli frälst från avgrunden.

Men David tvivlade ju på sin egen själs frälsning. Han tvivlade på att det var möjligt att en så stor syndare kunde få nåd. Och just då var han i själanöd, då han föll i misströstan om sin egen själs frälsning. Och i sådana ögonblick kände han sig vara övergiven av Gud. Och då ropade han: "Min Gud, min Gud! Varför har Du övergivit mig?" Dock se vi av dagens text, att David icke har förgäves ropat i sin andliga nöd.

Men hur ropar nu den ogudaktige, när han kommer i någon nöd? Jo, han ropar som oftast på djävulen, han beder till sin Gud med förbannelser. I någon andlig nöd kan den ogudaktige icke komma. Ty han har ju aldrig haft något andligt liv, så att han skulle kunna frukta den andliga eller eviga döden. Han har aldrig haft någon andlig rikedom, så att han skulle kunna frukta andlig fattigdom. Dessutom kan den ogudaktige icke falla i misströstan, ty hans bästa vän djävulen har nog omsorg om

att den ogudaktige icke skall börja sörja eller tvivla på sin salighet. Då denna världens Gud har förblindat de otrognas sinne, så att de skola tro lögnen, såsom Paulus säger, så verkar han i deras hjärtan med de nådemedel som står till hans tjänst, nämligen brännvin, dans, kortspel och andra världsliga förnöjelser såsom hor- och dryckesvisor, fåfängt snack och pladder. Men i synnerhet verkar han genom omsorg för buken och genom andligt hat mot de kristna. Han verkar, säger jag, i de ogudaktigas hjärtan en sådan sorglöshet och lättsinnighet, att de aldrig tvivla på sin själs salighet. Och därför kan de aldrig komma till någon allvarlig ånger. Ty om Guds Ande understundom kunde få verka så mycket i deras hjärtan, att de skulle allvarligt börja tänka på döden och domen eller det stora ansvaret i evigheten, så kommer lättsinnighetens djävul och säger: "Varför grubblar du på den saken? Du blir nog salig med mindre sorg, bara du tror!" —

Och vad är det denna världens Gud vill, att den ogudaktige skall tro? Jo, han vill, att den ogudaktige skall tro utan ånger, utan omvändelse, utan bättring, utan pånyttfödelse, utan rättfärdiggörelse, utan helgelse, utan försoning. — På dessa villkor tillstäder han dem att tro, men eljest icke. Ty om någon börjar bedrövas, så säger han snart: "Farväl, jag vill inte ha något att

göra med en sådan som suckar och sörjer." Och till sist säger han, att det är den största synden att tvivla på nåden. Och nu går tvivlaren bort till brännvinskrogen eller danshuset, eller till festhuset eller andra syndiga förnöjelser och syndigt tidsfördriv, så att han icke ens får tid till att tänka på det enda nödvändiga!

Men Herren hör de rättfärdiga, när de ropa till honom, och befriar dem ur deras trångmål. David ropade till Herren i sin andliga nöd och blev tröstad. Maria grät vid Frälsarens fötter och fick syndernas förlåtelse. Men den sorglösa hopen kan aldrig komma i någon själanöd, och därför behöver den aldrig ropa om hjälp.

Andra betraktelsen:
Herren hjälper den rättfärdige i all nöd.

Så säger David. Sålunda även i lekamlig nöd. Den rättfärdige blir hatad och förföljd av sina fiender, liksom David blev hatad och förföljd av Saul av den orsaken att han hade slagit tiotusen fiender. Det andliga hatet pyr och glöder i fiendernas hjärtan, och därför kan också de rättfärdiga komma i lekamlig nöd, så som det gick med David. Men där ser vi, att Herren kan hjälpa i all nöd. Ty David anropade Herren om hjälp i lekamlig nöd, och därför fick han frimodighet till att blotta sin fiende som lögnare alldeles inför hans ögon.

Liksom David blev hatad och förföljd alldeles utan orsak av sina fiender, så kan en kristen inte heller nu vänta sig annat än hat och förföljelse av världen som icke kan tåla sanningen. Och därför måste en kristen bereda sig också på lekamligt trångmål.

Ty kristendomens fiender kan icke få samvetsfrid innan de har fått fukta sin törstiga strupe med de kristnas blod. Sauls onda ande förföljer dem oupphörligt. Det andliga hatet mot de kristna pyr och glöder i deras hjärtan. Ormagiftet sjuder i alla deras ådror så länge David lever. Därför måste de kristna bereda sig på att möta hunger och landsflykt och lekamligt lidande. Men just då, när nöden är som störst, må den rättfärdige ropa till Herren.

Och David har mer än en gång fått erfaras, att när de rättfärdige ropa, så hör Herren och befriar dem från deras trångmål. Men den ogudaktiges bön är en styggelse för Herren.

Därför ropa nu de rättfärdiga till Herren och hoppas att Herren befriar dem från alla deras trångmål.

När den stora draken öppnar sitt förfärliga gap och hotar att sluka det lilla dibarnet som den i födslovånda ropande kvinnan med stor smärta och vånda föder till världen, så ropar den rättfärdige till Herren, och Herren hör den rätt-

färdiges röst och befriar honom från alla hans trångmål. Men den ogudaktiges röst hör han icke, ty dennes bön är en vederstyggelse för

Herren. Och därför skola också alla kristendomens förföljare få sin lön. Amen.

Ps. 324: 1—4 eller 361: 8—10.

SEXTONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

332: 1—4 eller 144: 4—7.

FRÄLSNING UR FÖRGÄNGELSENS TRÄLDM

Liksom genom en enda människa synden har kommit i världen, så har ock döden kommit över alla människor, eftersom de alla hava syndat.

(Rom. 5: 12.)

Vi hör av detta Paulus' brev, varför döden har kommit i världen, varav man även förstår, att om synden icke hade kommit i världen, hade Adams barn sluppit utan död till himmelen. Nu frukta alla sorglösa människor döden. Men denna dödsfruktan kommer ej över dem, innan döden själv klappar på deras bröst. Om de tidigare fruktade döden, skulle de tvivelsutan göra bättring. Liksom dödsfruktan är uppväckelsens första kännetecken, så borde dödsfruktan komma över de sorglösa då de äro i sin bästa kraft, så att de måtte hinna göra bot och bättring, innan döden kommer. Men denna dödsfruktan är fjärran från de sorglösa; då de syssla som bäst med världen, ha de inte tid att tänka på döden och evigheten. Först då börja de frukta döden, när de

känna att det hjälper ej mer att spjärna emot döden. Och då måste de säga: "Det behagar mig icke!" De flesta, säger jag, måste då döma sig själva till helvetet och säga: "Nu är det för sent att ångra sig!" De sorglösa uppskjuta bättringen från dag till dag och från år till år. De älska världen så att de inte nämns lämna den, innan döden kommer och avbryter livstråden. Så uppskjuta de till sist den sak som borde göras först! De tänka att det ännu inte är så bråttom med den saken: inte kommer döden ännu, nog hinna jag göra bättring när döden kommer.

Somliga den döda trons bekännare mena att de äro redo att dö, men när döden kommer börja de tvivla om sin salighet. Detta är ett allvarligt kännetecken på den döda tron, att den döda tron, som låtsas vara så stark när döden ej är nära, blir svagare när döden närmar sig och slutligen upphör en sådan tro alldeles. Men däremot blir den le-

vande tron så stark i döden att en kristen kan dö med glädje. Men vad säga den döda trons bekännare, då döden så prövar deras tro, att den alldeles tar slut. All den stulna nåden som de förr yvdes över avklädes dem. Döden rövar bort deras tro: ingen tillflykt finns mer! Låt inte röva bort din tro, du nådetjuv: göm väl ditt stulna gods, så att fiskalen ej finner det! — Utan rätt ånger har du börjat stjåla nåd. Därför rövar döden bort den nåd, du på eget bevåg har stulit.

Vi ha så många exempel på rätta kristnas död och på nådetjuvars död, att vi ej mer behöver vara ovetande om huru nådetjuvarna gå in i evigheten med tvivel, då döden rövar deras tro och deras stulna nåd, så att de måste gå in i evigheten helt utblottade. Men däremot ger en levande tro åt de kristna mod och glädje i döden, så att deras tro blir allt starkare ju närmare döden nalkas. Döden kan icke bortröva deras tro, även om den försökte det. Men döden vill ej heller röva deras tro, ty de äro vissa om, att *varken död eller liv, varken änglar eller andefurstar, varken någon makt i höjden eller i djupet skall kunna skilja oss från Guds kärlek i Kristus Jesus.* (Rom. 8: 38, 39).

Vi skulle i dag betrakta huru livets och dödens Herre uppväcker dem som dö unga i synd och sorglöshet och genom denna andliga

död vålla sina föräldrar sorg och bitter grämelse. Vi ha så många gånger förr talat om den naturliga döden, och ändå ha de sorglösa ej fått någon fruktan för döden. Därför höra vi nu tala om den andliga döden, så att de sorglösa finge större fruktan för döden, då de höra varav den naturliga döden har fått sitt ursprung, och vad denna död verkar i evigheten, varifrån den nåderike Herren Jesus bevare alla dödliga, att de icke måtte dö evinnerligen, innan Jesus möter dem med kraften av sin nåd. Värdes, himmelske Förälder, höra alla sörjandes och gråtandes böner, innan mullen kastas över de döda, Du vår Fader, som är i himmelen!

Evangelium: Luk. 7: 11—17.

Därefter begav han sig till en stad som hette Nain; och med honom gingo hans lärjungar och mycket folk. Och se, då han kom nära stadsporten, bars där ut en död, och han var sin moders ende son, och hon var änka; och en ganska stor hop folk ifrån staden gick med henne. När Herren fick se henne, ömkade han sig över henne och sade till henne: "Gråt icke." Och han gick fram och rörde vid bären, och de som buro stannade. Och han sade: "Unge man, jag säger dig: Stå upp." Då satte sig den döde upp och begynte tala. Och han gav honom åt hans moder. Och alla betogos av häpnad och prisade Gud och sade: "En stor profet har uppstått ibland oss" och: "Gud har sett till sitt folk." Och detta tal om honom gick ut i hela Judeen och i hela landet däromkring.

I dagens heliga evangelium göres

oss veterligt, att Jesus uppväckte från de döda en yngling som var sin moders ende son. Detta ger oss anledning att tala om vår dödlighet. Vi må först betrakta den andliga döden och visa huru Jesus uppväcker ynglingar, innan man kastar mull över liket. — Och vi bedja, att alla ynglingar få höra Herrens röst, innan de dö för evigt.

Första betraktelsen:
Varför hade denne yngling dött som ung?

Beklagligtvis drabbar den andliga döden icke blott gamla vrak utan även unga som ej förstå akta sitt liv. När nämligen synden eller den andliga sjukdom som har smitats på alla unga från föräldrarna börjar besvära dem, dö de helt plötsligt. Och ehuru de få läkemedel både i skriftskolan och i Herrens nattvard, tar fienden och ger dem sömndryck, varigenom Guds ord och alla andra andliga läkemedel bli gagnlösa. Guds ord och Herrens nattvard missbrukas. Av Guds ord tar ynglingen åt sig orsak till sorglöshet, då han sammanblandar det med de naturliga höjelserna och tror, att han redan är en fullkommen kristen då han kan läsa så pass, att han blir konfirmerad. Mången yngling vredgas även på läraren som ej konfirmerar honom med mindre läsning. När ynglingen första gången begår nattvarden, tillägnar han sig även därav orsak till andlig död, i det att han inbillar sig

att han är en fullkommen kristen, då han enligt jordiskt värderingssätt är en vuxen människa. Mången yngling går sålunda till nattvarden så som Judas, åt vilken Herren gav det neddoppade brödstycket; och efter den betan går djävulen i honom. Efter den betan blir han riktigt modig att befatta sig med världen. Efter den betan börjar han nu dricka brännvin och göra affärer, svära, slåss, stjäla, bära grammlåt och springa efter skökor.

Förut då han ännu var okonfirmerad sade världens människor: "Han är minderårig, han har ännu inte blivit människa!" Men efter första nattvardsgången säga de: "Han har redan blivit människa, han duger till vittne!" Och av sådant talesätt tillägnade sig ynglingen den tron att han är en kristen, då han blivit konfirmerad. Vad nöd var det väl nu? Då ynglingen genom konfirmationen blev kristen, började han efter den betan leva modigt i världen. Boken kastade han under bänken. I stället köpte han sig pipa, brännvinsflaska, klädesrock och spelkort. När söndagen kom, tog han på sig klädesrock och sidenhalsduk, tvättade sig ren utvärtes, men hjärtat förblev otvaget, gick sedan ut i byn, samlade andra likadana kring sig som han själv var och började dricka brännvin, spela kort och morska upp sig så att även andra skulle se vilken karl han är, som kan supa, svära och slåss och

festa med skökor. Inte besinnade han att sådant leverne just är det djävulens liv som han vid altaret lovade låta bli, utan han trodde mera på världen som sade honom vara en vuxen människa. Därav tog han sig den förvissningen att han var kristen; och efter den betan gick djävulen i honom. Han blev mycket djärvare än för att småda Gud genom sitt ogudaktiga liv. Om föräldrarna sade honom några ord till varning, svarade han sturskt och bjöd dem hålla mun! Han ansåg sig ej skyldig att längre lyda sina föräldrar, då han hade blivit en vuxen man. Och blinda föräldrar hindrade ej heller sin son från brännvinshandel, ty de mente att barnet också behöver förtjäna något åt sig själv då annan förtjänst inte finns.

Se sådant liv har det varit förut i dessa bygder och är ännu i de församlingar där unga och gamla ligga döda! De taga stöd åt sorglösheten från Guds ord och nattvarden och leva i tron att de äro kristna, ehuru deras liv är just ett hednaliv. Ingen enda av dem tvivlar om sin salighet eller betänker vad som skall följa på ett sådant liv. — Vi ha härmed målat den andliga döden. Alla vet att liket bär en levande människas gestalt: ansiktet, ögon, öron och alla lemmar äro som en levande människas. Blott det skiljer, att denna har liv, men liket har ej liv; en levande människas ser, talar och hör men icke den

döda, den är blind, stum och döv. Sådant var nu ynglingen som bars ut död. Hade Jesus ej hunnit komma, innan liket hade gömts i mull, hade det upplösts i jordens barm och ingen hade aktat därpå.

Andra betraktelsen:
Varför stannade bärarna, då Jesus rörde vid bären?

Bärarna äro i andlig mening de naturliga drifter och begär som föra den döda människan i graven. En död är nämligen icke sin egen herre. De naturliga höjelserna, köttets begär, äro den ondes änglar som föra henne ut i världen och nödga henne att göra sådana gärningar. Den naturliga människan förmår ej mer än en död röra sig till något gott, men köttets drifter och begär föra henne hit och dit, ibland till dryckenskap, ibland till girighet, ibland till otukt, ibland till tjuvnad, ibland till slagsmål. En naturlig mänska kan ej låta bli att supa, då köttets begär driver henne, hon kan ej låta bli att svära då vreden eggat henne, hon kan ej låta bli att stjäla då lusten att stjäla tändes. Hur kan hon låta bli att göra sådant, då hon är helt i den ondes våld: hon måste göra vad husbonden befäller. Liksom den döde bäres bort av bärarna, så föres den naturliga människan av sina drifter och begär ut i världen. — Och vart föra dessa bärare henne? Ingalunda till livet utan raka vägen till helvetet.

Men när Jesus kommer och rör

vid båren, då stanna bärarna. Varje väckt människa vet hurudant hennes liv var förut, då hon låg död på bår, och hurudant det har blivit sedan. När Jesus rörde vid båren med kraften av sin nåd, måste bärarna stanna. Icke därför att ej dessa bärare skulle ha burit hennes kropp till graven, om intet hinder hade kommit, men de blevo förskräckta när Jesus rörde vid båren. Med ena handen rörde Jesus vid båren: och den vart så tung att bärarna blevo kraftlösa. Att Jesus rörde vid båren, det betyder i andlig mening, att Frälsaren med ordets kraft trycker den andligen dödes själ genom sorg och bedrövelse. Och av denna andliga sorg blir själen så tung, att likbärarna, de onda drifterna och begären som bo i människans kött, icke längre orka bära denna själ till graven eller helvetet. Själen blir så tung, att de naturliga böjelserna, köttets drifter och begär, ej längre orka flytta henne dit de skulle, nämligen till helvetet. När Jesus började med tyngden av sitt ord trycka människans själ blevo likbärarna så kraftlösa, att de ej längre mäktade bära henne till dryckenskap, svordom och andra synder. Den vars ögon äro öppna förstår nog hur och när Frälsaren började trycka honom. David klagade åtminstone, att *Herrens* hand låg tung över honom. — Dock kan icke denna döda kropp ännu röra sig. Blott det sker, att

köttets lustar och begär som höllo på att bära henne till förtappelsen icke orka det längre.

Tredje betraktelsen:
Varför började den döde tala, då Jesus ropade: "Unge man, stå upp!"?

Vi vet väl, att en andligen död ej kan tala något om andliga ting. Men så snart Jesus ropar: Unge man stå upp, står denne andligen döde upp och börjar tala. Det står visserligen ej i evangeliet, vad denne yngling talade, när han vart väckt upp ur döden. Men vi förmoda att han talade om Frälsarens nåd varigenom han hade fått nytt liv, ehuru han redan länge hade legat död. Om denna Frälsarens makt och nåd tala alla ynglingar, som genom denna stora kraft blivit uppväckta ur den andliga döden. Men de som ännu ligga i den andliga döden äro stumma. Och huru kunna de döda tala, innan Jesus ger dem liv och ande? — Det står ock i vårt evangelium, att alla betogos av häpnad, när de sågo att den döde hade blivit uppväckt och hörde honom tala om Frälsarens nåd.

Så häpna ännu några, då de höra uppväckta ynglingar tala om Frälsarens stora nådeverkningar. De förstummas och undra: "Vad kan detta nu vara för svammel?" Men alla de som med sina ögon sett den stora förvandling som skett med denne uppväckte yngling: huru han som förut låg andligen död och

visste intet om det andliga livet och även var döv och stum och kunde intet tala om de ting som höra till kristendomen, nu genom Frälsarens makt blivit uppväckt från de döda och talar om Guds nåd. Denne yngling, som likbärarna, drifterna och begären, höllo på att bära till botenlöshetens grav, följer nu hem med sin moder, som fick stor sorg för sin sons död; och hon får nu glädjas över sin ende sons uppväckelse och andliga liv. Härav kommer även stor fruktan över alla dem som med sina ögon sett den döde ynglingen uppväckt, och alla de få glädje som gråto över hans död. Men likbärarna som ville bära hans själ till helvetet, den grav varifrån ingen återvänder, de fingo intet för sitt besvär. De måste nu med skam betrakta denne yngling, och vem vet, kanske de även se snett på denne som så blev levande.

Ynglingar! Stån upp ur den andliga döden! Genom synden har ni dött som unga, och genom den andliga döden har ni vållat edra föräldrar sorg och bitter grämelse. De föräldrar som själva sedan länge äro döda kunna ej begråta eder död, men de föräldrar som själva leva sörja över sitt hårda öde att de måste förlora sina barn genom den andliga döden till helvetet, varifrån intet hopp finns om deras uppväckande. Många föräldrar måste gråta och ropa som David, då han fick höra att hans son

Absalom hade dött i sorglöshet, så grät han och ropade: O min son Absalom! Ack, att jag hade dött i stället för dig! Och vilken är den fader eller moder som ej ropar som David, då de måste lida det hårda öde att deras barn dö i sorglöshet, varigenom de förlora allt hopp att få återse sina barn i himmelriket. Inga föräldrar äro så hårda och förhårdade att de skulle vilja att deras barn skulle bli olyckliga i tid och evighet. Men kristna föräldrar i synnerhet bedja Gud att de finge se sina barn i himmelen. Vilken bitter sorg få ej föräldrarna då deras barn dö i sorglöshet! Och ändå åsamka sorglösa barn sina föräldrar denna sorg och bittra smärta.

Om föräldrarna hade det hoppet och den förvisningen, att de ynglingar som dogo unga vore i himmelen i den himmelske Förälderns beskydd, och den rätte Faderns sköte, så vore deras kropp så lätt att bära för föräldrarna, att de kunde även tacka för att Gud tog dem bort från olycka och världens frestelser, innan de onda dagarna komma. Men ve den fader eller moder som måste med bitter sorg bära ut ende sonens lik som dog i sorglöshet, innan Guds förekommande nåd fick verka i honom en förvandling till själens upplysning!

Sen nu ynglingar vilken bitter sorg föräldern fick genom denne ynglings olyckliga död som dog sorglös! Sen I ynglingar, som leven

sorglösa som Absalom, hur härligt det vore för edra föräldrar, om Guds förekommande nåd finge så pass rum i edra hjärtan att I fingen en salig död, så att sörjande föräldrar kunde hoppas att få se sina barn i himmelriket. — I haven redan genom eder olydnad vållat föräldrarna sorg och bekymmer. I haven redan illa lönat deras mödor och smädat deras tårar genom eder ohörsamhet och lättsinne. I dag eller i morgon kommer döden och rycker eder bort i eder sorglöshet!

Då börja edra föräldrar sucka tungt på eder grav och säga som David: O min son, O min son! Ack att jag hade dött i ditt ställe! — — — Men föräldrarnas tårar förmå icke lösa sorglösa barns själar från helvetet. Icke ens den himmelske Förälderns tårar förmå lösa deras själar från helvetet, vilka smäda hans tårar med sitt gudlösa leverne! Vakna då, du döde yngling och stå upp ur graven, innan graven fylles med mull. Amen.

Ps. 552: 7, 8 eller 599: 6, 7.

SJUTTONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Aftonsängspredikan 1859.

Ps. 344: 1—5 eller 401: 1—4.

GUD SLÅR NED DE STOLTA OCH UPPHÖJER DE ÖDMJUKA

När du har blivit bjuden, så gå och tag den nedersta platsen vid bordet. Ty det kan då hända, att den, som har bjudit dig, säger till dig, när han kommer: Min vän stig högre upp! Då vederfares dig heder inför alla de andra bordsgästerna.

Dessa ord ur dagens evangelium sade Frälsaren till fariséerna, som för världsäran valde de översta platserna. Och denna världsära finns ännu hos (höga) herrar. Men somliga är så ödmjuka att de med avsikt sätta sig på de nedersta platserna vid gästabad, och andra uppmana dem att sätta sig högre upp. Vi tro inte att Frälsaren härmed

ville inskräpa hos fariséerna naturlig ödmjukhet. Utan därunder ligger något annat, som hör till kristendomen. Det hör samman med det, för vilket Frälsaren förmanade sina lärjungar, då de tvistade sinsemellan om vem som vore den störste. Ehuru de då tvistade om vem som skulle bli den främste i Messias rike, har man dock efteråt sett, att äran att vara den bäste kristne började ansätta de kristna först i Korint. Och ännu mer började denna "den bäste kristnes ära" ansätta huvudmännen, när förföljelseerna upphörde. Då blev det åter

tvist mellan lärjungarna om vem som vore den främste. Men denna fåfänga ärelystnad hos de kristna verkade då så mycket, att påven blev den bäste kristne. Och då han blev den bäste kristne, kastade han kristna i helvetet och ställde sig själv på locket. Denna "bäste-kristens-ära" är ännu större än världsäran. Ty när egenrättfärdigheten blir kristen så blir den gräslig. Då kastar den alla kristna i kitteln och ställer sig själv på locket.

Även i denna kristendom har funnits några som ha sökt vinna "bäste-kristens-ära", ehuru de kristna ej ha givit dem denna heder. Och sådana ha i andlig mening satt sig på främsta platsen, ehuru husvärden icke placerat dem på den platsen. Dem gäller detta Frälsarens ord: "När du har blivit bjuden, så gå och tag den nedersta platsen vid bordet, så att den som har bjudit dig må komma och säga: Min vän, stig högre upp! Det betyder: att om Gud ger dig den bäste kristnes heder, så stig då högre upp, men om djävulen ger dig "bäste kristens-äran", så kommer slutligen värden och säger: "Giv rum åt denne!" Och så får du med skam sätta dig längre ned. Jag tror att ingen kristen mer går och sätter sig främst, så länge de kristna ha självkänedom. Men om någon förlorar all självkänedom, så nog upphöjer den onde honom till "bäste kristen." De kristna tro icke att de äro de

bästa kristna, så länge den lede ej får upphöja dem efter eget tycke. Så länge den onde frestar och plågar dem, börjar han inte att upphöja dem. Ty han tar från somliga all tro och allt hopp, så att de inte kunna tro att Gud är dem nådig.

Men då kommer den store gästbuds-värden som har bjudit dem och säger: "Min vän, stig högre upp!" Stå upp från din otro och tag emot nåd för nåd, på hur dålig plats du än må sitta. Stig högre upp! säger den som har inbjudit dig till den stora nattvarden och det himmelska bröllopet, som hålles på Sions berg och i det nya Jerusalem. Stå upp från din otro! Och simma inte längre i otrons böljor du svalunge som blivit ett hjälplöst flygfå. Stig högre upp, hur än egenrättfärdigheten predikar genom förnuftet, att du icke är värdig att sitta på främsta plats i den stora nattvarden och i Lammets bröllop. Stå upp och stig längre fram, du vilken världen och egenrättfärdigheten har kastat i avgrunden! Du är i himmelen, när du tror dig vara i helvetet, bara du tror! Men om du inte tror, så förbliver du i helvetet. Stigen nu längre fram alla botfärdiga, bedrövade, betungade och till avgrunden nedtryckta! Stigen fram och varen icke så blyga I otrogna, då den store husbonden har inbjudit eder till den stora nattvarden och det himmelska bröllopet. Sitten nu högre upp, I av satan dömda otrons

fångar! Sitten högre upp och äten feta och mörkfulla rätter, vin och färskt bröd på Sions berg vid Lamets bröllop. Ty ho vet, kanske de dagar komma, då I måsten fasta för eder otros skull. Men vi bedja den store nattvards-värden att ni snart måtte få sitta till bords med Abraham, Isak och Jakob i himmelriket kring det gyllene bordet och äta himmelsbröd. Hör du store nattvardsvärd de botfärdigas och tvivlandes suckan, då de ropa till Dig med ödmjukt, ångerfullt och förkrossat hjärta! Förbarma Dig över dem, led dem från den nedersta platsen att sitta högre upp, o Fader vår som är i himmelen!

Evangelium: Luk. 14: 7—11.

Jesus hade på en sabbat kommit in till en av de förnämsta fariséerna för att intaga en måltid. . . . Då han nu märkte huru gästerna utvalde åt sig de främsta platserna, framställde han för dem en liknelse; han sade till dem: "När du av någon har blivit bjuden till bröllop, så tag icke den främsta platsen vid bordet. Ty kanhända finnes bland gästerna någon som är mer ansedd än du, och då kommer till äventyrs den som har bjudit både dig och honom och säger till dig: 'Giv plats åt denne'; och så måste du med skam intaga den nedersta platsen. Nej, när du har blivit bjuden, så gå och tag den nedersta platsen vid bordet. Ty det kan då hända att den som har bjudit dig säger till dig, när han kommer: 'Min vän, stig högre upp.' Då vedertafas dig heder inför alla de andra bordsgästerna. Ty var och en som upphöjer sig, han skall bliva förödmjukad, och den som ödmjukar sig, han skall bliva upphöjd."

Med ledning av det heliga evangeliet skola vi genom Guds nåd betrakta, *vilka de äro som sitta nederst och vilka som sitta på de främsta platserna vid den stora nattvarden.*

1:a. *Vem sitter på den främsta platsen?*

Såsom fariséerna naturligen valde de främsta platserna, när de blevo bjudna på bröllop, så ha även några kristna tagit de främsta platserna i himmelriket, ehuru icke alla som önskat det ha uppnått denna höga utmärkelse eller ära. Sebedeus' söner voro de första som önskade sitta främst, då deras moder bad Frälsaren, att hennes söner skulle få sitta den ene på högra, den andre på vänstra sidan i hans rike. Men de andra lärjungarna blevo avundsjuka då de hörde vad Sebedeus' söners moder begärde. Ty gumman hade inte så låg tanke om sig och sina söner som David, som ville få vara dörrvakt i Herrens hus. Han ville vara kyrkstöt för att få väcka dem som kämpa med sömnen. Men i denna tid duga inte många till dörrvaktare och kyrkstöt i Guds församling, varest visa ligga tillsammans med fåvitska, och de visa inte röra de fåvitska, så att de måtte vakna och köpa olja innan Brudgummen kommer att hämta sin utvalda brud till evigt bröllop.

Men vi räkna inte hit de sorglösa, som aldrig ha kommit till

bröllopsalen fast de ha blivit inbjudna. De sitta främst i den store världsfurstens bröllop och få där tillägna sig den bästa djävulens ära, när den store världsfursten börjar fira bröllop. Somliga sorglösa och fallna stå nu som vaktkonstaplar vid avgrundens port, och söka hindra att ingen kristen måtte slippa in till den himmelska bröllopsalen. Men vi tala nu om sådana som i sanning ha kommit till Lamets bröllop och börja där söka de bästa platserna åt sig och icke vill vara nöjda med att få vara dörrvaktare och kyrkstöt i himmelriket. Petrus hade himmelrikets nycklar, men Johannes låg vid Frälsarens bröst vid Herrens nattvard. Vill du med Johannes få ligga i Jesu sköte, så måste du vara lik Johannes. Men vill du vara dörrvaktare i Herrens hus, måste du vara lik Petrus på pingstdagen, som släppte in somliga och utestängde sorglösa och nådetjuvar från himmelen. Inte betydta himmelrikets nycklar längre något i den bäste kristnes hand. Påven håller sig för den bäste kristne och kastar kristna i helvetet och står själv på locket. Men inte förmodde han hålla Luther i helvetet ehuru han uteslöt honom från himmelriket. Ty påven har falska nycklar. Och ännu hålla "hästekristnas" händer orätta nycklar. Därför kom Herren att säga åt påven: "Min vän, giv plats åt denne man!" Ty genom Luthers lära

fick hela världen se, att påven icke har varit den bäste kristne, ehuru han själv höll sig för att vara sådan.

Så har det skett även här, att de som hållit sig för att vara de bästa kristna ha blivit de sämsta och slutligen fallit ned i smutspoelen. Men det är inte lärans fel, utan det har varit saknad av självkänedom. Därigenom har den onde fått upphöja dem till "bäste-kristne". Då de ej åtnöjdes med den nedersta platsen, ha de nu med skam fått sätta sig nederst.

2:a. *Vem sitter på den nedersta platsen?*

De sorglösa säga: "Vi säga oss inte vara bättre än vi äro." De tro även att de sitta på nedersta platsen och mena att Gud skall slutligen upphöja dem. Men man har nu sett att de döende måste döma sig själva till förtappelsen. Och denna samvetsdom torde inte ändras på andra sidan om graven. Då stå de vid helvetets port, vilket de även själva känna med stor fruktan, då de å andra sidan känna att himmelens dörr är stängd, fast de förut ha sagt att den är öppen. Men *de* sitta på lägsta platsen som ha kommit till det stadium på vilket lärjungarna voro på påskdagen, då all tro och allt hopp hade tagit slut, så att de måste sjunka ned i avgrunden eller vända sitt hopp dit. Då kom Jesus och bad dem stiga högre upp, då han blåste på dem och sade: "Taggen emot den Helige Ande! Om I

förlåten någon hans synder, så äro de honom förlåtna; och om I binden någon i hans synder, så är han bunden i dem." (Joh. 20: 23.)

Säkert minnas de kristna den tid, då de suto på den lägsta platsen och jämrade sig i samvetskval och ropade med hög röst: "Min Gud! Varför har du övergivit mig?" Då kom husbonden som hade hjudit dem till bröllop och sade: "Min vän, stig längre fram!" Och de stodo upp och gingo genom Jesu nåd och hans uppståndelse och satte sig längre fram. Men det är inte Guds fel om somliga ha genom falsk ovärdighetskänsla hamnat i otro. Det är inte Guds fel att somliga falla ned från himmelen och gå till världen och med världen till helvetet. Men *det* är inte riktig otro, då någon säger: "Jag har inte tro" och är nöjd med detta tillstånd. Det är det samma som om han sade: "Jag är inte i himmelen och inte i helvetet utan mitt emellan, och där är det roligt för mig att vara. Jag har inte lust att fara till helvetet, men på mittplatsen är det bäst. Där är ej så stor glädje som i himmelen och ej så stor plåga som i helvetet utan ett vanligt medelvägs liv." Men värre är det, att Luther har tagit bort den där "medelhimmelen" och "medelhelvetet" och sagt: "Himmel eller helvete, och ingen tredje plats finnes." Om du inte genom tron är i himmelen, så är du i helvetet. Där mitt emellan

hanka nu de som tjäna två herrar mellan himmel och jord. Jag fruktar att deras egen tyngd drar dem ned till avgrunden, även om Guds Ande skulle draga uppåt lika mycket som den onde drar nedåt. Den egna tyngden kommer av jordens dragningskraft. Världen drar så starkt otrons fångar, att de måste sjunka. Inte hålls de länge på mellanplatsen mellan himmel och helvete. Om du vore på den nedersta platsen i jordens mittpunkt, så skulle den egna tyngden upphöra, och det vore översida på alla håll. Så är envar som är på den nedersta platsen, han har uppåt på alla håll. Då han sjunkit så djupt att han ej kan sjunka djupare, är han i jordens mittpunkt och all djuphet har svunnit. Om han ropar ur djupet mot höjden såsom David, så hör Herren hans böner och drar honom högt upp.

Minns ni inte den tid, då vingarna hade vuxit ut på eder, ni svalungar, hur ni då flög högt upp i nådens vida rymd, så att jorden blev kvar som en liten boll? Eller har ni nu blivit till flykt odugliga stackare? Hur länge ni än må dyka i otrons böljor kan ni inte alltför länge hålla edra huvuden och andning under vattnet, innan ni måste komma upp att andas. Dyken, dyken! Ni kan inte fly för edert liv, innan ni får vingar. Då får ni flyga till varmt luftstreck, varest solen lyser rakt över huvudet på andra si-

dan jorden. Då kvarlämnas denna jord som en liten boll, och alla små fåglar få då sjunga och kvittra på det levande vinträdets grenar. De få sjunga den store Skaparens lov, som givit dem livet. Och trötta evighetsvandrare lyssna gärna hur vakert de sjunga på Sions berg den nya sången till Gud och Lammet med alla änglar och återlösta själar

som redan lyckligt kommit över dödsfloden. Och där vänta kristbröder och systrar på eder och vår ankomst, och alla himmelens änglar vänta på eder, dyrt återlösta själar. Snart få Guds barn sitta med Abraham, Isak och Jakob i himmelriket. Amen.

Ps. 402: 6, 7 eller 565: 4, 5.

ADERTONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Husförhörspredikan 1856.

Ps. 33: 1—4 eller 255.

VÄGEN TILL GUDS RIKE

Om jag än skriver mina lagar för honom i tiotusental, så räknas de ju dock för en främlings lagar.
(Hos. 8: 12.)

Gud säger genom profeten Hosea, att de sorglösa i Israel anse hans lagar som främmande lära. Så har man sett även här, att de sorglösa och nådetjuvarna anse Guds lag som främmande lära. Den tilltalar ej deras köttliga sinne, och gammal Adam gör hårt motstånd när Guds lag träffar hans bröst. Han tror att det är en främmande och falsk lära som förbjuder människan att göra hor, att supa, svära och göra vad orätt är. Sådan lära är i den gamla människans tycke intet annat än påvelära. Men om för hedningarna predikas idel ljuvligt

evangelium och alla sorglösa och förhärdade lovas himmelriket utan ånger och sinnesändring, så är detta en ljuvlig lära. Liksom på profeten Hoseas tid Guds lag, som för dem framställde Guds stränga rättfärdighet, av dem ansågs som främmande lära, så anse även nu alla sorglösa och nådetjuvar Guds lag som främmande och falsk lära, som är motbjudande för gammal Adam. Därför skriver profeten Hosea: "Om jag än skriver mina lagar i tiotusental, så räknas de dock för en främmande lära." Nu få de sorglösa höra, huru deras trosbröder i Gamla Testamentet ha betraktat Guds lag som en främmande lära. Gamla testamentets sorglösa togo anstöt av lagpredikan, den

behagade dem icke. Guds lag berörde dem illa, då den ställdes dem mot bröstet. Ty lagen väcker först ett ont samvete och förhårdar därjämte hjärtat, så att ej alla nådetjuvar längre stjåla nåd. Det vill säga, att de ej längre utan bättring tillägna sig Guds nådelöften och tro att gammal Adam utan sorg och vedermöda slipper in i himmelriket. Gammal Adam vill med hull och hår inträda i himmelriket. Han vill ej ha vedermöda utan han vill helt lätt bli salig, utan sorg och bedrövelse, ehuru Herren har sagt: "Det är genom mycken bedrövelse som vi måste ingå i livet. — Den port är trång och den väg är smal som leder till livet, och få äro de som finna den." (Apg. 14: 22, Matt. 7: 14.) Men nådetjuven tror att han med ett sådant leverne blir salig.

Ehuru här har predikats så mycken lag, att ej mången mer kan tro att han utan ånger blir salig, syndar han likväl med ont samvete och säger sig gå till helvetet, men gör inte bättring utan smädar de kristna och bär ont samvete. Somliga säga sig hänga fast vid Kristus, och komma ändå icke överens med de kristna. De torde vara riktiga nådetjuvar som ej samsas med de kristna fastän de bekänna tron. Vi måste säga sanningen, att fastän de sorglösa och nådetjuvarna såväl i gamla som nya Testamentet anse lagen som främmande lära, då den predikas så att den träffar dem själva, så

måste likväl Guds lag predikas så länge det finns ogudaktiga som trampa Guds lag med sina fötter, på det att de måtte inse på vilken väg de äro, så att ingen måtte behöva gå blind till helvetet.

Men för de botfärdiga skall man predika evangelium för att de må tro att Guds Son betalt full lösen för dem. Hör du, de botfärdigas store förbarmare, alla deras suckar som känna sin blindhet och vilja bli befriade därifrån! Öppna deras hjärtan till att lita på dig, Fader vår som är i himmelen.

Evangelium: Matt: 22: 34—40.

Men när fariseerna fingo höra att han hade stoppat munnen till på sadduceerna, samlade de sig tillhoppa; och en av dem, som var lagklok, ville snärja honom och frågade: "Mästare, vilket är det yppersta budet i lagen?" Då svarade han honom: "Du skall älska Herren, din Gud, av allt ditt hjärta och av all din själ och av allt ditt förstånd." Detta är det yppersta och förnämsta budet. Därefter kommer ett som är detta likt: "Du skall älska din nästa såsom dig själv." På dessa två bud hänger hela lagen och profeterna."

Nu borde alla evighetsvandrare skynda sig att ropa och klappa på nådens dörr, medan dörrvakten ännu hör. Ty vi se att hårda tider förestå oss. Gud i himmelen ser hur de sorglösa smäda honom med sitt gudlösa leverne. De väckta ansätter sömnen, så att de inte orka vaka och förkunna bättring för de olyckliga själar som vandra, somliga blinda, somliga seende, på förtappelsens

breda väg. Gud i himmelen måste börja straffa de förhårdade för Guds ords förakt och de väckta för sömnaktighet. Ty han ser att förmaning, undervisning och bättringsrop ej mera hjälper. Därför måste han taga riset och börja tukta de ohör-samma och elaka barn, som ej längre lyda ordet utan skratta åt och smäda Förälderns tårar. Den himmelske Fadern har två ris i sin hand med vilka han söker aga de olydiga. Det ena är timlig aga varmed han drager syndare till sig. Men i gamla testamentet ha ej många själar kommit till bättring genom denna tuktan. Stolta andar ödmjuka sig icke trots missväxtår; de endast vredgas på Gud och söka tröst i brännvinet, då världsorg kommer. De besinna icke att de väl förtjänt det straffet, så att de skulle göra bättring och vända sig till Gud. Ett annat ris har Gud också i sin hand, varmed han söker lära de elaka. Det är ett andligt ris, varmed han har fått somliga att fly till honom. Men ej heller detta förmår verka något, ty människorna äro förhårdade. Icke många bli ångerfulla, och några börja redan ångra att de uppvaknat för tidigt. Somliga förhårdade ha tröttnat på vägen och störtat i skogen, där ulvar och lejon tjuta. De ha blivit till spis åt alla rovdjur. De började följa de kristna som flydde från fördärvets stad och gingo att söka det himmelska fäderneslandet men tröttnade på vägen, och som-

liga av dem ha redan blivit så långt efter att de ej mer höra ens ett gny av Jesus från Nazaret som gick här förbi.

Finns det mer många själar kvar som sträva framåt på den smala vägen? Finns det många som kämpa i sin allra heligaste tro? — Jag tror att det ännu finns några som vill kämpa till slutet. Och de få själar som vandra på livets väg borde betänka att denna mödosamma färd snart slutas, att de snart nå vilan, om de orka vandra och kämpa ännu en liten tid. Men de borde även se på solen, vad tiden lider. Ty jag ser att nådens sol är i nedgående och Jesus från Nazaret går förbi. Snart höljer mörkret jorden, och då ser ingen den smala vägen. Vandren därför skyndsamt så länge ljuset är, på det att mörkret icke må få makt med eder. Den som vandrar i mörkret han vet ju icke vart han går.

Sen, mina vänner, hur många av edra medvandrare ha tröttnat på vägen, och hur den ondes änglar ha fått glädje av de kristnas fall! Sen huru olycklig död de få som börjat i anden men sluta i köttet! Sen, hur den olycklige förlorade sonen nu blivit en svinaherde och får ej ens äta drav! Stå upp, stå upp, olycklige förlorade son och gå till din Fader innan du dör! Vem vet, Fadern kanske tar emot dig med glädje och ger dig högtidskläder och ring på fingret, hur än den äldre

brodern eller egenrättfärdigheten avundas dig. Sen på deras död som ha smakat den tillkommande världens kraft och sedan förslösat de dyra skatterna och ägodelarna, sen i hur stor nöd de äro! De ha icke i döden någon tillflykt i himmelen eller på jorden eller i helvetet, fastän samvetet dömer dem dit och denna dom ej tör ändras i evigheten. Och då denna nådetid så snart är slut, huru skola vi då bestå inför Guds domstol, om vi icke äro beväpnade med Guds kraft och andliga stridsvapen mot denna värld, som är full av fiender och där den ena fienden värre än den andra vill förgöra de kristna. Icke blott världen frestar, smädar och föraktar de kristna utan även själafienden i det egna köttet ansätter förfärligt de kristna och söker först få dem att synda. Och då han ej får de kristna att synda, börjar han sarga hjärtat och vill tillintetgöra den tro, varigenom en kristen allenast kan övervinna alla dödens och djävulens förskräckelser och fador. Hur kunna vi bestå i alla dessa frestelser, om vi icke äro på vår vakt och vaka, då djävulen går omkring som ett rytande lejon och söker vem han må uppsluka? I alla dessa frestelser, strider och faror ha de kristna ingen tillflykt i världen, fastän denna erbjuder sig som kamrat även åt de kristna.

Men en kristen måste fly till den store Korsbäraren och Törnekrönte

Konungen, som har övervunnit alla frestelser och uppfarit till himmelen. Där beder han Fadern även för oss och väntar tills alla bedrövade samlas kring honom till den stora nattvarden, där Johannes lutar sitt huvud mot Jesu bröst. Dit böra även vi arma sträva, ila och längta, om vi skulle orka kämpa så i vår allra heligaste tro att vi måtte vinna det eviga livets krona. Varen sålunda tappra att strida och kämpa, på det I mån orka vandra genom denna mödosamma värld i all nöd, ångest och tvivel, i alla vedermödor och frestelser, i all världens hat, smälek och förakt, i alla fiendens anfall och hotelser och i all världens fattigdom och motgång, alltid litande på den hjälten som övervunnit alla djävulens och världens frestelser och gått före oss för att bereda de troende rum. Viken därför icke från honom, I utvalda! Tröttnen icke att ropa och klappa på himmelens dörr till dess att dörrvaktern hör. Upphören icke att sueka och bedja så länge livet varar.

Annorstädes finns dock icke tillflykt än hos den himmelske Föräldern som givit oss livet, som med stor vedermöda och blodsutgjutelse fött oss och icke sparat en enda blodsdroppe som han ej skulle ha utgjutit för syndarnas återlösning,* för att vi, renade genom hans blod, måtte få tråda inför hans ansikte och fröjdas av hans stora nåd i det

*Se Ordförklaringar!

nya Jerusalem och på Sions berg, varest de hundradefem och fyrtiotusende tecknade sjunga den nya sången för Gud och Lammet. Och ehuru vi nu ej kunna följa med i den himmelska melodien, vore det likväl ljuvligt få lyssna till den himmelska sången som de sjunga, i

vilkas mun intet svek har funnits. Dit måste vi på allt sätt sträva, och låtom oss kämpa, att vi måtte vinna det stora målet och att vi icke i evighet må behöva ångra vår födelsedag. Amen.

Ps. 395 eller 575: 4—6.

NITTONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Ps. 38: 5, 6 eller 362: 7, 8.

HIMMELRIKETS NYCKLAR SYNDERNAS FÖRLÅTELSE OCH FRÄLSNINGSVISSHET

Jesus sade till Petrus: "Jag skall giva dig himmelrikets nycklar: allt vad du binder på jorden, det skall vara bundet i himmelen; och allt vad du löser på jorden, det skall vara löst i himmelen. (Matt. 16: 19.)

Vi hör av dessa Frälsarens ord, att himmelrikets nycklar gävos åt Petrus, ehuru han var blott en syndig människa med många brister. Vi ha även hört huru Petrus använde dessa himmelrikets nycklar. Han släppte ångrande och tvivlande in i himmelriket men uteslöt obotfärdiga och skrymtare, som ville tränga sig in i himmelriket. De botfärdiga och troende förlät han synderna. Men till skrymtarna som ej hade sann ånger och levande tro sade han: "Du har ingen del eller lott i det som här är fråga om, ty ditt hjärta är icke rättsinnigt inför Gud. Gör fördenskull bättring och upphör med denna din ondska och

bed till Herren, att den tanke som har uppstått i ditt hjärta må, om möjligt är, bliva dig förlåten" (Ag 8: 21, 22). Men fariséerna som följde det naturliga förnuftets visdom, hade alltid den tron, att ingen annan än Gud kan förlåta synder. Och samma tro tycks denna tids fariséer hysa. De säga, att den kraften eller makten är ingen given, att han kan förlåta synder. Dock har den ytvärtes tron rätt i församlingen, att himmelrikets nycklar ha givits åt predikoämbetet som å Guds vägnar tillsäger syndernas förlåtelse åt nattvardsgästerna och även dem som äro ådömda kyrkostraff. — I den första församlingen ansågs kyrkostraffet som den största nåd. (ty) då en botfärdig syndare fick lida kyrkostraffet, ansågs han värdig att få sina synders förlåtelse och upptagas till medlem i den kristna

församlingen. Då tackade de botfärdiga Gud av hjärtat, att de förunnats den stora nåden att de ansågos värdiga att upptagas som medlemmar i den kristna församlingen. De tackade Gud för att de kristna ansågo dem värda att bli erkända som deras bröder.

Men när fienden har vänt människornas ögon aviga, då anses den sak för Guds försmädelse som sker till Guds ära. Detta hör vi av dagens evangelium. Då Jesus sade till en lam man: "Dina synder förlåtas dig," sade fariséerna: "Denne hädar Gud." Så hade fienden vänt deras ögon, att de hade en förvänd uppfattning av allting. Att förlåta synder var i deras tycke Guds hädelse: Jesus var en samaritan och hade djävulen och de kristna voro besatta av onda andar. När människan själv är under djävulens våld, har hon en förvänd syn på alla andliga ting. När sålunda de kristna mottaga himmelrikets nycklar ur Frälsarens hand och släppa en botfärdig och tvivlande själ in i himmelriket genom den nåd Jesus med sitt blod förvärvat åt botfärdiga syndare, då säga fariséerna och skrymtarna, att detta är att häda Gud. Men när fariséerna själva taga himmelrikets nycklar i sin hand, då öppna de himmelriket för de sorglösa, för nådetjuvarna och de av naturen dygdiga; men för rätt botfärdiga och bedrövade själar tillsluta de himmelriket. Ha

inte de stulit himmelrikets nycklar som döma de kristna som falska profeter, skrymtare och fariseer? — Då nu skrymtarna, den döda trons bekännare och andra sorglösa inbilla sig, att de ha en rätt tro men de kristna en falsk tro, då ha de självsvaldigt tagit sig makten att hata de kristna och döma dem med stöd av falska antaganden, de döma de kristna av hat men icke av kärlek. Men detta världsmänniskornas hat är ett säkert tecken på att de ha fått mörkrets rikes nycklar men icke himmelrikets. De som hata och döma de kristna, inbilla sig att nycklarna till mörkrets rike äro himmelrikets nycklar, de inbilla sig att de göra Gud en tjänst, då de hata de kristna, ehuru de genom detta hat göra djävulen en tjänst. De öppna avgrunden åt sig själva och andra som tro deras lära.

Vi borde i dag eftertänka och fråga, vem som har makt att upplåta himmelriket och vem som icke har det. Men den himmelske husfadern som fordom upplåt himmelriket för botfärdiga och bedrövade själar genom den försoning, som är beredd i hans eget blod, han vände de sorglösas sinnen och röre de bedrövades hjärtan med levande trosinsegel och förvisning om att han har himmelrikets nycklar som han kan giva åt vem han vill. Hör vår suckan, du fridens Gud, Vår Fader i himmelen.

Evangelium Matt. 9: 1—8.

Och han steg i en båt och for över och kom till sin egen stad. Då förde de till honom en lam man, som läg på en säng. När Jesus såg deras tro, sade han till den lame: "Var vid gott mod, min son: dina synder förlåtas dig." Då sade några av de skriftlärde vid sig själva: "Denne hädar." Men Jesus förstod deras tankar och sade: "Varför tänken I i edra hjärtan vad ont är? Vilket är lättare, att säga: 'Dina synder förlåtas dig' eller att säga: 'Stå upp och gå?' Men för att I skolen veta att Människosonen har makt här på jorden att förlåta synder, så stå upp" — sade han nu till den lame — "och tag din säng och gå hem." Då stod han upp och gick hem. När folket såg detta, blevo de häpnade och prisade Gud, som hade givit sådan makt åt människor.

Vi hörde i dagens evangelium, att de skriftlärde ansågo det som hädelse, då Jesus sade till en lam man: "Dina synder förlåtas dig." Följaktligen skall vi eftertänka: Varför världsmänniskorna alltid anklaga Jesus och hans namns bekännare, att de äro Guds namns försmädare, då de å Guds vägnar försäkra botfärdiga syndare om Guds nåd, men icke kunna utlova Guds nåd åt sorglösa och obotfärdiga.

Det förhåller sig i korthet så: Världsmänniskorna kan inte tåla, att man åt botfärdiga utlovar nåden men icke åt världsmänniskorna. Om nåden skulle utlovas utan urskilning eller på måfå både åt botfärdiga och obotfärdiga, så vore även världens barn nöjda, då nåden skulle lovas även åt dem. Men Guds

nåd lovas åt botfärdiga och icke åt sorglösa. Då vredgas världens sorglösa högeligen och säga: "Denne hädar Gud! Vem har givit dig lov därtill? Är väl du en förlåtare av synder?" Judarna hade den tron, att Gud icke ger åt någon himmelrikets nycklar. Men de som är uppfotrade i den kristna tron ha tvistat däröver om en människa har makt att förlåta och behålla synder. Påven säger: "Frälsaren gav himmelrikets nycklar åt Petrus, och Petrus var den förste biskopen i Rom. Och då han led martyrdöden för sin tro, gav han himmelrikets nycklar åt Roms biskop. Så har alltid den efterföljande romerske biskopen fått himmelrikets nycklar av sin företrädare." Så ha himmelrikets nycklar gått liksom i arv från en romersk biskop till den sista. På detta sätt är nu kantänka himmelrikets nycklar i påvens hand. Och påven djärves tillägna sig makten, att ingen slipper in i himmelriket förbi honom. Han släpper in och utestänger vem han vill. Men vi vet, att Husbonden icke ger nycklarna åt tjuvar. — Det finns ett gammalt ordspråk, att tjuvar sälja sitt tjuvgods billigt, därför att det har lätt förvärvats. Papisterna erbjuda sin stulna nåd åt alla, såväl åt botfärdiga som obotfärdiga. De släppa in får och getter, lamm och ulvar om vartannat i fårkäppen. I påvedömet är ej fråga om sann ånger, utan vem som helst som kommer till en katolsk präst och bekän-

ner sina synder, honom är prästen skyldig att meddela syndernas förlåtelse, även om ej ett tecken på ånger finns.* Ja man förlåter även synder som mänskan ämnar göra. Om sålunda någon ämnar begå ett mord, en stöld eller äktenskapsbrott, så går han först till prästen och säger: "Får jag förlåtelse för den synden, om jag begår den?" "Ja", säger prästen, "det får du nog!"¹ Se, då först är Guds nåd riktigt billig. Då går det an att leva, då Guds nåd är så billig! Där behöver ingen ha besvär med ånger; ingen behöver vara bedrövad och tvivlande, vara i andlig strid eller tugga (om nåd). — Gån dit, I nådetjuvar, som viljen lätt komma in i himmelriket!

Men Luther som själv varit i rätt ånger och i den Helige Andes skola, lärde, att Guds nåd är så dyrbar och kostelig att mänskan ej kan tillägna sig den, även om han gäve all sin egendom åt de fattiga eller pryglade sig i stycken eller läte bränna sig. Luther började först disputera med papisterna om Guds nåd och syndernas förlåtelse, och han började riktigt på allvar fråga, med vems lov papisterna insläppte svin, bockar och getter i fårkätten: varifrån påven hade erhållit makten att släppa in obotfärdiga, sorglösa och förhärdade i himmelriket? —

*Se Ordförklaringar: bikten.

¹Underförstått: "Om det sker oavsiktligt, av överlevning e. d."

Och av denna Luthers strid med papisterna uppkom begynnelsen till den lutherska tron, som vi kantänka bekänna med munnen; men påvens tro torde ännu sitta i hjärtat, så länge vi vill tränga förbi ångern in i fårkätten. Luther hade den tron, att *Guds nåd icke tillhör andra än endast botfärdiga och förkrossade hjärtan*. Men nu, då den lutherska tron redan för länge sedan dött i mänskornas hjärtan och kvarstått som bomull kring hjärtat på gamle Adam, tvista alla döda trons bekännare, att ingen vet vem som är botfärdig och vem sorglös. Därför måste prästen, i vars händer himmelrikets nycklar är betrodda, vrida dem både åt höger och vänster, då han börjar upplåta dörren vid skriftermålet eller avlösningen så: "Om eder syndabekännelse är redlig, eder ånger uppriktig och eder tro oskrymtad" o. s. v.¹ Men detta vridande åt höger och vänster är i mitt tycke icke ett rätt vridande. Botfärdiga själar frukta, att de icke slippa in, då himmelrikets nycklar så vridas att samtidigt båda dörrarna öppnas såväl mörkrets som ljusets, såväl avgrundens som himmelrikets. Även den tron har inrotats i mänskornas skalle, att himmelrikets nycklar ej duga annars än vid ämbetets utövning: då ämbetet (prästen) har kappan, kan han upplåta och tillsluta himmelriket, men eljest har han ingen makt att upplåta eller

¹Ändrat i nya kyrkohandboken.

tillsluta. Sålunda finns det större kraft i kläderna än i hjärtat, och den yttre ämbetsutövningen har större värde än hjärtats inre erfarenheter! Är det troligt, att himmelrikets nycklar falla ur prästens hand i detsamma han avkläder sig kappan? Är det ej snarare troligt, att en andlig präst bär himmelrikets nycklar på sig överallt? Men en sorglös präst kan icke handhava dessa nycklar utom vid ämbetets utövning.

Luthers lära om den sanna ångern och bättringen lyder så: "Guds församling skall försäkra de botfärdiga om syndernas förlåtelse, och en rätt syndaånger kännetecknas därav, att människan har en rätt hjärtlig bedrövelse och förskräckelse i samvetet, och måste rätt känna sina synder."² Av dessa ord hör vi, att icke varje get och bock slipper in i himmelriket, utan botfärdiga syndare måste ha hjärtats rätta sorg och samvetets förskräckelse. Varifrån tar en sorglös mänska dessa ångerns kännetecken? Sorgen och bedrövelsen kommer ej från luften. Jag tror, att det är det bästa rådet för alla sorglösa som frukta samvetesoron, att begiva sig till påvedömet och lägga en tolvskilling i papisternas tiggarpung, så slippa de utan sorg och oro in i himmelriket.* Vad ha de sorglösa att göra i lutherska församlingen?

Luther fordrade en rätt ånger och samvetets förskräckelse. Han fordrade att de botfärdiga skola rätt känna sina synder, och sedan fordrade han en rätt, levande och saliggörande tro. Varifrån få de i otrons säkra allt detta. De kunna ej själva betvinga sina hjärtan eller beveka dem till syndaånger. Och den åter som har en rätt sorg i hjärtat och förskräckelse i samvetet kan ej heller med egen kraft döda och tillintetgöra denna sorg, innan Gud ger honom kraften att kunna tro. För sådana botfärdiga själar skall Guds församling göra kunnigt, att Gud är dem nådig. För detta ändamål är himmelrikets nycklar givna åt Guds församling, att den skall upplåta dörren för botfärdiga själar. Men för de sorglösa skall hon tillsluta himmelen. Detta är Luthers lära.**

Men denna lära duger ej alls för denna världens visa och dygdiga och den döda* trons bekännare. När man skiljer mellan botfärdiga och obotfärdiga, säga de världsvisa: "Gud har icke givit någon makten att utesluta människor från den gemensamma nåden." Dessutom säga de: "Gud fordrar ej sorg och bedrövelse, utan han fordrar endast levernets förbättring. Och den som ej här hunnit eller kunnat bättra sitt leverne, för honom blir det säkerligen någon råd i den andra värl-

**Se Ordförklaringar: himmelrikets nycklar.

*Se Ordförklaringar!

²Augsburgska bekännelsens XII artikel.

*Se Ordförklaringar: avlaten.

den." Vidare säga de världskloka: "Gud är inte så hård, att han förgör människor i helvetet." Är inte deras lära som socker för denna världens sorglösa och köttets trälar, som känna att de inte orka kämpa med gamle Adam, och för vilka det blir svårt att lida den Helige Andes tuktan? Världens visa tala intet om ånger och tro, men levernets förbättring fordra de nog. Och den som ej här förmår bättra sitt leverne, han får säkert något råd i helvetet. Är ej detta ett gott råd! Naturligtvis ha de världsvisa besökt helvetet och sett hur människorna då komma till rätta, då de redan mena att där blir något råd.* Det hörs även vara ett gott råd för de sorglösa, att man i påvedömet ej behöver ångra sina synder utan endast bekänna dem, så går man fri.

Men Luther som själv varit i djup ånger, han fordrar rätt ånger och levande tro. Men då en botfärdig själ ej själv kan verka tron hos sig fordrar Luther vidare, att Guds församling skall försäkra honom om Guds nåd och syndernas förlåtelse. Då nu Guds församling genom prästen eller någon annan kristen säger till en botfärdig själ: "Dina synder förlätas dig", då vredgas först de skriftlärdade eller världsvisa och säga: "Denne hädar Gud! Du har ingen makt att förlåta synder; Gud har icke givit himmelrikets nycklar åt dig!" Av natu-

*Se Ordförklaringar: skärselden!

ren dygdiga människor vredgas även och säga: "Gud och mitt samvete vittna, att jag är oskyldig; jag behöver ingen nåd av församlingen." Även de som ha en död tro i peruken vredgas och säga: "Gud vet nog, att jag har ånkrat mig; ingen behöver pröva mitt hjärta." Och varför vredgas alla dessa? Därför vredgas de, att Guds församling* eller rätta kristna* ej vilja erkänna hedningar som sina bröder* i tron. Icke kan rätta kristna utlova nåden åt (blott) av naturen dygdiga, ty de behöva (ju) ingen nåd varken av Gud eller människor. Ej heller kan rätta kristna lova nåd åt den döda trons bekännare ty de ha tron av sig själva, de kunna tro när de behåga. Och den som har litat på den döda tron*, han vet ej hur han har kommit till tro, ej heller vet han när han skulle ha ånkrat sina synder; han menar att han har ånkrat sina synder, men det har skett så hastigt, att han ej ens märkt det! Ibland menar han att det skett i sömnen; stundom förmodar han att det skett i barndomen. Har då Luther farit vilse? Eller skulle han ha drömt, då han fordrar sådana kännetecken på ånger som ingen kan anse nödvändiga utom de som själva ha varit i ånger! Han fordrar hjärtats sorg och samvetets förskräckelse. Kan detta ske obemärkt, så att människan själv ej skulle veta det?

Men vi är övertygade därom, att

Luther ej farit vilse eller drömt utan att han har rätt förstätt skriften, då han framställde rätt ånger såsom nödvändig för alla människor. Och vi är även övertygade om, att Luther förstätt skriften rätt, då han fordrade en rätt och levande tro. — Men himmelrikets nycklar hade han icke stulit ej heller rövat, då han upplät dörren för botfärdiga och bedrövade själar men tillslöt den för obotfärdiga. Visserligen vredgas alla världsvisa, alla av naturen dygdiga och den döda trons bekännare, då man ej släpper dem in. De få nog förbli i den tron, att det är att häda Gud, då man säger till de botfärdiga: "Dina synder förlätas dig." Botfärdiga själar ha dock ingen annan tillflykt än den Guds nåd som Jesus har förvärvat åt själarna. Om fienden blott släppte dem så mycket, att de finge fly i Jesu sköte, så finge de världsvisa leva med sin visdom, de av naturen dygdiga finge leva med sin dygd, och den döda trons bekännare finge leva av sin tro, om de kunna det. Det står skrivet i den heliga Skrift, att den rättfärdige skall leva av sin tro. Och den som har en levande tro kan leva och dö därpå, att Människosonen har makt att förlåta synder icke blott genom predikoämbet utan genom varje människa som själv är benådad. Detta är en orubblig sanning, fariséerna må tro det eller ej.*

*Se Ordförklaringar: reformationen.

Och nu, I förlamade som med andra människors hjälp bliven burna till Jesus, då I ej haven kraft att själva orka gå! När Människosonen ser av eder skepnad och blick, att I haven ett bedrövat och förkrossat hjärta, då säger han till eder: "Dina synder förlätas dig!" Och tag nu din säng, du lame, stig upp och gå! Om de skriftlärdade och fariséerna ännu knorra och säga: "Denne hädar Gud", så finns dock väl någon bland folket som prisar Gud, vilken givit människor makten, att en lam fått sina synder förlåtna och blivit befriad från sin förlamning. Och du lame, som ej själv kunnat vandra på kristendomens väg, alltsedan förlamningen kom över dig, tag nu dina gamla egenrättsfärdighetens sängkläder och bär dem ut och minns, att du fick dina synders förlåtelse, just då du fick höra detta ljuvliga ord: "Dina synder förlätas dig!" Och gå och synda icke här-efter, att dig icke må vederfaras något värre! Du lame, då Människosonen sagt dig: "Dina synder förlätas dig", så skall du icke mer tvivla om dina synders förlåtelse, ehuru fariséerna tvivla, ty med det samma du tror, får du även kraft att stå upp och vandra på kristendomens väg. Ty Jesus har ej sagt till andra, utan endast till den lame har han sagt: "Dina synder förlätas dig!" Så tro nu, du lame, och dina synder äro dig förlåtna! Amen.

(Ps. 289: 1—3 eller 299: 2—5.)

TJUGONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET
Aftonpredikan.

Ps. 265: 3—5 eller 280: 4, 5.

UTAN BRÖLLOPSKLÄDER

När Josefs bröder skulle återvända hem till sin fader, gav Josef dem var sin högtidsdräkt. (1 Mos. 45: 22.)

Av detta bibelställe skola vi taga ett trösterikt och uppbyggligt exempel. Josefs bröder hade tidigare velat dräpa honom, ehuru detta den ondets uppsåt ej hade gått i fullbord. Men Josef hade dock genom dem kommit i fångenskap och trældom i hedningars land, liksom Guds Son har för vår skull blivit fångslad. Josef skildes från sin faders hus genom brödernas ondska och blev en träl för deras skull, liksom Guds Son har lämnat sin himmelske Faders hus för vår skull och kommit till denna syndiga värld för att lösa fiendens trålar. Josef blev slutligen en frälsare för sina bröder, då han frälste dem från hungersdöden, trots att de behandlat honom så illa. Så har även Guds Son på det högsta misshandlats i världen, och likväl blivit sina bröders Frälsare, trots att de så illa behandlat honom och plågat honom med all ondska. Josef inbjöd sina bröder till måltid för att de bättre skulle se och känna hans kärlek och hans välgärningar. Guds Son har även inbjudit oss till den stora nattvarden eller till den levande

kristendomen, för att vi bättre måtte lära känna hans kärlek till oss. Och liksom Josef gav sina bröder högtidskläder eller bröllopskläder som de skulle visa sin fader, så har även Guds Son givit sina trogna bröllopskläder, med vilka de skola träda inför den himmelske Faderns ögon. Josefs bröder måste be sin broder om förlåtelse för sin orättvisa. Så fordras även av de ångrande att de måste be om förlåtelse för sin orättfärdighet, ty Josefs bröder ha ej fått samvetsfrid innan de ha bett om förlåtelse för sin orättvisa.

Josef har sålunda blivit satt till föredöme för oss, hur vi skola få bröllopskläder utan vår förtjänst. Josefs bröder trodde först att Josef var högfärdig, då han berättade för dem vad Herren hade uppenbarat för honom i drömmen. Så tro även de sorglösa att de kristna äro högfärdiga, då de tala om det andliga prästadömet.* Och såsom Josefs bröder anklaga honom för högfärd, för att han ville upphöja sig själv, då han blott omtalade vad Herren uppenbarat i drömmen, så tro ännu de sorglösa att de kristna äro högfärdiga, om de blott omtala vad Herren uppenbarat för dem. Josefs

*Se Ordförklaringar!

bröder började hata honom för hans kristendom, så hata även nu de sorglösa de kristna för kristendomens skull. Men Gud har många gånger visat sådana exempel, att liksom Josefs bröder måste be om förlåtelse för sin orättvisa, så måste även de sorglösa be de kristna om förlåtelse för att de ha smädat och stått emot dem. Så visar Herren att han upphöjer sina tjänare redan här i denna världen.

Då nu i dagens evangelium talas om bröllopskläder, som konungen ger åt de gäster som äro bjudna till den stora nattvarden, så skola vi taga ett nyttigt och uppbyggligt föredöme av Josef som även gav sina bröder högtidskläder, då han först hade bjudit dem till måltid. Men när Josefs bröder blevo bjudna till måltiden visste de inte att den höge herre vid vars bord de placerades var deras broder, vilken de hade gjort så stor orätt, vilkens lära de hade föraktat och vilken de hade sålt till träl. Så veta ej heller de sorglösa, när de bli bjudna till den stora nattvarden, att Jesus, vilkens lära de hata, är deras broder, som de ha förföljt såsom Saulus förföljde de kristna. Om nu i dag alla inbjudna gäster skulle taga på sig bröllopskläder, så att ingen skulle till den grad förakta konungen, att han inte tar emot hans gåvor! Ty förakt och stor högfärd är det, då en fattig mänska och trasdjävul ej tar på sig bättre kläder, ehuru konung-

en vill ge honom bättre kläder för intet. Mången nattvardsgäst är dock så stolt att han svarar konungen: "Mycken tack, Herre, det blir för mycket; jag fattige man kan ej betala dem." Vad säger konungen till dem som icke ta emot hans gåvor? Han frågar dem: "Min vän, hur kom du hitin, då du icke bär bröllopskläder?" Konungen vredgas på dem som så förakta hans gåvor, att de ej ta emot dem. Därför, förakten icke konungens gåvor, I inbjudna, utan tagen högtidsdräkten på, när I gå till bröllossalen! Avkläden eder de gamla trasor, som ni själva ha vävt och sytt av gethår i rökpöret. Sådana egenrättfärdighetens trasor duga icke vid konungens bröllop, utan endast sådana bröllopskläder duga vid konungens bröllop som han själv från sin egen klädkammare ger till skänks. Avkläden eder egenrättfärdighetens trasor och gån först till ombytesrummet och tagen därifrån de bästa bröllopskläder, det är Kristi rättfärdighets kjortel, om vilken krigsmännen ha kastat lott, ty I haven förut varit krigsmän. I haven korsfäst härlighetens Herre. Nu är Kristus naken på korset. Han efterlämnade ej andra ägodelar än denna kjortel, som nog duger till skydd åt nakna trasdjävlar. Kasten lott om den, och den på vilken lotten faller behålle den odelad. Den är ett sådant skydd åt alla trasdjävlar, som skyler all deras nakenhet och skyddar mot

köld, snöstorm och oväder. Hör alltså, du store Korsbärare, de nakna stackarnas suckan, Fader vår som är i himmelen.

Evangelium: Matt: 22: 10—14.

Och tjänarna gingo ut på vägarna och samlade tillhopa alla som de träffade på, både onda och goda, och bröllopps-salen blev full av bordsgäster. Men när konungen nu kom in för att se på gästerna, fick han där se en man som icke var klädd i bröllopskläder. Då sade han till honom: 'Min vän, huru har du kommit hitin, då du icke bär bröllopskläder?' Och han kunde intet svara. Då sade konungen till tjänarna: 'Gripen honom vid händer och fötter, och kasten honom ut i mörkret härutanför.' Där skall vara gråt och tandagnisslan. Ty många äro kallade, men få utvalda."

Då det förut har förklarats, vilka de äro som ej komma till bröllopet, skola vi nu med Guds nåd betänka, hur olycklig den gäst är som kommer till bröllopps-salen utan bröllopskläder.

Somliga bibeltolkare säga, att den gäst som kom till bröllopet utan bröllopskläder är en människa som i yttre måtto tillhör församlingen men har inga inre erfarenheter. Men då man djupare betraktar dagens evangelium måste man förstå detta bibelställe så, att den mänska som så tränger in i brölloppshuset utan bröllopskläder inte är en helt oberörd hedning utan han har vaknat men förstår ej Guds rättfärdighet utan vill uppbygga egenrättfärdighet. Vi måste dra den slutsatsen att en oberörd hedning alls icke

kommer till brölloppshuset, ty en sådan hatar konungens tjänare. En sådan kommer ej till bröllopet i det tillstånd, att han i sanning ville bli salig. Men en väckt människa som kämpar med egenrättfärdigheten är ofta bedrövad och tvivlande och vill i sanning bli salig. Men den falska ovärdigheten är så stark att hon ej vill avkläda sig naken och ikläda sig bröllopskläder. Ty hon arbetar ständigt på att bli bättre. Hon vill bli en ängel och sedan som en botfärdig ängel komma till Jesus, hon vill sålunda ej vara en botfärdig djävul.

Egenrättfärdigheten ingiver sådana tankar: "Det är omöjligt, att jag kan bli kristen, då jag är sådan här. Litet bättre måste jag bli, innan jag kan duga åt Gud." De väckta ha nämligen en stark önskan, som egenrättfärdigheten har uppväckt, att de vill bli goda, men inte på det sätt som Guds ord fordrar, nämligen genom nåden och Kristi rättfärdighet, utan genom egen rättfärdighet skulle de vilja bli hjälpta från djävulens våld. Men den väckta blir ej frälst från djävulens våld genom egenrättfärdighet, ty han känner alltid djävulens frestelser huru vaksam han än vore. Och ju noggrannare vaksamhet, desto större frestelser. Men en sorglös känner intet av djävulens frestelser, ty den onde lämnar de ogudaktiga alldeles i fred. Men på de väckta vredgas den onde förfärligt, och därför fres-

tar han dem dag och natt. För dessa frestelsers skull måste människan bli en stor syndare, då hon känner att människans natur är alldeles fördärvad. Men då reser sig även egenrättfärdigheten på två ben, förskapar sig till ljusets ängel och anklagar de väckta natt och dag och predikar i deras förnuft att det är omöjligt att bli frälst från djävulens våld, då fienden alltid skjuter sina pilar och eggat till synd. Men egenrättfärdighetsdjävulen är så sannfärdig, att han inte alls eggat till synd utan manar de väckta att göra bättring. Han är så helig, att han fordrar ett rent hjärta, innan han släpper de väckta till Jesus.

I sådant tillstånd var tvivelsutan den som kom till brölloppshuset utan bröllopskläder. Ty om han hade varit en nådetjuv, hade han svarat: "Jag har bröllopskläder, jag har iklätt mig Kristi rättfärdighets kjortel." Hade han varit en sådan egenrättfärdighetens tjänare som genom egen bättring blivit kristen, så hade han utan tvivel svarat: "Jag har gjort bättring från alla synder och tror mig duga med dessa dygdens kläder." — "Min vän, hur kom du härin, då du icke har bröllopskläder?" — Men att mannen intet svarade, det betyder, att han hade uppvaknat, att han kände även själv att han ej hade bröllopskläder. Men då konungarna i gamla testamentet hade den seden, att var-

je gäst fick nya bröllopskläder innan han trädde in i bröllopps-salen, kunde denne stumme gäst ej anföras som hinder, att en fattig man ej har råd att köpa så dyra kläder. Hade den stumme gästen sagt: "Jag är så fattig att jag ej har råd att köpa så dyra kläder som duga inför konungen", så hade konungen genast frågat: "Har man då icke erbjudit dig bröllopskläder till skänks?" Det var denna andra fråga som den stumme gästen fruktade, och därför kunde han ej säga något. Han hade alldeles säkert tillbjudits att först gå till konungens klädkammare och byta nya kläder på sig, men han blygdes att avkläda sig och ikläda sig bröllopskläder. Han hade sagt till tjänarna som bjödo honom ta på sig bröllopskläder: "Mycken tack, det blir alltför mycket! Jag kan inte betala dem." Och till skänks ville han inte ta bröllopskläder.

Sen nu I stumma gäster, som alltid viljen tränga in i brölloppshuset utan bröllopskläder, sen hur I alltid förakten Guds nåd och icke viljen taga emot hans gåvor för intet, men för framtida betalning skullen I taga emot hur mycket som helst på kredit. Sen I icke hur brännvins-handlanden vredgas förskräckligt på de väckta som inte tar emot hans gåvor, då han av kärlek och välvilja erbjuder dem sin gift? Vad skall då himmelens konung göra med dem som ej taga emot hans gå-

vor och inte känna själva hur de förakta Guds nåd men tala om sin ovärdighet: "Jag är icke värdig att mottaga Guds nåd i detta dåliga tillstånd. Bättre måste jag bli." Detta är egenrättfärdighetens be-kännelse; och den egna dräkten som den stumme gästen bär är just denna tanke: "Bättre borde man bli!" Inte ville den förlorade sonen gå hem till sin fader genast, när han blev en trasdjävul, utan han gick till den där handelsmannen att sköta svin för att där söka förtjäna något. Samma fel besvärar den som med egna kläder kommer till bröllopet. Inte vill han avkläda sig egenrättfärdighetens trasor och ikläda sig bröllopsdräkt, ehuru sådan erbjudes honom gratis. Men däri ligger en förfärlig högfärd som kommer honom att försmå konungens gåvor. Det är troligt att himmelens konung vredgas på sådana trasdjävar och säger till sina tjänare: "Binden hans händer och fötter och kasten honom ut i mörkret härutanför!"

I bröllopshuset finns ännu många sådana gäster som inte vill gå till konungens klädeskammare att avkläda sig egenrättfärdighetens trasor och ikläda sig bröllopsdräkt. Många sådana finns ännu som i egna trasor tränga sig till bröllops-salen och ville bli saliga, men inte vill taga emot nåd, utan vill förtjäna den med egen bättring och bättre ånger.

Hur är det nu med eder, ni trasdjävar? Vill ni inte taga bröllopskläder på eder? Vill ni ännu försmå konungens gåvor? Hur länge orkar ni sköta svin och äta drav med svinen? Avkläden eder nu egenrättfärdighetens trasor, alla tiggare, och ikläden eder Kristi rättfärdighet genom tron! Skåden den nakne Guds Son som är upphängd på korset. För eder skull är Guds Son avklädd för att ni måtte få hans kjortel till skydd. Kasten nu lott om den, ni krigsmän, då ni har korsfäst honom! Ni Sions döttrar som alltid vill vara så fina, tagen Kristi kjortel på eder så blir ni riktigt fina. När ni kommer till bröllopshuset, så se alla himmelens änglar på eder och förundra sig över hur sköna kläder Frälsarens fattiga brud har. De undra varifrån hon har fått en sådan prydnad. Men hon svarar dem: "Jag har inte gjort dem själv, utan Konungen har givit åt sin fattiga brud denna kjortel, som inte är sydd utan vävd från ovan och ned." Sådant tyg har inte mången i dessa tider. Men Jesu fattiga brud får bära Kristi rättfärdighets dräkt, som är skön och glänsande och duger för bruden att bära på hennes äras dag vid himmelens bröllop. Det duger för henne att sitta bredvid brudgummen nu och evinnerligen. Amen.

Ps. 161: 2, 3 eller 168: 4—7.

TJUGOFÖRSTA SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Ps. 33: 5—9 eller 380: 9—11.

DEN SVAGA TRON KAN OCH VILL GUD STÄRKA

Jesus sade till en man, som ej kunde tro att Jesus kunde hota hans son: "Om jag förmår, säger du. Allt förmår den som tror!" (Mark. 9: 23.)

Av dessa Frälsarens ord höra vi, att han fordrar tro av dem som vill bli saliga. Men mången förmår ej tro, när nöden pressar. Nog kunna alla tro när ingen nöd är varken till kropp eller själ. Men när det är nöd, och förståndet ej längre fattar varifrån hjälp kunde komma, då är det ej lätt att tro. Den man till vilken Jesus sade: "Om du förmår" o. s. v. kunde ej heller tro, att hans son skulle bli fri från den ondes klor, och han kände själv att tron höll på att taga slut: "Herre jag tror, hjälp min otro!" Ofta få de sorgsna och botfärdiga erfara att dem fattas tro, då de se endast döden och helvetet framför sig och icke se någon möjlighet till räddning därifrån. I denna nöd har mången ångrande och sorgsen fallit i tvivel liksom Jesu lärjungar, som gräto och jämrade sig och ej förmådde längre tro, att Jesus mer kunde bli levande.

Nog är nådetjuvarnas tro fast som klippan, då de ej ha någon nöd. Men Jesu lärjungar ha intet hopp varken till himmelen eller jorden, då de känna att Jesus dör i deras hjärtan. Då egenrättfärdig-

hetens tjänare säga att de ej ha tro, så är det blott en aning, att de ej bli saliga i detta tillstånd, men de ha ingen nöd i sin otro såsom Jesu lärjungar, utan de är nöjda i sin otro. Och det finns många otrons fångar i denna tid, vilka ej ha någon sorg över Jesu död, och somliga känna ej ens att Jesus för länge sen dött i deras hjärtan.¹ Somliga förmoda, att Jesus inte längre lever, men äro dock nöjda att förbliva i detta döda tillstånd. Detta dödstillstånd vari Jesus ligger i den döda trons grav, är ej verklig otro, utan det är en andlig död, som snart blir en evig död. Om lärjungarna ej få sorg över Jesu död, så uppstår Jesus icke (i deras hjärtan).

Nu är Jesus död i mången kristens hjärta; nu borde alla Jesu lärjungar få sorg. I borden gråta och jämra eder, då I känna och sen att Jesus dör i edra hjärtan. I ha ingen tillflykt i världen då Jesus dör och intet hopp till himlen då Jesus dör. Utan I måste gråta och jämra eder så att det hörs till himlen, varav den himmelske Förälderns hjärta röres till förbarmande, så att han uppväcker sin

¹D. v. s. den levande känslan av Jesu närvaro och gemenskap med honom har tynat bort.

ende Son från de döda och för honom åter levande till eder.

Det är vårt hopp, att den käre Föräldern ännu i graven hör de faderlösa barnens klagoljud, då de ropa med sorgsna hjärtan: Fader vår som är i himmelen.

Evangelium: Joh. 4: 46—53.

I Kapernaum fanns då en man i konungens tjänst vilkens son låg sjuk. När han nu hörde att Jesus hade kommit från Judeen till Galileen, begav han sig ästad till honom och bad att han skulle komma ned och bota hans son; ty denne låg för döden. Då sade Jesus till honom: "Om I icke sen tecken och under, så tron I icke." Mannen sade till honom: "Herre, kom ned, förrän mitt barn dör." Jesus svarade honom: "Gå; din son får leva." Då trodde mannen det ord som Jesus sade till honom, och gick. Och medan han ännu var på vägen hem, mötte honom hans tjänare och sade: "Din son kommer att leva." Då frågade han dem vid vilken timme det hade blivit bättre med honom. De svarade honom: "I går vid sjunde timmen lämnade febern honom." Då märkte fadern att det hade skett just den timme då Jesus sade till honom: "Din son får leva." Och han kom till tro, så ock hela hans hus.

Vi hörde att konungens tjänare kom till tro, då han såg att hans son befriades från döden genom Jesu ord. Men av Jesu ord: "Om I icke sen tecken och under så tron I icke", höra vi även att mannen inte skulle ha trott på Guds Son, om ej detta under hade skett. *Av denne hovman kan nu otrons fångar taga ett uppbyggligt exempel och*

pröva sig själva först i hans otro och för det andra i hans tro.

För det första: Det är i sanning anledning att bestraffa föräldrar för att de icke tro på Guds Son, förr än de se något under ske, då komma de och bedja Jesus att han måtte komma och hjälpa deras barn från den andliga och eviga döden. De förmå ej tro att deras son tillfrisknar i denna världen, förr än de se att deras son ryckes som en brand ur den andliga dödens bojar. Då de bära sina sorglösa barn till Jesus med sina böner, förmå de inte tro att den store livets och dödens Herre ännu förmår med sitt ord väcka de sorglösa barnen från den andliga dödens grav, innan de se det stora undret ske.

Jag vet, att kristna föräldrar som ha det saliga hoppet, att de snart få skåda den store Korsbäranden och törnekrönte Konungen ansikte mot ansikte, önska av hjärtat att även deras barn måtte gå från död till liv, att även de måtte bevaras från den eviga döden, så att föräldrarna skulle få se sina barn sitta i Jesu famn och luta sina huvuden mot hans bröst. Därför bära föräldrarna sina barn till Jesus med sina böner i den tanken att han måtte lägga sina händer på dem och välsigna dem. Men knappast förmå föräldrarna i denna tid tro, att Jesus kan med sitt ord ännu

wäcka deras barn från den andliga döden.

För denna otro förebrår Jesus eder, I föräldrar, och säger: "Om I icke sen tecken och under så tron I icke!"

För det andra: Och då I liknen den kungliga tjänaren i hans otro, så varen lika honom även i hans tro, då I sen edra barn bli frälsta från den eviga döden. Då I sen att den andliga frossan har lämnat edra barn, så tron då att Guds Son har makt att med sitt ord frälsa edra barn från den andliga döden. Om I trodden detta, så skullen I ha mera kraft att tala, råda och förmana edra barn till kristendomen. Hur roligt vore det icke för eder, kära föräldrar, om I kunden samla alla edra barn i famnen och bära dem fram inför Gud och säga: "Här är jag och barnen som Du har givit mig!" Hur roligt var det inte för föräldrarna, när Jesus tog deras barn i famnen och välsignade dem! Ty det gläder

föräldrarna att få se sina barn i den himmelske Förälderns famn.

Det är nästan omöjligt tro, att Guds Son kan bota sådana barn som äro helt döda i synden eller äro så förhärdade att de ej mera alls lyssna till sina jordiska föräldrar utan fara huvudstupa till helvetet. Men konungens tjänare fattades också tro; och brist på tro torde finnas även hos andra föräldrar, så att de vill se under ske med deras barn, innan de förmå tro, att Guds Son förmår bota dem. Bedjen nu, alla föräldrar, att Herren måtte föröka eder tron, då I kommen till Jesus för att bedja, att han måtte hela edra barn, innan de dö för evigt, så att I måtten få se edra barn sitta i Skaparens famn och lutande sina huvuden mot Jesu bröst mottaga välsignelsen av honom. Då kunnen I med glädje och fröjd träda fram vid domen och säga: "Här är jag och barnen, som Du har givit mig. Amen!"

Ps. 168: 2—4 eller 395: 2—4.

TJUGOANDRA SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET
Ps. 343: 3—5 eller 407: 2—5.

TRONS BEVARANDE UNDER KAMP MOT SYNDEN

Om en rättfärdig man vänder om från sin rättfärdighet och gör vad orätt är, skall jag lägga en stötesten i hans väg, och han skall dö.

(Hes. 3: 20 a.)

Här uttalas en hård dom över dem som avfalla från rättfärdigheten. Herren skall lägga en stötesten i deras väg, och de skola dö.

I denna tid behöva de kristna höra denna varning, då så många rättfärdiga avfalla från rättfärdigheten och göra vad orätt är, så att vi måste klaga med David, att de heliga bli allt färre. För de få rättfärdiga, som ännu ej övergivit rättfärdigheten, måste vi predika över dessa Herrens ord till varning, att de alltid måtte hålla dessa Herrens ord i minnet, när svåra frestelser komma och djävulen gör en och annan synd lovlig, så att om möjligt även de utvalda bli utvalda i den stora striden och kampen mot världen, synden och djävulen. Den rättfärdige borde minnas dessa Herrens ord genom profeten Hesekiel. — Det är ej roligt för de kristna att se, att så många gå förlorade av de själar, för vilka Guds Son har svettats blod. Men ännu större sorg få de kristna, när de se huru även de få själar som, återlösta med Jesu dyra blod, (blivit omvända) men återvända till världen, genom vilka Kristi namn blir smädat bland hedningar. De kristna få för deras skull lida smälek av världen. Men kristendomen är icke orätt därför att många kristna avfalla, och världsträlarna få ej lindrigare kval i helvetet därför att djävulens änglar glädjas över de kristnas fall.

Men de kristna själva borde sörja och bli mer ivriga och vaksamma, när de se hur farlig denna världen är, och hur listig djävulen är

att bedraga även dem som ha blivit kristna. Därför skriver Petrus till de kristna: "Om den rättfärdige med knapp nöd bliver frälst, huru skall det då gå för den ogudaktige och syndaren?" (I Petr. 4: 18.) Inte är det så okänt att någon kristen faller. Det har även på apostlarnas tid, då kristendomen stod högst, funnits några som fallit. — Men om det på apostlarnas tid funnits sådana som fallit kanske i skörleknad och tjuvnad, så har kristendomen fördenskull icke varit falsk, såsom hedningarna tro. Men så mycket större sorg borde de få själar känna som ännu äro vakande och kämpa i sin allra heligaste tro.

Vi höra i dagens evangelium, att den tjänaren vars skuld var borttagen fick lida ett större straff, enär han avföll ur nådeståndet och grep sin broder om strupen. Därav få vi lämplig anledning betänka, varför somliga kristna så fort falla ur nåden. Dock böra vi först bedja den store Konungen som efterskänkte sin tjänare en så stor skuld, att han måtte bevara oss från fall, och att ingen av de själar som äro återlösta med Jesu dyra blod måtte bli så olycklig att han råkar i fångvaktarens våld som sätter Jesu återlösta själar i mörker och fordrar att de skola betala de tiotusen punden till sista skärven. Hör, himmelske Konung, alla fattiga tjänares suckar, när de falla ned vid Dina fötter och bedja: Fader vår . . .

Evangelium: Matt. 18: 23—35.

Alltså är det med himmelriket, såsom när en konung ville hålla räkenskap med sina tjänare. Och när han begynte hålla räkenskap, förde man fram till honom en som var skyldig honom tio tusen pund. Men då denne icke kunde betala bjöd hans herre att han skulle säljas, så ock hans hustru och barn och allt vad han ägde, för att skulden måtte bli betalad. Då föll tjänaren ned för hans fötter och sade: 'Hav tålmod med mig, så skall jag betala dig alltsammans.' Och tjänarens herre ömkade sig över honom och gav honom fri och efterskänkte honom hans skuld. Men när samme tjänare kom ut, träffade han på en av sina medtjänare, som var skyldig honom hundra silverpenningar, och han tog fast denne och grep honom vid strupen och sade: 'Betal vad du är skyldig.' Då föll hans medtjänare ned och bad honom och sade: 'Hav tålmod med mig, så skall jag betala dig.' Men han ville icke, utan gick ästad och lät sätta honom i fängelse, till dess han hade betalt vad han var skyldig. Då nu hans medtjänare sågo det som skedde, togo de mycket illa vid sig och gingo och berättade för sin herre allt som hade skett. Då kallade hans herre honom till sig och sade till honom: 'Du onde tjänare, allt vad du var skyldig efterskänkte jag dig, eftersom du bad mig därom. Borde då icke också du hava förbarmat dig över din medtjänare, såsom jag förbarmade mig över dig?' Och i sin vrede överlämnade hans herre honom i fångnektarnas våld, intill dess han hade betalt allt vad han var skyldig. Så skall ock min himmelske Fader göra med eder, om I icke av hjärtat förlåten var och en sin broder."

I dagens evangelium har Frälsaren visat, huru en tjänare som var skyldig tiotusen pund fick skulden

efterskänkt, därför att han bad, men måste slutligen betala hela skulden enär han grep sin medtjänare vid strupen. I anledning därav skola vi denna nådens stund betänka och undersöka, varför somliga kristna så fort falla ur nådeståndet genom uppsåtliga synder. Somliga kristna fråga "hade den tjänaren alls blivit kristen, som kunde avfalla så fort?" Detta tvivel om hans kristendom kommer därav att han bad orätt, när den stora syndaskulden började plåga hans samvete. Han borde genast ha insett, att en sådan skuld kunde han aldrig betala. Men om de kristna skulle minnas vilka tankar de hade, när syndaskulden föll tung på deras samvete, så skulle de inse att egenrättfärdigheten har ingivit dem nära nog likadana böner: "Herre, hav tålmod med mig, så vill jag betala allt!" Det finns knappt någon kristen som vid det första uppvaknandet icke skulle försökt att genom egen bättring betala syndaskulden. Alla ha vandrat i den förlorade sonens spår. Den förlorade sonen for att förtjäna pengar hos egenrättfärdighetens handelsman. Denna egenrättfärdighetens falska bön har nog varit i alla kristnas sinne i den första väckelsen. Men den store Konungen har ändå av idel nåd borttagit den stora skulden, ehuru tjänaren ärnat själv betala den.

Vi kunna sålunda ej vara i tvi-

velsmål om att denne tjänares skuld var borttagen; ty Gud kan ej utplåna skulden innan syndaren med levande tro mottager den stora nåden. Denne tjänare hade sålunda haft en levande tro, ty icke förlåter Gud synder åt nådetjuvar och den döda trons bekännare, ty de ha icke rätt syndakänedom. De tiotusen punden ha icke tyngt deras samveten. De ha lätt att tro, då samvetet ej har rätt vaknat. Nog förmå sådana stjäla nåd. Men nu blir det fråga om hur denne tjänare kunde så snart falla. Somliga säga: han föll emedan han hade för lite tro. Han borde ha trott så mycket, att han hade övervunnit världen, ty Johannes säger: "Detta är den seger som har övervunnit världen, vår tro." Somliga säga: han hade inte samvetssår, därför föll han." Jag tänker, att han hade fel både i tron och i samvetet, ehuru han själv ej klagade över någotdera. David kunde även ha fridfullt samvete, ehuru han hade begått äktenskapsbrott och mordat. Han beklagade intetdera innan profeten Nathan kom för att bestraffa honom.

Av allt att döma synes det, att hos dem som falla genom otukt eller girighet har redan för länge sen ett inre avfall ägt rum ur nådaståndet, ehuru de ej veta när och hur detta inre fall har skett. När nämligen otuktens, girighetens, ärans, avundens eller vredens djävul fördärvar samvetet, blir detta

fördunklat så att samvetet ej har kraft att genast varna för synden, när de första frestelserna kännas. Och även om samvetet skulle förebrå, så gör den onde synden lovlig, då den syndige icke har rätt kamp och fasa för synden. Och när synden blir lovlig, så har man ej längre fruktan för Guds stränga rättfärdighet, och man har ej längre någon känsla av att man fallit ur nåden. Därav förstår man hur David kunde ha lugnt samvete, så länge synden var dold för världen. Han litade på den förra nåden. Så hade även denne tjänare redan fallit ur nådeförbundet, innan han av girighet eller hämndlystnad grep sin medtjänare vid strupen. Han behöll tron, litande på den nåd han tidigare hade känt, ehuru den levande tron hade honom ovetande förvandlats till en död tro, så snart den onde hade fördärvat hans samvete. Och denna den levande trons förvandling till död tro kan ske obemärkt i ett ögonblick. På detta sätt falla de kristna ur nådeförbundet.

Nu borde de få själar som ännu vaka bli visa av andras fall, då de se hur olyckligt det gick för denne tjänare och för andra fallna som överlämnas åt fångvaktare och själva få till sist betala sin skuld så som de först ämnat, då de vid uppvaknandet ha bedit: "Herre, hav tålmod med mig, så vill jag betala allt!" Eburu de kristna nu har insett att tiotusen pund ej kan betalas,

varför de ha måst bedja med David: "Herre, utplåna min syndaskuld", ha de likväl skäl att vaka och se till att de icke en gång till samla så stor skuld, så att de måste betala både den första och den senare skulden till sista skärven. Om de kristna skulle se på Guds Son, vad Han har fått lida innan Han fick ihop så mycket att Han kunde betala deras skuld, om, säger jag, de kristna skulle se på den store Korsbäraren, huru många tunga och mödosamma steg Han måste taga innan Han nådde huvudskalleplatsen, varest skuldens huvudsumma måste betalas, huru många blodsdroppar som runnit från Hans anlete, innan Han fick räntan betald, huru han måste arbeta dag och natt och sucka under djävulens piska och klagat: "Min Gud, varför har Du övergivit mig?"; huru blodsvetten rann som en ström ned från Hans heliga kropp, när Han grävde dike i vingården, innan Han kunde lösa deras skuldebrev, som Fadern

spikade på korsets trä, sedan Han hade dragit ett blodigt kors över skuldebrevet och skrivit därunder med stora bokstäver: "Syndares skuldebrev är betald med Guds Sons blod svett och vedermöda, vilket härmed kvitteras Golgata Långfredagen."* Om, säger jag, de kristna skulle betrakta Guds Sons vedermödor, vad Han fick lida innan Han mäktade lösa deras skuldebrev, så skulle de få mindre lust att samla skuld på ny räkning. De skulle söka äta nödbröd och leva sparsamt, så att ingen skuld åter skulle samlas.

Läsen nu, alla ångrande och troende, kvittot skrivet med Guds Lamms blod å eder skuld som är spikat på korsets trä, och tron att eder skuld är betald, och samlen icke mera skuld igen, ty då kanhända det blir pantsättning och ni måste själva betala både ny och gammal skuld till sista skärven. Amen.

Ps. 269: 1—3 eller 285: 1—3.

TJUGOTREDJE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Ps. 492: 5—9 eller 500: 1—5.

DET JORDISKA OCH DET HIMMELSKA MEDBORGARSKAPET

Så given åt alla, vad I ären dem skyldiga; skatt åt den som skatt tillkommer, tull åt den som tull tillkommer, fruktan åt den som fruktan tillkommer, heder åt den som heder tillkommer! (Rom. 13: 7.)

Den helige Paulus förmanar de kristna, att de skola vara överheten underdåniga och betala skatt och tull till dem det tillkommer. Lika-

*Se Ordförklaringar: försoningen!

så förmanar Petrus de kristna, att de skola vara underdåniga all mänsklig ordning för Herrens skull. Men samme Petrus säger även, att man måste lyda Gud mer än människor, nämligen i andliga ting. Om överheten fordrar sådant som strider mot Guds lag, då måste en kristen lyda Gud mer än människor. Men i allt annat är en kristen pliktig att lyda överheten. Därför säger Paulus, att överheten är förordnad av Gud till människors hjälp. Och han säger, att de skola vara underdåniga ej blott av fruktan utan även för samvetets skull. Ty samvetet fordrar, att vi skola lyda överheten som vakar över vårt timliga väl och hindrar onda människor att öva våld. Om fruktan för överheten ej finnes, skulle fiendens trålar först dräpa de kristna. Därför få de kristna mycket skydd genom överheten. Icke bjuder överheten människor att göra det onda utan har satt böter för fylleri, svordom, slagsmål, stöld, hor och allehanda synder som bruka övas i världen.

Sådana undersåtar äro syndens trålar. Så lydiga äro de mot överheten att de trampa konungens lag och bud under sina fötter. Därför ha alla apostlarna förmanat de kristna att leva enligt konungens lag och vara överheten underdåniga för Herrens skull, som förordnat överheten till människors inbördes välgång. Alla goda kristna borde

bedja Gud, att han må giva överheten rätt upplysning, att den levande kristendomen icke är skadlig för staten såsom hedningarna tro, utan att rätta kristna även äro trogna undersåtar, samt att ingen är så snar att göra uppror som ett hedniskt folk som ej känner den sanna kristendomen. Alla rätta kristna ha enligt aposteln förmaning alltid bevisat lydnad mot överheten och gärna betalt skatt och tull; och vi hoppas att de även framdeles skola göra så. Alla konungars Konung giva överheten visdom, att alla trogna undersåtar må bli bevarade från onda människors övervåld och intriger och att kristendomen genom överheten må bli befrämjad. Vi hoppas ock att de kristnas Konung skall höra deras böner och bevara dem från det onda, han vår Fader som är i himmelen.

Evangelium: Matt. 22: 15—22.

Fariséerna ville snärja Jesus genom något hans ord. Och de sände till honom sina lärjungar, tillika med herodianerna, och läto dem säga: "Mästare, vi veta att du är sannfärdig och lär om Guds väg vad sant är, utan att fråga efter någon: ty du ser icke till personen. Så säg oss då: Vad synes dig? Är det lovligt att giva kejsaren skatt, eller är det icke lovligt?" Men Jesus märkte deras ondska och sade: "Varför söken I att snärja mig, I skrymtare? Låten mig se skattepenningen." Då lämnade de fram till honom en penning. Därefter frågade han dem: "Vems bild och överskrift är detta?" De svarade: "Kejsarens." Då sade han till dem: "Så givna då kejsa-

ren vad kejsaren tillhör, och Gud vad Gud tillhör." När de hörde detta, förundrade de sig. Och de lämnade honom och gingo sin väg.

Med ledning av dessa ord skall vi med Guds nåd betrakta: Vad är en kristen skyldig överheten och Gud?

1. *Given kejsaren vad kejsaren tillhör.*

Ehuru judarna sade till Pilatus: "Vi ha ingen konung utan kejsaren", ville de likväl ej vara kejsarens undersåtar: de gjorde sedan uppror och ville slita sig lös från kejsarens välde. Och vi kan av allt sluta, att om judarna hade omvänt sig till kristendomen, hade de icke gjort uppror mot kejsaren. Men de ville vara självhärskare. Det var i deras tycke en stor skam, att de måste vara en hednisk överhet underdåniga och åt en hednisk överhet betala skatt. Judarna voro så heliga, att de ej gingo i den hedniska domarens hus. De fruktade att bli smittade av hedendomen om de ginge in i Pilatus' hus. Därför stodo de ute, då Pilatus rannsokade Jesus. Och de ville liksom självhärskare ej betala skatt åt en hednisk överhet. Därför ville de snärja Jesus, då de frågade: "Är det lovligt att giva kejsaren skatt eller är det icke lovligt?" Hade Frälsaren avrätt dem att betala kejsaren skatt, så hade översteprästerne anklagat honom inför landshövdingen, att han är emot överheten. Hade han

åter tillrätt dem att betala kejsaren skatt, så hade folket vredgats på honom. Med så stor list var denna fråga uttänkt, att de trodde sig få honom i snaran hur han än svarade.

Men vi veta väl att judarna voro motsträviga mot både Gud och kejsaren. Och denna judarnas gensträvighet har smittat från sig till alla världstrålar. Såsom judarna sade till Frälsaren: "Vi är födda fria och hava ej varit någons trålar", så tänka alla världstrålar, att de äro fria och vill leva fritt efter egen vilja. De vill ej tåla, att överheten genom lag hindrar deras självsvald. Alla klaga de att lagen är hård och skattebördan tung. Så t. ex. blir krögaren mycket förargad om han bötfälles för olaga spritförsäljning: han menar att det är en orätt lag som förbjuder honom att bruka sin egen vara hur han vill. Drinkaren upptar det illa, när han bötfälles för fylleri; han menar att det är en orätt lag som förbjuder honom att njuta av denna "Guds gåva". Och skökorna upptaga det illa, att de måste betala plikt till kyrkan "för kärlek" och därtill lida det skamliga kyrkostraffet. Även kronotjuvarna som stjåla tull anse inte alls detta som synd utan tänka, att det är en orätt lag och att "kronan är rik". Alla dessa vredgas i synnerhet på angivaren och åklagaren som "av avund skada sin nästa". "Är det ej en stor synd att åklagarna skada sin nästa?" säga lagöver-

trädarna. Så tänka särskilt krögarna som först av kärlek ge drinkaren en sup, och då hans brännvinsbegär blivit upptänt blir hjärtat så kärleksfullt att han ger krögaren den sista styvern för den andra och tredje supen. Är det ej en stor synd och orättvisa, att medlidsamma krögare även skall bli bötfällda för att de göra gott åt fyllhundarna som är i stor nöd för spritbegärens skull? Krögarna och kronotjuvarna* är övertygade om att åklagarna skada sin nästa och att fyllhundarna skall tacka dem i evigheten för att de upptänt deras spritbegär och så i förtid hjälpt dem till helvetet! För denna kärleksfulla gärning skall de tacka krögaren och säga: "Mycken tack, käre broder, för att du hjälpt mig till helvetet i förtid!" Även horkonorna skall tacka sina horkarlar och säga: "Mycken tack, käre broder, att du förlett mig till horeri och därigenom hjälpt mig till helvetet!" Och de lagens väktare som ej vållat lagöverträdarna skada skall få tacksägelse av alla fyllhundar, krögare och kronotjuvar: de säga: "Mycken tack, käre lagväktare, att du ej bringat skada över oss, icke med lagen hindrat oss att löpa till helvetet!" och sorglösa präster skall även få tack och pris. Dygdiga skökor, redliga tjuvar, nyktra fyllhundar och hederliga krögare skall tacka dem och säga: "Mycken tack, gode lärare,

*Se Ordförklaringar!

att du åt alla obotfärdiga lovat himmelriket; du har låtit oss i fred fara till helvetet!"

När nu alla leva så efter sin fria vilja, när krögarna avkläda fyllhundarna, horkonorna få oäkta barn och slutligen falla församlingen till last, och kronotjuvarna få bestjälja kronan så mycket de vill, då blir konungens lag uppfylld. Kungen vill ju intet annat av sina undersåtar än att de måtte suppa och slåss, bedriva hor och stjäla, koka och sälja brännvin; han vet väl, att skökor och fyllhundar är duktiga soldater, krögarna ge dem mod att strida, och kronotjuvarna bära skatt till kronan, varmed en sådan krigshär blir lejd. Given nu kejsaren vad kejsaren tillhör!

2. Given Gud vad Gud tillhör!

Judarna ville icke ge kejsaren skatt, utan de ville själva äta och dricka sin skattepenning. Men åt Gud ansågo de sig ge den tacksägelse och ära som tillkom honom, då de sade till Frälsaren: "Giv Gud äran och säg oss, om du är Guds Son!" Och enligt deras mening var det att häda Gud, då Jesus bekände, att han var Guds Son. Men judarna höllo sig för Guds barn, då de en gång sade: "Vi hava en Fader, nämligen Gud". Likväl hade fienden förväntat deras ögon, ty de ansågo Frälsaren som en falsk profet som stod i förbund med djävulen. Frälsaren var i deras tycke en folkuppviglare som förvillade folket ge-

nom falsk lära och ledde människorna på orätt väg. Den onde hade ingivit dem att Jesus av Nazaret var en farlig människa som borde förgöras. Och de mente sig bevisa Gud ära genom att anklaga honom hos landshövdingen Pontius Pilatus. Det andliga hatet blev för dem en samvetssak. Därför sade de till Pilatus: "Vi hava en lag och efter den lagen skall han dö, ty han har gjort sig till Guds Son." De ville ge Gud ära genom att hans Son blev smäddad, begabbad och föraktad, gisslad som en tjuv och korsfäst som en rövare.

Och det är ännu i dag den bästa ära judarna kan giva Gud, att de hata och förfölja de kristna. Frälsaren har själv sagt, att de tro sig göra Gud en tjänst, då de dräpa Jesu lärjungar. Men vilken gud är det som de göra denna tjänst? Aposteln Paulus vittnar, att denna världens gud har förblindat de otrognas sinnen, och på ett annat ställe säger han: "Därför sänder ock Gud över dem villfarelsens makt, så att de sätta tro till lögnen, för att de skola bli dömda, alla dessa som icke tro sanningen" (2 Tess. 2: 11, 12). Om denna världens gud ej hade förblindat de otrognas sinnen, skulle de ta vara på nådatiden. I denna villfarelse tro de lögnen, de tro hellre vad djävulen, världen och deras eget kött ingiver dem, än vad Guds ord säger. De tro lögnen och förneka san-

ningen. De tro, att deras förra leverne borde behaga Gud, ehuru Guds ord visar, att det förra, gamla livet icke behagar Gud. De tro ock att den förra döda tron borde göra dem saliga, men de förstå ej att tron utan gärningar är död. De tro liksom judarna, att Gud är deras Fader, enär de äro födda av kristna föräldrar och även rätt döpta, ha lärt sig att förstå kristendomens huvudstycken, kunna läsa, gå emellanåt i kyrkan och till nattvarden, hålla bönen på söndagarna och annat sådant. De tro att denna yttre gudstjänst behagar Gud, men de tro ej att den trycker dem ned i helvetet, då därav ej följt sann ånger och bättring, icke hjärtats och sinnets förvandling, ej sann omvändelse och nyfödelse. De ha sålunda givit Gud tack och ära med munnen, men med hjärtat och levernet eller med tankar, ord och gärningar ha de ärat världens gud som förblindat deras sinnen och vänt deras ögon aviga, så att de anse den rätta kristendomen för falsk lära, vidskeplighet och villosjuka, men sitt naturliga tillstånd betrakta de som rätt kristendom.

Då den onde givit dem den förvissningen att de kristna äro falska profeter och villolärare, så har han säkert även ingivit världens barn att de äro rätta kristna och Guds barn. Judarna kände ej heller att de voro djävulens barn utan trodde sig vara Guds barn. Men Frälsaren

sade till dem: "I ären av den fader djävulen; I gören vad I haven sett eder fader göra!" Och aposteln Johannes säger: "Därav är uppenbart, vilka som äro Guds barn och vilka som äro djävulens barn, därav att var och en som icke gör vad rättfärdigt är, han är icke av Gud" (Joh. I, 3: 10). Om vi enligt detta kännetecken vill skilja Guds barn från djävulens barn, så bli alla de djävulens barn som leva i uppsåtliga synder såsom: dryckenskap, otukt, avund, hat och svordomar. Ett sådant liv passar för dem som stå emot kristendomen, som hata de kristna och tro sig göra Gud en tjänst, då de dräpa Jesu lärjungar. Sådana "gamla kristna" äro väl gudfruktiga i kyrkan men ogudaktiga bakom kyrkan; de sjunga i kyrkan och tjuta (berusade) bakom kyrkan, välsigna i kyrkan och förbanna bakom kyrkan, äro nyktra i kyrkan och drinkare bakom kyrkan, äro redliga i kyrkan och stjäla bakom kyrkan, dricka av Herrens kalk i kyrkan och bakom kyrkan av djävulens kalk. Sådana äro de "gamla kristna"* som tjäna Gud med munnen men den onde med hjärtat.

Given sålunda Gud äran, I få själar som haven erfarit Guds kraft i edra hjärtan! Bekännen eder som Guds barn inför världen, liksom eder Frälsare bekände sig som Guds Son inför kyrkorådet. Given

ej den onde den äran, att I av fruktan förneken vår Herres Jesu Kristi stora kraft att hjälpa syndare från djävulens våld. Världens träl ar se det väl som hädelse och tecken till högfärd, att en (f. d.) sköka och tjuv bekänna sig som Guds barn. Men Frälsaren själv har sagt, att publikaner och skökor gå förr till himmelriket, men rikets barn skola kastas i det yttersta mörkret. Icke ha världsbarnen fått den förvisningen ovanifrån, att de äro Guds barn, men de inbilla sig att de bli saliga, när de dö. Och den tron har själve den onde givit dem, för att de må förbli i sin sorglöshet.

Given även I, väckta själar, Gud äran och bekännen utan fruktan för världen, vad Guds förekommande nåd verkar i edra hjärtan genom sann ånger och bättring. Och du botfärdige rövare, bestraffa den andra, ehuru du själv ännu ej fått löftet, förkunna för världens obotfärdiga rövare sanningen, och vänd dig sedan till den Korsfäste och Törnekrönte Konungen och säg: "Herre Jesus, tänk på mig, när Du kommer i ditt rike!" Kanhända han giver dig det stora, dyra och viktiga löftet: "Sannerligen säger jag dig; i dag skall du vara med mig i paradiset!" (Luk. 23: 43). På detta nådelöfte kan du saligen dö! Amen.

Ps. 421: 3—5 eller 292: 5, 6.

*Se d. o. i Ordförklaringar!

TJUGOFJÄRDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET¹

Ps. 138: 6—9 eller 298: 3—5.

EN CHRISTENS TILLVÄXT I NÅDEN

Växer i Nådene och vårs Herras och Frälsarens Jesu Christi kunskap!

(II Petr. 3.)

I anledning af vår upplästa Text skulle vi på denna stund betrakta: En Christens tillväxt i nåden.

Aposteln skrifer icke till oomvända hedningar, som kunna tillväxa i arghet och ondska, men icke i nåden. Han skrifer icke till nådatjuvar, som icke känna till en märkbar förändring innom sig, hvarken i visdom eller nåd: utan skrifer till omvända och pånyttfödda christna, som hafva erfarit Nådens verkningar på sitt hjerta, dessa böra tillväxa i nåden, emedan de kunna ganska lätt förlora alltsammans, om de icke tillväxa. Nådens dyrbara skatter kunna ganska lätt förloras, såsom man ser af den förlorade Sonens exempel. Han hade på ganska kort tid slösat bort sina nådeskatter, och måste slutligen blifva en svinaherde, men kunde ändå icke förtjäna sig födan. Alltså kan en christen genom ovaksamhet gå miste om den nåd som han en gång fått, om han icke tillväxer i nåden och vårs Herres och Frälsares Jesu Christi kunskap.

Men huru skall nu denna tillväxt i nåden gå till. Man vet att nåden

är någonting som angår hjertat allena, och då nåden är någonting kännbart och förnimbart såsom den var hos de första christna, så måste nåden eller nåda känslan, om den icke skall gå förlorad, bevaras och upplifvas genom ordet, som hos den benådade blir lefvande i hjertat. Om en förut benådad själ börjar blifva känslolös och kallsinnig; om Guds ord icke når hjertat, om han blir likgiltig och ljum i sin christendom, så är det ett tecken på att han håller på att förlora sina en gång förhverfvade nådes skatter. Han måste då besinna hvarifrån han är fallen och genom en ny ånger öfver sin likgiltighet, öfver sin sömnaaktighet, öfver sin ljumhet, öfver sin otacksamhet emot Gud, han måste säga jag genom sann ånger och bättring blifva en nåde tiggare; annars kan han snart blifva en nådatjuv, det vill säga en sådan nådatjuv, som länge sedan har fallit ur nåden, utan att veta det. En sådan nådatjuv vart den tjenare som var skyldig tio tusind pund. Han var ordentligen väckt ur synda dvalan, när han blef kallad till räkenskap af konungen: han kände sin stora syndaskuld. Han blef förskräckt när han hörde att han skulle säljas till Träl åt Satan med Hustru och Barn. Då föll han ned för sin

¹Svensk ottesängspredikan 3:e Bänd. 1859. Återges med vederb. tillstånd enl. originaltexten hos kyrkoh. S. Stenudd i Kiruna.

Herras fötter och bad: Herre haf tålmod med mig, jag vill allt betala dig! Det var egenrättfärdigheten som lärde honom bedja på det viset, ty hade han känt sin ställning till Frälsaren rätt, så hade han bort inse, att en syndare aldrig kan betala sin syndaskuld, hvarken i denna eller den tillkommande världen. Men han kände icke huru omöjligt det var för honom att betala sin syndaskuld, derföre bad han alldeles orätt: Herre haf tålmod med mig, jag vill allt betala dig. Hade han känt sin ställning rätt och sin egen svaghet, skulle (han?) hafva bedit ungefärligen sålunda: Herre: Jag kan alldrig betala min syndaskuld; men förbarma dig öfver mig och gör misskund.

Emellertid fick han nåd, ehuru han bad orätt, emedan han bad af hjertat. Och emedan hans syndaskuld blef utstryken, så blef han vist delaktig af nåden. Men hur länge var han i nådaståndet? När han kom ut och började vara obarmhertig med sina medtjenare, så hade han länge sedan fallit ur nådaståndet. Likaså hade David fallit ur nådaståndet, när han såg på den nakna quinnan Batseba. Man viste alldrig huru och när han hade fallit ur nåden. När en människa, genom ovaksamhet faller ur nådaståndet, så inbillar henne djefvulen, att hon är alltjemt i nådaståndet; hon förlitar sig på sina förra nådemärken och tänker vid sig sjelf: jag

är ju omvänd och på nyttfödd; jag minns stunden då jag blef ett Guds Barn; jag kan omöjligen gifva bort den tron att jag är ett Guds Barn. Käre, min värde vän, huru länge tror du dig kunna lefva på den nåd, som du första gången fick erfara när Du blef ett Guds Barn. Du kan ju redan länge sedan hafva förlorat denna nåd, om du icke har tillväxt i nåden. Du ser ju huru det gick med David, som föll i hordoms synd, när samvetet var sofvande. Du ser huru det gick med tjenaren, som var skyldig tio tusend pund. Du ser huru det gick med den förlorade Sonen som slösat bort sina dyrbara nådeskatte i främmande land. Verldskärleken hade insmugit i hans hjerta, dernäst hordoms lustan, ty hans äldre broder förebrådde Fadern, att den förlorade Sonen hade slösat bort sina Egodelar med skökor.

Alltså är det alldrig värdt, att du litar på den nåd som du har erfarit förut, om du icke tillväxer i nåden, så är du förlorad. När en christen förlitar på den nåd som han förut har erfarit, så blir han nådatjuf och får snart en död Tro. Hvad det betyder att tillväxa i vårs Herres och Frälsares Jesu Christi kunskap? Kunskapen om nåden i Christo är någonting helt annat än nåden sjelf. Nåden kallas också nåda känsla; den består uti lefvande känslor.¹ Men kunskapen om dessa saliga känslor sitter i förståndet och kal-

¹Se Ordförklaringar!

las vanligen för christendoms kunskap, eller en klar insigt i nådens ordning. En christen bör tillväxa i vårs Herres och Frälsares Jesu Christi kunskap, emedan Frälsaren säger: Detta är evinnerligt lif, att de känna dig allena sannan Gud, och den du sändt hafver Jesum Christum. Men denna kunskap om Gud består icke blott uti en utvärtes kunskap om Gud och andeliga ting, utan den består fastmer uti hjertats känslor. Att känna Gud i hjertat är någonting helt annat än en utvärtes kunskap i Förståndet; dock måste kunskapen i Förståndet tillväxa i samma mon som den Hel. ande meddelar upplysning från hjertat. Och denna kunskap kallas lefvande christendoms kunskap.

Men icke blir människan salig genom blotta kunskapen i förståndet, utan genom hjertats känslor blir man salig. Alltså måste den lefvande känslan i hjertat åtföljas af en klar kunskap i Förståndet. I synnerhet är det nödvändigt för en christen att känna sig sjelf och sina onda böjelser; alla djeflar* som bo och grassera i köttet bör en christen kunna känna och urskilja; annars kan han lätt blifva bedragen af djefvulen. Egenrättfärdighets djefvulen kan omskapa sig till en ljusens Engel; den kan förleda äfven en benådad christen till otro, förtviflan, och andra svåra synder och laster; äfven Heders djefvulen kan

*Se Ordförklaringar: dödssynder.

förleda en christen att förneka sin Tro, och icke tala ett ord till någon. Gerighets djefvulen har också sina snaror och nät, som han utlägger för de christna. Att känna dessa djeflar är alldeles nödvändigt, det kallas en rätt syndakänedom, om människan känner alla sina djeflar, eller alla sina hemsynder, alla sina böjelser. En christen kan annars icke rätt skilja mellan godt och ondt om hon icke känner sina hemsynder. Och då kan en christen lättligen blifva förledd af djefvulen att göra synd utan att veta det.

Här är nu ingenting taladt om den stora verlds hopen, som merendels söker att tillfridsställa sina begärelser så snart det kan ske utan ansvar för världen. Huru kan en krögare tillväxa i nåden som slösar bort den dyrbara nådatiden och för en lumpen supstyfver förderfvar många människor både till kropp och själ. Om det finns någon nåd hos afgrunds fursten, så måste han framför allt förbarma sig öfver krögarens själ, som bevisat djefvulen så mycket godt, åt denna verdens förste. Ty krögaren har skaffat så många tusen själar till afgrunden, att denna världenes förste icke kan klaga öfver någon försumlighet i tjensten. Och om någons själ är renad i det svarta drakblodet (brännvinet), så måste det framför allt vara krögarens själ. Därmäst kommer fyllhunden i nådig åtanka hos afgrundsforsten så

vida han har supit upp brödbitarne för hustru och sina barn: dessa varelser skola tacka honom på denna dag. Horan och horbocken skola äfven komma i nådig åtanka hos afgrundsfursten, han skall vist icke skylta deras skam för hela världen, och de nakna horungarna skola ropa ack och ve öfver sina föräldrar. Alla dessa barn af den onde, nemligen krögaren, fyllhundar, horor och horbockar, svärjare och slagskämpar, ska vist komma i nådig åtanka hos afgrundsfursten, sedan de tjent ut sin tid, ty deras själar äro renade i det svarta drakeblodet, och de tillväxa dageligen i afgrundsfurstens nåd, om de icke omvända sig till den levande Guden.

Men börja de gråta och jämra sig här i nådatiden då blir denna världenes Förste ond; då kör han ut dem ifrån helvetet och säger: Faren till himmelriket och yla der; jag tål icke se några skrymtare i Helvetet, som göra sig till och låssa vara Gunådeliga, och kattmusik vill jag icke höra. Hvert vilja nu de arma själarne taga vägen! när de blifva utkörda ifrån Helvetet; de måste taga sin tillflykt till Jesum av Nazaret. Petrus går ut i förstugan och gråter där, ty han skäms att visa sina tårar för världen: men den botfärdiga quinnan i Simons hus, hon har intet hof att skämmas; hon kan icke dölja sina tårar för världen. Kanske var det du Maria Mag-

dalena, som samvetet slog, när du kom ihåg hur djupt du sårat det himmelska Gudahjertat med ditt ogudaktiga och otuktiga leverne. Kanske var det du som sedan göt den dyrabara nardusoljan på Frälsarens hufvud. Om de dygdiga fariseerna se dig hälla ångerns bittra tårar på Frälsarens fötter så undra de, att en sådan man som Jesus Nazarenus, som ger sig ut för en Profet och en Lärare sänd af Gud, de dygdiga fariseerna undra att Han (kan?) tåla, att en så otäck quinna får handtera honom på det viset, ty de dygdiga Fariseerna tycka, att hon borde packa sig ut och icke stå där och lipa. Marias tårar förefalla dem som oanständiga: hennes gråt låter som kattmusik i deras öron. Men gråt Maria, och om du tycker, att dina tårar äro syndasmittade, så torka bort dem med dit hufvudhår. Frälsaren ser nog ändå din kärlek och din välmening. Och emedan du älskade mycket, har du fått mycket förlåtet. Nu måste du tillväxa i nåden och vårs Herras Jesu Christi kunskap; om din Tro skall bibehållas lefvande så måste du tillväxa i nåden, du måste skaffa olja i lampan, medan denna korta och oskatthbara nådens tid varar — att din lampa icke slocknar, när Brudgummen kommer. Kanske snart skallas ropet: Si, Brudgummen kommer gån ut emot honom. (Amen).

Ps. 357 eller 429: 8—10.

TJUGOFEMTE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Ps. 573: 3, 4 eller 590: 2—5.

DE YTTERSTA TINGEN

”Där åteln är, dit skola rovfåglaorna församla sig.”

Dessa Frälsarens ord i dagens text beteckna i andlig mening, att judafolket var en åtel, de hade intet (andligt) liv utan endast det naturliga livet, som alla hedningar ha, skrymtarna och djuren. Djuren motsvara nog sin bestämmelse, men en naturlig människa som icke har sann och levande tro lever sämre än ett djur. — Rovfåglaorna (örnarna) voro de hedningar som förstörde Jerusalem, det var romarna som ock kallas örnar. De hade örnens bild på sitt vapen, för det andra hade de rovgirigt sinne: de förstörde alla städer och mördade alla människor som ej gävo sig under dem. Men judarna voro så stolta att de ej ville lyda under hedningar. — Men samma romerska rike som då var det största och mäktigaste på jorden, tillintetgjordes av andra hedningar femhundra år efter Jesu död. Romerska kejsardömet mottog kristendomen trehundra år efter Jesu födelse. Men deras kristendom förvandlades snart till en död kristendom, då samlades örnarna till att äta denna åtel. Hedningarna samlades från alla jordens hörn och förstörde hela det stora riket.

Men vi kunna se även i en liten

församling, att varest åteln är, dit samlas örnarna. Då någon församling ligger i den döda tron och rutten i hordom, dryckenskap, tjuvnad, girighet, grannlåt, högfärd eller i andra synder, då komma förförare och brännvinskrögare som örnar från alla håll och bortföra även sista öret från församlingen. Och en sådan död åtel hatar ej dem som äta dess kött och dricka dess blod. — Liksom profeten Hesekiel såg de dödas ben på marken, men icke kunde blåsa nytt liv i dem, så ser jag också de dödas ben på flera ställen, men jag arme kan ej blåsa nytt liv i dem; men Herren allena kan giva dem liv och kraft, så att de bli levande.

Stån upp, I dödas ben! Och du döda lik som är stadd i förruttnelse, stå upp, då ännu Herrens Ande blåser på dig! Börja vandra med dem som redan äro på väg till evigheten, innan örnarna komma att riva edert kött! Och du höga Ande som hittills har uppväckt döda och lärt dem att vandra evighetens väg, lär ännu de dödliga att bedja i ande och sanning, att de må kunna ropa så högt, att hela världen och helvetet måtte höra, att de befriats från rovdjurets klor genom den stora kraft som har uppväckt dem från

den andliga döden. Hör Du högtlovade himmelske Konung de botfärdigas suckar, Du vår Fader i himmelen.

Evangelium: Matt. 24: 20—28.

Men bedjen att eder flykt icke må ske om vintern eller på sabbaten. Ty då skall det bliva 'en stor vedermöda, vars like icke har förekommit allt ifrån världens begynnelse intill nu', ej heller någonsin skall förekomma. Och om den tiden icke bleve förkortad, så skulle intet kött bliva frälst; men för de utvaldas skull skall den tiden bliva förkortad.

Om någon då säger till eder: 'Se här är Messias', eller: 'Där är han', så tron det icke. Ty människor som falskeligen säga sig vara Messias skola uppstå, så ock falska profeter, och de skola göra stora tecken och under, för att, om möjligt, förvilla jämväl de utvalda. Jag har nu sagt eder det förut. Därför, om man säger till eder: 'Se, han är i öknen', så gå icke ditut, eller: 'Se, han är inne i huset', så tron det icke. Ty såsom ljungelden, när den går ut från öster, synes ända till väster, så skall Människosonens tillkommelse vara. — Där åteln är, dit skola rovfågarna församla sig.

Vår Frälsare talar i dagens heliga evangelium om den stora plåga som skall komma på den yttersta tiden då förödelsens styggelse börjar, och han talar även om de falska profeter som då stå upp att förvilla de enfaldiga. Detta har visserligen redan timat när Jerusalems stad förstördes. Men vi se av Uppenbarelseboken och andra Bibelställen, att sådana fruktansvärda plågor skola ännu komma innan världens förgås. Låt oss därför genom

Guds nåd betrakta: *Förödelsens styggelse och vad den är, och vilka de falska profeterna äro som då framträda.*

Herre Jesus, bevara de troendes själar från förödelsens styggelse och för de falska profeter som vill förvilla enfaldiga själar. De första kristna flydde och undgingo förödelsens styggelse. Men från de falska profeterna blevo de första kristna ej helt fria. Dock kunde ingen förvilla dem så länge apostlarna levde. Men efter deras död blevo även många utvalda förvillade genom falska profeter. Men Frälsaren ger på annat ställe ett säkert kännetecken på dem som komma i fårakläder men invärtes äro ulvar. Han säger: "I skolen känna dem av deras frukter!" Vi vet att världens trälarna hålla de kristna för falska profeter, och falska profeter är enligt deras mening rätta kristna. Denna deras falska uppfattning kommer därav, att djävulen har vänt deras ögon aviga och givit dem den upplysningen, att de kristna är falska profeter och villoandar som icke ge hederliga människor samvetsro. Hedningarna sade att de kristna äro besatta av djävulen och att kristendomen blott är en besynnerlig vidskepelse. När hedningar se andens verkningar hos de kristna, så inger djävulen hedningarna att det är djävulens verkningar. Och judarna vredgades förfärligt, när Frälsaren bekände sig vara

Guds Son. Översteprästen rev sönder sina kläder av vrede och häpenhet, och alla sade: Han hädar Gud! Och när Stefanus sade sig se Guds Son på Guds högra hand, då först började ormayngeln riktigt vrida sig i hjärteroten. Judarna gnisslade med tänderna och tillstoppade sina öron för att slippa höra sådana smådeord. Och samma tro ha ännu världens barn, att de kristna är falska profeter och villoandar som icke ge hederliga människor samvetsro. Världens trälarna vredgas förfärligt då de kristna hanna och döma hederliga människor till helvetet. Världsträlarna vredgas rysligt, då de kristna bekänna sig som Guds barn, de säga: "Du berömmar dig själv och andra fördömer du. Du håller dig själv för god och föraktar andra!" Men de stackars blinda förstå ej, varför de kristna förmana de sorglösa. De sorglösa tåla ingen förmaning, så länge egenrättfärdigheten råder. Varför dömer Gud en så hederlig och from människa till helvetet? Däri gjorde Gud orätt att han dömdo en sådan from och hederlig människa utan orsak. Så tänker djävulen, överängeln. Och samma egenrättfärdighetens sinne har kommit till alla människor, så att de i sorglösheten se mycket fel hos de kristna.

Och den största synd, de kristna göra är bannandet, förebräendet och dömandet. För detta bannande ha alla världens barn vredgats på

profeterna, för samma förebräende förlorade Johannes Döparen huvudet, för samma sak vredgades alla världsherrar på Frälsaren. Och för samma fel ha de kristna fått hundnamnet av turkarna. Sådan tro ha alla "hundnosmän", att de kristna är falska profeter och villoandar som icke ge hederliga människor samvetsro. Men de som verkligen är falska profeter, hållas i stor ära och på dem tro världens barn. Sådana lärare som lova sorglösa möss och råttor himmelriket är enligt världens mening rätta profeter som lova himlen åt obotfärdiga utan bättring och världsförsakelse. Se, de är rätta kristna som predika så ljuvligt, att gamle Adams hjärta veknar. Den är i världens tanke en rätt profet! Vad ha sådana profeter verkat som säga: frid, varest frid ej finns? Så ha forna falska profeter lärt det blinda folket tro, att Gud är så nådig att han aldrig kan vredgas. Då förödelsens styggelse kom över judarna, uppstodo falska profeter som lovade det otrogna folket, att Gud skulle uppenbara sig själv, att han komme att hjälpa dem ur fiendens hand.

Och nog tro nådetjuvarna, att Gud hjälper dem ur all jordisk nöd. Och hur de än småda den himmelske Förälderns tårar med hordom, tjuvnad, dryckenskap, svärjande, högfärd och falskhet, nog förmå de ändå tro, att Gud är dem nådig. Judarna hade dräpt Frälsaren och

trodde ändå, att Gud genom under skulle komma att hjälpa dem. Varav få nådetjuvarna en så stark tro på Gud, ehuru intet tecken till ånger finns? Ett vaket samvete kan ej tro, att Gud är dem nådig. I denna tro blevo judarna bedragna, då falska profeter fingo dem att tro, att de äro Guds folk och att Kristus kommer från himmelen att hjälpa dem ur denna jordiska nöd, vari de jämrade sig. Men de kristna sågo redan i förväg, att Guds straff kommer över judarna, och därför flydde de bort från hela det landet. De hade tagit vara på både Frälsarens förutsägelser och tidens tecken. Johannes Döparen såg även att Guds straff var helt nära, då han sade till judarna: "Redan är yxan satt till roten av träden." Det betydde att detta rike ej skulle bestå länge. Och Frälsaren själv hade sagt dem: "Om himmelens tecken förstån I döma, men om tidens tecken kunnen I icke döma!" Och hur förstå blinda stackare tidens tecken? Tidens tecken är sådana, att när människan ser, hur människorna leva sorglöst i öppen gudlöshet, så sluter man därav att straffet ej är långt borta. Själva det ogudaktiga livet för straffet med sig; t. ex. otukt, dryckenskap och tjuvnad drar fattigdom med sig.

Och när i ett rike övermodet stiger så högt, att undersåtarna ej mer lyda överheten, då tyda tidens tecken på att det blir strid och krig,

även om yttre fiender ej funnes. Nu kan man även se av alla tidens tecken, att om det ej blir ändring i människornas tro och leverne, så står ej världen länge till. Den första förödelsens styggelse var blott ett exempel, huru Gud straffar gudlösa människor då de börja öppet smäda Gud och förakta de kristna*. Nu ser mängen hur det skulle ha gått i denna församling, om det förra förskräckliga livet hade fått fort fara ännu några årtionden. Hade många kunnat leva på ett sådant ställe, där antalet skökor, tjuvar och drinkare ökades dag för dag, där svordomar och slagsmål hördes långa vägar. Hade inte skökorna, tjuvarna och drinkarna börjat röva gårdsägarna, såsom det hänt på många ställen, där världens gud gjort några bovar rika och flertalet fattiga genom dryckenskap, otukt, högfärd, lättja och fåfänga? Där har det fattigare folket också börjat röva sitt uppehälle från de rika; i denna strid har överheten måst ingripa för att hindra våld. Vad annat blir det än krig och blodsutgjutelse av sådan gudlöshet och dåligt leverne?

Vi borde nu betrakta, *vilka de utvalda äro, för vilkas skull vedermodans tid blir förkortad*. Vi se i Bibeln, att Herren ämnade skona Sodom och Gomorra om han där skulle finna tio rättfärdiga själar. Men där fanns ej mer än en enda,

*Se Ordförklaringar: eskatologi!

Loth, vilken Herrens ängel ledde ut från Sodoms stad och frälste från det gudlösa folkets hop, då dessa städer förstördes. Så hade de kristna också flytt från det ogudaktiga Jerusalem. Men där hade ändå blivit kvar några själar som ej hade tillfälle att fly, och för deras skull förkortades vedermodans dagar. Nog är det bra svårt för världens barn att tro, att de få leva för de utvaldas skull. Men varför skulle Gud bevara denna värld, om det ej vore för de få själars skull som Herren har utvalt? Och dessa utvalda kunna ännu vara i det tillstånd, att de ännu intet veta om den rätta kristendomen, då straffet kommer över det gudlösa folket.

Men Herren har utvalt dem han i förväg ser att de bli kristna. Så hade Herren utvalt några profeter alltifrån moderlivet till att predika för det sorglösa folket, ehuru de voro sorglösa en lång tid innan Herrens kallelse kom till dem. Johannes Döparen var utvald innan han föddes. Och många andra kristna är utvalda, långt innan de blivit väckta, till välsignade redskap i Herrens vingård. Och för dessa utvaldas skull förkortas plågans dagar. Men de världstrålar om vilka Herren i sin vishet såg, att de förbliva förhärdade ända till slutet, dem utvalde han icke. De förhärdas blott mer ju mer man förmanar dem. Gamle Simeon sade till Maria, Jesu moder: "Se, denne är satt till

fall och upprättelse för många i Israel och till ett tecken som blir motsagt." Det betyder, att de som ej bli genom kristendomen upplyftade ur helvetet, de förhärdas ännu mer: och genom förhärdelsen sjunka de allt djupare i helvetet än de voro av naturen.

Här finns ännu många själar som genom kristendomen blivit förhärdade och som för de utvaldas skull ännu få leva, ty Herren väntar bättning av dem. Men snart torde den tid komma, då nådens dörr tillslutes, och då få de ropa evigt: "O ve oss blinda stackare, som sågo de kristnas ljus men icke brydde oss om dem! Vi sågo de utvalda fly bort från fördärvets stad och skyn da sig till foten av Jesu kors men följde icke dem. Vi sågo de hotfärdiga gråta men hänade deras tårar. Vi sågo dem krypa till foten av Jesu kors och följde ej deras exempel. Vi hörde dem ropa: "Jesus Davids son, förbärma dig över oss! men vi bannade dem att tiga. Vi hörde dem sucka då de buro Jesu kors, men vi smådade deras tårar. O, ve oss stackare!" Så ropa de sorglösa i förtappelsen, då de hotfärdigas tårar börja bränna deras samveten. O, ve oss, blinda stackare, som ej togo vara på nådetiden, inte brydde oss om att göra bättning, vartill vi kallades och icke trodde att de utvalda sucka för oss och ha bedit för våra själar. — I få själar som haven flytt från fördär-

vets stad för att slippa se förödelsens styggelse, bedjen även för dem som ännu äro kvar, att även de måtte skynda sig, innan fienden bränner hela staden, och att inte falska profeter må få förvilla de utvalda som måste vara i staden mitt i världens stora hop. Där kan ännu finnas några utvalda, men där finns även falska profeter som söker döda det kristna arv de ha. Men om de säga eder: "Här är Kristus", så tron det icke. Och om de säga: "Han är inne i huset", så tron det icke och gån icke dit, ty Människosonen kommer som ljungelden! Han framträder snart för de hjärtan som

SÖNDAGEN FÖRE DOMSÖNDAGEN

Ps. 597: 1—4.

VAKSAMHET

Ett stort tecken visade sig i himmelen: där syntes en kvinna, som hade solen till sin klädnad och månen under sina fötter och en krans av tolv stjärnor på sitt huvud. Hon var havande och ropade i barnsnöd och födslovända.

(Upb. 12: 1, 2.)

Denna kvinna såg Johannes i himmelen, ehuru han kroppsligen var på jorden liksom kvinnan som ropade i födslovända.* Denna kvinna är ej allenast den första kristna församlingen, som ropade i nyfödelsens födslovända, utan även en-

*Se Ordförklaringar: Allegori, nyfödelsen, människan, solen²

tro på honom nu och evigt. Bevara, Herre Jesus, dem som ha gått ut från fördärvets stad, från alla orätta stigar och den sönderslitande rovfågeln klor, så att de inte må råka i dödsfara och ingen må få angripas av förruttnelse. Det är sant, att om förruttnelse angriper ett ställe så utbreder den sig snart till hela människan; därför borde man salta. Hör näderikt dina barns suckar och hjälp att de må komma till den himmelska staden, dit inga rovfåglar och rovgiriga vargar slippa. Hör oss för ditt heliga namns skull. Amen.

Ps. 592: 7, 8 eller 593.

var kristen som ropar i samvetsqual, när den nya människan skall födas. Hon var klädd med solen, det är: kristendomens ljus belyste henne och månen under hennes fötter är det naturliga förnuftet, som en botfärdig människa måste trampa ned; kronan på huvudet med tolv stjärnor betyder tolv apostlar, som ha utbrett den rätta kristendomen. Här är en botfärdig människa målad för våra ögon. Hon har blivit havande genom den Helige Ande, som gjort henne sorgsen och tungsint. Hon ropar i samvetsqual

när den nya människan skall födas. Jesus har öppnat hennes förstånd till att förstå skrifterna, och detta andliga ljus är den sol, med vilken hon är klädd. Men det naturliga förnuftet vill vara ett stort hinder på livets väg. Om en ångerfull följer det naturliga förnuftets ljus, blir Gud förkastad och världen blir skön, och Guds ord förstås orätt. Rätt ånger blir villfarelse i deras ögon som följa förståndets ljus. Därför måste en botfärdig själ trampa förnuftet under sina fötter. Ty livets väg är så smal att ingen ser den i månskenet, utan solen måste skina klart, innan människan ser var vägen går till himmelen.

Mången har nu genom ovaksamhet tagit miste om den smala vägen, och mången har börjat treva utmed väggarna och finner ej dörren. Mången har mistat det ljus som först lyste klart, mången har blivit så blind, att han ej ser längre var vägen går till himmelen. Mången var i väckelsens början klädd med solen och månen under hennes fötter och en krona på huvudet med tolv stjärnor. Var är nu din krona, du Frälsarens brud, som Johannes såg i himmelen ropande i födslovända? Har du så glömt gången tid, hur vacker du var, då du hade krona på huvudet och tolv stjärnor lys-te i kronan? Fast du då ropade i födslosmärta, hade du dock det hoppet och den fasta förtröstan till Gud, att den nya människan som

skulle födas skulle likna sin Fader, och att du skulle kyrkotagas på brudesätt. Minns nu din ungdoms tid, Sions dotter, och var ej blyg! — Då var Guds Son skön i sin röda dräkt bärande purpurmantel och törnekrona. — Då fanns i ditt hem ett heligt pörte. Då hördes alltid den nya människans röst, när en gäst kom till gården. Den nya människan ropade så, att den onde ej fick ro att sova i templet, ej i pörtet, ej heller i kammaren. — Se nu, Sions dotter, hur Herren beklagar dig, söker dig med sorg i hjärtat och med brudgummens kärlek klappar på ditt hjärtas dörr och säger: Till den som öppnar vill jag gå in och fira mältid med henne! Ställ nu din lampa i ordning och se efter om du har olja! Snart hörs ropet: "Se Brudgummen kommer, gån ut att möta honom!" — Böj ännu dina knän i Jesu namn och bed, att han må upptända i dig den första kärleken, så att din lampa må tändas och lysa. Hör Du himmelske Brudgum den fattiga brudens suckan. Fader vår som är i himmelen.

Evangelium: Matt. 25: 1—13.

"Då skall det vara med himmelriket, såsom när tio jungfrur togo sina lampor och gingo ut för att möta brudgummen. Men fem av dem voro oförståndiga, och fem voro förståndiga. De oförståndiga togo väl sina lampor, men oförståndiga togo ingen olja med sig. De förståndiga åter togo olja i sina kärl, tillika med lamporna. Då nu brudgummen dröjde, blevo de alla sömniga och somnade.

Men vid midnattstiden ljöd ett anskri: 'Se brudgummen kommer! Gån ut och möten honom.' Då stodo alla jungfrurna upp och redde till sina lampor. Och de oförståndiga sade till de förståndiga: 'Given oss av eder olja, ty våra lampor slockna.' Men de förståndiga svarade och sade: 'Nej, den skulle ingalunda räcka till för både oss och eder. Gån hellre bort till dem som sälja, och köpen åt eder.' Men när de gingo bort för att köpa, kom brudgummen, och de som voro redo gingo in med honom till bröllopet, och dörren stängdes igen. Omsider kommo ock de andra jungfrurna och sade: 'Herre, herre, låt upp för oss.' Men han svarade och sade: 'Sannerligen säger jag eder: Jag känner eder icke.' — Vaken fördenskull; ty I veten icke dagen, ej heller stunden."

Då dagens evangelium förstås på två sätt: somliga bibeltolkare säga att de sorglösa äro de fåvitska jungfrurna, och somliga säga att det är de från nåden avfallna, så måste vi denna gång betrakta:

Vilka äro de fåvitska jungfrurna, varför ha de inte olja och varför ha de visa icke olja att giva åt de fåvitska?

1. *Vilka äro de fåvitska jungfrurna?*

Är det sorglösa som aldrig ha uppvaknat? Eller är det sådana väckta som äro för tidigt födda eller kristna som ej samsas med andra kristna? Jag tänker, att de fåvitska jungfrurna är sådana nådetjuvar, som uppvaknat så pass, att de börjat göra yttre bättring: de slutade att supa, svära, slåss och göra hor. Men grannlåt är lovligt,

en liten sup är lovlig, världsligt sinne är lovligt. Och då sådana halvväckta tillägnat sig nyfödelsens nåd av Guds förekommande nåd, så ha de fått en falsk uppfattning om nådens ordning. Den onde har i deras samvete förvandlat sig till ljusets ängel, därför se de i rätta kristna falska sådana och sig själva som rätta. De säga sig varje dag ligga vid foten av Jesu kors, ehuru de ligga vid djävulens kors. Egenrättfärdighet är deras salighetsgrund. Dessa nådetjuvars bästa kännetecken är att de undvika de kristna, förakta Guds stränga rättfärdighet, komma ej till de kristnas umgänge och tvista med de kristna. Nog kan även avfallna kristna komma i samma själstillstånd, men de ha dock ett dåligt samvete som dömer och anklagar dem, ehuru de mot sitt samvete motsäga och håna de kristna. Men de riktiga nådetjuvarna ha alldeles sovande samveten. De tvivla ej längre om sin salighet: de säga som judarna som trodde på Kristus: "Vi ha en Fader, nämligen Gud, nådens dörr är öppen för oss." Om Guds lag predikas för dem, så tål de inte höra det, och om evangelium predikas, så träffar ej heller det hjärtat. Ej underligt att dem fattas olja, när döden eller domen kommer. Först då känna de, att de ej ha olja i lampan: ej tro som håller i döden. Många äro i denna nådens tid i detta olyckliga självbedrägeri, precis

som Petrus var före sitt fall. Den farlige fienden hade bedragit även honom och förvänt hans ögon. Men hur gick det? Den döda tron höll icke i en riktig prövning.

2. *Varför ha de fåvitska jungfrurna ingen olja i lampan?*

Därför att den har läckt bort, om den ens funnits från början. Vi kan ibland undra om några ens ha haft olja i lampan, då de började bereda sig att mottaga Brudgummen. Men då evangeliet ej säger något om de haft olja eller ej, måste vi lämna det spörsmålet och endast eftertänka, varför de fåvitska ej hade olja då ropet kom. Orsaken var att de fåvitska ej togo olja med sig då de gingo att vänta på Brudgummen. Bibeltolkarna ha även studerat den sed som rädde i Kaanans land, nämligen: att brudgummen kom att hämta sin brud och förde henne till sitt eget hus. Brudtärnorna voro jämte brudgummen i brudens gård och de måste mottaga brudgummen med tända lampor, och för att ej obehöriga skulle kunna komma och titta och tränga sig in i brölloppshuset hölls bröllopet på natten under mörkret, så att bröllopgästerna kunde roa sig ostörda. Man kan nu gissa, att de fåvitska endast hade så mycket olja som var nödvändigt för att mottaga brudgummen om han hade kommit genast, men då han dröjde, tog oljan slut för dem. Därav förstå vi hur det förhöll sig med denna sak. De fåvitska jung-

frurna voro sådana som hade olja i lampan efter det första nådetecknet.* Och om brudgummen hade kommit, då nådetecknet kändes, så hade de varit redo att mottaga honom. Det är: om domen eller döden hade kommit genast då de förummo nåden, hade de kunnat dö med glädje. Men då brudgummen dröjde: då döden ej kom genast efter första (nådesförmimmelsen), så började den första hängivenheten taga slut; korsbärandet blev mödosamt, hondjävulen, världen, började visa dem sin skönhet: såsom världens skökor blotta sina bröst för horkarlarna, så blottar denna hondjävul, världen, okyskhetens bröst för de kristna och förför dem med sin skönhet. Må de avfallna nu säga, om det ej har gått så för dem? Mången hade efter första nådesförmimmelsen varit beredd att dö, om döden hade kommit genast. Men då brudgummen dröjde — o, du olyckliga stackare! När brudgummen dröjde, blev du trött! "Så förmodden I icke vaka en stund med mig och bedja!", sade Jesus till de med sömnen kämpande lärjungarna. Om Israels barn hade genast nått Kaanans utlovade land, då de kommo över Röda havet, hade de nog förblivit i nådesförbundet; de hade ej knorrat och blivit otåliga. Men vandrigen genom denna världens öken, denna mödosamma vandring, den gjorde slut på deras tro, den

*Se Ordförklaringar!

vällade otålighet, den kom dem att vredgas på Moses. Otåligheten kom av färdens mödor och kom dem att önska sig tillbaka till det hedniska landet. Har Moses förstört deras tro, han som var sträng i sina domar? Ha Josua och Kaleb, som sökte lugna folket och uppmanade dem att lita på Gud, ha de gjort slut på deras kristendom? Så trodde Israels barn, att dessa stränga kristna ville leda folket till fördärvet. Men Gud gav dessa män vittnesbördet, att de hade talat rätt.

Sen nu, fåvitska jungfrur, vad som är rätta orsaken till att edra lampor slockna! I haven sovit, och därunder har oljan läckt ut ur edra lampor. I haven genom sömnaktighet förlorat eder tro! I haden en tid tro, och då haden I kunnat dö med glädje. Men då Brudgummen dröjde, och ej genast kom att hämta sin brud, då blev syndasömmen söt, samvetet började slumra, världen blev skön och kär. Somliga började älska människors söner, och grannlåten (fåfångan) blev dem tillåtlig. Somliga blevo otrogna för världslig omsorg, somliga förlorade sin tro genom otålighet, somliga genom vårdslöshet och lättja. Men när ropet höres, då blir det bråttom, då kommer dödsfruktan, då kommer en ny väckelse. Men då finna dessa fåvitska jungfrur, att deras lampor slocknat. Då döden överraskar den oförberedde, då saknas bönen kraft och trons djärvhet: man har ej

kraft att klappa på nådens port! Då säga de till de visa: "Given oss av eder olja, ty våra lampor slockna!" De låta kalla kristna till sig. De fordra att de kristna borde tala med dem: de längta efter att de kristna ska hjälpa dem till tro. Men de stackarna ha ej heller tro till övers, då de ha legat med de fåvitska.

3. Varför gävo ej de visa eller förfarna jungfrurna av sin olja åt de fåvitska?

Somliga skrifttolkare mena att de visa ej är skyldiga att ge olja, de säga: "Envar måste ha tro för egen del." Om detta ord förstås rätt, så är det riktigt, att *envar måste ha tro*. Men de sorglösa lägga härtill, att den tro som kommer genom en kristens talande eller maning, ej duger inför Gud. Men detta ha de sorglösa fått av den onde till skydd och försvar för gamle-Adam, för att de kristna måtte ge dem samvetsfrid. Ty om vi se efter i bibeln, huru en rätt och saliggörande tro först har kommit i världen, så finna vi att genom människor har tron kommit även till de första kristna: alldeles genom människor, nämligen genom apostlarna. Och när apostlarna dog, så utbreddes tron åter enbart genom människor. Men det är icke en av människor given tro; utan Guds Ande som har talat genom de kristnas mun, är den som giver tron. Det är sålunda inte rätt, att de visa eller erfarna jungfrurna ej är skyldiga att giva åt andra av sin olja.

Men detta är sagt dem till skam, att de ej ha något att giva, då de ligga om varandra med de andra. Ej heller ha de själva tro till övers. Ser man inte nu detta bland alla kristna, att de kristna ej mer kan gjuta trons olja i de otrognas hjärtan. Det är endast ytterst få som ha en sådan Andens gåva, att deras tal verkar kraft att tro hos somliga.

Det ser ut som om den Helige Ande hade tröttnat i de kristnas hjärtan. Sådant har skett även i den första kristendomen: Petrus första predikan på pingstdagen verkade mer än hans sista predikningar. Men detta är ej sagt de kristna till ära utan till blygsel och anklagelse, att de visa ej hade något att ge åt de fåvitska. Ty varför lågo de med de fåvitska? Om de visa hade vakat, så hade de fåvitska ej fått sova i fred. Det är nämligen otänkbart att en vakande kristen låter de (andligen) sovande sova i fred. Men de lågo. Däri torde nu ligga den rätta orsaken till att de ej hade något att ge åt andra. Den Helige Ande hade tröttnat att förmana såsom det är skrivet genom Moses: "Min ande skall icke förmana människan evinnerligen, ty hon är kött." Men om den Helige Ande slutar att förmana genom de kristnas mun, då få alla fåvitska jungfrur sova i fred. Men felet är att även de visa ligga med de fåvitska: därför ha de ingen olja att ge åt de fåvitska. När en kristen som själv sover skall mana andra

att tro, så börjar han själv tvivla på att hans ord längre ha någon verkan. Därför säga de visa: Vi kan icke ge eder av vår olja, den skulle icke räcka till både för oss och eder! De visa kände, att de själva få brist på tro då deras ord icke ha någon verkan. Och i sanning är det något fel med deras tro, då orden äro verkningslösa.

Nu borde alla, både visa och fåvitska jungfrur börja göra sina lampor i ordning: ty nu torde snart ropet höras: "Se Brudgummen kommer! Gån ut och möten honom!" Då nämligen Brudgummen har dröjt något, började visa och fåvitska ligga i landets norra utkant, och där ligga de tills ropet höres. Vem vet hur mycken olja då finns i lamporna? De visa torde ej ha något att ge åt de fåvitska, då de ligga om varandra. — Men I få själar om varandra. — Men I få själar som Herren finner vakande när han kommer, I brudtärnor, haven I olja i lampan? Haven I så pass mycket olja, att I kunnen med glädje möta Brudgummen när han kommer? Nog vet jag, att ni inte har att giva åt andra, men har ni själva så pass mycket, att lampan kan lysa då Brudgummen kommer? Undersök lampan, om i den finns så pass mycket olja, att ni kan med glädje och jubel taga emot Brudgummen: ty snart torde ropet höras: Se Brudgummen kommer! Gån ut att möta honom! Snart kommer den himmelske Brudgummen att hämta sin fat-

tiga brud! Snart komma gäster från himmelen! Snart få brudtärnorna hoppa och dansa på himmelens rena golv! Den som har rena fötter, den som har vita kläder, den som har ringar och ännespänn, den som

har guldkrona på huvudet, den som har korsstjärnan på bröstet: hon är bruden, hon är den utvalda, som får sitta bredvid Brudgummen nu och evinnerligen. Amen.

Ps. 345: 9—11 eller 426: 5.

DOMSÖNDAGEN

År 1853. Ps. 587: 1—3 eller 589: 1—3.

YTTERSTA DOMEN

”Men de feqa och otrogna och de som hava gjort vad styggeligt är, och dråpare och otuktiga människor och trollkarlar och avgudadyrkare och alla lögnare skola få sin del i den sjö som brinner med eld och svavel; detta är den andra döden.” (Upp. 21: 8.)

Detta är en förskräcklig dom över dem, vilkas leverne är sådant som här uppräknas. Vi se var dag feqa människor, sådana som frukta sanningen och den rätta kristendomen, ty deras gärningar är onda. Somliga frukta människor men icke Gud. De frukta att mörkrets gärningar bli uppenbara, och därför undvika de de kristna. Hur våga sådana komma inför Guds dom som frukta människor? Över de otrogna kommer Guds dom d. v. s. den eldsjö som brinner med eld och svavel, nämligen över sådana otrogna som ej tro Guds ord, ehuru alla säga sig tro Guds ord. Men de otrogna tro ej Guds ord så som den rätta nådens ordning kräver, utan de vrida och vända Guds ord orätt såsom den

onde lär dem att göra med förblindat förnuft. Judarna hade samma bibel som vi, men den onde hade förvänt deras ögon, därför förstå de hela nådens ordning orätt. Därför hånade och motsade de skriftlärderna och fariséerna Kristus och ansågo hans lära som falsk. Om de otrogna skulle tro Guds ord, så skulle de sannerligen göra bättring. Men de tro icke, och därför måste de gå i den brinnande sjön som brinner av eld och svavel. De rysliga få en ryslig dom, ty de ha levat här rysligt. De ha supit, stulit, levt i otukt och varit morska, sturska och stolta, och därför skola de få en förfärlig dom i eldsjön, fastän de här är glada och smäda sanningen.

Mördarna få samma dom, ty de ha utgjutit människoblod. Och de andliga mördarna som ha utgjutit de kristnas blod, liksom alla som hata de kristna, äro mördare. Herren säger i Uppenbarelsesboken, att de som ha utgjutit de kristnas blod

måste dricka blod. Men de kristnas mördare tro ej att de få en sådan dom. — Dem som bedrivit lönskaläge tillräknas samma dom, ty de ha föraktat Guds stränga rättfärdighet och levt på jorden som djur. Hordomsdjävulen har fått dem att bedriva hor och öva orenhet. De ha levt i otukt och vållust och tillfredsställt köttets begärelser. Därför få de till bostad samma förfärliga ställe i eldsjön, varest de få göra hor med djävlar i evighet. Men inte tro skökorna att de få en sådan dom. — Trollkarlarna få samma förfärliga dom som alla andra som här leva som djur. Om de som öva lönskaläge hemlighålla sin otukt så länge som möjligt, så bedriva trollkarlar och skökor hor uppenbart och t. o. m. skryta över hur många de ha förfört till otukt. De skall få tjuta och jämra sig i eldsjön, när hordomssynden börjar gnaga deras samveten.

Avgudadyrkarna få även sin del i eldsjön med mördarna. Även om de ej ha synliga avgudar, så dyrka sorglösa människor t. ex. egenrättfärdigheten, äran och girigheten, som alltid väcka i den sorglöses hjärta sådana drifter och begär som den naturliga mänskan anser lovliga och tillfredsställer dem på något sätt. Egenrättfärdighetens verk är dygden, och äran kommer därtill då den bevarar somliga från uppenbar otukt och uppenbar tjuvnad. Men från måttligt bruk av rusdryc-

ker kan den ej bevara för världens ärans skull. Även de måttliga frossare och vindrinkare är på det sättet avgudadyrkare att de hålla bjudningar som ej gagna de fattiga utan de rika.

Denna världens vise tro nog icke att helvetet eller djävulen finns utan endast mänskans egen onda vilja. Och även somliga av allmoget tro att djävul och helvete ej finns, utan att det är en tom berättelse som prästerna ha diktat upp för att man skall betala dem tionde. Somliga blinda stackare som ej känna Guds natur tänka, att om han skulle förbjuda människorna att njuta oskyldig glädje så vore han alldeles orättvis. Världens gud förbjuder ej att supa och göra hor. Och då dryckenskapens och otuktens synd är söt för kroppen, har världens gud icke förbjudit denna oskyldiga njutning, men himlens Gud är alltför hård som förbjuder sådana köttets förnöjelser. Likväl ha alla hedningar trott, att ett ont gudlöst liv för till helvetet. Men denna tidens döpta hedningar tro ju inte på djävul och helvete. Så kunna de utan fruktan supa, slåss, göra hor och stjäla, och om någon kristen ville varna dem för det kommande ansvaret, så svära djävulens trälar: låt gå, då blir ju skinnet varmt!

Men de välsignade som få äga Faderns rike bedja även för dem som smäda sanningen, ehuru Frälsarens förbön för mördarna ej har

verkat något, då de ha blivit förhärdade. Så torde ej heller de kristnas förbön mer verka något till de förhärdades bättring, men de bedja likväl, Fader vår som är i himmelen.

Evangelium: Matt. 25: 31—46.

Men när Människosonen kommer i sin härlighet, och alla änglar med honom, då skall han sätta sig på sin härlighets tron. Och inför honom skola församlas alla folk, och han skall skilja dem ifrån varandra, såsom en herde skiljer fåren ifrån getterna. Och fåren skall han ställa på sin högra sida, och getterna på den vänstra. Därefter skall Konungen säga till dem som stå på hans högra sida: 'Kommen, I min Faders välsignade, och tagen i besittning det rike som är tillrett åt eder från världens begynnelse. Ty jag var hungrig, och I gäven mig att äta; jag var törstig, och I gäven mig att dricka; jag var husvill, och I gäven mig härbärge, naken, och I klädden mig; jag var sjuk, och I besökten mig; jag var i fängelse, och I kommen till mig.' Då skola de rättfärdiga svara honom och säga: 'Herre, när sågo vi dig hungrig och gävo dig mat, eller törstig och gävo dig att dricka? Och när sågo vi dig husvill och gävo dig härbärge, eller naken och klädde dig? Och när sågo vi dig sjuk eller i fängelse och kommo till dig?' Då skall Konungen svara och säga till dem: 'Sannerligen säger jag eder: Vadhelst I haven gjort mot en av dessa mina minsta bröder, det haven I gjort mot mig.'

Därefter skall han ock säga till dem som stå på hans vänstra sida: 'Gån bort ifrån mig, I förbannade, till den eviga elden, som är tillredd åt djävulen och hans änglar. Ty jag var hungrig, och I gäven mig icke att äta; jag var törstig, och I gäven mig icke att dricka; jag

var husvill, och I gäven mig icke härbärge, naken, och I klädden mig icke, sjuk och i fängelse, och I besökten mig icke.' Då skola också de svara och säga: 'Herre, när sågo vi dig hungrig eller törstig eller husvill eller naken eller sjuk eller i fängelse och tjänade dig icke?' Då skall han svara dem och säga: 'Sannerligen säger jag eder: Vadhelst I icke haven gjort mot en av dessa minsta, det haven I ej heller gjort mot mig.' Och dessa skola då gå bort till evigt straff, men de rättfärdiga till evigt liv.'

Den högste Domaren förkunnar i dagens evangelium den yttersta domen och säger till dem som äro på hans vänstra sida: "Gån bort ifrån mig, I förbannade, till den eviga elden, som är tillredd åt djävulen och hans änglar!" Med ledning av dessa ord bör vi denna gång betrakta:

1:a. Var finns den eviga elden?

Alla hedningar tro att en evig eld är tillredd åt onda människor efter döden, men döpta hedningar förmå ej längre tro, att en sådan plats finns varest onda människor skola brinna evigt. Odöpta hedningar ha med sitt naturliga förnuft tänkt, att goda och onda människor skola skiljas efter döden och att envar skall få efter som han har förtjänat. De odöpta hedningarna ha kommit till den slutsats, att mördare, skökor och tjuvar jämte menedare hamna efter döden i evig eld. Men de som ha levt dygdigt skola komma till ett saligt ställe. Sådan tro hade Pilatus som var fullkomlig

hedning och ej hade bibelkunskap som judarna. Och vi hör av Kristi pinas historia, att Pilatus hade ett känsligare samvete än judarna som ej ha trott att, Abrahams barn skola kastas i förtappelsen, huru gudlöst de än leva. Den hedniske Pilatus hade dock samvete så att han ej ville fälla en orätt dom; han ville rena sitt samvete, då han sade till judarna: "Oskyldig är jag till denne rättfärdige mans blod."

Pilatus hade sålunda större fruktan för kommande ansvar än judarna som hade Bibeln och yttre gudstjänst. De fruktade icke Guds dom såsom Pilatus. Det ser ut som om hedningarna frukta helvetet mer än denna tids munkristna, som genom löfte är bundna vid Gud och genom dopet upptagits i Guds nådesförbund och från barndomen undervisats om den rätta tron, men ändå leva värre än hedningarna. De ha ej så pass samvete som hedningarna vilka av naturen göra vad lagen bjuder. Men de döpta hedningarna gör ej det utan vad den onde bjuder. Dessa judar frukta ej alls Guds dom, ty de synas ha en sådan tro att helvetet ej finns. De torde tro, att människan dör som ett djur: så att ingen gud frågar hur hon har levt. Sådan tro ha tvivelsutan drinkare och skökor, att ingen gud frågar efter hur de leva. Samma tro synas även krögarna ha som intet veta om samvetets lag. Om drinkare och krögare, skökor och tjuvar trodde, att

helvetet finns och att Gud finns som frågar hur människorna leva här, skulle de inte våga leva så, de skulle inte våga öppet smäda Gud med sitt ogudaktiga leverne. Men de ha den tron, att helvetet är endast ett skrämselför barn och för att präster skall få sitt tionde.

Vem kan nu visa att helvetet finns och att det ej är det samma hur människorna leva, och att det ej är det samma vilken tro de ha. Visserligen kan ingen visa var helvetet finns. Men hedningarna ha dock trott, att helvetet finns, och denna tro är så till vida bekräftad i Bibeln, att helvetet finns och att många fara dit. Men Bibeln gör ännu den åtskillnaden, att var och en som icke tror blir förtappad. Hedningarna ha gjort den åtskillnaden, att de gudlösa hamna i helvetet och de dygdiga bli saliga. Men denna tids döpta hedningar tro ej, att de bli saliga som leva dygdigt. Ty om de trodde så, skulle de göra bättring och sluta att supa, svärja, slåss, leva sedeslöst och sälja brännvin. Då de leva som djur, dö de även som djur. Nog få de efter döden se om helvetet finns eller ej. Visserligen kan ingen visa för de förhärdade var helvetet finns, men om helvetet skulle börja brinna i deras samveten, då först kunde de tro att helvetet finns. De förhärdade tro icke förr än skinnet hettas. Men ännu märkligare är, att även de som ha känt helvetets kval så snart kan

glömma att helvetet finns. Det är ej underligt, att de sorglösa ej tro att helvetet finns, då de aldrig ha känt dess kval i sitt samvete, ehuru de med blotta förnuftet kunna gissa, att människan ej är skapad till att supa, svära, slåss, göra hor och stjåla. Men att även de som ha haft samvetskval och sålunda ha känt vilken plåga där är, kan så snart glömma den plågan, det är underligare. Och därav ser man hur förfärligt den onde kan insöva människors barn, hur fort han tar bort fruktan.

Om en sorglös mänska skulle börja tänka efter, för vad hon är skapad och hur kort denna nådetid är och hur lång evigheten är som aldrig upphör, om, säger jag, en sorglös började tänka, att en Gud finns som skall fråga efter hur människorna leva här, hur besvärligt detta livet är, hur dålig han är att hjälpa sig själv och hur snart detta livet upphör, så att ej många uppnå 60 eller 70 år, skulle han säkert betänka var han hamnar till sist. Men en sorglös tänker ej alls på det tillkommande livet såsom det inte funnes. Tankarna gå till världen så fort han öppnar ögonen på morgonen och till sena kvällen sysslar han med det världsliga. Döden och domen rinner honom inte i hågen, innan han känner att döden kommer och kramar hjärtat. Då först märka somliga att de ha en själ, men somliga bry sig ej då heller att ha om-

sorg om sin själ, utan tänker bara på sina ägodelar, hur de skall delas, gör testamente och bestämmer hur han skall begravas och vilka som skola bära hans lik.

Är nu detta människans bestämelse? Är människans själ skapad för att hon skall leva som ett djur och dö som ett djur? Olyckligt har människan skapats till denna världen, om hon måste så leva och så dö och ej vet om något bättre liv! — Börjen nu tänka att helvetet är i edert samvete! Om det ej finns annorstädes, så måste helvetet finnas i edert samvete, om det åtminstone en gång skulle vakna förr än i evigheten. I edert samvete måste helvetet finnas, även om det ej funnes annorstädes. När den mask som aldrig dör börjar gnaga samvetet, då måste alla sorglösa veta, var helvetet är och då först tro de att helvetet finns.

Men låt oss för det andra betrakta: Vilka komma till helvetet?

I dagens evangelium angives ej annat skäl varför människor dömas till evig eld än obarmhärtighet och hårdhet mot Frälsaren. Han anklagar dem för att de icke ha hjälpt honom, när han var i nöd. Och de stackare vet inte när de ha sett Frälsaren behöva någon hjälp. Här är ej fråga om skörlevnad, tjuvnad, dryckenskap, svordom eller brännvinshandel, ty även hedningarna döma till helvetet dem som göra

sådant. Men av naturen dygdiga människor, som inte gjort orätt mot någon för vilket andra skulle kunna anklaga dem, skall Kristus döma för hjärtats hårdhet att de icke ha hjälpt och betjänat hans bröder då de behövde hjälp. Inte ha de stackare hjälpt de kristna för att ej bli fångna i kristendomen eller bli nödlidande. Var hamna då de som äro de kristnas förföljare och anklagare, då även de måste gå i förtappelsen som ej ha hjälpt behövande kristna och straffas nu för sådana synder som de ej vet sig ha gjort någonsin. Om domaren skulle säga till dem: "I haven gjort hor, I haven stulit, I ären drinkare och svärjare och smädare, måste de bekänna det." De skulle ej kunna fråga: "När ha vi gjort hor, när ha vi stulit eller när ha vi varit druckna?" Visserligen vill ej de som dö sorglöst minnas sådant, men då de anklagas för hjärtats hårdhet och obarmhärtighet mot Jesus, äro de ovetande när de skulle ha sett Honom nödställd och inte hjälpt honom. De taga inte den synden på sig. De minns ej när de skulle ha sett Jesus i nöd.

Här är nu ett ställe som de sorglösa ej förstå, då domaren anklagar dem för sådan synd som de ej vet sig ha gjort någonsin. De känna sig oskyldigt anklagade. De taga ej på

sig den synden, att de varit ohjälpsamma mot Jesus. Så betänken nu, blinda stackare, när och var ni sett Jesus vara i nöd, och icke hjälpt honom! Hur ofta har ej Jesus varit hungrig (i sina ringa bröder), och I haven icke givit honom att äta? Hur ofta har ej Jesus törstat, och I haven icke givit honom att dricka? Hur ofta haven I icke sett Jesus naken och icke klätt honom? Hur ofta var icke Jesus sjuk och I haven icke besökt honom? Hur ofta, har icke Jesus stått för dörren och klappat, och I haven icke tagit emot honom!

Ännu i dag klappar Jesus på edert hjärtas dörr, men I tagen icke emot honom i edert hus. Nog får Jesus (i sina bröder) nu dö för eder i svält och frossa. Här finns ej mången som kunde förbarma sig över Honom. Jesus dör i svält och törst, och det finns ej många som skulle förbarma sig över Honom och taga emot Honom. Endast de få själar som själva är hungriga, törstiga och nakna, som ej veta var de kunna få några nådesmutor, taga emot Honom i sitt hus. De giva Honom vit ull till skydd, sådan ull som är tvättad och renad i Jordans flod. Om de varit blodröda, så skola de bli snövita i nåd och kärlek. Amen.

Ps. 592: 2—5 eller 586: 4, 5.

BETRAKTELSE PÅ DOMSÖNDAGENS AFTON

År 1858. Ps. 575: 4—6 eller 576: 3—6.

DE KRISTTROGNAS NÅDELÖN

Saliga äro de döda som dö i Herren härefter. Ja, säger Anden, "De skola få vila sig från sitt arbete, ty deras gärningar följa dem." (Uppb. 14: 13.)

Varje steg vi taga för oss närmare graven. Därför är det uppbyggande och trösterikt för vandrarna att höra, att de döda som dö i Herren snart få vila sig från sina gärningar. Och som jag tror, är det ett saligt och fröjdefullt hopp, att de snart nå vilan efter all strid och kamp. Detta gläder alla trötta vandringsmän och ger ny kraft att sträva, ila och vandra skyndande till målet, där de trötta benen få vila. Somliga ha ej kvar längre än en fjärdingsväg, och somliga blott en halv fjärdingsväg, innan de nå vilostället. Vi bör räkna efter hur lång väg vi ha kvar till evigheten, då somliga vandringsmän börja bli trötta och släpa efter. Somliga ha redan tröttnat och stannat. För dem är det av nöden att höra, att icke lång väg återstår. Snart komma de till den plats, där de trötta benen få vila. Men för dem blir vägen lång som tröttna på vägen och bli efter de andra reskamraterna, dem upphinner mörkret och de bli rov åt alla vilddjur. Till de trötta vandrarna skriver himmelens Konung: "Saliga äro de döda som dö i Herren

härefter. Ja, säger Anden: De skola få vila sig från sitt arbete!"

Hören I nu, trötta vandringsmän, vad livets och dödens Herre skriver till eder: "*I skolen få vila eder från edra gärningar!*" Snart få de trötta benen vila, om I ännu orken vandra den sista halva fjärdingsvägen. Alla trötta arbetare i Herrens vingård som burit dagens börda och hetta längta efter vilan och dagslönen. Och ju längre de vandra, dess mer längta de efter den mödosamma färdens slut, att de snart måtte nå det utlovade landet, där mjölk och honung flyter.

Men ordet: "*Deras gärningar följa dem*", är ett märkligt ord. Då eljest i Bibeln de trogna tillerkännas saligheten av nåd och ej efter förtjänst, vad är det då för gärningar som följa dem som dö i Herren? Om onda gärningar följa dem, så är intet gott att vänta. Men om de kristnas goda gärningar följa med till den andra världen, är det svårt att förstå huru de troende kunna säga, att de ej ha sett Jesus vara i nöd, och ändå ha de hjälpt hans bröder här i världen, ehuru de ej minns det på domedagen. Alla de troendes goda gärningar ha utplånats ur minnet. Hur följa dem då deras gärningar? Jag kan ej förstå

denna sak. Men det vet jag, att arbetarna i vingården få lön av nåd, men icke av förtjänst. Om de sålunda ej minns, vad gott de ha gjort åt Jesus, så är det domarens ensak om han ihågkommer dem, såsom jag tror för åklagarens skull, som alltid yrkar på att alla skall dömas efter förtjänst och icke efter nåd. Åklagaren får nu höra, att de troende ha hjälpt domaren, då han var i nöd, och att han nu återbetalar dem lånet. Guds barns åklagare får nu stå som en skamsen hund inför domarsätet. — — — Där finns sålunda ock förtjänst. "Det är inte orätt, att goda gärningar belönas",

säger åklagaren.

Nu får Guds barns åklagare fara med sin hop till helvetet, men Guds barn få ingå i himmelrikets glädje. Där har Gud berett bröllop åt den förlorade sonen. Där hoppa de lemmalytta som hjortar, där dansa brudtärnorna på guldgolvet. I vandringsmän till evigheten som stå på dödens strand: snart är denna nådetid slut. Bedjen därför, att I män komma över den brolösas strömmen genom en salig död! Ty Anden säger: "De skola få vila sig från sitt arbete!" Amen.

Ps. 579: 3—5 eller 29: 3—5.

JUNGFRU MARIE KYRKOÅNGSDAG

eller

KYNDELSMÄSSODAGEN

Ps. 206: 1—3 eller 210: 1—4.

TRONS VÄNTAN GÖR SJÄLEN REDO TILL UPPBROTT

När den helige mannen Job var i stor ångest och plåga för att hans tro skulle provas, ville Jobs vänner beskylla honom för ogudaktigt leverne, ehuru han i det yttre hade bevisat sig vara from och gudfruktig. Ty egenrättfärdighetens tjänare tro, att om en kristen får lida här i världen, så har han nog förtjänat det. Även Jobs vänner trodde, att han var en hemlig missdådare, ehuru hans yttre leverne var fromt och svekfrött. Men Job hade rent sam-

vete. Han kunde icke taga på sig sådana falska anklagelser av egenrättfärdighetens tjänare utan tog sin tillflykt till Gud, väl vetande att de som vill leva gudfruktigt i världen få lida mycket för rättfärdighetens skull. — — — De kristna få nu ett trösterikt och uppbyggligt exempel av Jobs tro och tålmod. då de se att en kristen icke avfaller från sin tro, därför att han blir frestad av djävulen och plågad till kropp. En rätt kristens tro stadfästes

genom att han blir förföljd för rättfärdighetens skull. Han kan då med större tillförsikt än förut säga till egenrättfärdighetens tjänare med Job: "Jag vet att min Förlossare lever, och han skall till sist stå fram över stoftet. Ja, honom skall jag få skåda; därefter trånar jag i mitt innersta." (Job. 19: 25, 27.) Och liksom den helige Job hade fått den saliga vissheten, att han skall i sitt kött se Gud, så hade även den gamle Simeon fått den förvisningen av den Helige Ande, att han icke skulle smaka döden förrän han hade sett Herren Kristus. Och samma förvisning gives ännu åt alla bedrövade, botfärdiga och tvivlande själar som vänta efter Israels tröst, innan de fara från denna världen. — — — I bedrövade, botfärdiga och tvivlande själar, haven I nu i andens fattigdom länge väntat efter Israels tröst? Haven I fått förvisning av den Helige Ande, att I skolen få se Kristus? Och I få själar, som haven sett Kristus och burit honom i eder famn, bedjen liksom den gamle Simeon: "Herre, nu låter du din tjänare fara hädan i frid, efter ditt ord, ty mina ögon hava sett din frälsning, som du haver berett till att skådas av alla folk, ett ljus som skall uppenbaras för hedningarna och en härlighet som skall givas åt ditt folk Israel." Hör, du Israels tröst, alla bedrövades, botfärdigas och tvivlandes suckan. Fader vår som är i himmelen.

Evangelium: Luk. 2: 25—32.

I Jerusalem levde då en man, vid namn Simeon, en rättfärdig och from man, som väntade på Israels tröst; och helig ande var över honom. Och av den helige Ande hade han fått den uppenbarelsen att han icke skulle se döden, förrän han hade fått se Herrens Smorde. Han kom nu genom Andens tillskyndelse till helgedomen. Och när föräldrarna buro in barnet Jesus, för att så göra med honom som sed var efter lagen, då tog också han honom i sin famn och lovade Gud och sade: "Herre, nu låter du din tjänare fara hädan i frid, efter ditt ord, ty mina ögon hava sett din frälsning, vilken du har berett till att skådas av alla folk: ett ljus som skall uppenbaras för hedningarna, och en härlighet som skall givas åt ditt folk Israel."

Evangelisten Lukas skriver här, att den gamle Simeon var redo att dö, då han hade sett Herren Kristus. Följaktligen skall vi genom Guds nåd betrakta:

Hur en kristen med glädje lämnar världen, då han fått se världens Frälsare.

Vi hör att den gamle Simeon var redo att dö, då han fått se världens Frälsare. Han var en av de få som väntade Israels tröst. Mången väntade vid den tiden efter Israels tröst, men de väntade en världslig frälsare som skulle hjälpa dem från timlig nöd. Världsherrarna: fariséerna, de skriftlärdade och folkets äldste väntade en ändring i styrelsen, ty de hade råkat under en hednisk överhet; och det var i deras

tycke en stor skam att Guds folk skulle ha en hednisk överhet. Deras makt och ära blev mindre, då de måste vara en hednisk överhets undersåtar. Världens rika väntade efter en värdslik frälsare som skulle bli deras konung så att även de skulle få äta och stoltsera vid konungens bord. Men världens fattiga i synnerhet väntade att en jordisk frälsare snart skulle komma och föda dem för intet. Alla väntade de sålunda att den utlovade Frälsaren skulle komma, icke därför att de skulle haft fruktan för förtappelsen. De trodde icke att de skulle utan frälsare förgås för evigt, utan de hoppades bli rika och herrar i Messias rike. De hoppades bli fria från all skatt och börda i Messias rike. De litade på att de alla skulle bli rika och vinna världslig ära, när Messias kommer. Judarna tänkte ej att en andlig Frälsare vore mer behöflig än en världslig. Och hur kunde de vänta en andlig Frälsare, vilka själva voro heliga och fromma. De hyste inte tvivel om sin salighet såsom de botfärdiga, de hade ej fruktan för döden, domen och den eviga förtappelsen, vilket är vanligt hos de tvivlande. Ty de mente att hela folket var heligt och att alla skulle få komma i Abrahams sköte.

Men Simeon var en av dem som väntade efter tröst i andlig mening. Han väntade en andlig Frälsare som skulle frälsa sitt folk från synden.

döden och djävulens våld. Han kände sig behöva en andlig Frälsare och såg även att hela riket var försjunket i syndafördärv. Han väntade en sådan Frälsare som kan frälsa människornas själar. Han såg att folket levde ett förfärligt och gudlöst liv, och att om det ej snart skulle bli ändring i folkets tro och leverne, så skulle varenda själ förgås. Fördenskull väntade han en andlig Frälsare som skulle ha andlig kraft att väcka det gudlösa folket från dess sorglöshet och åstadkomma en förvandling i dess tro och leverne. Varifrån hade den gamle Simeon fått upplysningen att en andlig Frälsare är nödvändigare än en världslig? Och varav drog han slutsatsen att Messias var en andlig Frälsare, då alla andra väntade en världslig frälsare? Den upplysningen hade han fått av den Helige Ande.

Liksom judarna då väntade en världslig frälsare som skulle göra dem rika och till herrar, så väntade de sorglösa än i dag en världslig frälsare som skall göra dem rika och till herrar, ty de sorglösa känna ej att de behöva en andlig Frälsare. Den sorglösa mänskans frälsare är i världen, där är hennes gud. Men en botfärdig människa skulle genast falla i tvivel, om det ej hade blivit henne sagt, att en Frälsare finns. Och ehuru hon alltid väntar efter Frälsarens uppenbarelse, behöver hon ändå den He-

lige Andes försäkran om att hon ej skall se döden, förrän hon har sett Herren Kristus. Ehuru alla sorglösa säga sig ha fått försäkran att även de skola få se Kristus innan de dö, måste de likväl, när döden nalkas, bekänna att de måste fara till helvetet. Varifrån hade då den försäkran kommit att de skola få se Kristus förrän de dö, då de på dödsbädden måste bekänna, att de icke sett Kristus? Så ha alla sorglösa bekänt på dödsbädden, att Kristus är fjärran från dem, och att de måste fara till evigheten utan att ha fått se Kristus. Det är lögnens ande som predikar för de sorglösa så: "Inte har Gud skapat oss för förtappelsen; nog bli även vi saliga om det är Guds vilja, att vi skall bli saliga." En viss präst har skrivit, att Gud ej vore allsmäktig, om han ej skulle förmå draga dem upp ur helvetet som falla dit; och alla sorglösa tro att det är en riktigt andlig präst som predikar så. Om han ändå hade skrivit, att Gud ej vore allsmäktig om han ej förmådde draga dem upp från fördärvet som här i nådetiden falla dit, så vore det möjligare att tro hans lära, ehuru skriften visar, att Gud ej förmått draga upp ens alla dem, som här i nådetiden fallit ned i helvetet. Judas hade nämligen redan här i nådetiden fallit ned i förtappelsen när samvetet vaknade, men Judas var så tung att Gud ej förmådde draga upp honom, ehuru det är

omöjligt för fömuftet att tro, att Gud ej förmått draga upp Judas från helvetet, men så har det likväl skett. Men Petrus förmådde Gud draga upp från förtappelsen.

Då de sorglösa tro sig få den försäkran av den Helige Ande att de ej skola smaka döden förrän de sett Herren Kristus, så är det nödigt att pröva andarna. Ty därpå grunda de flesta sorglösa sin salighet, att de ha fått en sådan förvisning att de ej skola smaka döden förrän de se Kristus. Men den ande som givit dem en sådan försäkran har varit lögnens ande. Då de på dödsbädden måste bekänna, att de måste gå in i evigheten utan att ha sett Kristus, så är det erforderligt att begrunda på vad sätt den gamle Simeon hade av den Helige Ande fått en sådan försäkran att han skall se Kristus innan han dör. Först säger evangelisten att *han väntade efter Israels tröst*. Säkerligen var den mannen sorgsen, då han väntade efter tröst. Och han var så bedrövad att han ej mer fann någon tröst i världen. Men de sorglösa ha aldrig varit så bedrövade, att de skulle ha tvivlat om sin salighet, ty de ha alltid funnit någon tröst i världen. Somliga ha funnit tröst i brännvinsflaskan, somliga i otukt, somliga i girighet eller kassakistan, somliga i prål, somliga i världsäran. De sorglösa ha aldrig blivit så nödställda, att all tröst i världen skulle ha tagit slut. Men den gamle Simeon har ej

funnit tröst i världen, då han började vänta efter hugsvalelse ovanifrån.

Här är nu orsaken varför de sorglösa icke få se Kristus. De få aldrig en sådan sorg, att all tröst i världen skulle taga slut. De vänta alltid liksom judarna efter en världslig frälsare, och en sådan kan de finna i världen. Men de botfärdiga som ha så tung sorg att ingen tröst längre finns på jorden; de börja vänta efter Israels tröst från himmelen. Och under denna väntan och suckan få de stundom den försäkran av den Helige Ande, att de icke skola se döden förrän de fått se Herrens Smorde. Och jag tror att envar som har fått en sådan försäkran av den Helige Ande, skall även genom Andens tillskyndelse komma till Guds tempel just då Kristus frambares dit. Där får han taga Guds Son i sin famn, och hans moder unnar även gärna att sådana som i andlig fattigdom och sorg vänta efter Israels tröst taga hennes son i sin famn och betrakta hans klara ögon, hans ljuva mun, hans snövita och menlösa händer. Men de sorglösa skulle ej bry sig om att taga Guds Son i sin famn, ty de anse honom som en oäkting.

Finns här nu någon gammal Simeon eller någon profetissa Hanna som ville taga Guds Son i sin famn? Finns här någon jungfru Maria som så med kärlek och moderligt hjärta skulle taga sig an den ljuvliga Guds

Son, som ler i sin moders famn då hon talar till honom. Guds moder skulle icke våga giva sin Son åt sådana som vill mördra honom, ej heller åt sådana som för otros skull darra så att de tappa ned hennes son. Guds moder skulle väl ej giva sin son åt sådana vilkas händer är kalla som is. Guds Son skulle spritta till, om han råkade i händerna på en sådan människa som har händer kalla som is. Ej heller torde Guds moder våga giva sin son åt sådana människor som ha hårda händer, som ej ens kan hålla sina egna barn. Men åt sådana skulle Guds moder gärna giva sin son, som med ett bedrövat och botfärdigt hjärta vänta efter Israels tröst och ha redan förut fått en sådan försäkran av den Helige Ande, att de ej skola se döden förrän de ha sett Herrens Smorde.

Kom nu, gamle Simeon, om du önskar få se Kristus före din död! Kom nu, profetissa Hanna, och tala om Honom till alla dem som i Jerusalem vänta efter Israels tröst! Kom nu, jungfru Maria, in i Guds tempel, då dina reningsdagar är fullbordade! Kommen nu alla Betlehems barn, förrän man dräper eder, kommen nu alla trastar, alla svalor och unga duvor att skåda den spåda Guds Son och sägen: "Herre, nu låter du din tjänare fara hädan i frid, efter ditt ord, ty mina ögon hava sett din frälsning. Amen.

Ps. 32: 6—8 eller 597: 6.

JUNGFRU MARIE BEBÄDELSEDAG

Aftonsångspredikan 1859.

Ps. 16: 1—4 eller 45: 6—8.

AV VÄLSIGNAD SÄD

Konung David är den förste som har känt Messias eller den utlovade Frälsaren såsom Guds Son, då han skriver efter Andens ingivelse i den andra psalmens 7 vers: *"Du är min Son, i dag har jag fött dig."*

Redan 300 år efter Frälsarens födelse hava alla kristna trott, att Sonen är född av Fadern före all tid. Men denna kristna tro är en stor hemlighet som ingen kan fatta med sitt förstånd. Världens visa ha uttömt all sin vishet och med sitt förstånd grubblat på hur denna Sörens födelse av Fadern har kunnat ske. Somliga världsvisa ha sagt, att Gud tänkte sig en annan likadan som han själv, och att av denna tanke blev Sonen till som var en likadan Gud, som han själv. Men en sådan tanke är ej annat än människoförnuftets svammel. Ty vi veta att ingen födes av en annans tanke, utan till födelsens natur hör ett ämne som bildas av människans blod. Enligt bibeln har såväl mannen som kvinnan säd, varav en människa får sin upprinnelse. Sålunda är Sonen icke född av Faderns tanke utan han är född av Faderns väsen.

Men då den naturliga födelsen är en stor hemlighet, fördold för allt

förstånd, vem kan då förstå Guds Söns födelse av Fadern? Vem kan med sitt förstånd fatta Guds Söns avlelse i Marias sköte? Det är omöjligt att med förståndet utforska dessa alltför djupa frågor, utan de måste tros. Luther har sagt: "Den som vill med förståndet undersöka trons artiklar, så blir därav intet." Här har den onde stoppat världens visa i en säck, då de med förnuftet vilja fatta höga ting och först sedan tro vad de med förnuftet förstå. Och vad förnuftet ej kan fatta, det tro de icke. Och dock finns det så mycket även i naturen som ingen av världens visa har fattat med sitt förstånd, som vi kristna måste tro.

Om du nu ville först känna till, huru Guds Son är född av Fadern och sedan avlad i jungfruns sköte utan mans hjälp, så finge du vara utan tro hela ditt liv. Men om du tror vad världens visa icke tro, att Jesus är Guds Son, om du tror att han är född av Fadern före all tid enligt Skriften, att han är född av jungfru Maria enligt Skriften, att han är död och uppstånden enligt Skriften, om du tror att han sitter på Guds högra sida, och att han skall komma att döma levande och döda enligt Skriften, så blir du inte

ens med denna tro fri från djävulens våld. Ty även djävlarne tro, att Jesus är Guds Son, ehuru de bäva. Men Gud fordrar ändå att alla som önska bli saliga måste först tro dessa bibelställen, innan de kunna tro, att de äro återlösta och befriade från djävulens välde. Petrus var den förste som kom till tro, att Jesus är Guds Son, men icke trodde judarna det, ej heller Nikodemus trodde att Jesus var Guds Son. Judarna trodde att Jesus Nasarén är Josefs son.

Ehuru Petrus kände att han trodde att Jesus var Guds Son, hade han ändå ej enbart med denna tro blivit salig, utan den var endast början till en rätt tro. Och han prisades salig därför att detta var den rätta trons begynnelse, ty utan en sådan tro kan ingen tro, att han är återlöst, ty ingen är så enfaldig att han tror att Josefs son duger till frälsare. Men denna tro är ännu ej en saliggörande tro, ty även djävlarne tro att Jesus är Guds Son, men de tro icke att de äro återlösta. Så tro även de otrogna eller vantrons fångar, att Jesus är Guds Son, men de tro icke i sanning att de äro återlösta. Här är nu skiljevägen, där de otrogna skilja sig från de kristna!

Då nu i dag predikas om Guds Söns avlelse i rena jungfruns sköte, så måste vi enfaldigt tro det såsom jungfru Maria trodde det och blev glad genom tron. Om nu alla renade

jungfrur skulle tro, att Guds Son är avlad, född och har blivit levande utan köttlig vilja, så skullen I få glädjas liksom jungfru Maria blev glad, när hon kom till sin fränka Elisabet. Vi hoppas att kvinnans välsignade säd ännu söndertrampar ormens huvud som med sin list bedrog kvinnan och fick henne att äta av det förbjudna trädet, varav hon fick döden på sin lott och skulle därigenom ha blivit evigt olycklig, om icke kvinnans välsignade säd hade sönderkrossat ormens huvud. Hör du, välsignade kvinnans säd, de ångrandes och troendes ödmjuka suckar. — Fader vår, som är i himmelen.

Evangelium: Lukas 1: 26—38.

I sjätte månaden blev ängeln Gabriel sänd av Gud till en stad i Galileen som hette Nasaret, till en jungfru som var trolovad med en man vid namn Josef, av Davids hus; och jungfruns namn var Maria. Och ängeln kom in till henne och sade: "Hell dig, du högtbenådade! Herren är med dig." Men hon blev mycket förskräckt vid hans ord och tänkte på vad denna hälsning mände innebära. Då sade ängeln till henne: "Frukta icke, Maria; ty du har funnit nåd för Gud. Se, du skall bli havande och föda en son, och honom skall du giva namnet Jesus. Han skall bli stor och kallas den Högstes Son, och Herren Gud skall giva honom hans fader Davids tron. Och han skall vara konung över Jakobs hus till evig tid, och på hans rike skall ingen ände vara." Då sade Maria till ängeln: "Huru skall detta ske? Jag vet ju icke av någon man." Ängeln svarade och sade till henne: "Helig ande skall komma över dig, och kraft från den

Högste skall överskygga dig; därför skall ock det heliga som varder fött kallas Guds Son.

Om Guds Sons avlelse och födelse genom rena jungfrun har mycket skrivits i Bibeln såväl före som efter Frälsarens födelse; och världens visa ha mycket ansträngt sina huvuden för att utforska huru detta har kunnat ske, men detta forskande har icke hjälpt dem ej heller andra. Utan såsom den naturliga avlelsen och födelsen är i sig obegriplig och en för allt förstånd fördold hemlighet, hur mycket mer skall då ej Guds Sons födelse vara fördold för världens visa? Men vi kristna taga blott ett nyttigt och uppbyggligt exempel av Marias tro, då vi denna gång betrakta:

Huru Guds och Marias Son är kvinnans välsignade säd som söndertrampat eller krossat ormens huvud.

Give Gud att alla jungfrur skulle bli fruktsamma genom den Helige Andes kraft och föda en ny människa som liknar Fadern.

1:a. Varför befanns jungfru Maria värdig att bära Guds Son under sitt hjärta?

Vi veta ej vilken särskild helighet som fanns hos henne. Vi veta ej om hon var bättre, dygdigare eller renare än alla andra Sions döttrar som levt i världen före och efter henne. Men det höra vi av evangeliet, att hon var "benådad", ty icke sade ängeln till henne: Hell dig se-

desamma jungfru, eller: Hell dig heliga jungfru, eller Hell dig rena jungfru, utan han sade: "Hell dig du benådade!" Detta är dock ett vackrare och hedersammare namn än "dygdiga" eller "ärbara" jungfru och även vackrare än "heliga jungfru", vilket namn de påviske givit Maria. De påviske säga, att Maria är en helig jungfru, och hålla på, att Maria var en ren jungfru såväl före som efter Frälsarens födelse. Nu finns kanske några dygdiga och ärbara men ej längre många rena jungfrur. Och helig finns ingen på hela jorden.

Men dessvärre är inte mången av dem benådad, ehuru så många ha blivit väckta, men de ha återfallit i sorglösheten. Vi hörde av evangeliet, att Maria var *benådad*, och mot detta stora mål borde alla sträva, både ärbara och ärelösa, så att de skulle bli *benådade*, om de ej ha blivit benådade och stå kvar i nåden. Men nu uppstår en annan fråga. Var Maria benådad för sin helighet eller för den välsignade säden som skulle komma av henne?

När den första kvinnan fick det nådefulla löftet, att kvinnans säd skulle söndertrampa ormens huvud, så trodde Eva att den välsignade säden skulle komma av henne. Men detta var en fåfång tanke, då hon ej närmare besinnat, att av dåligt blod blir dålig säd. Hade då Maria kanske bättre blod än Eva? Vi tro att en benådad har renare blod än

en icke benådad. Vi tro att åt Maria hade genom skapelsenåden givits utomordentliga naturgåvor såsom stillhet, tålmod, ödmjukhet och lydnad, undergivenhet under Guds vilja, så ock mycket allvarligt sinnelag, varigenom den Helige Ande fick verka andlig omsorg om egen och andras salighet. Men ej blott därför var Maria benådad att hon hade dyrbara naturgåvor, utan hon var benådad för den välsignade sädens skull som skulle söndertrampa ormens huvud. Såsom Herren sade till Abraham: "I din säd skola alla släkten på jorden varda välsignade."

Denna säd gick från Abraham till David och från David ända till Maria. Det heliga ämnet gick på ett fördolt sätt från släktled till släktled ända till Maria, och i henne blev denna säd levande genom den Helige Andes kraft, då ordet som i begynnelsen var hos Gud blev kött. Här upphör nu allt vetande, allt begripande, allt förstånd. Men Johannes säger: "Ordet blev kött", nämligen det Ordet som i begynnelsen var hos Gud, det blev kött. De kristna ha ibland tänkt: "Hur blev Ordet kött, när ordet blev levande i hjärtat. Hurudana känslor och verkningar komma då?" Männe icke detta är en liknelse, som anger huru Ordet blev kött? Och detta ord hette på grekiska "Logos" men på latin "Idéa".

2:a. Varför blev Maria glad, när

hon kom till sin fränka Elisabet?

Om hos Maria hade kvarstannat något tvivel om Guds Sons avlelse, då ängels löften stredo helt mot hennes förstånd, så upphörde alla sådana tvivel, då en kristen kvinna, hennes fränka Elisabet, talade till henne och försäkrade henne om Kristi eller den utlovade Frälsarens ankomst i köttet. Elisabet blev uppfylld av Helig Ande genast när Maria hälsade henne, och Anden sade till Elisabet, att Guds moder nu hade kommit att hälsa på henne. Elisabet fick rörelser* (extas) och ropade med hög röst och sade till Maria: "Välsignad du bland kvinnor, och välsignad din livsfrukt. Men varför sker mig detta, att min Herres moder kommer till mig? Och salig du som trodde, ty det skall fullbordas som blev dig sagt från Herren."

Av detta Elisabets tal blev Maria glad och började lova Gud sägande: "Min själ prisar storligen Herren, och min ande fröjdar sig i Gud min Frälsare. Ty han har sett till sin tjänarinns ringhet; och se, här efter skola alla släkten prisa mig salig. Ty den Mäktige har gjort stora ting med mig, och heligt är hans namn. Hans barmhärtighet varar från släkte till släkte över dem som frukta honom."

Här ser du sorgsna och botfärdiga själ, huru Gud kan genom en annan kristen styrka den tvivlande

*Se Ordförklaringar!

att tro och verka så mycket att de sorgsna bli glada.

Men Maria, du Josefs trolovade brud, har ju orsak att glädjas, då du ej vet av någon man, men ändå har avlat. I dig är sannerligen den välsignade säd som kallas kvinnans säd, som skall sönderkrossa ormens huvud. Du är benådad, ej för din sedesamhet och helighet, för din renhet eller din ödmjukhet utan för den heliga säd som är i dig.

Och vi hoppas att alla som betrakta Marias Son skola bli delaktiga av denna säd och därigenom komma i det välsignade tillståndet,

BETRAKTELSE PÅ MIDSOMMARAFTON

Från år 1856. Ps. 474: 1—3 eller 476: 1—3.

HÄRLIGHET SOM FÖRGÅR OCH HÄRLIGHET SOM BESTÅR

Hör någon talar: "Predika!" och en annan svarar: "Vad skall jag predika?" — "Allt kött är gräs, och all dess härlighet såsom ett blomster på marken. Gräset torkar bort, blomstret förvissnar, när Herrens andedräkt blåser därpå. Ja, folket är gräs! Gräset torkar bort, blomstret förvissnar, men vår Guds ord förbliver evinnerligen."

(Jes. 40: 6—8.)

Vad Jesajas säger i midsommar-dagens epistel avser både det andliga och det timliga. Ej blott människans kropp och yttre skönhet är såsom gräset som snart förtorkas utan även hennes härlighet är såsom markens blomma som snart

att de genom den Helige Andes kraft bli havande. De bli också glada, när någon kristen frände försäkrar dem om att den välsignade säd som är i dem, icke är skökors säd utan välsignad kvinnosäd som sönderkrossar ormens huvud. Fröjda dig, du som är havande genom Helig Ande! Alla släkten på jorden skola prisa dig salig, dig som har trott ängelns löften. Och du måste även själv känna, att du är salig i tid och evighet, då du tror ängelns löften. Amen! I Jesu namn Amen.

Ps. 32: 2—4 eller 35: 1—4.

vissnar. Om profeten med härlighet menar jordisk härlighet, så försvinner den snart och vissnar som blomman. Men om profeten här menar andlig härlighet, så borde den förbliva längre. Men fienden vill taga såväl jordisk som andlig härlighet, om människan icke vakar däröver. Fienden får henne snart att slösa bort Guds nåd, om den förlorade sonen ej stannar hemma i fadershuset utan far till främmande land. Men troligt är att här avses människans jordiska goda såsom föda, hälsa, kroppskrafter o. s. v. Ty daglig erfarenhet visar att människans

goda är såsom markens blomster, som snart försvinner.

Om nu alla människor skulle i sin ungdomstid betänka, att deras härlighet är såsom markens blomster som vid midsommartid är i sin skönaste blomning, men har vissnat redan i augusti, om de betänkte detta så skulle de vid midsommartid söka evighetsblomster som icke ändra färg. Sen huru ett litet barn glädes när det ser de första vårblomstren! Han gör kronor av dem, men en vuxen människa förstör blomstren och bryr sig ej alls om dem, ty hans hjärta har fastnat i världen. Han betraktar hellre den grannlåt som en världslig konstnär har ritat på kartongbitar. Han förstår ej mer den skönhet som Gud har målat på den gröna marken. Sen på blomstren på marken. I världens barn som ären så flitiga att betrakta världens fåfängliga grannlåt som snart förgås! Sen på blomstren hur härligt de lysa. De väva och spinna icke; likväl var ej Salomo, den höga herren, lik dem i all sin glans. Men blomman förvissnar, blomstrens skönhet och härlighet försvinner fort, så även människans skönhet och härlighet. Ej många tiotals år ha svunnit, förrän mannaålderns skönhet och kraft har tagit slut och förtvinat som blomman på marken. Det går ej lång tid, innan alla ungdomens blomster falla och bli till jord igen.

Om de troende ej hade ett bättre

liv att vänta i det landet varest evighetens blomster blomma på stranden av livets älv och icke ändra färg, om vandrarna till Fäderneslandet ej hade en bättre jord och himmel att vänta på andra sidan av floden Jordan än detta korta och mödosamma liv, vore det bäst att säga med Job: "Människan är skapad till olycka som fågeln till att flyga;" eller såsom Paulus säger: "Om vi endast i detta livet hava i Kristus vårt hopp, och därav intet bliver, så äro vi de mest ömkansvärda av alla människor" (I Kor. 15: 19). Ty de kristna ha ingalunda roligt på denna syndiga och eländiga jord, då de ständigt måste strida och kämpa mot djävulen, världen och eget kött. Men Gud vare tack! De kristna ha dock det hoppet och den förtröstan till Gud, att evighetens blomster skola växa på deras grav, om de flitigt samla dem och plantera dem på evighetens ljuvliga strand, om de göra med evighetsblomstren som små barn att de göra kronor och kransar av dem. Jordens blomster vissna snart, så även människans skönhet och mandom, men de blomster som växa på evighetens ljuvliga strand falla icke och ändra icke färg.

Söken därför evighetens blomster! Vem vet, om I snart fån samlas hem till faderns hus och där göra kronor och kransar och sätta upp dem under det höga taket till Johannes födelsedag. Johannsblom-

mor och Petri-blommor växa ännu i Nordanland och törnens röda rosor synas här och där på Enons strand på torra ställen. Törnekronan har gjort otaliga sår på Jesu huvud varur försoningsblodet har runnit. Därav komma de röda rosor som kallas törnrosor.

Och då nu vid midsommartid alla blomster hålla på att slå ut, ehuru kylan vill hindra dem att växa, borde vi bedja, att Herren

vill låta sin nådesol lysa på dem och giva regn från himlen, så att midsommarens blomster måtte växa och törnen alltid breda ut röda rosor, och att evighetens blomster som ej förändras må planteras på våra gravar, då alla jordiska blomster vissna. Hör Du Törnekrönte Konung de sorgsnas, botfärdigas och nedtrycktas suck, vår Fader som är i himmelen. Amen.*

Ps. 172: 1—4 eller 475: 5—7.

MIDSOMMARDAGEN

År 1857. Ps. 475: 1—4 eller 474: 3—6.

VÄGEN TILL SALIGHETENS KÄNNEDOM

I botfärdiga och sorgsna Jesu lärjungar, bedjen att eders sorg som har kommit av Guds Sons död måtte verka i eders en sann och hjärtlig längtan till Frälsaren, så att otro och tvivel icke må få bli helt råddande i edra hjärtan! Och tron vad några kvinnor betyga för eder, att det slaktade Guds Lamm ännu lever. Hör Du store Korsbärare de botfärdigas, sörjandes och nedtrycktas suckar, Du vår Fader som är i himmelen.

Ur dagens evangelium:

Luk. 1: 76—80.

Och du, barn, skall bli kallad, den Högstes profet, ty du skall gå framför Herren och bereda vägar för honom, till att giva hans folk kunskap om frälsning, i det att deras synder bli dem förlåtna. Så skall ske för vår Guds för-

barmande kärleks skull, som skall låta ett ljus gå upp och skåda ned till oss från höjden, för att skina över dem som sitta i mörker och dödsugga' och så styra våra fötter in på fridens väg." Och barnet växte upp och blev allt starkare i anden. Och han vistades i öknen, intill den dag då han skulle träda fram för Israel.

Vi hörde av dagens heliga evangelium Johannes fader Sakarias' profetior om sin son, för vad ändamål han var född till världen, nämligen till den Högstes profet att bereda väg för Honom och till att giva hans folk kunskap om frälsning till deras synders förlåtelse. I följd härav skola vi denna heliga stund betrakta:

*Inledn. till pred. över midsommardagens evangelium 1856.

Huru Johannes Döparen bereder väg för Herren.

För det första: Han giver sitt folk salighetens kunskap.

Detta sker på det sättet, att han genom lagens förkunnelse först väcker syndakänslan. Om folket icke skulle få lära känna sina synder, så torde det icke heller få någon kännedom om saligheten. Men då han genom sin stränga lagpredikan först väcker syndakänslan, då kommer även kunskap om saligheten efteråt, då han med sitt finger pekar på Guds Lamm som borttager världens synder. Då få de botfärdiga lära känna saligheten, om de helt se på Guds Lamm som borttager världens synder.

Men om de se åt annat håll, om de se på världen, om de se på sig själva, huru dåliga och ovärdiga de äro, eller om de se på sin egen rättfärdighet, då få de ingen salighetskänsla utan endast en känsla av sin egen olycka. Mången har blivit utan salighetens kunskap som icke har sett på Guds Lamm, då Johannes sade: "Se, Guds Lamm, som borttager världens synder!" Nu har mången betraktat Guds Lamm och har genom detta betraktande kommit till kunskap om frälsning och salighet.

Men mången har efteråt börjat se på världen och har därigenom förlorat Guds Lamm som borttager världens synder. Mången har även vänt sina ögon bort från Guds

Lamm och begynt betrakta sin egen rättfärdighet. Och några ha börjat se på sin egen ovärdighet, och somliga ha börjat se på människors döttrar, såsom i den första världen Guds söner sågo på människornas döttrar och blevo därigenom förtappade. Sen icke, I Guds söner, på människornas döttrar, ty deras skönhet är bedräglig! Och I kristna flickor, sen icke på människornas söner, ty deras ägodelar äro bedrägliga! Utan sen på Guds Lamm, som Johannes har visat eder. Medan I betrakten pojkar, hinner Guds Son dö. Ännu droppa de sista dropparna från hans sår på jorden. Ännu ropar han på korset: "Eli, Eli, lema sabaktani?" (Min Gud, min Gud, varför har Du övergivit mig?). Men snart böjer han sitt huvud och uppgiver sin ande.

Vem skall då predika evangelium för de fattiga, när Jesus dör? Vem skall då leda sörjande lärjungar från Jerusalem till Oljeborget? Vem skall då väcka dem, när de bli sömniga i örtagården? Vem skall då trösta Lasarus' systor, som gråta vid hans grav? Jag tror, att världen får glädja sig, då Jesus dör i de kristnas hjärtan. Om ej Maria Magdalena (Maria från Magdala) förmår fälla så mycket tårar vid Hans grav, att Han blir levande inför hennes ögon, så är allt hennes besvär förgäves.

Låt oss nu för det andra betrakta, hur Johannes Döparen

med sin predikan verkar syndernas förlåtelse.

När folket genom Johannes lagpredikan har kommit till syndakännedom, börjar det tro, att yxan är satt till roten av träden och att varje träd som icke bär sådan frukt som hör till bättringen skall huggas bort och kastas i elden. Då skall folket komma till Johannes, be att få bli döpt av honom och bekänna sina synder. Men Johannes Döparen tar icke åt sig själv någon berömmelse, utan han leder botfärdiga till Jesus och säger: "Jag döper eder med vatten, men efter mig kommer den som har varit före mig. Han skall döpa eder med Helig Ande och eld."

De som nu gå till Jesus, få sina synder förlåtna och komma till kunskap om saligheten. På detta sätt verkar Johannes (predikan) syndernas förlåtelse. Men nu finnas många sådana, som icke bry sig om Johannes' dop och ej heller om Jesu dop. Och dessa äro de ofrukthara

Ack, jorden blott skuggan av himmelen är:
dess härlighet vissnar och blommorna dör.
Men livet i kärlek, i hopp och i tro
är bryggan, som håller och hemåt oss bär;
en gång sina trogna till himlen Gud för.
Förklarade andar där saliga bo
och lovsjunga Herren, Halleluja.

(P. B—n)

Ps. 13: 1—4 eller 595: 3—5.

träden, till vilkas rot yxan är satt.

Då nu Johannes Döparen har verkat så pass mycket, att folket har fått en önskan att bli döpta och att bekänna sina synder, så skall Guds Lamm som borttager världens synder rena dem. Johannes Döparen tvår bort den värsta smutsen från dem i floden Jordan, men Guds Lamm skall rena dem och två dem (riktigt) rena. Därav hava de fått renheten och klarheten.

Men, kära små barn, I som ären så vita och rena, gå icke mer att vada i världens dypölar, utan förbliven nu rena till den stunden, då himmelens klockor skola ringa på den stora sabbatsdagen, då Guds barn skola församlas i Guds tempel till att sjunga den nya sången för Gud och Lammet!

Då skola de ropa i templet: "Hosianna, Davids Son!" Och änglarna i koret skola spela på basuner, när Herren Jesus själv börjar utdela Herrens Nattvard åt Johannes skriftegäster! Amen! Halleluja!

År 1853. Ps. 142: 1—3 eller 513.

DEN STÖRSTE OCH DEN MINSTE I HIMMELRIKET

Bön: Give Herren Jesus, att alla stora må bli så små att de komma in genom den trånga porten, och alla små må bli så stora att de ej kunna gå in genom helvetets port. Amen.

Evangelium: Matt. 18: 1—5.

Lärjungarna trädde fram till Jesus och frågade: "Vilken är den störste i himmelriket?" Då kallade han fram ett barn och ställde det mitt ibland dem och sade: "Sannerligen säger jag eder: Om I icke omvänden eder och bliven såsom barn, skolen I icke komma in i himmelriket. Den som nu så ödmjukar sig, att han bliver såsom detta barn, han är den störste i himmelriket. Och den som tager emot ett sådant barn i mitt namn, han tager emot mig.

Med ledning av vårt heliga evangelium bör vi denna heliga stund betänka:

Vilken är den störste i himmelriket?

1. Den som är minst, är den störste i himmelriket.

Lärjungarna frågade ofta Frälsaren: "Vem är den störste i himmelriket? Redan när Sebedei söner bådo Jesus att få sitta den ene till höger och den andre till vänster i hans rike, var deras avsikt att få bli de främste i himmelriket. Men då blevo de andra lärjungarna illa till mods och avundsjuka på Sebedei

söner för att de ville gå förbi dem. Men Frälsaren ställde dem inför frågan: "Kunnen I dricka den kalk som jag måste dricka? Kunnen I lida den plåga som jag måste lida?" Härav förstå vi, att den som vill bli främst i himmelriket måste dricka den kalk som Jesus drack eller lida vad han led. Och ehuru Sebedei söner trodde sig kunna lida sådan plåga, lovade han likväl ej dem den stora äran att få sitta till höger och vänster i hans rike.

En annan gång kommo de åter och frågade Frälsaren: "Vem är störst i himmelriket?" Då ställde Jesus ett barn framför dem och bjöd dem att bli lika små som barnet var. Tredje gången började lärjungarna åter tvista med varandra, vem av dem som vore den främste. Då sade Frälsaren att den yngste skulle vara den främste. Ehuru vi väl förstå, att de stredo om äran, och trots att Frälsaren gav dem sådana svar, att de skulle sluta att sträva efter ära, ville denna ärelystnad dock följa dem ända till Frälsarens död. Om vi nu vill rätt förstå vad frågan om vem som är störst i himmelriket betyder, så bör vi först forma frågan så: Vem är den bäste kristne? Av Frälsarens första svar till Sebedei söner förstår vi då,

att den störste korsbäraren är den bästa kristne. Men vem vågar nu komma inför Guds ögon och säga: Jag har lidit mest för kristendomen. När en svår förföljelse kom över de kristna, då ansågs den som den bästa kristne som hade fått de flesta såren för kristendomens skull. Därför kan vi inte av detta kännetecken sluta oss till, vem som var den bästa kristne.

Ett annat svar på frågan: vem är störst i himmelriket, gav Frälsaren i dagens evangelium, då han ställde ett barn framför dem och bjöd dem bli såsom barn. Den som nu vill bli den bästa kristne, han skall bli som ett barn. Ett litet barn är störst i himmelriket, därför att det ej har så mycken synd som en vuxen människa. Men vem är nu den människa som vill säga, att hon ej syndat mer än ett nyfött barn? Vi ha hört några dygdiga människor skryta över, att Gud ej behöver döma dem för verksynder. De måtte vara riktigt heliga som kan så rentvå sig från alla verksynder. Men jag tror att det är djävulen som döljer deras synder och gräver ned deras ondskan i jorden. Frälsaren bjuder dem att bli som barn i ödmjukhet och undergivenhet. En vuxen människa har nämligen stor själviskhet, ärelystnad, egenrättfärdighet och världskärlek, men ett nyfött barn är fritt från sådana hemsynder som gör den vuxna människan så stor och pösande att hon ej alls

kan gå in genom den trånga porten innan dessa den onde andens yngel kramas ut ur hjärtat. Hon ryms icke in genom den trånga porten innan hjärtats svullnader utkramas, sargas och sönderkrossas genom den sorg som är efter Guds sinne. Ett nyfött barn som endast har arvsynd kan därför födas på nytt utan plåga och smärta genom den allmänna nåden som vunnits genom Frälsarens förtjänst. Men den som vill bli som ett barn måste bli så snäll och ren att han kan säga: "Jag har aldrig syndat, jag har inte världskärlek, inte högmod, inte hat, inte avund ej heller köttets begärelser. Så syndfri blir människan, då den onde förvänder ögonen på henne och döljer alla synder. Men den som har öppna ögon måste bekänna med Job: "Människan dricker orättrådighet såsom vatten."

Då lärjungarna tvistade med varandra om vem som vore den störste, svarade Frälsaren, att den yngste skulle vara den störste. Om vi nu ville efter detta kännetecken sluta vem som är den bästa kristne, skulle vi genast finna att den yngste är den som har övertygelsen att alla andra är bättre än han och känner sig ovärdig att bära det kristna namnet. Paulus bekände sig som den störste bland syndare och ansåg sig ovärdig att vara apostel, emedan han hade förföljt Guds församling. Från detta de kristnas förföl-

jande är ingen fri. Den som blivit väckt genom de kristnas förmaningar, har säkerligen i sitt naturliga tillstånd vredgats på dem som bestraffa honom för orättrådighet. Men ej heller denna synd blir för alla en sådan samvetsbördas som för Paulus som ännu i det benådade tillståndet ångrade att han hade hatat de kristna. Vi se av alla förhållanden att den minste är den störste i himmelriket. Det är: den störste syndaren som känner sig som den sämste är den bästa kristne, han räknas som den bästa inför Gud; den som känner sig ovärdig att vara bland de kristna, han räknas som värdig. Den som är yngst, vare som den äldste. Den som är riktigt ödmjuk och undergiven, han är den överste, den som är föraktad, han är upphöjd. Den som blivit ärelös (i världen), han har fått ära, den som är dålig och svag, han är kraftfull och stark (i anden), den som blivit nedtrampad är upphöjd, den sjuke blir frisk, den sorgsne glad, den gråtande skall skratta, den lame hoppa som hjorten; den som är sämst av alla, är den bästa av alla!

2. Men den störste är den minste.

Lärjungarnas strävan och kapploppning efter ära har velat följa de kristna intill denna dag. Ju sämre människorna varit i kristendomen, dess högre har deras ära upphöjts i världen. Så har påven som är den störste i andligt högmod men sämst

i kristendomen, genom självjord ödmjukhet upphöjt sig till alla herrars herre, så att alla konungar och kejsare kysste hans skor. Han utslöt från himmelriket alla som ej ödmjukade sig inför honom. En kejsare måste barfota stå på knä tre dygn framför påvens fönster, förrän han fick förlåtelse för sina synder. Varifrån hade påven fått makten att döma till helvetet alla som ej böjde sig för honom? Han hade tagit den makten från bibeln genom falsk bibeltolkning, och människorna voro så dumma att de trodde på honom, ehuru den onde hade förvänt hans ögon genom högmod. Och de blinda stackarna trodde på honom som på Gud.

Men här är fråga om vem som är störst i himmelriket. Lärjungarna tvistade med varandra om vem som vore den bästa kristne. Och denna strid har ännu inte helt upphört i världen. Den anses i världen som den bästa kristne som är en riktigt snäll hedersman och mycket prisad av alla. Men de kristna tro att den är den bästa kristne som är störst bland syndare, som är sköka, tjuv och rövare, som har varit i största plåga och ångest för sina synders skull, som gråter, suckar och jämrar sig, som skäller på hederliga människor för orättfärdighet, som är hatad och föraktad av världshopen och som i världen anses som en falsk profet. Men dygdiga människor tänka, att de som gråta och

sucka är skrymtare, och att de som skälla och anklaga, göra sig själva fromma och anse sig bättre än andra, äro i andligt högmod, hålla sig själva för kristna och förakta andra. Den döda trons bekännare mena, att de som icke ge hederliga människor samvetsro är falska profeter men icke kristna. Och de som vill utrota den gamla döda tron sägas nedtrycka människor i tvivel.

Men här är nu fråga om vem som är störst i himmelriket. Påven anser sig som den häste krisne, ehuru han med munnen bekänner sig vara trärlars träl, men i hjärtat anser sig som den allra heligaste och genom andligt högmod dömer alla de själar till helvetet som ej böja sig för honom. Den naturliga dygdigheten som har världslig vishet och stort förstånd i huvudskallen anser den som bäste kristen som lever dydigt, äras och hedras i världen.

Luther som legat två år i samvetskval och tvivel fordrar rätt ånger och levande tro av de kristna och säger den vara den bäste kristne som har en stadig tro på Frälsaren, om blott denna tro visar sig vara levande genom kristlig kärlek. Men den kristliga kärleken visar sig däri, att en kristen älskar sina bröder icke blott med hänsyn till kroppen utan även till anden och själen. Han hjälper behövande om han har råd men förmanar och råder sorglösa, vare sig de vill höra honom eller ej. Om nu en kristen för detta

förmanande och rådande blir hatad, förföljd, smädad och föraktad av världens blinda hop, om han för sanningens skull släpas inför domstol, fängslas, drives i landsflykt eller pinas och dräpes; om han i denna föraktade belägenhet beder för de olyckligas själar som hata och förfölja honom, om han gråter och beder för deras olyckliga själar tillstånd som äro i så dåligt, eländigt och beklagansvärt tillstånd, då de bemöta hans ömmaste förmaningar med hån och hat, och då han så hatas och förföljes för Jesu namns skull, då har han en stor lön utlovad i himmelen, ej därför att han anser sig som bäste kristen utan genom den stora nåden och för den tro och kärlek, varmed han har sökt vinna själar för himmelriket. Därav förstår man nu, att lärjungarnas inbördes tvist om vem som vore den störste borde upphöra, då de få höra av Frälsarens mun, att den som är störst, han vare (tjänstvilig) såsom den yngste, och den som vill bli den bäste, han vare sämst. Den som vill bli den högste han vare den ringaste, den som vill bli den främste han vare den siste, den som vill stiga högt han stige ned, den som vill sitta i koret han må stå vid dörren, den som vill vinna ära han må blygas. Och slutsatsen av detta är, att den minste är den störste, den störste är den minste; den som anser sig som den bäste kristne han är den sämste, och den som anser

sig som dålig och ovärdig bland de kristna, han är den bäste.

Lärjungarnas tvist upphörde efter Frälsarens död, då all deras ära vändes i sorg. De lämnades att gråta och jämra sig, då deras stöd togs bort. Men då fick världen riktigt glädjas. Likväl verkade denna skilsmässa så mycket, att lärjungarna höllo bättre samman, all tävlan och tvist upphörde. De måste nu vara

som får utan herde. Och om deras sorg blev större genom skilsmässan så blev deras längtan efter Jesus liksom deras inbördes kärlek mera brinnande. Tårarna och suckarna blevo flere, saknaden efter Jesus blev större och lärjungarna blevo åter glada då de sågo Herren! Amen.

Ps. 237: 2—4 eller 369: 6—7.

ALLA HELGONS DAG

Ps. 4: 1—4 eller 145: 1—3.

ÅTTA SALIGHETER

Vid den tid, då Jesus predikade evangelium för de fattiga, ropade en kvinna: "Saligt är det moderssköte som har burit dig, och de bröst som du har diat!" Och Jesus svarade: "Ja, saliga äro de som höra Guds ord och gömma det." (Luk. 11: 27 f.)

Denna kvinna som ropade så, torde vara en av dem vilkas hjärtan Guds ord hade träffat, och hon tänkte väl, hur lycklig den kvinna är som hade fött en sådan son. — Men saligheten består icke däri utan däri att man hör Guds ord och gömmer det. Guds ord är det heliga frö som Sädens Herre själv har sått i deras hjärtan som gömma det eller mottaga det, så att det blir levande och fruktbarande. Ej ha många blivit kristna på Frälsarens tid, ehuru de gingio i skola och hördes hans undervisning. Men när den

Helige Ande började verka i lärjungarnas hjärtan, så predikade Han evangelium med kraft. Och då blevo somliga kristna, men i förhållande till folkets myckenhet voro de icke flere än de få utvalda som voro tecknade, nämligen tolv tusen som voro tecknade från världens begynnelse. På apostlarnas tid var det kanske en kristen på femtio själar. Och då ni ser att det ej har funnits många kristna i världen, och att även av de få som verkliga ha blivit kristna somliga gå tillbaka till fördärvet, så betänken I få själar som ännu kämpen i eder allra heligaste tro, att I måtten komma till de heligas gemenskap i det nya Jerusalem. Betänken hur farlig denna världen är, och hur listig fienden är att förföra även dem som genom

Guds nåd ha befriats från djävulens välde, så att om möjligt även de utvalda förvillas. Djävulen har vredgats förfärligt, då han i denna yttersta tid har förlorat några från sitt rike. Och på dem är han synnerligen förbittrad som ej låta hans barn ha samvetsfrid (störa deras andliga sömn).

Å andra sidan har den himmelske Föräldern blivit bedrövad, då fiendens trålar icke låter hans barn vara i fred. Men det är vårt hopp, att Guds barn icke övergiva sin tro därför att draken visar dem sina tänder. Men den farligaste fienden synes vara den som bor i de kristnas eget kött som kommer som en tjuvande orm över dem, i vars mun mesarna rusa då de bli yra av den giftiga lukten som tjuvarormen utsläpper från sin kropp. Och den listige ängel som gör sig till ljusets ängel är synnerligen skadlig för de kristna. Det är egenrättfärdigheten som är Guds barns åklagare dag och natt, och han talar i förståndet: "Hur kan du bli salig som är så ond och syndar så mycket varje dag med tankar, begär och önskningsar?" Men om de kristna ej hade en försvarare hos Fadern till vilken de kunna fly, då egenrättfärdigheten angriper dem, så hade de alla fallit i tvivel. Men den store försvararen hos Fadern som är alla föräldralösas och minderårigas förmyndare han beskydde, bevare, stödde och styrke sviktande knän,

upplyfte trötta händer, upptage nakna stackars barn som skrika på denna världens kalla goly. Må han två de nyfödda (nyomvända) med livets vatten och linda dem i rena lindekläder och låte dem dia nådeflytande föräldrabröst! Hör du store försvarare hos Fadern alla bedrövades och botfärdigas suckan, då de med förkrossat hjärta ropa till Dig, vår Fader i himmelen.

Evangelium: Matt. 5: 1—12.

Jesus undervisade dem och sade: "Saliga äro de som äro fattiga i anden, ty dem hör himmelriket till. Saliga äro de som sörja, ty de skola bliva tröstade. Saliga äro de saktmodiga, ty de skola besitta jorden. Saliga äro de som hungra och törsta efter rättfärdighet, ty de skola bliva mättade. Saliga äro de barmhärtiga, ty dem skall vederfaras barmhärtighet. Saliga äro de renhjärtade, ty de skola se Gud. Saliga äro de fridsamma, ty de skola kallas Guds barn. Saliga äro de som lida förföljelse för rättfärdighets skull, ty dem hör himmelriket till. Ja, saliga ären I, när människorna för min skull smäda och förfölja eder och sanningslöst säga allt ont mot eder. Glädjens och fröjden eder, ty eder lön är stor i himmelen. Så förföljde man ju ock profeterna, som voro före eder."

I dagens evangelium är *nådens ordning* framställd på så sätt, att alla till saligheten hörande huvudstycken nämnas där i den ordning som de erfaras av de kristna. Nämligen: för det första andlig fattigdom, 2:a andlig sorg, 3:e saktmod, 4:e hunger och törst efter rättfärdighet, 5:e barmhärtighet, 6:e hjärtats ren-

het, 7:e fridsamhet, 8:e förföljelse för rättfärdighets skull. Sålunda åtta saligheter av vilka ingen får lämnas bort. Den som vill bli salig, måste erfaras och genomgå alla dessa. Låt oss därför betrakta:

De åtta saligheterna.

"Saliga äro de i anden fattiga, ty dem hör himmelriket till." Detta är alltid en rätt väckelses kännetecken, att alla vilkas samvete har rätt uppvaknat känna fattigdom och brist på allt det som förut var salighetens grund såsom tron, hoppet, kärleken, dygden, ärligheten, renheten, äran, rättfärdigheten. Före uppvaknandet funnos alla dessa andliga skatter i den sorglösa människans sinne: inte har en sorglös känt brist på tro, ej brist på kärlek, ärlig har han sökt vara och göra var man rätt. På denna dygdighet och ärlighet grunda de sorglösa ännu mycket, då de säga: "Inte har jag stulit, Gud ske lov! Inte har jag gjort något orätt, Gud ske lov! Jag är ingen otuktig, Gud ske lov! Jag är ingen drinkare, Gud ske lov!" Alla dessa falska grunder vika, då samvetet vaknar. Tron tar slut, kärleken tar slut, ärligheten tar slut: han blir en otuktig och tjuv och måste därför fara till helvetet. Detta är sålunda den andliga fattigdomens kännetecken, att alla andliga skatter taga slut. Och åt sådana lovas nu himmelriket, för vilka allt eget gott har tagit slut!

2:a. Till den andliga fattigdomen kommer också *andlig sorg*. Då för lärjungarna tron tog slut, hoppet tog slut, så att de ej längre hade något hopp varken till himmelen eller till världen, då fingo de en sådan sorg, att de måste gråta och jämra sig. Mången säger: Jag har inte tro, att jag blir salig med detta leverne, men har ändå ingen sorg (däröver); en sådan är ej fattig i anden, då han orkar leva utan tro. Men den är fattig i anden som har en även utåt synbar sorg och bedrövelse och suckar. *Sådana sörjande bli tröstade*, då Jesus blir levande i deras hjärtan.

3:e salighetens huvudstycke lyder så: "Saliga äro de saktmodiga, ty de skola besitta jorden!" Här torde ej vara fråga om naturligt saktmod, under vilken ofta högfärd ligger gömd. Utan med saktmod menas här den hjärtats förvandling som apostlarna vederfors efter pingstdagen, nämligen att de nu kunde bära världens hat och han utan att knota, ehuru de förut hade haft stolta hjärtan och hämndbegär. Det var andligt saktmod och stillsamhet. Om nu de av naturen saktmodiga få ärva jorden av sina föräldrar, så få även de i *ande och sanning saktmodiga ärva en bättre jord och himmel*, som aldrig råkar i lägervall.

4:e salighetens huvudstycke lyder så: "Saliga äro de som hungra och törsta efter rättfärdighet, ty de

skola bliva mättade!" På den andliga fattigdomen följer sorg, och efter sorgen kommer saktmodet, och sedan kommer hunger och törst efter rättfärdighet. När egenrättfärdigheten som länge följer de väckta upphör, kommer hunger och törst efter rättfärdighet. Varifrån få de nu rättfärdighet som icke ha egen rättfärdighet? Varifrån få dessa hungrande och törstande näring! Veten i hungrande och törstande varifrån I skolen få föda, när hunger och törst hårt pressar eder? I denna öken få vandrarna ofta känna hunger och törst efter rättfärdighet, där det ej växer bröd från jorden, ej bär i träden, ej heller rent vatten på många ställen. Jesus har lovat eder hungrande och törstande näring av sin rättfärdighet, om all egenrättfärdighetens surdeg tagit slut hos eder.

5:e salighetens huvudstycke: "Saliga äro de barmhertiga, ty dem skall vederfaras barmhertighet!" Barmhertig är den som hjälper en annans själ, när han ser att den är i fara. Det är den andra barmhertigheten som kallas andlig barmhertighet. Det är icke brännvinskrögarens barmhertighet som förbarmar sig över de törstiga. Det är icke skökans barmhertighet som förbarmar sig över horkarlarna. Men den andliga barmhertigheten förbarmar sig särskilt över en annans själ och hjälper även sin nästa i timlig brist. Den som så är barm-

hertig, honom vederfares barmhertighet från ovan från ljusets Fader.

6:e salighetens huvudstycke lyder så: "Saliga äro de renhjärtade, ty de skola se Gud!" Om denna hjärtats renhet råder stort tvivel om hur den bör förstås, då alla väckta ha den erfarenheten att det känns som om hjärtat alltid vore fullt av skändlighet och orenhet. Men de sorglösa känna icke hjärtats skändlighet. Ha de rent hjärta? Och de väckta orent? Jag vet att den onde har renat nådetjuvarnas hjärtan, och deras hjärtan äro renade i drakblod.* Men de väcktas hjärtan äro inte renade i drakblod, därför känns hjärtat vara skändligt och orent. Vem skall nu rena edra hjärtan, I botfärdiga, som känna hur skändligt, orent och otäckt edert hjärta är? Jag tror att edra hjärtan äro renade med Jesu blod, om I tron, trots att I känna annorlunda. Men här gör egenrättfärdigheten motstånd och frågar: "Hur kan du tro att hjärtat är rent, då du känner att hjärtat är orent? Du börjar ljuga på ditt hjärta, om du tror tvärt emot vad du känner! Tro först då att hjärtat är renat med Jesu blod, när du känner att det är renat!" Vet du, vem som predikar så? Jo, så predikar egenrättfärdigheten för de botfärdiga. Men så här predikar Guds Ande: Genom tron blir ditt hjärta renat med Jesu blod! Och då är du salig och får se Gud.

*Se Ordförklaringar!

7:e salighetens huvudstycke: "Saliga äro de fridsamma, ty de skola kallas Guds barn!" Detta ställe förklara nådetjuvarna så, att dygdiga hedningar bli fridstiftare, men de kristna bli ofridsstiftare, som inte ge hedningarna samvetsfrid. Men om de kristna äro stiftare av ofrid, så är förstas hedningarna fridstiftare, som strida och slåss. Jag tror, att de kristna, för vilkas skull ofriden kom i världen genast på apostlarnas tid, ändå äro fridsamma, ty genom dem har friden kommit till många ställen, där man förut levde i ofrid, och för den

fridens skull kallas de Guds barn.

8:e saligheten är känd av alla kristna, ty de hatas för rättfärdighetens skull och smädas för Jesu namns skull. Men glädjens och fröjdens I Jesu lärjungar, då man hatar och förföljer eder för rättfärdighetens skull, när världen sanningslöst säger allt ont mot eder för Jesu namns skull, ty eder lön är stor i himmelen! Så förföljde de ju och profeterna som voro före eder. Men snart fån i ingå i den frid, där ingen enda hatar eder för rättfärdighetens skull! Amen.

Ps. 144: 1—3 eller 147: 1—3.

BOTDAGEN

(Första Böndagen)

Husförhållspredikan.

Ps. 154: 1—3 eller 278: 1—3.

BÄTTRINGENS TRÅNGA PORT

Någon frågade Jesus: "Herre är det allenast få, som bliva frälsta?" Då svarade han dem: "Kämpen för att komma in genom den trånga dörren, ty många, säger jag eder, skola försöka att komma in och skola dock icke förmå det." (Luk. 13: 23, 24.)

Här visar vår dyre Frälsare oss, att de som vill bli saliga måste gå in genom den trånga dörren (botens och bättringens) trånga port. Men vi hör också, att inte alla ens av dem som försöka det skola komma in. Somliga är så blinda, att de

inte ens se varest den trånga dörren är. Bland dessa blinda äro alla som supa, svära, göra hor och stjåla. I samma blindhet äro även Nikodemus' trosbröder som ha levat dygdigt men inte tro, att den gamla människan måste födas på nytt. Alla som hata, smäda och förakta de kristna och se efter deras fel, äro även så blinda, att de icke se varest den smala porten är. Deras ögon har den onde förvänt, så att de se helvetet vara i himmelen och him-

melen i helvetet. Så säger vi här i sanning, att i denna tid icke finnas många som försöka gå in genom den trånga dörren eller porten.

Men vilka äro de som försöka men inte lyckas? Jag tror att även sådana finnas som gärna göra bättring men inte så långt, att de skulle bekänna sina synder och gottgöra sina onda gärningar (i sann botgöring). Sådana giva sig icke under de kristnas ledning. De ha så mycket att göra med denna världen, att de inte ha tid att komma till den plats varest Guds ord predikas och förklaras. På så sätt förnötes för dem denna nådetid förgäves i världens bestyr ända till dess att döden kommer över dem.

Om någon bekant till översteprästen talar med portvakten, att han ville låta den bakom porten stående Petrus komma in för att se, vad världens herrar göra med Jesus, så förnekar denne i sin tro vacklande och vankelmodige (lärjunge) Jesus för världsärens och människofruktans skull, ehuru han i yttre måtto har känt Jesus. Men han blyges och han kan ej för världsärens skull och för världskärlekens skull bekänna, att han är lärjunge till den villoanden. — Nog måste du gå ut att gråta bitert. Du måste därtill falla i tvivel, då du ser att Jesus dör. Du måste ännu gråta och skrika (som ett barn), innan du slipper in genom den trånga porten. Du måste

ännu falla i tvivel och förlora allt hopp och all tro, innan du får se att Jesus lever, han som dog för dina synders och för din otros skull. All tro och hopp måste taga slut, förrän du kan känna glädje över Jesu uppståndelse.

Detta är den (botens) väg som alla sörjande Jesu lärjungar ha vandrat och erfarit, förrän de ha kommit in genom den trånga porten. Och denna samma (bättrings)-väg måste var och en vandra om han vill bliva salig. Försöken för den skull komma in genom den trånga porten, ty jag säger eder, att mången försöker och kan icke (komma genom botens dörr), så länge egenrättfärdighetens trasor fastna i dörrspringan.

I denna tid försöker ej ens mången gå in genom den trånga porten. Och av dem som försöka måste mången vända tillbaka och säga, den behagar mig icke. Och de äro många här i dessa tider, som icke förbliva i himmelriket, för den skull att de kika genom dörrspringan på världen och betrakta hurudan världen är, och därvid börja de betrakta världens skönhet och börja tycka om den. Fienden visar dem all världens gods och härlighet, av vars skönhet de bli förgjorda och börja tjäna den onde. Sen icke genom dörrspringan på världen, I botfärdiga och troende, ty snart får fienden eder att älska världen. Denna hondjävul visar sin skönhet och sin

grannlåt, blottar sina bröst och väcker begäret, så att mången botfärdig blir liksom förgjord av henne och börjar bedriva otukt med världen och med Babels sköka.

Vänden icke ryggen mot himmelriket utan vänden ryggen åt världen och vänden ansiktet mot Sions berg! Här står eder korsfäste och törnekrönte Konung i röda kläder bärande ärones krona. Och alla heliga änglar med honom vänta resenärer som komma över den brolösa strömmen till evighetens sköna strand, varest brudens tärnor plocka evighetsblomster och göra sköna kronor åt de väntande och åt trosbröder och systrar som anlända dit.

De som bära Jesu kors, få bära hån och smälek för Jesu namns skull. Glädjens och fröjden eder, I brudtärnor, vilkas lampor tändas och brinna, när Brudgummen kommer. Snart fån I skåda den store Korsbäraren som kommer från Edom i röd klädnad och bär ärekronan. Snart kommer den törnekrönte Konungen att hämta sin fattiga och föraktade brud. Snart komma gästerna från himmelen för att skåda brudens skönhet; snart få brudtärnorna hoppa och dansa på guldgolvet och fira Lammets bröllop evinnerligen! Amen.

Ps. 260 eller 279.

REFORMATIONS DAGEN

(Andra Böndagen)

Ottesängspredikan 1856.

Ps. 124 eller 37: 1—3.

EN SANN KRISTENS KÄNNETECKEN

Guds fasta grundval förbliver bestående och har detta insegel: "Herren känner de sina", och: "Var och en som åkallar Herrens namn, han vände sig bort ifrån orättfärdighet."

(1 Tim. 2: 19.)

Med ledning av vår upplästa heliga text vill vi med Guds nåd betrakta en sann kristens kännetecken med hänsyn till tron och levernet. Då aposteln säger, att Guds fasta grundval förbliver bestående och

har detta insegel: Herren känner de sina, så är det tydligt att världen ej känner de kristna varken med hänsyn till levernet eller till tron. Ty en kristens tro är fördold för världen, och beträffande den kristnes liv, ha vi många vittnesbörd i bibeln som visa att ej ens Frälsarens heliga liv dugde för världen, ty farisäerna sågo många fel i hans leverne. Ej heller Johannes Döparens

strängare levnadssätt dugde. — Världen kallar alla kristna orättrådiga, förvillade och villoandar, de må höra hemma i Jerusalem eller Vittenberg.

Ett av den sanna kristendomens kännetecken är just detta hat, detta förakt, den smädelse och förföljelse som i alla tider har kommit de kristna till del. Ty om någon hade erfarit allt det som i Jesu bergspredikan är sagt om den sanna kristendomen såsom andlig sorg, andlig fattigdom, andligt saktmod, hunger och törst efter rättfärdighet, och av de åtta saligheterna endast en fattades, nämligen förföljelsen, så vore det ändå icke en fullkomlig kristendom. Endast Jesu lärjungar har det blivit givet att veta och känna och erfara något, men ej heller de kunna veta mer än till en del, ty försoningen med Gud är en stor hemlighet som även änglarna åstunda att se. Sålunda kan ej heller den sanna kristendomen fattas med förståndet eller med ord förklaras för andra. Endast Jesu sanna lärjungar eller kristna få nåden att förstå det som är Guds rikets hemlighet.

Om vi sålunda sökte med bilder förklara vad den sanna kristendomen är, så borde vi först förklara vad rätt kärlek är. Om vi sade att den sanna kärleken består i känslor, så få vi ej mer klarhet därmed. Ingen annan än den som själv erfarit sann kärleks verkningar kan

säga vad den är. Ingen annan än den som själv erfarit kan säga: Jag känner denna hemlighet. *Kristendomen är nämligen hjärtats sak och ej förståndets.* Därför måste vi för världen framställa blott några av dess yttre kännetecken som den kan se, såsom ånger, bättring, sorg, samvetsqual, grubblande och andlig glädje vilket allt i världen anses som förvillelse, varför världen hatar det. Skulle världen anse det som kännetecken på sann kristendom, så måste den också anse dem som hedningar som ej ha erfarit sådant. Men världen bryr sig icke om de kristnas sorg och bedrövelse, världen bryr sig ej om de kristnas samvetsångest och hjärtetsorg, den bryr sig icke om de kristnas glädje eller gråt, den bryr sig ej om Luthers grubblande, ej om Luthers frestelser och kamp, den bryr sig icke om Luthers eller andra kristnas lidanden eller utståndna smädelse för kristendomens skull. Världen ser endast på de kristnas leverne.

Och i de kristnas liv ser världen så många brister, så mycket värdelöst och anstötligt, att den omöjliga kan erkänna dem som kristna, i vilkas liv finns så mycken synd, fel och brister. Världen tänker att de kristna måste vara idel rena och syndfria som änglar. Men de kristna ha aldrig sagt att de äro syndfria, utan de ha endast den tron, att de äro befriade från domen. *De kristna ha den tron att deras syn-*

der är förlättna, och denna tro är endast då en saliggörande tro, då de ej blott tro utan även känna att de äro benådade. Ty den döda tron tror även att synderna är förlättna, men då en sådan ej har en levande känsla i hjärtats innersta som övertygelse, så finns en sådan tro endast i hjärnan, och därför kallas den en död tro. *Däremot har den levande tron sitt säte i hjärtats levande och saliga känslor. En kristen kan ej tro sig salig, om han ej åtminstone emellanåt känner att han är salig, och dessa känslor kallas den Helige Andes vittnesbörd om nådaståndet.*

Men om allt detta vet världen intet. Därför ser världen endast på de kristnas liv, och detta är ingalunda utan fel och brister, men det är dock i huvudsak helt annorlunda än världens liv, liksom det är ett stort svalg mellan den rike mannen och Lasarus. Världen har ej annan salighetsgrund än egenrättfärdigheten, som gör världsmänskornas ögon klarsynta för de kristnas fel, så att de se grandet i sin broders öga men ej se bjälken i sitt eget öga. Därför ha de av denna världens gud fått lov att supa, svära, hålla krog, spela kort och slå boll om söndagarna. Sådant hedniskt liv är ej synd i världens tycke, det är så vanligt och brukligt. Men om en kristen felar antingen av (mänsklig) svaghet eller i hastigt mod, så få djävulens änglar stor glädje. Dessa mörkrets andar glädjas över de kristnas fall.

Avunden känner ingen annan glädje än glädjen över andras olycka och fall. Liksom avundens svarta ande fick djävulsk glädje då han lyckades förleda den himmelske Faderns yngre son, så glädjas än i dag alla djävulens tjänsteandar över de kristnas fall. Denna glädje kan dock icke göra dem saliga i evigheten, ty ju fler fallna i mörkrets rike, dess större blir plågan. Världen kan sålunda ej sörja över de kristnas fall utan tvärtom glädjas. Få se hur länge den glädjen varar, kanske en halv minut, då däremot ångesten som de bära i sitt bröst skall vara i all evighet.

Om vi nu betrakta *kristendomen med hänsyn till tron*, så kan intet annat kännetecken därpå givas än den som aposteln har givit i dagens text: att Herren känner de sina: ty världen kan ej känna de kristna på deras tro. Dock känna de kristna varandra därav. *Gud har givit de kristna den Helige Andes upplysning, så att de kunna pröva varandras tro, varjämte sanna kristna ha fått makt att tillsäga syndernas förlåtelse. Denna makt skulle de kristna ej kunna ha, om de icke visste i vilket själstillstånd människan måste vara, innan hon kan få sina synder förlättna. Hon måste vara i samma själstillstånd som den botfärdige rövaren på korset och den lame som bars till Jesus eller den botfärdiga kvinnan som fuktade Jesus fötter med sina tårar eller som*

lärjungarna efter Jesu död, då de måste gråta och jämra sig. I ett sådant själstillstånd måste människan komma innan hon kan ta emot syndarnas förlåtelse. Ty den syndaförlåtelse som tillsäges en obotfärdig syndare verkar intet, därav följer ingen glädje. Och när en obotfärdig tror sina synder förlätta, har han en död tro. Mot denna döda tro ställer aposteln Jakob goda gärningar, icke för att någon med goda gärningar kunde förtjäna Guds nåd och syndernas förlåtelse, utan därför att goda gärningar komma av en levande tro.

Skulle vi mäta kristendomen med egenrättfärdighetens måttstock, skulle ingen enda själ bli frälst. Så sträng är egenrättfärdigheten, att den ej lovar släppa en enda själ in i himmelriket som ej har ett rent hjärta. Det är visserligen sant att de kristna måste ha rent hjärta sedan det är renat med Jesu blod. Men det skall ej fattas så, att de kristna ha syndfria hjärtan, utan den andliga reningen skall förstås så, att de kristna ha ett från domen fritt hjärta och rent samvete, det är: *ett hjärta renat från syndens skuld och straff och ett samvete som är rent från onda gärningar*. Just häri är det som egenrättfärdigheten i förnuftet uppreser sig mot *Luthers lära om tron utan gärningar* och säger: hur kan en människa tro med ett syndigt hjärta? *Just däri ligger trons hemlighet, att tron utan gär-*

ningar är både rättfärdiggörande och saliggörande.

Mot denna lära reser sig hela påvedömet och hela hopen egenrättfärdighetens tjänare i Luthers kyrka, ty förnuftet kan ej fatta hur tron ensam utan gärningar kan vara rättfärdiggörande och saliggörande, då samme man lär att tron utan gärningar är död. Men märk väl, att Paulus talar om den levande tron, men Jakob talar om den döda tron. Den levande tron är saliggörande utan gärningar, men den döda tron är icke saliggörande varken med eller utan gärningar. Ty den döda trons gärningar komma från en oren källa och äro endast en skugga. Däremot äro den levande trons gärningar enligt världens tycke syndiga, t. ex. Johannes Döparens botpredikningar och Frälsarens stränga bestraffningar som ansågos komma av andlig högfärd. Likaså ansågos Luthers förmaningar till världens ledande män i påvedömet som djävulens verk.

Vad nu sagts om tron finns i korthet i dagens text: "Guds fasta grundval förbliver bestående och har detta insegel: "Herren känner de sina." Och vad här sagts om gärningar finns även kort uttryckt i vår text: "Var och en som åkallar Herrens namn, han vände sig ifrån orättfärdighet!" Den första delen kan världen ej förstå. Den andra delen vill världen vända mot de kristna, ehuru den tydligt avser

sådana munkristna som bekänna kristendomen men ändå hata den, då den fordrar upphörande med den orättfärdighet som övas mitt i kristenheten såsom dryckenskap, svordom, otukt, högfärd, girighet, avund, förtal, andligt hat mot de kristna, allehanda syndiga förnöjelser och tidsfördriv såsom kortspel och bollspel på sabbaten, förakt för Guds ord, begabberi av heliga ting. När vi jämföra sann kristendom med falsk kristendom som nu finns överallt i världen, så måste vi rysa

för det sorgliga tillstånd vari kristenheten befinner sig. Vi må klaga med David: "Hjälp, Herre, ty de heliga äro få!" Mycket få äro de som ha något verkligt bekymmer om sin själ efter Guds sinne. Flertalet smädar Gud med sitt gudlösa och färdärvliga liv, men få äro de som ännu söka Herren. Om de icke bättra sig som äro döpta till Kristus, så fruktar jag att de få göra bot och bättring i evigheten. Amen.

Ps. 161: 1—3 eller 332: 4, 5.

MISSIONSDAGEN

(Tredje Böndagen)¹

Ps. 247: 1—3 eller 426: 1—3.

LJUSET SOM SKINGRAR HEDENDOMENS MÖRKER

"Jag är världens ljus; den mig följer han skall icke vandra i mörkret."

Med anledning af vår upplästa text, skole vi på denna heliga stund genom Guds nåd betrakta:

"Det andeliga mörkret och det andeliga ljuset."

Med mörkret menas i den Heliga Skrift icke allenast okunnighet i Guds ord, utan äfven oerfarenhet i nådens ordning, och vidare ett falskt förlitande på egna verk och gärningar; en stor okunnighet om Sanningen, en falsk föreställning om Guds Person och Hans höga egen-

skaper, en falsk lära om menniskans förmögenheter och deras inbördes förhållande. Men med mörkret menas äfven otro, förakt för Guds ord och Sakramenterna, och slutligen menas med mörkret ett ogudaktigt lefverne såsom aposteln Paulus visar, då han uppräknar mörkrets gärningar, bland hvilka nämnas hör, boleri, lösaktighet, dryckenskap, otukt, hvilka hedniska laster ännu gå i svang bland oss: ett sådant lefverne kallas i Skriften för mörker.

¹Sv. ottesångspred. 3:e Bönd. 1859, Aterges med vederb. tillstånd enl. originaltexten hos kyrkoki, S. Stenudd i Kiruna.

Men med ljuset menas icke allenast en sann kunskap om Gud, en sann kunskap om människans egen natur, utan äfven erfarenhet i nådens ordning, således icke blott Christendoms kunskap utan äfven Christendomen i människans hjerta, hvartill hör en kännbar och förnimbar hjertats och sinnets förändring, som i Skriften kallas omvändelse och pånyttfödelse: med ljus menas äfven ett heligt lefverne och alla christeliga dygder: men framför allt en lefvande tro, som visar sig verksam uti afsky för synden, samt uti en kännbar glädje, hvilken endast benådade själar kunna erfara. Frälsaren lofvar i dagens text att den som följer Honom, han skall icke vandra i mörker. Men till Frälsarens efterföljelse fordras ovillkorligen en sann omvändelse, hättning, nyfödelse och en lefvande tro. Den som vill komma till det sanna ljuset, han måste först blifva en sann Christen, och dertill fordras först, en sann upplysning af Guds anda genom ordet, ty den som icke har fått den helige anda, han förstår icke Guds ord rätt. Och den som icke förstår Guds ord rätt är i villfarelse och andeligt mörker. Utom den stora hopen som föraktar Guds ord och Sakramenterne finns det mången nu för tiden, som menar sig hafva förstått Guds ord rätt. Men det är just frågan om Guds ords rätta Förstånd, då den ena bibeltolkaren tolkar ett skriftens

språk på ett sätt, en annan tolkar på ett annat sätt: Huru kan då den enfaldige förstå Guds ord rätt, då till och med de höglärda bibeltolkarna förstå ett och samma språk olika. Enligt vår Lutherska lära måste Guds ord vara det enda rättesnöret för människan både uti lära och lefverne. Här duger således icke Förnuftets ljus. Här duger icke denna verdens visdom, som menar att människan kan blifva salig utan Bibel, utan andeliga böcker, bara han följer Förnuftets ledning.

Det är nu för tiden mången höglärd, som påstår, att människan icke behöver känna försoningsverket eller läran om rättfärdiggörelsen genom tron allena utan gemingar.¹ När nu denna verdens vise som dock grubblat och funderat mycket om människans tillstånd efter döden icke hafva någon annan tröst att gifva oss än den falska läran, att man för att blifva salig icke behöfver känna Försoningsverket, utan endast följa Förnuftets ledning: hur skall då den enfaldiga veta huru och på vad sätt Människan skall blifva salig, när han i sin sorglöshet slänger boken under hanken, så snart han läst in sig; och bryr sig sedan icke om hvarken Gud eller Guds fiende, bryr sig (icke?) om huru han lefver, utan låter det ramla af genom verden i sus och dus, i dryckenskap, otukt,

¹Se Ordförklaringar: försoningen!

svordomar, Guds namns missbruk, högfärd och grannlåt, flärd, fåfänga, allehanda verldsliga nöjen och tidsfördrif, öfverdåd, vrede, hat, tråtor, slagsmål, gerighet, tjufveri, Guds ords och Sakramentenas förakt. Och ett sådant lefverne se vi nu hvar dag för våra ögon: liksom vore Gud en blind Gud som ser intet, eller en döf Gud som hör intet, eller en sådan barmhärtig Gud, som icke bryr sig om huru människan lefver, icke heller tager sig an hvad man har för Tro, utan låter människan lefva som hon vill efter sina onda lustar och begärelser: och tager henne *ändå* efter döden till himmelen.

Si! just ett sådant lefverne är det som i skriften kallas för andeligt mörker och blindhet. Och detta mörker sticker då mest i ögonen, när en gnista af andeligt ljus uppenbarar sig på något ställe. Då heter det om hvar och en, som visar tecken till andeligt lif: svärmeri, kätteri, villfarelse. Då församlas sig den vilda verldshopen liksom för att se och gapa. Då Lärjungarne upfyldes af den heliga anda på pingstdagen, upfyldes den stora hopen af förvåning; men somliga gjorde gäck af den helige andes verkningar och sade: "*desse är fulle af sött vin.*" Verlden mottog christendomens första verkningar med gäckeri men det dröjde icke länge, innan den stora hopen upfyldes av bitterhet och andeligt hat

mot de christna. Och allestädes hvarest den samma christendomen har uppenbarat sig, der har ock det andeliga hatet uppenbarat sig; alla samma christna hafva blifvit hatade, föraktade och förföljda af verden.

Och detta var nu det andeliga mörker, som den andeliga Solen neml. Guds Son kom att skingra.² Men solens strålar nå icke till afgrunden, hvarest mörksens andar bo. Ty de varelsor som aldrig sett ljuset, blifva starrblinda, när ljuset kommer öfver dem. Mörksens andar hata ljuset, emedan deras gemingar äro onda. Alla naturliga människor mena att det andeliga mörkret hvaruti de äro födda och uppväxta är det rätta ljuset. Och derföre säga alla, som äro uppväxta i det andeliga mörkret, nämligen denna verdens vise som själve stack ut en väg för sig, efter vilken de vandra till evigheten — sådana säga: vi behöfva icke någon bättre upplysning än den vi kunna få af förnuftet. Vi se i förnuftets ljus den väg som människan bör vandra för att upfylla sin bestämmeelse, vi behöfva icke känna andra lagar; vi behöfva icke känna Försoningsverket, vi kuma af Förnuftet få den sanna Uplysningen och uti Förnuftets ljus se vi vägen till lifvet: När vi följa Förnuftets ledning kunna vi upfylla ändamålet med vår tillvarelse på jorden. Somliga säga: "då jag gör hvar man rätt kan Gud

²Se Ordförklaringar: mörkret o. solen!

icke döma mig." Andra säga: när människan gör allt hvad hon kan och förmår till sin förbättring, då måste Gud blifva ansvarig för hennes själ, om Han ändock dömer henne. Andra åter gå ännu längre i Egenrättfärdighet och säga: "Jag har gjort mera gott än ont i världen, och jag hoppas att Gud belönar mig (i en?) annan verld. Och har jag någonting felat så förläter han väl. Allt sådant är nu tänkt och taladt i Förnuftets ljus.

Men huru öfverensstämmer nu denna lära med våra symboliska böcker, hvarest det heter: att "människan är af Naturen ett vredens barn utan Gudsfruktan, utan kärlek till Gud utan tro på Gud. Och huru öfverensstämmer nu denna Luthers lära med den lära, som en del af denna världens visa drifva ännu i våra dagar: Denna världens vise påstå, "att människan är positive god, d. v. s. hon är af själ och hjerta god. Hon behöfver således ingen bättring göra. Hon är bra som hon är. Vi tala nu icke om den enfaldiga världshopen, som alldrig bryr sig om hvarken Gud, himmel eller helvete, utan lefver för dagen och följer sina köttliga lustar och begärelser, utan att bry sig om hvart det bär af till slut. Utan vi tala nu om denna världens vise, som lefva i Förnuftets ljus utan att bry sig om Försonings verket. Luther disputeerade med de Påfviska om människans vilja och påstod, att menni-

skan icke har någon fri vilja i andeliga ting, att människan icke kan hvarken börja eller fullborda bättringen, samt att Guds anda måste verka i henne både vilja och gerning efter sitt goda behag. Huru öfverensstämmer nu denna Luthers lära med den lära som denna världens vise drifva, att människan har en fri vilja i andeliga ting, att hon kan förädla sin vilja och göra sig sjelf god.

Allt detta är nu tänkt och taladt i förnuftets ljus. Men var nu detta världens ljus; var Frälsaren en af denna världens vise? Många af denna världens visa hafva verkligen inbillat sig, att han var den förnämsta ibland denna världens vise. Men andra åter hafva påstått, att det skulle hafva stått mycket bättre till med världen, om icke det christna svärmeriet hade kommit i världen. Finnes här nu någon som vill följa Frälsarens exempel i lära och lefverne och genom denna efterföljelse komma till det sanna ljuset. Han har sagt i dagens text, Jag är världens ljus: den mig efterföljer, han skall icke vandra i mörkret. Men Han har också sagt, att ljuset kom i världen, men människorna älskade mera mörkret än ljuset, ty deras gärningar voro onde. Detta har blifvit bekräftat ifrån Christendomens första början intill våra dagar. Den lilla hop som kallades för christna har redan ifrån första början blifvit gäckad, smädad, förak-

tad och hatad af världen; och detta gäckeri, detta förakt, detta andeliga hat måste sanna christna emottaga af världen ännu i denna dag. Hvar häldst sanna christna uppenbara sig, der blifva de föremål för världens hat och förföljelse. Och däruti består det andeliga mörkret, att hvar och en som dräper Christi lärjungar tror sig göra Gudi en tjänst därmed.

Förblindelsen skulle icke vara så stor som den är, om världen kunde erkänna den lefvande christendomen såsom ett Guds verk i människan. Verlden skulle få följa Gamaliels visa råd och låta de christna vara i fred. Men Gamaliels visa råd följdes icke länge. Om en och annan fiende till Christendomen och till de christna blir fasttagen liksom Saulus: då måste en sådan först blifva solblind af det himmelska ljuset och erkänna sin andeliga blindhet. Saulus vandrade i förnuftets ljus, när han förföljde de christna: men när himmelen öppnades för honom då fick han se ett annat ljus, hvilket han aldrig sett förut. Och så måste det gå med hvar och en, som (vill?) blifva en sann christen. Han måste först erkänna sin andeliga blindhet, ty annars går det såsom Frälsaren säger i Joh. 9: 14: voren i blinde: då haden I icke synd. Men nu sägen I: vi se; derföre blifver eder synd. Det vill

säga: Om I erkänden eder andeliga blindhet så skulle I låta leda eder till det andeliga ljuset, men nu hafven I den Inbillningen, att I sen den rätta vägen till ljuset, och derföre kunnen I icke låta öfvertyga eder om sanningen af den christna lärans Gudomliga ursprung.

Vi kunna icke säga att vi hafve sedt mera än en skymt af det andeliga ljuset, och denna gnista af den Eld, som Frälsaren kom för att upstända på jorden har i världens ögon sett ut som en gnista sprakad från afgrunden, som bör släckas genast. Men vi tro och hoppas, att denna strimma af andeligt ljus skall ännu visa sig som en flamma på himlahvalvet, ehuru ohygglig den ser ut för världen. Likasom de visaste hedningar ansågo christendomen för ett ohyggligt svärmeri, så anses den sanna christendomen ännu i dag för svärmeri. Men på döds bädden måste mången bekänna, att det icke är svärmeri, utan en Guds kraft, som trotsar Helvetet och döden och uppfyller de christna med glädje i sjelfva döden. Men christendomens vedersakare måste falla i förtvivlan och döma sig sjelfva i det viktiga ögonblicket, när de skola vandra till Evigheten. Maria! Din Frälsare lefver och Han skall uppväcka dig på den yttersta dagen och gifva Dig lifsens krona. Amen.

Ps. 251: 1—3 eller 259: 3—4.

TACKSÄGELSE DAGEN

(Fjärde Böndagen)

Ps. 8: 1—3 eller 10: 3—5

HELA SKAPELSEN LOVE HERREN!

Lova Herren min själ och förgät icke, vad gott han har gjort, han som förlåter dig alla dina missgärningar och helar alla dina brister. — Loven Herren, I alla hans härskaror, I hans tjänare som utträten hans vilja. Loven Herren, I alla hans verk, varhelst hans herredöme är. Min själ, lova Herren!

(Ps. 103: 1, 2, 21, 22.)

David var den förste kungen i världen som var rätt väckt och benådad. Han kunde av egen erfarenhet skriva, hur salig den människa är, vilkens överträdelse är förlåten, vilkens synd är överskyld, och vilken Herren icke tillräknar missgärning (Ps. 32: 1, 2). David sökte nog en tid dölja sina synder då samvetet sov, men han klagat själv i sin botpsalm: "Så länge jag teg, försmäktade mina ben vid min ständiga klagan." Och då profeten Natan kom för att förmana honom för hans synd, träffade det hans samvete. Då bekände David sin synd, fast världsäran hade fått honom att dölja den ända tills profeten Natan kom och förebrådde honom för dubbel synd. Likväl säga denna tids fariseer och munkristna: "Ingen behöver ropa ut sina synder för världen."

Det är sant att alla väckta ha samma erfarenhet med David, att

den botfärdiga själen ej får samvetsfrid genom syndabekännelsen utan endast och allenast genom Guds nåd. När den botfärdige syndaren som har ånkrat och bekänt sin synd, får känna i sitt hjärta att hans synder är förlåtna, då kan den benådade syndaren säga som David: "Min själ, lova Herren och förgät icke vad gott han har gjort! Han som förlåter dig alla dina missgärningar och helar alla dina brister." Men de som vi kalla nådetjuvar vill även tillägna sig nåden. De säga: "När David som var både äktenskapsbrytare och mördare fick förlåtelse, så förbarmar nog Gud sig över mig som icke är en så stor syndare." — Men hör, du som säger så: har du rätt ånkrat dina synder, eftersom du överskylder och döljer dem? — Vi tror att de få själar som genom Guds nåd har fått frid i samvetet, skall förstå vad dessa Davids ord betyder: "Salig är den vilkens synd är överskyld." Det är: vilken Herren icke tillräknar missgärning! De ångrande själar vilkas samvete ej längre förmår dölja sina synder eller genom kvacksalvarkonster läka sitt förgiftade hjärta, de bedja den store Korsbäraren om hjälp när de bära

Jesu kors från fördärvets stad till Golgata berg. Och då de sucka under bördan så djupt att det hörs till himmelen, måtte då den nådefulle Herren Jesus höra deras suckar och hjälpa dem. Så kan de med glädjefyllt hjärta sjunga: "Lova Herren min själ!"

När David i vår text skiljer mellan Herrens härskaror och Herrens verk, så förstå vi att han med härskarorna menar dem, som strida för Gud och sanningen, och med Herrens verk de andra skapade varelser som ej stå i någon andlig strid men likväl tacka och prisa sin Skapare, envar med sin tunga, såsom mesar, svalor och näktergalar (lövsångare) och andra småfåglar som kvittra i sina bon, så snart solen går upp på nådens himmel. Med Herrens härskaror förstås de Israels barn som kämpar mot djävulens stridshär. När de beger sig ut från träldomslandet under Moses ledning, vill fienden ej släppa dem att dyrka Herren utan befäller dem att vända tillbaka till träldomen. Då kommer stor fruktan över Israels barn, när fienden tränger på från ena sidan och framför dem ligger Röda havet på andra sidan. Då kommer dödsfruktan och otålighet över dem och de säga: "Fanns det ej gravar nog i Egypten, varför har du fört oss hit ut att dö?" — Knorren icke mot Moses, I Israels barn, som haven begivit eder från slavhuset till Kanans utlovade land!

Tänken ej att I utan möda skolen nå fäderneslandet. Ty först möter eder det Röda havet och det är djupt. Men frukten icke, ty när Gud låter östanvinden blåsa över det, så blir det så grunt att ni kommer torrskodda över det. Och då den onde förblindar edra förföljare, att även de drista sig att gå ut i Röda havet, då drunkna de där. Då får ni för första gången sjunga lovpsalm till Gud och Lammet som gav eder seger över fienden. Så snart Israels barn kommit över Röda havet och ser fienderna omkomma där, kommer den stora glädjen över dem för första gången och då sjunga de Herrens lovpsalm för den stora segern. Detta tänker David på när han säger: "Loven Herren, alla hans härskaror, I hans tjänare som utträten hans vilja!" De söker efter fäderneslandet dessa Herrens härskaror som är de rätta Israels barn, de som bege sig bort från trälhuset.

Men otåligheten är så stor att de bara vill knorra, då många motgångar möter dem på livets väg. Stundom är det fienderna som förfölja dem bakifrån, stundom är ej maten god och ibland är det brist på livets vatten. Och ändå ser de hur Herren strider för dem och låter fienderna sjunka i havet. — Ändå blir vandrigen för lång för somliga, och andra få lust att vända tillbaka till Egyptens köttgrytor. Beklagligtvis ha somliga redan

vänt tillbaka och gått över till att kämpa för fienden. — Sen efter, I Israels barn, huru I skolen nå fram till fäderneslandet, då I ären så otåliga på vägen! Vem vet hur många som när fram till löftets land! Glädjen (över fiendens undergång) och psalmsången ha de icke varje dag och varje stund, ty lång är vägen till Kanans land. De få vandra i världens öken, varest de ej ha någon fast boplats. Moses för dem först till Sinai berg varest Gud låter sin röst höras i ett fruktansvärt dunder såsom av åska, och Israels barn tar till flykten från Sinai berg med fruktan och bävan. Ändå vill otålighet och lättsinne ta överhand hos dem som skrivet är: "Folket satte sig ned för att äta och dricka och stod upp till att leka." — Men de få själar som förbli fasta i tron intill slutet skola komma till löftets land som flyter av mjölk och honung.

Så skulle vi nu betrakta huru alla Guds verk eller hela den levande naturen lovar Skaparen. När de med förnuft begåvade varelserna äro stumma eller lova djävulen med svordomar och eder, då börja till och med stenarna ropa: "Hosianna, Davids Son!" Särskilt är mesarna, svalorna och näktergalarna flitiga att lovprisa sin Skapare för den första solstråle som väcker dem i deras bo. Så snart en strimma av solen går upp, börjar de kvittra i sina reden. De tackar Skaparen för

ljuset som upplyser denna världen. Och då denna ofattbart korta nådetid så snart är slut, är ock mesarna flitigt i arbete och sömnen besvärar dem ej. Men för människans skull som är den dyrbaraste av vad Gud skapat, måste Guds Son komma ned från himmelen till denna mörka värld för att lysa för dem som sitta i dödsskuggans land. Människan säger: "Jag sover som ett djur ända till mitt på dagen". Och några vakna ej ur syndasömmen förr än sol går ned. Betrakta de små fåglarna, mesarna, hur vaksamma de är och ständigt i arbete! Likaså myrorna, hur flitiga de är till att arbeta. De är inte så lata som människan. Vi vet ju också att myrorna är flitigare än alla andra skapade varelser. De går och bär stora bördor och blir ändå ej trötta. Men myrorna är mycket ilskna på ormar. De gnaga på deras ben. Och när en orm kommer i en myrstack, då får den en svår plåga, ty de små myrorna har intet medlidande med ormen, inte det minsta. Och ormagiftet biter ej på dem. Men ormen är en sådan varelse som smyger sig fram i mörkret och slukar de små mesarna, om de inte vakar.

Ta eder i akt för ormens list, I små mesar! Varen klarvakna och bedjen den himmelske Fadern och Förbarmaren som har gett eder livet, att han ville bevara eder för ormens list och hökens klor. Denna korta nådatid tar snart slut, och I

fån flytta till det varma klimatet varest solen står rätt över huvudet. Där finns inte ormar, paddor och grodor, ej heller kattugglor som flyger i mörkret, skogstroll som skrattar bakom knutarna och skogsdemoner som grina otäckt så snart en levande människa kommer mot dem. Alla dessa skogens djur frukta och hata ljuset, ty de gör mörkrets gärningar. De kan inte tacka för ljuset, ty de frukta att deras gärningar skall komma i dagen. Men mesarna, svalorna och näktergalarna de prisa sin Skapare så snart en strimma av nådesolen går opp.

Men ej heller de få alltid vara i solskenet, då nådens sol döljer sig bakom svarta skyar. Då måste

de vara stilla och vänta så länge att solen åter börjar skina. Varen därför ihärdiga att lova eder Skapare, alla mesar, alla svalor och näktergalar! Loven och prisen Skaparen för det ljus som nu har kommit i världen. Vem vet hur länge ljuset varar förrän mörkret kommer och töcken höljer folken. Då få kattugglorna flyga igen, och skogstrollen ler, och vargungarna yla. Men vi hoppas att de små fåglarna snart få flyga till det varma klimatet, innan ett sådant mörker kommer att de ej längre se att flyga. Då skola de kvittra för den ensamme vandren i det levande vinträdets grenar och för evigt lova och prisa sin Skapare. Amen.

Allt folk omkring din tron en gång
skall sjunga segerns höga sång.

Där Kerubim

besvara Serafim:

Helig, helig, helig är Herren Gud.

(Ps. 162: 4)

Ps. 11: 1—4 eller 12: 1—3.

Bilaga I

TVÅ PREDIKNINGAR AV LÆSTADIUS

efter koncept, ej tryckta förut.

DEN GODE HERDEN*

Ps. 167: 1, 2 eller 304: 1.

"Vilken av eder är en sådan herde, som har hundra får? Om ett går förlorat, går Han icke då att söka det som är förlorat, och när Han finner sitt förlorade får, lägger Han det på sina axlar och bär det till fårahuset." (Luk. 15: 4, 5).

Så säger Frälsaren, den store Herden, som hela dagen vandrat tunga fjät och sökt de förlorade får, som skingrats kring bergen och gått vilse i öknen. Den store Herden söker sina förlorade får överallt, och på vilken sjöstrand skall Han då finna sina får?

Om Han går upp på Sinai berg och blickar ut runt bergen, ser Han intet. Om Han går till Röda havets strand och börjar ropa: "I förlorade får, var ären I?" så synes ingenting och höres ingenting på den havsstranden. Om Han börjar söka sina förlorade får vid Jordanfloden, så finner Han dem icke där. Slutligen måste Han med sorg och grämlse vända åter hem och säga: Jag har gått i avsides liggande, undangömda trakter, jag har trampat tunga fjät, jag har

sökt de förlorade fåren överallt, på Sinai berg, på Röda havets strand och vid Jordanfloden men ingenting funnit. Kanske ulven dödat dem alla? I vilken öken skall då den store Herden finna sina får? Ingen kan utgrunda, vart Frälsarens förlorade får gått vilse. Och vem kan finna dem som springa och söka svamp, likt får som icke hava någon herde? Icke finner en främmande herde dem, och om en främmande herde började söka efter Frälsarens får, så kanske denne främmande herde själv ginge vilse och måste stanna i öknen över natten. Icke ids ju en främmande herde söka reda på främmande får; Herren har sagt om dem som skola vakta fåren: de klippa fåren och mjölka dem och äta deras fett, men fåren bry de sig icke om. Var skall då den store Herden finna sina får? Kanske på Vinberget? Kanske somliga finnas på Vinberget eller i

* Visitationstal i Arjeplog 1856, översatt av fil. dr. H. Grundström fr. lapska originalet välvilligt ställt till förfogande av predikanten Gunnar Jönsson, Hirvijärvi.

Döda havet, där vattnet är som tjära, där somliga hava sjunkit ned, fallit ned i det Döda havet, i den mörka värld, varifrån ingen kommer upp igen. Den store Herden, som har gjutit sitt blod för oss, söker sina förlorade får överallt, men Han finner icke många, ty ulven har jagat somliga ned i Svarta havet, och somliga hava sjunkit ned i Döda havet, somliga hava gått upp på Sinai berg och fallit utför kliporna och brutit halsen av sig. Somliga hava drunknat i Röda havet, och somliga hava gått vilse i öknen, där ormar och vilddjur stryka omkring. Var skall då den store Herden finna de förlorade fåren? Jag kan icke säga, var Han skall finna dem. Om Han ginge upp på Sinai berg och blickade ut runt kring bergen, så synes ingenting där uppe. Om Han stiger ned från Sinai berg och från höjden går ned i förnedringens dalklyfta, så finner Han icke heller där sina förlorade får. Om Han ginge till Röda havets strand, så funne Han bara spår, där somliga fordom gått över. Om Han började söka sina förlorade får bakom Golgata kulle så såge Han somliga av dem bland ulvar och blodhundar, som rista sina huvuden och utgjuta oskyldigt blod. Och då den store Herden går till örtagården, där Hans blod droppar från Hans ansikte, så finner Han dem sovande, som skulle vaka och bedja med Honom, att de icke må

falla i frestelse. Där sen I, huru den store Herden trampar blodiga fjät, då Han skall söka fåren.

Finnes i denna församling någon som är förlorad, finnes här någon, som Frälsaren funnit i öknen? Finnes här någon, som Han har lagt på sina axlar, som Han håller på att bära hem till fårahuset? Om någon är återfunnen, om någon uppenbarat sig i hjorden, nog synes det, nog höres det. Frälsaren själv har sagt: "Jag sänder Eder såsom lamm ibland ulvar." Huru skulle lammen kunna komma överens med ulvarna? I får, huru kunnen I tänka eder, att lammen skulle klara sig bland rovdjuren. I får, I lamm, I måste med stor fara för edert liv vandra bland ulvar. I måste bäva och förskräckas, då den ena ulven efter den andra tränger på, den ena ulven efter den andra tjuoter omkring eder, den ene fienden efter den andre kringrinner eder och hejdar edra steg. Ibland jagar han och skrämmar eder, ibland gör han sig själv svag och kraftlös, för att fåren icke skola bli rädda för honom, kan tänka. Men jag säger eder, I Frälsarens får: varen icke rädda för Herden, som vaktar eder, men varen rädda för ulven, varen rädda för rovdjuren, som riva och sarga eder. Den som blivit riven och sårad, han blöder, från hans sår rinner blodet, men den gode Herden smörjer hans sår och lägger salva i dem, och de läkas. Och så-

dana får följa Herden, där Han går, från örtagården ända till Golgata kulle, där Frälsarens eget blod flyter och Hans hjärta värker och Han måste ropa med hög röst: "Min Gud, varför har du övergivit mig?"

Där sen I, barn, vad Frälsaren måste lida för eder skull. Och I soven, när I skullen vaka. Finnes det någon lärjunge på denna plats som orkar vaka när Frälsaren kryper på sina knän såsom en mask i het aska? I soven, då I skullen vaka? En tung sömn trycker edra hjärtan, syndens sömn kommer över eder, då I skullen stå upp och skåda, huru blodet flyter från Hans ansikte i denna syndavärld, och I soven och yren i sömnen, då I skullen vaka och bedja med Honom, att I icke måtten falla i frestelse. Och när Han kommer för att väcka de sovande barnen, säger Han: "Soven I än? Nog haven I redan sovit och vilat eder; stå upp, se nu kommer förrädaren, som skall förråda mig." Kanske också här finnes någon Judas' broder eller systerson och kusin, som orkar hälsa sin Frälsare med en förrädisk mun? Vem är Judas förste kusin annat än den som går till nattvarden med falskt hjärta, icke är väckt, icke ännu ångrat sina synder, icke ännu bättrat sig, icke ännu slutat att supa., att svärja, att slåss, att stjäla och att hålla fyllkalas?

Sådana Judas bröder finnas överallt, och de vakna först när de

se vad Frälsaren måste lida för deras synders skull. Men somliga vakna för sent; ty ser du, himmelns dörr är icke öppen, sedan domen fallit. Så vaknen då, I Judas bröder, innan domen faller. Om samvetet vaknar för sent, så måsten I följa Judas spår ända till trädet, där Judas hängde sig. — Och I lärjungar, I soven i örtagården, medan Frälsaren lider, I yren i sömnen, medan Frälsaren svettas. Nog haven i redan legat och sovit tillräckligt. Stån upp, innan Judas kommer med rövarhopen och hälsar med sin falska mun. Kanske rövorna binda Frälsarens händer och föra Honom till Kaifas. Kanske I måsten se Hans händer och fötter fastspikade vid korsträdet. Kanske I måsten stå vid korsträdet och se, huru Hans blod rinner ned på denna arma jord, och då först skall det göra ont I edert hjärta. Kanske hjärtat mjuknar först då Gud dör för edra synders skull. Sen, I lärjungar, huru eder Skapare och Frälsare hänger på det förbannade trädet och plågas för edra synders skull. I leken och skratten, då Frälsaren gråter. I ären glada, då Frälsaren är i nöd. Kanske den tiden snart kommer, då I skolen ropa och ingen skall svara. I skolen tjuta och jämra eder, och de onda andarna skola skratta och håna edra tårar. Den tiden skolen I söka Hans heliga ansikte och önska, att Han komme till eder

hjälp och frälste edra själar ur helvetets plåga. Men allt är förgäves, när den tid är slut, då Han sökte eder och I icke brydden eder om Honom; förgäves ropen I efter döden: Herre, Herre, öppna. Ty han skall svara: Gån bort ifrån mig, I ogärningsmän, jag känner eder icke. Så öppna då ditt hjärta, o syndiga själ, när den store Herden sö-

ker sitt får, och hör Hans röst och fly för ditt liv till Honom, innan det blir för sent, innan dörren stänges, innan dina ögon bliva mörka, ty en kort tid är denna vår lidandestid, och då ögat icke längre ser och örat icke hör, då mörknar denna världen, då öppnas graven. Amen.

Ps. 171: 4, 5 el. 532: 5, 6.

DEN ALLESTÄDES NÄRAVARANDE*

Ps. 352: 1—4 eller 310: 2, 3.

"Jag bor i höjden och helgedomen och är när dem som en förkrossad nada hava." (Jes. 57: 15).

Så talar Herren genom profeten. Låtom oss begrunda dessa höga ord, om vi kunna hava någonting motsvarande i denna församling. *Jag bor i höjden*, säger Herren. Och varför bor Gud i höjden? Är det därför att Herren i höjden kan bättre se huru människorna här nere på jorden bära sig åt? Alla veta väl, att det finnes en Gud men alla veta icke, att Gud ser deras tankar, deras ord, deras leverne; eller om också alla veta att Gud ser dem, så hava de dock ingen fruktan för Gud, ingen tro på Guds försyn, ingen kärlek till honom, ingen tacksamhet för hans välgärningar. Om Gud skulle vara här ibland oss synbarligen, så skulle väl kanske en och annan frukta för hans vrede och leva åtminstone utvärtens an-

norlunda än han nu lever. Men då Gud bor i höjden, så tycker den naturliga människans, att Gud är så långt borta, att han icke ser hennes gärningar. Hon lever då som ett odygdigt barn, som icke har någon fruktan för sina föräldrar, när de äro borta från hemmet. Men när föräldrarna äro hemma, våga icke de odygdiga barnen hålla ett sådant oväsen som när föräldrarna äro borta. De odygdiga barnen tänka icke, att de kunna bliva straffade för sina odygder, när föräldrarna komma hem. Så långt tänker icke heller den naturliga människan, att hon kan bliva straffad för sitt ogudaktiga leverne, när Gud en gång kommer från höjden för att döma levande och döda.

Det hände en gång, att Gud steg

* Visitationstal i Arvidsjaur juni 1856, avskr. av biskop O. Bergqvist, välvilligt ställt till förfogande av pred. Jönsson.

ned på Sinai berg och talade själv till Israels barn, men de kunde icke höra den förskräckliga tordönsstämman de darrade av fruktan, när Gud själv dundrade på Sinai berg. Så skulle det väl ännu i dag gå, om Gud skulle stiga ned från höjden och tala till människors barn på jorden. De skulle bli förskräckta, emedan deras onda samvete säger dem, att de ingenting gott hava att vänta av en sådan Gud, som dundrar på Sinai berg. De skulle säkert be Moses tala med Gud och på deras vägnar emottaga Guds befallningar. Dessutom är det mången, som skulle undanbe sig den nåden att få tala med Gud mellan fyra ögon, och därför måste Gud bo i höjden, emedan de flesta människor skulle finna sig besvärade av hans närvaro. De skulle till och med be Gud fara bort ifrån dem liksom Petrus i sin häpenhet sade till Frälsaren: Gack bort ifrån mig, ty jag är en syndig människa.

Skulle Gud uppenbara sig som en människa liksom i Kristi köttis dagar då skulle den sorglösa hopen kasta stenar på honom, om han fördömde dem, eller anklaga honom för Pontius Pilatus såsom en kättare och villoande. Således torde det vara bäst, att Gud bor i höjden, varest ingen människa ser honom, ty då får människan leva fritt efter sina onda lustar. Hon behöver icke frukta Guds allestädes närvaro, och de flesta vore i synlig måtto här

ibland oss, så skulle icke mången våga visa sig för honom sådan han är. Ingen skulle våga leva ogudaktigt i Guds närvaro, ja, t. o. m. själva djävulen skulle bli gudfruktig, om han alltid måste vara i Guds åsyn. Men han skulle väl alltid vara en stor skrymtare, men en kristen vore han icke.

Men nu bor Gud även i helgedomen, därför att hans ord predikas i helgedomen. Men om Guds ord predikas rent och klart i helgedomen, så har icke mången lust att komma dit, ty Guds ord, rent och klart predikat, låter i världens öron som hundskall. När Frälsaren predikade i liknelser fick han åhörare, emedan de ingenting förstodo därav. Men talade han något ord, som stötte förnuftet för pannan, så blevo till och med hans egna lärjungar stötta och sade: "Detta är ett hårt tal, ho kan det fördraga." Och så vände en stor del ryggen åt honom. Skulle också nu lagen predikas rent och klart till väckelse skulle de flesta av den sorglösa hopen skynda sig bort och gå på krogen eller sätta sig omkring brännvinsglaset och spela kort om söndagen. Men om predikanten blandar ihop lag och evangelium, då sitta en del och gäspa, en del sitta och sova, en del se på vackra flickor, en del se sina granna kläder, en del flyger omkring med sina tankar i världen, och de flesta veta ingenting av hela predikan, när de komma hem. Guds

ord går in genom det ena örat och ut genom det andra. Men om prästen predikar vackert, så att de naturliga känslorna bli rörda, så får han mången naturlig människa att gråta. Men är då något vunnet därmed? Om horan gråter i kyrkan och skrattar bakom kyrkan, så är hon dock densamma som hon varit haver. Om tjuven gråter i kyrkan och stjal bakom kyrkan, så var det ju krokodiltårar som han grät. Mången gråter i kyrkan men blir ändå full av brännvin, när han är upptänd av brinnande begärelse, ty fyllhunden kommer icke ihåg, att han blir törstig efteråt liksom den rike mannen blev törstig i pinorummet.

Men då Gud bor i helgedomen så borde åtminstone predikanten vara lika sträng att predika lagen som Johannes Döparen. När han ser skrymtare och fariseer med sin grannlåt och egenrättfärdighet, när han ser krögaren och fyllhunden sitta i kyrkan, när han ser dygdiga horor och ärliga tjuvar, så kunde han förkunna Guds stränga rättfärdighet, om han annars vill, att någon människa skall bli väckt och komma till sann ånger över sina synder. Ser han åter någon ångerfull och botfärdig syndare komma till helgedomen så bör han åtminstone peka med fingret på Guds Lamm och säga: Se Guds Lamm, som borttager världens synder. Då kan Gud, som bor i helgedomen,

förbarma sig över den botfärdige och låta honom känna sin nåd.

Men Gud bor på tre ställen. Han bor först i höjden, emedan människorna icke vilja hava honom till sällskap på jorden, han bor också i helgedomen, varest Guds ord predikas och folket beder, *men så bor han också när dem, som en ödmjuk och förkrossad anda hava.* Men huru många äro de? Åtminstone har jag icke sett många sådana, varken i denna församling eller anorstädes. De måste noga skilja sig från hopen. De kunna icke sitta där de bespottare sitta. Ej heller finna de något nöje i världens fåfängliga nöjen. Världen kan finna sin glädje i fylleri, dryckenskap, otukt, dans och spel m. m., men de som en förkrossad anda hava kunna icke finna någon glädje i världens syndiga nöjen, utan antingen måste de vara inom lyckta dörrar eller också måste de söka ensambeten och predika i öknen liksom Johannes Döparen.

När nu Gud bor i höjden, så kan ingen se honom bland dem, som bo på jorden. När Gud bor i helgedomen, så kunna endast de själar finna honom där som verkligen söka honom i helgedomen, *men de som en förkrossad anda hava skola säkert finna honom.* ty Herren har sagt: Jag bor i höjden och i helgedomen och är när dem, som en förkrossad anda hava. Jag vet, att här har funnits några själar, som en förkrossad anda hava, och måhän-

da finnas de ännu. Men tyvärr äro de få, och få äro ock de, som söka upp de borttappade fåren, ty om blott en ropande röst i öknen skulle höras, skulle säkert många av de borttappade fåren börja lyssna till den främmande. Om ock många skratta däråt, andra åter förargas, andra komma av nyfikenhet att gapa såsom fordom större delen kom till Johannes Döparen och Jesum av Nasaret för att få mäta sin nyfikenhet, dock kom väl ock i den stora sorglösa hopen en och annan kvinna, som grät över sina synder och tvättade Jesu fötter med ångerns tårar. Där fanns också en och annan lam, som lät bära sig till Jesum och fick där höra det nåderika ordet: *Dina synder förlåtas dig*. Men större delen hade kommit till Jesum för att gapa och mäta sin nyfikenhet. Så skulle det hända ännu i denna dag, om en ropandes röst skulle börja ropa i öknen. Många skogsdjur skulle samla sig omkring roparen för att gapa, men sedan de fått tillfredsställa sin nyfikenhet skulle de gå sin väg.

Mätte Herren, den evige förbarmaren, se ned ifrån höjden till ett förlorat släkte; och den store Herden i Israel, som har vandrat de tunga fjäten på Israels berg, har lovat att uppsöka det förvillade, hela det sargade, föda de hungriga och föra de törstande till levande vatten. Han skall själv uppsöka det borttappade och bära det på sina

axlar till sin heliga hjord. Säden är mycken, men arbetarena äro få: Beder fördenskull sädens Herre att han sänder trogna arbetare i sin skörd, ty säden vitnar till skörd. Och här i ödemarken finnas icke många vetekorn, men de som finnas skall han församla i sin lada. Och de skola vara väl förvarade. De få vetekorn, som ännu icke hunnit mogna, äro ömtåliga för köld. Därför måste vi bedja sädenes Herre, att han bevarar de växande kornen för hagel och oväder, för rinfrost och torka, för rost och förruttelse. Vi bedja även, att sädenes Herre måtte låta solen skina på de växande kornen att de måtte mogna innan sädesanden kommer, ty skördemannen tager säden sådan han finner den, antingen den är mogen eller omogen, antingen åkern är vit eller gul eller grön, så skördar han som haver lian i sin hand.

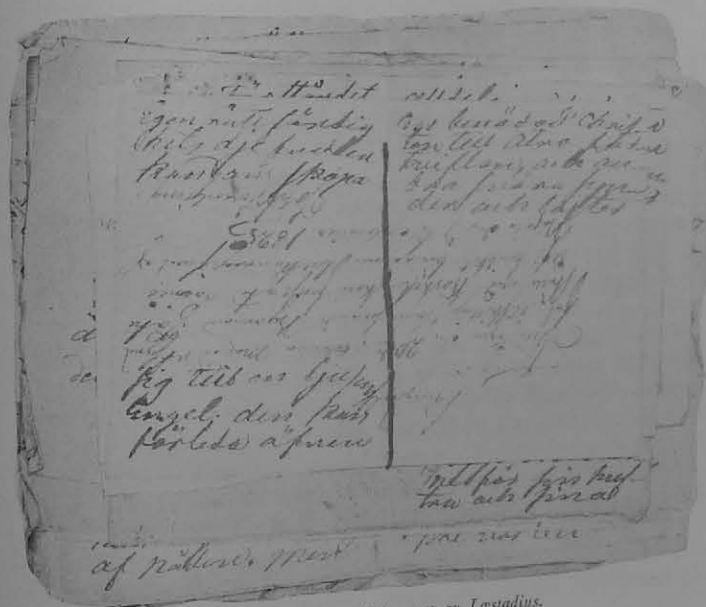
Men när säden är skuren och buren in på logen då kommer den, som har sin kastoskovel i sin hand och skall rensa sin loge. Och vetet skall han församla i sina lado men agnarna skall han uppbränna i evinnerlig eld. Den som rensar sin loge han sällar vetet på det att mollan må falla bort, ty han vill hava stritt och rent korn i sin lada. Då nu agnarna brännas upp och mollan kastas ut till mat åt himmelens fåglar, lättkornen åter användas till mat åt hästar och svin, huru mycket kan då sädesmannen få av sin åker, som

han med möda och arbete förvärvat?

Ack, i vårt kalla land kan man icke få mer än 5—6 högst 8:de kornet, men i det förlovade landet fick man ända till hundrafalt. Mätte då den evige förbarmaren förbarma sig över vårt arma land och giva både arbetarena och sädena en tjänlig jordmån och tjänlig

väderlek att icke de få vetekorn, som finnas här, må lida för mycket, antingen av mycken väta, eller torka eller hagel och oväder eller av köld och rinfrost, på det att sädenes Herre må få några vetekorn församlade i sin lada, så att icke all hans möda och arbete må vara förgäves i tid och evighet. Amen.

Ps. 69: 2, 3 el. 168: 6, 7.

Mittuppslag av predikokconcept av Lastadius.

Bilaga II

LARS LEVI LÆSTADIUS

Kort levnadsteckning

I de heliga gestalters rad, till vilka och genom vilka Guds Ande talar, finna vi även namnet *Lars Levi Læstadius*. Namnet och släkten Læstadius hör till de främsta i Norrbottens kyrko- och kulturhistoria med ej mindre än tio präster med detta namn. Den härstammar från *Lüstad by i Ångermanland*. Där föddes år 1615 bondesonen *Johan Nilsson*, vilken gick studievägen och antog enligt tidens sed det latiniserade namnet *Læstadius* efter födelseorten. Han blev den förste kyrkoherden i *Arjeplogs församling i Pite Lappmark*, som sedan blev hemort för flera generationer av denna släkt och även dess förgreningar, släkterna *Lestander* och *Boström*, vars främsta namn är Sveriges störste filosof *Christoffer Jacob Boström*. *Johan (I) Nilsson Læstadius'* son *Johan (II) Læstadius* och dennes son *Johan (III) Læstadius* voro även kyrkoherdar i *Arjeplog*. Den sistnämnde hade 14 barn. Det nionde, sonen *Carl Læstadius*, var bergsfogde vid *Nasafjälls silvergruva*, men

denna bar sig inte utan måste läggas ned. *Carl Læstadius* råkade i ekonomisk misär och sökte försörja sig som nybyggare samt med fiske, jakt och limkokning av renhorn.

I dennes torftiga nybyggarkoja i *Jäkkvik c:a 7 mil från Arjeplog* föddes *Lars Levi* den 10 januari 1800. Hans två år yngre bröder *Petrus Læstadius* föddes i *Buokt* en mil från *Arjeplog* den 9 februari 1802; han blev lappmissionär. Båda bröderna hade mest dystra minnen från det fattiga barndomshemmet. *Lars Levi* säger, att "fadern hade ett glättigt och hetsigt temperament och var, när han hade smakat spirituosa, utmärkt för elakt ölsinne, vilket den ängsliga, för stilla ensamhet böjda hustrun fick betala med bittra tårar". Och *Petrus* berättar, att då voro alla nybyggare i *Lappland* i stor fattigdom, men *de* voro de fattigaste av alla. Deras dagliga bröd var sädbröd och fiskbröd av torkad och malen fisk, ej sällan även barkbröd samt en mjölkskvätt. Tre gånger

om året vankades rågmjölsgrot: jul, påsk och pingst "högtiden till ära". — Trots allt sökte föräldrarna dock ge barnen en god kristlig uppfostran, fadern lärde dem att bedja, "när de knappt kunde tala", och modern lärde dem att läsa, så att *Petrus* vid fem år "kunde läsa redigt i vilken svensk bok som helst".

År 1808 fingo bröderna ett bättre hem hos sin 25 år äldre halvbroder i faderns första gifte *Carl Erik Læstadius*, vilken då hade blivit komminister i *Kvikkjokk* högt uppe i *Lule Lappmark*. Här fingo gossarna en god grundläggande undervisning och kristen karaktärsdanande fostran tills de 1816 vunno inträde i *Härnösands gymnasium*. Följande år dog deras broderlige fosterfader och lärare. *Lars Levi* fick sedan från sitt 17:e och *Petrus* från sitt 15:e år försörja sig själva genom att undervisa andra. Samtidigt skötte de sina studier så att båda blevo inskrivna som studenter vid *Uppsala universitet* hösten 1820.

Lars Levi hade redan i det natursköna *Kvikkjokk* fått kärlek till naturen, i synnerhet växtvärlden. Som student ägnade han sig särskilt i början åt botaniken, gjorde hundramila forskningsfärder till fots genom *Sverige* och *Norge*, skrev vetenskapliga artiklar i botaniska tidskrifter samt blev snart känd som framstående botaniker även utom-

lands. Honom lockade en ärofull bana som vetenskapsman.

Men som han själv yttrar, slog han om "på vänlig uppmaning" av en mecenat för unga botanister och fick personlig rekommendation till dennes vän biskop *Almqvist i Härnösand*. Sannolikt är dock att släktens präst-tradition, uppväxtärens religiösa intryck och hans av armordet från barndomen grundade världsfrånvända sinnelag gjorde honom redo att däri se en högre kallelse, för vilken han offrade en hägrande ärofull bana.

Han och *Petrus* läste nu teologi med sådan framgång, att båda blevo prästviga 20/2 1825 i *Härnösand*. Redan följande år blev *Lars Levi* på biskopens initiativ utnämnd till kyrkoherde i vår nordligaste församling *Karesuando* med kyrkbyn 43 mil norr om närmaste stad *Haparanda*, 25 mil norr om polcirkeln och 20 mil norr om landsvägen! Socknen var torftig och glest befolkad av fattiga finska nybyggare och flyttlappar. Naturen var karg, klimatet hårt, i brunnarna evig is. Endast enstaka vinddrivna björkar och krypande fjällviden, dvärgbjörk och fjällörter beklädde marken. Sommartid slösade solen sitt sken dag och natt men dolde sig helt under sex veckors bistert vintermörker. Det var de stora motsatsernas trolska land, den 26-åriga prästen fick till arbetsfält och han kände den hastiga befordran näs-

Karesuando gamla kyrka.

tan som en förvisning. Men även han själv var en mycket sammanfattad natur, en motsatsernas man. Hans svenska blod var blandat med en mindre del samiskt både från fädernet och modernet. Han säger ock om sig själv, att han ärvt faderns häftiga lynne och moderns melankoliska temperament. Han kände även det andliga mörkrets och begärens makt av egen erfarenhet. Men han kämpade tappert mot

mörkret både inom sig och omkring sig. Han utgör ett utpräglat exempel på, huru arvsanlag och miljö jämte ingripande skickelser samverka till personlighetens utveckling.

År 1827 äktade Læstadius en nybyggardotter *Brita Katarina Alstadius* från Kvikkjokk, vilken "förljuvade hans vandring genom livet" som god maka och duktig husmoder.

Læstadius tog redan från början sina ämbetsplikter på fullaste allvar. Men på lediga stunder fortsatte han en tid med forskningar och nya fynd i de ännu outforskade ödemarkerna. Hans växtsamling var det dyrbaraste inventariet i den torftiga prästgården och inköptes efter hans död av Kungl. Vetenskapsakademien. I fråga om Nordens fjällvegetation åberopades Læstadius som auktoritet av samtidens främsta botaniker. År 1838 ledsagade han på kungl. uppdrag en fransk vetenskaplig expedition genom nordligaste Sverige och gav denna värdefulla upplysningar. Som erkänsla härför och för sin kunnsighet erhöill han 1841 franska *Hederslegionens* riddarstjärna. Han blev även ledamot av andra lärda samfund i Sverige och utomlands.

När Læstadius kom till Karesuando måste han snabbt lära sig praktiskt taget två nya språk: finska och en nordsamisk dialekt, ty tornesamerna förstodo ej den lap-

ska, han kunde från barndomen. Han fick predika på tre språk: finska, tornelapska och mera sällan på svenska. Han predikade alltid efter koncept. Dessa skrev han ej sällan på baksidan av gamla brev o. prästbetyg med hemmagjort bläck i brist på annan skrivmateriel.

Men större hinder än språk, fattigdom och isolering måste Læstadius övervinna. Folket stod lågt både kulturellt och moraliskt. Dryckenskapen var allmän; själva kyrkhelgerna voro marknader med suporgier, svordom, gräl, slagsmål och stölder. "I fyllan och villan" försummade många sitt arbete. Så tilltog armodet o. nöden. Mödrar kunde somna under ruset och förkväva sina dibarn. Över allt detta brann harmens och den heliga vredens eld i prästens bröst. Han försökte bl. a. med en *nykterhetsförening* men fick blott en medlem utom sina familj! När tiondegivarna ej såsom förut trakterades med brännvin, sinade inkomsterna för honom, ty han ville aldrig utkräva sin rätt, om den ej gavs frivilligt!

Vanlig "hygglig" predikan var förgäves. Så lät han lagens åskor dundra i kyrkan. Han blev lik Johannes Döparen "en ropandes röst i öknen", en sträng botpredikant som bestraffade folkets synder på deras eget mustiga språk, där grova synder nämndes med så grova namn, att somliga rodnade i kyr-

kan! Det var sällan oskuldens rodnad, utan de träffades av "blixtar från Sinai berg". Vissa syndare utpekades så tydligt i kyrkan, att alla vände sina blickar mot dem och de blevo "röda som paltar i syna". *Rusdryckerna, en huvudorsak till eländet*, utmålade han så "oaptitligt" som möjligt (se Ordförkl.: brännvin). Men allt syntes förgäves. Mänskorna tycktes blott bli alltmer förhärdade. Åhörarna minskade, så att kyrkan snart blev tom! — Men det värsta var, att hans eget hjärta frös och ville hårdna till.

Tre tilldragelser grepo emellertid djupt in i hans liv. 1832 insjuknade han i nervfeber och kände sig nära döden. Han kände ej någon egentlig dödsfruktan men bekymmer för sin familj. Detta blev dock en första varning, ett "Giv akt!" från en högre värld. — 1839 dog hans käraste barn, treåriga *Levi*. Detta blev ett hårt slag och en andra påminnelse från evighetens land. Tre år senare insjuknade han själv i en svår bröståkomma, som han trodde var lungrot. Detta blev den tredje och starkaste "varningen". Nu greps han av en stark dödsfruktan. På sin egen fråga: "Är du beredd att dö?" måste han själv svara: "Nej, jag är icke färdig!" Dessa kriser jämte fördjudade studier för pastoralexamen beredde jordmånen för hans andliga förvandling.

Han tillfrisknade och kunde hösten 1843 införa Härnösands domkapitel försvara en liten pastoralavhandling på latin med den originella titeln *Crapula mundi* = Världens rus. Den kan betraktas som den blivande folkväckarens reformprogram. Strängt gisslar han med satirens vapen samtidens andliga och sedliga fördärv, döda bokstavstro och skenfromhet. Och han målar en framtidsbild, som nu ter sig som till stor del fullbordad profetia. Han betonar nödvändigheten av en religiös, moralisk och sedlig reform bland höga och låga.

Liknande toner ljödo i den *aftonsångspredikan* han höll i Härnösands domkyrka i samband med pastoralexamen. Han utbrister: "Om kristendomen nu här bland oss vore vad den borde vara, tron I då, att världen skulle se ut som den nu ser ut? Tron I att man då skulle se gråtande och tiggande barn som icke veta vad deras föräldrar heta? Tron I, att man då skulle höra det ohyggliga skrälet av rusiga vanvettingar på gatorna, tjutande som ulvar om nätterna? Nej, platt intet! Ty besinnen blott, vad verkan kristendomen har, när den får verka fritt i människohjertat. Det är intet menande eller förmodande om och kanske, att om man är dygdig, så blir man väl salig, vilket menande slutligen upplöser sig i det gruvligaste tvivel och fasa för döden." Så talade Læstadius

medan hans eget hjärta ropade efter visshet, efter liv. Såsom alla stora folkväckare, talade han av egen erfarenhet och på samma gång till sig själv! Det var morgongryningen, som bådade en ny dag.

I Härnösand utnämndes Læstadius till hedersprost och förordnades till lappmarksvisitorator. På återresan visiterade han bl. a. Åsele i södra Lappland 1—2 jan. 1844. Gripnen av hans "altartal", öppnade under enskilt samtal en sameflicka *Maria* sitt hjärta för honom. Under svåra själsstrider hade hon uppsökt den framstående själsörjaren pastor *Per Brandell* ända nere i *Nora* i Ångermanland. Denne hade löst henne från hennes tvivel och syndor. Hon tillhörde nu de s. k. läsarna i Västerbotten. Flickans enkla berättelse grep Læstadius djupt och vände hans blickar från synden till syndares Frälsare, liksom fordom katoliken *Johan von Staupitz'* råd till en frälsningssökande *Luther*. Nu först efter 19-årig prästerlig tjänst kom det avgörande genombrottet i Læstadius' omvändelseprocess som ett vägledande ljus från himlen, och han kände "en försmak av himmelens glädje." Då det sagts, att Læstadius själv skulle ha biktat sig för lappflickan och blivit avlöst av henne, må här sägas att detta lösa antagande är fel: Læstadius skriver själv att lappflickan "öppnade hela sitt hjär-

ta för mig, sedan hon hört "altartalet", icke tvärtom!*

Mycket intressant och i Læstadiusforskningen tidigare okänt är, att vid forskning rörande en väckelse i Sorsele på 1830—40-talen nyligen framkommit att Læstadius efter besöket i Åsele vid visitation i Sorsele 27/1 1844 sammanträffat med därvarande läsare. Där funnos många av hans anhöriga på mödernet, och en hel väckelseriktning uppbars väsentligen av dessa. Deras lagiska stränghet o. asketism, benägenhet för "rörelser" och synner, synes visa släktskap med motsvarande företeelser inom læstadianismen. Sannolikt är att upplevelsen i Åsele styrktes genom intrycken i Sorsele, varvid släktingars sätt att se, känna och tänka s. a. s. lågo på samma "väglängd" och vann lätt genklang hos en besläktad själ, särskilt som Læstadius redan som gymnasist hade känt "hemlig dragning" till läsarna. Upplevelserna i Åsele och Sorsele torde ha samverkat till själva genombrottet i Læstadius' länge förberedda och pågående omvändelseprocess, den avgörande andliga förvandlingen.

Det har även sagts att Læstadius och hans närmaste medhjälpare *Johan Raattamaa* skulle ha "avlöst varandra". Detta påstående faller på sin egen orimlighet. Ty här är

ej fråga om att avlösa en troende från dagliga svaghetsynder, utan fråga om att avlösa en icke förut omvänd men botfärdig syndare till frälsning från otro o. synd, men detta kan ingen göra utan att själv vara redan omvänd och ha den *H. Ande!* Alltså måste båda redan vara omvända, innan de kunde avlösa varandra. Det är vanligt mellan trossyskon, att de även med avlösningens ord trösta och hjälpa varandra, ej att omvända sig, utan att förbli och styrkas i den levande tro som de redan äga. Men detta är en annan sak! F. ö. var det Raattamaa som utan Læstadius' vetskap införde den villkorlösa avlösningen vid årsskiftet 1853—54, alltså 10 år efter L:s omvändelse och cirka 5 år efter Raattamaas. Man frågar: "Men vem avlöste då Læstadius och Raattamaa?" Svar: Gud själv genom det av vederbörande präst eller lekman förkunnade ordet i predikan, skriftenmål och nattvard.*

Læstadius återkom till Karesuando som en ny människa, en benådad själ, en nyfödd levande kristen. Han var nu redo att lik en *Johannes Döpare* predika hätrring för vildmarkens vilsegångna barn med nyvunnen betvingande kraft. Han började nu en intensiv väckelsekampanj. För de ogudaktiga, som tilltalades i predikan med bitande

* Ens ropandes röst 32. Boreman: Læstadianismen s. 32—36.

* Utförl. i Boreman: Læstadianismen, s. 37—42, 116f, 126—131.

Læstadius första postilla.

satir och ironi såsom: "nyktra fyllhundar, fredliga slagskämpar, ärliga nådetjuvar, kyska skökor" o. d. (se ordförkl.), målades helvetets kval, så att åhörarna liksom kunde se, huru de fördömda vred sig som maskar i avgrundens lågor. Men sedan några blivit väckta, målades för dem himlens salighet så åskådligt som möjligt. Jesu lamm få beta och hoppa av glädje på himlens gröna ängar. De som här levit i fattigdom skola få all himlens härlighet. Kristi Brud skall bli så skön, att helgon och änglar åstunda att se hennes härlighet, när Brudgummen, klädd i blodröd segerkrud med guldkrone, hämtar henne. Læstadius säger, att hans predikningar fingo "en högre färg".

Jesu liknelser förklarades med nya liknelser och bilder ur åhörarnas eget liv och alldagliga förhållanden. Därigenom blevo de synnerligen åskådliga samt lätta att minnas. De få kyrkobesökarna kunde berätta dem för hemmasittarna. Man undrade vad prästen menade, somliga mente att prästen läst för mycket, så att han blivit galen. Men detta elaka rykte blev mot allas förmodan en osynlig medhjälpare åt Læstadius. Det väckte nyfikheten: snart fylldes den tomma kyrkan till trängsel, ty vem ville inte se och höra en galen präst, vartill tillfälle inte ges så ofta! — Men prästen blev dem övermäktig! Som det hände den första pingsten, att nyfikna smädare fingo styng i sina hjärtan och frågade: "Bröder, vad skola vi göra för att bli frälsta?" så gick det nu bokstavligen i Karesuando. Syndare kommo med outhärdlig samvetsnöd för att få råd och hjälp av prästen som man nyss hånat. Den stränge botpredikanten lyste av mildhet och kärlek, han blev en outhärdlig rådgivare, tröstare och andlig fader för hastigt växande skaror av väckta syndare även från andra församlingar.

I advent 1845 den 5 december inträffade något ytterst sällsynt här uppe: en *jordbävning*. Læstadius berättar: "I samma ögonblick blev en lappkvinna, som länge stått under lagen, försonad eller benådad." Därmed började de första "nåde-

tecknen"* visa sig; härmed menar L., att en hotfärdig syndare får påtaglig visshet om sina synders förlåtelse = *frälsningsvisshet** och *samvetsfrid*. Stor uppmärksamhet ha de s. k. "rörelserna"* väckt. Læstadius och de læstadiankristna se i dessa nådetecken, särskilt i de halvextatiska "likutukset" (= "rörelserna") en parallell till den första pingstens stora, stormiga "väckelsemöte", då "Anden var å färde" och gjorde frälsningsunder.

Den evangeliska kristenhetens lärofader *Martin Luther* var både en *viljemänniska* och en *mystiker*. Detsamma kan sägas om Læstadius. Hans föräldra arv återspeglas i hans framgångsrika väckelsearbete: faderns livlighet och häftiga lynne i den våldsamma kraften och kärvheten och moderns visionära vekhet däri, att Læstadius' stränghet och "andliga hat" mot egenrättfärdiga och obotfärdiga syndare dock dolde innerst ett känsligt och vekt hjärta, som ömmade varmt för de sant obotfärdiga och de socialt lidande fattiga och föraktade. Hans brinnande håg att även hjälpa sådana så långt han förmådde under stor försakelse för egen del gjorde honom även till en betydande *social reformator*. Det *visionära* hos Læstadius visar sig tydligast däri, att han dels själv såg syner och dels fäste så stor vikt vid de syner och uppenbarelser som förekom bland de väckta i väckelsens början, att han publice-

rade utförliga beskrivningar och uttydningar av dem. Bara ett exempel: En juldagsmorgon när Læstadius var på väg till julottan i kyrkan och såg mycket folk strömma dit, blev han rörd av den synen och kände egen ovärdighet att vägleda dessa på livets väg. Då såg han plötsligt ett ljussken utströmma från kyrktaket i sydlig riktning. Detta blev för honom en trösterik uppenbarelse om den rätta kristendomens ljus = väckelsen som utgick från Karesuando och skulle sprida sig mest söderut.

I teologien införde Læstadius en aldeles ny innehållsrik term, som nu håller på att vinna burskap i svenska språket. Det var "*den himmelske Föräldern*"* (*Gud Fader*), sammanfattning av en jordisk faders och moders bästa egenskaper, fullkomnade i en den fullkomligaste person, till vilken den ofördärvade eller genom tron återställda människan står i *barneförhållande*.*

I gammalpietistisk anda lär Læstadius *nådens ordning**: *väckelse*, *bättring*, *omvändelse*, *försoning*, *pånyttfödelse* och *rättfärdiggörelse*.* Han indelar människorna i tre kategorier: *sorglösa* eller säkra syndare, *väckta* och *benådade troende*.* I sina predikningar gör han även flitigt bruk av den *herrnhutiska "blodsteologien"*.

* Se dessa ord i Ordförklaringar, Boreman: Læstadianismen s. 207f, 264, 212f, 102, 107f, 188—92, 252f.

Åt de sorglösa strör han lagens grövsta salt men tröstar de väckta o. ångrande med "den Törnekrönte Konungens" nåd och kärlek och manar dem träget att "följa den store Korsbärarens blodiga spår" som "små korsbärare" tills "gäster komma från himmelen och taga dem upp till sig". I likhet med katolikerna varnar han för sju *döds-synder*;* deras placering i kroppens olika organ är synnerligen originell men på samma gång en aning om den nutida kunskapen om inresekretionen.

Ehuru L. höll styvt på *statskyrkans* lutherska lära, intog han dock, och många predikanter efter honom, en mycket kritisk inställning mot kyrkans präster: "Från kyrkan kunde man ej vänta någon hjälp mot tidens ondska, ty "väktarna på Sions murar äro stumma hundar: de skälla intet". Däremot visade han sympati för "läsarna" de evangeliska väckelserörelserna i Västerbotten o. Lappland, vilka gjort ett starkt intryck på honom redan som yngling.

När Læstadius dundrade på predikstolen, verkade det som om han hatade ej blott synden utan även syndarna. Djupast var det dock *brinnande nitälskan för själars frälsning*. Mången kanske häpnar över det på många ställen grova, vulgära språket och undrar om något gott kan komma av sådant. — Härpå må svaras 1) L. kan åbero-

pa både Luther, Johannes Döparen och profeter t. ex. Hesekiel. 2) L:s åhörare hade ej någon hög-, normal- el. lågprosa, utan bara lågprosa, där fula saker endast hade fula namn. Och hans egen asketiska läggning och vana i ständig fattigdom gjorde det lätt för honom att dristigt begagna den pedagogiska metoden att både i tal, klädedräkt och livsföring sänka sig ned till folkets nivå, utom i dess lastbarhet, och tala till dem på deras eget språk.

Vidare bör en väckelse bedömas efter sina *verkningar* liksom trädet efter sina frukter. Det är styrkt, att denna väckelse på ett i ögonen fallande sätt *förvandlade* människorna över allt, där den gick fram. *Drinkarna blevo absolutister, krögarna hällde ut sitt brännvin, tjuvgods återfördes, alla slags syndare ångrade, bekände och gottgjorde, så vitt mänskligt möjligt, vad de brutit, både om och erhöillo förlåtelse och därmed kraft till ett nytt liv i gudsfruktan, frid och redbarhet. En förut osedd offervilja vittnade om ett nytt sinnelag mot medmänniskor, i synnerhet trossyskon, som förenades i varm brödräkarelk.**

Så började den märkliga læstadianska väckelsen vintern 1845—46. Læstadius fick snart goda medhjälpare, främst den av honom ut-

* Se ordffkl. o. Boreman: Læstadianismen s. 252f, 116ff, 126—130, 131—137.

bildade lappkateketen *Johan Raattamaa* (1811—99), vilken senare införde den *villkorlösa avlösningen*,* hans broder *Per Raattamaa* och lappmissionären *Carl Johan Grape*. Dessa undervisade barn och ungdom i *flyttande "missionsskolor"* och höllo *bönemöten* varvid de läste upp lärofaderns predikokoncepter och senare även predikade själva. Och väckelsen spred sig hastigt från socken till socken.

Våren 1849 blev prosten Læstadius kyrkoherde i grannförsamlingen *Pajala* vid finska gränsen. Väckelsen hade nått dit före honom, och han mottogs med stor glädje av okända vänner och beundrare. Men han fick även många bittra fiender, särskilt bland dem vilkas

*Se Ordfförklaringar!

stora inkomster av rusdrycksförsäljning väckelsen gjorde slut på. Hans senare år förbittrades av allehanda klagomål till myndigheterna, vilket orsakade extra visitationer och förhör. Bl. a. blev han ålagd att hålla två gudstjänster söndagligen, en för de väckta och en för dem som kände sig störda av de förras extaser som skullade i kyrkan.

Trots mycket nitiskt prediko-, undervisnings- o. enskilt själavårdsarbete hann L. även med en betydande författarverksamhet. Utöver talrika naturvetenskapliga artiklar må följande böcker nämnas: *Biblisk historia*, varigenom han blev grundare av *det nord- eller tornelapska skriftspråket*, 1844; en ej tryckt bok om *Lapparnas mytologi och religion*. Han utgav 1852—54

Pajala nya kyrka, interiör med Læstadius' predikstol.

Tsaluts Suptsah,

Jubmela pirra ja Ustmatji pirra,

Maie jurehota, lute waha taan kirjow luttai,
 adjo tieiet, teie Sabiel aljo-olmen la sjudujetan
 laitta, mi taan ja towa nobba ilmen lauduo, ja
 teie Sabiel la puorta demah jado puort illohuu
 wartyelan ja yabod ulmatji daretan; Sabimeli
 tuben ja Mitojofatia aitten la taie puortet.
 Jjaalam nitee Tsalloga mitee.

Lars Levi Laestadius.

Maie la Mithere Karkowon Tsalloga; Maie la
 Sabiel aljo-olmen la sjudujetan; Maie la
 puorta demah jado puort illohuu wartyelan
 ja yabod ulmatji daretan; Sabimeli tuben
 ja Mitojofatia aitten la taie puortet.

Denegit taan nitee Karkowon Tsalloga; Maie la
 Sabiel aljo-olmen la sjudujetan; Maie la
 puorta demah jado puort illohuu wartyelan
 ja yabod ulmatji daretan; Sabimeli tuben
 ja Mitojofatia aitten la taie puortet.

1844. Sällan möte illfai pörin Seuld maan 1844.

Biblisk historia av Læstadius (Gamla berättelser om Gud och människor).

en tidskrift *Ens ropandes röst i öknen*, vari ingår bl. a. en originell självbiografi. Hans viktigaste produktion är de hundratals predikningar han efterlämnat, och som senare utgivits i flera samlingar o. upplagor: 1: *Finsk Kyrkopostilla*, tr. i Luleå 1876. De flesta ha utkommit i Finland: 2: *Nya Postillan* 1897 i Pori, flera uppl. 3: *Tredje Postillan*, flera uppl., 4: *Huspostillan*, tal v. husförhör o. sjukbesök, 1900 i Kemi, samt en saml. 5: *Skriftetal* 1897. I Norge

har utgivits 6: *Kirkepostille* i övers. 1901, 2:a uppl. 1933 och 7: *Tredje Postille*, Narvik 1953. En svensk *Kyrkopostilla* utkom i Pori i Finl. 1897—1901 övers. av J. F. Hellman. Även læstadianerna i USA ha utgivit två engelska övers:r "House Postilla" Cokato 1894 och "The New Postilla" 95 sermons, Hancock 1927. Egendomligt nog har ingen svensk utgåva tryckts i Læstadius' hemland förr än nu. — Hans största bok "Därhushjonet", en mycket originell antropologisk-religionsfilosofisk-dogmatisk framställning i två delar utkom först 89 år efter hans död 1949 i Helsingfors.

Genom att med väckelsearbetet förena ett energiskt nykterhetsarbete och sålunda grunda detta på kristendomens grund, förmådde Læstadius vad ingen annan förmått, nämligen helt "torrlägga" en hel landsända i trenne riken från rusdrycker. Så framstår Læstadius som *vårt lands främste nykterhetskämpe jämte Peter Wieselgren* i södra Sverige.

Under ett besök i Stockholm 1858 då han hotades av blindhet, fick L:s "en påhälsning av kolebran". Han skrev då i ett gripande avskedsbrev till sin hustru bl. a.: "Ömt älskade maka! Såsom jag älskat dig i livet, så älskar jag dig intill döden . . . Men få vi ej mötas mer i detta livet, är dock mitt hopp, att vi få möta varandra på Sions berg hos den törnekrönte Konungen, där vi tillsammans får skåda

honom och fröjdas i det nya Jerusalem . . . Må Herren vara med dig, min älskade vän, och må han trösta och hugswala ditt hjärta och hjälpa dig att bära korset. Farväl och hälsa alla kristna. Farväl! och bedjen alla kristna för mig."

L. tillfrisknade dock, och under hemresan återfick han även bättre syn, vilket tedde sig som ett bönhörelscunder. Men hans levnadsafton nalkades. Knappt 2½ år senare skrev L. sitt sista brev till sin vän, södra Sveriges store nykterhetskämpe Peter Wieselgren, med vilken han brevväxlat många år i nykterhetsfrågor. Han tar avsked med följande gripande ord: "Här ligger jag på plågans läger väntande att dödens ängel snart förlossar mig. Min käre broder, som överlever mig, borde icke underlåta att fälla en förbön för mig, ty min tro är ofta svag och hoppet fjärran. Dock tror jag, att den store försvararen och törnekrönte konungen icke skall övergiva mig."

I denna tro levde, kämpade och dog Lars Levi Læstadius. Han talade som han trodde och levde som han lärde, en trogen och nitisk Herrens tjänare, vars gärning blivit sällsynt rikt välsignad. — Liksom vaknad ur en dyala utbrast han på dödsläget: "Frälsaren kommer med öppen famn att hämta mig. Nu komma gäster från himmelen för att taga mig bort!" — Sedan han tagit farväl och välsignat sina kära,

förlorade han talförmågan, men hans ögon strålade av himmelsk glädje. Han insomnade den 21 februari 1861 i ett illa ombonat rum i Pajala prästgård (Læstadius-pöret").

Sällan har firats en sådan sorgfest som Lars Levi Læstadius' sista färd. Människor samlades som aldrig förr från en mångfald församlingar i trenne riken och av fyra tungomål. De flesta enkelt folk i grått och svart, kvinnor med svarta sjaletter och samer med sina färggranna högtidsdräkter, olika från olika socknar och riken. Den vigda malmens klang och sorgesalmen steg aldrig mäktigare och mer gripande i hela Torne dal. Sällan lyssnade en så stor sörjande folksamling så andäktigt och fångslad till gripande tal. Sällan var så stor menighet, hos vilken intet öga var torrt. Och sällan har ens här uppe så många rödda hjärtans stormande sorgerop och frälsningsjubel genljudit vida omkring som nu, sörjande en man vars like sällan fanns.

Lars Levi Læstadius, den lysande och sprakande brandfacklan i höga Norden, hade slocknat. Men den heliga eld han tände, brinner allfort i hundratalsende människohjärtan. — Oemotståndlig gick väckelsen som en högnordisk islossning och värflod övervinande allt motstånd, bortsoptande synd och last, renande och väckande människohjärtan till nytt liv, som nu i mer än hundra

är burit riklig evighetsfrukt i fyra riken i Europa och flera stater i Nord-Amerika. Så lever hans minne som få på båda sidor om Atlanten, ty det var välsignad säd han sådde. Därom vill även denna bok få vittna.

På Læstadius' och hans hustrus grav i Pajala är rest en enkel minnesvård som hans måg Isak Niva egenhändigt förfärdigat av täljsten, ett kors på vars sockel läses:

Læstadius' grav på Pajala nya kyrkogård.

Här hvilat

Prosten L. LÆSTADIUS

* 18 10/1 00 † 18 21/2 61

Dan. 12: 3

och hans maka B. C. LÆSTADIUS

* 1805 † 1888

(Dan. 12: 3 "De rättfärdiga skola då lysa, såsom fästet lyser, och de som hava fört de många till rättfärdighet såsom stjärnor, alltid och evinnerligen.")

Bilaga III

ORDFÖRKLARINGAR

Sakregister, tillika sammanfattande översikt över Læstadius' teologi*

Förkortningar: A. = Anden, a. = anda, andl. = andlig(t); barmh. = barmhärtig(het), br. = broder (bröder); b. = bön(en), d. = den(na), d. o. = detta (dessa) ord; ef. = efter, enl. = enligt; ev. = eventuell(t), evi. = evig(t), evih. = evighet(en); f. = följande, fr. = från, förs. = församling, gm. = genom; H A = den Helige Ande, hel. = helig(t); J. = Jesu(s), jf. = jämför; Kr. = Kristus, Kri. = Kristi, kridom = kristendom; L. = Læstadius, L's (genetiv), liks. = liksom; m. = med, mänsk. = män(ni)ska; ngn. = någon; o. = och; rättf. = rättfärdig; s. = som, ss. = såsom; t. = till; äv. = även o. några andra s. lätt förstås.

Absolution, se avlösning. Adam, den gamle el. Gammel-Adam kallar L. ironiskt en "blott naturlig" vanl. kristendomsfientl. mänska sid. 37, 52, 97, 153, 170, 194, 230, 239, 240, 242, 254, 269, G-A = köttet s. finner lagen motbudande 287f, 294, 321, 328. Aga barnen 99, 164. Allegori. För sina enkla ähörare gjorde L. abstrakta andl. ting åskådliga gm. flitigt bruk av allegorier; färgstarka bilder, liknelser o. symboler, soml. mustiga o. avskräckande för ogudaktiga, soml. sköna o. trösterika för botfärdiga. Ex: symboler för onda makter o. människor: djur: björnar, rävar, vargar, ulvar 57, 100, 102, 153f, lejon 100, 108, ormar 120, 372; getter, svin 153f, dödsrikets hundar, "dödshundar", dödsmaskar 65f, 83; rovfåglar 83, 13, 107, 122, (126), 372f; symboler för goda människor: vakhundar, valpar = "nädevalpar" (se d. o.) 59, 101, 103ff; sångfåglar 59, 62, 108, 222, 287, 341, 373; valpars gnällande o. fåglars sång = väcktas lovsånger o. "rörelser" (se d. o.), den flitiga myran 226, 372; växter: goda träd, vinbär (druvor) 84f, åkers säd 90, markens blommor, "evighetsblommor" 347, naturens krafter: åskans donder o. regn =

Guds rättf. o. tårar 251: rättf:n plöjer hjärtats åker o. nådesolen gör den fruktbar; himlaljus: sol, måne, stjärnor = kristend:s ljus 18, 323f, 367; mytologiska väsen = mörkrets makter 55, 57, 94, 373; bilder ur livet: herdar o. får, hel pred. allegori 151ff, 211ff, geta- o. svinaherdar, hundar, valpar, "nädevalpar", se d. ord. Nains yngling symb. andl. död 278 ff. Andakt väcker Guds Ande gm. ord o. bön 43, 172. andar, onda 37, orena 94, den ondes änglar 55, 75, jf. mytologi, andemakter "luftens härsmakt" 75f. Andens svärd = Guds ord (Ef. 6: 17) 100. — verkningar 320. — vin: Ordets kraft s. griper o. rör, ger andl. glädje ända t "rörelser" liks. på första pingstdagen 63; ger äv. andl. kraft 91. Allm. prästadömet, se församl. gemenskap. andl. blinda 91f, 244, 369. — "drinkare", L. brukar ibl. detta "smeknamn" om "andl. berusade", exalterade, "rörda" av Anden 63, se rörelser. — död: sakna lev. tro 267, 277f, 280. — fiender: djävul, värld, eget kött 313. — fattigdom 9, 204f, 244; ej ha annat än synd, tvivel o. suckar 41, 59; d. 1:a av "åtta saligher", "rätt väckelses kännetecken", 1:a steget i nådens ordning 357.

* Utförl. framställning i Boreman: Læstadianismen, 2:a uppl.

att känna den 244, hungra i a. f. m. 102, 144. Andl. glädje, hat, hunger, ljus, mörker, sorg, se d. a. ord; — liv: levande, fruktbärande tro, verksam i kärlek 281, 367; — "rus", se rörelser; anfäktas av fiender o. frestelser 16, 35, 173, 253, 273, tvivel om saligheten 303, anklaga de kristna 98, 335, på domedagen 103, ej 155. ansvar i evigheten 274, 331, 334. Försvaren har befriat de troende fr. 221; antal, brödernas antal skall bli fyllt 15, arbetare i vingården 49, 84; trötta arb. vänta efter vila 336, Paulus trogen arb. 101, arbete, kropps för att hjälpa fattiga 243, 239. avfalla från nåden 195, 197, 306, 337, Bön att bevaras från avfall 240, 271. — David föll men blev upprättad 316; avfallna 90. avgrunden, dödsriket, fördärvet, förtapelsen 11, 99, 283; döma sig själv till 285, 292. avgr:ens furste 318.

Avgrundadrikare, som älska världsliga ting o. syndig njutning mer än Gud 331. avkläda sig 13. 301: blygas att avkl. = att blotta sitt inre gm syndabekännelse. avlat (sbrev) med påvens försäkran om efterskänkande av kyrkostraff (se d. o.) o. syndaförlåtelse såldes t. olika pris efter syndens storlek t. o. m. för synder man komme att göra ("oavsiktligt"). Luther fördömde denna lukrativa handel med bevis ur Skriften, vilket blev början t. reformationen 1517 s. 294f. **Avlösning** el. **absolution gm nyckelmakten** (se d. o.) Den av L:s främste medarbetare *Johan Raattamaa* kring 1850 införda **villkorslösa tillsägelsen om syndernas förlåtelse** enl. Jesu instiftelse (Joh. 20: 22, 23 o. Matt. 16: 19 o. 18: 18) s. 285f o. Luthers Kyrkopostilla (nr 41, § 42) användes flitigt inom hela väckelsen. När en botfärdig syndare vid inbördes samtal el. offentligt möte, även mitt i predikan, gripen av ordet, säger: "Jag är en stor syndare, kan ni tillsäga mig förlåtelse?" tystnar talaren ett ögonblick och avlöser honom jämte en korus av instämmande röster: "I Jesu namn och blod äro alla dina synder förlättna!" Den avlöste omfattas av de närmast sittande under stark rörelse 292 294—97, 363. Denna offentliga avlösning utan egentlig bikt förutsätter, att den avlöste snarast bekän-

ner o. gör upp med dem han förörrättat o. öppet bekänner sig som kristen i ord och gärning (se bekänna. — Ehuru L. i två predikningar (291ff o. 361ff) godkännt äron villkorslösa avlösningen, använde han den själv ogärna. Han fruktade, att "en för snar avlösning skulle befördra en förtidig förlösning" o. en död tro, ty "den som lätt får förlåtet, återfaller ock lätt" (326: "förtidigt födda", 364). Evangeliet tillbjuder alla botfärdiga *syndernas förlåtelse av nåd f. Kri skull* 162, 260, att tillägna sig den gm tron på Guds ord o. löfte 295f, 309. Se bikt, biktfader. — **Avund(sjuka)**, 73, 77, 284, 290, 351; dess svarta ande 363. **avvägar** från livets väg 9.

Bad, frälsningens 49f, nya födelsens 51f. **Band** den Hel. Andes 19; **banna** se "skälla". **barkebröd** i nödtid 64, 171: trons glädje växlar, bröd = suckar, tårar = sås 171. **Barmhärtighet**, Guds 22ff, människors: 264f, 5:e saligh: n 358. **Barn A**: i allmänhet 65, 129, 269, äta föräldralösa barns bröd 122, värnlösa b. 103, troendes 305; gudlösa 129. **B: Guds barn**, se d. o. **C: världens barn** 11, 59, 97, 178, 313f, 321. **D: djävulens barn** 93, 97, 179, 269, 314. **barnarätt** hos Gud 179, 195, -tro, -trygghet, se gudsbarnakristendom.

Bedja, se bön. — **bedraga** sig själv gm falsk tro 171. **bedrövande, bekymrade** om själens frälsning 17, 23, 124. — **bedrövelse**, syndasorg efter Guds sinne, för till frälsning 93; över Jesu död 17; frigör från världen 165, vändes i glädje 17, 162f; hur? gm syndernas förlåtelse 156ff. **Befriad** från syndens bojor 19, fr domen 362. **Begär**, köttets böjelser, drifter föra lätt till fördärvet 99, 279, 361. **Bekräftelse** på nådaståndet gm nådetecken (se d. o.) 237, ordet 315, Andens vittnesbörd 365. **Bekänna**. Læstadianismen är "bekännelsekristendom", den lägger mycket stor vikt vid bekännelsen: **A: syndabekännelse** (se bikt), **B: trons bekännande** 71, 135, 179; i ord o. gärning bek. sig s. Guds barn 321, s. kristna 46, f. världen 314, 319. — Redan den *inbördes hälsningen* mellan trossystem är en trosbekännelse, se Frids-hälsning. — Jf "Döda trons bekännare". **Benådade** = s. av nåd fått synderna för-

lättna 160, 163f; i denna kr: dom 193, 212; 239, 259, 297, 344, 363, 370. — Gud räknar deras tårar 171. Även ben. kunna falla o. upprättas. 63, 316. berg, "detta berg, Sinai b." 62f = "denna väckelse", där L lät lagens åska dundra. Se Sinai o. Sions b.

Bejsegra frestelser 100; m trons sköld o. Andens svärd (Guds ord); -skydda, se bevara; -straffa 98f, 225. Jf "skälla" 103, 353; -stänka med försoningsblodet 154; -tryckta 17, 41; **Bevara**, Gud bev. sina barn 126, 171.

Bibelläsning. Det har sagts, att L. ej manat t. bibelläsning. Detta är fel! L. manar ofta därtill o. bestraffar dess försummande. Söndagarna bör man läsa Guds ord 42, taga vara på Frälsarens ord 169, alla väckta och sorgsna lärjungar måste studera Guds ord 172, besöka kyrkan och läsa Skriften 175, nådekänslan bevaras o. upplivas gm ordet 315, till att bli sann kristen fordras sann upplysning av Guds Ande gm ordet 366. Bestraffning av ordets förakt 42, 59, 184, 289, 365, 367. Icke väckta manar L. ej lika starkt t. bib.-läsn.: de kan feltolka den t. falskt tillägnande av nådelöftena o. hamna i död tro 59, 95, 112, 145, 185, 279.

Biktens o. avlösningens nödvändighet för hjärtats rening betonar L. starkt; dessa brukas ock flitigt inom väckelsen. För att bli avlöst från syndaskuld o. samvetsnöd bör man biktas sig, botfärdigt bekänna sina synder o. bedja om förlåtelse 23, 294f, väckta bek. sina synder 46. L. fordrade åtminstone i väck: början t. o. m. *offentlig detaljerad syndabekännelse*. (Som stöd för sådan åberopas 199: kvinnan som rörde vid Jesu mantel o. botades, Luk. 8: 43—48. I v. 47 säges att hon ontalade inför allt folket "varför hon hade rört vid honom och strax blivit frisk". Men det står ej, att "hon måste offentligt... blotta alla skamliga fläckar". Nämmandet av hennes sjukdom var icke syndabekännelse, sådan fordrade J. icke utan gav henne ett vackert betyg: "Min dotter, din tro har hjälpt dig. Gå i frid" v. 48.) *Enskild bikt* har också av lämplighetsskäl o. ej i strid mot Skriften kommit alltmer i bruk. —

Men rätt *syndakänedom* o. ånger äro nödvändiga f. a. få *samvetsfrid* o. *fräls:visshet* (se d. o.) 231, 295f, 317f. — **Biktfader**. En syndig mänska har svårt att få o. ännu svårare att bevara full fräls:visshet utan anfäktas av tvivel, då hon ej kan undgå att fela o. synda. Även om hon s. kristen kämpar mot uppsåtliga synder, faller hon dock i ouppsåtliga, oavsiktliga. Därför manar L. de kristna att då o. då låta en "säker kristen" pröva sig, om han står kvar i tron o. nåden, ty "ej heller de kristna kunna se sina egna fel så bra som en annan kristen" (P II 47 B). Därför är det gott att ha en särskild biktfader el. -moder t. e. prästen, en predikant el. väninna som själv är en pålitlig kristen för vilken man kan, särskilt vid andl. ovisshet o. oro öppna sitt hjärta frimodigt o. tillitsfullt o. så städse bevara samvetsfrid o. fräls:visshet; bekännen eder nöd o. vända 23; (185), 292, 296f, 345. Se bikt hemligh. o. frälsning.

Bikt hemligh. Som lämplig biktfader nämner L. liksom Luther i första hand prästen, *enär dennes ämbetsplikt på det strängaste förpliktar till åberopad synnad om bikt hemligheten*, så att i varje församling skall finnas åtminstone en till vilken envar kan vända sig med full tillit; prästen får ej heller tvingas till vittne o. vore ogill som sådan vid rättgång, vad helst honom anförtrotts i bikten 294, 296. **Blind(a)**, andl. 91f, 95, 244, 321, 369. **Blod A: Jesu blod, försoningsblodet**, evigt testamente 125, renar hjärtan 259, 358, läker sår 162. **Lammets blod** 174, 177: bevarar livet 18, dess kraft 124ff, dödade gift för ulven 154. Se försoningen o. lidandesmystik. **B: martyrs bl.** 33, 111. suga kristnas bl. 120, 122: ("göra kory av"), blir fruktansvärt hämnat 331, — röd klädnad blir vit 335, blods hastu (Getsemane), se lidandesmystiken. -skulder 177, utan bl. skuld 103. -utgjutelse, krig skall komma 18, 111, 121, 322. bojor, satans 19, 40; halsjärn. — **boleri** 365, bok, livets 45f, 120, 272. — **brinnande** boken 123; svarta b. helvetets matrikel 47.

Boten o. **botgörare**. Redan äldsta kristenheten hade *kyrkobot* el. *kyrkostraff*, varigenom i synd fallna kristna återupp-

togos i församlingen. Bot ss *skampåle*, *folstock*, *gissel* m. m. Adömdes efter syndens storlek 291f, 311. Gm frivillig bot: självlplågeri, valfärder el. gåvor till kyrkor ha många sökt vinna andl. förtjänst o. förbön för sig själva o. avlidna släktingar. I evang. kyrkor är städse *hjärtats inre bot* o. *bättring huvudsak* jämte *gottgörelse* för orätt man tillfogad andra 36, 360. Jf *bättring*. **Botfärdig** = väckt till rätt självkänedom, syndasorg el. ånger o. törst efter förlåtelse 62f, 89, 93, 158, 162, 192f, 224, 255, 288: *för dem skall predikas evangelium! Endast botfärdiga få nåd*, 191f, 293, 294, *för dem öppnas himlens dörr* 292, 295, 297. *Den botfärdige som bekänner sin synd får samvetsfrid ej för biktens skull utan endast av nåd* 370. Jf *botf.* rövaren 314: blev *salig* av idel nåd! **Botkamp**, *bättringskamp* är djup syndasorg och kamp mot synden, seger vinnes blott gm bön o. Guds kraft av idel nåd, när all tanke på egen förtjänst är slut. Otaliga andens män ha gått gm svår o. ofta långvarig botkamp, innan de fått varaktigt samvetsfrid, så t. ex. L. o. bröderna Raattamaa. L. säger att alla Jesu lärjungar gått botens väg gm den tränga porten 89, 241, 291, 300, 360. **Broderskapets sakrament** se förs:gemenskap. **brolösa strömmen**, "dödsfloden", bedjen att komma över den 337, 361. **Brud**, **brudgum**, se *mystik*: **brud** o. **brudg.**

Brännvin i allmänh. 66, 111, 122, 143, 170, 208, 312. För att väcka avsky för det svåra superiet kallade L. i sina predik:er o. nykterhetstal rusdryckerna med de vidrigaste namn: **drakblod** 317f, 358, **drakgift** 12, 64, 119, 153, 155; **sömdryck** 57; **flytande djävulsträck** 58, 61, 104, 208 osv. Kyrkobesökare som tagit en "kyrksup" före gudstjänsten blevo illamående o. måste gå ut att — spy! Se även *dryckenskap* o. *hembränning*; **brännvinshandel** blev förbjuden i Lappland 1842, men förbudet negligerades ganska allmänt 13, 37, 59, 63, 66f, 94, 96f, 99f, 116, 119, 122, 251, 279, 334, osv. Se *krögare*. **bröd**: fem br. 118, *levebröd*: förhinder f. frälsn. 208, föda 318, barnens 122, själens 125f, 127f, **bröder** 14, 21, se *församl-gemenskap*. **br:s**

antal skall bli fulltaligt 15, 21, **brödkonung**, J ej *brödk.* 14, 113ff, **brödsbrytelsen**, fornkirkans nattvard 145.

Bröllop A: **jordiskt** 63ff. **B.** andl. **br: dagar** på jorden = nyfödelsens glädje 9, andl. **äktenskap** 65, J. som **br:gäst** välsignar **äkt:skapet** 66ff: då livslångt br. 67. **C**: **Lammets br.** se *mystik*: **brud**.- **bröll-kläder** andl. 193, 298ff, 301; **Kri rättf:s** kjortel 299, 302, **-salen** himmelska 33, 35, 193, 263, 337, **-vin** s. J. ger *helgar kärleken* 67f; **bröst**, **Förälderns nådeflytande** 93, 156, 195, se *Förälder*. **Buken**, omsorg om 50, 92, 144, 157, 274; ha sin gud i buken 61, börja m. **bättr:fr** bu:n (ordagr. ändtarmen) 50; **äktenskapsdjävulen** ligger i bu:n 66: frosseri orsakar **äktenskapl. problem**, **äktensk.** kan bli ett *helv.* på jorden 66f. "Måta **Kristendomen** ef. bu:" om den är "löjande" gm *jordisk* vinst 201, 217, ex: *lärjung:a före Jesu död* drömde om *messiasriket* 143. **Bära korset** i Jesu efterföljd 272, **bäste kristen**, se *ära*. **Bättring**, se *omvändelse*, *frälsning*. **bättringsrop** 111, 207.

Bönen. Det har sagts o. skrivits att L. ej skulle manat till b. Men det förhåller sig tvärtom! Mer än de flesta andras undervisa hans predik:er om o. mana till b. **A. Undervisning om b**; b:n kännetecknar rätt kristendom 159; olika hjärtans b. 168—172, rätt bön: ropa m. barnasinne i Jesu namn 170, ex: 11, 19, b:s kraft växlar 170, endast förkr:e hjärtan kan bedja rätt 174, ex: *botf. rövaren* 314; b. av allt hjärta 118, ropa så det hörs till himlen 23, 103, ihärdig b. 139, brinnande hjärta, brinnade b. 173, **bönekamp** 25. — **B.** **Maning till bön**: Bed i Jesu namn 169, 174, 325, om *frälsning* 23, om Jesu närvaro 145, under *förföljelse* 121, 246, om b:s kraft 169, 172, 174, att rätt förstå *Skriften* 145, om *trons tillväxt* 305, om kraft t. *trons kamp* 33, 183, att bevaras fr. *syndasömmen* 240, dagligen om *förl:se* 220, b. hela livet 290, om *salig död* 337! **Bedjen tillsammans om tröst** o. **Andens kraft** 246! **C.** för sent, **döden** kommer, ej kraft mer att b. 212, 328. — **Förbön**: **Kr. beder f. oss** 290, herden f. fåren 158, b om *förbön* 108, f. *försämdare* 331f. — **Maning t. föräldrar** b. f. barnen 281, 305; f. *medvandrare* 145,

förföljda 178, f. *tvivlande* 193, f. *väckta* 240, *troende* 320, *bön* f. *förföljare*: stor lön 354.

Bönhörelse o. **löften** om: "Rätt bön blir hörd 126, likaså *botf:s*, *sörjandes*, *betrycktas* 193, *rättf:s* 275f, ex: *David* 274, *lärjungar* i *nöd* 78, *pilgrim:s* *suckar* 371, *tro* på *bönh:se* 246f, 286, 354; *loven* *H:n* s. *hör bön* 370ff; *bönemöten* *offentl.* 89, 167. **börda** *korsets* 91; **börja** i *anden* *sluta* i *köttet* 289.

Dagen har kommit m. *kristend.* (*väckelsen* m. *rätt lära*) 10, 20f, 53f, 63, 222; är kort, *vandra* *medan* 43, *dansa* 65, de sal. få d. på *himl:s* *guldgolv* 193, 210, 330, 337, 361. **Demoner** *jord* o. *skogsväsen*, se *mytologi*. **Djur** *fülla* sin *bestämmelse* *bättre* än *soml. människor* 319; **djävulen** 39, 279, 285, 316, "dj:ls^{gubben}" 48, har vänt *mångas ögon* "aviga" så att de se andl. ting *förvänt* 36, 59, 95, *frestar* *särskilt* *Guds barn* t. fall 96, 100; *troendes* "bikt-fader" 185, *vill utrota kristna* 182, *hat* är av dj. 119, "världens gud" 313; *skillnad* mellan *Guds barn* o. *djs*:s 314, *djs*:s *barn* o. *spenabarn* 96f, *tjänare* 111, *djs*:s *hop* *korsfäste* *Kr.* 139, i *djs*:s *väld* 26; *dj:r* = *onda* *begär* 317 (se *skötesynder*), *sju dj:r* i *kroppen* 258, 265; *förlössa* fr. *djs*:s *väld* 193, 343. "han- o. *hondj.*" *stridande* *makar* 67, 360; **djävulsträck**, se *brännvin*. **Domen** *högste* = *Kr.* (115f), 14, 220, 332, 335; **domedagen** 13, 71, 103, 156, 220, 330ff, 336; **domen** *yttersta* 15, 111, 330—335, *skall* *snart* *avkunnas* 220, 290, 334, 337; de s. *levt* *rysligt* få *rysl. dom* 330f; *hur* *kunna* *då* *bestå*? *Endast* om *Kr.* är *vår* *försvarare* 219—21, 191, 193, 220f, 290, 337; *rättf:a* *befrias* fr. *domen* 289; **domstol** *Guds* 290, 332f, *domarsätet* 337. **Dopet**, *barn-* 49ff, *dess* *betydelse* 51f, *verkar* *synd:s* *förlåtelse*, *befrias* fr. *dj.* 51f; *döpta* t. *Kr.* 365; **dopförbundet** se *döpelensåden* 51, 193. **Drakblod** = **drakgift** = *brännvin* 12, 64, 94, 153, 155 + *gaml-Ad:s* *träck* 257; **draken** *gamla* 110, *stora* = *djäv.* 33, 275; **dricka**, *supa* *br:vin* 278; **drinkare A**: *vanl. bet.* 13, 59, 67, 95, 99, "mätliga" 100; 116, 119; *supa* *upp* *barnens* *bröd* 122; 129, 131, 157, 251, 311ff, 314, 322, 331, 333. **B: andl.** **bet.** 68, **druckna A**: *av* *br:vin* 141, 335; **B:** *rörda* av *Andens* *vin*, *gripna* av *ordet* 67f;

dryckenskap se *nykterh.mission*, *dryckesgryta*, se *hembränning*, *drömmerska*, *eg. trollpacka*, *signerska* 46.

Dygd är bra men ej *salighetsgrund* 31, 161. L. *jämställer* ofta "dygden" m. *egenrättf:n*, se d. o. *fariseism*, *Nikodemus*. "Dygdens sten" se *grav*, *dygdiga* av *naturen* 31, 333, 335; "Nikodemus' *trosbröder*" se "döda *trons* *bekännare*"; *dygdigt* *liv* *hjälp*er *ej* t. *salighet*, *enär* *de* *dygdiga* *ej* *tro* att *mänskan* *måste* *födas* på *nytt* 339; *dyr* *tid*, *hunger*, *krig* *tuktar* *Gud* *med* 163.

Dö. *Redan* på *d:a* *boks* *första* *text**sida* *möter* *väktarropet*: *Var redo* att *dö*! 9f, m. *glädje* 21, 212, 277, "På *detta* *nådelöfte* *kan* *du* *saligen* *dö*! 314. *Offra* *livet* *för* *Jesu* *skull* 21, *dö* i *sorglöshet* 281. *Ej* *dö* *evinnerligen* 277. **Död(en)** **A**: *andlig* *död*: att *sakna* *saliggörande* *tro* 19, 268, 278, 280f; *vet* *ej* *av* *andl. liv*. — *Dopet* *frälsar* *från* 51, *andl. död* i *synd* 305. — **B**: *lekamlig* *död* *kommer* *oftast* *oväntad* o. *icke* *önskad* 212, 271, 328! *Därför* *är* *L:s* *pred.* *ett* *varningsrop* *11: vakna!* *15: var redo!* *17: soven* *icke!* *Vaken* 10, 215, 368; om *samvetet* *skulle* *vakna* 190; *kämpa* f. a. *bestå* i *frestelse* 290f; *många* *vakna* *för* *sent* 90, 328. **C**: *salig* *död* 21, 91, 101, 126, 177, 193, 199, 205, 217, 222, 287, 337, 341. *Evig* *död* 211, 281. Se *förtappelsen*, *döda* *tron*, se *tron*, *döda*, *dödens* *ängel* *står* *över* *folken* 90, *dödsfruktan* 90, *-kamp* 252, *döende* *utan* *nåd*, *tid* o. *kraft* t. *bättring* 90, *-synder*. L. *räknar* *liksom* *katolikerna* *sju* *dödsynder*, "den *ondas* *änglar*" el. "dävlar i *kroppen*". *Mycket* *originell* är *hans* *lokalisering* *av* *dessa*, så t. ex. *är gallan* *vredens* *o* *hatets* *organ*, *levorn* *egenrättfärdighetens*, *mjalten* *ambitiö-* *nens* *el.* *ärans*, *sexualorganen* *könsdriftens*, *buken* (eg. *den* *bottenlösa* *ändtarmen*) *girighetens*, *hjärtat* *modets*, *fruktans*, *sorgens*, *glädjens* *o* *kärlekens* *organ* 77, 122, 258, 265, 317, (Därhushjonet). Jf. *vår* *tid*s *vetenskap* *om* *människans* *sjäsliga* *be-* *roende* *av* *s. k.* *inre* *sekretionen*. *Redan* *en* *mans* *ålder* *tidigare* *var* *L.* *inne* *på* *samma* *tänkelinje*. *döds**sar*, *martyrernas* *bl* *äret-* *tecken* 35, *döma*(s). *Otroende* *o* *orättfär-* *diga* *skola* *dömas* 38, 220, 290, 330f, 335, 337; d. *sig* *själv* t. *helvetet* 90, 224, 290.

Kr. ej kommit att döma 192f. dömd är den som ej tror 192; d. av satan 283. Döpselnad s. gives i dopet; rening fr (arv)synden o. ev. liv 51f, 193f; döpta hedningar, se hedningar döpta; döva o. stumma 19. Döva samvetet m. brännvin.

Edom område söd. om Palestina; judar o. edomiter var släktade men krigade ofta m. varandra 361: "I fan se Kr. komma" fr. Ed. s. triumfator; efterföljare Jesu 34. efterföise, Kri. Därtill fordras omv:lse, bättre, nyfödelse, lev. tro 366. Egenrättfärdiga. Jesus dömd sin tids fariseer strängtast för deras egenrättfärdighet. För denna synd som han gärna kallar "nådetjuvarnas salisgrund" 190, "svarta masken" o. "huvuddjävulen i hjärtat" 258, dömer o. varnar även L. vår tids människor oftare än för något annat. Varför? Därför att den är farligast, ty mer än grävsta yttre synder förhårdar den hjärtat el. gör det förtvilit o. omotagligt för nåden 19. Ex. 97, 139, 149, 158, 160f, 173f; enl. dess måttstock blir ingen salig 21, egen:ris demon 183, som byggt otrons murar 215, gör sig till Ijusets ängel 257, 301; uppväcker andra dj:er att fresta 191f, predikar 218, stiger åt huvud 259, bortrövar tron 271, kastar i avgrunden 283, visar frälsningen s. omöjlig 300, tal ej förmaning 321, Guds barns åklagare dag o. natt 188, 356; 359, 360, 363, 368. *Eg-rättf:s djävul o. tjänare* 19, 303; avkläd dess trasor 299! Den *uteslutes* då Guds bud rätt förstås 231, Eldsjön (Uppb. 19:20; 21:8), den "andra döden" brinner av eld o. svavel. Denna bild av helvetet brukar L. för att väcka, varna o. skrämma till bot o. bättring 330ff; evig eld 332. endr:klättigt, varen endr, tillsammans 246! eskatologi, läran om yttersta tingen, världens slut. L. hade en eskatologisk grundsyn, ss. gärna sker i oros- o. väckelse-tider, o. talar ofta om tidens slut 17f, 82, 110, 329, 372. *Evangelium*, gott budskap 18, 82, 88, 140, skall predikas *för allt skapat* 167, 246; särsk. f. *botfärdiga* 192f 288, 295, 297, 309, 326; evang. om *benådning* 344, 371f. *Evig död* 211, 339; se förtappelsen. -*heten*, vandringsmän till 18, 42, 57, 68, 78, 101, 108, 118, 126, 145, 167, 234, 272, 287, 291, 337, 346. — i evighet 108,

ev. tacka 221. för evigt 221f, 263, 371; insomna f. ev. 95; evigt 193; ev. liv 41, 51, 252; att känna G. 261, ev. njuta glädje, evinnerligen 334, 361; — icke dö ev. 277; extas, se "rörelser".

Fader, A: jordisk, bringa sin f. med sorg i graven 128. B: den himmelske F:rn 372; Ijusets F. 11; F. för alla som kallas barn 268; förlorade sonens 289; vår F. 23, 38, 64, 75, 104, 142, 213, 240, 320; värnlösas 103; bedja F:rn i Jesu namn 169; skall bevara sina barn 126; i rätte F:s sköte 281. "Av den f:rn djävulen" 39, 134, 269. Se Förälder. Fall, Kr. t. fall 40, glädje över kristnas fall 271, 363. Se syndafall; falla ur nåden o. tron 195, 197, 306f, 337. Bön att bevaras fr fall t. otro 240. — David föll i synd men ångrade o. upp-rättades 316. Fallna ur tron 20f, 307. Fariseer. Jesus dömd egenrättfärdiga fariseer mycket strängt, 12, 88, 282. Så bestrafkar nåd L. *vår tids egen:rdiga*, kallar dem "nådetjuvar", "döda trons bekännare", *fariseer*, enär de i sin "förmenta visdom äro kristnens bittrade fiender" 251; hindra äv. andras bättring 12, 102, 133, 264f, tro att endast Gud själv kan avlösa botfärdiga syndare 291, 297; *farlig*, världen är 355. *Fattiga A:* vanl. bet. 103, 200f, 243f, 65 B: andl. 102f, 200f, 244, 357. *fattigdom* el. rikedom ej salighetsgrund 89, 157, 200f, 243. Andl. f. 9, 102f, 244; 1:a av åtta saligheter 357; fiende(n) frestar de väckta 96, ej så farlig i lejonets skepnad, farlig när han bjuder gott, farligast i änglahamn 100f, 102, skjuter brinnande pilar 257, 102, fiender, våra andliga 17, 313. *fiskafänget*, det stora 221ff. — Petrus blev *sjulfiskare* 223f; ej syndfri. fly för livet 100, 102, t. Fräl:s famn 259! *Fred* o. *frid* på jorden är Kristi budskap 26f o. testamente 182. — Nöjda att få synda i fred 111, 144, fienden ger kristna ingen fr. 96. — Om *fridens Gud* får ingjuta sin frid i hjärtana (259, 292), dess mer viker ofred för *fred* o. *frid* som *varar* 217, 221. *fridsamma* skola kallas Guds barn 359 (7:e sal:n); "ty gm dem har friden kommit t. många ställen där förut rådde ofrid" 359. *fresta* (ren), den onde, djävulen frestar särskilt de kristna 96, 98f, 100f, dag o. natt 301. — J. var frestad som vi 97.

frestelser 9, 89, 99f. Hur segra? Med Guds vapenrustning (Ef. 6:11f) 100, i tron skådande G:s Lamm 97, han ger seger 97, 100; alla fr: upphöra 101. *Fridshälsning*: Denna laestadianska hälsning är både *trobekännelse*, igenkänningstecken o. på samma gång "skiljetecken" mellan dem och alla andra. Två trossyskon träffas o. lägga högra handen på varandras vänstra axel till en halv omfamning o. säga: "Guds frid!" Denna sköna hälsning brukas enl. Jesu befalln. o. föredöme (Matt 10:12, 13; Joh. 20:19). Jf. bekenntelse. *Frihet*, kristendomen har avskaffat slaveriet o. givit frihet 69, men ej köttslig 68f, 111, den för t. syndens träldom 71; dess paroll: "Synda fritt, bara du tror!" Men Luth. sade: "Tro först så övervinna du synden!" 30. Så ger Kr. andlig frihet 69f. *Fromma*, Kr. ej kommit att frälsa fr. 219, här = egen:riga. *Frossjare* 331, -eri 77: synd, dyrkan av buken. *frukt*: bär du god el. ond? 49, bära fr. i tålmod 90f, trons o. helgelsens frukt 70f, 238f, 240; känna dem av fr:n 320. *frukta* Gud = gudsfrukten, fr. människor men ej Gud 330, fr. helvetet 333. *frälsa*. Kr. kommit f. att fr. "världen" 189, 101—93, syndare 187, 219; från den stora skulden 307, fr. andl. död 309, 339, t. evigt liv 41. *Dopet* fr: från döden 51. *Frälsare* "jordisk" som ger timliga förmåner 144, 159f, 339, Josef f. sina bröder 298; Jesus, om han blivit en "brödkonung" 14, el. jordisk Messias 113ff. *Frälsaren*, se Jesus. *Frälsarmordet*, se mystik: lidandes.

Frälsning 9, religionens huvudfråga, är grundtonen i L:s budskap. Efter en hård o. lång botkamp och därpå omvändelsen ger han en grundlig undervisning om *hur syndare bli frälsta*. Detta sker i "nådens ordning" (se d. o.) 185, så A. Lät Guds lag väcka samvetet t. rätt synda-kännedom o. *anger* 21, 29f, 186. B. Gå ängerfull t. Golgata = betrakta det blodiga försoningsoffret 176, 233f, det små-diga försoningsoffret 176, 233f, s. ödmjukas o. förkrossar hjärtat 237, s. ödmjukas *bär botfärdigt* o. (hks. en värkande böjd mögnar) lömmer sig gm sann *syndabekännelse* o. *bön* om *förlåtelse* (se bikt) 23, 46, 295f, 193. — C. Då lyser nådens sol klarast o. ger mod att m. *nyfödd* tro 41,

tillägna sig *avlösningen* o. *syndaförlåtelsens evangelium* 162, 288, 297. — D. Detta allena förvissar om att du blivit ett *benådat* o. *försonat* barn *åt Gud* 260, därav *salig frid*, ro, glädje o. *frälsn:visshet* 158, 163, 193, 259. E. Nu falla För-älderns tårar s. säd o. nådregn i hjärtats beredda åker o. ge kraft att bära den nyfödda trons, den tacksamma *kärlekens* = *helgelsens frukt* 251, 217, 306, 240, 243. Så blir syndaren väckt, *försonad*, *omvänd*, *pannyttfödd*, *rättfärdiggjörd*, 258f, 261 *helgad*; så vändes sorgen i glädje 158, 163. — *Detta är det enda nödvändiga* 275. *frälsning* t. evigt liv 199, 363, 191. Se omv. o. *pannyttfödselse*.

Frälsningsvisshet, 144, 158, 222, 277, "en försmak av saligheten" 186, största gåvan på jorden, är karaktäristisk för de laestadiankristna. De måste *varje dag känna att de "äro Guds barn"*: därför angelägna om inbördes tröstande, enskild bikt o. avlösning. L. ger god hjälp till stärkandet o. bevarandet av denna saliga visshet. Ex: *Nåden större än synden* 158, 162, 193, 259. Eder förlösning nålkas 16, 18, möta bröder o. systrar på salig ort 21, *de o. äng-larna vänta* 287, salighet åt bot: 174, *äng-lar skola tjäna dem* 101, på lev. tro kan du leva o. dö 297, värt *skuldsvitto å horset* 309, på löftet t. rövaren kan du saligt dö 314, *löftena hålla* 346, Guds barn ingå i himlens glädje 337, salig visshet om *nåda-ståndet* 144 gm *Andens vittnesbörd* 363... våra namn skrivas i livets bok 36f, vi få livets krona 369, Kri rättf:het är vår 231. Se äv. brudmystik frälst fr djns våld 301. fulla 365, 367, *fyllhundar* 100, 312, 317f. *fylleri* 311. Se dryckenskap. *fånging* 322; -lighet synd 65, 77, 207, fåglar se allegori. *fångar*, otrons 19, 284, vantrons 343, dödens 192; *fångenskap* glada i 34. får, Jesu = rätta listna 102, 151—56, utan herde 102, skingras 212f, Israels herde söker 211—17, 293; *fårhuset*, får-kätten = den kristna riktning man till-hör 110, 152f, 155f, 158, 212, 293; dess dörr 11, 359ff; falska förkunnare i *få-der* 320.

Fäderneslandet det rätta 9, 18, 347, himmelska 289; föda, själens 125; *Föräld*, vill f. barn åt sig 16; *födslös* märta,

lekaml. o. andl. -vända 41, 93; följa Jesu 116, 118, 193, 223; Jesu blodspår 21, 34, 101, 121, 179, 366, t. Golgata 33, 212, 272, 192, t. Sions berg 167. Deras gärningar f. dem 336; Förjakt Guds ord 365, 366f, kristna 359, f-d Kr. 14, kristen 353; -banna kristna 53; f-d s. ej tror 333. **Förbarmaren** 372 (Gud). -blinda 271. -därvt (inneboende). 271. -hastat t. förd. 99. F:s stad fly fr. 323; -följa kristna 16, 32, 261f, -as för rättfärd-s skull 359, 8:e saligheten, ff Guds förs. 123. -föra 327, 355, -re 319. -härdade 162, 271, svära sig åt dj:n på dödsbädden 195, -hårdas gm hat 39f, -krossa 41; se hjärteförkrosselse. -Jora(d), gå f. 10, 173, "Alla ha vandrat i d. förlorade sonens spår" 307, 289, 337. -Jossa, Kr. kom att f. världen 193, min F-re lever 338; -Jossning 16, 18, 233. -Jäta 217—21, kristna f. av hjärtat 217, Gud -läter synden så ofta vi bedja 219, -låten, o. eder skall, -lätas 217f. -lättelse: laest:ismen är "förl:kristendom", den betonar förl:n mycket starkt: "leva i o. av synd:s förl. "botf. få synd:s förl. 295f, 297, be om förl. 299, daglig förl. 220. -mana sorglösa 321, -nde 103, 354, jf "skälla", -nufftets ljus duger ej 366f. -samlingen, m. Guds el. Kri -saml. avses "Guds barns" gemenskap 9, "denna kristendom" 21, 10, 222, den rätta kristin s. uppenbarats i Nordanland 20f s. hjälpt många t. sal:het 222, i Gosen där... Guds barn bo 186f, jf Kri förs:ng 166; "Varen endröktigt tills:ns, bedjen, så skall G. höra förs:ens böner" 246f, i ären d. värld, s. G. ej dömer 193. **Förs:gemenskap**, laest:ismen är "församl:kristendom", Söndrad i flera riktningar, har den bl. a. det gemensamma kännetecknet, att samtliga tillämpa var för sig "Nya testamentets församlingsordning": trossyskonens broderliga gemenskap o. däri skeende omsorg om varandra gm inbördes förmanande o. tröstande, 145, 148, 167, s. L. upptog redan i väckelsens början. Genom J. Raattamaa kompletterades det snart med bikt o. avlösning (se d. o.) i överensstämmelse med Luthers lära om "allmänna prästadömet, konungsliga prästerskapet" 226, vilket denne värderade som "broderskapets sakrament" o. L. s. "den lev. trons kännetecken" 145. Denna enskilda

själavård är av största betydelse för enskilda o. hela väckelsen, *dess styrka o. själavinnarfront jämte årliga stormöten*, 295, 363, 297f; "besök de kristnas möten" 148, "sök först församlingen innan du finner Kr!" 167, fåren måste vårdas o. klippas 155, "under de kristnas ledning" 360, "det konungsliga präster:ts nådelön" 226. Se Bikt o. avlös. broderskap, prästadöme, själavård enskild. -**skräckelse**, när samv. vaknar 295. -**smak av himlens salighet** = salig känsla som fyller hjärtat, när man får verklig frälsningsvisshet 363, 16, 29, 182, 186, 199.

Försoningen, "en hemlighet som även änglarna åstunda att se" 362. **A. Den objektiva förs:n** är helt o. hållet Guds verk "som i Kr. försonade världen m. sig själv" (II Kor. 5:19). — Det har sagts att L ej lärt om *objektiv förs.* endast *subjektiv*: — L säger emelertid "Syndares skuldäbrev är betald med Guds Sons blod, svett o. vedermöda, vilket härmed kvitteras, Golgata långfredagen" 309, o. "alla synder förlättna gm den förs:ng som har skett i Jesu död" 158. Starkare kan den objektiva förs:n ej framhåvas. Samma betonar L mycket ofta: *Jesu är "försoning o. salighetsgrund"* 41, "borttager världens synd" 176f, "icke sparat en blodsdroppe. för edra själers frälsning 218, 290, förs. i J. Kr." 252, 256f, 259, "Guds Son har betalt full lösen" 288, 309: ränta betald, 363. — **B. Subj. försoning**: först gm trons mottagande av den obj. förs. 256, levernets bättr. först eft. förs. 257, av förs. kommer frid o. ro 259, jf 363, förstodo ej förut förs:n 145. **Förstfödda** 18. **förstånd** 28. -**soningsverket**, nödv. känna 366f. -**svararen**, Kr. troendes 219, 220, Jesus 256, 356. -**tappade** bli de som ej tro 333. -**tappelsen**, Outtröttligt varnar L för fört. Alla måste välja fr. el. nåd 174. Med Uppenb:bokens färgstarka bilder skakade han själarna så att somliga föll i syndaängestens extas med suckar, högljutt grät o. rop. "Du förtjänar fört. 37; förtappelsens larm. djupaste helvetet 61, giftig rök uppstiger fr. avgrunden 100, skinet svedes 195", rike mannen i helv. 202f, 312, de osaliga ropa: "O, ve oss, ve oss 323, gudlösas pina i eldsjön 330—333.

Se helvetet. -**tjåna straff** 37, nåd kan ej f-s 161. -**tjänst**, ej salighetsgrund 337, Kri f. löser fr. synd, död o. djävul 269, otroende dömas eft. f. 337. -**vandling**, se gamla o. nya människan. -**villas**, även utvalda f-s om möjligt 356. -**vissning** om dödas salighet 222, jf fräls:svish. -**vända**, den onde f-r otroendes ögon "aviga" (ut och in) att se andl. ting förvänt 37, 313, 320.

Förälder. **A:** jordisk fader el. moder, ex: en kristen förs:s kärlek 121, 129, 250, 304. **B:** den himmelske Föräldern, med detta i finskan vanliga ord skapade L ett nytt o. rikt teologiskt begrepp, vari han sammanfattar det bästa som kan finnas hos jordiska föräldrar, den ohalverade hela, fullkomliga människans ideal med högsta tänkbara fullkomlighet. Detta förklarar det förvånande förhållandet, att L kan i sin försöningsmystik tala om Gud Fader Föräldern att han med smärta o. blodsutgjutelse föder barn åt sig 15, 93, 108 (syndares nyfödelse) o. hans "nådeflytande (plur. kvinno-)bröst", dia hans... bröst" 93, 103, 156, 164, (256), 356; hans famn 252; gråter, 132, 247f, 250f, 289. **C:** L identifierar även Kr m. Föräldern som lider o. dör i hn, se följ. -**äldermordet**, se *mystik: lidandes*, -**ödelsens styggelse**, *ytersta tiden* 320.

"Gamla kristna", 264, kallar L ironiskt vanligt "hyggligt folk" som hylla fäderneärvd gammal vanekristendom o. sed o. därför tro sig bli saliga utan bättring o. omvändelse, de äro "munkristna, egenrättfärdiga fariseer, skrymtare som hata o. förfölja de kristna" 25, (40), tjåna Gud med munnen o. den onde med hjärtat, drastisk beskrivn. djävulens barn 314. **Gamla o. nya människan**, se människan g. o. n.; gemenskap se församlingsgem. — **Helligas** 355. **getaherdar**, **legoherdar**: förkunnare utan levande tro 152f, 293f; **getter**, ogdaktiga i syndens orenhet 151f, 293. **girighet** 77, 97, 317, 319, 367. -**djävulen** 270, 12. **Givmidhet**, ej salighetsgrund 217; glad(a), blind gl att botas 90; andl. väckta gl:a att höra evang. 59, gl. i fångelse. död 34, att se Herren 355, Maria gl gm tron 343. **glädjas** över sonens frälsning 281. **glädje**, andl. o. fröjd (extas)

59, gl. åt sorgsna 193, sorg vändes i 17, 123, 158, 163, i H. Ande 145, växlar 163, (286), komma t. frid o. 221, fullkoml. gl. 162, gm nådetecken 236f, uppstånd:s 161, 166, 167, dö med 21, 369, himlaglädjens försmak 186, stora segergl:n 371; **världens gl** kort 123. — **Glädjens!** eder lön är stor 33, 359; gl:s när Brudgummen kommer 14, 329, 361. **Golgata, hjärteförker:ns** plats 34, 224, 233, 246. **Gosen**, en av Egyptens bästa delar, här symbol för lev. kristend:s, väckelsens goda land 18, 186, **grannlåt** 111, 319, 367 (synd, fåfänga). **Grav**, Jesu "döda trons grav", så när Nikod. o. Josef som begravnade J. hade en "död tro" (se tro) 132f, 134f, 137f, 167, 225. **gravstin** för Jesu grav, "dygdens täcke", enär Nikod. o. Josef hade "dygden t. salighetsgrund" 137, 161. **gravöl** 212, 265; gråta över sina syndar 353, 364, gråt o. klagan 222. **Gud**, den ende rätte 207, 122, 308, 333, 345, 367, allsmäktig 71, att rätt känna G. 261, Fader o. Förälder, se d. o., den högste 102, domare 220, fridens G 292, G:s härlighet 233f, bevarar sina barn 126, 133, hör troendes böner 212, är sannfärdig 157, G:s två naturer: fullkomlig rättfärdighet o. kärlek 251, 261f; världens G. 313, gudlös(a) 10. -**barn** 129, -**löshet** 322, -**löst** Hv 137. **Gud** o. **Lammet** tack o. lov åt 78, 193, 287.

Guds barn: laest:ismen är "gudsharna-kristendom", Ingenstades hör man så ofta uttrycket *Guds barn* som bland laest: kristna. Mycket karaktäristisk för dem är en förtrostanfull "gudsbarnatro" o. "guds:trygghet", ex: 9, 15f, 33, utvalda 171, gm löftena 39; 101, 143, 176, 252, gm Kri förtjänst lösta fr. synd, död, djävul 269, 271, (313), 316, 321, G. bevarar dem 126, 133, nå deras mat 104; Israels botf. b. 195, kännetecken 145, 219; bekänna sig som 314, samlas i Guds tempel 350f, 356, 358f, i himlens glädje 287, 337. **Guds bud** o. lag 123; — **kraft**, trotsar döden 369, — **känneedom** 120, 261. — **Lamm** se **Lammet**. — **moder** 341, 345. — **ord** 330, 355, se **bibelläsning**. **Guds rike**, A: nådens rike se på jorden 18, 185, 361, 26. **församl:n**, se d. o., kyrkan, kristenheten. **B: salighetens rike**, se **himmelen**. **Guds Son** 27f, 29, allsmäktig 71; 72, 99, 219. **Försvaren** 220f; mäktig 71; 72, 99, 219.

304, 312, skön i sin röda klädnad 325, andl. sol 367, Guds Lamme, se Lammet, **gärningar**: Guds väldiga 199, Jesu 14; människors goda g. 241, 336—38; av samv. tvång, tro, kärlek = trons frukt 240ff, 261, 336, ej saliggörande 37; synd att försumma 37, 39, 241; ogudaktigas onda g. 336, 330; gäster fr. himmelen 330, 361.

Halsen, taga om, omfamna 23, 39, 243, se rörelser. **Hat**: Liks. Luther mot "papsterna" talar L. mycket om motstånd: hat Dessa voro förbittrade över de väcktas o. hans egna välmentade men "hårdhänta" förmän: r. o. bestraffn.: Ex: världens hat o. förf:se 16, 313, f. rättf:ens skull 32, 362, hatet förhårdar dem 39, de förbanna o. förebrå 53, äro nådetjuvar 41, deras hat av djävulen 119, h:t förblindar dem 133, 244, hata Kritus 179, 299, 359, suga kristnas blod 120, vill göra korv av deras blod 122, 181, skrymtarna hamna hos lucifer 31, måste evigt förgås 74, falla huvudstupa i helv. 120, 313, slippa ej ut ur dess järngaller 40; "att I kunnen vandra gm all världens hat", 290. Se hedningar, döpta, **Hedendom**, "svart hed:tm här före väckelsen" 222, 279; **hednaliv** 279, se nedan: döpta hedn:r. **hedningar** (riktiga) 319, ha ej rätt tro 20, 37, många h:r leva bättre än soml. "kristna" 31, 332f. "**Döpta hedningar**", ironiskt om väckelsens flender, döpta men utan levande tro, munkristna, skrymtare el. uppenbara syndare 31, 39, ha falsk tanke om kristendomen 37; 117, 146; hata o. förfölja 214, deras "kristendom" ett hednaliv 279, "stjälja nåd" 268f, ej trosbröder 296, tro ej på djävul o. helvete 331, göra vad den onde bjuder 333. "I som varit hedningar" 270, bedjen för dessa hedningar 23!

Helgelse. Sista graden i nådens ordning: att bära trons frukt 70f, 238, 240, 243. Därtill fordras dagl. stråvan mot levnadsfärdens mål 220, 239, 290f, enl. Luthers berömda tes: "Då H. Jes. säger "Görens bättring, vill han att hela livet skall vara en ständ. bättring"; daglig ånger o. bättr. 269, vaksamhet, bön 269, 238f, 308 dagl. bön om förlåtelse 220, om kraft att bära frukt 90f andl. tillväxt i kraft 372 o. nåd 318 t. trons kamp 21,

271, 290f, o. bekännelse 314. **Heligas gemenskap A**, på jorden: trossyskon 21, färahjorden 103, "I ären den värld..." 193, endräktigt tillsammans 246, 247, resenärer t. himl. 252, 287, 305, Guds barn gå till himmelsglädjen 167, 247, 337, 355, 361; skrivna i livets bok 47. **B**, i himmelen 91, 101, 108; t. bords 205, 210, 287; bröllop 263, 283, den himmelska staden 324; Guds barn i Guds tempel 350, i nya Jerusalem 355, på evighetens sköna strand 361. **Helige Ande**, uppfyllda av 16ff, 225, avlad av 29, strida mot 40, undfå 167, väcker 170, nyfödelse på pingstdagen gm den H. A:s kraft 199, havande gm 324, upplysning gm 339, låt H. A. visa vägen 253! Rör hjärtat t. bättr. o. andakt 43, H.A:s verkningar 245f, ånger, vittnar om nådeståndet 363, sann upplysning 363, 366, påminner om allt s. J. har sagt 182. **Heligas samfund** = alla sanna kristna inom kristenheten el. kyrkan på jorden o. de *saliga* i himmelen, jf församl. 21, 193, 222, 101 — **Helvetet**, eldsjön, den eviga elden, den andra döden, avgrunden, bottenlösheten, förtappelsen: 10, djupaste h. 61; otroende hamna i 26, 129, otro för t. 149, 203, 249, 296, löpa t. 312f; bitande satir; brinner av eld o. sva-vel 330ff, helt döda i synd, förhårdade, fara huvudstupa t. 120, 129, 305, menedare m. fl. hamna i evig eld 332, frukta h. 333; döpta hedn. tro ej på djävul o. h. 331, förh: säga: "låt gå, då blir ju skinnet varmt" 331, 333, de tro ej förr än skinnet hettas 333; Gudlösa säga, att h. ej finns 95, 333, svar: *helvetet finns i samvetet om ej annorstädes!* 334. — Mellan himmel o. h. 286; somliga mena: "det blir väl något råd" 296. — J. led h:s ångest o. kval 219, 258, h:s järngaller, halsjárn 40. **Hembränning i Lappland** 312, därom vittna äv.: dryckesgryta vari kokats drakgift = brännvin 66, 162, 173, sömndryck 363 jf 104. **hemmet**: himmel el. helv. 66f, Jesu närvaro i h. 63ff, hemliv 112, **hemsynder**: *vane-, sköte- o. svaghetssynder* farliga, *förslöa samvetet o. utsläcka andakten* 42, 317, *hindra frälsningen* 352. — **Herde**, den gode h:n, Israels h. 154, 212f, våra själars biskop 216, den store h:n 103, bevarar sina får 155, givit sitt liv f. fåren

153, 155, söker sina får 213ff. — **underherdar**, goda bedja för fåren 152, klippta = värda f:n 155; **legoherdar**, getahr, lata hundar = otrogna, "blinda" förkunnare 153, 154f, fråga ej eft. fåren 152, värdas ej f:n, bli de getter, alleg.: om tron vanvårdas dör den, blir otro 155. — **Herodes**, bild av världsäran o. lättsinnet 251. **Herre**, livets o. dödens 136. **Herren** 17, 19, 148, 212, 233, 275, härlighetens H 185, hör rättfärdigas röst 276, botf:s bön 286, H:s makt 17, släcker ej rykande veke 19, H. hjälper i nöden 272ff, H:s smorde 341, H:s åker 78. **Himmelriket**, A: Guds rike på jorden: heligas samfund, nådens rike, kristenheten; störst i 351ff, förbli i 360, komma dit 361. — **B**: = himmelen, de saligas eviga hem 9, ha sitt namn i 47; till bords i 73, lidandet slut i 91, "nedersta h" = helv:t 120, farit upp t. him. 150, gå förr t. h. än ni 314, med Abr, Isak, Jakob i 287, gamle Adam vill tränga sig t. 288f, *h:s försmak* 182, Guds barn ingå i 337; ej släppa in 364; röst som hörs t. 103, h = Guds tempel 350; är du ej i him:n så är du i helv:t 286. Petrus släppte in botfärdiga i 291. **himmelrikets nycklar**, *löse- o. bindenyckeln*, gav J. åt lärjungarna då han gav dem "nyckelmakten" att binda o. lösa: vid deras synder o. lösa botf:ga fr. synd (Matt. 16:19, 18:18 o. Joh. 20:23), 291—97.) Enl. Joh. fick Petrus "i första hand" denna fullmakt. Han släppte in botfärdiga men utesiöt obof:a 291; från lärjungarna övergick nyckeln. t. hela kristenheten 293, 285; se *utlösning*; **himmelsbröd**, salighet 205. **himmelska staden** 324. **hjälm**, salighetens 100. **Hjärtan** i olika tillstånd 168f, 170ff, oomskurna 37, otrogna: den ondes boning 252, t. frälsning behövs botf:t, förkr. ödmjukt hj 255f, deras suckar behaga Gud 173, kan mottaga Guds frälsande nåd och frid 41, 94, rent 364. **Hjarteförkrosselse**. Otrosjhjärtat förkrossas vid betraktande av den på korset blödande Frälsarens försoningslidande o. -död. Guds till döden offrande kärlek, bränner o. smälter syndarens hjärta, så att det *veknar*, *förkrossas*, ödmjukas till syndabekännelse, o. mottagande av förlåtelse o. *frälsning*, 233, 234, 237, 174. **Hopp** 21, 122, 212, lev. h. 126;

hopplöshet 29. **Hor**, göra 65, 89, 98, 121, 122, 210, 331, 359, 365, horbockar 122, 318; hordom 65, 69, 89, 209, 233, 316, 319, 331; horkonor 129, horkpartner 99, 248; hordomsdjävulen 270, 331; hordomssynden 331, 116, 178, 312; horiskt (troilöst) s'akte; horsbrott 98. **hundar** 104f, 153, "dödsundar" 83, dödsrikets h:r 65f, "stumma h:r s. ej skälla" 32, 154; ironiskt om förkunnare s. ej flitigt bestraffa syndare, "hundsjuka", motståndar:s öknamn på väcktas "bannande" o. "rörelser" 266, likaså "hundskall" o. "skällande" 39, 103, 116; hundturk 95, sovel åt h:r = evang:m åt obof:ga 104. L. liknar sig vid en färhund s. hjälper att samla hjorden 109. **Hunger A**: andl. 105, 125, 217, hungra o. törsta efit. rättf:het 357; 4:e saligh:n **B**: lek-saml. 275, G. tuktar gm hunger o. dyr tid 163, **hungeriga** 154, 335, husbonden 279, hårda tider stunda 70f; händer, se upplyftade h:r; **hänförelse** den första kan slocka 239, härligheten i himmelen 32, 101, 177, 287, 337, 361; Jesu härligh. 14, 27, 33, 185, 233f, 325, 361; G. Faderns härl:t 21, 27, 78, 128, 287, 372f. Höra G:s ord 355.

Ironi, Ivrig att väcka syndare, använde L. ironiens o. sathens vapen: "drinkar-kristna, horkristna" 121, döpta hedningar 31, dygdens täcke på döda trons grav 137, hederliga krögare ärbara skökor 13, kyska d:o 59, nådetjuvar 19, själar renade i drakblod 318 osv. Israels barn o. väckelsens 186, Israels berg, här = väckelsens vaggå där lagens åska dundrade 212, Israels herde 124, 156.

Jerusalem nya 128, 291. Jesu 16f, 19, 21, 25, 35, 63f, 66f, 68, 71f, 74, 78, 297. Jesu tid 88. *J:u gudom* 29; *Ordet* förkroppsligat 29. J. = **FRÄLSARE** 45, 47, 11, 13f, ende rättte 20, 44, andl. Fräl. 145, 339, vär Fr. 44ff; världens 27, 32, 40f, 86, 98, 110, 115f, 125, 136f, 159, 174, 185, 191, 199, 200, 233f, 235, 258f, 261, 266, 270, 282, 282, 313, 334, 345, 354, 366, 369. Näderike **HERREN** **JESUS** 65, **KRISTUS** 33 = d. av Anden smorde 45f, 41, 88, 223, *Vår HERRE J. Kr. 272*, **GUDS SON** 28, 31; allsmäkt. Gud 314f; Petr. bek. J. s. G:s Son 343. J. d.

store PROFETEN 12, DAVIDS Son 11f, ISRAELS KONUNG 57, SIONS KON. 13, 15, NÄDESOL 11, 25, Ljuset 368, HERREN J. 78, DOMARE 337. Läkare 91, hans store under 12, makt o. härlighet 245, Besegrade alla frestelser 98, 101 o. världen 183, d. store KORSBÄRAREN 11, 18, 33, 272, GUDS LAMM 25, 176f, 348, mördad 130, korsfäst 130, 225, slaktad 348, oskyld. död 29, 143, led helv:s ängest o. kval 219, 258, begraven 133f; hans kors 233f, 309; — blodiga spår 21, 34, 101. *Uppstod 133, 136f, 138, 144f, 166, uppfor t. himmelen 175, Lever 166; när tron avtynar, dör Fr. i hjärtat 160, uppstår i väckta hj:n 161. Kristnas Kon. 118, kom ej f. a. döma utan att frälsa världen 191f, ej a. frälsa fromma utan syndare 219, 187, bet. full lösen 288, 305, skuldkvittot 309, 314, 321, bygger så sin församling 166, vill ensam bo i hjärtat 270, fordrar tro 303, lär att bedja f. a. kunna taga emot nåd 174. Hans nåd, 264; större än människans synd 158, har makt a. förlåta synd 158, o. gör det 160, 297, så ofta vi bedja därom 219f, 295, o. vänder sorg t. glädje 163. Hans ords o. nåds kraft 72, 277; must ur hans sår 259, hans blod renar fr. all synd 177, hans oskuld o. rättf:het var gm tron 302, 231! Fräls:n var upprättelse, uppbyggelse, nådustol, försönning o. salighetsgrund 41; förutsagt yttersta tiden 320 o. domen 330ff, klappar på hjärtats dörr 335, hjälper o. frälsar ur fara 78, 101, återkommer s. triumfator 17, 361, skall döma onda o. goda 14, 332, var försvarare 256, skall hämta sina trogna t. evigt liv 252, evig glädje 377. Se mystik: lidandes o. brud-.*

Jobs tro, tålmod 337f, Jordandar se mytologi. Jordan den goda = s. mottaga ordet o. bära frukt 90, jubel saligas 101, Jämspira = yttre tuktan el. samvetskval 117.

Kallade t. Ijuset 272; J. kallar syndare 188, kallelse kristens = trons kamp 271; kalk sorgens o. livets 205. Kamp mot det onda 89, bestå i k-en 21. Kättel, 66: se hembränning. Klippa fären, se herdar. Kontryss: ryska kringvandrande småhandlare m. väska på ryggen, syntes ofta i seklets början 266. Konung(en) 307, 312.

Den korsfäste o. törnkrönte, se mystiken. Israels 57, himmelske kon. 114, 336, beder för oss 290, sanningens k. 117, Sions k. 11ff, 13, 177, Sions dotters k. 13, d. store k. 114, Årones k. 12. — Kors, försön:s 309, 233f, J:u 78, 91, 126, 156, korsbärare, varje sann kristen 59, bära Jesu k. 179, lida för rättf:hets skull 337, 361, oandl. korsb. s. lida gm synd 204. Korsbäraren d. store 11, 18, 25, 33, 72, 91, 126, 133, 136, 158, 183, 193, 210, 252, 272, 304, 309, har uppstått 166, hjälper dem s. fly t. honom 272, skall bevara o. uppväcka de trogna 126, korsets börda 91, korset, nära k. 126, k. gör ej någon t. kristen 156. korsfästa, våra syndar k. Kr. 126, k. köttet (gamle Adam) 219, 52, 175. Den korsfäste 124, 133, 136, 139, 150, 188, 199, 225, 313, 361; kraft i oss själva ej ens t. bön 170, växa till i kr. 272, kr. att tro 295, trons kr. 242; Gud ger kr. t. uthållig bön 14, den Högstes kr. leder på fräls:n:s väg 102, Guds kr. 290, 314, Jesu ords kr. 72, ger glädje i döden 369. Krig 69, A: lekamligt: Gud tuktar gm 121, 163; gudlöshet leder t. kr. o. blodstgjutelse 111, 322; bedjen alla kristna om försökning fr. 69, dråpas i 114. B: andligt: 69, 322; d. store krigshjälten 23, 110. krigsvapnen 100.

kristen: För att bli rätt kristen fordras sann omvändelse, bättring, nyfödelse t. levande tro 366. Kristendomen, därmed avser L. vanligen, "denna levande kr.", väckelsen som uppstod gm hans predikan "dessa år i Nordanland" 20f. Dagen har kommit 10, 37f, d. rätta kristend:n 53f, många väckts gm denna t. evigt liv 212 o. lova nu Skaparen 222, f. detta ljus o. kommit 63, rätt kristendoms kännetecken 159, 361, den levande kr. 298, är Guds verk 369, när t. evigheten 222; döende bekant att denna kr. som de bekämpat, är enda rätta 207; kr:dom i allmänhet, 306, 368, brist på kr. 110f, avsaknad av kr. 67, där kr. utrotas blir blodig terror 111. Kristenheten 365. Kristna, rätta enl. L.: 9, 15f, 20, 29, 46, 96, 99, 119, 121f, 134, 141, 217, 310, 337, 353; besöka kyrkan, läsa Skriften 175, 172, deltaga i kristnas möten 148, känna sig själva o. sina syndar 317 (även gm annan erf. kr:n 23, 296) bekänna sina syndar 16, sin tro som Guds

barn 179, 314, daglig bön 220, samtal med trossyskon om andl. ting 145, trons o. rent samvetes bevarande 364, tillväxt i nåden 315—18, bära trons frukt i helgelse 70f, 238ff, 240. Se bekänna, bikt o. avlösning, bättring, frälsning, fräl:visshet.

Kristus, se Jesus. — Krog(en) 62, 144. Krona livets 91, 35. kronotjuvar stulo t. ex. ved, tull fr. kronan el. gm falsk redovisning o. d. 12, 312. krögare 12f, 39, "hederliga" 59; 62, 99, 119, 122, 134, 144, 317, 319, 333; koka o. sälja brännvin 312. krögeri 94. Kunskap, tillväxa i Kristi k. 317. Kvacksalvare andl. 95, kval, Jesu 219, 258, helvetets 333f. Kyrkobok livets: skriven i 45, kyrkostraff 291, se bot o. botgörare; kyrkotaga A: en moder eft. barnsbörd; B: alleg. Kri brud gm avlösning 16, 325, kyrkstöt "sömnklockare" s. med lång stav väckte sovande i kyrkan 270, 284; "kyrksup" strax före (eft.) kyrkobesök 61, kyrkvin 99. Kämpa trons kamp 16, 21, 33, 91, 290f; fäfangt i egen kraft 255, i den stora striden 23; mot olron 147, kämpen i tron 16, 21, 23! Känna Gud rätt 260, i hjärtat, ej blott gm yttre kunskap 317, är evigt liv 261, k. nåden 122; känubar omvändelse, nyfödelse, sinnesändring, så att man vet huru o. när det skedde 36, känna sig själv 260, sina syndar 295, k. sig salig 363. Känne-dom: Gudskänne-dom, se Gud; människo-känne-dom se Människan. Känsla (-or) L. hade starkt känsloliv, talar mycket om känslan, tillmåter den mycket stor vikt, ja, sal:savgörande betydelse: "Nadakänslan består i levande känslor" 316, "Gm hjärtats känslor blir man salig" 317, "känna försmak av himlens salighet" 29, 16, 182, 186, 199, Tron "är saliggörande endast då de känna, att de äro benäddade... åtminstone emellanåt känner att han är salig" 363. Kärlek A: naturlig, svalnar med åren 260, upphör med åldern 239, bevisas bäst gm att hjälpa o. ha något besvär för andra 267; köttlig lusta 65, — frihet 69, — förnöjelse 99. B: andlig, kristlig k. kan även avtaga o. slocka 239. Ingen kan älska Gud så som han borde 260, Anden verkar brinnande k. 222, 261. Varm trossyskonkärlek för-enar de læst:kristna inom samma rikt-

ning 222; se församlingssamfund. C: Guds o. Jesu k., se Gud, Jesus, mystik. Köttet är svagt 182, köttlig lusta 65, — frihet 69, 111, — förnöjelse 99, börja i anden, sluta i köttet 289, k. bör dagligen dödas 219. Köttets begär 200, 279.

Lagen, Mose två stentavlor 113, 119, Guds lag förkunnar hans stränga rättf:het 287, ingen kan följgöra den 123, alla råka under lag:s dom 122, motbudande f. gamle Adam (se d. o.), o. judarna 287, måste opereras med lag:s kniv 162 = lag predikas 326, förkastas av många 190—91, lag:s hammare dånar på Sinai 251, väcker ont samvete; så beredas synd:ahjärtan för Kri evangelium 288. — Världsliga lagen grundad på Guds lag, s. vill människans bästa; att så är visa äv. hednafolk s. utan lag "göra vad lagen bjuder" 333. Lamm Jesu 33. Lamm, Guds Lamm, se mystik: Guds Lamm o. Lammets bröllop. — Leda andl. blinda t. Kr. 40, 91, låta sig ledas t. Ijuset 369, under kristnas ledning 360, lejon 57, 108, leva soml. s. djur 333. levande kristendom, se d. o., leverne, gudlöst 200, ex. 330ff, levis bättring 255, 257. Lida f. Jesu namns skull 222, f. rättf:het 337, lidande, allt i. upphör 91, Kri lid:s o. döds mening 29, lid:s-mystikens "höga visa" 233f. Liv, andl. 281, tecken t. 367; livets bok, namnet i 45f, strykes ur 120; livets krona 91, 369, — träd 21, 91, 108, jf 373, — väg 9, 108, väg s. för t. 57, mötgångar på 371, — vatten 195, att två med 103, 195. Liv, evigt 41, leva av tro 51, 271; dopet t. 51, gm bedrövelse t. 41; liv, lekaml. kort o. mödosamt 270, nådetiden kort 271, flyr snart 210, ej älska sitt liv t. döden 35, liv:s mödor upphöva 263, Ijuset andl. (varken kall el. varm) 9. Ljus A: Förnuftets, förståndets räkter ej i andl. avs. dess ljus B: månens jämf:t. m. solens 324, 366f. B: andl. 53, 367. Kristendomens lj. kommit 10, ej blott krist:s-kunskap utan levande kr:m i hjärtat 366, kallade t. lj. 272. Solen symbol f. kristens lj. tolv stjärnor = apostlarna, månen = förnuftets lj. 324, livets lj. Kr. världens lj. 368; lj. visar vägen 53 o. nu uppenbarats i Nordanland 63, där förr var mörker 222, 373. Vandra medan lj:t är 43; lj:s barn 41.

skynda medan lj. är 10. låta sig ledas t. lj. 369. Lova, prisa Gud o. Lammet 21, 27, 63, 78, 128, 177, 226, 287, 350, 373. Lusta 65; lika samvettsår 162, läkare, ögonläkare Jesus 40, 91, läkedom f. förkrossade hjärtan 259; längta eft. Frälsaren 165, Jesus 355, ev. liv 127, vila 366. lära rätt o. falsk 37, rätt lära = r. tro 20, = r. väckelse 50 = r. kristendom 53f. läsare-predikanter 184. lättja befördrar fattigdom, nöd, tjuvnad, slarvigt syndigt liv o. lägger bördor på andra, därför synd i hälen eft. spikarna o. i hans öppnade sida. I blodröd klädnad trampar han Guds vinpress... "GUDS SONS dyra försoningsblod 126; Konungen visar sina sår 93, endast hans dyra bl. läker förkrade hjärtan 259, låt ej Guds Sons blod flyta förgäves 192! Det är utgjutet för alla — L. later Föräldern (se d. o.) äda i Sonen; hans kärleks tårar 132, ett nåde-regn 251, hela särade hjärtan 247, se hans hjärta blöda av kärlek 237, lida helv:s kval f. syndare återlös. 290. Föräldermördare 131, 132, 133, ingen är fri, han dog f. alla 131, 137. — Se Guds Lamm, som borttager världens synder 25, 176, 215, pinas oskyldig intill döden 176, nåd fr. hans sår 158, betrakta Guds Lamm, övervinn frestelser 97! Tag vara på G:s L:s blod 158, 192, 225, dödan-de gift mot ulven 154, frälsar fr. döden 18, lova det slaktade L. 175. — Konungen, Kristus, de kristnas konung, ty med sitt blod löst dem 118, ej sparat en enda blodsdroppe 218. Den store Korsbäraren 91, hjälper dem s. fly t. hnm 272. Den store Korsb. o. blodbestänkte Kon. 272, Den store Korsbäraren o. Törnekrönte Konungen i blodröd dräkt 193, fly t. hnm 290, 14, snart få skåda hnm 304, på Sions berg visa sina sår 228, m. hnm njuta ev. glädje 252. Den Korsfäste o. Törnekrönte Konungen 138, följ hnm 118, himlafaren beder för oss 290, i röd klädnad bärande ärekrona 361, betrakta hnm 225, 246.

L:s Lidandes- o. försoningsmystik är besläktad med den herrnhutiska "blods-teologien". Han målar den "i sin blod-röda skönhet till syndare talande Frälsarens lidandesgestalt" m. tillbedjande tro som vår tid är så fattig på. Några ex: Följa Jesu blodiga spår 21, 34, 101, 121, 179, 192, 366, t. Golgata 33, 212, 272; Jesu blodsvett 17, 35, sären ur vilka försoningsblodet flyter 93, 101, köpt med sitt

blod 118, evigt testamente (nattvarden) 125. I en pred. förekommer en avdelning s. kunde kallas "Lidandesmystikens höga visa" (233f), varur några citat: "Det var Frälsarens största ära, att hans blod flöt äv. för försmädarna.... Skåda hans ära i örtagården varest blodigt svett droppar fr. hans heliga kropp 233. Se Fräls: härlighet i ångest, i kval, i denna blodsbastu, i ärekrona som sargar huvudet så att blodet flyter ur sären! Se hans ära i denna nakenhet på korset... i hälen eft. spikarna o. i hans öppnade sida. I blodröd klädnad trampar han Guds vinpress..." GUDS SONS dyra försoningsblod 126; Konungen visar sina sår 93, endast hans dyra bl. läker förkrade hjärtan 259, låt ej Guds Sons blod flyta förgäves 192! Det är utgjutet för alla — L. later Föräldern (se d. o.) äda i Sonen; hans kärleks tårar 132, ett nåde-regn 251, hela särade hjärtan 247, se hans hjärta blöda av kärlek 237, lida helv:s kval f. syndare återlös. 290. Föräldermördare 131, 132, 133, ingen är fri, han dog f. alla 131, 137. — Se Guds Lamm, som borttager världens synder 25, 176, 215, pinas oskyldig intill döden 176, nåd fr. hans sår 158, betrakta Guds Lamm, övervinn frestelser 97! Tag vara på G:s L:s blod 158, 192, 225, dödan-de gift mot ulven 154, frälsar fr. döden 18, lova det slaktade L. 175. — Konungen, Kristus, de kristnas konung, ty med sitt blod löst dem 118, ej sparat en enda blodsdroppe 218. Den store Korsbäraren 91, hjälper dem s. fly t. hnm 272. Den store Korsb. o. blodbestänkte Kon. 272, Den store Korsbäraren o. Törnekrönte Konungen i blodröd dräkt 193, fly t. hnm 290, 14, snart få skåda hnm 304, på Sions berg visa sina sår 228, m. hnm njuta ev. glädje 252. Den Korsfäste o. Törnekrönte Konungen 138, följ hnm 118, himlafaren beder för oss 290, i röd klädnad bärande ärekrona 361, betrakta hnm 225, 246.

L:s Brud- o. brudgumsmystik präglas av stark känsla o. starka färger påminnande om herrnhutismens sensual. Kristus-kärlek. Liks. J. själv o. Luther liknar L. förhållandet mellan Kr. o. för-

samlingen vid ett äktenskap: Kr. är brudgum o. rätta kristna hans brud. BRUDGUMMEN 15ff, 33, den blodbestänkte Brdg 64 263, 302, hans kärlek 325 o. härlighet 233f, 361, hämtar sin utvalda 284, 318, 330 sin fattiga brud 329 kommer s. triumfator 33, 361. BRUDEN, Sions dotter, fattig 64, tvår händer i Lam-mets blod, blir värdig att kallas brud 177, (Enskilda s. brudar "I Jesu brudar" 100). Kri brud är kyrkotagen 16, 325, iklädd Kri rättff:s skrud 302, korsstjärna o. guld-krona 330, änglar önska se hennes skönhet 263, 361, får sitta m. brudgummen 302, 330 o. dansa m. änglar 177 o. BRUD-TÄRNOR 17, 263, dessa få dansa 193, 330 o. hoppa på himlens guldgolv 210, 337, 361. Lammets bröllop, på Sions berg 177, Guds barn få följa brudgummen t. bröllopet 25, 33, där ljusen brinna o. bordet är dukat för bröllopgästerna 18. Där sjunga 144.000 tecknade en ny psalm f. Gud o. Lammet 21, Guds o. Lam:s lov 78, 128, 287.

Mytologi. L. använde äv. bilder fr. samisk o. finsk mytologi: underjordiska, jordandar el. -demoner 55, vättar m. dött-rar 57, välnad 94, skogsdemoner, -trol-lar 373, trollkarlar 331, sierskor 46. Månen 18, 324: förnuffets ljus. Människan. L. in-delar ähörarna liks. pietisterna i tre slag: A: sorglösa el. "blott naturliga", andl. obekymrade, i otron "säkra" män-skor 295, 368. B: väckta s. vaknat t. att besinna livets mening o. ansvar, de finna sig vara syndare s. behöva frälsas av nåd 9f, 26, 173. C: kristna el. benådade, om-vända, pånyttfödda, troende, Guds barn 9, 46; inskrivna i livets bok, 70f, 141, 160, 171, 272, 362f, få ingå i bröllopsalen 25, 33. Människan, den gamla o. den nya, ut-värtes o. invärtes (269); otrons o. syndens gamla mänska, "Gammel-Adam", måste förvandlas, "dödas" (236) o. födas på nytt t. en ny människa, ett Guds barn = le-vande kristen 268ff. Se bättring, omvån-delse, frälsning. människans natur är självisk, saknar fri vilja att uppfylla Guds rättff:het o. utan rätt gudskänne-dom 262. människokänedom 262f, män-niskofruktan 69. Människosonen 209, är förhålligad 233, hans härlighet 233f, har

makt att förlåta synder 297, mördare, in-skrivna i "brinnande boken" 123, dömas t. eldsjön 330; se föräldermördare. mör-ker, 211, andl. = otro, synd, okunnighet om o. hat mot kristn 10f, 19, 365ff; dess tid förbi 10, 211f, mis andar hata ljuset 367, de onda älska mit 368, mis gärning-ar: synd o. last 365, det stora mit kom-mer 145, yttersta mit, förtappelsen 302, icke vandra i m! 368. möten, de kristnas 148 "först där finner du Kr." 167.

Namn, "Intet annat än 45; stryks ur livets bok 120; natten är förbi 10, innan n. kommer 43. Nattvarden 22, Kri förso-ningsblod 24f, pilgrimers resekost 127f, 222, 278; den stora i himmelen 128, 283, evigt testamente 125; nattvardsgäster, värdiga 125, 175, få syndernas förlåtelse där 186f, ovärdiga 24f, 313; n. föraktas 367; taga stöd för otron fr. ordet o. 279. Natur: Guds, människans, se d. o. natur-symbolik, se allegori. Nikodemus, farisé, besökte Jesus, visade honom "den sista tjänsten", men som andra farisäer hållan-de fädrens bud trodde han sig vara rätt-färdig o. ej behöva pånyttfödas. Därför gisslar L hnm s. döda trons represen-tant, 131, 137, 161, 189, 194, 196, osv. Nika-trosbröder 132, 191, 199; se döda trons be-kännare. Nordenland = nordigaste Fen-noskandien 20f, 193, 222. "Nådens dag är kort i N." 11, 45, Jesu stjärna lyser i N. 54, väckelsen skingrat "svart hedendom" i N. 222; vin fr. N. 193, landets norra ut-kant 329. Nyckelmakten o. "himmelrikets nyckel" gav J. åt Petrus o. sedan åt de andra lärjungarna, då han gav dem makt att binda o. lösa botf: a vid o. lösa botf: a fr. deras synder 285f, 291f, 293-96; denna makt har sedan övergått t. hela kristen-heten liks. Bibeln. Se avlös.

Nycterhetsmission. Dryckenskapen var allmän, hotade med folkets utarmning o. tvang L. att göra dess bekämpande till sin andra livsuppgift. Gm. outtröttligt kraftfullt predikande, "nycterhetspredi-kanter" 59, o. "missionskolor" förenade han nycterhetsarbetet med den rent krist-liga väckelsen o. lyckades faktiskt "torr-liga" Nordskandinavien fr. all sprit, vilket tillika blev en stor social gärning.

Tacka Gud 292, tappra varen 290, tattare, svarta 52, tecken tidens 16f, 77, 322. J. gjorde t. o. under 235, tempel Guds, sök J. där 62. Testamente evigt 125, tid kampens 220. Till-hedjan 37, 57, 63, 126, 128, 226, 287, ex.: "Säg allenast ett ord, nådige H. J., du store Korsbärare, du sjukas läkare o. tvivlandes hugsvalare, så blir mitt hjärta helat o. mitt samvete renat, o. alla kroppens o. själens plågor upphöra" 72, se äv. 233, 249. -flykt, endast hos Föräldern 290, varken i världen el. himl. 144; -kommelse Kri. 17, tillit t. Gud 247, -växa i kraft 272, i nåd 315ff, 318, i Kri kunskap 317; tjuvar 99, "ärliga" 99, tjuvnad 319, 322, 332, 367; tjäna, ingen vill 68, "trasdjävar" 302, 299.

Tro, A: levande kristen, kommit gm Kr., utbretts gm människor men är ej av människor, utan Guds Ande har talat gm dem, är den som ger tron 328. Lev. tro hjärtats sak, ej förståndets 362, saliggörande utan gärningar 361. Ex. på lev. tro: 9f, 16, 20, 41, stark 72f, 270, 296f, 308, 313; brist på 329; t. lev. tro kan ingen komma om ej Gud ger kraft 295; endast gm nådens ordning (se d. o.) 36, 185, bed om tro 305; dess kännetecken: 68ff, 144f, saliga känslor 363f, gör mottaglig f. nåden 308, ger frälsningsvisshet 158, rättfärd, leva av tro 51, dess grund är Kr. 227f, 231, stärkes i lidande 333, 337, 343, synd:s förlåtelse gm 126f. Tro först så övervinner du synden! 30. Lev. tro tillväxer el. dör 316, tr. lev. gm Kri kärlek 354, J. skall stärka 246. Gm tr. i himlen el. helvit 286, lust t. Guds ord 145, broderl. samtal (se församl:s gemenskap) ff lärja: a eft. Jesu uppståndelse 144f, 238f, 364, att leva o. dö på 297, ev. liv endast gm lev. tro 125, starkare ju närmare döden 277, gm köttl. frihet kan man förlora tron 69. Lev. trons frukter: tålmod 90f, gärna förlåta av hjärtat 217, kristl. nästankärlek 265, 351, goda gärningar 241f, barmh. het 358, helgelse 70f, 238, 240, 290. Av frukten känna dem 320. Se bekänna, frälsning. B: död tro ej hjärtats lev. utan hjärnans kalla "förmuftstro", försanthållande, håller vanl. på fädrens gamla tro o. yttre seder, äv. kyrkogång i tro att så bli salig 144. Men utan omvändelse ingen salighet 157,

ff. lärja före J:u död 141, 308, 316. Lik *Nikodemus* litat den på dygden, därför räknar L. denne som typ f. "döda trons bekännare": 58, 71, 111, 144f, 169, 171, 186, 227, 239, 276f, 292, 295f, 354, 363f; dessa mena sig tro men förneka trons kraft i levernet 20, ty "tron utan gärningar är död" 313, "fast s. klippan" 141, 158, blir fördömd 313, 333, 337; munkristna 227, nådetjuvarnas enda tröst: den gamla döda tron 40, 143f, 276, "Döda trons grav", Jesu gr., se d. o. Troende, bekännande kristna 46, 179, 314, 321; trons kamp 21, 89, 291, — kraft 34, 242, 272; trossyskon; bröder systrar A: här 145, 167, 222; B: i himlen 21, 222, 287.

Trosvisshet 72f, 222, starkast nära döden 277, 297, 338; tränga dörren 359f; träd ofrukbara 47f, friska 48; trollkarlar 233, 331; trålar, djävuls: o. världens 33, 321, den ondes 116, 271, köttets 296, världens 34, 77, 134, 182, 314, 321; lekaml. 69, 310, andl. 298, 310, lekaml. fienders 69. Varen ej människors trålar 69! tråldom, Kr. har löst oss fr. 70, synd:s 71; tråtofröders förlikande 230, tråtor 367; tröst, söks i brännvin 289, falsk 237; trötta händer 18, vandrare 10, 57, 287. Tuktan 117. Gud tuktar gm krig 121, ofred 111, hungersnöd 163. Turk el. hedning 29, 209, hundturk 95, 247; tungomålstalande 184; Tvista, kristna inbördes 352, lärjungarna slutade tvista efter Jesu död 355. Tvivel 9, 173, 339, i tvivlens mosse 57 el. kärr 147 dör tron, tvivla 9, 17, 58, 172, 174, 176, 193, om rätta vägen 242, om synd:s förlåtelse 297, tvivlande 63, 176, 193; Tålmod bära frukt i 90; tårar Jesu bära frukt 248, Föräldrens tr. rättfärdighet o. kärlek 251, förföljdes o. ångerns räknar H. 222. Törnekrona 325, blev ärekrona 33. Törnekrönte Konung, se mystik: lidandes. Törstiga 335.

Ulvar, glupande, bild av krist:s fiender 100, 102f, 108, 152f, sarga församl. 102, hungerulv 154, 155f, (i farakläder) falska förkunnare 320. Underjordiska, se mytologi. Under(verk) 12, 304, J:u 65f, 75f, 93f, 115f, 200, 221, 276. Unga 270, 278; ungdom 220; uppbyggelse 41, 220, försummas 209; upp/barelsor 232; -fostra barn o. ung-

dom t. kristna 305; -höra frestelser 101. -liva nåden 315. -lyfta händer, judarna bado m. -lyftade h:er 103, 121, 356. -lysning 10; -reppingar f. att inskräpa ngt ex. 211ff, 269, 329f, 332f, 336; -ror 111, 178; -röra sinnet 100; -ståndelse, Kr. har -stätt 132, 137f, stå —! 281, den -ständne 145. -taga i församl. 20f. -vakna första steget i nådens ordn. 26. -väckelse a: i tiden fr. andl. död 281, 305, 319, b: yttersta dagen 126, 369. Utgjuta människoblod 111, 121 (krig), 330; fruktansv. straff. -lovade landet 57, -säde: ordet 80ff, -valda 14, 290, 323; -barn 195, vedermodan förkortas f. utvis skull 16, 322, Kri utvis: a brud 284, utv. i förväg 323, om möjl. förvillas 356, äro få 355, — kallade t. ljuset 272, deras jubel 101.

Vaka o. kämpa 57, vaka 10, 308, — o. bedja 215, -nde 10, vakna 10, 190 först i döden 90, vakna upp! 9, 11, Gm L:s hela förkunnelse går som en röd tråd väckelseropet: Vaknen o. vaken! 10, för att bestå i frestelsen 290, soven icke 17, vaknat gm denna kristendom 212; vaksamhet 89; valpar, "nådevalpar" (101ff) smeksam benämn. på väckta 103f, -na gnälla av hunger 105 (bofärd. "nådetiggare"! i extas 59, slås 106; bitande satirisk varning o. bestraffn. av kristnas strider om företräde o. ära: "Hällen sämja, eljest göra jättarnas hundar slut på er" 107; 259. Se ära: bäste kris. Vandra i ljuset 41f, 220, vandrare trötta 10f, 57, 287, vanden 10, vandring 9, -smän 220, t. evigheten 42, — t. rätta fäderneslandet 9, 23, 347; vargen, se ulven; vederkvick(a) o. -else 41; vedermodor yttersta tidens 16, 322; vetet i åkern = lev, kristna, ogräs falska 80f; vidskepelse 111, vila fr. sina gärningar 336, vildjur 27; viljans frihet el. ofrihet. Kyrkofadern Augustinus lärde vis ofrihet i andl. ting, grundade därpå sin lära om *predestinationen* = *förutbestämelsen*: somliga t. ev. liv, andra t. ev. förtappelse, o. att utanför kyrkan ingen frälsning 262. Villfarelsens makt 38, villoandar 321; vilse 18, -gångna får 211. Vin: Andens ger glädje ända t. "rörelser" 63, 185, kraft att bära frukt 91. -drinkare 331, kyrkvin 99, vingård Guds 82ff. -sman 85, vinträdets frukt 84. Visa världens 28,

54f, 198, 297, 367. Visdom 315. Vishet Guds 15 människors 54f, andl. 222. Vittnen, sannings- 179, 232. vrede 77, 96. Guds 262, vredgas 99, 146; våld, hindra 322, syndens, djävs: 26, 118, 301, d. ondes 173, 279; vålnad 94, 367; vånda 15. Väcka ur otrons sömn 222, väckelse, andl. uppvaknande 26, rätt v. 50, predika v. 184, 222. — o. syndasorg måste gå före tron 186, väckt(a) 9, 289, hjärta s. trampad v. 90 krist-nv v. förmaningar 353 v. samvete 24, samvetsv:se 88, "många v:ta gm denna kristendom" 222, "halvväckta" synda med ont samvete 288. Vädens makter 73ff. Vägen: breda 10, 173, många gå den 288f, smala 10, få gå den 287f, t. rätta fäderneslandet 9, t. himlen 211, livets väg 9, 289, hjärta s. trampad v. 90 krist-nsv. 297, väktare på Sions mur 240; väjta himmel el. helv. 286; villust 89f, 116, 203, 206f, 209. Välsignade 25, 53, 331, väpnad m. Guds kraft 290. Världen 203, -s barn 140, spenabarn 97, 321. -s Gud 122, 331, fäst vid v. 165. -s sorg 89, -s ände, se yttersta tiden; världshelymren 270. -fursten 111, 116, vill utrota de kristna 182. -herrar 138, 181. -hopen 141, 148, 235. -kärlek 89, 165, 176, 209, 243, 270, 360, 272, 353. -visa 54f, 297. -äran (-hedern) 56, 89, 360, 370; vättar, se mytologi.

Ynglingar 278f, 281. Yttersta tiden, förödel: styggelse 322, den stora vedermodans, lidandets, smärtans o. ångestens svåra tid, Liksom Jesu lärjungar, de första kristna o. som i ofreds- o. svåra nödtider är vanligt, trodde även L. o. de väckta att världens undergång nalkades (eskatologi). Ex.: Dess tecken 157, 18f, 82, 110, 289, 322, 329. Tiden nära då vår tro skall prövas 245, hårda tider stunda 288; 320f, 322f. Bedjen att sista vedermodan förkortas 164, 322f.

Åker, Herrens = församlingen, kyrkan, kristenheten 78, 80f. Åklagare: egenheten 19, Guds barns åklagare 101, 220, dag o. natt 271, 356, förlora all talan 337, 14, 27, 29, hjälper t. bättring 41, dagl. ånger 53, ång:s väg 57; 88, 96f, 161, 285, rätt ånger, 297, då all tro, allt hopp tar slut 21, ång:s kännetecken 295, om tyngre el. lättare betyder mindre 162, men

sann ång. o. bättring nödvändig 314, se bikt, frälsning, omvändelse, ångerfull = botfärdig 21, 23, 289, ångest 249, 353, samvetsångst 362. Jes. led helvs ångest 258, 162; 151, 161, 309; ångra synder 14, 41, 289, 296; åska på Sinai; symb. Guds rättfärdighet o. lagen 100, 253. Aterlösning: Kr. är vår Konung, har återlöst oss 118, Guds Lamm borttager världens synder 176, Föräldern ej sparat en blodsdroppe f. vår återl. 299 jf. 218; Guds Son betalt full lösen 288, köpt m. sitt blod 156, fr. djävulens våld 343, lidit o. dött f. vår återl. 173f, återlösta dyrt 118, gm Kri. förtjänst 260, 343.

Äktenskap: jordiskt 63ff, andligt 65. Äktenskapsbrott, Davids 96. Äktenskapsdjävulen: allt s. söndrar äktenskap, det kan bli ett helv. 66f. J. äktenskaps ängel, försonar m. kärlekens bröllopsvin (andl. o. timl. glädje) 66. Åska: "I skolen ä. varandra", "11:e budet" N. T:s enda bud, *det stora kärleksbudet* 107. Änden se yttersta tiden. Änglar, Guds lovsjunga Gud 27, glänsande vita 52, syndfria 362, gläds öv. syndares bättr. 97, tjäna de rättf. ga 97, 101, trons ängel 161, bära de frälsta t. himlen 205, dansa v. Lammets

bröllop 177, vill se brudens skönhet 263. — Den ondes, *djävulens ånglar*: önska kristnas olycka 73, undergång 75, gläds öv. deras fall 55, 289, djävulsk glädje 363. Ära, himmelsk väntar martyrerne 33, "bäste kristens ära" 352. Liks. redan mellan apostlarna uppstod äv. i denna väckelse tvister om företräde o. därav ödesdiger splittring, L. varnar för detta 232f, 171, 285, 351, 354; *största korsbäraren*: "bäste kristne" 352, De "bästa" fallit i smutsen 213f, 285, 107; se valpar s. slåss 106, *Frälsarens största ä.* 233f. Giv Gud äran 314! — ära i världen "världsäran", världslig stolthet, heder 12, 56, 114, ärekrona 33, ärelös 100, måste du bli 236, äremärken 35.

Ödmjuk o. saktmodig 25. Ögon, den onde vänder gudlösa ög. aviga, "ut o. in", så att de se andl. ting förvänt 37, 313, 320, 329. Men ögonläkaren J. öppnar blindas ög. 92, 145; ögonsalva 95; öppna ditt hjärta f. nåden 259; örlig ekall komma 18, 111, 121, 313, 320, 322. Överherden 110; överheten, lyda 310, uppror mot 111, 322; överstepräst 45; övervunnit världen 17, *den store krigshjälten har övervunnit död o. helv.* 23.

RÄTTELSER

Sid.	Sp.	Rad: upp- el. nedifr.		
96	h	1 u.	står <i>inte</i> ,	läs: inre
144	h	20 u.	" döden,	" nöden
263	h	12 u.	" kunna,	" kunnen
291	v	2 u.		" hundrafyrtiofyrtusen
291	h	12 u.	" ytvärtes,	" utvärtes
315	v	2 u.	" II Petr. 3	" II Petr. 3: 18
315	v	noten	" 1859	" 1853
365	v		Missionsdagens	<i>text: Joh. 3: 12</i>
369	h	2 u.	" skulle,	läs: skullen

